

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**9 NUMARALI NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN
TRANSKRİBSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ**
(s.116-237)
(H.1186-1218/M.1772-1803)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HARUN BAŞTÜRK

KİLİS
EKİM 2016

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**9 NUMARALI NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN
TRANSKRİBSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ
(s.116-237)
(H.1186-1218/M.1772-1803)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HARUN BAŞTÜRK

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr Serhat KUZUCU

KİLİS

EKİM 2016

T.C.
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

9 NUMARALI NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİBİ VE
DEĞERLENDİRMESİ (p.116-237)
(H.1186-1218/M.1772-1803)

HARUN BAŞTÜRK

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

(Unvanı, Adı ve SOYADI)

İmzası

Yrd.Doç.Dr. Serhat KUZUCU (Danışman)

Yrd.Doç.Dr. Süleyman ÜNÜVAR (Jüri Başkanı)

Doç.Dr. Mehmet Ali YILDIRIM (Üye)

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı
SBE Müdürü
(Unvanı, Adı ve SOYADI)

T.C.
KILIS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu ve bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan ederim. 07.10.2016

Harun BAŞTÜRK

ÖZET

9 NUMARALI NÂME-İ HÜMÂYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİBİ VE DEĞERLENDİRMESİ (B.117-232) (H.1186-1218/M.1772-1803)

BAŞTÜRK, Harun
Yüksek Lisans Tezi, Tarih Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Serhat KUZUCU
Ekim 2016,349

Osmanlı Arşivi'nin önemli kaynaklarından biri olan nâme-i hümayûn defterleri Osmanlı Devleti'nin iç ve dış yazışmaları hakkında birinci elden bilgiler sunarak Osmanlı tarihine ışık tutmaktadır. Ayrıca Osmanlı Devletinin diğer dış devletlerle olan münasebetlerini, onlara karşı izlediği politikaları ve dönem dönem yapılan antlaşmaları da ihtiva etmektedir. Transkript edilen 9 numaralı Nâme-i Hümayûn Defteri, Hicri Ca. 1186-S.1218/M.1772-1803 yılları arasını kapsamaktadır. Bunun yanı sıra nâme-i hümayûnların hem dış devletlere gönderilen suretleri hem de Osmanlı Devletine cevap olarak gelen suretleri her ikisi de kayıt altına alınmıştır. Bu yönüyle nâme-i hümayûn Defterleri, içerik olarak zengin, bilgi yönüyle güvenilir bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nâme-i Hümayûn, Nemçe, Rusya, Kırım, emr-i Şerif, Buyruldu.

ABSTRACT**TRANSCRIPTION AND ANALYSISNUMBER 9 BOOK NAME-İ HÜMAYUN
(Document 117-232) (LC.1186-1218/ 1772-1803 AD.)**

BAŞTÜRK, Harun

Master's Thesis: Departman of History

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Serhat KUZUCU

October 2016,349

Name-i humayun Recordings which is one of the important references inform about the internal and foreign correspondence of Ottoman Empire as firsthand and clear up the Ottoman History. In addition, it includes connections of Ottoman Empire with other foreign states, policies and treaties signed from time to time. 9 numbered Name-i Humayun Recording includes totally between August / September 1772 – 1803 years. Moreover both the copies of name-i humayun sent to foreign states and acknowledged answers had been recorded. On that sense name-i humayun Recordings are reliable references with a rich content.

Key words: Name-i Humayun, Nemçe (Austria), Russia, Crimean, Emr-i Serif, Buyruldu.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLoların LİSTESİ.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ARŞİVCİLİĞİN TARİHİ GELİŞİMİ VE OSMANLI DEVLETİ ARŞİV KAYNAKLARI

1.1. OSMANLI DEVLETİ'NDE ARŞİVCİLİĞİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	3
1.2. OSMANLI DEVLETİ ARŞİV KAYNAKLARI.....	8
1.2.1. Ferman.....	8
1.2.2. Name-i Hümayun Defterleri.....	9
1.2.3. Fetihnameler.....	11
1.2.4. Misal.....	11
1.2.5. Hatt-ı Hümayun.....	11
1.2.6. Mühimme Defterleri.....	11
1.2.7. Şer'iyeye Sicilleri Defterleri.....	15
1.2.7.1. Hüccet.....	15
1.2.7.2. Mürasele.....	16
1.2.7.3. İlam.....	16
1.2.7.4. Ma'ruz.....	17
1.2.8. Düvel-i Ecnebiye Defterleri.....	17
1.2.9. Ahkâm Defterleri.....	18
1.2.10. Ahidname.....	19

1.2.11. Tahrir Defterleri.....	20
1.2.12. Tehditname.....	20
1.2.13. Ruus Defteri.....	21

İKİNCİ BÖLÜM

3.9 NUMARALI NÂME-İ HÜMAYÛN DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ	22
--	-----------

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. 9 NUMARALI NÂME-İ HÜMÂ YÛN DEFTERİ BELGE ÖZETLERİ	310
SONUÇ	342
KAYNAKLAR	344
EKLER.....	346
Ek. A. 9 Nolu Nâme-i Hümâyûn Defterinden Örnek Belgeler	346
ÖZGEÇMİŞ	349
VITAE.....	349

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo 2.1. Fas hükümdarının Osmanlı Devleti'ne gönderdiği hediyeler.....66

Tablo 2.2. Cezayir hükümdarının Osmanlı Devleti'ne gönderdiği hediyeler.....219

ÖNSÖZ

Tarih biliminin beslendiği en önemli kaynak hiç şüphesiz arşiv belgeleridir. Bir uç beyliği olarak tarih sahnesine çıkan Osmanlı Devleti'nde arşivcilik konusunda özen göstermiş, her kurum kendiyile alakalı konularda defterler kaleme almıştır. nâme-i hümayûn defterleri de, yazılan defterler arasında büyük önem teşkil eden defterlerdendir. Osmanlı Tarihi açısından son derece mühim kaynaklardan biridir. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış olan, Osmanlı Devleti'ne ait birçok arşiv belgesi hâlâ okunmayı bekliyor. Nâme-i hümayûn defterleri, Osmanlı arşiv belgeleri arasında büyük önem teşkil etmesine rağmen, sadece 2 numaralı defter transkrip edilmiş, bunun dışında pek fazla çalışma yapılmamıştır. Daha önce 9 numaralı Nâme-i Hümayûn defterinin ilk 115 sayfası transkript edilmiş olup, bu nedenle bizde defterin kalan kısımlarının bir bölümünü transkript ettik. Osmanlı Tarihine yeni belgeler ışığında, yeni bilgiler eklemeye çalıştık. Metne sadık kalarak emin olmadığımız kelimeleri soru işaretiyle, okunamayan kelimeleri de (...) üç nokta işaretiyle belirttik.

Bu çalışmamız girişle birlikte toplam dört bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında Nâme-i Hümayûn defterleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Birinci bölümde Osmanlı Arşivciliği ve arşiv belgelerinin çeşitleri ele alınmıştır. İkinci bölümde ise 9 numaralı Nâme-i Hümayûn defterinin ilgili sayfalarının transkripsiyonlarına yer verilmiştir. Son bölüm, yani üçüncü bölümde ise ilgili defterde yer alan belgelerin kısa özetlerine yer verilmiştir.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana yardım ve desteklerini esirgemeyen gerek kaynak temini noktasında gerekse olumlu direktifleriyle beni yönlendiren saygıdeğer hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU'ya teşekkürü bir borç bilirim. Bunun yanı sıra tezimin transkript aşamasında benden yardımını esirgemeyip katkıda bulunan arkadaşım Esra AKA ve manevi desteklerinden dolayı sevgili aileme ve eşim Ayşe Büşra BAŞTÜRK'e çok teşekkür ederim.

Harun BAŞTÜRK

Ekim 2016

KISALTMALAR

Adı geçen eser	a.g.e.
Adı geçen makale	a.g.m.
Adı geçen tez	a.g.t.
Belge	B.
Başbakanlık Osmanlı Arşivi	BOA
Cilt	C.
Cemaziye'l-âhir	Ca.
Hicri	H.
Miladi	M.
Milli Eğitim Bakanlığı	MEB
Safer	S.
Sayfa	s.
Türk Tarih Kurumu	TTK
Ve Benzeri	Vb.
Ve diğeri	Vd.
Ve sair	Vs.
Yayın	yay.
Yüzyıl	Yy

GİRİŞ

Osmanlı Devleti, sınırlarının çok geniş olması ve bünyesinde değişik dil, din ve milleti barındırması sebebiyle yazışmalara fazlasıyla önem vermiştir. Yazılan bu belgeler itinayla korunduğundan dolayı günümüze kadar ulaşabilmiştir. 6 asır yaşamış olan Osmanlı Devleti'nin bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivinde miktarı 150 milyona yakın belge ve defter serileri bulunmaktadır. Bu özelliğiyle dünyanın en zengin arşivlerinden biridir. Bu kadar fazla ve önemli bir arşive sahip olmamıza karşın, Osmanlı arşiv belgelerinin büyük bir kısmı hala transkript edilmemiştir.

Osmanlı Devleti'nde gerek iç, gerekse dış devletlerle yazışmalar sonucunda ortaya birçok farklı önem ve muhteviyatta belgeler ortaya çıkmıştır. Bu belgeler bazen payitahttan bir valiye, kadıya v.s kişilere gönderilen belgeler olabildiği gibi bazen de başka devlet yöneticilerine gönderilen belgeler olmuştur. Bu belgeler, ferman, hüküm, şeriye sicilleri, nâme-i hümayûn defterleri gibi içeriğine göre isimler almışlardır.

Hiç şüphesiz Osmanlı arşiv belgeleri arasında nâme-i hümayûn defterlerinin önemi büyüktür. Toplamda on sekiz adet olan nâme-i hümayûn defterleri, Osmanlı tarihinin aydınlatılmasında büyük rol oynamaktadır. Bunlar içerisinde transkript etmeye çalıştığımız 9 numaralı Nâme-i Hümayûn defteri Miladi 1772-1803 yılları arasında kapsamakta ve daha önce ilk 115 sayılı bölüm transkript edilmiş olup, bizde defterin geriye kalan kısmın tamamını transkript etmeye çalıştık. Bu defter Osmanlı Padişahlarından III.Mustafa'nın son dönemleri ile I.Abdülhamit dönemlerine ışık tutmaktadır.

Osmanlı Devleti, 9 numaralı Nâme-i Hümayûn defterinde birçok devletle bürokratik yazışmalar yapmıştır. Yapılan bu yazışmaların dili Türkçe, Arapça ve Farsçadan teşekkül olan Osmanlı Türkçesiyle, yazı çeşidi olarak da rika yazı stiliyle kaleme alınmıştır. Belgelerde bulunan hicri tarihler ise, "Tarih Çevirme Kılavuzu" yardımıyla miladi tarihe çevrilmiştir.

Bu eserin transkript edilmesindeki amaç, Osmanlı Devleti tarihi hakkında gün yüzüne çıkarılmamış yeni bilgiler ortaya çıkarmak, daha önceki bilgilerin güvenilirliğini teyit etmek, geçmişin geleceğe ışık tutmasına yardımcı olmaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ARŞİVCİLİĞİN TARİHİ GELİŞİMİ VE OSMANLI DEVLETİ ARŞİV KAYNAKLARI

1.1. Osmanlı Devleti'nde Arşivciliğin Tarihi Gelişimi

Arşiv en basit anlamıyla; “ bir devletin, bir şehrin veya bir şahsın geçmişine ait belgelerin topluluğudur” diye tanımlanabilir.¹ Her millet tarihi bir mirasın sahibidir. Bu tarihi mirasın çok önemli bir bölümünü arşivler, kütüphaneler ve eski eserle gibi kültür varlıkları teşkil eder.² Arşiv ve arşivcilik sosyolojik, ekonomik, tarihi ve kültürel konularda araştırma yapacakların ve kanuni haklarını arayacakların vazgeçilmez dayanaklarından birisidir. Geçmişle irtibat sağlayıp, gelecekte doğru yolun bulunmasına yardımcı olacak en güvenilir kaynaktır.³

Osmanlı Arşivi'nin tarihi, Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile başlar.⁴ Osmanlılar, her yönetim işlemini belgelemişlerdir. Merkezde düzenlenen belgelerin suretlerini defterlere işlemişler, merkeze gelen belgeleri de titizlikle saklamışlardır.⁵ Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne devrolunan yaklaşık 150 milyon üzerindeki arşiv belgesi Osmanlılarda yazılı kâğıda gösterilen saygının ve özellikle idari kayıtların titizlikle saklandığının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.⁶ Günümüz anlamında bir arşivcilik olmamakla beraber yazışma sisteminin özelliği, hak ve hukukun korunması düşüncesi, Türk-İslâm toplumunda mevcut olan “*yazı yazmak, yazı malzemesi ve her türlü yazılı materyale karşı saygı*” gibi faktörler, biriken evrakın titizlikle muhafazasına zemin hazırlamıştır.⁷

¹ Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000, s.3.

² Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi, İstanbul, 2010, s.5

³ Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000, s.3.

⁴ Songül Bediroğlu, 9 Numaralı Nâme-i Hümayûn Defterinin Transkribi ve Değerlendirmesi (s.1-115) (H.1186-1218/M.1772-1803), Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kilis, 2014, s.2

⁵ Coşkun Üçok, Ahmet Mumcu, Gülnihal Bozkurt, *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yay. Ankara, 2002, s.

⁶ Fatih Rukancı, “*Osmanlı Devleti'nde Arşivcilik Çalışmaları*”, Türk Kütüphaneciliği, Cilt 22, Sayı 4(2008), s.414

⁷ Bediroğlu, a.g.e, s.2

Osmanlı Devleti'nin hüküm sürmüş olduğu sınırlar dâhilinde bulunan kentlerin idari ve sosyo-ekonomik yapısı hakkında çok değerli bilgiler sunan ve değişik dönemlerde tutulmuş olan arşiv kayıtlarına başvurmak suretiyle, incelenmek istenen kentler hakkında esaslı bir bilgiye sahip olma imkânı bulunuyor. Bahsi geçen bu kayıtlar, araştırmacılar için birinci dereceden kaynak olma özelliğine sahip olmaları hasebiyle büyük bir önem arz ediyorlar. Bunlar vasıtasıyla değişik müesseselerin yapı ve işleyişleri hakkında önemli bilgilere ulaşma imkânı bulunuyor.⁸

Osmanlı Devleti'nde arşiv ve arşivciliğe bakıldığında, daha ilk devirlerden itibaren arşiv fikrinin mevcut olduğu, bu güne kadar muhafaza edilmiş milyonlarca arşiv vesikasının mevcudiyeti ile sabittir. Bu vesikalar arasında çok değerli kayıtlar, devlet eli ile tespit edilerek düzenleniyor ve bunların iyi bir şekilde muhafaza altında tutulması için emirler veriliyordu. Devletin ilk dönemlerinden itibaren takip edilen devlete ait meseleleri kâğıda geçirme usulü daha sonraki dönemlerde güçlenerek devam etmiş ve bu alanda bir ihtisaslaşma meydana gelmiştir. Önem derecesine bakılmaksızın, devlete ait belgelerin tümü büyük bir titizlikle sandık ve torbalar içerisinde muhafaza ediliyor ve lüzum görüldüğü takdirde tekrar bu defterlere başvuruluyordu.⁹

Osmanlı Devleti'nin ilk devirleri hakkında elimizde diğer dönemlere oranla yok denecek kadar az vesika bulunmaktadır. Kuruluş döneminin savaşlarla geçen karışık yapısının bu durum üzerinde etkili olduğu ihtimali gözden ırak tutulmamalıdır. Bursa'nın ve Edirne'nin başkent olduğu yıllara ait vesikanın az olmasının sebebi, herhalde Timur istilâsı ve Fetret devri saltanat kavgaları sebebiyle kayıtların imha edilmiş olması ihtimalinden dolayıdır. Nitekim İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı arşivlerinde yoğunlaşma başlamaktadır. Daha çok Kanunî döneminden itibaren ise kesif ve düzenli arşivlik malzeme bulunmaktadır. Zira bu devirde devlet istikrara kavuşmuş, müesseseleri hemen hemen gelişimini tamamlamış ve saltanat kavgaları da sona ermiştir.¹⁰

⁸ Ramazan Günay, "Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2013/1, Sayı:17, s.11

⁹ Günay, *a.g.m.*, s.11

¹⁰ Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000, s.5

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren devletin başkenti olan Bursa'da oluşan arşivin Timur'un Anadolu'yu istilasını ile birlikte yok edildiği bilinmektedir. Bu yüzden Fatih'e kadar olan döneme ait bir kaç ferman, vakfiye ve mülknâme dışında fazla vesika bulunmamaktadır. Fatih devrinden Kanunî zamanına kadar geçen bir asırlık dönem içinde Osmanlı Arşivi'ne intikal eden belge ve defter azdır. Bu dönem hakkında bilgi alınabilecek arşiv malzemesi bir kaç yüz defterden ibarettir.¹¹

Fetihten sonraki ilk arşiv Yedikule'de iken sonra At Meydanı (Sultanahmet)'na nakil olundu. Topkapı Sarayı'nın inşasından sonra ise evrak burada, Divanhane yanında muhafaza edilmeye başlandı. Defterhane Hazinesi, Bab-ı Hümayun'un üst katındaki odalar, Tomrk dairesi ve Çadır Mehterleri Kışlası da arşiv deposu olarak kullanıldılar. XVIII. yy. da Paşakapısı'nın ehemmiyet kazanmasından sonra yeni kayıtlar burada saklanmaya, eskiler ise saraya gönderilmeye başlandı. Padişahlar bile hatt-ı hümayunları görmek istediklerinde kendilerine emaneten verilip, işi bittikten sonra alınarak yerine konurdu. Paşakapısı'nda her gün akşam o güne ait evrak işi bitsin bitmesin açıkta bırakılmayıp buradaki mahzene konur, sabah tekrar çıkartılıp ilgili kalemlere getirilirdi. Bu tedbire sebep, İstanbul'da sık sık meydana gelen yangınlarda evrakın zarar görmesini önlemektir. Nitekim, evrakın mahzene kaldırılmasının ihmali edilmesi sonucu, gece çıkan yangında açıkta kalan hayli evrak yok olmuştu.¹²

Arşiv depolarında görülen düzensizlikler ve depoda yapılan belge aramalarının olumsuz sonuçlanması, arşivlerin düzenlenmesi için bir çalışma başlatılmasını zorunlu kılmıştır. Zira arşiv belgelerindeki dağınıklık ve düzensizlik hem bürokrasinin aksamasına hem de belgelerin çürüyüp yok olmasına neden oluyordu. Belgelerin yok olmasındaki bir başka önemli neden savaşlardır. Osmanlı ordusu savaşa giderken başta vezir-i azam ve serdâr-ı ekrem olmak üzere yüksek dereceli devlet adamları da sefere katılırdı. Devlet işlerinin aksamaması ve işlemlerin yürütülmesi için bir kısım önemli siciller ve kayıtlar da birlikte taşıyordu. XVII.

¹¹ Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi, İstanbul, 2010, s.38

¹² Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, İstanbul, 1998, s. 1

yüzyılın sonundan itibaren, cepheye giden arşiv malzemeleri de yenilgi ile sona eren savaşlar sonunda, savaş meydanında bırakılmıştır. Savaş ganimeti olarak elimizden çıkan bu belgelerden tahribe uğramayan bir kısım belgenin halen yabancı arşivlerde olduğu bilinmektedir.¹³

Tanzîmât, Osmanlı Devleti'nin idarî yapısında büyük bir değişimin yaşandığı dönüm noktasıdır. Bürokraside olduğu gibi arşivcilik konusunda da Tanzîmâtтан itibaren yeniden düzenleme ve geliştirme faaliyetleri dikkat çekmektedir. Tesis edilen binalar, kurumlar ve neşredilen nizamnameler Osmanlı yönetim şekline olduğu kadar arşivciliğe de yeni bir çehre kazandırmıştır. Tanzîmâtla birlikte artık yalnızca merkez dairelerdeki kâtiplerden oluşmayan mülkiye; taşra yönetimi, adalet, eğitim ve nüfus sayımı gibi alanlarda modern sivil bürokrasiden beklenen işlevlerin birçoğunda sorumluluk üstlenmiştir. Dolayısıyla bürokrasi hem karmaşıklaşmaya başlamış hem de hacmi genişlemiştir. Buna merkez-taşra arasındaki bilgi akışının hızlanması da eklenince hem merkezde hem de taşrada bürokratik malzemenin hacmi iyice arttığından merkez ve taşra bürokrasisinde ciddi bir arşiv sıkıntısı ortaya çıkarmıştır.¹⁴

Türkiye’de modern anlamda ilk arşiv teşebbüsü, 1845’te Sadrazam Mustafa Reşit Paşa’nın Osmanlı Devleti’nin merkez teşkilatına ait Divân-ı Hümâyûn, Bâb-ı Âsafi ve Bâb-ı Defteri kayıt ve vesikalarını bir araya toplattırarak, Hazine-i Evrak’ı kurdurması ile başlamıştır. Osmanlı Devleti döneminde, arşive verilen önemden dolayı Hazine-i Evrak denmiştir.¹⁵ Bazı Avrupa devletlerinin arşive önem vererek düzenleme faaliyetine girişmelerinin XIX. yy.da olduğu düşünülürse bu konuda Osmanlıların pek geç kalmış sayılamayacakları anlaşılır. Gerçekten, muhtemelen Reşit Paşa’nın ilham aldığı *Public Record Office* (İngiliz Devlet Arşivi)’in *modern bir biçimde* kurulması 1838’de, yani Osmanlıların ilk teşebbüsünden sadece yedi yıl öncedir.¹⁶ Hazîne-i Evrâk’ın kuruluşu, Tanzimat döneminde yapılan idarî reformlara

¹³ Rukancı, *a.g.m*, s.418-419

¹⁴ Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000, s.10

¹⁵ Bediroğlu, *a.g.e*, s.3

¹⁶ Kütükoğlu, *a.g.e.*, s. 2.

bağlı bir olgudur. Dolayısıyla Tanzimat sonrası Osmanlı merkez teşkilatı ve bürokrasinde göz ardı edilemeyecek bir öneme sahiptir.¹⁷

Hazîne-i Evrâk, Bâb-ı Âlî'nin arşivi olarak kurulmuştur. Bu yüzden bütün arşivlerin özünü teşkil eder. Çünkü Bâb-ı Âlî, yani Sadrâzam Kapısı, padişahın mutlak vekilinin dairesidir. Tanzîmât'tan sonra yerini daha da sağlamlaştırmıştır. Nezâretler kuruluncaya kadar geçen süre içinde idârî konuların tek mercii olarak görülmektedir. Nezâretler kurulduktan sonra da nezâret ve vilâyetlerin mes'eleleri, teklifleri burada görüşülmekte; önemli konular, saraydan iradesi çıkarılarak yürürlüğe konulmaktaydı. Saraydaki Dîvân toplantılarının Bâb-ı Âlî'de yapılmaya başladığı göz önüne alınırsa, buradaki iş hacminin ne kadar kesif olduğu düşünülebilir. Bu dönemde padişah adına "ferman"lar düzenlenerek emir ısdâr etmek usûlü, artık önemini kaybetmiştir. Fermânların yerini sadrâzam "buyruldu"ları almıştır. Özellikle Tanzîmât'la birlikte bürokrasinin merkezi haline gelmiş olan Sadâret makamı için modern bir arşiv kurulması fikri uygulamada Hazîne-i Evrâk'ı ortaya çıkarmıştır.¹⁸

Bugün Türkiye'de Osmanlı İmparatorluğu devrine ait arşiv malzemesi ihtiva eden birçok arşiv ve müessese bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi, Deniz Arşivi, Harp Tarihi Dairesi Arşivi, Cumhuriyet Arşivi ve Başbakanlık Osmanlı Arşividir. Ayrıca bazı kütüphane ve müzelerde arşiv belgeleri ile şer'iyeye sicilleri denilen mahkeme kayıtları da yer almaktadır. Bunlar içinde en zengini, bizi olduğu kadar başta eski Osmanlı sınırları içinde bulunan devletlerle, diğer dünya devletlerinin tarihini yakından ilgilendiren Osmanlı Arşivi'dir. Tahminen yüz elli milyon belge ve üç yüz bin defter mevcuttur. Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'ndeki belgelerin tamamı, Osmanlı Arşivi'ndeki belgelerin ise yüzde ellisi tasnif edilebilmiştir¹⁹.

¹⁷ Rukancı, *a.g.m*, s.419

¹⁸ Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000, s.14

¹⁹ Yusuf Halaçoğlu, *XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK, Ankara, 1995,s. 26-27

1.2. OSMANLI DEVLETİ ARŞİV KAYNAKLARI

1.2.1. Ferman

Ferman, Divan-ı Hümâyûn veya Paşakapısı'ndaki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır.²⁰Ferman'a Emr-i Şerif'te denilir. Ferman altı rükün üzerine yazılırdı: 1-Ferman lafzının zikri 2-Mürselünileyhin ismini kendi mevkiine münasip dua ve sena ile zikretmek 3-Fermanın gönderilmesinin sebebi 4-Mürsilin arzusunu mürselünileyhe emretmek 5-Murad olunan şeyi tasrih eylemek 6-İtmam ve muvaffakiyatına dua ile nihayet vermek 7-Tarih ile fermanın gönderildiği mahallin adını zikretmek.²¹

Osmanlılarda hükümdarın tuğralı fermanına, münderecatının mahiyetine göre hüküm, biti, misal, tevki, nişan, berat, meşhur veya yarlı denilirdi. Elimize geçen yüzlerce vesikada gördüğümüz “sebeb-i tahrir-i misal bi-misal, mucib-i hükm-i vacibül imtisal, nişan-ı hümayun ve ferman-ı nafiz-i meymun, tevki-i refi-i hümayun, yarlığ-ı belig ve hükm-i hümayun ve bitiyi mutelea kılanlar” ibareleri, misal, hüküm, nişan, ferman, tevki, yarlığ ve biti kelimelerinin padişahın yazılmış emrine dalalet ettiğini göstermektedir.²²

Sefer açılması, asker sevki, vergi vb. devlet işlerine dair olan fermanlar doğrudan doğruya Divan-ı Hümâyûn'un kararı ve padişahın emriyle hazırlanıp ilgili şahıslara gönderilirdi. Fermanların büyük bir kısmı ise Beylerbeyi, Sancakbeyi, Kadı gibi görevlilerin mektup veya arzı yahut halktan birinin arzuhalı üzerine konunun divanda görüşülüp bir karara bağlanması sonunda hazırlanırdı. Bazen doğrudan doğruya padişahın emriyle, sancaktaki bir şehzadenin ve gönderdiği müsvedde üzerine veya devlet kademelerindeki bir görevlinin verdiği örnek esas alınarak da

²⁰ Kütükoğlu, a.g.e, s.99

²¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı*, TTK, Ankara, 1988 s.281

²² Serhat Kuzucu, 123 Numaralı GaziantepŞer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, (H. 1180-1181/ M. 1176-1777) Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 2006, s.10

ferman yazılabılırdı.²³Özellikle belirtilmelidir ki, fermanı alacak kimse, bu emir ve hükmü büyük bir dikkatle, adalet dairesinde (tamam ihtimamla, hak üzere) yerine getirmelidir, bu işin icrasından sorumludur.²⁴

Divan ve maliye katiplerinin dürüst ve namuslu kimselerden seçilmesine itina gösterilmesine rağmen zaman zaman sahte fermanlar düzenlenebilmekte, bunlar devlet meseleleriyle ilgili olduğu taktirde düzenleyenin ağır cezaya çarptırılmasına karşılık şahsi meseleler olduğunda daha hafif cezalar verilmekteydi.²⁵

1.2.2. Name-i Hümâyûn Defterleri

Osmanlı hükümdarları tarafından İslam ve Hristiyan ecnebi bir hükümdara veya Osmanlı Devletine tabi imtiyazlı olan Mekke şerifine, Kırım Hanı'yla Erdel Kralı, Eflak ve Boğdan Voyvodalarına veya Gürcü ve Dağıstan Hanlarına gönderilmiş mektuplara "Name-i Hümâyûn" denilirdi.²⁶ Bunların bir sûreti ile gelen cevaplar "Nâme Defterleri" adlı defterlere kaydolunurdu ve Divân Sicilleri'nden sayılırdı.²⁷

Kağıtların eni ve boyu tezyinatlı olan name-i hümayunlar, kese adı verilen zarftan başka kozak denilen ucu püsküllü yassı veya yuvarlak kutuya konulurdu. Kozaklar name gönderenlerin mevki ve derecelerine mütenasip olmak üzere gümüş veya altındandı.²⁸

Bazı nanelere altın yaldızlı tuğra çekilir; tuğradan başka padişahın kendi mührüyle Sadrazamın gönderdiği numunesine göre namenin kenarına altın yaldızlı iki satır olarak hükümdarın imzası konur ve sonra adet üzere imza numunesi padişahın huzurunda yakılırdı.²⁹

²³ Mübahat S. Kütükoğlu, "Ferman", T.D.V İslam Ansiklopedisi, C.12, İstanbul, 1995, s.400

²⁴ Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi*, Enderun Kitapevi, İstanbul, 1992, s.71

²⁵ Kütükoğlu, a.g.m, s.405

²⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilatı*, TTK, Ankara, 1988 s.290-291

²⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşiv Rehberi, İstanbul, 2010, s.94

²⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü 2*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1993, s.652

²⁹ Uzunçarşılı, a.g.e, s.291

Ayrıca, padişahlar tarafından önemli devlet işlerine dair bilhassa yeniçeri mevâcibi i'tâsı, sadrazama hitaben yazılan bazı hatt-ı hümâyûnlar ile muâhedenâme, tasdiknâme, temessük gibi belgelerin de suretleri bu defterlere kaydolunmuşlardır.³⁰

Osmanlı hükümdarlarının tahta cülûslarında yeni padisahın hükümdarlığını bildirmek için dost ve civar memleketlere birer elçi ile nâme göndermek âdet olduğu gibi sefir gitmeyen devletlerin sefirlerine de yeni hükümdarın tuğrasıyla nâme-i hümâyûn verilir ve bunlar da nâmeyi kendi hükümdarlarına yollarlardı. Nâme-i Hümâyûn kalemi de bu tür nâmelerin hazırlandığı ve nüshalarının kaydedilip, saklandığı yerdir. Nâme-i hümâyûnlar haricinde Nemçe, Venedik, Fransa ve sair yerlerden gelen nâmelerin tercümeleri de bulunmaktadır.³¹

Nâme-i hümâyûnlar, Osmanlı merkez bürokrasisi içerisinde bulunan Divân-ı Hümâyûn Kalemî'nde diplomatik bir lisanla hazırlanır, amirlerin tasdikinden geçtikten sonra üzerine tuğrası çekilip ilgili hükümdara gönderilir ve bir sureti deftere kaydedilirdi. 1699 (Hicri 1111) yılından önce yazılan nâme-i hümâyûnlar Mühimme defterlerine kaydedilirken, bu tarihten sonra Nâme-i Hümâyûn defterlerine kaydedilmişlerdir. Nâme-i hümâyûn defterleri Osmanlı Arşivi'nin en önemli defter serilerindedir. Bu seride on sekiz adet defter bulunmaktadır. Bu defterler genel olarak incelendiğinde sadece gönderilen nâme-i hümâyûnların değil gelen nâme ve mektuplar ile diplomatik niteliği bulunan sair belgelerin de bunlara kaydedildiği görülmektedir.³²

Tuğra, name-i hümayunların bir rükn olmasına rağmen istinasız hepsinin tuğra ihtiva ettiği söylenemez. Avrupa hükümdarları ile Mekke şerifleri ve Kırım Hanlarına gönderilen resmi mahiyetteki name-i hümayunlarda muhakkak surette tuğra bulunurdu. Resmi mahiyetteki Name-i Hümayunlardan İran Şahları, Buhara Hanları gibi Müslüman hükümdarlara gönderilenlerle, Avrupa devletleri hükümdarlarına gayr-i resmi olarak yazılan name-i hümayunlarda tuğra bulunmazdı.

³⁰ Bediroğlu, a.g.e, s.11

³¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 95

³² Bediroğlu, a.g.e, s.11

Bunun yerine name metninin sağ tarafta bulunan marjında padişahın imzası ve mührü ye alırdı.³³

1.2.3. Fetihnameler

Fetih-nameler diğer Name-i hümâyûnlardan biraz farklılık göstermektedir. Diğerleri yabancı devlet hükümdarları ile Osmanlı Devleti'nin vasallarına yazıldığı halde Fetih-nameler memleket dâhilindeki ileri gelen beylere de gönderilebilmekteydiler. Bu bakımdan da öbür Nâme-i hümâyûnlardan farklıdır.³⁴

1.2.4. Misal

Anadolu Selçuki'lerinde olduğu gibi bir emir veya siparişi, maduna tavsiye eden zat padişah olmayıp vezir-i azam veya vezirlerden, devlet ricalinden biri ise onun tahriratına misal ismi verilirdi.; mesela vezir-i azamın herhangi bir valiye bir iş hakkında gönderdiği emir bu nevidendi; fakat Osmanlılarda çok defa böyle olmayıp padişahın emirlerinde misal ile ferman; nişan , tevki tabirleri birbirlerine karıştırılmış ve bu kelime, ferman ve tuğra manasına da alınmıştır.³⁵

1.2.5. Hatt-ı Hümayun

Ferman ve beratların önemli olanlarında tuğranın üst, sağ veya sol tarafında padişahın hattıyla, "Mucebince amel oluna" ve Mucebince amel ve hilafından hazer oluna" gibi ferman ve beratta yer alan hususların kusursuz yerine getirilmesini bildiren emre denir.³⁶

1.2.6. Mühimme Defterleri

Divan-ı Hümayun'da muhtelif işler hakkında çeşitli defterler tutulmuştur. Bunlar toplam olarak otuz altı çeşit olup içlerinden en önemlilerinden biri olan

³³ Kütükoğlu, a.g.e, s.155-156

³⁴ Bediroğlu, a.g.t, s.13

³⁵ Uzunçarşılı, a.g.e, s.282-283

³⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, "Hatt-ı Hümayun", T.D.V İslam Ansiklopedisi, C.16, İstanbul, 1997, s.485

mühimme defterleri;³⁷ Divân-ı Hümayûn toplantılarında müzâkere edilen dahilî ve haricî meselelere ait siyasî, askerî, içtimaî ve iktisadî önemli kararların kaydedildiği defterlerdir.³⁸

Mühimme defteri tabiri, akademik çevreler tarafından yaygın biçimde kullanılmasına rağmen, bu ismi giriş sayfasında veya ilk sayfalarında açıkça taşıyan defter sayısının birkaç taneyi aşmadığını belirtmek gerekir.³⁹

Mühimme defterleri, gerek padişahın divana başkanlık ettiği, gerekse sadrazam başkanlığında toplanan divandan çıkan mühim emirlerin kayd olunduğu defterler olmaları hasebiyle önemli olan hususları, yani birinci ve ikinci derecede öneme sahip iç ve dış meseleleri içeriyorlar. Bu yüzden mühimme defterleri, yüksek karar organı olan divandan çıkan hükümleri içermeleri sebebiyle hukuk tarihi açısından da ayrı bir öneme haizdirler.⁴⁰

XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde, küçük zaman bölümleri hariç ortalama 350 yıllık zaman dilimi itibarıyla, hiçbir doğu ve batı devletinde bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini ihtiva eden mühimme defterleri, Osmanlı Arşivi defter serîleri içinde şüphesiz önemli yer tutar. Ana konularını; devleti ilgilendiren siyasî, iktisadî, kültürel, sosyal ve harp tarihine dair üst düzey kararlar teşkil eder.⁴¹

Mühimme defterleri, hükümlerin sâdır oldukları Divânlar bakımından dört ayrı grupta değerlendirilebilir:

1.Padişahın pâyitahtta bulunduğu sırada, sadrâzam başkanlığındaki Divân toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu *Mühimme Defterleri*.

³⁷ Yusuf Halaçoğlu, a.g.e, s.34

³⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.60

³⁹ Geza David, "XVI. Yüzyılda Osmanlı- Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri", Tarih Dergisi, Sayı 53 (2011 / 1), İstanbul 2012, s.295

⁴⁰ Ramazan Günay, a.g.m, s.12-13

⁴¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.60

2.sadrâzâmın seferde veya pâyitaht haricinde bulunması sebebiyle, yerine vekâlet eden rikâb kaymakamı ve sadâret kaymakamı başkanlığında toplanan Divân'da alınan kararların yazıldığı *Rikâb Mühimmesi*.

3.Orduyla birlikte sefere çıkan sadrâzâmın sefer sırasında akdettiği Divân toplantılarında alınan kararların yazıldığı *Ordu Mühimmesi*.

4.Padişah ve sadrâzam aynı anda Dersaadet'ten ayrıldığında, devlet işlerini çekip çevirmekle görevlendirilen sadaret kaymakamının müstakil olarak akdettiği Divân'larda alınan önemli kararların yazıldığı *Kaymakamlık Mühimmesi*'dir.⁴²

XVI. yüzyıla ait mühimme kayıtlarında yaygın biçimde görülen bu yapı, sonradan hatırı sayılır ölçüde değişmiştir. XVII. yüzyılın ikinci yarısıyla birlikte mühimme defterlerindeki hükümler çok daha kısa hale gelmeye başladı. Daha açık bir ifadeyle, hüküm rüknü tekrar kısmının ortadan kalkmasıyla eskisine nazaran kısaldı, hem de aşağıda anılacak bazı önemli klişelerden vazgeçildi. Genel hatlarıyla bakıldığında, hüküm rüknünün kısılması tarihçi açısından bir kayıptır. Üstelik XVII. yüzyıl hattı, daha karmaşık ve itinasız olduğundan XVI. yüzyıl el yazısına kıyasla okunması genellikle daha zordur. Bu nedenle yinelenen unsurların eksikliği, belgeleri çözümlenmeyi bir kat daha güçleştirmektedir. Ayrıca bu dönemde şahıs ve yer isimlerinin sıkça atlanması, ilgili defterlerin değerini biraz daha azaltmaktadır. Tabii ki, bu tür uygulamalar kâtipler açısından büyük kolaylıklar sağlamaktaydı. Bu devre ait mühimme defterlerinde bulunan hüküm suretleri ile hüküm asılları arasındaki ilişki hâlâ açığa çıkarılmayı beklemektedir. Bu amaçla yapılacak bir karşılaştırma, muhtemelen bir önceki yüzyıl için gerçekleştirilecekler nispetinde olumlu sonuçlar vermeyecektir. Kanaatimce, ferman asıllarının ikinci bölümleri defterde yer alan suretlerine kıyasla, her ne kadar eklenen kısımlar az çok kalıplaşmış nitelik taşısa da, önemli ölçüde daha uzundu.⁴³

Mühimme defterlerinin yukarıda ifade edilen şekli özellikleri yanında, muhteva bakımından önem ve değerlerini de aşağıdaki başlıklarda toplamak mümkündür:

⁴² Bediroğlu, a.g.t, s.6

⁴³ Geza David, a.g.m, s.300

1-Mühimme defterleri, Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki idarî ve askerî organların yapısı, karşılıklı münasebetleri, çalışma tarzları, fonksiyonları hakkında önemli kaynaktır. Müesseselerin organizasyon ve işleyişi, hukukî prosedür hükümlerinin tetkikiyle anlaşılabilir.

2-Komşu ülkeler ile Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Arabistan Yarımadası, Kafkaslar ve Rusya tarihleri açısından önemli bilgiler ihtiva ederler.

3-Osmanlı Devleti'nin, gayr-i müslim tebeası ile olan münasebetleri, azınlıklar hukuku, halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının temini hususlarındaki yönetim politikası, ibadet ve âyin serbestiyeti, mâbedlerin inşası gibi konular mühimme defterleri'nde çokça görülür.

4-Hac organizesi, surre alayları ve mukaddes beldelere götürülen hizmetler, konu olarak ayrı bir yer tutar.

5-Osmanlı kültür ve sanat faaliyetleri cümlesinden, imar ve iskân siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, geniş vakıf idarelerinin problemleri ve teftişleri bakımından da zengin malzeme ihtiva ederler.

6-Sayıları hayli fazla olan ve Ordu Divânı'nca tutulan mühimme defterleri, askerî tarih, harp tarihi ve lojistik hizmetler tarihi yönünden de birinci elden kaynaklardır.⁴⁴

Netice olarak, XVIII. yüzyılda devlet işlerinin Divân-ı Hümayûn'dan Paşa Kapısı'na kaydığı, Bâb-ı Âlî'nin, yönetimde ağırlığının hissedilmeye başladığı dönemlerde yavaş yavaş padişah fermanlarının yerini sadrazam buyrukları almaya başlamış ve bu buyrukları için "*Ayniyat Defteri*" adı altında yeni bir defter türü tutulmaya başlanmıştır. Bununla birlikte, mühimme kayıtlarını tutan Divân kalemleri az sayıdaki kâtip kadrosu ile Sadaret teşkilatı içinde yer alarak Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar eski görevini sürdürmüştür.⁴⁵

⁴⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.62

⁴⁵ Bediroğlu, a.g.t, s.6

1.2.7. Şer'iyye Sicili Defterleri

Tarihi kaynaklarımızın en önemlilerinden birisi de Şer'iyye Sicilleridir.⁴⁶Sicil, sözlükte okumak, kaydetmek ve karar vermek demek olan bu kelimenin terim olarak ifade ettiği mana şudur: İnsanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere Şer'iyye Sicilleri (Sicillat-ı Şer'iyye), Kadı defterleri, mahkeme defterleri, zapt-ı vakayi sicilleri veya sicilat defteri denmektedir.⁴⁷ Kadı tarafından kaleme alınan bu belgeler kendi içinde hüccet, mürasele, ilam, ma'ruz gibi isimlere ayrılmaktadır.⁴⁸

1.2.7. 1.Hüccet

Arapça bir kelime hüccetin lügat manası delil veya fiilin sübutuna medar olan nesne demektir. Osmanlı hukuk terminolojisinde ise iki manası mevcuttur. Birincisi şahitlik, ikrar yemin veya yeminden nükul gibi bir davayı ispat eden hukuki delillere denir. İkincisi ise şer'iyye sicillerindeki manasıdır. Kadının hükmünü ihtiva etmeyen, taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdikini havi bulunan ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeye hüccet denir.⁴⁹

Hüccetlerin genel özelliklerinden önce şu hususun bilinmesinde zaruret vardır: İslam hukukunda maddi müeyyidenin yanında bir de manevi müeyyide vardır. Bu sebeple, şer'î açıdan kesin delille (beyyine = hüccet ile) sabit olan bir hukukî durum, niza (çeki"me) konusu pek olmayacağından mahkemeye de intikal etmez. İntikal eden vak'alar çok nadirdir. İşte bir mahkemenin hüccet tanzim edip ilgilinin eline vermesi ve bir suretini de sicil defteri ne kaydetmesi demek, o konuda, bazı istisnai durumların dışında hukukî çekişmenin vaki olmayacağı ve olsa da mahkemenin hücceti elinde bulundurmanın lehinde karar vereceği manasını taşır. Şer'î

⁴⁶ Bediroğlu, a.g.t, s.8

⁴⁷ Ahmet Akgündüz, "Şer'iyye Sicilleri -1-", Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1988, s.17

⁴⁸ Kuzucu, a.g.t, s.7

⁴⁹ Kuzucu, a.g.t, s.7-8

mahkemelerde verilen hüccet, hüccet konusu hukuki meselede, karşı taraf aleyhine verilmiş bir karar gibidir. Mesela bir evin satın alındığını gösteren hüccet, o evin alıcısı aleyhine açılacak davalarda kullanılabilir keskin delil anlamına gelir. Hüccete rağmen karşı tarafın itirazı ve tecavüzü üzerine yargılama konusu olmuş olaylar, sicillerde yok değildir, ancak azınlıktadır. Bu gerçek anlaşılırsa, şer'iyeye sicillerindeki kayıtların çoğunluğunu neden hüccetlerin teşkil ettiği daha iyi anlaşılır. Zaten tarifini yaptığımız yazılı belgeye hüccet denilmesinin sebebi de budur. Ayrıca hüccetlerin ileride anlatacağımız ilamlardan farkı, hâkimin hüccetlerde herhangi bir kararının bulunmaması sadece ş'er'î mahkemenin günümüzdeki noterler gibi, hukukî durumu olduğu gibi zabt ve rabt altına almalarıdır. Ancak bazen hüccetlerin hüküm sayılabilecek şekilde düzenlendiğini de görüyoruz.⁵⁰

1.2.7.2. Mürasele

Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiblere ve onlar canibinden nahiye naiblerine tayinleriyle salâhiyetlerini mübeyyin olarak yazılan resmi emirler hakkında kullanılan bir tabirdir. Kadılar tarafından bir husus hakkında yazılan resmi kâğıtlara da mürasele denir. Arapça haberleşmek mektuplaşmak demektir. Şer'iyeye sicillerinde ise genelde kadının kendine denk veya daha aşağı bir makamdaki şahsa yazdıkları resmi yazılar için kullanılır.⁵¹

1.2.7.3. İlam

İlam bildirmek demektir. Kadının herhangi bir mesele hakkında yaptığı tahkikatın kendi imzası altında merciine veya vaki suale cevaben arz eylemesine (ilam) denilir. İlamlar re'sen veya vaki sual üzerine bildirilir. Mesela bir kaza halkının yolsuz bir meseleden şikayet yollu kadıya müracaat ile dertlerini hükümete arz etmesini istemeleri gibi. Eğer kadı bu şikayette ki haksızlığa şahit olmuşsa ilamda onu da zikreder.⁵²

⁵⁰ Ahmed Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iyeye Mahkemeleri ve Şer'iyeye Sicilleri", İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, sy.14, 2009, s. 28-29

⁵¹ Bediroğlu, a.g.t. s.9

⁵² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, Ankara, 1988, s.108

Her ilâm belgesi, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davanın cevabını ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısmında verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İlâm belgelerini diğer şer'iyeye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir.⁵³

1.2.7.4. Ma'rûz

Şer'iyeye sicillerinde hüccet ve i'lamlardan farklı ve genellikle ifade ve şekil itibariyle ilamlarla karıştırıla gelen bir belge çeşidi de ma'rûzlardır. Ma'rûz kelime anlamı itibariyle arzedilen şey demektir.⁵⁴ Maruzun farklı bir belge olarak asıl manası şudur: Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve sadece kadının icra makamlarına idari bir durumu arz ettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine de denir. Şikâyet konusuna gelince, ilgilinin mutlaka bir zararı veya uğradığı bir haksızlığı gidermek için olmalıdır. Zarar gören taraf, bir şahıs, bir grup veya bir kurum (vakıf gibi) olabilir.⁵⁵

Kadıların devlet merkezi ile yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeler olarak ferman ve hükümleri, en önemlisi de ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararlarını ihtiva eden bu siciller incelenmeden Osmanlı Devletinin siyasi, idari ve sosyal tarihini hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir.⁵⁶

1.2.8. Düvel-i Ecnebiye Defterleri

Divân-ı Hümayûn'a bağlı kalemlerden biri olan Âmedî Kalemi, her çeşit anlaşma ve ahidnâme metinlerini, görüşme mazbatalarını, protokolleri, yabancı elçilere, konsoloslara ve tüccarlara ait yazıları tanzim ederdi. Bu kalemde tutulan

⁵³ Kuzucu, *a.g.t.*, s.8

⁵⁴ Akgündüz, *a.g.m.*, s.43

⁵⁵ Kuzucu, *a.g.t.*, s.8

⁵⁶ Bediroğlu, *a.g.t.* s.10

defterlerden bir kısmına Ecnebî (Düvel-i Ecnebiye) Defterleri adı verilmiştir. Diğer devletlerle ilgili ahidnâmelerin yanı sıra ahkâm, nişan, konsolosluk beratlarına dair kayıtlar bu defterlerde tutulmuştur. Bu defterlerde; Amerika, Belçika, Brezilya, Dubrovnik, Fransa, İngiltere, İspanya, Romanya, Rusya, Sardunya, Toskana, Venedik, Avusturya, Ceneviz, Danimarka, İran, Bulgaristan, Flemenk, İsveç, Norveç, Lehistan, Meksika, Yunanistan, Sırbistan vesair devletlerle ilgili konular vardır.⁵⁷

Yabancı devletlere ait gemilerin Osmanlı limanlarından yararlanmaları için gerekli izinlerin verilmesi ve bu izinlerin de muntazam olarak takibi ve yabancı devletler ile ilgili muhtelif konulardaki havadisler de bu kalemde bulunmaktadır.⁵⁸ Konsolos, yabancı tüccarlar, yabancı elçilerden gelen her türlü yazışmalar da burada muhafaza edilmiştir.⁵⁹

1.2.9. Ahkâm Defterleri

Ahkâm Defteri, Divân-ı Hümayûn'dan çıkan hükümlerin kaydına mahsus olan defterlere genel olarak verilen addır. Bu hükümler, padişah adına hazırlanmasından dolayı ferman adını da alırlardı.⁶⁰

Ahkâm Defterleri de tıpkı mühimme defterleri gibi Beylikçi klemi tarafından hazırlandığı için ebat, tür ve kayıtların düzeni bakımından mühimme defterlerinin aynısıdır. Ayırt edebilmek için resmi kayıt ve içeriğe bakılması gerekmektedir. Ancak, mühimme defterlerinde devletin idari, siyasi ve askeri meseleleri ile ilgili hükümler bulunmaktadır. Şikâyet defterleri ise toprak anlaşmazlıkları, alacak-verecek davaları, mülki ve askeri amirlerden, haksızlıklardan şikâyetler gibi konuları kapsamaktadır.⁶¹

⁵⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.84

⁵⁸ Bediroğlu, a.g.t. s.10

⁵⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.84

⁶⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.76

⁶¹ Bediroğlu, a.g.t. s.7

Ahkâm-Şikâyet defterlerine yazılan hükümler tarih sırası gözetilmek suretiyle belirli bir intizam içerisinde kaydediliyordu. Gelen şikâyetlerden, dolayısıyla bunlara verilen cevap sayısından, dolayı iş yükü fazla olan eyaletlerle ilgili kayıtlar, her Sene için ayrı ayrı defterlere kaydediliyordu. Şikâyet sayısı çok fazla olmayan, dolayısıyla bir defteri dolduracak kadar işi bulunmayan, eyaletlere ait meseleleri kaydeden kalemlerde ise sonraki senenin/senelerin kayıtları bir araya getirilip, aynı deftere kaydediliyordu. Defter doluncaya kadar da farklı Senelere ait meseleler aynı deftere kaydedilmeye devam ediliyordu. Gelen şikâyetlere verilen cevapların kaydedilmesi nedeniyle herhangi bir defterin dolması halinde hükümler yeni bir deftere kaydediliyordu. Bu suretle ahkâm-şikâyet defterleri arasında tarih olarak bir kopukluk meydana gelmemiş oluyordu.⁶²

Ahkâm-şikâyet defterlerinin içerisinde yer alan hükümler, genel itibariyle bir bölgede hal edilemeyen meseleleri çözüme kavuşturmak amacıyla vatandaşların padişaha veya onun yetki vermiş olduğu kurumlara/kişilere başvurmaları sonucunda görüşülen meselelerle alakalıdır. Dolayısıyla bu defterler, halkın şikâyetçi olduğu meselelerle alakalı yapılmış olan müracaatlara çözüm bulmak amacıyla verilmiş olan hükümleri ihtiva ettiklerinden dolayı, hükümlerin ait olduğu eyaletin sınırları dâhilinde bulunan sancak, kaza, nahiye ve köylerle alakalı idari, iktisadi ve içtimai meselelere ait mühim bilgiler içeriyorlar.⁶³

1.2.10. Ahidname

“Bir işi üzerine alıp söz verme, taahhüd, and, kasem, sözleşme, mukavele”, “resmi emir veya rica” manalarını ifade eden Arapça ahd ile “ mektup, kitap” manasına gelen Farsça name kelimelerinden yapılan ahidname birleşik ismi, lügatlarda “muahede” veya “anlaşma kağıdı” gibi kısa tarifleri yanında “ anlaşma şartlarını ve iki tarafın imzasını taşıyan kağıt” şeklinde de tarif edilmektedir. Kalsik devirde yabancı devletlerle yapılan anlaşmalar ve verilen imtiyazlar için “ahidname” tabiri kullanıldığı halde XIX. yy.da anı kökten gelen karşılıklı ahid manasındaki

⁶² Günay, *a.g.m*, s.18

⁶³ Günay, *a.g.m*, s.23

“muahede” tercih edilmiş, Tanzimat sonrasında ise padişahın tuğrası ve hattını taşıyanlar “tasdikname” adıyla anılmıştır. Ahidname, bu isim değişikliğiyle beraber Tanzimattan sonra bazı şekil değişikliklerine de uğramıştır.⁶⁴

1.2.11. Tahrir Defterleri

Tahrirlerin esas gayesi vergi ve asker toplamayı belirli bir düzene kavuşturmadır.⁶⁵ Tahrir işlemi tamamlandıktan sonra sonunda iki tip defter tertip ediliyordu. Bunlardan birisine defter-i mufassal, diğerine de defter-i icmal denirdi. Mufassal defter, her köyün mezra'anın, isimleri ile vergi mükellefi re'ayanın adları, o bölgede yetişen ürünler ve bunlardan alınacak oşür miktarı ve diğer vergi ve resimlerin cinsleri ve miktarlarının yazılı olduğu defterlerdir. İcmal defterde ise her köyün ve mezra'anın adı ile toplam ödeyecekleri vergi yekünü ve dirlik sahibinin adı yer alırdı. Bazı icmal defterlerde ise hane ve mücerred gibi nüfusa ait rakamlara da yer verilirdi. İcmal defter dirlik dağıtım işlemi yapıldıktan sonra tertip edilir ve daha sonra timada ilgili zuhur eden ihtilaflarda bu defterler esas alınırdı. Her iki defterden ikişer adet düzenlenir ve birer nüshası tuğralanarak ilgili eyalet merkezine gönderilir, birer nüshaları da defterhane'ye konurdu.⁶⁶

1.2.12. Tehditname

Komşu bir devlet hükümdarının ahda yahut devletler arası protokol kaidelerine riayet etmemesi, mesela, cülus bildiren Name-i hümâyûna cevap vererek tebrikte bulunmaması gibi sebepler Tehdid-name gönderilmesine vesile teşkil ederdi. Tehdit-namelerde diğer Name-i Hümâyûnlardan farklı olarak çok ağır bir dil ve küçültücü bir ifade kullanılırdı.⁶⁷

⁶⁴ Kütükoğlu, a.g.e, s.163

⁶⁵ Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta, 1997, s.125

⁶⁶ Ünal, a.g.e, s.130-131

⁶⁷ Bediroğlu, a.g.t, s.13

1.2.13. Ruus Defteri

Ruus, “baş” manasına gelen “re’s” kelimesinin çoğulu olup “küçük rütbe tevcihini bildiren ferman ve berata bedel sadarettten verilen resmi yazı”, “küçük memuriyet, vazife ve mültezimlere verilen o işin tevcihini gösteren tayin ve tavzif vesikası, küçük berat” manalarına da gelen ruus, aynı zamanda Divan-ı Hümayunun aynı adlı kaleminde tutulan defterlere verilen addır. Her hangi bir tevcihe ait beratın verilmesi için ruus emrinin hazırlanması icab eder ki buna, ruus tezkiresi de denir.⁶⁸

⁶⁸ Kütükoğlu, a.g.e, s.255

İKİNCİ BÖLÜM

3.9 NUMARALI NAME-İ HÜMAYUN DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ

S.1 B.117

Hala Mekke’i Mükerreme şerif sürur ben müsa‘ade dam sa‘ide’i teşrifat-ı hümayun irsalini muhtevi yazılacak name’i hümayunun müsveddesidir. Min Eva’ il b 194

Siz ki şerif-i Nebahat elif müşar-ı ileyhesiz ‘ansar-ı fitrat-ı asliyye ve maye’i hilkat-i nebilenizde muhammer(?) ve merkez olan nakka-yı(?) cevher-i Arafat ‘adenaniyye ve safa-yı taviyyet-i asalet fahtaniyye(?) muktezasınca müş‘az’el kiram sıdk ve ihlas ve dahil’el hatim ve fa ve ihtisada icra-yı neski(?) berudeye(?) sa‘i ve ikdam ve ifa-yı müsa‘i’i meşkureye dikkat ve ihtimama tahrime bend-i teşebbüs ve mevatebet olarak makam-ı siyadet-i iltizam-ı şerafete ku‘ud ve sellem-i refi‘el münteha-yı imaret Mekke’i Mükerremente su‘udunuzdan berü bu istihsal rıza-yı hüsrevane ve istiksab-ı teveccüh derun-ı şahanemize bezl-i mechud birle Harameyn-i Muhteremeynin ikmal-i esbab tevkir ve ihtiramında ve sekan ve mücavirin beldeyeyn-i mükerremeteynin terfiye hal ve te‘min billerinde ve kezalik hatta’i Hicaz-ı mağfîret tirazın ikame’i de‘ame’i nizam ve idame’i kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar-ı meyamin istizhara min külli fec-i ‘amîk zamlâ bend-i ‘azîmet-i müstelzim’et-tevfik olan kavafil-i hüccac-ı hidayet menhac ve vüfud-ı zevarve enba’i sebîl ve tüccarın karin-i emniyet ve selamet ve rehin-i esvede ki ve istirahat oldukları halde ebab ve zehabları mesalihinde islan-ı hamiyet ittisafınızdan ziyade ibraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamide ve etvar besendideniz nezd-i hümayun-ı daveranemizde ma‘lum ve meşhud olub sizden her vechimle ve cümle arazi’i mukaddesanın tanzim ve tensikinde izhar-ı merasim-i gayret ve kıyaset ve ibraz-ı levazım-ı himmet ve nihmet-i me‘mul ve melhuz cenab-ı hilafetma’ab şehir-i yaranım olduğuna bina’en hakkımızda derya-yı vesî‘el ezha-yı ‘atufet-i hüsrevanem mevvac ve iftab-ı(?) keyt-i tab sekkarım hadivanem lami‘ ve vehhac olmak hasebiyle

hila'ı hassa'i fahire ve kesa-yı zat'el behce'i zahiremden semmur-ı müverres'es-sürura ruhte bir savb-ı hil'at-ı müstecleb'el müftehirat sultanı 'inayet ve ihsanım olub şerefceşa-yı sudur olan işbu name'i hümayun mültefemakrunum iblağ ve isali hizmetine ta'yin olunan za'medan eyalet-i Cezayirin defteri katiblerinden İbrahim Zeyd mecde ile irsal olunmuşdur bu'üne(?) seccaye ve te'ala vusulünde hanedan-ı 'azim'eş-şan ve dudman-ı rasiyet'el erkanımıza olan mezid-i safvet-i seriret ve vüfur-ı hususiyet ve istikametimiz müsted'asınca hil'at-ı seniyye ve kesven(?) behiyyemizi ri'ayet-i rüsum-ı ta'zim ve İclal ve mür'aat-i sunuf-ı tefhim ve icbal ile telakki ve istikbal ve düş-i istihkak ve istihalinize bevşesse ve iktisa ile mefahirat ve mübahat eserinde vezayif-i(?) sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i Mübin ve nasiye'i necabet-i rehininizde satı' ve dürehşan ve lami' ve taban olan envar-ı asalet ve pertev fetut ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi mir hacı düstur-ı mükerrerrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem 'azim zade vezirim Mehmed Paşa ademallah-ı te'ala iclale ile mukaddemce mekatibe ve muhabere tarifine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtaca ve tevafuka ri'ayet eyleyerek iktar-ı(?) ma'mure'i bilad-ı İslamiyeden tavaf-ı beyt-i şerif ve ziyaret zarih(?) mukaddes beni bahir'eş-şeref için hadi-yi hevan nake'i teveccüh ve 'azimet ve sa'ik-i rakb-i şitab ve sür'at olan hüccac-ı meserret-i menhac ve tüccar ve zevar-ı meyamin-i ibtihacın vücut-ı şeyyi ile himayet ve siyanetlerine ve te'min-i turuk-ı harameyn ve tahsil refah-ı katan makameyn-i münifeyn hususlarına sa'ı ve dikkat ve zat-ı hilafet-i sematım için evvel emakan her meşhuret'el mehasinde sakin salha ve ihtiyar ve 'ibad ve zehad ve ebrarın ed'ıye'i hayriyeleri isticlabına ve katibe'i umur ve mesalih-i iktar-ı hicaziyenin tavr-ı hüsn ve vech-i vecih-i müstahsen üzere Seneviye ve tanzimine ve hususan hüccac-ı müsliminin medayin-i salihiyeden istikballerine yine mahal-i mezbureden teşyi'lerine ve zahir'el habise olan eşkıya-yı 'urban ve bi'l cümle tava'if-i mezerra ve mü'ezziyenin etale'i iyadi'i ta'aruz ve te'addilerinden hüccac bi ibtihacın muharese ve vekayelerine ve erbab-ı fesadın kat'ı yed-i tasallut(?) ve izdivalarına icale'i cevad-ı himmet ve tahzir zemah-ı hamaset ve teşmir-i sa'id meknet ve hala Cidde valisi düstur-ı mükerrerrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem vezirim İbrahim paşa ademallah-ı iclale ile tarika'i marziye'i hüsn itlaf ve ittifaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub teknil ve ittımamına bezl-i cel-li himmet eyleyerek şan-ı şevket'unvan-ı saltanat-ı seniyyeme layık ve seramet

ve sehamet-i haşimiyyeniz muvaffak mesa'î'i cemile ve mü'esser-i celileyi vücuda getürmeğe sarf-ı meknet ve bi tahsis i'kab salavat ve evkat eçatıbgabında müşrifin zemzem ve makam ve mu'tekifin ceýt-i haram olan hallas-ı 'ibad ve meşayih-i salah i'tiyad ile devam-ı 'ömr ve devlet ebed müddet ve gavam fer ve şevket zafer 'iddet şehinşahanım da'vetine muvazebet ve her halde celb-i hatır-ı keramet mezahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve asarı ve devletpenah daveraneme peyd veli 'arz ve işarete mübaderet eylesesiz. Eva'il Sene 194

S.2 B.118

Taraf-ı hazret-i cihandariye Muskat imamı tarafından varid olan namenin müsveddesidir.

... Abdülhamid han ... es-sultan'es-sultan sultan'el berrin ve hakan'el ...

Fi bilad-ı led'el gönderilmesi ...

Bismillahirrahmenirrahim

Elhamdülillah müdebbir-i hareket'el iflak 'ali ma iktizat'el hikmet'el evveli ve müdir filkat'el emlak ihtira'an min gayr-i suret ve hayuli mübedde'el ka'inat-ı kemaşe'i bi'l kaf ve'n-nevvin ve müstevdi' min şe'i mimmen inşa'i ba'zı serra'l meknun-ı mecri kevakib'et-tedbiren la'mum'et-takdir fi's-sebi'eş-şedad'el tabak ve meserri fi 'anasır-ı devran tabayi'ha makan ve masikun fi'l iktar ve'l afak mübhem'el cümle'l mesa'il et-tafsil ve'l izah ve mülhem'el 'amel min şa'i en yukafe min sahil yemme'l guyub 'ala zahfaz mürekkib heyakın'el eşhas'el insaniyet min cümlet'el ümmühat ve ce'alhe fülkiyaten melekıyeten'el -la min 'adalet bih(?)'el ihva'i ila cihat'et-teveccühat allahım illa en tevekkuzina 'ala menahic'et-tahkik ve teşerrafne ba netha'i şeref-i ga'iyet'et-tevfik ve in tec'alne min ü'li't-takiye'l müstemsekin bi'l 'arvet'el vasiki ve en tesalli 'ala rasulın'el müntaki'z-zi istafıyyete ve ehallete eşref-i mürtaki seyyidna Muhammed ve alihi'l ethar ve sahbih'il bereret'el ahyar ma te'akib'el-leyl ve'n-nehar ve hem'at el emtar ve 'azdet'el etyar ve in tesebbet'el-lehimme erkan-ı kava'id'el islam 'ala karar'el iman ve tebette irab-ı 'abd'et'el esnam ve ehl'el bed' bi'l evham müddet'el ezman bimen istivda'te esrar'el hilafete'n-nübüviyye ve istin'ate linefsin ve feddalte bi'l bedihate ve'r-raviyye ve

etite min'el fazl melem yü'te ehadun min'el 'alemin ve evite min'el meratib ma
 yevrek beha makamat'en-nebiyyin-i eminin ve halifet-i rasulin fi'l bilad 'ale'l 'ibad
 li's-salih ve's-sedad ve kat' dabire'l 'enad'el müste'sal fi ta'atin şafete'l fesai'el
 müte'esal fi tertib-i kavanin'er-reşad nebres'el 'asr fi külli mısır(?) 'aziz-i metal'el
 haser'el mü'eyyir(?) bi'n-nasr-ı basit-i besat'el 'adl fi'l ikak bi'l ittifak zabıta
 halak'el halk ve'l ahlak bila ihtilak katb-ı da'iret-i eflak(?)'el hilafete'l islamiyye ve
 merkez eşhas icram'el bakıyyete ve's-samiyye efzal min emtati sedif'es-saltanat'el
 hakaniyye ve ecelle min zehrat bih riyaz'ed-devlet'el Osmaniyye sultan'el berrin ve
 hakan'el cerrin'es-sultan'es-sultan ve kah'er-rahman fi külli an ve'l ezalet-i rayat-ı
 'adelehü tenessuret ve cenude'l a'raz'ed-din mahruşeten kemal-i ezalet-i kata'ibe
 mansuraten ve a'da'ü mahsuraten makhureten bihürmete zikr'el hakim ve gayate ve'l
 mustafa el-kerim ve ayate ma ittisalet-i 'ayn-i binazar ve haslet izn-i 'alihaner amin
 amin fi külli vakt ve hin amma emma ba'de fakad(?) ve sal ma ittisakat bih şe'a'at
 matarih kevakib'el ihlas ve hasl-ı ma fussilet bih nesemat ehaviyyete 'anasır'el
 ihtisas ve temazic bi hamdillah'et-teba' bi latiba' ve tenasic bih min'el cihat meşni ve
 sülüs ve ruba' fil zelik in'akid min'el vifak-ı sihab ve't-tekad bir kameh(?) har'el
 ittifak ve't-tehabbe hatta birkat min a'lah barekat'el vefa ve hemehmit ra'ude
 mühimmet bahs'el vala'i ve's-saffa fehme'at(?) nabetam bir vefa sevun ribaba ve
 ebtesmer ruz-ı kulub'el ahbab ferhan bitahtane ve teskabe ve maberih ve ok mezne
 yesub(?) da'ıyan-ı gazaran ve berrak(?) cevne yestemir dem'an medraran fazihatibe
 bih hannat'el havatır-ı ra'ikat'ez-zehr kennema efiz-i 'aleyhe min'es-sürur haliç
 nehri(?) ve istizhakat rebvat el-nüfus zehven ve 'aciben ve garradet etyar els'eş-
 şükr'el Mevliha ferhan ve tarben feyalih min fülk'el mülk-i ittifak devran-ı karanat
 su'ude muttasilen bitali' beyt-i vücuda vücuda hatta ba'is mezzac-ı teb'as-selim
 riyehan levakih-i inşe'ten seha'ib'et-tahiyyet'et-teslim-i sadareten 'an kalbin heva'l
 bahre'z-zi leyse ba hac mübadereten icraz-ı kulub kad min cedb'el eşvak-ı yehfiha'l
 'acec ademallah ikbal-i sa'adet-i eyyama ve esam serh-i sevam'el mühtedin fi gayaz-
 ı riyaz en'ame ve 'allehe büşran ba'de verd-i menahil-i ekrame kemalim tezl'el ikdar
 taht-ı seyufe ve aklama fahbeb bimen ezhi efvah'es-sena' tesenni 'ala cemal-i
 ecmaleh ce lisan'el hal yenbi'i 'an celal-i kemalih keyf-i la vakte bir zi fi sema'i
 kitabih nücum-i hatabih ve şeru' fi encab cevaba fevk-i istihabe felemme zahr-i(?)
 bedr-i sanayi' ve ittesak ve celli bi bedayi'a 'an'il kulub ve sakki'l gask'el feynah(?)

nuran teşa‘şa‘ min meşkate fihe misbah lem ta‘teriza ta‘yirat-ı ‘avarız’er-revah ve’s-sabah tevakkad min şecerat-i mübareketin ‘aybiyyet-i ritevnet fikr-i rasih la şarkiyyetin ve la ‘arabiyyetin feşükran limen nevvah fi karani’l ‘azim’en-nebiyye’l kerim lev infikat(?) ma fi’l arz-ı cemi‘an ma elfet(?) beyn-i kulubihim ve lakinnallah es-saf-fi beynehim innehü ‘aziz-i hakim ni‘m ve lemme tebellah’el mezbur min celebab’el hitam tarric fi riyaz’el kafur ‘örf’es-setur’el meskenet’el ceyyam fima zel reyyah-ı mu‘tiran afak’el katar ve inteşer fi erca’il vücud neşr’et-taris(?)el mu‘anber’el istar fiya leh ezarizi bi‘akd’ed-der’el mufassal bi’l ceman ve’l ağarvaz hüve min mülk’el müluk-i niyabet ‘an’il tercüman yezekker-i mekan min fer’un şiraz’el vekil’el müstevcib min’el celil su’il ‘ikab ve’n-nekil ceza’i bima ibtida‘ min’er-ra’i’z-zemin ve teşri‘ fih min’el fi’il’el vebi’l vehim gad zeyyene leh’üş-şeytan su’i i‘male ve leyyes ‘aleyh bikavazib-i imale hatta vaka‘a fi haviyet ve’l havi ve ensah-ı tevaz lazi niza‘at’eş-şevi leh’ül veyl ve’l hazi bi cetra’e ba‘de istima‘ inne rabbüke li bale mirsad ve ma evzaha’l ‘aziz fi kabe kesurat’el ahkaf ve sad-i bi kavleh ve yevm-i ya‘raz’el iya ve heze ve inne li’t-tağyin e‘azenallah ve iyya kem min inkün min’ed-dallin’el bağın sümme liya‘lem’el mülk’el ‘azim ve’l hakan’el mükerrem ve’s-sultan’el mufahham inne li‘azm-i şane ve İclal-i mecde ve sultane lem ne‘takad ma nebdiye müberaten ve’l emceraten inneme ta‘riz-i müzemmer ‘ase ve li‘alli yetzeh ledikim manerah ve inne’l mezbur’es-sabık lem yekün mete talebe’el ira’e zenad(?)el ahkad ve la el-ahz-i helak’el mati‘ bi’l ‘asi ve’s-şamis bi’l minkad inne makan ‘ali sebil’et-tenbiyyet lima ledikim ma‘lum ve’l enneküm ehl-i kudret ‘ala’l insaf min’ez-zalim’el mazlum velekad ‘alemtim mahal bi’l basrat medinet’es-selim min’el-lağı ve’z-zulm ve intihak hürmet’el islam fezak’ez-zi ve kad’el kulub eri‘ceha ve ehrache ‘an zaman Mevlihe ez lem yekün(?) min’el a‘cam me‘an heze evvel ‘udvenin beda beli inne’s-şevm bicenan-i cenanehim muhalledün ebeden lehim nüfus-ı ebiyyetün ta’bi meşekathiha’s-seba‘ lima emir-i hanna(?) min habes’et-taviyyet ve su’it-teba‘ etri eyyühe’l mülk inne’l-le’im’el mesmi bekrim’el fasık eşe‘em min’ez-zenim’el kazib’el mesmi bi sadık fi’l ahir-i ecelinillah fi’z-zebb ve harveh ve la fi’l kalbi ve cerveh inneme heze ma‘dum’el havl ve’t-tavl fima şe‘at ‘anh’il ahyar vettezah’el kavli lienne’l külli min nevahi iran ve Azerbaycan ve Kirman şahan ve İsfahan yerkas(?) beynehim’eş-şeytan muğannan ‘ali evtar’el ‘udven’el mü’eddi ile’l hazelan fi’l heze’s-sebeb yestegaysun ve yetezarra’un’el

eman la lima(?) rasih bikamus-i kulubühüm min dar'ül eyman ve fima yetussem'el
 ezhan bila ertiyab inne tali' keydihim'el menhus lefi tebab'el esime'l münkad'el
 intihak'el meharim bezmam-ı cehle ve lem yerakib ve 'id min kavli ve la yehik'el
 mekre's-seyyi' ille bahilah ve nahnü 'ala yakin en leyse ve kufekim 'an za'af o fütür
 inneme kan iktida'en beka nun'eş-şer' ve'd-düstur ra'feten münekkim bi'ibadallah
 ve lütfen ve tehhanen ve işfakan 'aleyhim ve 'utfen vallah darre'l ka'il'en-nas-ı
 küllihim 'iyalallah taht-ı zelale fe birrahim yevmen ileyh iberrahim bi'iyale fe'l'en
 kad isteşeret'el havatır ve ibtihat'en-nevazir ferhan lime 'uzufına inne halifetallah fi
 bilade 'ala 'ibadih ifzal'es-sulha ebeddallah devletiküm'es-sa'idet-i ile'l ebed ve
 idara'i küm'es-sedirat bi'l yemin ve'r-rüşd ve in tilke'l hamiyet elleti kanet mena
 li'l basra lem netusem lehem min cenab'el hazret'il 'aliyyet kalt-i en-nasra'l 'allemna
 inne'l bahr-i la temed halecan ve eyne tilke mimmen yeb'as'es-sehhayib ve yakzef
 el-mercan'el ecvaz refi'el maf'ul bih me'az-zaruret 'ala'l muhavere ve nisb'el fa'il-i
 bi'amil'el hamiyet ve'l muhavere husme(?) lisalt(?) 'a'id-i mevsul'el i'tida ve
 cezmen li haber'el esim'el merfu' bi'l mübedde ve'l inne'l Basrat ve Amman
 methedat'el eşkal-i mütenasihat fi hali'l fesad ve salah'el ecval ve fima na'tegadan
 zelik radiyallah ve gayret-i 'ala dinallah mehafet-iistila'il mülhadin men şî'er-ravefiz
 'ala müvehhideyn sümme'l ihraz radiye'l hasrat'el hakaniyye ve imtisal-i ta'at'el
 mevleviyyet'es-sultaniyye la litaleb mal-i nestefide evrefd min hitam nestezide heze
 emma 'aleyh 'akidet'eş-şeru' ve's-sudur vallah-ı 'alim-i bizat'es-sudur felemikin ille
 ma sebk-i fi'l gayyab'el mektum min'el kaza'il mukadder'el methatum ila en estilu
 el-karan ve neczallah ve 'ade fehlek 'aduvveh'el gasvam ve hezem cünde vefk-i
 rikab'el mü'minin min ceba'il-i evveli'l dalal ve raddallah'ez-zeyn küfürva ve
 bigayzihim lem bena lüve hayran ve kefiyallah'el mü'minin'el katal fe'l 'azu ma'l
 kader amin efzal'el i'mal ve ecel'el medayih elleti ca'et fi'l imtisal vallahı kad evzah
 li'ibade menahic'er-rüşd fi isma'ih kema eyan ba'z-i kudrete li'l mu'teberin fi ahval-
 i eflak sema'ih feluşa'i ehlike'l 'asin lekan zelik fi'l haza tekne nehi eşrafe 'ibade
 'an'il fetat ve'l galazat ez'el halm-i ifzal-i sahib ve ahsen-i karin ve't-tekavvi hiye'l
 hüsni ve'l 'akibet li'l muttakin ve fi heze'l an varidat'el a'cem baride ve narihim
 hamidet ve zellethim-i za'idet ve cente kudretihim ba'ide ve ma vaka' minhüm bi'l
 basrat lemikin la(?) 'an zeneb iktar fih ehlihe eza ... 'adliyyet-i menhalem takim'el
 hüccat-i 'ale'l fi'te elleti ş'a-i cehlihe hatta idrakihim'el kaza'iz-zi lem ye'meluh

kema kal-i te‘ala kenü’l etinehün ‘an münker-i fa‘lu fema min beled-i irsalallah ‘alehye’t-ta‘un’el ebzeneb e‘lene’l bağun ve ma men kavm-i daret ‘aleyhim’eddeva’ir’ez-za‘af’el ‘akidet ve’s-serayir ve ma men devletin hallehe’l intikam’el eza halite ehilhe ‘abdete’l esnam ‘ala inne’l müşrik billah-i hüccet-i daheza ve inne rayet kafe’l hitam’el faniyet-i kabza ve’l basrat fima beleğate kad kaddem’el yehud-i hükkamihe ve sarafi münzeletin küfürha ve islamiha vezir-i cevliha bahşe fi’l mukabbel salah’el ahval ve sedad’el umur-ı bimen-i ihtiram lehe nabiye ve leme yehliha min’es-sagur cenab-ı ecle’l ekram’el vezir’el efham Süleyman(?) muhafız-ı Bağdad ve Basra ve Kerkük ve ni‘me’l emin’el berri min’el mesalib ve’l me‘a’ib ve su’iz-zenun ve’ş-şekük falan-ı kema kabl-i ‘ala’l habir beha sakatat ve ma‘-i ibn-i Ceyd(?)teha hattat ve nahnü ve eyyah-i kalimin fi’l cesed ve’ş-şamil-i müttehadün fi cemi‘el meham ve’l ahval ve inne l ini‘m’el ‘avn’ez-zi enzelt bicivarina ve ce‘alne kıstaten lihimayet-i diyarina ve keyfe ve tard ‘adlık min halakte ve vera’ine ve ila ‘alle rayin merci‘ ibtida’i era’ine fima ‘an bi zamir’el enver min’el meham fi mekzayyi evbeda min emrin kamizayyi ve hayr’el makal-i ma saddakte’l fa‘al ve efzal’el emal ma ‘azdete’l i‘mal vallah-i ‘ala ma nekul ve keyl ve kefil ve kefe bih min kefil fe’l me‘mul minküm lene hüsn’er-ra‘a’i keme inne leküm mena salih’edda‘a ve’s-selam menne ‘a’id ‘ala’al vech’el Behiye’l mahiyye ve ‘ala min şe’i min’et-teba‘el mülebbin-i min nade’l ‘ibadetallah hayya sümme inna na‘riz ‘ala’l kam’er-refi’eş-şamih ve’t-tavd’el meni‘el bazih ma hüve cela’il mehim ve nur’el gasik’el medlahim merradna(?) asl ve maksadna liküllü ittisal’el mekatibe elleti hiye nısf’et-talaki ve cümle’l muhattaba velev la’el ‘ad ve’l iş‘al mimma te‘abbednallah bih likadsina hazret-i min ehallena ‘ala’l ‘ibad becvare ve kurbe ademallah ‘ala kaffet’el müslimin ‘adleh ve nevaleh ve ithafe fi’d-darin’el beha’i ve’l celaleh ve kesah-ı halel’el füz ve’l en‘am ve’l fazl ve’l ekram ve ehalleh ba‘de’l ‘ömr’et-tavil dar’us-selam bi Muhammed ve ileh’el kiram-ı ‘aleyh ve alihi ifzal’et-tahiyyet ve’s-selm fi’l mübedde’i ve’l hitam-ı tahriren fi yevm’il ‘ışrin min şehr-i Şaban Sene 1193 mi(?) hicret’el islamiyye

S.4 B.119

Taraf-ı hazret-i cihandariye Tüccarhanı(?) canibinden vürud eden Farisiyyi’l ‘ibarenamenin suretidir.

Hamd-i behid ve sena-yı ba'id ve sezavar şehinşahi beni eset ki sahat-ı memleketeş ez sadmet hısm-ı müberra ve feza-yı ve'l eyteş ez litame'i(?) 'ad ve mu'arra sitayış-i birun ez ehassı layık-ı padişahi eset ki esas-ı saltanateş masun ez havf-i zeval ve bena-yı haşmeş me'mun ez bim intikal tenzi'el mülk mimmen teşa'it ve derudna ma'dud ve tahfe'i ruh-i pür fetuh-ı mutahhar-ı resuli iste ki(?) mükteda'i rasulen bir zat-ı hamide saffat evrevaset ve na'vet bi'l ehad ve dehdiye'i revan ithar peygamber pest ki rahinma'i sal bir nefes-i hüceste saffat ev sezat sallallahu 'aleyhi ve 'ala alihi ve sellem Bağdad eva-yı hamd ve sena ve yes(?) ez itmam-ı na'at kesir'ez-ziya ma'ruz ray-ı 'alem era-yı zeyb oranın saltanat ve cihanbani ve erayış(?) serir-i haşmet ve keşur-ı sitani mehazzeb-i mebani bed' ve ihva mu'ammer-i bünyan ve ra' ve tekavvi füzuzende şem'i bezm-i keyani(?) füzuzende 'ilm-i rezm sahibkarani neyr-i a'zam fülk-i ebhat ve İclal-i mülk-i mu'azzam şehamet ve ikbal-i kevher efser-i şehir-i yâri faz-ı hitam namdari fer' ve iftab(?) Devlet-i beraval ziya sabah-ı sa'adetebed-i ittisal ve arh-i medarih-i 'azimet ve perteri 'arih-i ma'ruh mükerremet ve serveri ihtirah sihr-i şerafet gevher-i derç sıdk-ı zeyle selatin-i 'ali makam-ı esveh-i 'asaveh havakin-i zeviye'l ihtişam-ı şayeste serir-i hilafet ve taccari bayeste'i 'adalet ve mülkdari bi'l enşin besat 'arz-ı 'ali sidrara-yi barekah-ı mecd ve i'tila rafi'i rayat mu'addelet ve ra'ıyyet perveri cami' ayat-ı celalet ve merhamet-i kesri a'li hazret-i fülk-i rıf'at mülk-i haslet-i Süleyman şevket behram-ı savlet-i hurşid rayet-i eftab Devlet-i kahir mah-ı cihan efruz saltanat-ı tahir kerdün vüs'at Feridun-ı mertebet-i misdak-ı kerime'i kal rab-bi ağfarlı ve hayli meleka la yenbeği la had-di min ba'di ma'den-i cevd ve şefkat-i menba' latif ve mürüvvet ma'ud'el ibtida mahmud'el ihtitam hami bilad ehl-i iman mahi asar-ı küfr ve tuğyan nasır-ı şeri'at-ı kavmihe salık-i tarika'i mürtakim basit-i besat-ı 'adl ve insaf-ı hadim bünya deçur(?) ve i'saf ve ila emacid-i müşrikin hakim-i a'zim-i hafkin haris-i huza enam hafız-ı bilad-ı ehl-i islam'el halis-i tövbete fi a'la kelimetallah'es-sadık neyte(?) fi ihya'i sünnet-i resulallah kazazende'i i'lam-ı din ve düvel-i füzuzende'i ruhsar-ı mülk ve milel-i kerdün tahtekah seyyare sipah-ı tac necş-i selatin-i kamekkari tahte'ş-şan havakin-i 'ali mikdar ... 'adalet sekend-i ve münzelet-i afitab taban felek-i nectiyari-yi mah-ı nur efüşan tarım-i şehriyari saye'i 'inayet rahman-ı mazhar asar-ı emin ve eman-ı meş'ale efruz-ı mahmu'an ka'ınat-ı galgale enruz-ı ma'lume'i ikat pertev lem'a'i samsam-ı besalet bark-ı şu'lehu şimşir saramet-i hil'at-ı selatin

‘alışan ha-yi neşin selef-i mu‘alli(?) mekan ve hüve‘es-sultan’el gazi miyi selsel rab’bi’l mecid’el ezalet iktar’el arz müşrik aba nevar-ı mu‘addele ve i‘zan’el hayrat müverraka’i tescab-ı rafte badab ve ihtiram-ı tamam meynemayid elhamdülillah ‘ala külli hal-i ba‘un ve ‘inayet kader berkemal-i meratib-i ahval der minval-i selamet buda tezayid ve teza‘if-i cah ve celal-i ‘adim’el misal ra(?) ez derkah izid-i müte‘al-i müsted‘i melyaşim şiyem(?) derin enam ferh-i encam-ı ferman vacib’el iz‘an ve misal lazım’el imtisal hüceste nişan-ı neccatim devlet ve ikbal-i müzeyyen ve semere-i şecera hasul-i emani ve emal-i ma‘nun ez seha’ib-i faziletma’ab kemalat-ı iktisab hacıye’l hameyn’eş-şerifeyn münzelet refi‘ molla hacı Mehmed Bedidar eşref-i evkat ve es‘ad-ı sa‘adet kalevci varid min’es-sema’ şeref vürud yafta muceb iftihar ve mübahat-ı kerid ve mazmun-ı hümayun enki ba neva‘el latif ve merhamet-i meşhun bud-i ferh ve sürur-ı mevfur cerim can ve haban(?) resanid ez tarihi ki padişah-ı ‘azim’el erkan cengiz han izin-i dar bemidar bicanibdar’el karar-ı şetafet-i ezan-ı müddet-i bi’z-zad ve şasetna sal-i küzeşte ki aba ve ecdad-ı ‘azim-i kiram ma dar-ı memleket-i Türkistan bimend-i saltanat ve cihanbani ha-yi neşin ve kamer ve eşde(?) amede end-i çenanha(?) sünnet-i seniyye’i eba ve ecdad-ı kiram-ı canibeyn ez kadim’el eyyam ebvab-ı müraselat ve mukasebat ra meftuh deşte salik-i tarik-i yeganeği ve ittihad buda(?) end-i emid ki bir vabit sevabik sinin-i seniyye ve tazyik-i seyr-i marziye’i güzeştekan cent-i mekan ‘ameledmevda cevahir-i muhabbet vala-yı ra bed leyl’el hab-i tevaris dertiser ve tahsil inmeran-ı ihtam deşte-i peyuste binevşete şahbaz belend pervaz-ı muhalesat derfeza-yı musaddikat-ı pervaz-ı nümayid’el mennatallah ve takdis dernüyükat ve zaman ve ‘inayet-i hazret-i mülk-i Mennan-ı memalik ve kalemaru ‘azim’el erkan-ı ‘alışan-ı hilafetmekan kan-ı ‘izam-ı kiram-ı hududkarar-ı kerfeta esbab-ı haşmet ve saltanat bir vefk-i(?) meram-ı intizam yafta Diyar-ı İslam revah ve revnak pezir feta mücahidan din ve devlet ve mütevattinan-ı bilad-ı tevabi‘ Türkistan der mehad aman ve emanı ‘anude ekser evkat bicihad ve gaza biküffar-ı feccar müteveccih buda(?) küşeş külli ve sa‘i belig meynemayind-i ‘ulema’i ‘azam ve meşayih-i kiram ve sulha ve fukara ve re‘aya-yı kalemru(?) ‘ali dest-i du‘a-i küşada allahım ensar min Nasreddin ve ahzal min Hazaddin ra orada lisan-ı kerdayinde mukayyediz der benukab-ı hahta isal-i mufavaza’i tamamı hulus-ı mu‘temed’el havas hayriyet ve sa‘adet eser-i molla Mehmed irentarbi ez ehl-i a‘yan-ı mu‘teber enivilayet meyaşis elçi-yi kalan kerde ve

led-i elçi ki Muhammed şerif bin ra elçi-yi hudud-ı kerde revane ansub nemude yakin ki nekuriş-i hümayun eşref-i ‘ali müşerref keride ser efraz hevahende şed-i ceyniyan lefti havale muma ileyh set’el hayi zille ‘atıfet zat-ı envar kuds-i sultan’el cerin-i padişah din-i penah bir mefarik birana-yı kalemru ‘ali memdud bad tahriren fi şehr-i muharrem’el haram-ı seniyyen hezar yeksad bevdesi itmam-ı yafet. 1193

S.5 B.120

Name’i mezkurun tercümesidir.

Hamd-i ceyd-i ve sena-yı Bağdad ve bir şahinşaha sezavar der ki saha’i memleketi sadme’i hassamdan müberra ve feza-yı ve vilayeti latme’i ‘aduden mu‘arradır ve sitayiş la ba‘de ve la haysi bir padişaha la bigadad(?) ki esas-ı saltanat ve neba-yı haşmeti havf-ı zeval ve beym-i intikal — tenzi‘el mülk mimmen nişa’i den masun ve me’mundur ve derud na ma’dud şevl-i resul-i mu‘azzamın seruh pür fütuhuna tahfe(?) der ki müftedayi’i resulan enin zat-ı hamide saffatına revadır ve nu‘ut bila hudud bir peygamber şefa‘at gösterin mervan itharına hediye ki ve henmabi’i sebil enin nefsi hüceste saffatına sezadır sallallah te‘ala ‘aleyh ve ‘ala alihi ve sellem eda-yı hamd ve sena ve itmam ne‘at kesir’ez-ziyadan sonra zeyb-i oranın(?) saltanat ve cihanbani ve arayış-i serir-i haşmet ve keşür sitani –mahzeb mübani’i bed‘ ve ihva peygamber bünyan ve ra‘ ve tekvi(?) feruzende şem‘ bizim kiyani feruzende’i ‘ilm rezm-i sahibkarani neyz-i a‘zam-ı felek ebhiyyet ve İclal mülk-i mu‘azzam şehamet ve ikbal gevher efser-i şehriyari fas-ı hatim na medari fūruğ afitab devlet bi zeval ziya’i sabah-ı sa‘adet ebed-i ittisal daric-i medaric ‘azimet ve berteri ‘aric-i me‘aric mükerremet ve süruri ihtar-ı berc siher-i şerafet gevher-i derç-ı sıdk-ı keramet zeyde’i selatin-i ‘alimakam esve’i ‘asave havakin-i devi-yi ihtişam şayeste’i serir-i hilafet ve tacdari bayeste’i mesned-i ‘adalet ve mülkdari bi’l enşin-i besat ‘az ve ‘ala sadr-ı era-yı barekah mecd ve i‘nila rafi‘i rayat-ı mu‘addelet ve ra‘iyyet perveri cami‘ ayat-ı celalet ve merhametkesteri(?) a‘la hazret-i felek ve fa‘at mülk-i haslet Süleyman Şevket behram-ı savlet hurşid-i dirayet afitab Devlet-i Kahire mah-ı cihan efroz saltanat-ı bahira kerdün ve sa‘at Feridun mertebet-i misdak kerime’i ... kal serb ağfirli ve hebli mülken la yenbeği’el ehad min ba‘di ... ma‘den cevd ve şefkat menba‘ lat,f ve mürüvvet mes‘ud’el ibtida

mahmud'el ihtişam hamî'i bilad ehl-i iman mahî'i eser-i küfr ve tuğyan nasır-ı
 şeri'at-ı kavmih salik-i tarika'i müstakime basit-i besat-ı 'adl ve insaf hadim-i
 nebyad-ı cevri ve i'tisaf(?) ve ila'i emacid müşrikin hakim-i a'zam-ı hafikin haris-i
 cevze'i enam hafız-ı bilad ehl-i islam'el ihlas taviyyete fi a'la'i kelimetallah'es-sadık
 nehyyet-i ihya'isünnete resulallah firuzende'i ruhsar-ı mülk ve milel kerdün hengah-
 ı seyyare sipah tac-ı necş-i selatin kamekhar taht-ı nişan havakin-i 'alimkadar nevşir
 ve an 'adalet-i sekender münzelet afitab taban-ı felek-i nectiyari mah-ı nur efsan
 tarım-ı şehriyari saye'i 'inayet-i rahman mazhar-ı asar-ı eman ve aman şu'le efruz-i
 mecmu'a'i ka'inat-ı galgale enduz ma'lume'i rayikat kavlime'a'i samsam-ı besalet
 bark-ı şu'le'i şimşir seramethalef-i selatin-i 'alinişan ca-yi neşyin selef-i mu'alli
 mekan ve hüve's-sultan'el gazi fi sebil'er-rabb'ül mecid'es-sultan Abdulhamid han
 ezalet-i iktar'el arz meşrekaten ba nevar-ı mu'addele ve ağzan'el hayrat
 muvarrakaten beshab-ı ra'fete hazretlerinin adab ve ihtiram-ı tamam ile ma'ruz-ı
 ra'yi 'alem eraları(?) kalenver ki elhamdülillah 'ala külli hal 'avn ve 'inayet hazret-i
 kadir ber kemal ile meratib-i ahval minval-i selametde olub evvel padişah-ı 'adim'el
 mesalik-i neza'if-i cah ve celaleti derkah-ı ezid-i müte'alden istid'ada bir gararez bu
 eyyam-ı ferrah ecnamda hatim-i devlet ve ikbal ile müzeyyen ve semere-i şecere'i
 hasul emani ve imal ile ma'nun olan ferman-ı vacib 'el iz'an ve misal lazım'el
 imtisal-i hüceste nişanları faziletma'ab-ı kemalat-ı iktisab hac'el harameyn'eş-
 şerifeyn menzeletler fey'i molla hacı Mehmed Bedi' sahabetiyle eşref-i evkat ve
 es'ad-ı sa'ande kaluhi(?)varid min'es-sema'i şeref vürud bulub muceb-i iftihar ve
 müba'at olmuşdur ve mazmun-ı hümayunu enva'ı iltaf ve merhamet ile meşhun
 olmağla harim han ve cinane ferh ve sürur-ı mevfur tebşid ve meşder(?) padişah-ı
 'azim'el erkan Cengiz han bu da bimedardan(?) canib dave'l karara irtihal edilen
 bivaneden(?)ki beş yüz altmış dokuz Seneye bi'l kadar eba vacidad-ı 'azam-ı
 kiramımız memleket-i Türkistanda canşeyn-i mesned-i saltanat ve cihanbani olub
 sünnet-i seniyye'i eba vacidad kiram-ı canibeyn üzere ebvab-ı müraselat ve
 mekatebat-ı meftuh tutulub salik-i tarik yeganeni ve ittihad olmuşdur imdidir ki ser
 vatib-i sevabik-i sünnet-i seniyye ve tarik-i serir-i marziye'i küzeştikan-ı
 cennetmekan ile 'amel olunub bir mukteza-yı alhab-ı yetevaris(?) cevahir-i muhabbet
 delali-yi müveddetin tezayidi siyakında ve bu meramın tahsil ve tesrinde ihtimam
 birle şahbaz belind-i pervaz-ı muhaselat feza-yı musaddikatda pervaz-ı küstera(?)

minnetallah ve takdis bu vakt ve zamanda 'inayet-i hazret-i mülk-i Mennan memalik ve kalemer ve 'azim'el erkan-ı hilafetmekkanilerinde karar tutub esbab-ı haşmet ve saltanat bir vefk-i meram-ı intizam bulmağla Diyar-ı islam revaç ve revnak kabul idüb mücahidan-ı din ve devlet ve mütevattenan-ı bilad-ı nevayi' Türkistan mehad-ı emin-i emanda ganude ve ekser evkat küffar ve feccar ile cihad ve gazaya müteveccih ve sa'i belig üzerelerdi 'ulema-yı 'azam ve meşayih-i kiram ve sulha ve fukara ve re'aya-yı kalemer ve 'ali dest-i du'a-yı küşada idüb allahım ensar min Nasreddin ve ahzel min cezzal'ed-din evradine işigalde dürlü halelde isal-i müfaveza'i tamam-ı hulus için bu vilayet mu'teberlerinden mu'temed'el halus-ı hayriyet ve sa'adet-i eser Molla Muhammed ernetrabi büyük elçi ve oğlu Mehmed şerif bey küçük nısb ve ta'yin olunduşar yakındır ki kör niş eşref-i a'la ba'zı huzur-ı hümayuna mesul ile meşrak olalar şifahan-ı irad olunacak kalem-ı muma ileyhe havale olunmuşdur el-hayyi sultan'el Bahreyn padişah din-i penahın zat-ı envar akdesi zel-i 'atıfet ve 'inayeti mefarik beraya-yı kalemer ve 'ali üzere memdud ola. Fi Muharrem Sene 1193

S.6 B.121

Rikab-ı kamertab-ı hümayuna elçi Yozefü nam hala Roma imparatorunun imzasıyla mümezzi bu def'a gelen namenin tercümesidir. Fi 5 Rebi'ü'l-evvel Sene 1195Anadolu ve Rumeli sahibi ve maliki şevketlü kudretlü 'azimetli padişah ali Osman Sultan Abdulhamid han mu'azzez ve muhterem dostumuz ve hemcivarımız hazretleri kalbine(?) biz ki bi'inayetallah te'ala müntehib Roma imparatoru ve Caser ba vakari ve Cermanya ve yervüzülime ve macar vech ve Dalmaçya ve Hırvat ve Slovenya ve Galiçya ve Lodomirya memleketlerinin kralı ve Avusturya arşidukası ve borgondayen ve lutarinkiye(?) ve istirya(?) ve karantiya(?) ve kartiyola(?) dukası ve tuşakana(?) duka'i kebiri ve Erdel prens-i(?) kebiri ve mora ve ya markizi ve bir eyanciya ve limburuğ ve kalderya ve vertenberik ve selziya-yı zeyr ve bala ve milan ve mantuh ve barme ve peya çença(?) ile gavastala ve ozü Çinya ile çaturya ve kalabirya ve bar ve monta feratüv ve teşina dukası ve savebeya(?) ile karlopol prensi ve Habsburg ve Falandare(?) ve tirol ve hanonya ve keybüruğ(?) ve goriçya ile garadeska(?) kontesi ve imparayu roma ve burguya ve lozeçya-yı zeyr ve bila ----- ve nominyo markizi ve namorku ve peru ve çinya ve valide ve monta ve elba monta

ve certefaniye ve sarurede ve salime ile fetkinisteyn kontesi ve markiye ve islav ve nika ile meklinya ve sa'ir nice memalikin sahibi ikinci Yozezüz tarafımızdan ed'iyeyi layıka ve esniye'i fa'ika takdiminden sonra 'arzu olunur ki hazret-i fa'al'el mayeridik takdir-i mümteni'et-tağyir ezlisi ile geçen mah-ı teşrin-i saninin yirmi dokuzuncu günü mader-i 'azizemize haşmetlü meknetlü büyük imparatoriçe ve kraliçe mariya terezya cenabları derunumuz kadr-i 'azim ile müte'essir olarak bu dar-ı fenadan ahsen'ed-dar-ı bekaya intikal eylediğine bina'en bundan akdem hayatta iken kendisiyle bi'l müşareke tasarruuf ve avara eylediğimiz bi'l cümle memalik ve eyalat bu def'a hukuk-ı kebir bi'l husus hanmanımızda(?) müstekar olan 'adet ve ratet(?) halef hasebiyle müstakilen havza'i tasarrufmuza duhul idüb hükümet yalnız bize intikal eyledik de beyn'ed-devleteyn 'ala'd-devam revnak üzere cari-i mu'amele bi'l cümle ve hüsn-i mevalat ve hemcivariyet mübte'asınca der'akib işbu keyfiyetin vuku'unu taraf-ı mülukanelerine ihbar vesilesi meyanede yetimnenen(?) ve tebriken cari-yi mesaliha'i da'imenin dikkat ile vekayeti ve hukuk-ı hüsn-i civarinin ri'ayeti hususunda olan sebat-ı niyetimizi ve irade'i la yetgirimizi dahi iş'ara badi olmuşdur cenab-ı şevketma'ablarının ol babda niyyet ve himmet-i padişahaneleri dahi derkar olduğu külli i'timad ile me'mulümüz idiğini derbar-ı şevketkararlarında mukim bi'l fi'il müsteşarlarımızdan sadakatlü rağbetlü Petrofilyu(?) Baron dö Harbrd ittikal nam mürahhas orta elçimiz işbu namemizi mu'tad üzere resmen ve 'alenyeten huzur-ı şehriyanelerine hin-i takdiminde tarafımızdan me'mur olduğu üzere tafsilen 'arz ve beyan ideceği mukarrerdir dar 'aliyyelerinde olan mesalihimizi ru'yet-i hususunda mezkur elçimizin buna değin(?) ibraz eylediği basiret ve gayreti fima ba'de dahi tarafından derkar olub re'aya-yı tarafeynin menafi'ini tervice bezl-i ma fi'l vasi'eylemesi ... bu def'a dahi müceddiden tenbiye olunmağla işbu merama muvaffak olmas'çün tevcihat-ı 'aliyye ve enzar-ı meracimasar-ı mülukanelerine mazhar olması der hevasetdir baki tavl-i 'ömr ve ikbal ve kemal-i sıhhat ve 'afiyet ile ber devam ve bir karar olmaları dergah-ı hazret-i hakdan temenni olunur.

Milad-ı hazret-i İsanın bin yedi yüz seksen Senesi mah-ı kanun-ı evvelin on dokuzuncu gününde ve roma imparatorluğumuzun on yedinci ve memalik-i arşa krallığımızın ibtidaki Senesinde bec şehrimizde tahrir olunmuşdur.

S.7 B.122

Hamden lek ya min hassas min hacc'il beyt'el 'atik bihasisiyet'el eman ve'l imtinan bi't-tevfik ve sem'a nede'e'el mü'ezzin bi'l hüccet fi'n-nas feyessir leh'et-tarik ve'r-refik yecüb'el gaffar ve yemittetisect'el bahar(?) min külli fec-i 'amik ve salavaten ve selamen ve yestemiddan min feyz'il fazl'el 'elhi ve yestemirran fevk-i meda el eyyam bila tenahi 'ala min belig min'el meratib-i i'lahe ve min'el makamat-i eccellehe ve esnaha ve 'ala leh'el müteferri'ayn min zelik'el asl'el asil ve eshaba nücum'el hidayete ila seva'is-sebil

Mevlana's-sultan halifet-i resul'er-rahman

Ve behm'n-netevessel müteşeffi'ayn-ı mütemessikin bi'l istar fi'l mültezim ve'l müstecar-ı zara'in an terim'el lahimme nezaret'et-tafik ba sa'adin ve es'afın ve takinim-i rayat-ı nasrin'el 'aziz ve fethin'el Mübin hafikate beryah kabul ve temkin'ed-devam-ı devlet 'abdin ellezi ihtarata min 'ibad'el himayet-i hamadinik'el metin 'ala'l hakk'al Mübin fi sa'ir iktarın ve biladın ve astafiyete min zü'zü'i sanadid-i müluk'el memalik'el islamiyye ve ertaziyete min cehabezat selatin'el millet'el muhammediyyet ifzal min tahillet ba sema's-semiyye sefahat-ı sahife'er-resa'il ve'l hatb-i fi'l muhazır ve'l menabir ve tecellet-i ezva tuğra'il garra fi halet'ed-denanir ve'd-derahim ve'l menaşir bi'n-nevahi ve'l evamir sultan-ı selatin'el ekalim şerkan ve garben dami' hayşat'el ebatil selmen ve harben varis'es-saltanat 'an eba'el hulefa'ir-raşidin fi halmihim ve 'adlihim melhuz sirayet ve Abdullah'ez-zeyn-i emnu emenküm ve 'amelu's-salihat ve yestahlefennehüm kema istihlaf'ez-zeyn min kabhilihim mevlane'es-sultan bin'es-sultan'el mansur'el muzaffer'el mü'eyyid'el ma'an allahümme edim-i bidevam-ı mecde ve beka'a i'la'e i'lam küllemet'el iman ve edhin ba setmerar i'anne ve irtika'i seğur'es-seğur ve veffika tevkika yevafık bih senin'es-senin'el marziye fi'len ve kavlen ve eşrah sadr'el envar'el ittebağ ma hüve'el arzi fi dinin ve'l evveli verrahim-i selefe'el hayra'l izhar ve es'ad-ı halef'el bereret'el ahyar ya min ve 'ad bi'l icabet min du'ah müteşeffi'a ileyh-i bisahib'el makam'el kerim 'inde ve'l cah-ı emma ba'de fima'ruz'el muhallas'ez-zi 'acent-i tinete bima'il vad'el halus'el mümehhas 'an'it-tağiyyer ve't-televvün'el muhabbe'z-zi hüve'l matbu' 'ala sıdk'es-sadakat min

‘alim’es-sat kabl’et-tasavvur ve’t-tekevvün inne mazal vallah’el meşkur seccane ka’imen ‘ala kadim’el müveddete ve’t-ta’a hasb’el kadere ve’l istita‘at baz elen ve sa‘a ve vecde sarfen emakine ve veçhe ‘ala ma mazi ‘aleyh-i eba’es-sadet’el eşraf ve ihvana’l ünseyini ‘an hüsn’es-sena’i lisane ve la hin liğayr’il inkıyad-ı cenana müvecciha fi terfiye’l iktar’el hicaziyete veçhe ve kalbe münezzi‘an ‘an’il ağraz’en-neğisiyye hatıra veliyye hatta saret-i cihat’el harameyn ve sahat’el beledeyn’el mu‘azzameyn emnete’l kari ve’l mesalik ve’n-nevahi mütme’innete’t-tarik ve’z-zevahi şakirallah ellezi ikdara ‘ala haml-i heze’l ‘eba’il ‘azim zakiran limen evvela heze’l feyz’el ‘azim’el cesim ve enne gad vasl ile fi heze’l ‘am min’el meded’es-sultani’t-tam ‘ala’l has ve’l ‘am’el menşur’ez-zi rakamet-i seture eydiye’s-sa‘ade ‘ala safhat’el ikbal bimedad’el imdad ve’l ikbal ve’l ihsan ve’l efzal-i fekam li istikbale ba neva’el İclal ve’t-tekrım ve nade bilisan’el hal fi eşraf’el mahal ya eyyühe’l molla’i eni elfi ila kitab-ı kerim ve fazze hitame’l meşki ferrac’el erca’i neşran ve eza’i ‘ala’l kevn-i beşran hayn-i akil bih sefir’el henna ve teliyyet mahkemat beda’i‘a fi’l mahall’ez-zi zamme a‘yan’el ‘avalim men min seyyidin şerif ve Mevli münif ve fazıl ve ‘alim-i fekan hüve’l cemi‘es-salim ve haş‘at’el esvat ve hata‘at’er-ru’us ve hız‘at’el a‘nak ve tallakat’el mesami‘ o emre ve nevahiye bi’l ez‘an ve’l imtısıl ‘an ecma‘in ve ittıfak ve teşerrüf’el muhallas’ed-da‘i bima habeta bih ‘aleyh’el emin ve’l bes min’el hil‘atin’el fahiratin ve’l kasvetin’ez-zahiratin libasen te’yid ve’t-temkin fi’l kaf’el mekin ve izhar fi zelik’el yevm’el meşrak min eyyam’et-teşrik bi’n-nur enne gad nal mebni ehsan’el menni ve hafekat ‘aleyh-i i‘lam’el hayya’i ve’l Habur ve usul fahr’el emacid ve’l a‘yan-ı rabib-i cehur’ed-devlet’el ‘aliyyet min salif’el eyyam hala Surre emini İbrahim ağa ademallah leh’ül ikbal ve belliğa min teveccühat’el hilafete’l islamiyye gaye’l emal ma hüve fi emanete min’es-sarir’el mütezamminet rayih nukud min galal’el evkaf’es-sultaniyyet’el mutabakat-ı ‘adeden ve veznen ve mensar fabıtha ‘ala müstehakkiha vefk-i ma fi’d-defatir’el mahtumet bi’l hatum’es-süleymaniyet-i füzzu‘at-i ‘ala mütehakkiha bi’l mescid’el haram bihuzur-ı muhallas’ed-da‘i ve külli min şeyh’il haram’el muhterem ve kadı-yi Mekket’el Mükerrreme ve cem‘ min’el a‘yan’el ‘ali ve darb-ı ‘ali isim min vasl-ı ileyh-i nasibe bi’l hatt’el ahmer kema natk’el emr’el meta‘ ve harar ve vasl-ı cemi‘el hüccac min sa’ir’el fecac-ı fevkafu bi‘arafat yevm-i yela’i(?) tebas ve efazu ila müzdelifet min hays-i efaz’en-nas-ı zakirinallah te‘ala ‘aleyh bi’l müş‘ar’el haram

‘ala ma hedahim ve nefer ve ila meni ve bilgaven rami min’el hamar ve nehr’el bedn ve zec-i zahayahim ve’t-tehallel min’en-nesk-i menahim ve etmeva haccehim bi tamam’et-tavaf ve’s-sa’i ‘ala kemal-i eda’il mefruz ve’l mesnun ve tereddüd ve fi ziyaret’el mü’essir ve külli minhüm fi harz-i masun hatta ‘ad ve ila evtatihim yürefelün fi celabib’el eman-ı ferhin-i müstebşirin bir hamet min allah ve Rıdvan ve maberih’el muhallas’ed-da’i sa’iya fi isticlab-ı marazi ve li’n-ni’m ‘ala ahsen’el mesa’i müctehiden fi rahat’er-re’aya v ete’minhüm ve zehat’el muhavef ‘anhüm ve teskinhüm hatta ‘adet vallah’el hamd-ı iktar’el harameyn’eş-şerifeyn vechat’el beldeyn’el münifeyn cenneten ya min beha’l ha’if’el cani ve cennete yetkatef min semar-ı halidde ve ni’l katıf’el cani raciye en yefuz fi yevm’l haşr me’a ecdade’l evvelin’es-sabi’in ve yec’al leh lisan-ı sıdk-ı fi’l ‘eharin’el ahkin ve en tetevecceh ileyh’el enzar’el ekberiyel kesruye ve teveccüh-i nuhuh’el imdad’el hasret ve eniten liyekün mimmen dahil-i taht’el va’iküm ve teşerrüf bi hüsn’,il hitat-ı enzarküm ve’l ezalet-i i’tebiküm ‘alihet’el makam ve’l ‘eküm’el hamidiyet-i menşurat ‘ala cemi’el enam ve sallallah ‘ala seyyidna muhammed efzal min hac ve i’timar ve lebbe ve halak ve nehr(?) ve ma kassar ve ‘ala alihe’s-sadet’el ithar ve sahabete’l ecelle’il ahyar tahriren fi evahir-i zilhiccet’el haram ihtam-ı sünnete rabi’ ve ets’in ve mi’et ve elf miz hicre miz ‘izze ve’ş-şeref.

S.8 B.123

Cenab-ı Hüdavend-i cihan Pertev nur hazret-i yezdan şevketlü muhabbetlü kudretlü ‘azimetlü nusretlü veliyye’n-ni’m kaffe’i imam zallallah fi’l ‘alem-i padişah-ı islaminah halledallah hilafete ile yevm’el intibah hazretlerinin rikab-ı kamertab-ı hümayunlarına ‘arz-ı senakar-ı haşimi eser budur ki mukteza-yı şan-ı Devlet-i ‘aleyhe’i mülukani ve mübtiğa-yi saltanat-ı seniyye’i hüsrevani ‘amme’i ename mebzul buyrula gelen en’am-ı ‘aleyhe’i ve ihsan-ı vefiyye’i hedivanelerinden hissedar burulduğumuza bina’en beher sal-i meymenet-i iştimal mazhar-ı ‘inayat veliyye’n-nu’mana olageldiğimiz minval işbu bin yüz doksan dört sal-i ferhanda falde(?) dahi bahr-i kulzum(?) iltaf-ı padişahi feyzan ve nur-i neyyir-i i’taf şehinşah’el ma’an idüb bervech-i mu’tad-ı teşrifat ‘inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet-i ihlas şeref-i ihtisas senaveriye tahsis buyurulan semmur müvehhib’es-sürura duhte hil’at-ı müverres’el behcet mülukunu ihsan-ı hümayun buyrulduğu müş’ar

name'i 'inayet-i 'alame'i cihanpenahi isaline ta'yin buyurulan kaftan ağası sa'adetlü İbrahim ağa kullarıyla şerefneçsa-yı vusulünde resm-i mu'tad haşimi nejad hulus-ı ittihad üzere enva'ı ta'zim ve İclal ve evza'ı tekrim ve ibtihal birle ba'de'l istikbal zeyb-i efza-yı düş-i mübahatim olan hal'i fahira'i hümayun re'se'l mal garru(?) ikbal sıdk-ı iştimalim olduk da devam-ı 'ömr ve devlet padişahı du'asına kıyam-ı mevazebet ve fekke hitam zeri(?) fam(?) name'i hümayuna busa(?) dad-ı ri'ayet birle eda-yı merasim-i kıra'at ve mazmun-ı şevketmakrun müvehhibetnümünü(?) cümleye efham ve işa'at olunduk da hakk-ı da'iyamda senuh iden teveccühat-ı 'Aliyye'i mülukanelerinin eda-yı teşekkürüyle da'vet-i Nusret ayat-ı cihandariye müdavemet üzere mefuz 'ahde'i ihlas-ı sıdk-ı haşmet-i ihtişam olan hademat-ı mebrure'i hazret-i evli-yı'n-nu'maneden idare'i umur-ı hicazeye ve hüccac-ı müsliminin eyaben ve zehaben tahsil-i emniyetleri hususuna ve fetalet harameyn ve sükkân-ı beledeyn-i münifeyn fukara kullarının itminan-ı bal ve refah-i hal üzere devam-ı devlet padişahı du'asına meşgüliyetleri hususuna damin-i gayret dermiyan-ı himmet kılındığı vallah'ül hamd 'avn ve 'inayet-i seccani ve yemin(?) teveccühat-ı 'Aliyye'i hazret-i hüsrevani birle işbu Sene'i mübarekede sinin-i sabıkadan ziyade hüccac-ı müsliminin iyaben ve zehaben tahsil-i emniyet ve eda-yı feriza'i hac ve ifa-yı nesk-i tac ve 'ac birle 'avdetlerine değin nefis-i Mekke'i Mükerrermede ve menna-yı sa'adet-i mennada hayn'el ikame Tayyib-i hal ve safa-yı bal üzere eda-yı ma fi tesmirlerine netice yab-ı fer hama'il oldukları eğerce reside'i sem'i hümayun ve bi'l mükâşefe ma'lum-i şevketmakrun olacağı iz'an-ı senaveri olduğu gibi hizmet-i me'muresine tekayyid-i tam ve izhar-ı celle gayret ve ihtimam ile ahali'i harameyn'eş-şerifeyn ve mücaverin ve za'irin ve tacirin ve cemi'i sadirin ve varidinin istihsal-i emniyet ve refahiyetleri birle taraf-ı hümayuna celb-i da'vat-i hayra 'akd ve vasita olduğunun mükafatı iz'af-ı meza'af taraf-ı hümayun-ı zuhura geleceği meczum kerde'i yakin-i da'iyanam olmağla dakika fevt olunmayub min külli'l vücuh istihsal-i rıza-yı hümayuna teşmir-i sa'id-i himmet ve leylen ve neheran terk-i havab ve rahat olunduğu ma'lum cihan era-yı hadivanları(?) buyrulduk da merahim 'aleyh-i mülukani ve teveccühat-ı seniyye'i hüsrevanilerin fark-ı mübahat-ı senakar 'adnanide(?) derkar buyurulmak temennasıyla paye'i serir-i i'laya mürurha cinayet niyazım ol babda emr-i ferman şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü 'azimetlü nusretlü veli'n-ni'm kaffe'i imam zallallah fi'l 'alem hazretlerindedir.

S.9 B.124

Hala Emir-i Mekke’i Mükerrreme şerif-i sürurur-in-i müsa‘id-i dam müs‘adeye teşrifat-ı hümayun irsalini mütezammin yazılan name’i hümayundur.

Siz ki şerif-i nebahat-i elif-i müşar-ı ileyhesiz ‘ansar-ı fitrat-ı asliye ve maye’i hilkat-ı nebilenizde muhammez ve merkuş olan neka-yı cevher-i ‘arakat-ı ‘adnaniye ve safa-yı taviyyet-i asalet-i fahtaniye muktezasınca müş‘ar’el haram sıdk ve ihlas ve dahil’el hatim vefa(?) ve ihtisasda icra-yı nesk-i mebrure sa‘i ve ikdam ve ifa-yı mesa‘i’i meşkureye dikkat ve ihtimama tahrir bend-i teşebbüs ve muvazebet olarak makam-ı siyadet-i iltizam şerafete ku‘ud ve müselleme refi‘el münteha-yı imaret-i Mekke’i Mükerrremeye su‘udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı hüsrevane ve istiksab-ı teveccüh-i derun-ı şahanemize bezl-i mehud birle harameyn-i muhteremeynin ikmal-i esbab-ı tevkir ve ihtiramında ve sükkân ve mücaverin-i beldeteyn-i mükerrmeteynnin terfiye hal ve te‘min bi’llerinde ve kezalik hatta’i mücaz-ı mağfîret tirazın ikame’i nizam ve idame’i kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar-ı meyamin-i istihzara min külli fecc-i ‘amîk-i zamla bend-i ‘azîmet müstelzem’et-tevfîk olan kavafil-i hüccac hidayet-i menhac ve vüfud-ı zevvar ve ebna’i sebîl ve tüccarın karin-i emniyet ve selamet ve rehin esvede ki ve istirahat oldukları halde iyab ve zehabları mesalihinde islah-ı hamîyyet-i ittisafınızdan ziyade ibraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamide ve etvar debendideniz nezd-i hümayun-ı daveranemizde ma‘lum ve meşhud olub sizden her vechle arazi’i mukaddesenin tanzim ve tensifinde ve harasat-ı mesalik ve sıyanet-ı muvakkîyet ve menasik-i mesalihi temşit ve tanziminde izhar-ı merasim-i gayret ve kıyaset ve ibraz-ı levazım himmet ve nehmet-i me’mul ve melhuz cenab-ı hilafetma’ab şehriyaranım olduğuna bina’en hakkınızda derya-yı vesî‘al erca-yı ‘atufet-i hüsrevanem mevvac ve afitab keyti tab-ı mekkarım hadivanem lami‘ ve vahhab olmak hasebiyle hila‘ı hassa’i fahira ve kesa-yı zat’el behce’i zahiremden semmur-ı müverres’es-sürura duhte bir savb-ı hil‘at-ı müstecleb’el mefahhirat sultani ‘inayet ve ihsanım olub şerefneçşa-yı sudur olan işbu name’i hümayun mülâtefet-i makrunumun iblağ ve isal hizmetine ta‘yin olunan dergah-ı mu‘allam kapucubaşlarından dam mecde ile irsal olunmuşdur bi’avne sübhane ve te‘ala vusulünde hanedan-ı ‘azîm’eş-şan ve dudman rasinet’el erkanımıza olan mezîd-i safvet serir ve vüfur-ı hususiyet ve istikametiniz müsted‘asınca hil‘at-ı

seniyye ve kisve'i Behiyemi ri'ayet rüsum-ı ta'zim ve İclal ve müra'at-i sunuf-i tefhim ve ecyal ile telakki ve istikbal ve düş ve istihkaka ve istihalinize yüleş ve iktisa ile mefahhirat ve mübahat eserinde vezayif-i sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i Mübin ve nasiye'i necabet-i rehinenizde sati' ve durehşan ve lami' taban olan envar-ı asalet ve pertevfetut(?) ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi ve mir hacı 'azim zade vezirim Mehmed Paşa ademallah te'ala iclale ile mukaddemce mekatibe ve muhabere tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtiyat ve tevafuka ri'ayet eyleyerek iktar-i ma'mure'i bilad-ı islamiyyeden tavaf-ı beyt-i şerif ve ziyaret zarih-i mukaddes beni bahir'et-teşrif için hadi-yi hevan naka'i teveccüh ve 'azimet ve sa'ik rikab-ı şitab ve sür'at olan hüccac-ı meserrat-ı menhac ve tüccar ve zevvar-ı meyamin ibtihacın vücuh şeti ile himayet ve sıyanetlerine ve te'min taraf ve harameyn ve tahsil zifah katan-ı makamin-i münifeyn hususlarında sa'i ve dikkat ve zevat-ı hilafet sematım için evvel-i imakan meshunet'el mehasinde sakin sulha ve ahyar ve 'ibbad ve ebrarın ed'ıye'i hayriyyeleri isticlabına ve katba'i umur ve mesalih iktar-ı cemaziyenin ... hüsn ve vech-i veciha mütehassin üzere tesviye ve tanzimine ve hususan hüccac-ı müsliminin medayin-i salihyyeden istikballeriyle yine mahall-i mezbureden teşyi'lerine ve zahir'el habase olan eşkıya-yı 'urban ve bi'l cümle tavayif-i mezerra ve mevziyenin etla'i iyadi'i ta'arruz ve te'addilerinden hüccac bi ibtihacın muharese ve vekayalarına ve erbab-ı fesadın kat'ı yed ve tasallut ve ezderalarına(?) icale'i cevad-ı himmet ve tahziz-i ramah(?) hamaset ve teşmir müsa'id meknet ve hala Cidde valisi vezirim İbrahim paşa ademallah te'ala iclale ile tarika'i marziyye'i hüsn-i itlaf ve ittifaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub tekml ve ittihamına bezl-i ecelle himmet eyleyerek şan-ı şevket'unvan saltanat-ı seniyyeme layık ve saramet ve şehamet-i haşmiyenize muvafık mesa'i cemile ve mü'esser-i celileyi vücuda getürmeğe sarf-ı meknet ve bitahsis i'kab-ı salavat ve evkaf icabet-i gayetde müşerrefeyn-i zemzem ve makam ve mu'tekifeyn beyt-i haram olan hallas-ı 'ibad ve meşayih salah-ı i'tiyad ile devam-ı 'ömr ve devlet ebed-i müddet ve kavam-ı fer ve şevket zafer-i 'iddet şahinşahanem da'vetine muvazebet ve herhalde celb-i hatır-ı keramet mazahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve asarı devlet penah-ı daveraneme peyderpey 'arz ve işarete mübaderet eylesesiz. Fi Eva'il Sene 1195

S.10 B.125

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden sırra'î hümayun irsalini müş'ar Emir-i Mekke'î Mükerrreme şerif-i sürur bin müsa'id 'ad dam sa'ideye 'Arabi'l 'ibare yazılan name'î hümayunun müsveddesidir.

Elhamdülillah ellezi ce'ale sirrat'el betha'î sedef derrat'el beyza ve 'ala beha ecyad-ı 'arays'el masnu'at min'es-serri ila sidrat'el müntheha ve seyr-i emme'l kari muhtediniyye'l müctebi ve safiyye'l murtazi ve emr-i halile İbrahim en yerfi' kava'id'el beyt ve evhi ileyh ma evhi ve teveccühete'el vüfud müteseccin ve şah'el hadi ve rafe'u esvatihim bi't-tahlil ve't-telbiyet ve kasd nahve'l meni fetubi limen sa'î beyn'el mürüvvet ve's-safa ve zalli bimakam-ı İbrahim bihuzu'el kalb ve intihac-ı nehac'el kurbi ve'z-zülfi ve beyyaz-ı vech-i bita'zim-i hac'er'ül esved mütela'ileli' kesne'iz-zeka ve's-salavat ve's-selam 'ala min ba's-i rahmet'el veri(?) ve sar-ı ziyaret-i kabre mürtaki medaric'es-sa'ade fi'd-dünya ve'l 'akabi ve 'ala alih ve sahib'et-tayyibin'ez-zeyn tahir(?) ve ak'ibete'l 'aliyye min ednas'el evsan ve mehd ve enbiyan(?) şeri'at'el mustafa ma hannet'el kameri fevk-i menabir'el ağsan-ı bitesbihallah ve takdise fi külli ravzate ganne.

Mahall'et-tuğra

Emma ba'de fahze hitabena'ş-şerif'el hakani ve kitabina'l münif'es-sultani'n-nafiz-i hükme bi'inayetallah'el 'alemin fi iktar'el arzin meta'an li esatin'el mülk ve's-selatin lazel naşiran fevayih'el 'adl ve'l eman ve ma berih zahiran beyn-i hadayık'el berr ve'l ihsan ma seca'at'el hamayim ve ret'at'el gazelan isdarnah mentuyan bikarayid'et-tahiyyat'er-ra'ika ve muhteviyen 'ala kala'id'et-teslimat'el fa'ika mazharan 'örf-i reyyahin'el muhabbete ve'l istinas ve mümtehiran limebani'l(?) müveddet'el mahfuzat 'an'il endaris ila 'ali cenab'el emir'el mecd'el meseccel'el ecel'el evced'el muktaki asar-ı islafa'l eşraf min eba'ih'el 'azze sanadid-i al 'abd-i menaf ve ecdad'el hamidi's-seyyir'el cemili'l evsaf fer'iş-şecerat'ez-zekiyyet'en-nübüviyyete tiraz'el 'asabet'el 'uluyet'el mustafeviyyet'el menemmi ila eşref-i cersumet-i 'ala 'ansarhe ve'l müntesib ila enfüs ervemete 'ala cevherha zebdet-i selalet'ez-zehra'il bestul 'amdet al-i beyt'er-resul'el mahfuf-i bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el vahid'el macid ibn'el macid emir-i Mekket'el Mükerrreme'ş-şerif

sürur bin müsa'id'el ezalet'el 'inayet'er-rabbaniyye mülahazave'l kal'at'es-samedaniyye 'aleyh-i hafıza nahnü ila nadiye's-şerif innallah celle şane ve 'azze burhane astifane min beyn-i 'ibada halifete'l enam ve i'tana seyf'el cihad ve emrina te'sis-i rükn'el islam ve şerrefna 'ala'l müluk bisdanet beytullah'el haram ve'r-rükn ve'l makam ve zeyyin menşur saltanatına bihizmete ravzat-i nebiyyina ve şefi'ate 'aleyh esniye't-tahiyyet ve ezki's-selam nahmedallah(?) 'ala zelik bi't-tamm'eş-şükr mi ikmal'el mehamid ve nehalli reta'ib-i 'rayis heze'n-ni'm min cevahir'el esniye bi 'alak'el kala'id ve enfüs'el fera'id felacem cürm vechina vechet'en nehammet(?) vasi'at ve nehbet'el himmet'eş-şase'a lerfu' rayat'eş-şükr fevk-i kammet'et(?) tasi'at ve Surrefna ezimmet sarimetna celilet ila tarik ifa'i ma vehbinallah min'el mevahib'el cezilet ve ektina suhuvet metaya'l ikdam fi tefniz-i mesalih'eş-şer'iyet careyan meccar'el cedd ve'l ihtimam'el esimme meham'el evkaf'el meşrutat lefkara'i harameyn'el muhteremeyn ve'l erzak-ı mu'ayyenet'el mezbutat'eş-şerefa'i şerrafhümallah te'ala fi'd-darin ve li'l 'ibad'el 'akifin fi'l makamin'el mükerremeyn ve erselne min şamil-i 'inayatına 'ala resim'el kadim fi heze'l makam ve hüve 'am hams ve tes'in ve mi'eti ve elf min hecz(?) min eşses-i kava'id'el islam sabbet 'ala zariha seccal'et-tahiyyat ve's-selam kaffete'l emval'el muhasalet min zey'el evkaf'el mevkufet'el merbutat ve nukud'el ma'rufet ve'l vezayif'el mezbutat elleti hassasat bila 'edi'l haram ve Yesrib mimmen sükn-i fihima ve ihtar'el cevvar min hays'el meşarik ve'l megarib ve cümletihe müsbetet ve muharreret ve i'dadhe mufassalat ve mukarreret kema hüve'l mastur ve'l merkum fi'd-defter'el ma'lum ve'l mahtum cemi'ahe denanir'en-nezzar'el halisat'es-safiyet min'en-nukud'er-rayicet fi 'ammet'el bilad'ed-daniyet ve'l kasiyet ve selimna tilke'es-sarar(?) eser ma vaz' fi'l ikyas'el mevsumet bihatmina's-şerif def'an li'l iltibas ila yed-i hamil zelik'el menşur'es-sultani ve nakil heze'el misal'el hakani'l müntesab leseddetne's-seniyyet'el müsteclebet sunuf'el keramet'er-re'is'el bevva'bın'el 'aliyyet'es-sultaniyyet'el me'mur'el hizmet'el hamidet'el hakaniyyet iftihar'el emacid ve'l ekarim dam mehde ve 'amdet-i ashab'et-tahrir ve't-takrir-i katib'ed-defter zir kadre ba'de ma kallad na hüma tilke'l hizmet'el celilet ve i'tina hüma defteran mahtuman nectemina'l mübarek'es-süleymani'l ezal-i 'unvanen ve ziyeten 'ala sahayif-i münâşir'el emani muhbiran 'an'il masarif'el mu'ayyenet-i mütezamminen bi'l mevahib'el maknenet-i fe'l me'mul min seccayakim'el hamide ve hasayasküm'el

mecide gabb'el vusul inşallah te'ala mahsuben bi's-selam'el kayad 'ala sak'el cedde ve't-teşmir-i 'an sa'ad'el ihtimam'el mecd-i cereyan 'ala cemil-i 'adetiküm'el marziyyet fi sevalif'el eyyam bi'n-nezaret fi sarf'es-sarar'el mukarreret fi mesarifhe'l muharreret'el mukadderet 'ala ma Surreh ve nass-ı 'aleyh fi'l ceridet elleti hiye fi ceyd'il emanet-i feridet-i imtisalen la'mum kavle(?) te'ala innallah ye'mürküm en tü'eddü'l emanat-ı ila ehlihe ve iğtirafen min meşarib'el ecver'el cezile karah 'azbeha ve nehlihe ve tüzi'he ila müstehakkiha min'es-sadat ve'l 'ulema'i ve'z-za'afe'i sakini Mekket-i Mükerreme ve katını'l Medinet'el Mu'azzamet'el müstemsekin ba ziyal serad kat Beytullah'el haram ve'l müteşerrifeyn bicevar-i nebiyyina şefi'el enam-ı 'aleyh-i efzal salat'es-selam ve resmina en la yeğazz-ı hitam-ı ikyas heze'l müberret ve'l etüzi' 'ala eshabiha'l el bima'rifet-i şeyh'il harameyn ve'l cezr'el kaziyin'el haberin kadi'i Mekket'el Mükerremet ve kadiye'l Medinet'el Münevvere ve'l mübaşeret'et-temmet her fi isal'el hukuk ila müstehakkiye mu'avvel beha 'aleyküm ve mercu' fiha ileyküm ve'l istinsah defter-i müstakil-i gayr heze'd-defter bil ya'lem 'ala ism külli min vasl ileyh-i nasibe bi'l medad'el ahmer fan gab ve ehad minhüm okzi nice(?) ve lem yuced müsemmiyat ba'z'el esma'i ya'lem 'ala ismih bi'd-defter-i hasbüma yezher ve tehaffez hususihim ve nasibihim müferrezet-i muharreret keyl-i yehtal(?) ehad'el ahz'es-sarar'el mükerreret ban yü'ti nasib-i min tüveffi izgab'el eşhas-ı tevafulk esma'ihim ve'l kabihim ve nesbihim ve ensabihim'el esma'i ve'l ilkab ve't-tesb ve'l ensab heze ve kad ehadina ila cenabiküm'el 'ali megarres(?) semerat'el mefahir ve'l me'ali sohbet-i hamil kitabina el-latif ve hitabına'l münif-i hil'atin min ve teşrifatina'l behiyyet ve eksitna's-seniyye tecdiden'el merasim'el mevalat ve te'kiden bimu'akid'el müsafat'el ebdd min istikbalihima bitakdim-i merasim'el ekarim ve't-ta'zim ve't-tezyin ve'l iktisa'i behima 'avatık'el ihtiram ve't-tekrim ve bezl'el kudret'el kamilet ve'n-nehmete's-şamilet fi ri'ayet'er-ra'ıyyet ve sıyanet'el hüccac ve'l mücaverin ve'l müsafirin ve'l makimin min'el 'ays ve's-şekavet'el ifazet'el emin ve'r-rahat ve haraset tilke't-tarik ve'l mesalik 'ala ma yeceb'el ümera'i'l iktar ve'l memalik ve isticlab'el ed'iyet'es-salihat min'el 'ulema'i'l 'amilin ve's-sadat'el mühtedin ve'l fukara'is-salihin ve'l mevazebet 'ala'd-da'vat-ı bimezid'et-tezarri' ve'l ibtihal'el a'la'i i'lam devletina'l 'aliyyet ve sebat-ı erkan-ı saltanatine's-seniyyet innehu sübhane'l cedir bi's-seval ve kadir 'ala tebliğ'el i'mal-i te'alet zata 'an'il mezahi ve

celle cevde ‘an’it-tenahi ve fazla hasb-i min bicenabih’el ez ve tavle kifayete min be isti‘az ve sallallah ‘ala seyyidna ve Senedina muhammed te’esseset-i kava‘id-i şeri‘at’el beyza barekan mevahib’er-rabbaniyye naşiran zelal-i seddetha fevk’es-seri ve istihal barecaz na‘vete mela’iket’el mukarribin ‘ala’l ‘arş sirben feserben ve ‘ala alih ve eshabih her ve ‘itrat’ez-zeyn fetahve biseyufehüm’el bilad-ı şarkan ve garben ve limen teb‘ahüm min ümmetih ila yevm’id-din ‘ucumen ve ‘uruben rıdvanallah te‘ala ‘aleyhim ecma‘in. Fi Eva’il Safer Sene 1195

S.12 B.126

Roma imparatoru ikinci yüz fevkablina validesi vefatını muhabbir gelen namesine cevab olarak kaleme alınan name’i hümayun-ı şevketmakrunun suretidir. 95/...

Cenab-ı malik’el mülk ve’l melekut tekaddisat-ı zata ‘an ve samet’en-nasutun lütuf ve ‘inayet-i bigayeti ve iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed Mustafa sallallah-ı ‘aleyh ve ‘ala alih ve sahbih hazretlerinin kuvve’i mu‘cizat bi bereketi ile ben ki eşref’el beledan ve ’l emakan vaberik medayin ve’l mesakin kible’i cümle’i ‘alem ve mihrab-ı kavvece ‘amme’i imam olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i mübarekin hadim ve hakimi ve haşerat’el müluk olan bilad-ı selase’i mu‘azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursa deranların ve Şam-ı cent-i mişam ve Mısır nadiret’il ‘asr-ı behimete vekilen Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb-i şehba ve Irak arab veAcemve Basra ve’l hassa ve deylim(?) ve Dakka(?) ve Musul ve Şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderiyye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Karaman ve Adana ve Van ve Magrib ve Habeş ve Tunus ve Trablus Şam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darusselam ve cemi‘an kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve Kabartıyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatara da’ir ol havalilerde vaki‘ ‘umum sığınak ve bi’l cümle tavayif-i Tatarın halife’i a‘zam ve şehriyar-ı sa‘adet desar-i mu‘azzama ve kezalik etrafında vaki‘ cümle ve bihakan-ı mezafatıyla ‘umumen Bosna ve kal‘a’i Belgrad dar’ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala‘ ve hasun ve bilad Arnavutluk bi’t-tamam Eflak ve Boğdan ve

etraflarında vaki‘ kala‘ ve hasun ve ta‘rif ve tavsifden müstağni nice kala‘ ve beledanın padişah-ı keşür-i keşa ve şahinşah-ı memleket erasi sultan ibn’is-sultan ve’l hakan ibn’il hakan’es-sultan Abdulhamid han ibn’is-sultan Ahmed han ibn’is-sultan Mehmed hanım ki taraf-ı hümayunumdan iftihar’el ümera’il a‘zam’el iseviyye muhtar’el kübra’il feham’el mesihiyeye maslah-ı mesalih cemahir’et-ta’ifete’n-nasraniyye sahib-i ezyal’el haşmete ve’l vakar sahib-i dela’il’el mecd ve’l i‘tibar hala roma imparatoru ve macar ve çek kralı ve Avusturya arşidükası ve Tuşkananın düka’i kebiri ikinci yüz fü hatemallah ‘avakibe bi’l hayr ve’r-reşad ve elham-ı ileyh-i sebil’es-sevab ve’s-sedad tevki’i refi’i hümayunumuz vasıl oluncak(?) ma‘lum ola ki bu menzil bi beka ve hakdan fena ifrad-ı beşirden ferd-i afrideye müstemirran ve da’men cülüh kah-ı karar ve arami(?) olmadığı zahir ve havide olduğundan geçen mah teşrin-i saninin yirmi dokuzuncu günü valide’i müşfikanız haşmetlü meknetlü ulu dostumuz ve sadika’i saf-ı seriretimiz Mariya Terezya cenabları bitakdir-i hüda dar’ül hadevet-i ‘alemden münezzel ahirete intikal eylediğini ve müşar-ı ileyhenin hayatında bi’l müşareke mutasarrıf olduğunuz bi’l cümle eyalat ve memalik-i bi’l verase müstakilen dahil hita’i tasarruf ve temellükünüz olduğunu ve beyn’ed-devleteyn cari olan mu‘amele’i bi’l mücamele ve hak-kı hemcivari mübtigasınca meyanede teberrüken ve teminenm mün‘akid ve müstahkem mesaliha’i da’imenin vekaya ve ri‘ayeti hususunda sebat ve niyyet ve irade’i safiyenizi müş‘ardır ‘aleyhemizde mukim mürahas orta elçiniz kuduvvet-i ümera’il millete’l mesihiyeye Petro Filibo Baron dö Har beret ratkal hatmet-i ‘avakibe bi’l hayr-ı vesatatiyla ba‘is ve tesyar olunan name’i hulus-ı ‘alakanız varid ve vasıl olub ve ol vakt kaymakam-ı sadaret ‘azmi bulunan hala kapudan-ı derya vezirim gazi han paşa ademallah te‘ala iclale vesatatiyla paye’i serir-i a‘la-yı hüsrevanemize ‘arz ve takdim olunmağla valide’i şefikanız müşar-ı ileyhe mesellü hayr-ı hevah ‘amme ve hasa ve ahlak-ı memduha’i münsafane ile mevsufa böyle bir muhibbe’i kadimemizin fakdanından müte’ellim olmamak eğerce ba‘id ‘an’il ihtimal olub ancak cenab-ı haşmetma’abınız gibi halef-i sıdkın anların yerine kıyama muceb teselli olduğu mukarrerdir iki devlet arasında payidar ve istivar olan Bünyan-ı rasin-i selim ve müsafat ve kavkeşunek hukukuna müteferri‘ levazım-ı mehalisat ve mevalatın halel ve tegayyürden muhafaza ve vekayasına taraf-ı muhlisanenizden ne güne niyyet-i safiye derkar ise canib-i setude münakıb-ı mülukanemizden dahi ye‘inha samimi ikdam ve ihtimam-ı

berkemal idüğünü ve orta elçiniz muma ileyhın takririne havale olunan mukaddemat-ı dostane ma‘lum-ı şahanemiz olub bu tavr-ı muhabbetengiz ve raftar-ı müveddet amiz-i benme seccane ve te‘ali tezayid-i tevadd-ı canibeyn ve teradif-i tehabbe tarafına delil-i ittihaz olunduğunu ve bi‘l istiklal imparatorluk cenab-ı safvet-i nisabımıza müntakıl olmasından mahzuziyet-i kamilemizi mütezammin işbu name‘i hümayun ihlas-ı meşhunumuz isdar ve elçiniz muma ileyh vesatııyla irsal olmuştur inşallah te‘ala vusulünde valide‘i müşfikenez müşar‘ıl ileyh sadıkamız ile Devlet-i ‘Aliyyemiz beyninde hulus-i samime ve safvet-i karimeye makardan cereyan eden hukuk-ı hemcivari muhalisat ve muhafaza‘i şera‘it-i ‘uhud ve peymanı müteferri‘ levazım-ı mevalat ve muhadenet taraf-ı dostanenizden dahi mer‘i mu‘teber tutuldukça bu‘une sübhane ve te‘ala taraf-ı hümayunumuzdan dahi şiraze‘i kaviye‘i muhabbet-i kadimenin ruz-i beruz takviye ve istihkam bulacağı mukarrer ve bi iştahtır.

S.13 B.127

Rikab-ı kamertab hazret-i cihandariye bu def‘a elçi‘i cedit ta‘yini vesilesiyle Rusya imparatoriçesi tarafından gelen namenin tercümesidir. Fi 15 Sene 195

A‘zam-ı havakin-i ‘azim ve ikram-ı selatin-i kiram Mekke ve Medinenin hadım-ı şerifi ve Kudüs-i şerifin hamisi verdum ile ve Anadolu ve bahr-i sefid ve siyah nevahi‘i ma‘mure ve eyalat-ı fesihasının hakan ve hakimi şevketlü kudretlü ‘azametlü es-selatin-i ibn‘is-sultan ve‘l hakan ibn‘il hakan‘es-sultan Abdülhamid han ibn‘is-sultan Ahmet han hazretlerinin cenab-ı ‘azametma‘ab hüsrevanilerine biz ki bilütfillah te‘ala katrina‘i saniye bi‘l cümle Rusyalar ve Moskoya ve keyvba ve vala dimirba ve nev garudya imparatoriçe ve eftu karatoriçesi ve karan ve ejderhan ve Sibiryı cariyesi ve poskoya melekesi ve ez molinseku ruksa-yı ve estonya ve Letonya ve karyaliya ve severya ve bogorya ve PRusya ve veyanka ve bulgarya ve sa‘ir mahallerine ruksası ve nev vağrudıyayı zeyr ve çernigoya ve rezanya ve rostoya ve yar ve Slovenya ve beyalu üzerya ve odorya ve obderya ve kondinya halkla ve ruksa-yı kebiresi ve bi‘l cümle hatta‘i şimaliyenin hükümdariyesi ve uyverya melikesi ve kartalinya ve kiverkiya ve keزالık kabardinya çarlarının ve çerkes ve gavurski ve sa‘ir nice prenslerin ersen ... her ve hükümdariyesi iz taraf-ı

imparatoRumuzdan teslimat ve tahiyat-ı dostane iblağıyla enba olunur ki deryar-ı saltanatkararlarında mukim-i müsteşaran devletimizden Aleksandr istakif nam fevkalade mürahas orta elçimizin tarafımıza ‘avd ve insirafını lazıme’i halden ‘ad eylediğimize bina’en meyanede hala cari olan mesaliha’i mübareke ve hüsn-i müsafat ve cevranın hafz ve haraseti ve mesalih-i cebaninin vekayeti ve iki devlete raci‘ umur ve marbın te’diyesiyle ticaret veya havayic-i ahiri zımnında memalik-i islamiyeye amed-i şerayidden re‘ayamıza himayesi hususları için yerine müsteşaran devletimizden san-ı istansilavus payesinin kavaliri rağbetlü sadakatlü ... kuf nam beyzadeyi yine rütbe’i mezkure ile mu‘teberen nasb ve ta‘yin ve safvet ve hemcivarının esası mesabesinde olan kuyud ve şerayitin bila hael mer‘i tutulmasına derkar ve istivar olan hevahiş bi reyamızı ve hulus-ı zamir mevr-i semiri ‘ale’t-tahkik-i tasdike me’muren eb‘as eylemişizdir selefine bi’l icaze müceddiden irsal olunan elçi’i muma ileyhimizin bir mukteza-yı müsafat-ı kamile müstehak olduğumuz vech üzere huzur-ı hümayunlarına mütevellı vesilesiyle ve vatken ba‘de vakt ve kella-yı saltanat-ı seniyyelerine ne kim ‘arz ve irad eder ise i‘timad-ı tam şehriyarilerine ve bimeşiyte te‘ala iki devlete nafi‘ mesalihin hasulüne sarf-ı ma hasul mechud eylemesi lazıme’i me’muriyeti olmak hasebiyle müsafat-ı canibinin mezid-i istihkamına mü’evvi olur netayic ve ecvebeye şayan kılınması dostane rica olunur baki tavl-i ‘ömr ve ikbal ile Kamuran olmaları hazret-i haktan mütemennadır milad hazret-i isanın bin yedi yüz seksen bir Senesi mah-ı nisanın yirmi ikisinde ve imparatorluğumuzun on dokuzuncu Senesinde Petersburg şehrinde tahrir olunmuştur.

S.14 B.128

Rusya imparatoriçesini orta elçi ile gönderilen name’i hümayunun müsveddesidir. Fi 17 Şevval Sene 1195

Cenab-ı bir efrazende’i rayat-ı saltanat ve ikbal ve mümehhid-i kenze’i Bünyan-ı rasin-i hilafet bahir’el iclal tekaddesat-ı zata ’an’il endad ve’l ezdadın tevali’i Tefvik ve ‘inayet ve teradif-i feyz ve müvehhebeti ve hazret-i sipahsalar cenud-ı enbiya ve ka’id-i keta’ib-i me‘ali’i menakıb-ı esfiya iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed’el Mustafa ‘aleyhi ve ‘ala alihi ve sahibihı etib’es-salavat ve enmiye’t-tehayanın destiyari’i mu‘cizat-ı ‘amimet’el berekatıyla ben ki eşraf’el

beledan ve'l emakan ve ebrak'el medayin ve'l mesakin-i kible'i 'alim ve mihrab-ı teveccüh-i 'amme'i imam olan Mekke'i mükerre ve Medine'i münevvere ve Kudüs-i şerifi- mübarek hadım ve hakimi ve hasret-i müluk olan bilad-ı selase'i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve bursadır onların ve şam cennet meşam ve mısır naderet'el 'asr-ı bi hameta ve külliye Arabistan ve Afrika ve burka ve kirvan ve Haleb-i şehba ve IrakAcemve Basra ve'l hassa ve deylim ve rakka ve Musul ve şehrizor ve Diyarbakır ve zülkaderiyye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve adana ve karaman ve van ve mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevhili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad darüsselam ve cemi'an Kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve kubartıyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatara da'ir ol havalilerde vaki' 'umum sığınak ve bi'l cümle teva'if-i Tatarın halife'i a'zam ve şehriyar-ı sa'adet desar-ı mu'azzamı ve kezalik etrafında vaki' cümle evimakan ve mezafetiyle 'umumen Bosna ve kal'a'i Belgrad dar'el cihad ve sarf-ı hükümeti ve onda olan kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam eflak ve boğdan ve etraflarında vaki' kal'a ve hasun ve ta'rif ve tevsiften müstağni nice beka' ve beledanın padişah-ı mu'addelet şeym- ve şehinşah ve şevket 'ilme's-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan Ahmed han ibn'is-sultan Muhammed hanım taraf-ı vazih'eş-şeref-i mülukanemizden menkanharet'el melakat'el 'azimat'el iseviyye muhtarat'el kübrat'el fehimat'el mesihyye maslahat-i mesalih-i cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniyye sahibet ezyal'el haşmet ve'l vakar sahibet dela'il'el mecd ve'l i'tibar-ı mosko vilayetlerinin imparatoriçesi ve cümle rusun ve ona tabi'el kalerin ferman-ı ferma ve padişahı olan haşmetlü rütbetlü dostumuz katerina'i saniye hatmallah 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve Elham'el beha sebil'es-sevab ve's-sedad tevki'i refi' hümayunumuz vasıl oluncak ma'lum ola ki Devlet-i 'aliyyemizle Rusya devleti beyninde taminen ve teberraken mün'akid ve istivar olan mesaliha'i mübareke ve müsafat-ı tamme'i kamile muktezasınca bu def'a canib-i hamide münakıb hüsvanemize ib'as olunan name'i dostu 'allameniz vasıl ve asıl ve tercümesi ve 'aynı düstur-ı mükerrrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem nazım-ı menazım'el imam müdebbir-u umur'el cumhur bi'l fikr'is-sakıb mütemmim-u maham'el enam bi'r-ra'is- sa'ib mümehhid-u Bünyan'üd-devlet ve'l ikbal müşeyyid-u erkan'üs-

sa'adet ve'l iclal mürettib-u meratib'el hilafet'el kebiri mükemmel namus'es-saltanat'el 'azmiye'l mahfuf bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el a'li veziriazam esf-i şeym ve vekil-i mutlak-ı sadakat 'ilmimiz 'izzet Muhammed paşa ademallah te'ala iclale veza'if-i bi't-te'yid iktidar ve ikbale vesatatiyla paye'i serir-i a'lamız 'arz-ı telhis olunub hülasa'i mefhumunda deryar-ı saltanatkararımızda mukim Devlet-i Rusya müsteşarlarından kudret-i ümera'il millet'el mesihyye orta elçiniz Aleksander estkif hatmet-i 'avakibe bi'l hayrın tarafınıza 'avd ve insirafını lazıme'i halden 'ad eylediğiniz bina'en meyanede cari olan sulh-i mübark ve hüsn-i safvet-i cevariyenin hıfz ve haraseti ve mesalih-i canibinin vekayası ve iki devlete raci' umur ve harbin te'diyesiyle ticaret veya havayıç-i ahiri zımnında memalik-i mahrusimize amed-i şed eden re'ayanızın himayesi hususu için birine devletiniz müsteşarlarından san istansilos payesinin kavaliri kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihyye hatmet-i 'avakibe bi'l hayr yine rütbe'i mezkure ile nasb ve ta'yin ve mevalat tarafının esası meşabesinde olan kayuru şera'itin mu'teber tutulmasına hevahişkari ve hulus-ı zamir-i mevduf siperinizi tasdike me'muren ib'as olduğu ve vükela-yı saltanat-ı seniyyemize vatken ba'de vakten her ne güne 'arz ve irad eder ise i'timad kılınması iş'ar olmağla huzur-ı celalet mevfur-ı şahanemize mesul birle bervech-i matlub redd-i mu'addelet makarımızda ikamet ettirilib selefi elçi-i sabıkanız muma ileyh bu canibden müddet aramızda rüsum-ı sefarete layık ve devleteynin muhabbet ve vedadlarına muvafık vechle me'muriyetini ifa ve bu def'a savb-ı muhibbaneniz i'ade ve irca' olunmağın işbu name'i hümayun dostu'i makrunumuz şerefbahş-ı sudur olub muma ileyh ile irsal olunmuştur inşa'l Mevli led'el vusul iki devlet meyanesinde pezir fete'i hüsn-i hitam olan dostluk ve müsafat-ı samimiyenin muhafaza ve ifasında ve 'ahidname şera'itinin düstur'el 'amel tutulmasıyla ihlas ve muhabbet canibinin ruz beruz terakki ve terayidini müstelzem olur asar-ı müntecet'el felahak ibrazında canib muhlisanenizden senuh iden mü'esser-i mergube mesellü taraf-ı hümayun-ı padişahanemizden dahi 'ale'd-devam-ı devleteynin annan fennan te'ekküdü ve tarki'i hulus ve safvetinin ve 'avn-i hak ile tevali ve te'akib-i vücuh-ı refah ve asayış-i canibeyni müvecceb olur halat-ı hayriyenin izharına ikdam-ı hüsrevanemiz mezul ve masruf idiği biştibahıdır. ve's-salam 'ala min ettebi'el hadi.

S.15 B.129

El-hamdülillah ellezi seyyid-i bünyan'el islam 'ala esasin hüve tevafuk'el millet'el beyza'i ve ref'i kava'id'ed-din fevk-i esatin hiye't-te'azid-i beyn'el müluk'el 'azime'i ve's-salavat ve's-selam 'ala min ezal-i zulm'el gavayet ve'd-delal benur ve saleteh min iktar'el gabara'i ve keşf'el kana' 'an vech'el i'caz hin-i i'caz mesaka'l hateba'i min'el arab'el araba'i ve 'ala elih ve 'atzete ve sahibih'et-tahirin tala' min vücuhim'el envar-ı yevm tesevved-i vücuh'el a'da'i.

Yuhdi tahfet-i selam yefuh-ı evc'el habb'et-tam min nesime vücuh'el vedad-ı yetla'i la'i levami'el ihlas min cevanib-i imla'ih ve terkime ila min haz-ı mefahir-i asalet'el 'adenaniyet ve hal fi meyardin-i bisalet'el kahtaniye nur-ı şeceret'el eRumet'en-nübüvviyyete bakürate hadikat'el cersumet'el murtazeviyyet mülk-i memalik'el garb ve etrafiha malik-i ezimmet-i ekabirhe ve eşrafihe Mevlana ve muhibbena fi'llah'el cemil'el emir-i muhammedin'el Mevli Abd'allah ibn'il mevali İsmail(?) sanallah te'ala min sevarif'el hadesan fi kel bükrat ve asil emma ba'de beleğane kitabiküm'el mersul ve 'alakkanah'en-nazar gabbe'l vusul zikirtüm fih enne ta'ifet dobra ve nin(?) kenü melhuzin gadküm yenzen'el himayet hasbe vasiyet ehina'l merhum ve saru taht-ı enzarküm mürahhacin 'ala sa'ir'en-nesari bi't-tam'et-teveccüh ve'l kabul sümme sadr-ı minhüm ba'zel ahval ve hasıl leküm minhe fi hakkihim asar'el infi'al ve emirtüm ahz-ı sefinhüm(?) eynima ve ced ve fi'l merasi ve'l benadir ve izhartüm'et-tegayyir 'aleyhim fi'l batın ve'z-zahir fesümme tekaddüm-i ileyküm konsolihim'el mevcud fi'l biladiküm ve ihbar-ı ennehüm müntesebun ileyne fetezekkertüm intisabihüm lene fesamehtüm min hareketihim'en-natike ri'ayete'l hatirna min hays-i cemil-i mu'tadiküm ve la haztemühüm bi'l haz'el himayete's-salifet beşret in la yemilu nahv'el hilaf ve'l muhalife fetezayid min heze'l emr-i incizab'el fevad-ı nehuküm ve tereccina minallah-i te'ala min 'avarız'el ikdar sahküm ve kan-ı zelik-i mahsuben 'indena min mehasin'eş-şeym vehasl'el hazuz fevk-i ma yu'lem ve yufhim li enne't-ta'ifet'el mersumet ta ba'un-ı ileyne fihima yethim fi'l karib ve'l ba'id vacib-i 'aleyha ve mürat-ı canib'el hallan-ı tahfet-i mergubet-i yahfez ve yesan le ennetim ehakka lizalik-i fi tilke rivayet ve sallina min malik ve emma ve m'illet'es-sefinet elleti talebetmevha(?) minhüm li'l hidmet fi külli Senet-i fe leyse heze beşi'i lekünne beyn'el müluk fi memalik'eş-şarkiyet-i

ka'idet-i mu'teberet min izhar'er-rıza'i litağyirhe ye'l hakka nakiset'eş-şan ve'l 'ayb fe tilke'l ka'idet-i ihtisas-ı tabi'ihim fi misli heze'l hademat limen teb'uh ve mete emrihim ehad min'el müluk-ı gayr-i mahdumihim ve metbu'ihim beşi'i kalilen kane ökşiran ye'addün heze'l emr-i kanne ed'i-i tesahhibihim ve hükme'i 'aleyhim hükme'r-ra'ıyyet ve ihraç-ı rakabethim min rabekat-ı ita'at-ı sahibhim fezak(?)'el matlub yüres'eş-şeyn-i ileyna ve entüm ecder-i lisiyanet namusna min'el ağyar ve'l etücevvезun-ı sakut gabbar'en-nakas 'ala zeyl feharna 'inde'l kebar ve's-sigar ve nahnü müteveccihun ileyküm zahiran ve batnen ve nera'i hukuk-ı cedudna ve cedudküm celiyyen ve kaminen vecib fi ahir'ez-zaman ittihad'el muvahhadin hususan te'avün selatin'el müslimin şarkan ve garben ve teveccüh-i kulubihim fi külli hal ba'den ve garben nihamdülillah 'ala ma en'am ve nüsalli 'ala min hatmi basiretika şerayi'el imam. 1195 Fi ... 5

S.16 B.130

Rikab-ı kamertab-ı hazret-i cihandariye Pavlo Renir(?) nam Venedik dükü tarafından gelen namenin tercümesidir. 1195 Fi 19

Anadolu ve Rumeli ve Arab veAcemve Şam ve bi't-tamam Mısır Kahirenin şehinşahi 'azimet-i şi'arı şevketlü kudretlü 'azimetlü padişah-ı da'ime'z-zafer sultan Abdulhamid şah hazretlerine bilütfillah te'ala Venedik dükü Pavlo Renir tarafından tezayid-i mecd ve İclal ve 'afiyet ve ikbali müsteclib olur ed'ıye'i ve teslimat takdiminden sonra enha olunur ki Venedik beylerinden rağbetlü Agustinu Garcuni nam beyimiz bendelerinin bundan akdem vaki' olan umur-ı mühimme'i sa'iremizde isti'dad ve rüşdi tamamen hüsn-i zannımıza mutabık olmak hasebiyle bu def'a kenüdye ihale kılınan me'muriyet-i mühimmenin te'diyesinde kemal-i dikkat ve gayret ile kıyam edeceği bi iştiyah olduğuna bina'en saltanat-ı seniyyeleriyle cumhuRumuz senakarları beyninde müstekar olan müselleme muktezasınca bu def'a 'utbe'i 'Aliyye'i mülukanelerine balyus(?) rütbesiyle ba'is ve tesyar olunub muma ileyh bendeleri saltanat-ı seniyyeleriyle mevalat-ı müsbete ve müsafat-ı tammenin sıdk ve hulus ile ri'ayeti hususunda ihtimam ve dikkatimiz derkar ve istivar idiğini lisanen tekrar ve i'lan ve Devlet-i kavi-yi şevketlerinin beher hal ikbal ve iclali ed'ıyesine muvazzebetimiz kemal-i keremiyet ile bir karar idiğini isbat ve beyan

eyledik de hüsn-i kabule mevsul ve müddet-i hidmetinde ‘arz ve irad edeceği bi’l cümle hususatda bize i’timad olunur gibi muma ileyh keminelerine dahi i’timad-ı şehriyarileri mebzul buyrulması mes’ul ve mütemennidir.

Baki cenab-ı şevketma’ab cihandarilerininin tavl-i ‘ömr ve ferd-i ikballeri derkah hazret-i hakdan müsted‘adır tarih-i milad-ı hazret-i İsanın bin yedi yüz seksen bir Senesi mah-ı mayısının beşinci gününde mukarrer hükümet düjeyemizde(?) tahrir olundu.

S.16 B.131

Rikab-ı kamertab hazret-i hilafetpenahiden Venedik düjü ve cumhuruna cedid bayulus(?) ile gelen namesine cevab olmak üzere ‘avdet edecek bayalus(?) sabık ile evsal olunan name’i hümayunun suretidir. 196 Fi Evahirim

Cenab-ı bir efracende’i zayat-ı saltanat ve ikbal ve mümehhid-i kenze’i bünyan rasin-i hilafet-i bahir’el İclal-i tekaddesat-ı zata ‘an’il endad ve’l emsalin tevali Tevfik ve ‘inayet ve teradif-i feyz ve muhabbeti hazret-i behsalar cenud-ı enbiya ve ka’id-i kütta’ib me’ali münakıb-ı asfiye iki cihan güneşi ol peygamberimiz Muhammed’ül Mustafa ‘aleyhi ve ‘ala alihi ve sahibih Tayyib’es-salavat ve etmem’et-tehayanın destiyari’i mu‘cizat-ı ‘amimet’el berekatıyla ben ki eşref’el beledan ve’l imakan ve es‘ad’el emsar ve’l medayin-i Kible’i ‘ibad ‘alem ve mihrab-ı teveccühat beni adem olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevveree ve Haram-ı Mescid-i Aksa ve Kudüs-i Şerif-i Mübarek hadim ve hami ve hakimi ve reşk-i endaz kulub selatin-i cihan olan bilad-ı selase’i mu‘azzama ki islambul(?) ve Edirne ve Bursa der anların ve Şam-ı cennet mişam ve Mısır naderet’el ‘asr behimna ve külliyyen Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirman ve Haleb’eş-şehba ve Arakin arab veAcemve nasra ve’l hassa ve deylim ve Dakka ve Musul ve Şehrizer ve Diyarbakır ve Zülkaderiyye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Cezayir sevhiliyle Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdat Darusselam ve cemi’an kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve Kabartıyan v egürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatar da’ir ol havalilerde vaki’ ‘umumen sığınak ve bi’l cümle teva’if-i Tatarın halife’i a‘zam ve

şehriyar sa'adet-i desâr-ı mu'azzamı ve kezalik etrafında ke'en cümle evimakam(?) ve mezafatıyla 'umumen Bosna ve kal'a'ı Belgrad dar'el cihad ve sırb hükümetine anda olankala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve havalisinde vaki' mu'akıl ve sefur ve ta'rif ve tavsifden müstağni nice kala' ve beka' ve imtisarin padişah-ı mu'addelet şeym ve şehinşah şevket 'ilmi olan es-sultan-ı ibn'is-sultan ve'l hakan-ı ibn'il hakan'es-sultan Abdulhamid han ibn'is-sultan'el gazi Ahmed han ibn'is-sultan Mehmed şahım taraf-ı hümayun-ı hilafetmakrunumuzdan mefahir'el ümera'il millet'el mesihiyye meraci' kübra'il feham'el iseviyye maslahu mesalih cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniyye sahibu ezyal'el haşmet ve'l vakar sahibu dela'il'el mecd ve'l i'tibar Venedik düjü ve cumhuru hatmet-i 'avakibihim bi'l hayz ve'r-reşad tevki'i refi'i hümayunumuz vasıl oluncak ma'lumunuz ola ki merci'i selatin-i devran ve milad-ı hevakin-i belin-i mekan olan sidde'i sa'adet-i revak ve'l eşan ve 'utbe'i cevz-i itak-ı 'adalet erkanımıza vüfur-ı sadakat ve ihlas ve mezid-i müsellemet ve ihtisasınız muktezasınca bervech-i mu'tad ba yelus rütbesiyle asitane'i sa'adet-i eşyanemizde mukim olmak üzere her bu def'a tarafınızdan me'mur ve ta'yin olunan kuduvvet-i ümera'il millete'el mesihiyye ağıt garcuni(?) hatemet-i 'avakibe bi'l hayr ile irsal kılınan name'i sadakat-ı 'ulemanızın asl ve tercümesi düstur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ul 'alem nazım-ı münazım'el imam müdebbir-i umur'el cumhur bi'l fikri's-sakıb mütemmim-i meham'el enam bi'r-ra'yi's-sa'ib mümehid-i bünyan'üd-devlet ve'l ikbal müşeyyid-i erkan'üs-sa'adet ve'l İclal mürettib-i meratib'el hilafet'el kübra mükemmel-i namus'es-saltanat'el 'azmiye'l mahfuf bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el a'li vezir-i a'zam esf-i şeym ve vekil-i mutlak-ı sadakat 'alemimiz İzzet Muhammed paşa ademallah te'ala iclale ve za'if-i bi't-te'yid-i iktidara ve ikbale vesatatiyla paye'i serir-i a'lamıza 'arz ve telhis olunub hülasa'i mefhumunda Devlet-i 'Aliyye'i ebed'il istimrarımızla cumhurunuz beyninde sabit ve istivar olan şerut-ı müsafatın devamına ri'ayet ve kıyamına ihtimam ve dikkat üzere olduğunuz enha ve bu babda hevahiş-i derununuz derece'i kemalde idüğünü elçi'i muma ileyhın takririne ihale ile işaret ve enba eylediğinizden ma'ade elçiniz muma ileyhın hizmet-i lazimesinde ikdam ve isti'dadı zahir ve mücerreb'el etvar olduğuna bina'en elçilik ile ikametine müsa'ade ve müddet ikametinde tarafınızdan 'arz edeceği umur-ı karin-i i'timad ve mesa'afe kılınması iltimas ve istid'a kılınmak hasebiyle iltimasınız üzere deryar-ı

‘atufetkararımızdan ikametine izn ve ruhsat-ı şahanemiz masruf ve bidriğ(?) olub ve bundan evvel durdurulmamızda mukim olan elçiniz kuduvvet-ı ümera’ıl millet’el mesihyye ibzerya memuhamet(?) ‘avakibe bi’l hayr merasim-i hidmet sefareti kemal-i edeb ve ihlas ile eda ve şerayit-i sıdk-ı müsafatı tamam-ı ri‘ayet ve icra ile bu def’a tarafınıza ‘avd ve insirafa me’zun ve mürahas olmağla işbu name’i hümayun-ı şevketmakrunumuz şer-i fehiş-ı sudur olub muma ileyh ile irsal olunmuşdur inşa’el Mevli led’el vusul Devlet-i ‘Aliyye ebed-i müddetimiz ile cumhurunuz beyninde mün‘akid ve muhkem olan mevalat-ı mü’eyyide ve müsafat-ı müşeyyide şerut ve kuyudı ‘ahidname’i hümayunumuz üzere bundan böyle dahi kemaken mukarrer ve mu‘teber tutulub madem ki tarafınızdan merasim-i sulh ve salaha ri‘ayetde kusur ve levazım ve mukteziyat-ı müsafat ve mevalatda fütur-ı zuhur eylemeye mabeyninde sabit ve istivar olan ‘ahud-ı sadıka’i safvet ve kuyud-ı vasıka’i müsellemet-i merasimine taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden dahi kema yenbeği mü’ebbeden mür‘at olunacağı ma‘lumunuz ola ve’s-salam ‘ala min ettebi’el hadi.

S.17 B.132

Hala Devlet-i ‘aliyyemde re’is’ül küttabım olub husus-ı atıye’l beyana taraf-ı saltanat-ı seniyyemden mürahas ta’yin olunan Süleyman kadı-yı dam ‘ilme ve mecdeye ... hala büyük İspanyanın kralı ve sa’ir eyalet ve tevabi‘atının hükümdarı olan meknetlü menzeletlü dostumuz Karlos hatemallah-ı ‘avakibe bi’l hayr ve’r-reşad ve elham ileyh-i sebil’es-sevab ve’s-sedad tarafından deryar-ı şevketkarar-ı hüsrevaneme gönderdiği mürahası kuduvvet-i ümera’ıl millet’el mesihyye cevan yolunu hatemet-i ‘avakibe bi’l hayrın yedine verdiği ruhsatname mucebince Devlet-i ‘Aliyye’i ebed-i kıyamla ‘akd-i mehadına ve safvete talib olduğu ‘utbe kervan-ı mertebe’i şahaneme ‘arz ve telhis olunub saltanat-ı seniyye’i kuvve-yi şevketimle rabt dostu ve müsafat-ı iradesinde olanların raviye’l temaslarına sedd-i bab es‘af-i muhalif-i şeym-i marziyye’i cihandaranım olmak hasebiyle kral-ı müşar-ı ileyhın istid‘asına ve Devlet-i sermedi’l kararına nafi‘ vech-i vecihe üzere rabt-ı şerayit sulh-ı salaha müsa‘ade’i Hüdavendigaranım evzanı kılınıb sen ki re’is’ül küttab sadakat-ı nisab muma ileyhesin temhid-i şerut mesaliha’i mezkure ‘ahdine ihale ve tafviz ve canib-i setude münakıb mülukanemden ruhsat-ı kamile ile terahas olunmakla işbu ruhsatname’i hümayunum isdar ve yedine i’ta olunmuşdur. imdi

esyaniye(?) mürahas muma ileyh ile 'akd-i meclis-i mükaleme birle ruhsatnamelerinizi mübadele ve mükalemeye ibtidar ve meftur olduğun derbet ve dirayet ve hoşmında(?) ve sadakat-ı mübteğasınca beyn'ed-devleteyn-i in'ikad pezir olacak mevadı kemal-i tikaz ve basiret üzere müzakere ve ta'yin ve Devlet-i 'aliyyeme min külli'l vücuh menafi'i mülkiye ve fevayid-i zimniye-yi müstelzem olur suret-i müstahSene ile her bir maddeyi temhid ve manzur bi'l şahanem olmak için huzur-ı fa'iz'en-nur nehri(?) yaranem 'arz ederek tesviye ve tanzim ve rabt-ı müsellemeye mübaderet ve 'acilen ve icla mülki ve nizamı mezarı müntac olur halatı tecvizden ittihaz-ı müba'adet eylemek. Fi Evahir-i ... Sene 195

S.18 B.133

Emir-i Mekke'i Mükerrreme Şerif Server tarafından Surre emini ile varid olan arabbi'l 'ibarenamenin tercümesidir. fi 10 cemaziyelevvel Sene 196

Zat-ı mülkiyye's-saffat-ı mülukanenin müstecmi' olduğu münakib-i seniyye ve meratib-i 'aliyyeyi tezkâr ve vücuh-ı cihansud-i hüsrevanenin cami' olduğu mefahir-i zatiyye ve mü'esser-i asliyede nakd-i sitayiş ve sena ve medayih-i işar(?) birle şerif-i müşar-ı ileyh devam-ı 'ömr-ı Devlet-i şahane ve kıyam-ı ferru şevket-i mülukanelerinin ed'iyeyi hayriyyesinde dest-i zira'at ve meskenti merfu' derkah-ı icabet-i perverdekar(?) kıldıktan sonra sidde'i mekkarim 'idde'i tacdarilerine sabit ve istivar olan sadakatini bugüne iş'ar ider ki şerif-i müşar-ı ileyh tıyneti tegayyir ve televvünden masun olan mayah-ı veda-ı hulus-i padişahı ile muhammer ve mu'accun ve 'alim'es-seteda(?) henüz şevahid-i vücud mümekkinat-ı münassa'i tasavvur ve tekevünden cilve nemun olmazdan evvel hilkat-ı asliyyesi sadakat ve ihtisas-ı zalle'l elhi(?) üzerine matbu' ve makrun olub lisani nakd-ı sena ve müdhamet-i mülukaneden ma'adeye masruf ve cenani tu' ve inkıyad-ı şahaneden gayriye methen ve meşfuf olmadığı haşde eba ve ecdad ve ihvan ve'l insiradı(?) olan şurefa'i islaf-ı setude evsaf ve sadat-ı mazi'i necabet-i ittisafın eser-i sadakatlerine iktifade 'unvan-ı yekran-ı vas' ve cidde beni 'atıf ve tekadde(?)mekan ve cehdini sarıf olarak hasb'el kaderet ve'l istita'a kadem vedde ve ta'a üzerine ka'im ve kalb-i emanetini ağraz-ı nefsanıyyeden tenziye ederek iktar-ı hücaziyyenin terfihi hususuna sa'i ve ihtimamı da'im olduğuna bina'en 'avn ve 'inayet bari ve yemn-i himmet-i

tacdari ile etraf ve erca'i harameyn müteharrameyn ve iknaf ve enca'i beledayn-i münifeyn kemal-i emn ve eman ve farat(?) ve selamte ve asayiş ve etminan üzere olmak hasebiyle cenab-ı barinin hüsn-i hamim-i cihandari ile kendini bu haletle ikdarının merasim-i şükrü sena-yı vacib'el ifasını icraya ibtidar üzere iken bu 'am-ı meyamin-i encamda meded-i şehinşah mü'am Surre emini Ali bey yediyle vasıl saha'i amal-ı has ve 'am ve ena mal sa'adet ve İclal tarus-i neherrat ve ikbal üzerine medad-ı ihsan ve ifzal ile nakş-ı hurufunu tersim eylediği menşur-ı müvehhebet nüşur-ı şahane ve küttab-ı 'inayet nisab-ı hüsrevane reside'i raha'i iftiharım olub eşref-i mevazi' ve mahal olan evvel makam lazım'el icnalde lisan-ı hal ile ayet-i kerime'i ya eyyühe'l mela'il kayyi ileyye tehab kerim nidasına ibtidar ederek şerif-i müşar-ı ileyh enva' ta'zim ve ibtihal ile istikbal idüb name'i hümayun mülatefetmakrun-ı şahanedan fezza hitam ve mücemmi' ecelle'i şerefa ve mevali ve mutla' ehelle'i sadat ve mevali olan mahfil kiramda muhakemat-ı ayat-ı bedayi' iltifat-ı şahane vezir-i beyyinat revayi' teveccühat-ı cihandarane cümle müveccihasında tilavet ve kira'at ve Surre emini muma ileyh yediyle i'ta buyrulan hil'ateyn-i fahirateyn-i kamet-i sadakatine ilbas birle şerif-i müşar-ı ileyh da'ileri tarafından bi'l ihtisas ve sa'ir evvel makam-ı 'aleyhde hazır olan şerefa ve sadat ve 'ulema ve sulha ve hüccac-ı kiram du'acıları caniblerinden 'ali ve siret'es-sıdk ve'l ihlas da'vet-i hayriyye'i mülukaneye mübaderet olunub taraf-ı şahanedan en'am ve 'inayet-i zalle ellehi olan Surre'i şerife tamamen ve kamilen emin-i muma ileyh yediyle vasıl ve defatir-i mahtume'i sultaniyye mucebince mescid'il haramda şerif-i müşar-ı ileyh huzurunda şeyh'ül haram'el muhterem ve kadı'i Mekke'i Mükerrreme ve sa'ir huzuru muktezi olan vücuh ve a'yan-ı hazır oldukları halde 'ala ma ceri'l 'ibad ba'de't-tevzi' ve't-taksim ta'if-i Kabe'i 'inayet-i şahane ve harameynden Arafat 'atıfet-i tacdaraneleri olan mu'tafikin haram-ı muhterem beledayn-i mu'azzameyn ve vakıfeyn muvakkıf-ı mükerrrem-i makameyn-i mufahhameyn ve katıbe'i fukara ve sulha ve 'ulema-yı katareyn(?) mükerrremeynin ve 'a'i meni ve emal zevruf makasid bi'lleri(?) zemzem-i 'inayet ve ifzal-i hüsrevaneleriyle ma la mal olub 'umumen hüccac-ı kiram ve zevvar beytullah'el haram ile a'da'il 'em ve ve düşman-ı din ve devlet ve islam ordularına fevz ve Nusret-i mülukane ve serir-i şevketmasir-i hüsrevanelerinde sıhhat ve 'afiyet ve kemal-i inbisat ve behcet birle

beka ve istidamet-i şahaneleri temenniyatıyla vakfa(?) keyr-i Arafat du‘a olduklarını şerif-i müşar-ı ileyh bir kıt‘a arabbiye’l ‘ibare du‘anamesinde tahrir ider.

S.19 B.134

Hala Emir-i Mekke’i Mükerrreme şerif sürur bin müsa‘id tarafından Haftan ağası ile vürud iden namenin suretidir.

Sultan-ı selatin imam zallallah fi’l ‘alemin şevketlü kerametlü muahbbetlü kudretlü ‘azimetlü nusretlü padişah islam-ı veli’n-ni‘m kaffè’i enam halledallah hilafete ve ebed-i saltanata ila yevm’el kıyam hazretlerinin i‘tabına kabab-ı(?) ‘inayetma’ab mülukaneleri türabına ‘arz-ı da’i devlet ve muhallas savk(?) haşimiyet oldur ki evvel hanedan-ı ‘azim’eş-şan ve dudman ve eshat’el erkan dam-ı ‘aliye madam-ı cihan taraf-ı bahir’eş-şerefzan eşraf-ı kiram-ı siyadet irtisamının mazhariyet en‘amları muhazzi ecdad-ı ‘azam-ı risalet hitam-ı cenab-ı şefi‘ ruz-ı kıyam-ı ‘aleyh efzal’et-tahiyye ve islam hazretlerinin hanedan-ı risalet ve dudman siyadelerine da‘iye’i hürmet ve ri‘ayet ‘adet-i haSene’i mülukani ve mu‘tad-ı müstahSene’i hüsrevani olmakdan naşi beher Sene bahar-ı zehar-ı ‘atufet asar hazret-i şehriyariden feyziyab buyrulduğumuza bina’en işbu bin yüz doksan beş sal-i meymenet iştimalde dahi behefelzem iltaf-ı padişahi feyzan ve nuranlar cihantenvir i‘taf-ı şehinşahi lem‘an idüb bervech-i mu‘tad teşrifat-ı ‘inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet şeref-i ihtisas tenaveriye tahsis buyurulan mesmur mucceb’ed-devvere(?) derahne hil‘at-ı müverres’el behcet sultani ihsan-ı hümayun buyurulduğu muhtevi name’i ‘inayet ‘ulema’i cihanpenahi iblağına me’mur buyrulan kaftan ağası sa‘adettü hafıza Ali ağa kullarıyla şerefneçşa-yı(?) vusulünde resm-i mu‘tad-ı haşmi nejad-ı sıdk-ı ittihadım üzere enva’ı ta‘zim ve İclal ve evza‘ tekrim ve ibtihal birle ba‘de ez istikbal-i zeyb efza-yı hoş mübahatim olanhal‘i fahira’i hümayun ‘ayn-ı sermaye’i şerefmemnün olmağla devam-ı eyyam ‘ömr-i Devlet-i padişahi du‘asına kıyam-ı muvazebet ve fekk-i hitam zerrin fam name’i hümayun buse dad-ı ri‘ayet birle eda-yı merasim-i kıra‘at ve mazmun şerifi cümleye efham-ı eşa‘at olunduk da hakk-ı da‘iyanemde senuh iden teveccühat-ı ‘Aliyye’i mülukanelerinin eda-yı teşekkürüyle da‘vat Nusret-i ayat-ı cihandariye müdavemet üzere ‘ahde’i ihlas sarf-ı haşimiyet-i ihtisas olan hademat-ı mebrure’i hazret-i evliyayı’n-n‘umaneden idare’i umur-ı hicaziye ve

hüccac-ı müsliminin eyaben ve zehaben tahsil-i emniyet ve ‘ale’l husus-ı kaffe’i kattan-ı harameyn’eş-şerefeyn ve sükkân-ı beleddeyn-i münifeyn fukara kullarının etminan-ı bal ve refah halleriyle devam-ı Devlet-i padişahi ve kavam-ı kavayim saltanat-ı şehinşahi du‘asına meşguliyetleri hususlarına damin-i gayret-i dermiyan-ı himmet sarf-ı haşimiyet kılınub allah’ül hamd ve’l mena ‘avn-ı ‘inayet bari ve yemni-i teveccühat-ı ‘Aliyye’i hazret-i şehriyarileriyle işbu Sene’i mübarekede ‘am-ı maziyyeden ziyade hüccac-ı müsliminin iyab ve zehab-ı istihsal-i emniyet birle eda-yı fariza’i hac ve ifa-yı nesk-i nec ve ‘ac ile ‘avdetlerine değin nefis-i Mekke’i Mükerreme ve menna-yı sa‘adet-i mennada esna-yı ikametlerinde Tayyib-i hal refah-ı bal üzere eda-yı ma fi’z-zamirleriyle netice bab-ı hücceste ma‘al oldukları eğerce reside’i sa‘i hümayun ve bi’l mükâşefe ma‘lum-ı şevketmakrun olacağı iz‘an-ı senaveri olduğu gibi bu makule hademat-ı mebrureye takdim-i tam ve celle gayret ve ihtimam ile savb-ı hümayun isticlab-ı da‘vat-ı hayra ‘akd-ı vasıta olduğunun mükafatı kat-ı ender kat taraf-ı hümayundan zuhur ve beruzi meczum kerde’i yakın da‘iyanem olmağla min külli’l vücuh istihsal-i rıza-yı hümayuna teşmir-i sa‘ide himmet ve ruz-i şeb terk-i hevab ve rahat olduğu ma‘lum cihan era-yı hadivane buyurulduk da merahim-i ‘Aliyye’i mülukani ve teveccühat-ı seniyye’i hüsrevanilerin fark-ı mübahat da‘i hulus mesa‘i ‘adenaniyet derkar buyurulmak temennasıyla paye’i şerir a‘la-ya mürevvehe cenıyan(?) niyazım ol babda emr-i ferman ve lütuf ve ihsan veli’n-ni‘m-i ‘alim hazretlerindir.

S.20 B.135

Hala bi’l fi’il re’is’ül küttabım olub bu def‘a zıkr-i ati hasusu mükaleme ve tanzime mürahas ta‘yin olunan seyyid Mehmed Hayri dam mecdeye hüküm ki.

Devlet-i ‘Aliyye’i ebed-i kıyamla Rusya devleti beyninde Kaynarca nam mahalde ‘akd olunan mesaliha şerutunda Rusya ticareti Françalı ve İngiltere mesellü dost-ı ehabbe olub ziyade müsa‘ade olunan milel-i kıyas olunmak mezamiyeti münderiç olmak mülabesesiyle bundan akdem Aynalıkavakda bi’l mükaleme tanzim olunan tenkihnameye dahi iki devlet beyininde emr-i ticaret hasusunda her dürlü hilaf-ı enhaları bertaraf etmek zımnında bi’l müzakere ve’l mükaleme şerh ve tevzi‘ ve França ve İngilterelüye i‘ta olunan ‘ahidnamelerin mehfumunu esas-ı ittihaz birle

anlara ittiba'an ve muvaffakaten Rusya tüccarının tabi'atına tatbiki hüda mekanide olduğu derecelere dek Tevfik iderek emr-i ticarete da'ir bir kıt'a mukavele'i münferide tertib ve tanzimine mübaderet olunmak iki taraf beyinde kavlı ve karar olundu ta'biratı derç ve tastir olunmaktan naşı beyn'ed-devleteyn-i semere'i sulh ve salah olan emr-i ticaretin ber muceb 'ahidname'i hümayun tervici zımında iktiza iden mevadd-ı tenkihname'i mezkure muktezası üzere etrafiyla söylenilüb ba'de berhatin(?) min'el eyyam tarafından muceb-i kayl ve kal ve müstevceb tehaddis-i ihitlal olur bir halet ve bir güne mezerratı mü'eddi keyfiyyet kalmamak veçhiyle tanzim ve Senede rabt olunmak hususuna ihitmam-ı lazıme'i halden olduğu zahir ve sen ki re'is'ül küttab muma ileyhesin şimdiye dek devleteynin vaki' olan mükalemelerinde hayr-ı hevahana hidmet ve evvel ve ahir işlere vakıf ve kava'id-i düvele 'arif olmak hasebiyle mukteza-yı sadakat ve dirayet ve lazıme'i diyanetin üzere 'akilane ibraz-ı istikamet eylediğin bedihi ve bahir olduğuna bina'en husus-ı mezkuri asitane'i 'aliyyemde mukim Rusya orta elçisi olup bu hususu mükalemeye devleti tarafından mürahas olduğunu meş'ariden de ruhsatnamesi olan kavalirde bu'l hakuf hatmet-i 'avakibe bi'l hayr ile mükaleme tanzime taraf-ı hümayun-ı tacdaranemden ruhsat-ı kamile ile terhis olunmakla hatt-ı hümayun şevketmakrunumla mevşehan işbu ruhsatname'i hümayunum isdar verdik ki i'ta olunmuşdur imdi Rusya elçisi ve mürahas muma ileyhe ile 'akd-i meclis-i mükaleme birle ruhsatnamelerinizi mübadele ve mükalemeye ibtidar ve mefatur olduğun deriyyet ve dirayet ve huşmunda ve sadakat muktezasınca zikr olunan ticaret mevaddını şerut-ı 'ahidname'i hümayuna ve mukayyes-i 'aleyhima olan França ve İngiltere 'ahidnamelerine tatbik ve Rusya ticaretine tatbiki hüda mekanda olduğu derecelere Tevfik iderek kemal-i teyakkuz ve basiret üzere müzakere ve 'acilen ve ecelen mülki ve nizami mezari mentec olmamak suretlerini mütala'a birle nizam-ı ticareti bir suret-i haSeneye ifrağ ve tarafından münferiden Senede rabt ve temhid ve mübadele ve tanzime ihitmam ve 'ahidname'i hümayuna muhalif ve bir güne mezerratı muceb-i halatı tecvizden ittika'i tam idüb tanzim ve mühür ve imzanla temhir ideceğin işbu mu'ahede-i ticaret taraf-ı hüsrevanemden dahi kamilen kabul ve ile'l ebed mer'ı ve mu'teber tutulub hilafına bir türlü hareket-i kimesneye tecviz ittirilmemek ve vech-i layıkı üzere muharrer tasdikname'i mülukanemin ta'yin

olunacak müddetde bi'l mübadele taraf-ı hümayunumdan tasdik olunmak va'adini havi işbu ruhsatname'i hümayunum sadır olmuştur. fi eva'il-i safer/1196

S.20 B.136

Hala emir-i Mekke'i Mükerrreme şerif sürur bin müsa'id dam-ı sa'ideye hüküm ki.

Siz ki şerif-i nebahat elif-i müşar-ı ileyhesiz sülale'i selile'i nübüviyyeden kadimden beri serir-i era-yı mesned-i şerafet ve revnak ifza-yı makam-ı imaret olan islaf-ı hamıyyet ittisafınız 'ansar-ı fitrat-ı asliye ve maye'i hilkat-ı Nebilelerinde muhammer ve merkuş olan neka-yı cevher 'arakat-ı 'adenaniye ve safa-yı taviyyet-i asalet fahtaniyeleri muktezasinca hanedan-ı mahalle'l erkan-ı Devlet-i 'aliyyeme na derecelerde sıdk ve ihlas ve ne mertebelerde vefa ve ihtisas-ı ibraz eyledikleri müstağni ta'rif ve beyan ve 'ale'l husus-u bedriniz şerif-i müsa'id tab-ı serahın esna-yı şerafet ve henkam imaretinde cülurunuz mücella-yı beruz olan mesa'i'i mebrure ve etvar-ı mergubeleri islafından bi'l eser ve me'mulden ezid ve ufur olduğu zahir ve 'iyan ve cenab-ı Nebahat ma'abınız dahi makam-ı sıyadet-i iltizam-ı şerafete ku'ud ve sellem refi'el münteha-yı imaret-i Mekke'i Mükerrremeye su'udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı sa'id-i iktiza-yı şahaneme ve istiksab-ı teveccühe derun-ı padişahaneme bezl-i mechud eylediğiniz bedihi ve nümayan iken geçen Sene muhabbet-i Cibril-i emin ve nazarkah hazret-i rabb'ül 'alemin olan ravza'i mutahhara'i cenab-ı seyyid'el mürselin ziyareti iradesiyle Medine'i Münevvere 'ali münevverha ikmal'et-tahiyyeye 'azimetinizde ba'zı erbab-ı fesadın tahrik ve ağva ve hilaf-ı enhalarına mebni kattan-ı tayyibe'i tayyibe haklarında mutesaddi olduğunuz ba'zı halet ve hareket Devlet-i 'aliyyeme vuku'ü üzere enha olunmayub nice ekavil-i gayr-ı vaka'a 'ilavesiyle bildirildiğinden hilaf-ı me'mul o mesellü etvarın sizdensuduru hakkınızda fi nefis'ül ümera i'tibar-ı(?) derun-ı hüsrevane ve mü'eddi'i tağyir-i tab'ı şehinşahanem olmuşdu el halet-i hazihi hala Şam valisi ve mir hacı vezirim Mehmed paşa ademallah-ı te'ala iclale rekb-i hac ile Mekke'i Mükerrremeye led'el vusul müşar-ı ileyh ile mülakat ve Medine'i Münevvere senurede tekevvün idenhalet-i suret-i mesmu'aya muvaffak olmayub mücerred birkaç müfsidin tediblerinden 'ibaret olduğu ve anlar dahi yanınızda mecus(?) olmalarıyla sebillerin

tahliye birle ba'de izin tarika'i rıza cevli ve sadakate bigayra'i evza'a mübaderet
 etmeyeceğinizi ve etvar-ı sabıkanızda min külli'l vücuh nam olub bundan böyle
 istihsal-i rıza-yı sa'id-i iktiza-yı daveraneme ikdamda sermu(?) tecviz-i kusur
 eylemeyeceğinizi beyan ve kemakan hakkınızda teveccühat-ı mekkarim gayat-ı
 şehriyaranemde kar kılınmasını iltimas ve rica eylediğiniz mir el hac müşar-ı ileyh
 tarafından dar-ı 'aliyeme tahrir ve neha olduğundan gayrı canib-i Hicaz-ı ma'rifet
 tirazdan zammıyla ba'de 'avd ve insiraf olan a'yan ve vücuh-ı hac dahi hameyn-i
 muhteremeynin ikmal-i esbab-ı tevkir ve ihtiramında ve sükkân ve mücaverin-i
 beldeyeyn-i mükerrmeteynin terfiye hali ve tamin(?) billerinde ve hata'i Hicaz-ı
 mağfîret tirazın ikame'i da'ame'i nizam ve idame'i kavanin-i zabita ve intizamıyla
 kavafil-i hüccac-ı hidayet-i menhacın ve ebna'i sebil(?) ve tüccarın eminen ve
 salimen eyab ve zehabları hususatında ve hususat-ı sa'irede islafınızdan ziyade
 gayret ve ikdamınız derkar olduğunu enha ve ihbar itmeleriyle enha-yı sabıka mebni
 müra'at-ı zamir safvet-i semir-i tacdaraneme 'arız olan gabbar ve infi'al bi'l külliye
 za'il ve zat-ı mekkarim semat-ı şahaneye tarafınıza kemakan hüsn-i teveccühe ma'il
 olmağla fima ba'de ve süse'i 'ariza-yı zamirinizden biriyle izale ve emha(?) ve
 mecbul olduğunuz hamîyyet-i fitriye ve Nebahat-i 'ansariye muktezası üzere kaffe'i
 umurda tahsil-i rıza-yı sa'id-i iktiza-yı şehriyaraneme sa'i evfi ve cd la bihassî
 eylemeniz için hassaten işbu emr-i 'alışanım isdar ve ile irsal olunmuşdur imdi
 bundan böyle hakkınızda hüsn-i teveccüh-i padişahanem derkar ve nevbenu tezeyid
 ve istikrarı işkar he olduğu ve tarafınıza bir türlü vesvese ve endişe iras ider halet
 kalmadığı ve heman size lazım olan ba'de izin o bab-ı a'raz ve fesad akvaline ihale'i
 sem'i i'tibar ve isga itmeyerek ve tahsil-i rıza-yı daveranemi kaffe'i umura takdim
 iderek umur-ı lazımenize iştilal idüğü ma'lum asalet melRumeniz olduk da tavaf-ı
 beytullah'el haram ve ziyaret-i ravza'i mutahhara'i hazret-i seyyid'el enam-ı 'aliyye
 ezkiye't-tahiyyat ve's-selam için her taraftan sa'ik ve keb şitab ve sür'at ve matiye
 süvar-ı 'azimet-i fetan-ı makameyn-i münifeyn hususlarına ikdam ve dikkat ve
 'urban eşkıyasının(?) ve tava'if-i mevziye'i sa'irenin men' ve def'lerine he ihale'i
 cevad-ı himmet ve'l hasıl kata'i umur ve mesalih-i iktar-ı hicaziyenin tavr-ı hüsn ve
 vech-i müstahsen üzere tesviye ve tanzimleriyle islafınızdan ziyade nikman tahsiline
 nesar ve sa' ve meknet ve zinhar ve zinhar endişe ve evham kaydına kemal safa-yı
 bal ve inbisat hatır-ı safvet-i iştilal ile mesa'i'i mebrure ibrazına ve hakkınızda

derkar olan hüsn-i zan ve teveccüh-i padişanemi te'yide ve kaffe'i umurda istihsal-i rıza-yı daveraneme bezl-i cel-i himmet eylemeniz babında. Fi Eva'il-i ... /1196

S.21 B.137

Nacar Hanı Seyyid gazi han tarafına Farisiyy'el 'ibare yazılan name'i hümayunun suretidir.

'ana kayd zevahir-i ihlas ve vela kiçevn 'akd-i Süreyya şayan-ı arayış-i hame'i efsar-i semaset ve kala'id-i cevahir-i tahiyat-ı sena ki(?) manzelaeli'i deradi'i şehri-i minasezavar zebur nücur-ı hur-i cennet'el ma'i vasit tahfe'i bezm-i ta'im esa ve tekaddeme'i meclis-i nezahat ihtiva-yı malik ezime'i mosdir hami sagur ve bilad-ı müslimin varis evrenk ka anı ka'im-i makam-ı cengiz hanı cevher-i şimşir-i şehamet-i kava'i bazeri seramet huşunun cenk-i Feridun ferhatın Afrasyab ahten rafi'i rayat Senet-i nübüviyye(?) haris iktar millet-i mustafaviyye sıddık siret-i Faruk mu'addelet zin'n-nureyn haya murtazi şeca'at sultan-ı memalik-i tevrân-ı zemin fer'i şecere'i ka'id'el muhaccilin es-seyyid gazi han la zalet-i i'lam setvete mansute fevk-i zeri't-tevfik ve't-temkin ve ma berhat cenud-ı mülkete galebete 'ale'l i'da'i ve'l müşrikin-i kerdanide(?) 'arza daşet-i halisane ünsiyyet ki çevn-i nakşenid saha'if mekennat(?) bir mukteza-yı menşur ve hüve'l-lezi ce'aleküm hila'if'el arz ve ref'i ba'zeküm fevk-i ba'zin derecat misal-i keyti imtisal ku'ud ve i'tibar-ı selatin-i diyanet-i semerat bituğra-yı ve kan hakka'i 'aleyna nasr'al mü'minin mezi'i ve bilay-ı yerliğ keramet-i tebliğ-i eyalet ve hükümet eyne ta'ife'i celile'i celalet-i sffat bitevki'i refi' min ita'ati fakat ita'allah mevşeh ve ma'nun fermore her şehriyar-ı 'adalet-i disar ve hasr ve nufet şî'ar ki dar a'la-yı rayat din-i Mübin ve tenkis i'lam-ı kefer ve'l i'nab hezle müşrikin bir şifa'i 'ilm Nusret-i mu'allim hud-ı nakş-ı delkiş ellezin hacerva ve cahidva fi sebilillah eva'ilin yercün rahmetallah menkiş-i sazed la cürm kelale'i tğ pür feruğ şevket ve şehametiş bensim füz ve zafer bahir'el ihtizaz başed-i fahmeden sümme hamden dudman-ı içtihad eyne muhallas-ı halis'el kava'id beyn'el müluk ve's-selatin'el emcad bir esas-ı masun'el itdiras(?) gaza ve cihad mü'esses ve muhkem ve bir te'kid-i da'a'im-i şerayi' hazreti şaki' yevm'et-tenad istivar ve müstahkem ve müluk etraf-ı emsar ve beledatike kamet revnişan bihil'at-ı islam ve iman-ı mükerrerem ve kaba-yı devş-i himmet eyşan bitiraz-ı ittiba' sünnet-i

seniyye’i hazret-i sürur cihan-ı ‘aliyye ve ‘ala elih-i ifzal’es-salavat min allah’el mülk’el müste’an metran ma’lemeset bir mübteğâ-yı hikmet-i ihtiva-yı — mü’minün küllihim ihva der mabeyn-i eyşan celle’l metin uhuvvet-i diniyye ma’kud ve bir mukteza-yı sa’adet iktiza-yı ... mü’emmin’el le’muhin ke’l bünyan yeşd ba’zıhim ba’za dermiye nişan-ı natak gayr-i İslamiye ve mu’cize’i mu’cize’i muhabbet-i yakiniye meşdud bu da benaberin der her zaman rehin-i havakin saf-ı ‘akayid-i ümmet-i fahir’el mürselin rave haset ki ezhal yek diğêr ikah ve habir ve biteveccühat-ı ma’nuye’i batniyye der a’la-yı i’lam din-i islam-ı mütevecciha dergah-ı Hüdavend-i kadir başında çevn-ı hasan me’ali nişan özbekiye dermiyan-ı müluk ve selatin-i islamiyye ba eyne hanedan-ı hilafet-i bünyan biceht ve hiddet-i meşime’i sünnet ve cema’at-i hemnesk ve hemhal ve aklım maveraünnehir ve hususa kabt’el islam Nacar-ı ma’den-i vilayet ve keramet ve menşe’i hezar hezar ashab-ı kemal ve faziletset ki(?) bayen rabita’i kuvveye’i diniyye islaf-ı şehamet ittisaf hanı ve’l icahi ba ecdad-ı celalet- i’tiyad mahemişe salik-i mesalik-i hulus ve muhabbet-i keride na intiha-yı zaman hilafet-i cennetmekan hald-i eşyan ve’d-deksir’el mehamed(?) ma el gazi sultan Ahmed han ez tarafeyn-i müraselat-ı cari bevd müntehi beşaset salle küşte ki an resm-i mü’ebbed’el mevzare münkati’ şedde tahenkamı(?) ki piş-i ezin fahir’et-talibeyn molla Mehmed bedi’ ba irade’i eda-yı fariza’i hac ez tarik-i memalik rus behmer ehi’i Abdulkerim paşa bedar-ı sultane’i Konstantiniye reside der vakt-i teveccüh o bicanib-i harameyn-i şerefeyn bera-yı tecdid-i kava’id-i kadime’i tevad-ı tarafeyn yektuğra(?) name’i hulus-ı ‘allame kalemi kerde ferastadim saife’i ve düvelakim sadır ez hulus-ı samimi şedde bevd mührün silsile’i şevn hanı ehavi(?) mekanı keride elçikeri’i mu’temed’el müluk ve selatin erfez bey ve ‘amdet’es-sadat ferzendiş şerif Mehmedin name’i hulus-ı mefad-ı şan celek kermu vusul şedde her satır meşkeniş çevn havi kanil kaliztan dimağ can ve canan ma’at ve dide ve dal mennur sahat çün maksud erfez bey tavaf-ı beytullah’el haram ve ziyaret-i ravza’i mutahhara’i seyyid’el enam-ı ‘aliyye ‘ala elih ifzal’et-tahiyyat ve’s-selam bevde der name’i namı ve’l ecahihim tavsiye fermude bevdiinde mükerremen ve muhteremen ba refakat-ı emin Surre bicanib-i hicaz gufran-ı tiraz süvar-ı matiyye’i şavk ve garam ve der esna-yı dah der kasiye’i erkele’i ferman teda-yı ... erci’i ra lebbeyk kafe-i zamile bend-i Kabe’i karib-i mülk-i ‘alem şedde eskinallah te’ala fi gark’el cenan ferzendiş Mehmed bey şerif bin te’diye’i

fariza’i hac ve icra-yı levazım-ı ‘ac ve seç-i nemure ve ‘avdet bedar’es-sultane’i islambul(?) kerde bicanib-i fetut-ı münakıb ehavi ve’l ecahi saltanat-ı penahi icazet-i ‘avd ve insiraf-ı havaset çün ‘arz-ı tarafeyn ez irsalname ve sefir tecdid-i mevalat-ı canibeyn ve feth-i ebvab esnayı’i hazreteyn bevd allah’el hamd ve’l mena bir vefk-i matlub hasıl ve ezva’i hurşid kavad ve tehab iktar-ı ma‘mure’i kalub ra şamil şedde ez derkah-ı hüdavendi niyaz-ı müyemenna-yı halisane este ki esadin-i rabita’i kaviyye’i tarafeyn-i menteç kazaya-yı menafi’i dünyevi ve uhrevi kerde baki hemişeniz ed ikbal ve kamerani’i hani binesim feyz ve Tevfik-i rabbani karin-i tiravet ve nihâl emali destan-ı der bestan makasid semere’i necş –i habur meserrat bal birabb’il ‘ibad ‘ömr-i fi’l yevm-i sabi’ ve ‘aşrin ‘az şehri berhab’el ferd Sene sitte ve tes’in ve mie ve elf.

S.23 B.138

Hala Fas hakimi olan nebahatlü Molla Mehmed bin Abdullah da‘ileri tarafından canib-i şahaneye bu def’a elçisi ile varid olan ‘Arabb’il ‘ibade namesinin hülâsan tercümesidir. 23 Sene 197

Taraf-ı bahir’eş-şeref-i mülukaneye ahri ve cedir olan ta‘zim ve tevkir ile levazım ihlas ve du‘a ve merasim-i ihtisas ve sena-yı hüsn-i ta‘bir üzere ba‘de’t-tahrir hakim-i muma ileyh zikr olunan namesi mefhumunda islaf-ı setude evsafları olduğu gibi canib-i celil’el meratib şehriyariye muhabbet ve uhuvveti kadim ve tam olmağla tehad ve ittihabu ehaddis şerifinin mazmun münifeyni(?) icra ve eser-i hazreti mihr’el enbiya ‘aliyye elihî ifzal’et-tahiyiya iktiza birle bundan evvel pişkâh hilafet penah(?) zalle’llah münasib olan cevher ve sa’ir esbab-ı zeyb ve ziver ile muhalla bir kabza seyf Süreyya peyker ve nice zi kıymet gevher ile merassı’ ve müzeyyen bir kabza dahi hançer pervin muhabber hediye tertib ve cihad ve gaza için tebrik kasdıyla hedaya-yı mezbure ile ma‘an içine barut ve men‘ olunur berdevat dahi hatm ve ‘ilave ve haddam saltanat-ı seniyyeden tevennüs beylerbeyi Ali paşa bendeleri yediyle ma‘ruz-ı ‘atiye’i ‘aliyye-yi şahane itmekle paşa-yı muma ileyh ferh ve sürur ile hediye’i mezbureyi ba‘de’t-telakki saha’i ‘azimet baha’i hüdavendigariye takdim eylediği sami‘asına vasıl olduk da izhar-ı kemal-i sürur ve behcet ve ifa-yı levazım hamd ve şükür mevlaya mübaderet eylediği.

Bundan sonra hediye’i ahiri takdimi dahi kendüye zahir olmağla gerek kendi islahı ve gerek islah-ı selatin-i Osmaniyye meyanında ma’hud olduğu vechle hediye’i mezburenin kabulünü ba’det-temenni Fas hakimi muma ileyhin babası ve dedesi ezmine’i salifede ve kendisi dahi vaktinde hücre’i münevvere’i nübüvviyye ‘ala sahibiha ifzal’et-tahiyye taraf-ı eşrafına bevakiyet ve’l ila(?) mesellü nice cevahir ve sa’ir hali ile tahliye ve tersi’ olunmuş mesahif-i şerife irsal itmekle kallet ve ihtiyaçları sebebi ile şerefa’i kiram ve eşraf zeviye’l ihtiram anların cevahirini itlaf ve heze’at ettiler mi yoksa cümlesi tekmilen yerlü yerinde durur mu ma’lumu olmadığını.

Ve Fas hakimi muma ileyhin hademesinden evvel Diyar-ı celil’el i’tibar tesyar olunacak kimesne ile ma’an Surre emini kullarına zikr olunan Mushafların ahvaline vakıf ve üzerinde olan cevahir ve eşya’i sa’irenin kıymetlerine ‘arif olduktan sonra cümlesi Mushafların üzerinde olan cevahir ve halisi ‘azuhet ve behalarını imam Hasan ve İmam Hüseyin radyallah te‘ala ‘anhüma evladlarından hameyn-i muhteremeynde olan eşraf-ı kirama i’ta ve en‘am ve şerefa’i yeminde dahi bundan sehm i’tasıyla ikram olunması babında Surre emini kullarına taraf-ı şahaneden emr ve ferman buyurulmasını.

Ve el beniye bu vechle ikram ve en‘amda ne mertebe icra ‘azim ve sevab olduğu ayat-ı karaniyye ve ehadis-i nübüviyyeden ma’lum şehinşah İskender cenab olduğuna bina’en bu mesubat cebriyle de şevketlü kerametlü padişah-ı ‘alempenah hazretleri dahi müşarın ve mesahım olmasını ve mesahif şerife’i merkumenin üzerinde olan cevher ve sa’ir esbab-ı zeyb ve ziver kala’ ve sa’ ve temenni ehl-i beyt beniye bahş ve i’ta olunduktan sonra Mushaflar dahi şimdiki gibi ma’attal kalmayub harem-i şerifde kıra’at idenlere i’ta olunmasını ve bervechle ma’attal kalmamasını rica ve iltimas eylediği ve evvel Mushaflar hücrelerde ve habis ve iğlak olursa anda nef’ olmayacağı zahir olduğundan ma’ade ol makam Mushaflar ta’lik olursa dahi üzerinde li’elli ve cevahir ve bevakiyet dökülüb zayi’ olacağını tahrir ider.

Tablo 2.1. Fas hükümdarının Osmanlı Devleti'ne gönderdiği hediyeler

Hakpayi hazreti hilafetpenahiye olan hediye'yi 'acizaneleri.

Mükemmel mensub takımıyla mahmudi ta'bir olunur ... re's 1 Ma' tamalane birinci re's 1	... za'ib mağribi re's 1 Ma' 'alamına zenci nefer(?) 5	Mahmur sandık bir hisse 2	Gaffur ve'l hisse sanduk sefer 10
--	--	---------------------------------	--------------------------------------

Taraf-ı hazreti hilafetpenahiye hakim müşar-ı ileyh canibinden el hac mekki
nam elçi vesatatiyla mu'ahharan vürud iden hediye'nin defter-i suretidir.

Du'aname kıt'a 1	Mücevher bend lokali kıt'a 10	İnci tesbih kıt'a 1	Mücevher sa'at kıt'a 1	Elmas ve yakut ile serhate' tac kıt'a 1
Mücevher kürdanlık kıt'a 1	Zümrüd küpe -- -- 1	Mücevher hamaili kıt'a 1	Tava sini re's 1	Zenci eşği cevadi re's 6

S.24 B.139

Hala Fas hakimi olan nebahatlü Molla Mehmed bin Abdullah da'ilerinin vüzerasından Tahir bin Abdülhak ve haddam sa'iresinden serkatibi Abdülaziz ve diğer üç nefer refikası yedleriyle 'atiye'i 'aliyye-yi şahaneye var olan 'arabbi'l 'ibarenamesine cevab olmak üzere taraf-ı mülukaneden yazılan name'i hümayundur. Min 9 N/1197

İşbu Name'i Hümayun emir-i Mekke'i Mükerreremeye yazılan 'Arabi name ki tevki' hat ile tahrir tesliye'i nübüvviye ile 'unvan name meyanına altun zafere keşide olunur ve teknamenin kesesi beyaz deyyiba olub ve peşmeni' dahi beyaz deyyiba olmak üzere tertib ve bu vechle çeyiz olunmuşdur.

Elhamdülillah ellezi şeyyid bünyan'el islam 'ala esas hüve tevafuk'el millet'el beyza ve ref'i kava'id'ed-din fevk-i esatin hiye't-teazid beyn'el müluk'el 'azime ve's-salavat'es-selam 'ala min ezal-i zülm'el gavabit ve'z-zelal binnur risalete min iktar'el gayra ve keşf'el kana' 'an vech'el 'icaz hayn-i 'acze mesaki'l hutbe'i min'el 'arab'el 'araba ve 'ala alihi ve 'aterete(?) ve sahbih'et-tahirin telmi' vücuhihim'el envar yevm-i tasavvud-ı vücu'el i'da

Mahall-i Tuğra

Nühdi tahfet selam yefuh aracü ehibbe't-tam min nesime ve cevher vedad yetla'i la'i levami'el ihlas min cevanib imla'i ve terkime ila min haze mefahir-i asaletel 'adenaniyye ve cale fi meyardin bisalet'el kahtaniyye nevr-i şecerati'l ervemete(?) nübüviyye ba kürat hadikat'el cürsumet'el murtazaviyye mülk-i memalik'el garb ve etrafiha malik-i ezimmete ekabirha ve eşrafiha Mevlana ve muhibbena fi'llah'il cemil'el emir Muhammed bin el Mevli Abdullah ibn'el Mevli İsmail sanallah te'ala min savarıf'el hadsan fi külli ve asil emma ba'de kad vasl'el yena mukavezatüküm'es-seniyye ma' hediye'tüküm'el behiyye bieydi sefiriküm'el mükerrerem min e'azzi hüddam cenabiküm'el muhaffam iftihar'el a'li ve'l a'zam'et-tahir ibn Abdülhakka zeyd 'uluvveh ve rüfeka'i fetekkalne hedayaküm'el esni bikabulin haSene kemahi fi'l islam min'es-sünen ba'de ma hassallena 'anhe cevri ve behce fe innehe'l beyani hallateküm min'el mühcati lehce ve te'allakne nazar'el

iş'adi ve'l inecad ve ektehalne min sevadi 'ayn'el ittihadi fevecednehe küttab
 yühakiye'l vürud min nefhatihi ve yezher ravz'er-ruh min teşmatih tetla' 'an metali'
 mu'ayyenha akmar'el ihlas fetehceli 'anhe a'yun'el 'ayan ve tenbi' 'an menayi'
 mebaniha enhar'el ihtisas fetertevi'l 'atşan min'el hulsan ma'anin bedi'at'en-nizam
 yehalüha zevü ve'l 'akl-i dürran fi'l 'akudi münezzema tekedü mu'ayyenha helal-i
 setude lihüsni mebaniye'l lafazan bitekellemma te'emmeltü fi terkib-i eşkal-i hatta
 ra'iyet zelamen 'an ziya'in tebessüma ve gad zekertüm fiye min'el mesahif'el
 merassa'at bi'l bevakiyet ve ille ila elleti ürsilet ve ühdiyet fi zamaneküm'el 'ali ve fi
 evkat ebe'iküm ve ecdadiküm'el 'avali ile'r-ravzat'el mutahhara ve't-terbet'el
 mukaddeset'el münevvere elleti hiye hazinet'el envar ve definet'el esrar 'ala sahibha
 salavat'el mülk'el gaffar bitarik'et-teberrek ve'l hadiyye taleben bikıra'at mirzat'er-
 rahmaniye ve mesubat'el uhreviyye menafi'ahe'l 'ene mefkude li'ademi kıra'atihe ve
 hiye'l maksude ve ba'ze'l cevahir 'aleyha min'er-resayi' yehimmel en yekün'es-
 sakat 'anhe ve'z-zayi' felahza küntüm fi muvazza'er-recca en yenzi' cevahir ve'l hali
 'anhe ve yüba' ve yu'ti esmaneha li'ş-şerrefa'i'illezin him'el ethar ve'n-neceba'i bi'l
 ecma' ve'l mesahif'el münterigatü min'el cevahir'el mürassa'a lisükkani't-
 tayyibet'et-tayyibet ve tallabeha liecel'el intifa' beşerat en yükra'e külli yevm ve la
 ye'attel ve yühdiye sevebeha ila ervah-i eba'iküm ve ecdadiküm ve cenabiküm'el
 mübeccel ve ma ra'eyne ihraç'el mesahif'el mutahhara 'an hazinet'el Medinet'el
 Münevvere ve intiza'el cevahir ve ibtiya'ahe halikan ve halikateküm kerime ve
 hakikan bihakikahüm'el fehime ve la nişan ebe'iküm'el kiram cediren ve uhri ve'l
 mekan-ı ecdadiküm münaseben ve muktaze liennehe teberrek ve hediyye lisultan'el
 enbiya'i hayr'el beriyye 'aleyhe ve 'ala alihi salavat'es-seniyye ve'l eşekke enne
 hayyi fi kabrih ve'l enikata'er-rica liküllü'l kesir emin cebre ve ihraç'el hadiyye ve
 ahziha 'an'il hazanet'en-nübüviyye ve in lem yekün fi nefsiha seyyi'et ma kan
 de'eb'el müluk ve'l ümera'il islamiyye ve müntekäşe fi müra'at tabi'atküm'es-
 seniyye enne hazanet'en-nübüviyye fi't-taybeti't-tayyibet'el 'aliyye meşhuret
 yethaf'es-selatin ve'l ümera'il maziye ve hidaye'l havakin ve'l hulefa'il münkaziye
 min'el cevahir ve sa'ir'et-ta'if min teberraket ebe'ina ve ebe'iküm'el emcad zeviye'l
 'avarıf ve ecdadna ve ecdadiküm'eş-şera'if ve sa'ir'el müluk ve'l hila'if'es-sevalif ve
 lem yeka' min islafına'l kiram ihraç şey'in 'an hazinet-i seyyid'el enam ve lem
 yesmi' min ebe'iküm'el feham kevkü' heze'l meram havkan 'an'il kusur fi'l edeb

ve'l ihtiram felizalik te'allaka iradetna'l 'aliyye bi nicah mataliküm'es-seniyye 'ala veçhin la yüntiç hezihi'l kaziyye bi en ehazna selasete dela'il'el hayrat ve selasete mesahif hattaha'l hüsn ve'l-letafete min iltafi'l-lata'if ve erselneha ila'r-ravzate'l mu'attarat befuhat fazl ve'l ihsan ve't-türbet'el münevveret ba şerekat'el kemal ve'l 'irfan elleti hiye ravzat min riyaz'el canan ve Firdevs min feradis'er-rıdvān bişarti en yekra'e külli yevm ve leyl ve yuhdiye sevabiha ila hazretiküm'el mufaddal ve hazırat-ı ebe'iküm ve ecdadiküm'el ibtal ve'l ifzal ve veccehne'l veza'if bi kıra'ati'd-dela'il'el hayrat ve'l mesahif lekilayeki ma'attala ve la yekün icrahe bisebeb'et-ta'til gayr-ı hasıllüküm ve'l ebe'iküm'el ecille ve emme'l 'ataya ve'l en'am ve'l fevazıl ve'l ikram lisükkani Beytullah'el Haram ve kattan-ı Medinet-i seyyid'el enam 'aliyye ve 'ala alihi efsal'et-tahiyyat ve's-selam liesimme'ş-şerrefa'il feham ve sadat'el kiram min tarafna ve taraf-ı islafına'l hemam fi külli Senetin ve 'am şamil ve 'am bi vesatat-i ümena'ina ve vükela'ina min vüzera'ina ve sa'ir'el haddam min emval-i makata'at'el cesam bitarik'el veza'if ve'r-revatib ve sa'ir enva'al mevahib ve'r-rega'ib-i fazlen 'an en yu'ti fi külli Sene bi'adetne'l haSene surare'd-derahim ve'd-denabetre nazıra 'an hazenetena'l 'amire 'ala yed-i emin'es-Surre li enne evlad'el haSeneyn ve sükkān'el Harameyn fi cebah'el iman gurra ve fi 'uyun'el 'iyan gurra ve erselne süne'arreiküm kiram min e'azzi haddemeküm(?) zeviye'l ihtiram-ı lütuf-ı Beytullah'el 'aliyye ve ziyaret-i ravzat-i sultan'el enbiya 'aliyye ve alih ifzal'et-tehaya kema hüve'l maksud minküm ve'r-rica ve ehata 'alemna's-sami fima evda'tüm ve vessaytüm lisefiriküm'et-tami min'el i'aneti ve'l imdad 'ind-i vuku'u el gazev ve'l meşaceret liehl'il küfür ve'l 'inad bi'n-nukud ve'l 'iddet ve'l 'itad ve sa'ir mühimmat'el cihad kemakan hezihi'l i'anet min şera'it'ed-demane ve'l mü'minun kinpanin mersus yeşedde ba'zihim ba'zan ve kan-ı te'avün ehadihüma'l ahiri 'ale'l berri ve't-tekvi(?) ferza vekahat nübüvviyye-i şahadet ve muhahkkakat fi hakki'l eğaşet ve'l istigaset ve'l istimdad li'l mü'minin şarkan ve garben ve ayat'el Kur'aniyyet ve aradet ve natikat bi'l i'anet ve'l isti'anet ve'l isti'zad li'l müslimin bu'den ve kurben fi mevazi' 'adide ve mevaki' sedide fitala' 'aleyne bedur'el habur ve'l inkita' ve't-tama' fi sudurna nur'es-sürur ve'l inşirah bihezihi't-tavassiyet'es-seniyye ve'l vedi'at'es-semiyye ve in lem yemesse'l hacet lidevletna'l 'aliyye bi'inayet'er-rabbaniyye ve i'anet'er-rahmaniye kemakan şart'el uhuvvet'ed-diniyye beyn'es-selatin'el islamiyye ve li'ücra'i hezihi'ş-şera'it kanet imdadına ve i'anetina

ileyküm 'inde iş'ariküm ve ihbariküm dahil-i taht'ez-zevabit ve'r-revabit hin-i in'akid'el 'uhud-i beynina ve beyn-i ispanya i'tina suret-i 'ahdina bizelik'ed-devlet bayidi sefireküm'el muhterem lienikün ma'lumeküm'el muhaffam ve te'avün'el ihvan biahvalihim vacibel ehlil iman fi külli an li esimme fi ahir'ez-zaman li enne vakt-i zuhur'el fitne ve's-şeda'id fi'l beledan ve inkıta' evtar'el edvar ve'l ahyan fecib li heze's-sebeb-i ma'rifetehüm bihalihim leki bite'avün 'inde't-tala' ahvalihim ve sehhelallah lena ve liküm bima intakna min'et-takuye ve ce'alne ve ce'aleküm min'ez-zeyn bite'avenün 'ala'l berri ve't-takvi ve isdarna hezihi'l kabalet'el ma'nunet bi'unvan'el habbe ve'l 'eha'i ma'a'l hidaye'l mübeyyinet min'es-sıdk ve's-safa mütmişelen bekule 'aleyh'es-selam tehabbü ethadeva kema küntüm bi imtisal-i heze'l emr-i sabık 'aleyna ve mütekaddim ve li şekkin enne'l fazl'el mütekaddim ve hamdallah te'ala 'ala ma en'am 'aleyna min'en-ni'm ve nusalli 'ala nebiyye'l mübeccel'el mükerrem tahriren fi'l yevm'et-tasi' min şehr-i Ramazan'el mübarek li Seneti seb' ve tes'in ve mi'etin ve elf.

S.25 B.140

Şerif hazretlerine yazılıb heza'i kağıda kayd olunan arabî'l 'ibarename'i hümayuna sernamesidir.

El-hamdülillah ellezi ce'ale sirrat'el betha'i sıdk-ı dürrat'el beyza ve halli(?) beha ecyad-ı arabis'el masnu'at min'eş-şeri ila sidrat'el münteha ve sabber emme'l kari Muhammed nebiyye'l müctebi ve safiye'l murtazi ve emr-i halil İbrahim en yerfi' kava'id'el beyt ve ühi ileyh ma ühi ve teveccühne'l vüfud mesuşehin ve şah'el hadi ve refu'va esvatihim bi't-tahlil ve't-telbiyet ve kasd ve nahv'el menni fetubi limen sa'i beyn'el mürüvvet ve's-safa ve salli bimakam-ı İbrahim cenfu' kalb ve intihac nehc kurbi ve'z-zülfı ve yesf veçhe bita'zim Hacer'ül Esved mütela'ile'i kesna zeka ve's-salavat ve's-selam 'ala min ba's-i rahmet'el veri ve sar ziyade feyre mürtaki medaric'es-sa'adet fi'd-dünya ve'l 'akabi ve 'ala alihi ve sahibih'et-tayyibin'ez-zeyn tahr ve ik'abete'l 'aliyye min ednas'el evsan ve mühür ve ebniyan'eş-şeri'at'el Mustafa mahanet'el kari fevk-i menayir'el iğsan bitesbihallah bitakdisat fi külli ravzatin gana imma ba'de feheze hitabina's-şerif'el hakani ve kitabina'l müni'f'es-sultani'n-nafiz hükme bi'inayetallah'el mu'ayyen fi iktar'el erzin

meta'an'il esatin'el müluk ve's-selatin'el izal naşiran fevayih'el 'adl ve'l eman ve maberih zahiran beyn-i hadayik'el berri ve'l ihsan ma seca'at'el hama'im ve rüs'at'el gazelan isdarna mantuyen biferayid'et-tahiyyat'er-rayika ve muhteviyen 'ala kalayid'et-teslimat'el fa'ika mazharan 'örf-i reyahin'el muhabbet ve'l istinas ve mümehhiden'el müba'il meveddet muhafferzat 'an'il indiras-ı ila 'ali cenab'el emir'el mecd'el mübeccel'el ecel'el erhad muktezi asar-ı islafa'l eşraf min ebe'il garra sanadid al 'abd-i menaf ve ecdade'l hamide's-seyr'el cemil'el evsaf fer'ış-şecerat'ez-zekiyyet'en-nübüvviyet tiraz'el 'isabet'el 'uluvviyet'el Mustafaviyyet'el müntemenni ila eşraf-i cersumet 'ala 'ansarhe ve'l müntesib ila enfüs-i eRumet gala cevherha ziret sülale'tez-zehra'il Betül 'amdet al-i beyt'er-resul'el mahfuf bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el vahid'el macidayin'el macid emir-i Mekket'el Mükerrermet'eş-şerif sürur bin müsa'id'el ezalet'el 'atayat'er-rabbaniyyet leh-i mülahaza ve'l kel'et'es-samedaniyyet-i 'aleyh-i hafıza tenahi ila enadi şerif innallah celle şane ve 'azizhane istefane min beyn-i 'ibade halife'l enam ve i'tana seyf'el cihad ve emrina te'sis ve ken'el islam ve şerefna 'ala'l müluk bisedanet Beytullah'el haram ve'r-rükn ve'l makam ve zeyyen menşur saltanatına mücezzemet-i ravzat-i nebiyyina ve şefika 'aleyh esniye't-tahiyye ve's-selam hamdallah 'ala zelik bi't-tam'eş-şükr ve ekmel'el mehamed ve mehalli tera'ib-i 'arays hezihi'n-ni'm min cevahir'el esniyet bi 'alak'el kala'id ve enfüs'el fera'id fe'l acerim veccihna vechet'en-nehmet vasi'a ve nehhebet'el hammet'eş-şasi'a lerfi' rayat'eş-şükr fevn-i femet tasi'at ve Surrefna ezimmet sarimetne celilet ila tarik ibka'i ma ve hayyenallah min'el mevahib'el cezilet ve imtetina sehvet metaya'l ikdam fi tenfiz-i mesalih'eş-şer'iyyet carıyan mecariye'l cidde ve'l ihtimam'el estima maham'el evkaf'el meşrutat lifukara'il muhteremeyn ve'l erzak'el mu'ayyenet'el mezbutat li'ş-şerefa'i şer fehmallah te'ala fi'd-darin ve li'l 'ibad'el 'akifin fi'l makamin'el mükerrermin ve erselna min şamil 'inayatına 'ala resm'il kadim fi heze'l 'am ve hüve 'am seb' ve tes'in ve mi'eti ve elf min hücrat esses kava'id'es-selam sabt-ı 'ala zariha seccal'et-tahiyye ve's-selam kaffet'el emval'el muhasalet min ray'il evkaf'el mevkufet'el merbuta ve nukud'el ma'rufe ve'l vezayif'el mezbutat elleti hassasat ... haram Yesrib mimmen sekn fihe ve ihtar'el cevar min hays'el müşavin ve'l magarib ve cümletiha müsebbiten ve muharraraten ve i'dadiha mufassalaten ve mukarrararten kema hüve'l mestur ve'l merkum fi'd-defter'el ma'lum ve'l mahtum cemi'ahe denayetr'en-nazar ve'l

halisat'es-safiyet mni'en-nukud'er-rayicet fi 'ammet'el bilad'ed-daniyet ve'l kasiyet ve sellemna tikle's-Surrer eser ma vaz' fi'l ikyas'el mersumet bihatmina's-şerif def'an li'l iltibas ila yed-i hamil zelik'el menşur'es-sultani ve nakil hezihi'l misal'el hakani'l menselek fi selk-i hidam devletine'l 'aliyyet min ru'usa'i bevva beyn'es-sultaniyet iftihar'el emacid ve'l ekarim'el hac İbrahim'el mevsuf ibn'iş-şa'ban dam mecde ve 'amdet eshab'it-tahrir ve't-takrir katib'ed-defter zir-i kudre ba'de ma kaledna hüma tilke'l hizmet'el celilet ve i'tinahüma defteren mahtumen bihatmina'l mübarek'es-süleymaniye'l ezal 'unvanen ve ziyeten 'ala sahayif munaşir'el imani mahberen 'an'il mesarif'el mu'ayyenet ve mütezamminen bi'l mevahib'el mekkannet'el fi'l me'mul min seccayaküm'el hamidet ve hasayasküm'el mecdet gabbe'l vusul inşallah te'ala mahsuben bi's-selam'el kıyam 'ala san'el ced ve't-teşmir 'an sa'id'el ihtimam'el mecd-i cereyan 'ala cemil 'adavetiküm marziyet fi sevalif'el eyyam bi'n-nezaret fi sarf'is-sarar'el mukarreret fi mesarifha'l muharreret 'ala ma Surreh ve nas 'aleyh fi'l ceriret elleti hiye fi ceyyid'el emanet-i feriret imtisalen la'mum kavle te'ala innallah ye'murküm in tü'eddi ve'l emanat ila ehliha ve iğtirafen min meşarib'el ecvar'el cezilet ferah-ı 'azbiha ve nehliha ve tevzi'ahe ila müstehakiha min'es-sadat ve'l 'ulema'i ve'z-zahafa'i sakini Mekket'el Mükerreme ve katını'l Medinet'el Mua'azzamet'el müstemsekin ba ziyal seradekat Beytullah'el Haram ve'l müteşerrifin bicedar-i nebiyyina şefi'al enam 'aleyh ifzal salavat'es-selam ve resmina in'el ifz-i hitam ikyas hezihi'l müberret ve'l etuzi' 'ala eshabiha illa bima'rifet şeyh'il harameyn ve bi hazr'al ka kadiyin'el hayreyn kadı-yı Mekket'el Mükerreme ve kadı-yı Medinet'el Münevveret ve'l mübaşeret'et-tammet fi isal'el hakun ila istihakkiye ma'avvelbeha 'aleyküm ve mercü' fihe ileyküm ve'l istinsah defter-i müstakil gayri heze'd-defter bil ya'lem 'ala ism-i külli min vasl ileyh-i nasiye bi'l medad'el ahmer fan gab ve ahed minhüm o kadı-yı nahiye ve lem yuced müsemmiyat ba'zı'l esma'i ya'lem 'ala ismih bi'd-defter cisma yezher ve tahfez hasasihim ve nasibihim mağrazeten muharraraten keyla behtal-i ehad'el ahz'es-sarar'el mükerredet ban yu'ti nasib min tevki evgab'el eşhas tevafuk esma'ihim ve ilkabihim ve teşbihim ve ensabihim'el esma'i ve'l ilkab ve'n-nasb ve'l insab heze ve feda heddane ila cenabiküm'el 'ali müferres semerat'il mefahir ve'l me'ali sohbet hamil-i kitabına'l-latif ve hitabına'l münif-i hil'atin min teşrifatina'l behiyyet ve eksitena seniyyet-i tecciden'il merasim'el mevalat ve te'kiden

bimu'akid'el müsafat'el ebbed min eşkiyalehüma bitakdim-i merasim'el ikram ve't-ta'zim ve't-tezyin ve'l iktisabihima 'avatıf'el ihtiram ve't-tekrım ve bezl'il kudret'el kamilet ve enhümat'eş-şamilet fi ri'ayet'er-ra'ıyyet ve siyanet'el hüccac ve'l mücaverin ve'l misafirin ve'l mukimin min'el 'ays ve'ş-şekavet'el ikazat'el emr ve'r-rahata ve haraset tikle'et-taraf ve'l mesalik 'ala ma yecib'el ümera'il iktar ve'l memalik ve isticlab'el ed'ıyyet'es-salihata min'el 'ulema'il 'amilin ve's-sadat'el mühtedin ve'l fukara'is-salihin ve'l muvazebet 'ala'd-da'vat bimezid'et-tazarri' ve'l ibtihal'el a'la'i a'lam ve devletina'l 'aliyyet ve sebat erkan-ı saltanatına's-seniyyet inne sübhane'l cedir bi's-su'al ve kadir 'ala tebliğ'el i'mal te'alet-i zata 'an'il mezahi ve celle cevde 'an'iş-şahi ve fadla hasb-i min bihebaya levz ve kifayet min ba'i istihaz ve sallallah 'ala seyyidina ve Senedina Muhammed te'esseset-i kava'id-i şeri'ate'l beyza barekan-ı mevahib'er-rabbaniyyet naşiran zelal-i seddeteha fevk'es-seri ve istehel barcaz-i na'vene mela'iket'el mukarrabin 'ala'l 'arş serban feserban ve 'ala alih ve ashabih ve 'itrat'ez-zeyn fe't heva'l bisuyifihim fehm'el bilad-ı şarkan ve garben ve limen teb'ihim min ümmetih ila yevm'ed-din 'acemen ve 'araben rıdvānallah te'ala 'aleyhim ecma'in. Fi Eva'il Sene 1197

S.27 B.141

Hala emir-i Mekke'i Mükerrreme şerif sürur bin müsa'id dam ba'deye teşrifat-ı hümayun ırsalini muhtevi yazılan name-i hümâyûnun suretidir.

Siz ki şerif-i penahat'el yak müşar-ı ileyhesiz 'ansar-ı fitrat-ı asliye ve maye'i hilkat-i nebilenizde muhammer ve merkuza olan nefa-yı cevher-i Arafat 'adenaniye ve siga-yı taviyyet-i asalet fehitabına muktezasınca müş'ar'el haram sıdk ve ihlas ve dahil'el hatim vefa ve ihtisasda icra-yı neski mebrureye sa'i ve ikdam ve ifa-yı mesa'i'i meşkureye dikkat ve ihtimama tahrim bend-i teşebbüs ve muvazebet olarak makam-ı siyadet-i intisab-ı şerafete ku'ud ve sellem refi'l münteha-yı imaret-i Mekke'i Mükerrremeye su'udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı hüsrevane ve istiksab-ı teveccüh-i derun-i şahanemize bezl-i mehud birle harameyn-i muhteremeynin ikmal esbab-ı tevkir ve ihtiramında ve sükkān ve mücaverin beldeteyn-i mükerrremeteynin terfiye'i hal ve te'min bi'l-lerinde ve kezaalik hata'i Hicaz-ı mağfiret tirazın ikame'i de'ame'i nizam ve idame'i kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar meyamin-i

istizhara min külli fec-i ‘amik zamla bend-i ‘azimet müstelzim’et-tevfik olan kavafil-i hüccac-ı hidayet-i münhac ve vüfud-i zevvar ve ibna’i sebil ve tüccarın karin-i emniyet ve selamet ve rehin-i esvedeni ve istirahat oldukları halde iyab ve zehabları mesalihinde islaf-ı hamiiyet ittisafınızdan ziyade ibraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamide ve etvar-ı pesendeniz nezd-i hümayun daveranemizde ma‘lum ve meşhud olub sizden her vechle arazi’i mukaddesanın tanzim ve tensifinde izhar-ı merasim-i gayret ve kıyaset ve ibraz-ı levazım-ı himmet ve nehmet me‘mul ve melhuz-ı cenab-ı hilafetma’ab şehritaranem olduğuna bina’en hakkınızda derya-yı vasi‘el irca-yı ‘atufet hüsrevanem mevvac ve iftab-ı keytitab mekarim hadivanem lami‘ ve vehac olmak hasebiyle hila‘ı hassa’i fahira ve kesa-yı zat’el behce’i zahiremden semmur-i müverres’es-sürura duhte bir savb-ı hil‘at-i müsteclab’el mefahhirat sultani ‘inayet ve ihsa’im olub şerefhişa-yı sudur olan işbu name’i hümayun-ı mülafet-i makrunumun iblağ ve isali hizmetine ta‘yin olunan zeyd-i mecde ile irsal olunmuşdur bi‘avne seccane ve te‘ala vusulünde hanedan-ı ‘azim’eş-şan ve dudman-ı rasinet’el erkanımıza olan mezid-i safvet-i seriret ve vüfur-ı hususiyet ve istikametiniz müsted‘asınca hil‘at-i seniyye ve kisve’i behiyemi ri‘ayet-i rüsum-i ta‘zim ve İclal ve mürat-ı sunuf-i tefhim ibcal ile telakki ve istikbal ve düş-i istihkak ve istihalinize püşiş ve iktisa ile mefahirat ve mübahat eserinde her veza’if-i sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i mübin ve nasiye’i necabet-i rehinizde sati‘ ve dereşan ve lami‘ ve taban olan envar-ı asalet ve Pertev-i fütüvvet ve emanını ibraz ve hala Şam valisi ve mir hacı düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizam’ül ‘alem Osman paşa zade vezirim Mehmed paşa ademallah te‘ala iclale ile mukaddemce muhabere ve mekatibe tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtiyat ve tevafuka ri‘ayet eyleyerek iktar-ı ma‘mure’i bilad-ı İslamiyeden tavaf-ı beyt-i şerif ve ziyaret-i zarih mikdas nebi’i bahir’et-teşrif için hadi-yi hevan nake’i teveccüh ve ‘azimet ve sa’ik-i rükb-i şitab ve sür‘at olan hüccac-ı meserrat-ı münhac ve tüccar ve zevvar-ı meyamin ibtihacın vücut şeti ile himayet ve siyanetlerine ve te‘min tarık-ı harameyn ve tahsil refah kıta‘ı makameyn-i münifeyn hususlarına sa‘i ve dikkat ve zat-ı hilafetsematım için evvel makan-ı meşhuret’el mehasinde sakin sulha ve ihtiyar ve ‘ibbad ve zehad ve ibrarın ed‘iye’i hayriyeleri isticlabına ve katba’i umur ve mesalih-i iktar hicaziyenin tavr-ı hüsn ve veçhe müstahsen üzere tesviye ve tanzimine ve hususan hüccac-ı müsliminin medayin-i salihiyeden

istikballerine yine mahal-i mezbureden teşyi'lerine ve zahir'el habase olan eşkiya-yı 'urban(?) ve bi'l cümle tavayif-i mezra ve müveddeyenin itale'i iyadi'i ta'arruz ve te'addilerinden hüccac-ı biibtihacın muharese ve vekayalarına ve erbab-ı fesadın kat'ı yed-i tasallut ve izdiraları icale'i cevad-ı himmet ve tehziz rihah hamaset ve teşmir sa'id-i meknet ve hala Cidde valisi düstur-ı mükerrerem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem vezirim Binali paşa ademallah te'ala iclale ile tarika'i marziye hüsn-i itlaf ve ittifaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub tekmil ve itmamına bezl-i cel-i himmet eyleyerek şan-ı şevket 'unvan saltanat-ı seniyyeme layık ve seramet ve şehamet-i haşimiyenize muvafık-ı mesa'i'i cemile ve mü'esser-i celileyi vücuda getürmeğe sarf-ı meknet bir tahsis i'kab-ı salavat ve evkat-ı icabet-i gayetde müşrikin zemzem ve makam ve mu'takifin beyt-i haram olan halas-ı 'ibad ve meşayih-i sulh-i i'tiyad ile devam-ı 'ömr ve Devlet-i ebed-i müddet ve kavam-ı fer ve şevket zafer-i 'iddet şehinşahanem da'vatına muvazebet ve herhalde celb-i hatır-ı keramet mezhahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve asarı dar-ı devlet penah-ı daveraneme peyderpey 'arz ve işarete mübaderet eylesiniz. Fi Eva'il ... Sene 1197

S.28 B.142

Devlet-i 'Aliyye ebediye'l istimrardan mu'ahede mükerrere ticaretin tanzimini Rusya devletini merad ve iltimas eylediğine bina'en tarafeyn mürahhasları beyninde bi'l mükaleme ve'l müzakere karar dade olub yazılacak mu'ahede'i ticaret tasdiknamesinin müsveddesidir.

Kaynarca ve Aynalıkavak mu'ahedeleri muktezası ... tenzih olunan işbu mu'ahede'i ticaretde muharrir şerut-ı lafz-ı bilafz-ı mkabule hümayunumdur deyü ... hatt-ı hümayun-ı şevketmakrun ... kılınmıştır.

Hazret-i Hüdavend-i memalik-i bahşe ve cenab-ı tensik ferma-yı umur-ı kaffet'el veri tekaddisat zata 'an ve samet'el ezdad ve'l işbah 'an külli zeviye'n-nihatın irade'i bahire'i samedaniyye ve 'inayet-i zahire'i sübhaniyesi ve seyyid esfiya ve sipahsalar keta'ib-i enbiya cebeb-i cida şefi' bu hercez ulu peygamberimiz Muhammed'el Mustafa 'aliyye ve 'ala alih ve sahib ezkiye't-tehaba hazretlerinin destiyari mu'cizat cemmet'el berekatı ve ashab-ı güzin ve hulefa'i raşidin rıdvanallah

te'ala 'aleyhim ecma'in ve cümle evca-yı hidayet karin ve esfiya-yı tekaddis-i rehinin mürafakat ervah-ı tayyibe'i cennet me'valeriyle

Ben ki eşraf'el beledan ve'l imakan ve vaberik'el medayin ve'l mesakin kable cümle 'alem ve mihrab-ı teveccüh 'amme'i imam olan Mekke'i Mükerreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i mübarek hadim ve cakimi(?) ve hasze'l müluk olan bilad-ı selase'i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam ve cennet nişam ve Mısır nadiret'el 'asr behimna ve külliye Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb-i şehba ve Irak arab veAcemve Basra ve'l hassa ve deylim ve Dakka ve Musul ve Şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderiyye ve vilayet-i Erzurum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevhili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik Rumeli ve hususan Bağdad Darüsselam ve cemi'an Kürdistan ve Rum veTürkTataristan ve Çerakese ve kabartıyan ve Gürcistan ve deşt-i kıpçak ve eyalet-i Tatara da'ir ol havalilerde vaki' 'umumen sığınak ve bi'l cümle tava'if-i Tatarın halife'i 'azam ve şehriyar-ı sa'adet desar-ı mu'azzami ve keزالik etraflarında vaki' cümle evimefan ve mezzafatıyla 'umumen Bosna ve kal'a'i Belgrad dar'el cihad ve Sırp hükümeti ve anda olan kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan etraflarında vaki' kala' ve hasun ve ta'rif ve tavsifden müstağni nice beka' ve beledanın padişah-ı mu'addelet şeym ve şehinşah şevket-i 'ilmi's-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdulhamid han ibn'is-sultan Ahmed han bin'is-sultan Muhammed hanım 'unvan-ı menşur sa'adet nüşur sultanım tevki'i refi' sultan'el berrin ile müzeyyen bir zeyr ve virliğ-i beliğ mekharım tebliğ hilafım nakş ve nekar-ı 'azimet izhar hakan'el Bahreyn ile ma'nun ve erabiş-i kesterdir rical-i Devlet-i 'aliyyemden hala re'is'ül küttabım olub Devlet-i ebed-i müddetimle Rusya devleti beyninde tesviye'i şera'it tüccarına mürahas ta'yin olunan iftihar-ı mühret'el kitab cami'il fünun ve'l edab menba'el belagat'er-raşika ma'den'el fesaha'r-rayika zü'l kader'el enam ve'l fahr'el eşm'el mahz bimezid-i 'avatıf'el mülk'el bariye's-sed Muhammed hayri dam-ı 'ilme ve mecdeye tarık ve izah'eş-şeref-i şahanemden verilen ruhsat-ı kamileye müsavi-yi iftiharet'el melekat'el 'azimet'el iseviyye muhtar'el kübra'i fencemat'el mesihiyet mesalih cemahir'et-ta'ife'n-nasraniyye sahibet-i ezyal'el haşmete ve'l vakar-ı sahibet dela'il'el mecd ve'l i'tibar haşmetlü meknetlü Rusya

imparatoriçesi ve bi'l cümle Rusyalıların padişahı dostumuz Katerina saniye haşmet-i 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve elham ileyh-i sebil'er-reşid ve's-sedad canibinden ruhsatname verilen dar-ı 'aliyyemde mukim mürahas orta elçisi ve devletinin müsteşarı ve san ve'l inafemiz tarıklarının kavalir-i kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihyyede bi'l heva fevk-i haşmet-i 'avakibe bi'l hayr yedlerinde olan ruhsatnameleri muktezasınca bir bir gelüb hicret-i nübüvviyyet 'ala sahibiha ifsal'et-tahiyyenin(?) işbu bin yüz doksan yedi Senesi Receb'ül Ferdinin yirmi birinci günü Kaynarca ve Aynalıkavak 'ahidnamelerine tevkif olunarak seksen bir maddeden 'ibaret bir mu'ahede'i ticaret 'akd ve temhid ve imza etmeleriyle lafzan bilafzin vech-i atıye'l beyan üzeredir.

Rusya devletiyle Devlet-i 'Aliyye beyninde mukaddema Kaynarcada mün'akid 'ahidnamenin on birinci maddesinde meşruh cümle 'ahudun bi'l enfüsir ve dikkat ile müdde'i tutulacağı ve iki devlet beyninde emr-i ticaret hususunda her türlü hilaf enhaları bertaraf etmek zımnında bi'l müzakere ve'l mükaleme şerh ve tavzi' ve Fransa ve İngiltereliye i'ta olunan 'ahidnamelerin mefhumu esas ittihaz birle anlara ittiba'an ve muvafakaten Rusya ticaretinin tabi'atına tatbiki hadde emakanda olduğu derecelere dek tevkif iderek emr-i tüccarına da'ir bir kıt'a mu'ahede'i münferide tertib ve tanzimine mübaderet olunmak iki devlet beyninde kavil ve karar olunduğu 'ahidname'i müzakereyi te'biden atıye-yi fevakide tanzim olunan tenkihname mukayyid ve zikr olunan on birinci maddenin muktezasınca gerek emr-i ticaret ve gerek Rusya tüccarının hafide işbu maddede lafz-ı bilafz tahrir olduğu gibi her türlü ihtiyaç zuhurunda Fransa ve İngilterelinin ve sa'ir mülk şerutları mer'i ve mu'teber tutulub düvel-i mezkure tüccarının mümteni' oldukları menafi' ve ser destiyab ve ma'akiyat ve müsalemet ile Rusya tüccarı dahi mümteni' itmek üzere mu'ahede'i münferide'i mezkurenin tanzimi lazım gelmekle niyaberin devletinin tüccar ve re'ayasını ba'de izin ve münazaa'a ve şekuk ve bigayri ızrarın mesaliha'i mübarekenin semeresi olan menafi' ticaret ile mümteni' eylemekle iki devlet dahi hevahişkar olmalarıyla emr-i ticarete da'ir işbu cedid-i mu'ahede'i münferidenin tanzimine mübaderet ve mürahaslar ta'yin ya'ni Devlet-i 'Aliyye'i Osmaniye tarafından bu niyazmend derkah-ı alihi ki Devlet-i kuvve-yi şevket ricali derununda hala bi'l fi'il riyaset-i kitab hidmet-i celile'i refi'asıyla şerefyab olub şehriyar darar-ı riyan hasr ve mu'addeletnişan daver-i devran-ı şehinaşh cihan şevketlü kudretlü

kerametlü muhabbetlü ‘adaletlü veli’n-ni‘mim padişahım efendim canib hümayunlarından bedime ihsan buyrulan ruhsatname’i samiyeleriyle haşmetlü meknetlü bi’t-tamam Rusya padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından dar-ı ‘aliyyede mukim fevkalade orta elçisi ve mürahhası ve devletinin müsteşarı ve san ve’l ezahir ve istansilas tarikinin kavaliri rağbetlü menzeletlü ba fevde bulhakof dahi ruhsatname ile terhis olunub layıkı ve iktizası vechle yedlerimize verilen ruhsatnamelerimizi beynimizde ba‘de’l mübadele mevadd-ı atıye’z-zikri ‘akd ve tanzim ve imza ve temhir eylemişizdir.

Evvelki madde: Devlet-i ‘Aliyyenin bi’l cümle memalikinde gerek bir ev ve gerek bi’l cümle denizlerinde vusullerinde ve nehr-i Tunada ve Rusya re‘ayalarına seyr-i sefayin ve icra-yı ticaret elverecek herhalde seyr-i seniyyet üzere sefineleriyle keşt ve güzar ve ticaret etmeğe ‘ala’t-talak bi’l cümle Rusya re‘ayasına Devlet-i ‘Aliyye tarafından kamilen ruhsat verilüb niyazbin Rusya tacirlerinden her biri Devlet-i ‘Aliyyenin cümle memaliket ve hükümetin zeyr-i himaye mahsusunda olarak seyr ve tevfuka ve nef’i ticaretlerine ne kadar müddet-i medide lazım olur ise ikamete me’zun olarak.

İkinci madde: Canibeynden karar verildiği tarafeyn re‘ayası gemileriyle ve sefineleriyle veyahud ‘araba ve sa’ir nakil ihmal için münasib olan merakibiyle tarafeyn limanlarına ve mevaki‘ ve şehirlerine her vakitte duhul ve icra-yı ticaret ve ittihaz-ı mesakin bedesileleri ve gerek Devlet-i ‘Aliyyenin ve gerek Rusya devletinin gemicileri ve yolcuları ve gemileri ve lu ta’ifesinde ecnebi milletten birkaç nefer bulunur ise dahi dostane kabul olunub gemiler ve yolcular bir dürlü bahane ile hüsn-i iradanlarına mukabir tarafeyninden cebren istihdam olunmayalar lakin bu cümle ile canibeynin re‘ayaları kendü padişahlarının hizmetine müstahdem olmak lazım oldukları takdirde müstesna olarak eğer enba‘ından veyahud mallahlarından yeri bulunduğu hizmetden yahud gemiden firar iderse ve temkinne talib olduğu ve’l ibtida iğlab olan mezhebi ya‘ni memalik-i İslamiyede din-i islami kabul ve Rusya memalikinde tenassur timez ise derhal oluna kezalik dahi tarafeyn re‘ayası zikr olunan mahallerde nemsen hakikiyi ba‘de’l edahirne kendülerine lazım olur ise iştirasına ve gemilerini ve sefinelerini ve ‘arabalarını ta‘mir ve felakat itmeğe mu‘tebetleri’çün lazım olan zi habiri mübaya‘a itmelerine ve mahal-i mezkurede bir

dürlü muhalefet ve tazyik olunmayarak za-yi meşgalleriyle ikamet ve ‘azimet itmeğe müstakil olalar lakin buldukları mahallerde işbu mu‘ahede’i ticaretde başkaca tanzim olunmamış keyfiyatın vuku‘unda devleteyn memalikinin nizamata ve kava‘idine bila tereddüt muvafakat eyleyeler.

Üçüncü madde: Tüccar ta‘ifesi ve ‘ala’l itlak bi’l cümle Rusya re‘ayası Rusya memalikinde yedlerine virilen mürur kağıdıyla Devlet-i ‘Aliyyenin memalikinde keşt ve küzar ideler ve eğer bundan başka Rusya elçisi veyahud konsoloslarının yeri mesfurlar için veyahud hassaten mesfurlarının birisi’çün Devlet-i Osmaniyyenin mürur kağıdlarını talep ider ise bu maslahata mensub kalemler tarafından bila te‘hir i‘ta olunalar ve Rusya re‘ayasına ziyade bir nef‘ olmak için her biri kendü diyarında giydiği elbise ile gitmekle me‘zun olub memalik-i Devlet-i ‘Aliyyede bila muhalikatin mesalihlerini terviç eyleyeler ve kezalik kendülerden haraç tesmiye olunan vergü ve ahir bir güne teklif metalibe olunmaya ve ma‘iyyetlerinde bulunan emti‘alarının işbu ‘ahidname muktezasınca karar virilen rüsum gümrüklerin eda eyledikten sonra valiler ve kadılar ve sa‘ir zabitler bila muhalikatin mürur ve ‘öbürlerine cevaz vereler Devlet-i ‘Aliyye re‘ayasının dahi Rusya memalikinde bugüne emniyetler’çün kendülerine umur-ı ticaretler’çün ve yollar’çün lazım olan mürur kağıdları ve şehadetnameler i‘ta olunub şöyle ki Devlet-i ‘Aliyyenin tüccar ve re‘ayası ma‘iyyetlerinde olan emti‘alarının ta‘rifeler mucebince tahsis olunan rüsumu eda eyledikten sonra bila muhalikatin istedikleri mahallerde rahi olalar.

Dördüncü madde: Bin yüz yetmiş dört Senesi Kaynarcada in‘ifad bezir olan mesaliha’i mü‘ebbededen berü Rusya re‘ayaları mallarıyla ve ba‘zan dahi sefineleriyle ticaret idüb mesalihanın metanet ve emniyetine istinaden memalik-i Osmaniyyenin şehirlerine ve limanlarına duhul ve huruç idegelmeleriyle Devlet-i ‘Aliyye ta‘ahhüd ider ki ravi deryada münazzarar ve mu‘avenete muhtaç olabilir gemilerine karib bulunan beylik gemilerinden ve sa‘irden i‘anet lazım virilüb kezalik dahi işbu gemiler zabitanı Rusya re‘ayasının nef‘ ve i‘anetine kusur eylemeyeler ve mesfurlara lazım olan zehabire dahi akçe ile alıvermede sa‘i ve ihtimamlarını bezl ideler ve eğer şiddet-i fırtınadan ... kumsal olan bir sığ yere veyahud sahil-i deryaya ilka olunur ise valiler ve kadılar ve sa‘ir zabitan anlara ... ve kazazede olan sefineden

halas bulan bi'l cümle emval ve eşyaları anlara bila muhalikatin red ve teslim eyleyeler kezalik bi'l mukabele Rusya devleti tarafından dahi ta'ahhüd olunur ki kendü beylik sefinelerinden ve sa'irden Devlet-i 'Aliyyenin sefinelerine i'anet ve re'ayası hakkaniye'i işbu maddede Rusya re'ayası hakkında karar bulan hususlara müra'at oluna.

Beşinci madde: Eğer kaza'en Rusya sefineleri Devlet-i Osmaniyyenin sevahiline dönerse de Devlet-i 'Aliyye tarafından emvallerinin adanması ve kazazede olan sefinlerinin ta'mir hususunda vücuhla lazım olan i'anet olunub ba'de't-tahlis mahal-i mefsude nakil içinahir sefineye tahmil olunan emti'adan madem ki evvelki mahalde bey' olunmayalar bir dürlü resm ve vergi metalibe olunmaya ve bi'l mukabele Rusya devleti tarafından ta'ahhüd olunur ki eğer Osmanlu gemilerinden biri bir nevi' kazaya uğrayub veyahud fenabezir bir olur ise vücuhla i'anet olunub 'ale'l itlak Devlet-i 'Aliyyenin ticaret iden re'ayası hakkına bugüne haletde lazım olan ihtimam i'lam oluna.

Altıncı madde: Tüccar ve tercümanlar ve 'ale'l itlak cümle Rusya re'ayası Devlet-i 'Aliyyenin memalikinde serbestiyet üzere berren ve bahren varub gelüb bey' ve şera ve ticaret idebilir ve resm-i gümrüklerini ba'de'l eda Devlet-i 'Aliyyenin zabitan-ı derya ve sa'ir 'askeri taraflarından esna-yı rahide'l bikuvvetelmeyub bir dürlü 'illet ve bahane ile rencide olunmayalar ve bi'l mukabele Rusya devleti dahi Devlet-i 'Aliyye re'ayasına va'ad ider ki Rusya memalikinde alışveriş ve umur-ı ticaretleri'çün berren ve bahren serbestiyet varub gelüb resm-i gümrüklerini Rusya ta'rifesi üzere ba'de'l eda esna-yı rahide hiçbir mahalde tevkif olunmayalar.

Yedinci madde: Rusya tüccarı hüsn-i iradetlerine mugayir ba'zı müslim olan esnafa yahud sa'ir bir nev' şirketlere veyahud muhtekirlere emti'a ve eşya fūruhat etmek veyahud anlardan anlardan iştera eylemek hususunda Devlet-i 'Aliyye tüccar-ı mesfudeyi icbar itmeyeceğini ve bu yanda dahi ticaretleri emrinde bir güne-ta'arruz ve tazyike tabi' etmeyeceğini müte'ahhid olur kezalik Devlet-i 'Aliyyenin re'ayası Rusya memalikinde he serbestiyet-i mezbure ile mütemenni' olalar.

Sekizinci madde: Eğer Rusya re'ayasından biri memalik-i Osmaniyyede medyun olur ise düyununun edasını bi'z-zat borçlu olandan metalibe olub bir vechle

ahrir Rusya re'ayasından iddi'a olunmaya ve mademki uhri borçluya kefil olmamış olub mahkemeye dahi da'vet olunmayub ancak borçlu olan kimesneden mütalibe oluna ve kezalik Rusya memalikinde Devlet-i 'Aliyye re'ayası hakkına böylece mu'amele oluna ve Rusya re'ayasından biri murad olunduk da emval ve eşyası hiçbir kimesne müdahaleye cesaret etmeksizin vasilerine teslim ve eğer vasiyetsiz murad olur ise menrükatı vekaleti Rusya konsolosunun vesatıyla hemşehrilerine emanet virilüb bu babda kassamlar ve beyt'ül malcılar bir dürlü muhalefet ve bir vechle müdahale eylemeyeler.

Dokuzuncu madde: Rusya tüccarı ve tercümanları ve konsolosları Devlet-i 'Aliyye re'ayasıyla bey' ve şera ve ticaret ve kefalet ve sa'ir umur-ı şer'iyeleri vaki' olduk da kadiya varub tahriren imza ve lehlerini tertib ve sicile kayd idüb ba'de bir niza' vaki' olur ise muktezası yetna' ile bugüne menari' fiye olan hususlar fasl olunalar benaberin(?) bugüne dela'il ve Senedat-ı şer'iyesi olmayan bir kimesne Rusya re'ayasından birinin 'aleyhine bir da'vetiye mutessaddi olur ise ancak şahid zor ikametiyle olan bugüne tez-i viramet cevz olunmayub hakka mugayir iddi'alara istima' olunmayalar kezalik eğer bir kimesne akçe celb itmek sevdasıyla Rusya re'ayalarından birinin üzerine şetm-i(?) ibtida deyü şikayet ider ise Rusya re'ayası üzerine bugüne istadat ve tekdiratın tesaddisini men' oluna ve eğer deyü ni veyahud ehr-i töhmeti ile ga'ib olur ise bu hususda bipenah olub kefil olmayan ahri Rusya re'ayasına veçhen min'el vücuh ta'arruz ve bir dürlü rencide ettirilmeye ve Devlet-i 'Aliyye memalikinde ticaret iden Rusya re'ayasının emniyeti için her ne ki bu maddede karar bulunmuş ise bi'l müsavat Rusya devleti tarafından Rusya diyarında ticaret iden Devlet-i 'Aliyye re'ayası hakiyyet mer'i tutulub icra-yı ticaretlerinde her dürlü su'unun indifa'ı için emr-i ticarete da'ir Rusya re'ayasıyla vaki' olan mukaveleleri ve ta'ahhüdat-ı sa'ireleri tescil olunub beynlerinde ve fev' bulacak neza'ları fasl ve ref' olunalar.

Onuncu madde: Devlet-i 'Aliyye memalikinde Rusya re'ayasından bir esir bulunub esir-i mesfur fi'l vaki' Rusya re'ayası olduğunu Rusya konsolosu beyan ider ise mesfurun keyfiyeti etrafıyla tefahhus olunmak için konsolos tarafından tevekkül olunan adamlar der 'aliyyeye ihzar ve ba'de konsolos-ı mezbure alınmasına ri'ayeten teslim olunan ve kezalik Rusya memalikinde dahi Devlet-i Osmaniye re'ayasından

bulunur ise dela'il-i lazıme'yi beyan eyledikten sonra bila necalefet Devlet-i 'Aliyyeye radde olunalar lakin fakat şol'el mesennelerle buldukları memleketlerde iğlab olan diyaneti kabul etmemiş olub tarafeynden red olunalar ve kabul etmiş olanların reddi iktiza eylemeye ve memalik-i Osmaniyede ba'de izin Rusya re'ayasından ikamet ider olur ise kendülerinden haraç ta'bir olunur vergi talep olunmamasına Devlet-i 'Aliyye müte'ahhid olur.

On birinci madde: Devlet-i 'Aliyyenin gemileri ve kadırgaları ve bahriye 'askeri deryada Rusya gemilerine musaddık olduklarında ve kezalik Rusyanın beylik gemileri ve sa'irleri ve bahriye 'askerleri deryada Devlet-i 'Aliyyenin gemilerine tesadüf eylediklerinde tarafeyn re'ayasına bir dürlü ziyan ve zarar terattib etmemesine intibah üzere olmaları lazım geldiğinden başka tarafeynden müsavi bir dostluk asarının dahi icrası muktezi ola ve eğer Rusya re'ayaları hüsn-i iradetleriyle Devlet-i 'Aliyye re'ayasına bir hediye vermezler ise bu babda rencide olunmayub kendülerinden edevat ve esvab ve'l hasıl hiçbir şeyleri cebren alınmaya be'inne Rusyaleri dahi Devlet-i 'Aliyye re'ayasından bir dürlü hediye talep eylemeyeler.

On ikinci madde: Memalik-i Osmaniyeye Rusya bayrağı altında kalan gemiler ve sefineler kabul ve himayet ve sıyanet eylemek ve emniyet-i kamile ile 'avd ve insiraflarını tecviz itmek Devlet-i 'Aliyyeden ta'ahhüd olunur ve eğer edevat ve eşyalarından bir şey alınır ise adamların ve eşyanın buldurmasına derece'i imkanda olan sa'i ve ihtimam olunacağından gayri 'ibret olacak vech üzere bugüne ef'ale mütecasir olanların her ne rütbede olur ise dahi cezaları icra oluna ve bi'l mukabele Rusya Devlet-i imparatoriyesi dahi işbu 'ahudun Rusya diyarına gelüb gidecek Devlet-i 'Aliyyenin gemileri sefineleri hazne ri'ayeti ve bir taraftan edevat ve eşyalarının derece'i imkanda olan emniyetini tahsile ve bir taraftan dahi Devlet-i 'Aliyye ve 'alışane bir güne rencide olunmamak hususuna dikkat itmekle müte'ahhid olur.

On üçüncü madde: Devlet-i 'Aliyyenin re'ayası icra-yı ticaretleri zımında Devlet-i 'Aliyyenin 'ilmi olmaksızın 'azimet itmemeleri'çün müte'addid müdür-i umur-ı Devlet-i 'Aliyyeden haber virilüb talep olunmadıkça Rusya elçisi tarafından kendülerine bu babda lazım olan mürur kağıdı verilmemek üzere karar virilüb ve

be'ine Rusya re'ayaları dahi hükümet-i Osmaniyyenin dahilinde olan şehirlerde icrayı ticaretleri'çün kendülerine lazım fermanları Devlet-i 'Aliyyeden istihsale muhtaç olub Devlet-i 'Aliyye işbu maddenin muktezasınca Rusya devletinin elçisinden iltimas olundukça i'tasını ve konsolosları Devlet-i 'Aliyye memleketlerinin paşalarından ve zabitanından talep ettikçe verilmesini tenbiye edeceğini ta'ahhüd ider.

On dördüncü madde: Rusya gemilerinin kapudanları veyahud sefinelerin sahibleri gemilerini kalafat ve bağlamak ve ta'mir itmek lazım olduk da Devlet-i 'Aliyyenin bi'l cümle şehirlerinde ve kal'alarında ve limanlarında zabitan taraflarından mesfuruna lazım olan zift ve yağ ve katran ve 'amele ve alet mikdarının akçe ile virilmesine mümana'at olunmayacağından gayri derece'i imkanda dahi mu'avenet oluna ve eğer kaza'i Rusya sefinesinin edevatına aft-ı tertibi der ise teçhiz için iktiza iden tankerler ve belkitler ve sa'ir kerestelerinin iştirasına me'zun olub bu babda Rusya re'ayalarından hediye talep olunmaya Rusyanın bayrağı altında olan sefineler bir iskelede bulduklarında mültezimler ve mütesellimler ve sa'ir zabıtlar ve cizyedarlar taraflarından içlerinde bulunan yolculardan cizye vergisi tahsil itmek bahanesiyle tevkif olunmayub heman bila muhalefet dahi oldukları mahalle götürerler ve eğer içlerinde Devlet-i 'Aliyyenin re'ayalarından bulunur ise bunlar dahi oldukları mahalle vusullerinde zikr olunan vergiyi eda eyleyeler buna mukabil vech üzere Rusya memleketinde Devlet-i 'Aliyye sefayine imdad ve i'anet olunub akçe ile yağ ve zift ve katran ve 'amele ve alet ve kaza vuku'unda sefinenin teçhizine lazım olan tanker ve belkinler ve keresteler bila mehalikat aliverile.

On beşinci madde: Rusya cenk sefineleri yahud tüccar sefayini Devlet-i Osmaniyyenin cenk gemilerine yahud sa'ir sefayinine mesarif olduklarında kapudan paşa ve cenk gemilerinin kapudanları ve çektiri beyleri ve fırkate sa'ir Devlet-i 'Aliyye sefinelerinin zabitanı zikr olunan Rusya gemilerini ve sefayetini tevkif etmeyeceklerinden başka neflet dahi virmeyüb hiçbir güne bahane ile kendülerinden hedaye celb etmeyeler ve beyn'ed-devleteyn-i payidar olan hisn-i mevalata mema'il bir müsavi dostluğun asarını dahi izhar eyleyeler buna mema'il vech üzere Devlet-i Osmaniyyenin gemileri hakkına Rusyanın cenk gemileri ve bayrağı altında olan sa'ir sefineleri ve zabitanı hayn mesariflerinde mu'amele idüb Devlet-i 'Aliyye Rusya

sefinelerinin hakkına ne güne mu‘ameleye ri‘ayet itmek ta‘ahhüd ettiyseler dahi ve mesellü mu‘ameleyi Devlet-i ‘Aliyye sefineleri haklarına icra eyleyeller.

On altıncı madde: Rusya bayrağı altında olan tüccar sefineleri Devlet-i ‘Aliyyeye müte‘allik olan beylik gemilerine ve kadırgalarına ve sa’ir sefinelerine müsaddık olan ikram rüsumatı icra itmek niyetinde iken ba‘zan sandalı sür‘at ile denize ilka eylemek mümkün olmamak sebebiyle Devlet-i ‘Aliyyenin beylik gemileri yanına varmadıkları takdirde mu‘tad olan ‘adetin ifası’çün lazım olan tedarikatın icrası müşahade olunduğu birle Rusya tüccar sefinesinden Devlet-i Osmaniyyenin beylik sefineleri üzerine gelinmesi te’hir olunur bahanesiyle rencide olunmayalar Rusya devleti tarafından dahi Devlet-i Osmaniyyenin tüccar sefayini hakkına bu vech üzere ri‘ayet olunacağı ta‘ahhüd olunur ve Devlet-i ‘Aliyye kendüye müte‘allik olan iskelelerde bi’l cümle Rusya bayrağı altında olan sefineleri bir dürlü bahane ile tevkif itmeyeceği ve sandal ve silahlarını almayacağını ta‘ahhüd ider veya husus-ı emti‘a ile mahmul olan sefinelerin tevkifinden bir külli zararın terattibi mümkün olmakdan naşi tarafından bi’l mukabele bir tekniği tevkif eylememek üzere üzere mukavele olundu Devlet-i ‘Aliyyenin beylik sefineleri kapudanları Rusya re‘ayaları ticaretleri’çün mukim oldukları memalik-i Osmaniye iskelelerinin yerine vardıklarında Rusya re‘ayası hakkına gemide bulunan neferat ve adamlardan icrası muhtemel olan bir dürlü rencide vuku’u bulmamak için yanlarına zabıtanın mikdar kifaye tefrik itmeksizin zikr olunan neferat ve adamları karaya çıkartmayub Rusya re‘ayasının ve ticaretlerinin emniyeti için kolluklar vaz‘ eyleyeller ve Rusya re‘ayaları karaya vaz‘ı kadim eylediklerinde leb-i deryada olan kala‘ ve biladın muhafızları ve sa’ir kara zabıtanı bir vechle anları takdir etmeyeller ve bu şarta mugayir vaz‘ ve hareket olunduğuna bina’en şikayet olunduk da keyfiyeti ba‘de’t-tahkik münehhim olanlar şiddetle te’dib olunalar ve kezalik Rusya re‘ayasından Rusya devletiyle Devlet-i ‘Aliyye beyninde müstahkem olan hüsn-i mevalat ve müsafata mugayir bir dürlü vaz‘ ve hareketin icrası tecviz olunmaya.

On yedinci madde: Fransa ve İngiltere tayifelerinin cümleden ziyade haklarına müsa‘ade olunageldiğine bina’en bunlar mesellü bi’l müsavat Rusya ta’ifesi dahi Devlet-i ‘Aliyye memalikinginde i’tibar olunmak vacib olmağla Devlet-i ‘Aliyye gerek zikr olunan ve gerek sa’ir müste’mın mülkün haklarına icra olunan

cümle müselemet ve re‘ayati Rusya re‘ayaları hakkına dahi icra ve ri‘ayet eylesini işbu madde ile müte‘ahhid olur kezalik bi’l mukabele Rusya memleketinde Rusya devletinin ‘inde ziyade dost ve müsa‘ade olunan mülk-i mütemenna‘ oldukları müsellemet ve Devlet-i ‘Aliyye re‘ayası hakkına dahi ri‘ayet oluna.

On sekizinci madde: Rusya bayrağı altında olan gemiler memalik-i Osmaniye iskelelerine vardıklarında dostane kabul olunub akçeleriyle kendülerine lazım olan cümle me’külat ve ve meşrubatı iştiraya me’zun olub iştiraya ve bey‘ ve nakline kimesne tarafından mümana‘at olunmayub bu güne me’zuniyetleri’çün bir dürlü resm-i hediye kendülerden metalibe olunmaya kezalik Devlet-i Osmaniyenin gemileri dahi Rusya memalikinginde dostane kabul olunub kendülerine lazım olacak me’külatı akçeler ile bila mümaga‘atin iştiraya eylemelerine me’zu olalar.

On dokuzuncu madde: Rusya memalikinginden veyahud sa’ir Avrupa memleketlerinden Devlet-i ‘Aliyye memalikingine ve Devlet-i ‘Aliyye memalikinginden Rusya memalikingine veyahud sa’ir düvel memleketlerine emr-i ticaretleri’çün berren varub gelen Rusya re‘ayası ve tüccarı Rusya re‘ayaları olduklarını mübeyyin yedlerinde pasaporta ta‘bir olunur mürur kağıdları olduktan sonra Devlet-i ‘Aliyyenin valat ve kazat ve sa’ir zabitanı ve hiçbir ferd tarafından cizye ve sa’ir tekalif edasına icbar ve rencide olunmayub haklarında dostane mu‘amele eyleyeler ve işbu mu‘ahede’i münferide lazımesince gerek Rusya memleketinden ve sa’ir düvel memleketinden Devlet-i ‘Aliyye memleketine götürecekleri ve gerek Devlet-i ‘Aliyyenin memalikingine alub Rusya memleketine ve sa’ir düvel memalikingine götürecekleri emti‘a ve eşyanın bir vak‘a ve bir mahalde resm-i gümrükleri alındıktan sonra mürur ve ... idecekleri mahallerin gümrükçüleri zikr olunan taciratu mükerrer resm ve gümrük veyahud sa’ir bir dürlü resm-i metalebesiyle tüccar-ı mesfureye cebir itmeyeler ve eğer işbu nizama mugayir mesfurlardan mükerrer resm-i gümrük alınır ise ahz idenlerden gerüye redd ettirile bahusus Boğdan ve Eflak memleketlerinde cümle nizam ve kava‘ide mugayir gümrükçüler ve sa’ir zabıtlar olmahallerden mürur iden Rusya tacirlerini güna gün tesmiyeler ehadatıyla rüsumat-ı şer‘iye’i müruriye edasına icbar eylemeyeler ve tüccar-ı merkume Rusya memalikinginden yahud ahir düvel memalikinginden zikr olunan iki memleketlere Devlet-i ‘Aliyyenin sa’ir mahallerine götürecekleri eşya ve emti‘alarının gümrüğünü yüzde üç

hesabı üzere ve ancak bir def'a emti'aen merkumelerini fûruhat eyledikleri mahalde virüb ve kezalik zikr olunan tacirler memleketeyn-i merkumeteynin ve Devlet-i 'Aliyyenin mahal-i sa'iresinden işbu mu'ahede'i münferide muktezası üzere Rusya memalikine yahud ahir düvel memleketlerine nakil için alub götüröcekleri emti'a ve eşyanın gümrüğünü ancak bir def'a ve yüzde üç hesabı üzere emti'a-i merkumelerini işтира eyledikleri mahalde eda idüb işbu nizam ve ka'ideye mugayir her ne tesmiye ile olur ise bir dürlü resm ve ihtira' olunmuş vergü mesfurlardan metalibe ve tahsili(?) memnu' olub gümrüğü eda eyledikleri mahalde yedlerine eda tezkeresi virilüb bu makule kendülerine virilecek eda tezkereleri memalik-i Devlet-i 'Aliyyenin cem'i muvakka'atında mu'teber tutula.

Yirminci madde: Devlet-i 'Aliyye mesaliha 'ahidnamesinin on birinci maddesiyle ve mu'ahedesinin altıncı maddesiyle kendü memalinde Rusya re'ayasının icra eyledikleri ticaretlerine Fransa ve İngiltere mesellü dost ve haklarına ziyade müsa'ade olunan tevayifin mütemenna' oldukları menafi' tahsis itmek ve mesfurlardan zikr olunan iki ta'ifenin verdikleri rüsumatdan gayri rüsum-ı metalibe eylemek üzere müte'ahhid olduğuna bina'en işbu maddede şu vechle mukavele olunduğu Rusya re'ayaları Devlet-i 'Aliyye memalikine emti'a ve eşya götürdüklerini ve Devlet-i 'Aliyyenin memalinde emti'a ve eşya alub Rusya memleketine götürdüklerinde zikr olunan Fransa ve İngiltere ta'ifelerinin verdikleri rüsumatın 'aynısını eda idüb ya'ni yüzde üç ve ma'luma oluna ki Rusya tüccar sefayeti bir def'a rüsum gümrüğü eda eyledikten sonra bir dahi Devlet-i 'Aliyye taht-ı hükümetinde olan ahir bir mahallinde edasına mecbur olmayalarve Rusya re'ayasının zikr olunan iki ta'ifeden verile rüsumatın 'aynı olamk üzere verecekleri rüsumu ziyade tasdik için Rusyalıya bila hasrin min evvelih ila ahiri mikyas olacak ta'ifeteyn-i merkumeteynin Devlet-i 'Aliyye ile olan 'ahidnamelerinin mevadd-ı atıye'z-zikri bu mahalde derç olunur zira Fransa 'ahidnamesinde Fransa tüccarı memalik-i Devlet-i 'Aliyyeye getürdükleri ve alub götürdükleri emti'adan kadimden bu ana değin yüzde beş verüb lakin Devlet-i 'Aliyyenin kadimi dostlarından olmağla yüzde üç gümrük üzere müceddeden 'ahidnamelerine ilhak olunmak istid'a etmeleriyle ricalleri habz kabulde vaki' olub vech-i meşruh üzere kendülerinden yüzde üçünden ziyade talep olunmaya ve gümrüklerini eda eylediklerinde memalik-i Devlet-i 'Aliyyede cari olan nukud ile hazine'i 'amireye alındığı minval üzere alınıb

noksan ve ziyade talebiyle rencide olunmayalar deyü mastur olub ve kezalik İngiltere 'ahidnamesinde dahi Haleb ve Mısır ve sa'ir memalik-i Osmaniyenin beldelerinde bulunan İngiltere tüccarı ve İngiltere bayrağı altında kalanlar bila tehlike(?) alışveriş idüb kema fi's-sabık emti'alarının kıymetlerine nazaran ancak yüzde üç hesabı üzere gümrüğünü verüb ziyade bir akçe vermeyeler deyü muharrerde ve kezalik Rusya memalikine emti'a götürecekt Devlet-i 'Aliyye re'ayası Rusyade i'lan olunan ta'rifelere mutabakat ile Rusya devletinden ziyade müsa'ade olunandost-ı teva'ifin verdikleri rüsumatın 'aynısını vereler.

Yirmi birinci madde: Devlet-i 'Aliyyenin memalikinde ticaret iden Rusya re'ayaları Rusya memleketinden veyahud sa'ir düvel memalikinden Devlet-i 'Aliyyenin memalikine götürdükleri ve kezalik Devlet-i 'Aliyyenin memalikinden Rusya memalikine veyahud sa'ir düvel memalikine alub götürdükleri emti'a ve eşya için ancak yüzde üç resm-i gümrük vermeleri kerçe meşrut olub lakin emti'a ve eşyanın kıymetini takdir hususunda tüccar ve emna beyninde vuku'u muhtemel olan her ne güne münaza'ayı bertaraf etmek zımnında memalik-i Devlet-i 'Aliyyede Rusya tüccarına ve gümrük emnasına ba'de izin ve ilelebed ka'ide'i mer'iyye tutulmak üzere bir ta'rifenin tanzimi lazım görüldüğüne bina'en ta'rif'e merkumenin tanzimini icraya Devlet-i 'Aliyye tarafından emin gümrük eminane el hac Muhammed ağa ve Rusya elçisi tarafından baş tercüman ne dürlü sartebinin nakule tebzir-i ati me'mur kılınıb ta'rif'e merkume muma ileyhima ma'rifetleriyle kat'i vech üzere ve tamamen tanzim ve emin-i muma ileyh tarafından bin yüz doksan altı Senesi mah-ı Şevvalin dokuzuncu günü ya'ni tarih-i iseviyenin bin yedi yüz seksen iki Senesimah-ı eylülün beşinci günü imza ve temhir olunub zikr olunan mah-ı Şevvalin on birinci günü Devlet-i 'Aliyyeden dahi kabul ve Rusya elçisine verilmişdir bina'en 'ala zalik Devlet-i 'Aliyye zikr olunan ta'rifenin ma'mul bih bir suretini vaktinde Rusya elçisine vermiş olmağla bu def'a dahi işbu madde ile ta'rif'e merkumeyi tamamen tasdik ve ticaret iden Rusyalıların hakkına bila istisna'in bi'l cümle memalikinde düstur'el 'amel ettirmesini 'alenen müte'ahhid olur benaberin Devlet-i 'Aliyye zeyr-i hikmetinde olan bi'l cümle gümrüklerin defterlerine ve mahkemelerin sicilatına kayd ve tescil olunmak için zikr olunan ta'rifenin sahih suretlerini irsal ve kemal-i dikkat ile ri'ayet olunması ve zikr olunan ta'rifede zikr olunmamış olan emti'a ve eşya-yı vuluh hurucundan gümrük eminanesi kıymetleri

üzere yüzde üçden ziyade iddi'a ve ahz eylememelerini tenbiye eyleye ve gümrük eminesini ta'rifede zikr olunmamış emti'a ve eşyaya kıymet-i hakikalarından ziyade beha takdir etmek murad eylediklerinde Rusya tüccarı nakid akçe yerine yüzde üç hasebı üzere emti'a ve eşyanın 'aynısını vermekle müstakil olalar ve Rusya re'ayaları bahr-i siyah(?) yolundan veyahud sa'ir tariklerden Rusya memaliline götürmek üzere memalik-i Devlet-i 'Aliyye ve bahusus bahr-i sefide iştirah eyledikleri hamr için hamrı iştirah eyledikleri mahalde yüzde üç hesabı üzere resmini eda idüb bir dürlü terddüd olunmaksızın te'diyesi lazım gelen eda tezkeresini aldıktan sonra İstanbul boğazı mümezzininden mürurlarında bitirme(?) ve sa'ir bir dürlü resm virmeğe mecbur olmayalar ve bahr-i sefidde vaki' cezirelerin gümrükçüleri ve voyvodaları ekseri re'ayadan olmağla mesfurların tezkereleri eğer Rumi 'ibadesinde dahi bila muhalikatin ma'muliye i'tibar ve 'amel oluna.

Yirmi ikinci madde: Kezalik dahi mukavele olundu ki Devlet-i 'Aliyyenin limanlarında bey'i ecnebi'çün tahliye olunan Rusya meta'alarının resmi alınıp ve leb-i deryada olan ahir bilada gönderilmek üzere olan emti'adan rüsum talep olunmaya ve bu babda bir dürlü mümana'at alınmayub emti'a'ı merkumenin bey'i ecnebi'çün götürülüb tahliye oluna mahallerde resmi eda oluna.

Yirmi üçüncü madde: Rusya re'ayalarından muhaddis olan kassabiyye ve reft ve bac ve besan kolu tesmiye olunur tekalif-i metalibe olunmayub ve her yer sefineden selametlik resmi'çün üç yüz akçeden ziyade alınmaya.

Yirmi dördüncü madde: Rusya tüccarının ve Rusyaya müte'allik olanların Rusya memalikinden memalik-i Osmaniyeye götürecekleri ve 3memalik-i Osmaniyeden alub kendü vilayetlerine götürecekleri emti'a ve eşyanın rüsumu fakat yüzde üç hesabı üzere verilmesi bila mestur yirminci maddede karar verildiğine bina'en işbu 'ahidnamede tahsis olunan rüsumu eda eylediklerinden sonra vilayetlerine alub götürecekleri cümle emti'a ve eşyayı tahmil ve nakil eylemeleri hususunda kendülere bir dürlü muhalefet eylemeyeceğini Devlet-i 'Aliyye müte'ahhid olur.

Yirmi beşinci madde: Rusya tüccarı işbu 'ahidnamenin muktezası üzere yüzde üç resmini eda idüb mu'tad üzere eda tezkeresini aldıktan sonra zikr olunan

eda tezkeresi ibraz olunduk da mu'teber tutulub memalik-i Osmaniye'nin Kangı mahalline emti'alarını götürürler ise bervechle kendülerinden mükerrer resm iddi'a olunmaya ve eğer mukavele olunan ta'rifeye nazaran emti'aya kıymetlerinden ziyade beha takdir olunduğu zahir olur ise Rusya re'ayasından fi'l vaki' yüzde üçden ziyade resm talep olunmamak için zikr olunan ta'rifeyi mümkün olan tenzil ile tebdil etmek Devlet-i 'Aliyyeden ve 'ad olunur ve eğer Rusya tüccarı getirdikleri emti'a ve eşyalarını Devlet-i 'Aliyyenin re'ayasından ta'assublarına fûruhat etmek murad eylediklerinde kimesne tarafından bezm-i iştirasına istihkakımız ve şerut-ı mahsusamız varır bahanesiyle neza' ve mümana'at olunmayub Devlet-i 'Aliyyenin memalike ticaret iden Rusyalılar bu babda tamamen müstakil ve serbest olub ve müsellemler olan bi'l cümle münasiblerin ve mahallelerin ta'arruz tasallutlarından tahlis ve emin kılınalar.

Yirmi altıncı madde: Rusya tüccarı ve Rusyanın zeyr-i himayesinde olanlar memalik-i Osmaniye'ye getireceklerini ve alub götürcekleri nefer resim ve zer için bür dürlü resm ve vergi vermeyeler ve nukudlarını Osmanlı akçesi kat' ettirmekle icbar olunmayalar.

Yirmi yedinci madde: Ve Rusya re'ayalarını getirdikleri gurusların resminden mu'af olmak muktezası olduğuna bina'en darbhane nazırları ve hazinedarlar tarafından guruslarını Devlet-i Osmaniye'nin sikkesiyle mekik etmek iddi'asıyla icbar ve rencide olunmayalar.

Yirmi sekizinci madde: Gerek fûruhat ve gerek işтира olunan Rusya emti'a ve eşyanın resm-i makd-ı rabbeden mu'afiyetlerini Rusya devleti Devlet-i 'Aliyyeden talep eylediğine bina'en Devlet-i 'Aliyye Fransalıya müte'allik emti'a ve eşyaya kıyasen anları mu'af idüb zikr olunan resimden mu'af etti bir kıt'a ferman-ı isdar etmekle Devlet-i 'Aliyye tekrar işbu madde ile ba'de izin Rusya limanlarında kendü malları olduğunu müş'ar-ı defter ile Rusya bayrağıyla olan sefinelere tahmil olunub belde'i kostantiniyyeye getirilecek ve kezalik Rusya memleketine götürölmek için belde'i kostantiniyyede Rusya sefayetine tahmil olunacak emti'a ve eşyadan fakat işbu 'ahidnamede karar verilen rûsumatdan gayri bir nesne metalibe olunmayacağını ta'ahhüd ider.

Yirmi dokuzuncu madde: Rusya re'ayaları Devlet-i 'Aliyyenin dost-ı ühibbi(?) ve haklarına ziyade müsa'ade eylediği Fransa ve İngiltere ta'ifeleri mesellü Devlet-i 'Aliyye memalikine getirecekleri ve Devlet-i 'Aliyye memalikinden alub götürecekleri emti'a ve eşya için yüzde üç vermek ve Devlet-i 'Aliyye re'ayaları Rusya memalikine götürecekleri ve andan alub götürecekleri için sa'ir dost olan tavayifin tabi' oldukları ta'rifelerde mukannen rüsumatın 'aynını Rusya limanlarında eda etmek hususu görece işbu 'ahidnamenin yirminci maddesinde tarafından kul ve karar olunmuş olub lakin bu cümle ile tarafının re'ayaları canibeynin memalikinde bi'l eda mezkur dost ve haklarına ziyade müsa'ade olunan tavayifin dahi ri'ayet ve tabi'iyet eyledikleri 'adetlere kava'id ve kavanine devleteyn beyninde 'akd olunan işbu Sened-i 'alaniye mugayir neleri olmayan derecelerde ri'ayet ve müsebba eyleyeler.

Otuzuncu madde: Bin yedi yüz yetmiş dört Senesi Kaynarcada in'ikad-ı bezir olan mesaliha-i 'ahidnamesinin on birinci maddesinde ve bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesi mart ayının onuncu gününde 'akd olunan teftiç 'ahidnamesinin altıncı maddesinde Rusya bayrağı altında olan bi'l cümle tüccar sefayini Kostantiniye boğazı mümeyyizinden Karadenizden Akdenize ve Akdenizden Karadenize serbestiyet üzere mürur ve 'öbür eylemeleri ve yine mu'ahade'i mezkurenin zikr olunan altıncı maddesinde işbu zikr olunan sefinelerin hebesat ve tahmilleri ve Devlet-i 'Aliyyenin dost-ı ühibbi ve haklarına ziyade müsa'ade eylediği tavayifden olan Fransa ve İngilterelü sefinelerine kıyasen ta'yin ve tahsisi meşrut olmakdan naşi bu babda hergüne helak-ı enhayı def' için Rusya tüccar sefayetinin küçükden büyüğe dek hayatları ba'ine zikr olunan Fransa ve İngiltere ve sa'ir tavayifin tüccar sefayetinin heyanına mümessil olmalarını te'bide işbu maddede kavil ve karar olunub ve muhtemel olacakları hamuleyi ta'yin ve taktır için sefayin-i merkumenin en küçüğü bin ve en büyüğü on altı bin kilo yahud sekiz bin kantar ki bota(?) ta'bir olunur Rusyanın veznine kıyasen yirmi altı bin dört yüz bota balığ olur hamuleyi mütehammil olmaları karar verilmiştir işbu maddede Devlet-i 'Aliyye tarafından ta'ahhüd olunur ki Rusya bayrağı altında olacak ol mesellü sefinelerine bir dürlü mümana'at olunacağından başka Devlet-i 'Aliyyenin memalikinde furuhat olunacak emti'a ve eşya ile mahmul olmadıklarından Devlet-i 'Aliyyenin memalikine uğramaksızın doğru Karadenizden zikr olunan mümerriden 'öbürüyle bahr-i sefide

ve bahr-i sefidin ötesinde vaki' müdebbiranne ve ta'bir olunur zikirde ke'en Devlet-i 'Aliyyeye tabi' olmayan vilayetlere varmak üzere olmalarıyla hamuleleri her ne emti'a ve eşyadan olur ise olsun bervechle yükletmeleri ve te'hirleri iktiza etmeye ve Devlet-i 'Aliyye sefayin-i mezkurenin mürur-ı tepe beyn'ed-devleteyn tamamına müstahkem olan dostlukdan me'mul olunabilir her dürlü sehveletleri icra ve ifa ideceğini dahi müte'ahhid olunur.

Otuz birinci madde: Rusya memalikinden bahr-i sefid müdebbirane ta'bir olunur denize ve zikr olunan iki denizden bahr-i siyaha mürur iden Rusya tüccar sefayetin hamulelerinden gümrük ve bir dürlü resm-i iddi'a eylememek ve bir kimesne aldırılmamak ve sefayin-i merkumenin mürurlarında Kostantiniyede ve hiçbir mahalde hamulelerini ihraca icbar olunmamak hususlarını Devlet-i 'Aliyye ta'ahhid ider.

Otuz ikinci madde: Karadenizden gelüb Kostantiniyyenin mümeyyizinden mürur iden Rusya bayrağı altında olan gemiler ve sefineler hamulelerini mübeyyin Rusya elçisi tasidikiyle ibraz olunacak defterlerine ba'de'n-nazar bila te'hir-i izn sefineleri i'ta olunub bir dürlü tevkif olunmayacaklarını ve sefayin-i merkumenin Akdeniz boğazından taşra mürurlarında izn-i sefinelerini ba'de'l ibraz dilediği mahalle bila tevkif seyr etmeğe me'zun olacaklarını Devlet-i 'Aliyye müte'ahhid olur kezalik dahi memalik-i sa'ireden gelüb bahr-i sefid boğazından duhul ile bahr-i siyah canibinde vaki' Rusya limanlarına 'avdet edecek Rusya bayrağı altında olan sefinelerin dahi Rusya elçisi tasidikiyle ibraz olunacak defterlerine ba'de'n-nazar bila te'hir-i izn-i sefineleri i'ta olunub Karadeniz boğazından hayn-i huruçlarında izn-i sefineleri boğaz-ı mezkurede ba'de'l ibraz zaman gayr-i Tefvik mürur eyleyeler.

Otuz üçüncü madde: Vech-i meşruh üzere Kostantiniye boğazından mürur ile uğramaksızın mahal-i ba'idebeh rahi olmak üzere olan bi'l cümle Rusya bayrağı altında olan gemiler ve sefineler zikr olunan boğazdan mürurlarında hamulelerini mübeyyin Rusya elçisinin tasidikiyle ibraz olunacak defterlerine kamilen i'tibar ile otuz ikinci maddesi beyan olduğu üzere izn-i sefine amiralleri i'ta olunub eğer Devlet-i 'Aliyyeye bir sefinenin ta'ifesi arasında kendü re'ayasından olduğuna bie şübhe 'aris olur ide Rusya devleti bugüne bir sefine ta'ifesinin yoklanmasına

rızadade olur lakin bilada beyan olunduğu üzere zıkr olunan sefineye tahammül olan emti'a ve eşyaya dokunulmaya ve bu babda kemal-i ihtiyat ile hareket olunub sefinenin kapudanına ve sahibine bir dürlü ta'riz olunmayub ba'zan bugüne beyhude yoklamalar ile mesaliha 'ahidnamesinde meşrut olan işbu geçid ticaretine su'uvetleri berat olunmaya.

Otuz dördüncü madde: Kezalik heman Devlet-i 'Aliyyenin memalik ve denizlerinden mürur ile Rusya limanlarına 'avd ve 'insiraf idecek o makule sefineler hakkına dahi kağıd-ı merkumeye ri'ayet olunub sefine ta'ifesinin yahud adamlarının yoklamasından gayrı ahir bir dürlü yoklamaya tabi' olmayalar.

Otuz beşinci madde: Ve eğer zıkr olunan sefineler Rusya memalikinden Devlet-i 'Aliyyeye tabi' olmayan sa'ir memalike götürölmek için zehayir ve me'külat ile mahmul olub veyahud zıkr olunan memalikden Rusya memalike zehabir ve me'külat-ı nakl ederler ise madem ki Devlet-i Osmaniyyenin zeyr hükmünde olan memleketlerden olmayalar zıkr olunan sefineler Devlet-i 'Aliyyenin Devlet-i 'Aliyyenin hiçbir mahallinde tevkif itmediklerinden hiçbir güne nizam-ı memlekeyeye bani' olmayub işbu ticaret-i 'ahidnamesinin otuz birinci maddesi muktezasınca serbestiyet üzere Kostantiniye boğazından mürur ve 'uyur eyleyeler.

Otuz altıncı madde: Devlet-i 'Aliyyenin işbu ta'ahhüdlerine mukabeleten Rusya devleti dahi dostluğunun bera'irini ibraz için bahr-i siyah canibinde vaki' Rusya limanlarından bir beha-yı mutlaka ile hanta ve sa'ir lüzumları olan zehayirin iştirasını ve Kostantiniyeye naklini Devlet-i 'Aliyyenin re'ayasına tecviz ideceğini ve kendülerine bu babda bir dürlü mümana'at itmeyüb Rusya memalike ticaretlerinin inbisatına cümle vesa'il mümkünneyi i'mal eyleyeceğini va'ad ider.

Otuz yedinci madde: Devlet-i 'Aliyye re'ayaları memalik-i Osmaniyyenin bir limanda nakil için emti'alarını sefine sahibinin veyahud kapudanının intizam-ı ra'yi ile ve mukavele olunan navl ile Rusya sefayinine tahmil eylediklerinde kendülerine bir dürlü mümana'at olunmaya ve eğer sefinelerin menbacerleri bila sebep 'adil sefineleri esna-yı rahada terk ederler ise kadılar ve sa'ir zabıtlar zıkr olunan navl mukavele olunan müstecirleri sefine icra-yı tamamen sefinenin kapudanına veyahud sahibe edaya icbar eyleyeler.

Otuz sekizinci madde: Eğer Devlet-i ‘Aliyye için Rusya sefayininden birini isticbara hacet hacet-i müsevva ider ise isticbarına me’mur olan valiler veyahud sa’ir zabıtlar Rusya elçisine veyahud konsolos bulunan mahallerde konsolosuna haber idüb bunlar husus-ı mezbure münasib olan sefineyi enba eyleyeler ve Rusya konsolosu bulunmayan mahallerde zıkr olunan sefineler kapudanlarının veyahud sahiblerinin hüsn-i rızalarıyla icbar olunub ve mukavele olunan ücret muktezası üzere bila te’hir kendülerine eda oluna ve böyle bir hacet-i müsevva eyledik de Devlet-i ‘Aliyye Rusyalınün sefayinini hüsn-i rızalarıyla mukavele olunmadıkça isticbar eylemeye ve isticbar olunmamış ve bahusus bir mikdar emti‘a ve eşya ile tahmil olunmuş olan sa’ir sefineler alıkonulmayınca hamulelerini tahliyeye bir cümle icbar olunmayub bir dürlü rencide ve tekdir olunmayalar.

Otuz dokuzuncu madde: Rusya re‘ayasından beri harbi olan bir memlekette kendü sefinesi dehayir ile yahud sa’ir emti‘a ve eşya ile tahmil idüb beh harbi olan ahrir memlekete nakleder iken Devlet-i Osmaniyenin sefinelerine tesadüf ider ise düşmana emti‘a ve eşya ve zehayir götürür deyü sefinesini veyahud hamulesini ahz itmeyüb derununda olan adamları dahi esir etmeyeler.

Kırkinci madde: İşbu devleteyn-i müte‘ahhideynin bizi ahrir devlet ile mecarebe üzere olduk da evvel birinin re‘ayaları madem ki mühimmat ve zehayir-i harbiyye’i düşman olan devlete götürmeyeler bu zıkr olunan düşman ile ticaret itmek ve memalikine varub gelmek memnu‘ olmaya ve mühimmat ve zehayir-i harbiyye ta‘birinden i‘tinayla çok eşya bunlardır top ve havan ve alet-i sa’ire ve işbu humbara ve fişek ve gülle ve kurşun ve tüfenk ve çakmak taşı ve kabil ve barut ve güherçile ve kükürd ve zırh ve mızrak ve kılınç ve kılıç kulağı ve fişeklik ve eyer ve kem lakin da’ima sefinenin ve adamlarının muhafazasına lazım olan mikdar istisna oluna ve bu mahalde zıkr olunmamış eşya mühimmat ve zehayir-i harbiyye ve mühimmat-ı sefine kabilinden ‘a’id olunmayalar.

Kırk birinci madde: Devlet-i ‘Aliyyenin re‘ayasından biri Devlet-i ‘Aliyye memalikinden alub ahir yerlere me’külat ve zehayir götürür iken eğer ihracı memnu‘ olduğundan esna’i vahide ahz olunsa bu makule Devlet-i ‘Aliyye re‘ayasının

sefineleri derununda hidmet iden Rusya re'ayaları ahz olunmayub te'dib olunmayalar.

Kırk ikinci madde: Rusya re'ayaları Devlet-i 'Aliyyenin sefinelerinden me'külat ve zehayir iştira ve kendü vilayetlerine 'avdet üzere olub Devlet-i 'Aliyyenin düşmanı olmayan veyahud düşmanı olmayan bir devletin memalikine gitmez iken Devlet-i 'Aliyyenin sefayetine musaddık oldukları takdirde Rusya sefineleri müsadere olunmayub mal ve tahmilat ve adamlarıyla sebilleri tahliye olunalar ve eğer bu şarta mugayir zikr olunanların biri ahz olunur ise sebili tahliye olunan eşyasını dahi tamamen kendüye red oluna.

Kırk üçüncü madde: Devlet-i 'Aliyye bir düşman sefinesini derununda bulunan Rusya tüccarının emvalini müsadere etmeyeceğini ve harb zımında olunmayub umur-ı ticaret için buldukları takdirde kendülerini dahi esir etmeyeceğini ta'ahhüd ider.

Kırk dördüncü madde: Devleteynin re'ayasına canibeynin memalikine emti'a ve eşyalarını götürmeğe ruhsat verilmekle tarafından kavlı ve karar olduğuna emti'alarını vaz' ve hıfz için münasib mahaller ve mahzenler ve sakin olmak için haneler isti'maline me'zun olalar ve müte'ahhid olan tarafeynin müdür-i umuru canibeynin re'ayaları beyinde haneleri mahzenleri icbar ve isticbar Senedatının 'akdine ve 'akd eylediği Senedat ve mukavelelerinin ifasına nezaret ve ihtimam idüb işbu şerayitin 'adem der 'akabine da'ir şikayet olunur ise her vechle i'anet ve icra-yı hak ile böylece Rusya devleti Devlet-i 'Aliyyenin re'ayası hakkına ve Devlet-i Osmaniye memalikinde mümkün idüb Rusya tüccarı hakkına ta'ahhüd eylemişlerdir.

Kırk beşinci madde: Rusya re'ayaları İzmirde ve İskenderiyede Devlet-i 'Aliyyenin Kostantiniyeden ma'ada mahal-i sa'iresinde her bir ve burç ve yemen kahvesi ve rugan ziynet iştira idüb bila mümana'at Rusya memalikine nakl etmekle me'zun olmaları mukavele olundu.

Kırk altıncı madde: Kezalik Rusya re'ayaları Devlet-i Osmaniye'nin memalikine bünye'i ham ve re'isine bünye ve sahinanlar ve bi'l mumi ve bunlar iştira ve ihraç ve diledikleri mahallere götürebileler.

Kırk yedinci madde: Memalik-i Osmaniyyede meyvenin kesreti olmağla kesreti olan vakitlerde Rusya sefayeti kelüb incir ve üzüm ve findık ve sa'ir bu makule meyvenin iştirasına me'zun olub işbu 'ahidnamenin muktezası üzere resm-i gümrüklerini eda eyledikten sonra tahmil ve nakil eylemelerine bir dürlü kendülerine mümana'at olunmaya kezalik dahi Rusya sefayeti Kıbrıs ceziresinden ve Devlet-i 'Aliyyenin bilad-ı sa'iresinden Devlet-i 'Aliyye re'ayası mesellü tuz iştirasına me'zu olmalarına karar verülüb valiler ve mütesellimler ve kadılar ve sa'ir zabitan taraflarından kendülerine bir dürlü mümana'at olunmaya.

Kırk sekizinci madde: Rusya bayrağı altında yürüyen tüccar sefayetinden bir güne su'i isti'mal vuku'unun indifa'ı için Rusya devleti Devlet-i 'Aliyye Osmaniye hakkına dostluğunu izhar için Devlet-i 'Aliyyede mukim olan elçisi bayrağının müttefiki olmasına rızadade olur.

Kırk dokuzuncu madde: Rusya elçileri gerek hediye için ve gerek ... melbusat ve sefer ve samet ve enva'ı me'külat ve meşrubat zahireler için götördükleri eşyadan bac ve sa'ir bir dürlü resm-i metalebe olunmayub mu'af olalar.

Ellinci madde: Rusya elçilerinin ve konsoloslarının hizmetinde olan tercümanlar hazineden ve resm-i kassabiyeden ve sa'ir tekalif-i 'örfiye ta'bir olunur bi'l cümle tekliflerden mu'af ve müsellemler olurlar.

Elli birinci madde: Rusya re'ayaları hakkına ri'ayet olunan bi'l cümle mu'afiyet ve müsalemet ile Rusya elçisinin ve konsoloslarının hizmetinde olan tercümanlar ve sa'ir adamları dahi mütemenni' olalar.

Elli ikinci madde: Rusya devleti Kaynarca 'ahidnamesinin on birinci maddesi muktezasınca memalik-i Osmaniyyenin cemi' mahallerine ve Rusyanın umur-ı tüccar için dilediği yerlere konsoloslar nisb etmeğe hakkı olmağla Devlet-i 'Aliyye işbu maddede Rusya konsolosları dost ve ziyade müsa'ade olunan tavayifden olan Fransa ve İngiltere konsolosları ve konsolos vekilleri mesellü Fransa ve İngiltere konsolosları bulunmadığı mahallerde dahi kendülerine raci' ve hakları olan bi'l cümle müsalemet ve imtiyazat ile mütemenni' olacaklarını ta'ahhüd ider.

Elli üçüncü madde: Memalik-i Osmaniyede konsolos ve konsolos vekilleri kendü padişahlarının ‘alayim ve bayraklarını dikmeğe valiler ve kadılar ve sa’ir zabitan taraflarından bir dürlü mümana‘at olunmaya.

Elli dördüncü madde: Konsoloslar sakin oldukları hanelerin muhafazası için istedikleri yasakçılar(?) yanlarına alub zikr olunan yasakçılarını ötebaşılar ve sa’ir zabıtlar himayet ve sıyanet idüb bunlar bu babda mezburlardan bir dürlü teklif ve en‘am-ı metalibe olmayalar.

Elli beşinci madde: Rusya devletinin konsolosları ve tercümanlar ve tacirler mesellü sa’ir müte‘abbitleri kendü masrufları için evlerinde şire sakub taşradan dahi hamr götürüb kendülerine bu babda kimesne tarafından bir dürlü mümana‘at olunmaya.

Elli altıncı madde: Rusya devletinin konsolosları ve tercümanları ve sa’ir müte‘ayyin kimesnelerinin kendü zahireler için evlerine şirelik üzüm gönderildik de veyahud evlerine hamr götürüldük de bekceri ağası ve bostancı başı ve topçu başı ve voyvodalar ve sa’ir zabitan taraflarından zikr olunan üzüm ve hamrın nakl ve varil için bir dürlü resm ve bahşiş metalibe olunmaya.

Elli yedinci madde: Umur-ı ticaret için mukim olan konsolosların ‘aleyhine bir kimesne da‘va ider olur ise kendülerini ahz itmeyüb ve evlerini temhir eylemeyüb da‘vaları dar-ı Devlet-i ‘Aliyyeye ifade oluna ve eğer işbu ‘ahidnamenin in‘ikadından evvel veyahud sonra sudur bulub işbu nizama mugayir olan o emre ibraz olunur ise ‘amel olunmayub terfiz olunalar deyü hususda işbu maddenin muktezasınca ‘amel ve hareket oluna.

Elli sekizinci madde: Rusya konsolosları ve tacirleri sa’ir tesbiratı bir ta’ifenin konsolosları ve tacirleriyle neza‘ları olduk da eğer tarafeynin rızası olur ise Devlet-i ‘Aliyyede mukim olan Rusya elçisi yanında da‘valarını görebileler ve eğer iki taraf dahi da‘valarının Devlet-i Osmaniyenin valilerinden ve kazalar ve zabıtlar ve gümrükçülerinden görülmesine talib olmaz ise münazaa‘ada olan iki canibin rızaları olmadıkça zikr olunan valiler ve sa’irler bervechle mesfuruna cebr etmeyüb umurlarına müdahale eylemeyeler.

Elli dokuzuncu madde: Memalik-i Devlet-i ‘Aliyyede hiçbir kimesne Rusya konsoloslarını tercümanları var iken izalet mahkemelere ahsara haber etmeyüb ve hin canibinde Devlet-i ‘Aliyyenin re‘ayaları kendü mesalihlerini konsoloslar tarafından götürülecek tercümanlarıyla müzakere ideler.

Altmışncı madde: Deryada Rusya sefinelerini mağrib ocakları konsoloslarının tasallutlarından sıyanet için ve zikr olunan korsanların lenker endaz olabildikleri limanlarda Rusya konsoloslarını ve tüccarını rencidelerinden himayet itmek için memalik-i Osmaniyyede valiler ve paşalar ve sa’ir zabitan Rusya konsoloslarını ve tüccarını himayet ve sıyanet etmeleri hususuna Devlet-i ‘Aliyye dikkat-i tam ve ihtimam ma la kelim ile nezaret ideceğini ta‘ahhüd ider Devlet-i ‘Aliyyeye müte‘allik olan limanlara ve kal‘alara tevarüd iden sefineler fi’l vaki‘ Rusya bayrağının zeyr-i himayesinde olduklarını Rusya elçisi konsolosları şehadetleriyle led’el tahkik zikr olunan limanların bi’l cümle valileri ve zabitanı mezbur korsanlardan Rusya sefayeti ahz olunmamak veya husus-ı kal‘aya karib bulunan sefineye alınmamak hususlarına vücuhla sa’i ve ikdam itmek vacibe’i zimmetleri ola ve valat ve zabitan bulunan hükümet-i Osmaniyyenin muvakk‘ında korsanlardan Rusya re‘ayalarına zararlar irat olunur ise zikr olunan valat ve zabitan tekasillerinden neş’et etmiş cümle zararların tazminine mecbur olalar.

Altmış birinci madde: Rusya re‘ayalarından biri Cezayir ve Tunus ve Trablusgarb ocakları korsanlarına musaddık olub bunlardan sebi istirkak olunur ise veyahud zikr olunan korsanlar Rusya ticaretinin sefinesini veyahud malını alur ise Devlet-i ‘Aliyye zikr olunan ocakların üzerinde olan iktidarını i‘mal ile bu vechle esir olunmuş Rusya re‘ayalarını tahlis ve ahz olunmuş sefinelerini ve emval ve eşyalarını istirdad itmekle müte‘ahhid olur.

Altmış ikinci madde: Korsanlar veyahud Devlet-i ‘Aliyyenin düşman sa’iresi kendü memaliki sevahiline korsanlık icra eylediklerinde bu babda Rusya konsolosları ve tüccarı rencide olunmayub bir dürlü kendülerinden bir şey lazım gelmeye lakin canibeynin emniyeti için izbandid ta‘bir olunur korsanların herkese ma‘lum olmak temyizleri muktezı olduğundan hükümet iden zabitan taraflarından korsan ve ocaklı sefineleri Devlet-i ‘Aliyyenin limanlarına geldiklerinde

pasaportlarını ya'ni mürur kağıdlarına dikkat ile nazar ve nefhas olunub haklarına mukteza-yı kavanin üzere 'amel ve hareket oluna lakin bu şart ile ki Rusya konsolosları dahi Rusya bayrağıyla tevarüd iden cümle sefayini sıhhat ile nefhas idüb Devlet-i Osmaniye'nin zabitanına ifade ve bunlar ile Rusya konsolosları muhabere ve ünsiyet idüb beyinlerinde şifahen veyahud tahriren canibeynin emniyetini müverres olabilir vesa'il esbabı müzakere ve muhabere eyleyeler.

Altmış üçüncü madde: Memalik-i Osmaniye'de ticaret iden Rusyalılara da'ir böylece karar verilmiştir ki eğer Rusya tüccarından biriyle neza' vaki' olub bu babda kadıya şikayet olunur ise kaftı Rusya tercümanı hazır olmadıkça da'va-yı esma' eylemeyeler ve eğer tercümanları ahir bir mühim işde meşgul bulunur ise gelinceye dek te'hir oluna ve Rusya re'ayaları dahi tercümanları hazır değildir ve böylesi su'i isti'mal olunmayub bila te'hir huzur-ı şer'e ihzar eyleyeler ve eğer Rusya re'ayalarının birbiri beyninde münazaa'at vaki' olur ise Devlet-i 'Aliyyede mukim olan elçileri veyahud konsolosları da'valarını güdüb Rusyanın kavanin ve kava'ide üzere fasl ve muktezasını hükm eylemeyeler yine hiçbir kimesneden bir dürlü mümana'at ve muhalefet olunmaya.

Altmış dördüncü madde: Dört bin akçeden ziyade olan da'valar dar-ı 'aliyyede istima' olunub ahir yerde istima' olunmayalar.

Altmış beşinci madde: Devlet-i 'Aliyyenin re'ayasından gerek tüccardan ve gerek sa'ireden birinin bir Rusya re'ayası üzerine tahrir olunmuş poliçe kağıdı olub bu zikr olunan Rusyalı veyahud ona tabi' olan adamı poliçeyi eylemediği takdirde bila sebep-i şer'i edasına icbar olunmayub poliçeyi gönderen adamdan metalibe olunmak için kabul olunmadığını müstağir bir kağıd alına ve Rusya elçileri ve konsolosları makbul olan poliçelerin akçelerini eda ettirmek hususuna iktidarlarını i'mal eyleyeler.

Altmış altıncı madde: Rusya tüccarından biri ahir bir mahale 'azimet murad idüb konsolosu kefil olur ise düyununu eda ettirmek bahanesiyle 'azimetine mümana'at olunmaya dört bin akçeden ziyade olan da'valar işbu 'ahidnamenin altmış dördüncü maddesinde bu babda karar verildiği üzere Divan-ı 'Alide istima' olunalar.

Altmış yedinci madde: Devlet-i ‘Aliyyenin mahkeme adamları zabitan ve sa’irler bir Rusya re‘ayasından meskun olan haneye cebren duhul eylemeyeler ve bir hacet-i ‘azime saffi ider ise mukaddem Rusya elçisine veyahud konsolos bulunan mahallerde konsolosa haber verilüb ba‘de taraflarından bu hususa ta‘yin olunacak adamlar ile haddine varıla ve eğer bunun hilafı vaki‘ olur ise hilafete hareket idenler kavaninin şiddeti muktezasınca te’dib olunmalarını Devlet-i ‘Aliyye ta‘ahhüd ider.

Altmış sekizinci madde: Rusya re‘ayasıyla sa’ir adamlar beyninde olan da‘vaları bir def‘a şer‘an fasl ve muhabbet ile kat‘ olundukdan sonra tekrar istima‘i ha’iz olmaya ve eğer bir def‘a dahi tefahhus olunmak iktiza ider ise Rusya elçisi haber vermeksizin veyahud konsolosun tarafından maddenin etrafiyla tafsil ve beyanı gelmeksizin müdde‘i ve med‘i ‘aliyye olanların huzur-ı şer‘e varmaları tecviz olunmayub ehadına dahi çavuş ve mübaşir gönderilmeye bu babda maddenin etrafiyla vukufunu tahsil etmeğe kendülerine bir müddet kafiye verile ve eğer bir def‘a fasl olunmuş da‘vayı tekrar istima‘ buyrulmak vaki‘ olur ise bir gayri bir de görülmeyüb ancak Divan-ı ‘Alide görülmek üzere mukavele olundu bu takdirce Rusya re‘ayaları ve anlara müte‘allik olanlar asalet-i huzur-ı şer‘e varub veyahud vekil-i şer‘iyelerini göndereler Devlet-i ‘Aliyye re‘ayaları Rusya re‘ayası ... da‘va ider ise mademki yedlerinde ma‘mul bi Senedat ve yahud hükkm taraflarından i‘lamları olmadıkça istima‘ olunmayalar.

Altmış dokuzuncu madde: Rusyalı bir tacirin veyahud Rusyalıya müte‘allik bir ahir kimesnenin iflası zuhur ider ise kalan eşyasından ashab-ı düyunun akçesi verile ve eğer ashab-ı düyun taraflarından Rusya konsolosu veyahud tercümanı ve yahud ahir bir Rusya iflas iden adama kefil olduğu bir şehadet-i hakika ile isbat olunmadıkça zikr olunan konsolosun ve tercümanın ve hiç ahir bir Rusya re‘ayasının üzerine bir dürlü da‘va olunmayub düyuna kefil oldular bahanesiyle bervechle tevkif ve evleri temhir olunmayub kendülerine bir dürlü kadr-i ibras olunmaya.

Yetmişinci madde: Eğer ba‘de izin ticaretin nefhi için Fransalının memalik-i Osmaniyede i‘mal eyledikleri mesellü delilleri nasb etmek iktiza ider ise tüccardan intihab ve istihdam olunacak deliller her ne milletten olur ise hizmetlerinin icrasında kendülerine bir vechle ta‘arruz ve rencide olunmayub bir dürlü haber olunmayalar ve

Rusya tüccarı her ne milletten ve bila istisna'ı behud milletten dahi deliller istihdam etmek dilerler ise intihabları ra-yi mutlakalarına manut ola ve zikr olunan deliller hidmetinden tard ve yahud mürur olurlar ise gedik hakkı bahanesiyle hilaflarından hiçbir şey iddi'a olunmaya.

Yetmiş birinci madde: Memalik-i Osmaniyede sakin olan gerek evli ve gerek bekar Rusya re'ayalarından her ne rütbeden iseler dahi cizye metalibe olunmaya.

Yetmiş ikinci madde: Eğer Rusya re'ayalarının birbiri beyninde katl veyahud ahir fesadlar vaki' olur ise Rusya elçisi yahud konsolosları maddeyi görüb kavanin ve ka'ideleri muktezasınca hükmü icra idüb Devlet-i 'Aliyyenin zabitanından hiçbir ferde ihale ve mümana'at eylemeye.

Yetmiş üçüncü madde: Rusya re'ayaları bulunduğu mahallerde katl vaki' olursa üzerlerine sabit etmeğe bir delil olmadığı suretde bu babda istikaf ile bir dürlü tekdir olunmayub cerime metalibesıyla rencide olunmayalar.

Yetmiş dördüncü madde: Rusya re'ayasından biri veyahud Rusya himayesinde olanlardan bir kimesne katl veyahud ahir bir töhmet idüb memleketin zabitanına ihbar olduk da Devlet-i Osmaniyenin kadıları ve sa'ir zabitanı bugüne maddeleri ancak konsolosun yahud elçi veyahud konsolos her nerede iseler dahi taraflarından bu hususa me'mur olunan adamlarının müveccehesinde göreler ve bugüne vuku'atın vuku'unda kamilen ve tamamen 'adalete ri'ayet olunmak için müte'ahhidinin yekdiğerinden matlubdur ki maddenin tefahhus ve faslına müsavatla ihtiyat ve dikkat olunmasına ittibahla nezaret eyleyeler.

Yetmiş beşinci madde: Devleteyn beyninde müstahkem ve payidar olan bünyan-ı selim ve müsafatın karin tezelzel ve indiras olması temenniye 'adim'el ihtimal olduğu her ne kadar mahRum ise dahi ba'zı vakitlerde hilaf vaki' ba'zı havadis ercüfe tekevvün idüb tarafeyn ticaretinin 'adam emniyet ve bohşalarını muceb olduğundan işbu mu'ahede'i münferideye tüccar-ı mezkurenin indifa' ve haşnlarını muceb bir münasib şartın derci lazım geldiğine bina'en şu vechle beyan olunur ki ba'zı 'ahidnamelerde mastur olduğu üzere ma'azallah Rusya devletiyle

Devlet-i ‘Aliyye beyninde derkar olan müsellemeye ve refaka mübeddel muhaseme ve şafak olur ise canibeynin memalikine ticaret iden devleteyn re‘ayaları vuku‘u muhasara tarihinden altı ay müddete dek emti‘a ve eşya ve mameleklerini fûruhata ve cümle mallarıyla bila muhalikate vatanilerinin hududu dahiline ‘avd ve insirafa me’zun kılınub tarafeynden te’mîn ve himayet olunalar ve iktiza iden mu‘avenet ve himayetlerinde canibeynden tecviz kusur olunmaya.

Yetmiş altıncı madde: Tarafeyn re‘ayasının ticaretini teshil mü’ellinde Devlet-i ‘Aliyye canibinin mekatibine muhaberesini teshil için Rusyanın re’s-i hududuna amed-i meşd iden ulaklarının ve menzeletlerinin esbab-ı sür‘at ve levazım-ı emniyet ve istirahatlerinin ifasını ta‘ahhüd ider bu hususu Rusya devleti kezalik kendü tarafından ibkasını müte‘ahhid olur.

Yetmiş yedinci madde: Eğerce Kaynarca mu‘ahedesinin on birinci maddesinde tenkihnamenin altıncı maddesinde Fransa ve İngiltere ‘ahidnamelerinin havi oldukları cümle mu‘afiyet ve müsalemet Rusya tüccarı hakkına düstur’el ‘amel tutulması meşrut olub ve eğerce işbu ‘ahidnamede zikr olunan ‘ahidnamelerin bir mikdarı Rusya tüccarına raci‘ oldukları mertebe derç olunmuşsa dahi yine devleteyn-i müte‘ahhideyn fecmeteyn Rusya re‘ayasının nef’i için zikr olunan ‘ahidnamelerin bu mahalde derç olunmamış olan mevad-ı sa’iresini dahi kamilen hıfza ve ri‘ayeti ta‘ahhüd iderler bina’en ‘ala zalik Devlet-i ‘Aliyye ve tedbikli ile olan ‘ahidnamesinde münderiç her ne mevad var ise anları Fransalının hakkına Devlet-i ‘Aliyye ile olan ‘ahidnamelerinde tahsis olunmaları hasebiyle Rusya re‘ayası hakkına tahsis ve ifa idüb işbu Rusya devletiyle olan ‘ahidnamenin icrasına bir dürlü mevani‘ ve su‘ubet ibrasını cümleye ve herkese men‘ eyleye.

Yetmiş sekizinci madde: Cümle valiler ve kapudan paşalar ve kaymakamlar ve kadılar ve gümrükçüler ve derya kapudanları ve ‘ale’l itlak bi’l cümle Rusya re‘ayaları bir dürlü nefizat ibras ... ve bila kusur tamamen ve kamilen işbu ‘ahidnameyi ifa ve icra etmek vacibe’i zimmetleri ola ve eğer bir kimesne icrasına mümana‘at veyahut ‘adem-i isti‘dad izhar ider ise nehası ve münehhim bilinüb böylece olduğu ‘add olunarak ‘ibreten li’s-sa’ireyn bila te’hir cezası icra oluna.

Yetmiş dokuzuncu madde: Kezalik devleteyn nectemiteyn müte‘ahhideyn dahi işbu ‘ahidnameye mugayir hareket etmemelerini ta‘ahhüd iderler ve memalik-i Osmaniyede bulunan valiler ve paşalar ve kadılar ve gümrük emnası ve vüfudalar ve mütesellimler ve zabıtlar ve sa’ir me’mur kimesneler işbu ‘ahidnameye mugayir vaz‘ ve hareket eylemeyeler ve eğer tarafeynden kavlen veyahud fi‘ilen bir kimesneyi rencide ile fesh ider olur ise işbu ‘ahidnamenin muktezasınca Rusya re‘ayaları konsoloslarından veyahud zabıtlarından te’dib olunalar ve kezalik Devlet-i ‘Aliyye dahi kendü re‘ayası tevabi‘ini ya’ni Rusya elçisinin veyahud konsoloslarının ma‘ruzatına nazaran ve iktiza ider ise kifayet mikdarı ba‘de tahsil olunub tedib ettirmek hususuna ihtimam ideceğini ta‘ahhüd ider.

Sekseninci madde: Rusya devleti dahi Devlet-i ‘Aliyye hakkına olan dostluk mahsusasını izhar mü’ellinde işbu madda ile Rusya limanlarında Devlet-i ‘Aliyyenin re‘ayasına umur-ı ticaretlerine da’ir herhalde ve tarafeyn ticaretinin inbisatına her vechle i‘anet ideceğini ve Devlet-i ‘Aliyye re‘ayasının dar‘el cülusalarda haklarına kamilen icra-yı hak ettireceğini va‘ad ider.

Seksen birinci madde: Ve’l hasıl Rusya devleti işbu ticaret mu‘ahedesinde Devlet-i Osmaniyenin memalikinginde ticaret iden Rusya re‘ayalarının rüsum-ı gümrük ve menfa‘atlerine raci‘ şerayit-i sa’ireyi mukavele ider iken bundan akdem Devlet-i ‘Aliyyeden Kaynarca ‘ahidnamesinin on birinci maddesini ve tenkihname mu‘ahedesinin altıncı maddesiyle ta‘ahhüd olunmuş olan memalik-i Osmaniyede haklarına ziyade müsa‘ade olunan mülk-i mütemenni‘ oludkları mu‘afiyat ve menafa‘atden ve anlar ile bir müsadatnameden gayri bir şeyi metalibe eylemediğinden Devlet-i ‘Aliyye re‘ayaları dahi Rusya limanlarında ticaretlerine da’ir Rusya memalikingine ziyade hakalarına müsa‘ade olunan milel ile bir müsavatnameden gayri bir şeyi iddi‘a idemeyüb Rusya memalikinginde İngilterelü ve sa’ir ecb olan mülk-i Rusyade mukarrer olan ta‘rifeler mucebince verdikleri rüsumatın ‘aynını eda eyleyeler. Hatime işbu mu‘ahede’i ticaret gerek şevketlü kerametlü ‘adaletlü merhametlü veli ni‘metimiz efendimiz padişahımız hazretlerinin taraf-ı hümayunlarından ve gerek haşmetlü meknetlü bi’l beymina ... Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından kendü imzalarıyla ve vech-i mu‘ad üzere muharrer ‘alenen tasdiknameleriyle tasdik ve zikr olunan tasdiknameler siyak

ve 'ibareleri vech-i mu'tad üzere olarak mümkün mertebe bir kadim akdem ve gayte ma fi'l bab işbu mu'ahedenin 'akdi tarihinden dört ay tzarfında mehmediye Kostantiniyede mübadele olunmak üzere karar verilüb canibeyn mürahhasları mefahim mezamiyeti muvafık ve mutabık iki nüshası tertib ve terkim idüb kendü resmi ve mühürlerimiz ile hatm ve temhir eyleyüb beynimizde mübadele eylemişizdir. İmdi bilada tahrir olunan mu'ahede ticaret taraf-ı rasih'eş-şeref-i şahanemden işbu tasdikname'i hümayunumla tasdik ve te'bid olunub gerek canib celil'el münakıb-ı daveranemden ve gerek ahlak-ı sa'adet-i ittisafımız taraflarından mu'ahede'i mezkurenin kamilen be'iya rahta ve bila ta'bir ---- ve icrası kavlı-tacdarımla ta'ahhüd ve zikr olunan ta'ahhüd-i padişahımı ziyade te'kid ve istihkam zımnında tuğra-yı gazi-yi hadivane ve hat-tı şerif-i celalet-i redif-i şehriyaranemle tezyin ve bu şeyh olunmuşdur. Fi 15 ... / 1197

S.35 B.143

Devlet-i 'Aliyye'i ebediye'l istimrardan mu'ahede'i münferidenin tanzimi Rusya devleti medad ve iltimas eylediğine bina'en tarafeyn mürahhasları beyninde bi'l mükaleme ve'l müzakere karardade olub yazılan mu'ahede'i ticaretin Devlet-i müşar-ı ileyh tarafından vürud ve mübadele olunan tasdiknamenin suret ribaca.

Mevad-ı mu'ahede-ş mezkureyi havi-yi tasdikname mevadı bi'ibarete Devlet-i 'Aliyye tarafından i'ta olunan tasdikname mesellü o fi'il bina'en'aleyh fakat ribaca vehametın kayd olunmuşdur.

Biz ki bilütfillah te'ala fenertebe'i saniye bi'l cümle Rusyalıların ve kebuğ ve moskoya ve viladimirce(?) ve nodgobvenin imparatoriçe ve iftofara toriçesi ve kazan ve ezdihan(?) ve Sibiryanın çariçesi ve Safeviyenin sahibesi ve semolenfonin dükası(?) kebiresi işbu nebe ve lübüveniye ve ferlibe ve benurebe ve yo'urbe ve bermebe ve vebaniga(?) ve bulgarba ve sa'irlerin dükasesi(?) ve aşağıki norgururbe ve cernefüye(?) ve rızabına(?) ve rusteviye ve barusleviye ve ururiye ve kundenibenin sahıbe ve dükasa-yı kebiresi ve tamamen taraf-ı şimalin hakimesi ve ebveriyenin sahibesi ve kartelitepe ve Gürcistan beylerinin ve kabardine ve Çerakese ve korsiki beylerinin ve sa'ir nice yerlerin bi'l iras malike ve hakimesi ibza işbu tasdikname ile bilmek iktiza idenlere i'lan ederiz ki der 'Aliyye'i Osmaniyede

mukim fevkalade orta elçimiz ve mürahasımız ve devlet müsteşarı ve cevariyuna manend i'tibar olunan san-ı lademiz tarafının dünya'ı salisesi ve leh san esna teslis tarafının kavaliri ya bu'l hakuf tarafımızdan ruhsat-ı kamile terhis ve a'zam ve ekrem-i müluk ve selatin-i Mekke ve Medinenin hadimi ve Kudüs-i şerifin hamisi ve Rumeli ve Anadolu cevanebet ma'muresinde vaki' memalik-i vasi'anın ve Akdeniz ve Karadeniz mülk ve padişahı olan şevketlü kudretlü'azimetlü padişah'es-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdulhamid han ibn'is-sultan Ahmed Han hazretleri tarafından reisülküttabım olan es-seyyid Muhammed çeri efendiye bi't-tesavi ruhsat-ı kamile'i i'ta olunmağla zikr olunan mürahaslar işbu bin yedi yüz seksen üç Senesi mah-ı haziranın üçüncü günü bundan akdem bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesinde 'akd olunan mu'ahedenin altıncı maddesi muktezasınca seksen bir madde muhtevi işbu ticaret 'ahidnamesini 'akd ve karar ve imza eylemişlerdir ki vech-i ati üzeredir.

Taraf-ı imparatorumuzdan dahi işbu tasdikname ile balade(?) mastur ticaret 'ahidnamesi te'bid ve tasdik ve gerek tarafımızdan ve gerek veresamız taraflarından zikr olunan 'ahidnamenin bi'l ihlal ri'ayetini ve benmamehe bi'ibaretha ma'nasının icrasını kavlı imparatorumuz ile va'ad ideriz i'timaden 'ala zelik işbu tasdiknamemizi kendü ve elimiz ile imza idüb mühür-i imparatorumuz ile te'bid ettirmişizdir. Sen Penre Yüz şehrinde bin yedi yüz seksen üç Senesi mah-ı nemuzebin üçüncü günü ve imparatorluğumuzun yirmi ikinci Senesi verilmişdir. Katerina mahal-i mühür mukabelesinde fevnine cevani üsterman.

S.35 B.144

Rikab-ı kamertab hazret-i şehinşahiye haşmetlü İsveç kralının namesi tercümesidir. Fi Rebi'ü'l-evvel Sene 1198

Mekke'i Mükerreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i Şerif hakimi ve bilad-ı selase'i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır ve Şam ve Bağdad ve Mısır ve bi'l cümle Arabistan ve Haleb ve Irak veAcemve Musul ve Van ve Diyarbakır ve Kürdistan ve Gürcistan ve ErzuRum ve Sivas ve Adanave Karaman ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Cezayir ve Trablusşam ve Trablusgarb ve Akdeniz ve Tataristan ve boğay ve deşt-i kıpçak ve Eflak ve Boğdan ve Buçak ve bi'l cümle

Anadolu ve Rumeli sahibi ve ma mülki şevketlü kudretlü ‘azimetlü padişah el Osman sultan Abdulhamid bin’es-sultan Ahmed han bin es-sultan Muhammed han es-sultan bin es-sultan İbrahim han hazretlerine biz ki gostaves bilütfillah te‘ala İsveç ve gavtepe ve Vandalya kralı ve nodve kebarı ve slezobin ve hüve lisacibe ve ustur mariya ve semarseba dükası ve oldinorg(?) delmenhu rest ve ve kontesi iz tarafımızdan teslimat ve akibe ve ed‘iye’i tevfiyat sakibe takdiminden sonra ‘arz olunan budur ki şevketlü kudretlü ‘azimetlü mu‘azzez ve muhterem dostumuz hazretleri rızagöster Osmaniyede bundan akdem orta elçilik rütbesiyle ikamet idüb bu def‘a safevina hersekinin(?) nezdine ba‘is ve irsali irade olunan istila yola tarafeynin bi’z-zerlü kavaliri mü‘ebbed sadakatlü olerbefud celsenin nam beyzadenin yerine canib-i hümayunlarına derkar olan ihtisas ve incizab derun-ı safvetmeşhunumuz muktezasınca tarafımızdan icra-yı resm-i sefaret için ‘akabinde bir halef ya‘ni sevabid-i bedmire olduğuna bina‘en bundan akdem ol tarafda serküttabına hizmetinde iken salif‘el beyan orta elçimizin ve vatanına ‘azimeti neferiyle der ‘aliyyede te‘diye’i mesalihde etvarı karin istihsatımız olan meziyyed-i sadakatlü cerared ce cevan bi’t-tasarrurda hebd-i nistam nam beyzadenin istihdam ve ta‘yinini münasib görmüşüzdür meyanede cari dostluğun nervici ve canibinin feva‘idine raci‘ mesalihin müsabeti emrine tekayyid ve ihtimamı ile enzar-ı ‘inayet-i emmare hümayunlarına sezavar olduğu ‘indemizde şa‘ibe’i şüpheden Müberra olmağla canib-i hümayunlarına ezdal ve han-ı ihram nam ile derkar olan ihtisasımız ve feva‘id-i canibine mübteni olub mübanede ‘ahud-ı müttefik ‘aleyhe ile müstekar ve müstahkem olan müsafat-ı mer‘iyenin hıfz ve ibkasına hevahişimize ne derecelerde idiğini ve tabaka’i me‘muriyeti üzere baye’i serir i‘lalarına tarafımızdan tasdik ve beyan için mütevellite icazet birle gelmesine Osman nam mülukaneleri dostane niyaz olur baki ikbal‘el izal ile mesdam ve me‘mun olmaları hazret-i kibriyadan mütemennadır milad-ı hazreti isanın bin yedi yüz seksen iki Senesi mah-ı kanun-i sanisinin yedinci gününde ‘urbehu lem nam kal‘a’i karaliyemizden tahrir olunmuştur.

Mahall-i imza

Dost-ı halisleri osnaves

Baye’i serir i’laya yine İsveç kralı tarafından olan diğeri bir kıt’a namenin sibak mü’ellinde bundan akdem deryar-ı ‘atufetkararda orta elçilik rütbesiyle ikamet eden evler nasude celisinin(?) nam beyzadenin bu def’a safotepeye ta’yin olunması istisvab olunmuş olmağla insirafına icazet-i samiye erzani buyrulmak emniyesiyle hassa ve müstakilen name’i tastir ve irsal kılındı deyü muharrerdir emr-i ferman min elih’el emr-i hazretlerinindir.

S.36 B.145

Rikab-ı kamertab hazreti şehinşahiye Nderland istani -generalleri tarafından der ‘aliyyede mukim elçisinin vatana i’adesi zımnında bu def’a gönderilen namenin tercümesidir. 23 . Fi Rebi’ü’l-evvel Sene 1198

Anadolu ve Rumeli nice memalik maliki ve sahibi şevketlü kudretlü ‘azimettü padişah da’im’ez-zafer Sultan Abdulhamid han hazretlerine biz ki Nderland esnani generalleri ibiza tarafımızdan teslimat ve efbe ve tahiyat-ı safiye takdiminden sonra ‘arz olunan budur ki derbar-ı ‘atufetkararda birkaç yerü ikamet idüb hizmeti ‘indimizde meşkur olan Baron Dö Haftin nam elçimiz ba’zı umur bünyesinin dostu ve bu def’a tarafımızdan kendüye ihale kılınan me’muriyet ahiranın bizzat te’diyesi zımnında vatanına ‘avd ve insirafa arzusunu tarafımıza iş‘arına bina’en bu mes’ul-i mahfanesi muvafakaten kendü mesalihine ve umur-ı me’muresine ufak göreceği vakde vatanına ruberah(?) ric‘at olunması için ve da’a isticazesine tarafımızdan me’zun kılınmağla der ‘aliyyede müddet-i ikametinde etvar ve süluku muvafık rıza-yı ‘ali olduğu melhuzumuz olan mezbur elçimizin lütfen ve ‘atfen vatanına insirafına izin ve icazet-i samiye erzani buyurulmak me’mulümüz olduğundan ma‘ade amiyaneder derkar olan kadimi ve samimi mevalatın istimrarına şevk ve hevahişimiz da’ima bir karar olub Devlet-i ‘Aliyyenin mecd ve ikbalini mühim ebed-i tedbikimizi ve saltanat-ı seniyyeye ihtisasımız berkemal olduğunu herhalde izhara amade olduğumuz meczum hümayunları buyurulmak niyaz olunur ba fi serir şevketmasur mülukanelerinde ikbal’el ızal ile bir devam olmaları hazret-i

kibriyadan mütemennadır milad-ı hazret-i isanın bin yedi yüz seksen üç Senesi mah-ı teşrin-i evvelin yirmi yedisinde habe şehrinde tahrir olunmuşdur.

S.36 B.146

Rikab-ı hümayun hazret-i şehriyariden Nderland istatı generalleri yazılan name'i hümayun mekharım nemunun(?) suretidir.

Mefahir-i ümera'il 'azam'el iseviyye meraci'i kübra'il feham'el mesihyye maslah-ı mesalih cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniyye sahbeva ezyal'el haşmet ve'l vakar ashab-ı dela'il'el mecde ve'l i'tibar Nderland istatı generalleri hatmet-i 'avakihim bi'l hayr ve'r-reşad-ı tevki'i refi'i hümayun vasıl oluncak ma'lum ola ki cenab-ı Hüdavend labizal takdis-i zata 'an'ış-şeyba ve'l misal hazretlerinin 'ayaniyet bigayeti ve sağımız cilbab hüda resul-i mücteba şefi'i ruz-ı ceza Muhammed'el Mustafa 'Aliyyemiz es-salavat ezkah ve min'et-tahiyyat evkaha hazretlerinin asar-ı mu'cizat-ı kesir'el berekatıyla merci' selatin 'aliniyaz ve melaz-ı havakin-i sahib-i vakar olan sidde'i seniyye'i siddede medar ve 'ayne'i 'Aliyye'i sa'adetkararımıza olan vüfur-ı sadakat ve ihlas ve kemal-i müsellemet ve ihnikas kez muktezası üzereasitane'i sa'adet-i işyanemizde mukim mu'teber ve mümtaz elçinizin kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihyye Baron dö Haftan hatmet-i 'avakibe bi'l hayr vesatatiyla vürud iden name'i sadakat-ı 'ilaca gerek tercüme'i mefhum müddet-i mersumu ka'ide'i kadime'i Osmani didene'i müstedime'i cihanbani üzere setud-i ekrem müşir-i mufahham ziman'ül 'alem nazim-i menatım'el imam ila ahire mükemmel namus'es-sultan'el 'azmi mertebe-i meratib'el hilakat'el kebri vezir-i a'zam ve vekil-i mutlakım Halil Hamid paşa ademallah te'ala iclale ve za'if bi't-te'bid-i iktidara ve ikbale vesatatiyla paye'i serir-i sa'adetmesir mülukanemizde 'arz ve telhiz olunub hülasa'i mazmuni bi'l cümle muhataba 'ilm-i 'alim era-yı(?) iskandamız olmuşdur muma ileyh elçinizin 'ahidname'i hümayun şerayitine ve mabeyninde payidar ve istivar olan dostluk ve müsafatın edvam ve istizade'i Sene-i da'ir sebk iden hidmet ve sadakatden hevahla izhar-ı memnuniyet ve şükran ve muma ileyhın semere'i sadakati olmak üzere bir hidmet ahirane ta'yin ve istihdam olunmağa şayan görüldüğüne bina'en hakkında merasim dostu ve müsafat-i icra ve tarafınıza i'ade ve irca'a izin ve ruhsat hümayun-ı padişahanemiz erzanı kılınub ve kadim'el eyyamdan

bivane gelince bila infisal-i imtidad ve istikrar bulan müsafat ve mevalatın devam ve kıyamı ile istihsal-i rıza-yı yemin irtiza-yı mülukanemiz ifza-yı meraminiz olduğu i‘lam ve enha ve bundan böyle dahi teveccühat-ı seniyye’i hadivanemiz hakkınızda mebzul(?) ve beydriğ(?) kılınmasın iltimas ve istid‘a idüb ve elçiniz muma ileyh dahi tarafınızdan tenbiye ve tavsiye olunduğunu vechle ka‘ideniz üzere bu tarafda elçilik umuriyeti ve sa‘ir mesalihinizi ru‘yet için yanında serkatibi olan kurul-u hatmet ‘avakibe bi‘l hayrı tevekkil ve ta‘yin eylediğin bir kıt‘a neferi ile enha ve i‘lam itmekle iltimasınız mevki‘i hasule mevsul ve elçiniz muma ileyh şimdiye dek kendüye mefvuz olan umurda vech-i mergub üzere ‘akilane hareket ve rıza-yı tarafeyne muvafık ve te‘kid vifak-ı kadime mutabık eda-yı hidmet ve tekmil ve zayik(?) sefaret itmekle hala tarafınıza ‘avd ve insirafına izin ve ruhsat-ı mülukanemiz mebzul kılınıb işbu name’i hümayun melatefetmakrunumuz şerhafete sudur olmuştur led‘el vusul müddet-i medid ve ‘ahd-i ba‘idden berü mabeyninde cari olan levazım-ı vead ve merasim-i hüsn-i ittihad da‘iampayidar ve bir karar ve müstahkem ve istivar olmağla Devlet-i ‘Aliyye’i ebed-i boyundemie olan hayr-ı hevahlığınız ve dostluk merasimini icraya ihtimam-ı sadakat encaminiz canibinde olan kadimi müsafatı mü‘ekkid ve müşeyyid olup memalik-i mahrusimize ümidşed iden tüccar ve zevarınız her vechle mer‘i ve mühimmi olmaları mukarrir ve bundan böyle dahi inşallah te‘ala bu müsafatın asarı ve hüsn-i vifak ve mevalatın kava‘id-i bişhar ‘ale‘d-devam zahir ve bedidar olacağı melhuzunuz ola ve’s-selam ‘ala hüda. Fi Evahir 1198

S.37 B.147

İşbu ruhsatname’i hümayunum mucebince ‘amel oluna ve bu hatt-ı hümayun-ı şevketmakrun keşide kılınmıştır.

Hala kapudan-ı derya vezirim Gazi Hasan Paşaya ve Anadolu kadı ‘askerliği payesiyle sabıkan İstanbul kadısı olan Müftüzade Ahmed ademallah te‘ala feza’ileye ve hala bi‘l fi‘il Devlet-i ‘Aliyye’i ebediye’l istimrarımda reisülküttabım olan el hac Mustafa dam ‘ilme ve mecdeye hüküm ki.

Bu def‘a Karim ve Toman ve Kuban(?) maddesine da‘ir Rusya devleti tarafından ibraz olunan maddenin beyn‘ed-devleteyn cari olan müsafat-ı kamile

muktezasınca tarafından dostane müzakeresi fima ba'de kabl ve kali muceb bir güne halet kalmamak şartıyla rabita'ı kuvveyeye rabt ve tanzimi lazım geldiği derkar ve siz ki kapudan-ı derya ve zeyr müşar-ı Mevlana ve reisülküttab muma ileyhim siz her biriniz Devlet-i 'Aliyyemin hayr-ı hevah sadakatkari olub mukteza-yı sadakat ve dirayet ve lazıme'ı kiyaset ve rebanetkaz üzere hedamet-i me'murenizde ibraz istikamet eylediğiniz bedidar(?) olduğuna bina'en husus-ı mezbur asitane'ı Devlet-i işanemde mukim Rusya orta elçisi olub bu hususu mükalemeye Devlet-i tarafından mürahas oluğunu müş'ar bedende ruhsatnamesi olan kavalirde yolu fevk-i haşmet-i 'avakibe bi'l hayr ile müzakereye ve inzimam-ı şer'ı münir ve ittifak-ı erane ile ne güne karar kıldı ise lolo vechle Senedinin imza ve temhirine taraf-ı hümayun-ı tacdaranemden ruhsat-ı kamile ile terhas olunmakla hat-tı hümayun şevketmakrunumla mevşilhan işbu ruhsatname'ı hümayunum isdar ve yedinize i'ta olunmuşdur imdi Rusya elçisi ve mürahası muma ileyh ile 'akd-i meclis birle ruhsatnamelerinizi mübadele ve zankerde merkuz hoşmundi(?) ve sadakat muktezasınca bir minval-i muharrer inzimam-ı şer'ı mazhar ve ittifak ara kararı üzere husus-ı mezburessinde rabt ve her biriniz imza ve mühürleriniz ile temhir ve mübadeleye ihtimam idüb tanzim ve mühür ve imzanızla temhir ideceğiniz Sened taraf-ı hüsrevanemde dahi kamilen kabul ve mer'ı ve mu'teber tutulub hilafete bir dürlü hareket-i kimesneye tecviz ettirilmemek ve vech-i layıkı üzere muharrer tasdikname'ı mülukanemin ta'yin olunacak müddetde bi'l mübadele taraf-ı hümayunumdan tasdik olunmak va'adini havi işbu ruhsatname'ı hümayunum sadır olmuştur. fi evasıt-ı safer/1198

S.37 B.148

Rusya elçisinin ruhsatnamesi tercümesidir.

Ba'de'l ilkab ve ta'dad-ı beledan

İşbu iki Devlet-i 'azimenin hemcivar oyunları bence memalike mahdud olmakdan naşı ihya ve hayata ba'zı şekuk ve müşkülâtın zuhuru ve işlerin tebeddili ve sabahsanın vuku'u mesellü haletin tekevvünü mukteza-yı dikkat-i hal lazimesince beyn'ed-devleteyn derkar olan 'uhudata müte'assire'n-nekvel ba'zı teğabbirat ve 'ilaveler ve tebeddilâtı muntebi' olmak ihtimalden ba'id olmamağla şevketlü

‘azimetlü padişah ali Osman hazretlerinin hakkına dostane müzakerat ve mükalemetle beyn’ed-devleteyn derkar olan mesalihanın devamına ve hüsn-i mevalat ve müsafatın istikrarına ve dostluğun tezayidine nev’an mezzar olabilir halatı kabl’el vuku’u def’ ve izale ve tez’ itmek niyyet carimesinde her bar mukaddem ve sabit kadim olduğumuzdan ve padişah müşar-ı ileyh hazretlerinin dahi hakkımızda bu mesellü isti’dadat dostanede olduğu mahRumumuz olduğundan dar-ı ‘Aliyye’i Osmaniyyede mukim fevkalade orta elçimiz ve mürahasamız ve devletimiz müsteşarı ve san ve elladımız ve istafsilas taraflarının kavaliri bakubulha fevk-i nah elçimizi me’muriyet ‘adiyesinde hariç ve bundan ikdam ‘akd olunan tarafının ‘uhudatını mütecaviz vuku’at-ı mühimmenin muktezası için bir ruhsat-ı kamile ve mahsusa ile terhibas eylememizi lazım gördüğümüzden işbu ruhsatnamemiz ile zikr olunan elçimizi bu def’a veyahud bundan sonra şevketlü padişah ali Osman hazretleri tarafından nasb ve ta’yin olunacak mürahas veyahud mürahaslarıyla zuhur etmiş veyahud zuhur idecek mihmanın ve işlerin keyfiyetine vaki‘ tebeddilin mübahasenin müzakere ve tanzimine mebadidmena ve dikkat-i halin muktezasına göre bir soruna vaz’ ve ihtinamına ve ‘akd ve takririne ve tarafımızdan bisavbet olunmak me’muliyle bu babda ‘akd olunacak ‘uhudat kat’anın ‘ahidname ismiyle olur yahud mu‘ahede veyahud Sened veyahud beyanname olur her ne isim ile olurlar ise imzasına terhis idüb zikr olunan mürahasımızdan yedine i’ta olunan işbu ruhsatnamemizin muktezası üzere şevketlü padişah ali Osman hazretlerinin mürahası veyahud mürahaslarıyla her ne vaktinde olur ise ve her ne ki ‘akd ve takrir ider ise bila helal ve sebatla kabul ve ri’ayet ve icra edeceğimizi ve mezkurdan takrir ve ‘akd ve imza olunacak Sened veyahud Senedleri her ne isimle olur ise bu def’a veyahud bundan sonra tasdiknamelerimiz ile tasdik eyleyeceğimizi kavlı padişahımız ile va‘ad ideriz i’timaden ‘aliyye işbu ruhsatname’i ‘aleniye ve mahsusayı kendü elimiz ile imza ve mühür-i padişahanemiz ile temhir olunması tenbiye olunmuşdur sen Petersburgta tarih-i iseviyyenin bin yedi yüz seksen üç Senesinde mah-ı teşrin-i evvelin dördüncü gününde i’ta olunmuşdur.

Mahal-i imza mahal-i mühür

Kanreyn

S.37 B.149

Eflak ve Boğdan işbu ayet için mühür ve imza-yı hazret-i sadrazamı ile mühren Rusya elçisine verilen Sened suretidir.

İşbu suret mucebince Senedi mühür ve i'ta oluna ve bu hat-tı hümayun şevketmakrun keşide kılınmıştır.

Rağbetlü Rusya elçisi dostumuzun hürmetlü Nemçe elçisi mahinmer ile iştiraken milad-ı hazret-i isanın bin yedi yüz seksen iki Senesi teşrin-i saninin dördüncü günü tarihiyle maverhan Kaynarca ve Aynalıkavak 'ahidnamelerine mebni olarak devletleri taraflarından me'muren takdim eyledikleri takrrlerinde mastur mevad-ı salisenin 'ahidnameler şerutu muktezası üzere icrasına taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden ta'ahhüd ve bervech-i meşruh kabul olduğunu havi tarih-i hicret-i nübüvviyenin bin yüz doksan yedi Senesi muharremin yirmi üçüncü günü elçiyan-ı muma ileyhe dostlarımıza ka'ide'i devlet üzere cevap olarak başka başka iki kıt'a takrir i'ta olunmuşdu mevad-dı selase'i mezkurenin biri zikr olunan 'ahidnameler muktezası üzere Eflak ve Boğdan maddesi olduğundan zikr-i ati vechle karar verilmiştir Devlet-i 'Aliyye işbu iki memlekete da'ir Kaynarca ve Aynalıkavak 'ahidnamelerinde münderiç cümle şerayitin ri'ayet ve icrasını ve bin yüz seksen sekiz Senesi zikr olunan memleketler ahalisine taraflarından olvakitte gelen bu badanın iltimasıyla hat-tı hümayun şevketmakrun ile müşhan başka başka i'ta olunan iki kıt'a o emr-i şerifeye mevad-dı atiy'e'z-zikri dahi ilhak birle tecdidlerini Devlet-i 'Aliyye müte'ahhid olur ya'ni Eflaktan altı yüz on dokuz kese akçe ve Boğdandan yüz otuz beş kese ve dört yüz kırk dört buçuk guruşdan ziyade cizye mütalebe etmeyüb zikr olunan iki memleketin cizyeleri her bir Senenin hitamında asitane'i sa'adette verilüb mevalata verdirilmemek 'idine için Eflaktan nakd ve eşya doksan bin guruş ve rikabiye için kırk bin guruş ve Boğdandan 'abdine için nakd ve eşya doksan bin guruş ve rikabiye için yirmi beş bin guruş alunub ziyade bir şey mütalebe olunmamak ve bunlardan ibka'iyeye alınmayub ve tahkik olunmuş bir töhmetleri vuku'u bulmadıkça bunlar 'azl olunmamak ve müceddiden nisb olunan bunlardan kadimden bir bade ziyade ceva'iz ve 'ava'id mütalebe olunmayub olduğu re'ayadan tahsil olunmamak ve ancak bunlara 'a'id olan memliha ve mukata'at ve gümrük

resmi ve bunlar emsali rüsumat menafi'inden bunlara raci' emvalden verilmek ve zikr olunan memleketeyn havalilerinin pašaları ve kadıları ve sa'ir zabitan-ı has iddi'a itmeleri ve sarzi re'ayaya 'a'id olur 'avabid mütalebe eylemeleri ve mücerred akçe ve hediycilik için taraflarından mübaşirler irsal etmeleri taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden tecviz olunmamak ve Devlet-i 'Aliyyeden memleketeyn-i merkumeteynin ahalisine mezayike götürmeyecek derecelerde alunub ve taraf-ı meridden iştira olunduk da 'an nakd akçesi verilüb nakliyesi ahaliye tahmil olunmamak ve tüccardan mübayi'a olunur ise behnaları(?) memleketde rayiç olduğu üzere nakden eda olunmak ve zikr olunan memleketine kupon mübaye'ası için kasab başıların saciyeleri(?) ve adamları ma'rifetiyle memleketeynden i'tam mübaye'ası re'ayaya zulmü mucceb olduğu mukaddemlerde enha olunduğundan iğtamın mübaye'ası 'afv olunub lakin te'binat-ı mirine ve sekene'i istanbul için memalik-i mahrusede kayun çelebi lazım olduğundan memleketeyn re'ayası fūruhat olunacak kayunlarını sa'ared ecile tüccar vecibleri fūruhat voyvodaları nezaretleriyle asitane'i sa'adete balkan meblağ kapı gönderilmekte kusur olunmamak hususu zikr olunan iki kıt'a emr-i şeriflerde münderiç olmağla bu def'a dahi tekrar mü'ekkidem derç olunmak ve Devlet-i 'Aliyye kereste ve sa'ir bina levazımının alınması murad eyledik de mikdarı mukaddem beylere ihbar olunub ol vechle hudud-ı memleketeyne nakl ettirilib kıt'a ve nakliyesi re'aya ba fukarasına alıverecek vechle 'an nakd bu hususa me'mur mübaşir tarafından eda olunmak ve hududlarından hariç mahallerde nakline ahali'i mesfur mahbur olmamak ve memleketeyn-i merkumeteyn ahalisinden 'amele ve 'aryalar(?) mütalebe olunduk da ücret 'adiyelerinden bir akçeleri nakis ve te'hir olunmamak ve fermanlu tüccardan ma'ade etraf seknesinden ve yamaklardan ve sa'irlerden hiçbir ferdin ahvar re'aya da'iyesiyle memleketeyn-i merkumeteyne duhul ve keşt ve gūzarları ve memleketeynin ahalisine müte'allik olan araziye zira'at ve tasarrufu ve ra'i için hayvanat idhali tecviz olunmamak ve işbu netamın hilafi harekete cesaret idenler mü'ekked te'dib olunmak ve mesalihadan sonra zabt olunmuş arazileri ve ardına ashabı olan re'ayaya redd ettirilmek ve memleketeyn-i merkumeteyne ehem-i mehamdan bir hacet musavvi itmedikçe taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden mübaşir gönderilmemek ve gönderildik de mübaşirler mübaşirlerine re'ayadan iddi'a etmeyüb 'alel ve bahaneyle ahz-ı a'ile ikametlerini tatvil eylememek hususlarını Devlet-i 'Aliyye zikr olunan umurlara derç birle bila te'hir

icrasını ve kamilen ve tamamen ri'ayet ve ibka ettirilmesini müte'ahhid olmağla ta'ahhüd mezkurunu beyan mü'ellinden mühür ve imzamız ile memhur ve mümezzi işbu Sened Rusya elçisi dostumuza i'ta olundu. 15 Safer/1198

S.38 B.150

Kırım ve Kuban ve Toman maddesi için mürahaslar imzaları ve mühürleriyle memhuren Rusya elçisiyle mübadele olunan Sened suretidir.

İttifak eda ile karar bulan işbu suret ... Senedi temhir ve i'ta oluna deyü hat-tı hümayun şevketmakrun keşide kılınmıştır.

Basma seccana ve te'ali ba'is Tomanbak her türlü oldur ki.

Devlet-i 'Aliyye'i Osmaniye ile Rusya Devlet-i imparatoriyesi beyninde derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın tezayir ve istikrarına badi olur vesa'ilin istihsali tarafından matlub ve mültezim olduğundan bu def'a kırım ve Toman(?) Kubanda tekevvün iden halat beyn'ed-devleteyn müverres kabl ve fal ve belki mucceb inşah-ı sulh ve salah olabildiği mülhaza olduğundan husus-ı mezburun tarafından dostane müzakeresini işbu iki devlet ihtiyar ve gereği gibi mütala'a eylediklerinden sonra beyn'ed-devleteyn min ba'de bir dürlü mevadd-ı bahis kabl ve kal kalmamak irade'i cazimesiyle ba'de izin mesaliha'i kuvve'i ferhunde falek ve hüsn-i hemcivarinin ve ticaret ma'kudenin münafi'iyile tarafeynden temenni' olunmak için husus-ı mezburun bir rabita kuvveyeye rabtını muktezi gördüklerine bina'en işbu iki devlet bu hususu ba'de'l müzakere bu Senedin tamamen ve kamilen ri'ayet ve ifasını 'alenen 'ahd ve Peyman ider 'akd ve tanzimi murad eylediklerinden mürahaslar intihab ve ta'yin ve bedellerine ruhsatnameler i'ta ya'ni Devlet-i 'Aliyye'i Osmaniye tarafından bu niyaz-ı mendan-ı dergah ala ki Devlet-i kuvve-yi şevket ve vüzera ve 'ilme ve ricali derunlarında hala bi'l fi'il derya kapudanlığı ve Anadolu kadı'askerliği payesiyle sabıka İstanbul kadılığı ve riyaset küttab hademat-ı celile'i def'alarıyla şerefyab olub şehriyar-ı dara deryan ve hasr ve mu'addelat nişan daver-i viran şehinşah cihan şevketlü kudretlü kerametlü muhabbetlü 'adaletlü veli ni'metimiz padişahımız efendimiz cenab-ı hümayunlarından yedimize ihsan buyurulan ruhsatname'i samiyeleriyle haşmetlü meknetlü bi't-tamam Rusyalıların

padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından dar-ı ‘aliyyede mukim fevkalade orta elçisi ve mürahası ve devleteynin müsteşarı ve san vladimir ve istansilas tarafının kavaliri rağbetlü menzeletlü yafode bolhakof dahi ruhsatname ile ber habis olunub layıkı ve iktizası vechle yedlerimize verilen ruhsatnamelerimiz beynimizde ba‘de’l mübadele

... mülk’el ‘aliye’l mesaiha’l mesalih’el müslimin fukara ileyh müsliminin ... mülk’el vahhab ... hüsn-i kapudan-ı derya Ahmed müftizade el-kadı‘asker ... el hac hazret-i

Mevad-ı enbiya zikr imza ve temhir eylemişizdir evvelki madde bin yüz seksen sekiz Senesinde ‘akd olunan mesaliha ‘ahidnamesinin ve bin yüz seksen dokuz Senesinde tanzim olunan hududnamenin ve bin yüz doksan üç Senesinde mün‘akid olan tenkihtnamenin ve bin yüz doksan yedi Senesinde karar bulan ‘ahidname’i ticaretin havi oldukları cümle şerayit ve maddeleri ba‘de izin dahi ka’l evvel kamilen ve bila hanel tarafından mer‘i ve düstur’el ‘amel tutulub ancak bin yüz seksen sekiz Senesinde ‘akd olunan ‘ahidnamenin üçüncü maddesi ve bin yüz doksan üç Senesinde ini‘kad(?) bulan tenkihtnamenin ikinci üçüncü ve dördüncü maddeleri istisna olunub işbu maddeler ba‘de izin devleteynden bervechle i‘tibar olunmayub ‘amel olunmaları iktiza eylemeye lakin Özi kal‘ası kadim’el kasile(?) Devlet-i ‘Aliyyenin taht-ı tasarrufunda baki kala ‘ibaresi bilada mastur seksen sekiz Senesi ‘ahidnamesinin zikr olunan üçüncü maddesinde mutasarrıh olmağla ‘ibare’i mezkure kemakan ma‘muleye ve mer‘i tutula ikinci madde Rusya Devlet-i imparatoriyesi Tatar hanları taraflarından Suğucak kal‘asının nahiyesi üzerine iddi‘a olunan mülkiyet hukukunu hiçbir vakitte dermiyan ve iddi‘a eylemeyüb kal‘a’i mezkure külliye Devlet-i Osmaniyyenin mülkü olduğunu i‘tiraf ider üçüncü madde kubandan kuban nehri hudud-ı i‘tibar olunmağla zikr olunan Devlet-i imparatoriye nehr-i mezburun yakasında ya‘ni nehr-i Kuyan(?) ve Karadeniz beyninde mütemekkin olan tavayif-i Tatardan dahi kafi yed ider işbu Senedlerin gerek şevketlü kerametlü ‘adaletlü merhametlü veli ni‘metimiz efendimiz padişahımız hazretlerinin taraf-ı hümayunlarından ve gerek haşmetlü meknetlü bi’t-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından kendü imzalarıyla ve vech-i mu‘ad üzere muharrer ‘alenen tasdiknameleriyle te’yid ve tasdik ve zikr olunan tasdiknameler

işbu Senedin ‘akdi gününde dört ay zarfında ve mümkün olur ise dahi mukaddem Kostantiniyede mübadele olunmak üzere karar virilüb canibeyn mürahasları mefahim ve mezamini muvafık ve mutabık iki nüsha tertib ve terkim idüb kendü imzalarımız ile imza ve mühürlerimiz ile hatm ve temhir eyleyüb beynimizde mübadele eylemişizdir. Fi 15 Safer/1198

S.39 B.151

Rusya elçisi tarafından imza ve temhir olunan suret-i Senedin tercümesidir.

Bismillahi te‘ala kadir ‘ali külli şey’in

Rusya devleti imparatoriyesiyle Devlet-i ‘Aliyye’i Osmaniye beyninde derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın tezayid ve istikrarına badi olur ve sa’ik istihsali tarafeynden matlub ve müstelzem olduğundan bu def’a karim ve Toman ve Kubanda tekevvün idenhalat-ı beyn’ed-devleteyn müverres kabl ve kal ve belki muceb infisah sulh ve salah olabildiği mülhaza olduğundan husus-ı mezburun tarafeynden dostane müzakeresini işbu iki Devlet-i ihtiyar ve gereği gibi mütala’a eylediklerinden sonra beyn’ed-devleteyn münba‘id bir dürlü mevad-ı bahs kabl ve kal kalmamak irade’i cazimesiyle ba‘de izin mesaliha’i kaviyye ve Ferhunde falik ve hüsn-i hemcivarinin ve ticaret-i ma‘kudenin menafi‘iyle tarafeynden temenni‘ olunmak için husus-ı mezburun bir rabıta’i kuvveyeye rabtını muktezi gördüklerine bina’en işbu iki devlet beyninde bu hususu ba‘de’l müzakere bu Senedin tamamen ve kamilen ri‘ayet ve ifasını ‘alenen ‘ahd ve Peyman iderek ‘akd ve tanzimini murad eylediklerinden taraflarından mürahaslar intihab ve ta‘yin ve yedlerine ruhsatnameler i‘ta ya‘ni şevketlü kudretlü bi’t-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi hazretleri canibeynden dar-ı ‘aliyye-i Osmaniyyede mukim fevkalade orta elçisi ve mürahası ve devleteynin müsteşarı ve san Viladimir ve istansilas(?) taraflarının kavaliri menzeletlü asaletlü ba fura bi’l hakuk ve şevketlü padişah-ı al Osman hazretleri tarafından ‘izzetlü sa‘adetlü hala kapudan-ı derya ve zeyr-i Hüsnü paşa ve Anadolu kadı‘askerliği payesinde olan sabık İstanbul kadısı müftizade Ahmed efendi ve hala reisülkkütub el hac Mustafa efendi hazretleri ila ter haz olunub zikr olunan mürahaslar layıkı ve iktzası vechle yedlerine virilen ruhsatnamelerini beynlerinde ba‘de’l mübadele mevaddaniye zikr imza ve temhir eylemişlerdir.

Evvelki madde: Tarih-i İseviyenin bin yedi yüz yetmiş dört Senesinde ‘akd olunan mesaliha ‘ahidnamesinin ve bin yedi yüz yetmiş beş Senesinde tanzim olunan hududnamenin ve bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesinde mün‘akid olan tenkihtamenin ve bin yedi yüz seksen üç Senesinde karar bulan ‘ahidname’i ticaretin havi oldukları cümle şerayit ve maddeleri ba‘de izin dahi ka’l evvel kamilen ve bial halel tarafeynden mer‘i düstur’el ‘amel tutulub ancak bin yedi yüz yetmiş dört Senesinde ‘akd olunan üçüncü maddesi ve bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesinde ini‘kad(?) bulan tenkihtamenin ikinci ve üçüncü ve dördüncü maddeleri istisna olunub işbu maddeler ba‘de izin devleteynden bervechle i‘tibar olunmayub ‘amel olunmaları iktiza eylemeye lakin Özi kal‘ası kadimiye’l kasile ka’l evvel Devlet-i ‘Aliyyenin taht-ı tasarrufunda baki kala ‘ibaresi bilada mastur bin yedi yüz yetmiş dört Senesi ‘ahidnamesinin zikr olunan üçüncü maddesinde mesurreh olmağla ‘ibareten mezkure kemakan ma‘muleye mer‘i tutula.

İkinci madde: Rusya Devlet-i imparatoriyesi Tatar hanları taraflarından Suğucak kal‘asının nahiyesi üzerine iddi‘a olunan mülkiyet hukuku hiçbir vakitte dermiyan ve iddi‘a eylemeyüb kal‘a’i mezkure külliyyen Devlet-i Osmaniyenin mülkü olduğunu i‘tiraf ider işbu Senedin gerek şevketlü kudretlü bi’t-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi hazretleri tarafından ve gerek şevketlü padişah-ı al-i Osman hazretleri canibinden kendü imzalarıyla ve vech-i mu‘tad üzere muharrer ‘alenen tasdiknameler ile te’yid ve tasdik ve zikr olunan tasdiknameler işbu Senedin ‘akdi gününden dört ay zarfında ve mümkün olur ise dahi mukaddem Kostantiniyede mübadele olunmak üzere karar virilüb canibeyn mürahasları makamım ve makameyni muvafık ve mutabık iki nüshasını tertib ve terkim idüb kendü imzalarıyla imza ve mühürleriyle hatm ve temhir eyleyüb beynlerinde mübadele eylemişlerdir. Kostantiniyede tarih-i hazret-i İsanın bin yedi yüz seksen üç Senesinde mah-ı Kanun-ı evvelin yirmi sekizinci günü tahrir olmuştur.

S.40 B.152

İttifak-ı era ile karar bulan işbu suret mucebince Senedi virile deyü ba la Sene hatt-ı hümayun şevketmakrun keşid kılınmıştır.

Nemçelü tarafına virilen Senedin suretidir.

Nemçe elçisi dostumuzun devleti tarafından takdim ettiği bir kıt'a takririnde Nemçe devleti Belgrad 'ahidnamesinin on birinci maddesinde şeruta müsetzan taht-ı hükümet-i Devlet-i 'Aliyyede olan memalikde Nemçe re'ayası ve tüccarı hakkında ba'zı rabita ve nizam tertibini iltimas eylediği münderiç olub takrir-i mezburun mazmunu mütala'a oldukda zikr olunan on birinci madde Nemçe devletinin bu babda olan ma'ruzatına esas olduğunu mübeyyin olmakdan naşi emr-i ticarete da'ir en müsa'ade olunan milletin hakkında cari olan ve dahi ziyade mu'afiyat ve müsalemata bi'l cümle memalik-i imparatoriyede berren ve bahren ve nehren keşt ve gûzar ile ticaret iden Devlet-i 'Aliyye tüccar sefineleri ve re'ayası haklarında dahi 'ale'd-devam cari olacağını elçi-i muma ileyh bilada zikr olunan takririnde tasdik ve tahkik eylediğine bina'en canib-i Devlet-i 'Aliyyeden 'ahidnamelerin icab ettiği mu'ahedat-ı 'ale'd-devam sıdkla ifa ve kadimi dost ve hemcivar olan Nemçe devletine derkar olan muhalesat ve mevalat-ı kamilenin asar-ı hakikası ibrazına salih olur ve sa'ile ihtimam ve i'tina oluna gelmekle fima ba'de Nemçe re'ayasının hakkına icra olunacak mu'amele-i tegabbirden masun ve düstur'el 'amel olub Devlet-i 'Aliyye tarafından zikr olunan Belgrad 'ahidnamesi gibi kuvveyi ve müstahkem i'tibar olunacak mevad ve kuyud-ı atıye'z-zikre dikkat ile müra'at olunması işbu Sened ile vech-i mansus üzere ta'ahhüd ve iltizama karar verilmiştir.

Evvelki madde: Bin yüz otuz iki Senesinde yüz rofçede imza olunub mar'ez-zikr Belgrad 'ahidnamesinin on birinci maddesine esas olunan ticaret mu'ahedesini muktezası bi'l cümle memalik-i Devlet-i 'Aliyyede Nemçe devletinin tüccar ve re'ayası hakkına mer'ı ve mugayir tutula ve bu babda edeni mertebe ihraf veyahud mugayerat vuku'una canib-i Devlet-i 'Aliyyeden ruhsat ve cevaz gösterilmeye nehren ve bahren enhavet hususunda işbu Senedin altıncı maddesi muktezası üzere hareket oluna.

İkinci madde: Nemçe tüccarı ve re'ayası tarafından edası lazım gelen resm-i gümrük hususunda Devlet-i 'aliyye-i mu'ahedat kadimesini bu def'a tecdiden beyan ider ki Nemçe tüccarının memalik-i Devlet-i 'Aliyyeye bey' için idhal idecekleri bi'l cümle emti'alarının ba idhali veyahud teselya mahallerinde bi't-tekrir def'a yüzde üçten ziyade resm-i gümrük eda etmeyeler ve kezalik dahi memalik-i Devlet-i 'Aliyyeden iştira ve ihraç idecekleri memnu'atdan olmayan emti'a için bi't-tekrir

def'a ve bir mahalden yüzde üç resm-i gümrük eda ideler şöyle ki Nemçe tüccarının vech-i meşruh üzere gerek idhalen ve gerek ihracen olan ticaretleri her güne sa'ir teklifden ve 'ale'l husus masdariyye ve fezabiye ve bid'at(?) ve resm-i hidamiyye ve reft ve bac-ı visak kolu ve sa'ir tekalifden salim ola mar'ez-zıkr yüzer rofçe ticaret 'ahidnamesinde bunlara da'ir tertibat tevzih ve tasrih olunmuş bulunub ancak mürur-ı zaman ile işbu nizama memalik-i Devlet-i 'Aliyyede ve 'ale'l husus Eflak ve Boğdan memleketlerinde 'adet müstefire hariç nice halat-ı 'ariz olduğu elçi'i muma ileyh tarafından beyan olunmak hasebiyle nizam-ı mezburun memalik-i Devlet-i 'Aliyyede ba'de izin kamilen mer'ı tutulması için Devlet-i 'Aliyye bu mahalden nizam-ı mezkuru resmen te'yid ider.

Üçüncü madde: Nemçe re'ayası ve tüccarı cemi' emti'anın idhalinde ve bilada zıkr olunduğu vech üzere memnu'atdan olmayan emti'anın ihracında ve bey' ve şerasında serbestiyet name ile serbest olub harfet(?) ve şirket erbabı ve mahker ve sa'irleri her kim de 'alenen ve hafiten edeni mertebe mevanna' ibra'i ve bey' ve şera hususunda tevayi' Devlet-i 'Aliyyeden takrib ve te'addi ve kav'i ve kezalik Devlet-i 'Aliyye tüccar ve re'ayasından biri Nemçe tüccarından ba'zı emti'a ve eşya iştira eyledik de bi vechane ile esnaf ve mahker taraflarından kata' dahl ve ta'arruz zuhuru tecviz olunmaya evvel ecelden bi'l cümle memalik-i Devlet-i 'Aliyyede amed şedde veyahud meks iden Nemçe re'ayası hakkında teveccühle mu'amele iktiza eylediğini beyan siyakında eyalet ve Macar ve sevhil hakamete ve zatanine ve gümrük esnasına hitaben işbu Senedin icrası kat'i olmakda o emr-i 'Aliyye'i ekide ile tenbiye oluna ve Nemçe devletinin elçi ve konsolos ve kar ve güzarları ve hudud kumandanları agah olub muktezası üzere 'amil olmaları için o emr-i 'Aliyye'i mezkurenin suretleri Nemçe devletine i'ta oluna.

Dördüncü madde: Nehren ve bahren ticaret hususunda eyalet valileri ve hükkam ev zabitanına bir güne şek ve şübhe 'ariz olmaması için Devlet-i 'Aliyye beyan ider ki 'ahidnameler mübteğasınca Nemçe re'ayası ve tüccarının bi'l cümle memalik ve eyalet-i Devlet-i 'Aliyyede baseborne bahren ve nehren serbestiyet üzere keşt ve güzar ve ticaret eylemeleri ve karada ve bahr ve nehirde münasib gördükleri mahalde yane savb lazım gelen rüsumatı eda ile emti'alarını ihraç ve memnu'atdan olmayanlarını tahmil itmeleri ca'iz ola.

Beşinci madde: Sa'ir müste'min ta'ifelerinin ve 'ale'l husus Fransa ve İngiltere ve nedrland(?) ve Rusyalınün ve ziyade müsa'de olunan sa'ir mülk-i bivaneden(?) bundan böyle mütemenni' oldukları müsa'adat ve müsalem et ve menafi' ticareti bila istisna'i Nemçe devletinin dahi Belgrad 'ahidnamesi ve yüzer akçe ticaret mu'ahedesi muktezaları ve iki devlet beyninde ve derkar olan safvet-i kamile lazimesince kendü re'ayası ve tüccarı haklarında iddi'aya istihkakını devlet te'yid ider.

Altıncı madde: Mar'ez-zıkr yüzer akçe ticareti 'ahidnamesinde münderiç olan istisna mani' olmayarak Nemçe re'ayası ve tüccarının nehirden bahre ve nehşrden nehre Nemçe bayrağı ve sefine ve ta'ifesiyle li ecel't-tüccara serbestiyet üzere mürurları ca'iz ola ve bilada zıkr olduğu üzere idhal ve ihraç edecekleri eşya için bir defa lazım gelen resm-i gümrüklerinden gayri bir nesne(?) edasına mecbur olmayalar.

Yedinci madde: Nemçe diyarından düvel-i sa'ireye ve düvel-i sa'ireden Nemçe diyarına Nemçe bayrağıyla bahren ve nehren gelüb giden Nemçe re'ayası ve tüccarının Devlet-i 'Aliyyeye tabi' sevahil ve boğaz ve haliçlerden veya husus-ı bahr-i siyah boğazından ta'bir güne rüsumattan mu'af olarak serbestiyet üzere mürurları ve emti'alarını ihraçları cebr ve cefa ve ezadan ve hüsn-i rızalarıyla esna'i rahide bey' için çıkardıkları emti'anın resm-i gümrüğünden ma'ada her ne güne tekliften salim ola ve zıkr olunan tüccar sefineleri Rusya tüccarına ruhsat verilen sefinelerden kebir olmaya ve zıkr olunan Nemçe tüccar ve re'ayası Devlet-i 'Aliyyenin dost-ı ehabbi olan Nemçe devletine tabi' olmaları hasebiyle eyalat-ı Devlet-i 'Aliyyeden hayn mürurlarında haklarında dostane mu'avenet ve muzahirat oluna ancak nehren esir iden Nemçe tüccar sefinelerinin bahirden seyr ve güzara ekseriyye salih olmayacakları mülahaza olunmağla zıkr olunan sefinelerin bahre yakın mahallere vusullerinde derunlarında bulunan emti'anın bahr-i siyaha Üsküpe gelen ahir sefinelere vaz' ve tahmili ca'iz ola ve emti'anın bu vechle ahir sefinelere vaz' ve tahmili için bir dürlü resm-i mütalebesinden bahis olunmaya.

Sekizinci madde: İşbu Senedin maddelerinden bir maddesinin ve bahusus memnu'atdan olan emti'anın veyahud yüz Nemçe ve Belgrad 'ahidnamelerinde

münderiç ticaret şerayitinin muktezalari icrasına hususunda ve su‘ubet ‘arsan olduğu takdirde bugüne su‘ubun terazi’i canibeyn ile dostane mehakkane tesviyesine Devlet-i ‘Aliyye tarafından rızadade oluna kaldığı bu vechle fasılverilmesi kabil olmadığı suretde geçen Sene Rusya devletiyle ‘akd olunan ticaret mu‘ahedesinin tertibatına tatbikan ve Nemçe ticaretine tevfikân zikr olunan su‘ubunun dahi dostane tesviye ve fasl ve hısm olunmasına Devlet-i ‘Aliyye razı olur. fi 2 safer/1198

S.41 B.153

Nemçe mürahası orta elçisinin takriri tercümesidir. 26 şubat 1784

Şevketlü Roma imparatoru ve nice memalikin kralı hazretlerinin zeyrde mümezzi mürahas orta elçisi da‘ileri işbu Sene’i mübareke mah-ı Rebiyülahirin ikinci günü tarihiyle müverreh bi’l cümle memalik-i Osmaniyyede Nemçe tüccar ve re‘ayası hakkında icrası lazım gelen mu‘ameleye da’ir taraf-ı Devlet-i ‘Aliyyeden verilen Senedi bila ‘avkan ve la te’hir haşmetlü devleti canibine isale müsara‘at eylemişdir bu def‘a irsal olunan ulağımızın ‘avdetinde Devlet-i imparatoriyenin kabulüne müş‘ar Devlet-i ‘Aliyyeye ‘arz ve takdim ideceğim takrirden Senedi mezkurun dibacesinde münderiç olub Devlet-i ‘Aliyyenin tüccar ve re‘ayası ve sefayeti bi’l cümle memalik-i imparatoriyede mütemenna‘ olacakları müsalem ve münafa‘ata da’ir olan hususların bi’l cümlesi tasdik ve te’yid olunacakları bu da‘ileri resmen tahkik ider ve bu vechle bi’l cümle memalik-i imparatoriyede en müsa‘ide olunan milletin hakkında cari mu‘amele’i bi’l becamla ve dahi ziyade Devlet-i seniyye tüccarı sefayini haklarında dahi cari olacağı iştibaktır ve bu vechle hemcivar olan işbu iki Devlet-i fehimenin beynlerinde ‘adim’el misal olan kırk beş Seneden berü bila infısam ve la infıza‘ cari ve payidar olan mesaliha’i mübarekiyenin esnasında vaki‘ olub tarafeynden rabıta bend-i nizam virilen bi’l cümle umur ve mesalih-i devleteyn meyanelerinde olan necabb-ı sadıka ve tevadd-ı halise la tağyirenin takviye ve istihkamata dile sabite olmuşdur vezirde mümezzi da‘ileri işbu iki Devlet-i fehimenin zemayir safvet semirelerinin mü’evvel ve mufassal ve birinin dahi ra’iye’l ‘ayn ile şahidi bulunmak hasebiyle kendisini sa‘id ve mütemeyyin ‘ad birle hulus ve hayr-ı hevahlığ ... tasdik ve tahkik halisanesi taraf-ı Devlet-i ‘Aliyyeden karin kabul buyurulmasını hassaten rica ve tebar ider.

S.42 B.154

Hala emir-i Mekke’i Mükerrerme şerif ser din müsa‘id hazretleri tarafından bir mu‘tad vürud iden namesinin kaydıdır. 22/1198 tarihi kayd

Cenab-ı Hüdavend cihanbani bir tenevvür hazret-i yezdan şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü ‘azimetlü nusretlü veli’n-ni‘m havas ve ‘avam şehinşah Feridun galam haladallah hilafına ve ebed-i saltanata ila yevm’el kıyam hazretlerinin i‘tabına ne kabat setmatimab mülukanelerine ‘arz-ı da‘i’i muhallas sıdk-ı haşimi oldur ki evvel hanedan ‘azim’eş-şan ve dudman rasihat’el erkan dam-ı ‘aliye’i madam-ı cihan taraf-ı bahira’ş-şerefinden eşref-i kiram-ı siyadet irtisamın mazhariyet en‘amları muhassısı ecdad-ı ‘azamrisalet-i hitam cenab-ı şefi‘ ruz-ı kıyam-ı ‘aliyye efzal’et-tahiyyat ve’s-salam hazretlerinin hanedan risalet ve dudman siyadetlerine da‘iye’i hürmet ve ri‘ayet-i ‘adet-i haSene’i mülukatı mu‘tad müstahSene’i hüsrevani olmakdan naşı beher Sene macar zehar ‘atufet-i asar hazret-i şehriyariden feyziyab(?) buyurulduğumuza bina’en işbu bin yüz doksan yedi sal-i meymenet-i iştimalde dahi beher kalzem’et-taf padişahi kabzan ve kurteyyir ceha tetenevvir i‘tak şehinşahiye’l ma‘an idüb bervech-i mu‘tad teşrifat-ı ‘inayet ittihad-ı hümayundan kamet ihlas-ı şeref ihtisas-ı senaveriye tahsis buyurulan semmur müstecleb’es-sürura ruhte hil‘at müverres’el behcet sultanı ihsan-ı hümayun buyurulduğu muhtevi name’i ‘inayet ‘alame’i cihanpenahi bu def‘a hüccac-ı meserret-i minhace’i mahsuben ta‘yin buyurulan kaftan ağası sa‘adettü necabetli ‘ali bey kullarıyla şerefneçşa-yi vusulünde resm-i mu‘tad haşimi tezdad sıdk-ı ittihadım üzere enva‘ ta‘zim ve İclal ve evza‘ tekrim ve ibtihal birle ba‘de ez istikbal zeyb ifza-yıdüş-i mübahatim olan hal‘i kahiren hümayunu ‘ayn-i sermaye’i ‘az ve ikbal sıdk-ı iştimalim olduk da devam-ı ‘ömr ve Devlet-i padişahi du‘asına kıyam ve muvazebet ve fekk-i hitam zeviyen kam name’i hümayun ‘inayet meşhun ile kıra‘at ve mazmun şerif ‘inayetriz def‘i cemileye işa‘at olunduk da hak-kı du‘a kevbide senuh iden teveccühat-ı ‘Aliyye’i mülukanelerinin eda-yı leşkeriyle da‘vat-ı hayriyeye müdavemet üzere ‘ahde’i ihlas-ı haşimiyyet ihtisamım olan hademat-ı mebrure’i hazret-i evliya-ye’n-nu‘maneden idare’i umur-ı hicaziye ve hüccac-ı müsliminin iyaben ve zehaben tahsil emniyetleri hususu ve katan-ı harameyn ve sükkân-ı beledeyn-i münifeyn fukara kullarının itminan bal ve refah halleriyle devam-ı Devlet-i padişahi ve kavam-ı kavayim

saltanat-ı şehinşahi du'asına meşguliyetleri hususuna damin gayret dermiyan-ı himmet kılındığı v'allah'ül hamd 'avn-i 'inayet bari ve yemin teveccühat hazret-i şehriyar ile işbu Sene'i mübarekde 'am-ı maziyyeden ziyade hüccac-ı müslimin eyaben ve zehaben tahsil-i emniyet ve eda-yı farıza'ı hacc ve ifa-yı nesik nec ve 'ac birle 'avdetlerine değin nefis-i Mekke'i Mükerrreme ve menna-yı sa'adet mennada esna-yı ikametlerinde Tayyib-i hal ve safa-yı bal üzere eda-yı ma fi'z-zamirleriyle netice bab-ı hüccete oldukları eğerce reside'i sem'i hümayun ve bi'l mükāşefe ma'lum-ı şevket makrun olacağı ez 'an senaveri olduğu gibi bu makule hademat-ı mebrure nakid-i tam ve celle gayret ve ihtimam ile savb-ı hümayuna isticlab da'vat-ı hayra 'akd-ı vasıta'ı olduğunun mükafatı kat-ı ender kat taraf-ı hümayundan zuhur ve büruzi(?) meczum kerde'i yakin da'i'i devletleri olmağla min külli'l vücuh istihsal-i rıza-yı hümayuna teşmir-i sa'id-i himmet ve ruz-ı şeyb terk-i hevab rahat olunduğu ma'lum cihan era-yı hadivane buyurulduk da merahim-i 'aliyye mülukani ve teveccühat-i seniyye'i hüsrevanilerin fark-ı mübahat da'i'i hulus-i messa'i 'adenanide derkar buyurulmak temennasıyla paye'i serir i'laya meruce caniban tebariz hak-kı cell ve Ali hazretleri evvel veli'n-ni'm 'alim ve şehriyar kaffe'i imam efendimiz hazretlerinin vücud-ı hümayunların hata ve hatırdan masun ve bed hevah şevket ve saltanat olan 'adevi liyamın hak hazelanda ser tekün idüb mediye'd-duhur serir-i saltanat-ı 'aliyyelerinde mahalde ve saye-i himayayeleri cemi' Abdullah ve bu da'i hilafetpenahi üzerinde mü'ebbed ve mü'eyyid eyleye amin beher mah-ı resul rabb'ül 'alemin salavatallah 'aliyye ve 'ala elihi ve sahibih ecma'in.

Ed-da'i led ve led'el 'aliyye'l mehamda şerif-i sürur-i müsa'id 'asi meclis.

S.42 B.155

Kırım ve Kuban ve Toman maddesi için Rusya elçisiyle mübadele olunacak tasdikname'i hümayunun müsveddesidir.

Hazret-i Hüdavend-i memalik-i necşa ve cenab tensik ferma-yı umur kaffet'el veri tekaddisat-ı zata 'an ve zimmete ezdad ve'l işbah 'an külli zeviyet-tehanın irade'i bahira'i samedaniye ve 'inayet-i zahire'i sübhaniyesi ve seyyid-i esfiya ve sübhesa la rekta tebatıpa ceyb-i hüda şefi' yevm-i ceza ulu peygamberimiz Muhammed'el Mustafa 'aliyye ve 'ala alih ve sahibih ez kiye't-tehaya hazretlerinin

destiyar-ı mu‘cizat hamiiyyete berekatı ve ashab-ı güzin ve hulefa’i raşidin rıdvanallah te‘ala ‘aleyhim ecma‘in ve cümle evliya-yı hidayet karin ve esfiya-yı tekaddes ruhbanın(?) mürafekat ervah-ı tayyibe’i cenb-i me’valeriyle.

İşbu mu‘ahedenin Senedine tahrir şerayit-i makbul-u hümayunum olmuşdur deyü aslı liyasına hat-tı hümayun keşide kılınmıştır.

Benki eşraf’el beledan ve’l emakan ve barik’el medayin ve’l mesakin Kible’i cümle ‘alim ve mihrab teveccüh-i ‘amme’i imam olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i mübareke hadim ve hakimi ve hasret’el müluk olan bilad-ı selase’i mu‘azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam-ı centişam ve Mısır-ı nadiret’el ‘asr bahiste ve külliye Arabistan ve Afrikiye ve Burka(?) ve Kirvan ve Haleb şehba(?) ve Irak arab ve Acemve Basra ve’l hassa ve Dilem ve Dakka(?) ve Musul ve Şehrizer ve Diyarbakır ve Zülkaderiye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darusselam ve cemi‘an kurdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve kabartaban ve Gürcistan ve deşt kıpçak ve eyalet-i Tatar sa’ir ol havalilerde vaki‘ ‘umumen sığınak ve bi’l cümle tava’if-i Tatarın halife’i a‘zam ve şehriyar-ı sa‘adet desar mu‘azzami ve kezalik etrafında vaki‘ cümle’i o bi makam ve müsafatıyla ‘umumen Bosna ve kal‘a Belgrad dar’ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala‘ ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi’t-tmama Eflak ve Boğdan ve etraflarında vaki‘ kala‘ ve hasun ve ta‘rif ve tavzi‘den müstağni nice beka‘ ve beledanın padişah-ı mu‘addelet şeym ve şehinşahi şevket ‘ilm’es-sultan ibn’is-sultan ve’l hakan’el hakan’es-sultan Abdulhamid han ibn’is-sultan Ahmed han ibn’is-sultan Mehmed hatim-i ‘unvan menşur sa‘adet neşur sultanım tevki‘ sultan’el berrin ile müzeyyen ve bir zebur ve bir berliğ beliğ hilafetim nakş ve nekkar ‘azimet izhar ve hakan’el Bahreyn ile ma‘nun ve erayış kesirdir Kırım ve Toman(?) ve Kobanda tekevün iden suret-i cedidenin bir Senede rabtıyla beyn’ed-devleteyn derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın ‘ariza’i halelden vekayası için vüzera-yı ‘azamımdan hala derya-yı kapudanı olan vezirim gazi Hasan paşa iclale ve Anadolu kadı‘askerliği payesi olub sabıka İstanbul kadısı olan müftü zade Ahmed ademallah te‘ala feza’il ve hala

reisülküttabım olan iftihar-i mühret'el küttab cami'l funun valadet müni'el belegate'r-raşika ma'den'el fesehate'r-rayika zü'l kadre'l etam ve'l fahr'el eşm'el mütahhıs bimezid 'avatıf'el mülk'el 'ali el hac Mustafa dam 'uluh ve mecdeye taraf-ı vazih eşref-i şahanemden virilen ruhsat-ı kamileye müsavi iftihar'el melekat'el 'azimet'el iseviye muhtar'el kebirat'el fehime'l mesihyye maslahat-ı mesalih cemahir'at-ta'ifet'en-nasraniyye sahibet-i ezyal'el haşmet ve'l vakar-ı sahibet-i dela'il'el mecd ve'l i'tibar haşmetlü meknetlü bi'l cümle Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi ve dostumuz Katerina'ı şaniye hatmet-i 'avakibihe bi'l hayr ve'r-reşad ve ileyhe lahme sebil'er-rüşd ve's-sedad-ı canibeynden ruhsatname virilen dar-ı 'aliyyemde mukim fevkalade orta elçisi ve mürahhası ve devletinin müsteşarı ve san ve'l edmir ve san istansilas taraflarının kavaliri bi'l hafuk himmet-i 'avakibe bi'l hayr yedlerinde olan ruhsatnameleri muktezası için Devlet-i 'aliyyemle Rusya devleti beyninde hicret-i nebeviyye 'ala sahibiha efdal'et-tahiyyenin bin yüz doksan sekiz Senesi Safer'ül hayriyenin on beşinci günü tarihiyle müverreh üç maddeden 'ibaret bir mu'ahedesinde hatm ve imza itmeleri ile lafzan bilafzin vech-i atıye'l beyan üzeredir Devlet-i 'Aliyye'ı Osmaniye ile Rusya Devlet-i imparatoriyesi beyninde derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın tezayid ve istikrarına badi olur vesa'ilin istihsalı tarafından matlub ve mültezim olduğundan bu def'a Kırım ve Toman(?) kubatta tekevvün iden halat-ı beyn'ed-devleteyn müverres kabl ve kal ve belki muceb infisah sulh ve salah olabildiği mülhaza olduğundan husus-ı mezburun tarafından dostane müzakeresini işbu iki devlet ihtiyar ve gereği gibi mütala'a eylediklerinden sonra beyn'ed-devleteyn min ba'de bir dürlü mevadd-ı bahs kabl ve kal kalmamak irade'ı cazimesiyle ba'de izin mesaliha'ı kuvveye Ferhunde(?)falek ve hüsn-i hemcivarinin ve ticaret-i ma'kudenin menafi'ıyle tarafeynden temenni' olunmak için husus-ı mezburun rabita'ı kuvveyeye rabt'ımuktezi gördüklerine bina'en işbu iki devlet bu hususu ba'de'l müzakere bu Senedin tamamen ve kamilen ri'ayet ve ifasını 'alenen 'ahd ve Peyman iderek 'akd ve tanzimini murad eylediklerinde taraflarından mürahhaslar intihab ve ta'yin ve yedlerine ruhsatnameler i'ta ya'ni Devlet-i 'Aliyye'ı Osmaniye tarafından tavniya zamandan derkah-ı alih ki Devlet-i kuvve-yi şevket vüzera ve 'ulema ve ricali derunlarında hala bi'l fi'il derya kapudanlığı ve Anadolu kadı'askerliği payesiyle sayıka İstanbul kadılığı ve riyaset küttab hademat-ı celile'ı refi'alarıyla şerefyab olunub şehriyar ve darad Reyyan ve

hüsrev mu'addelet nişan daver-i devran şehinşah cihan şevketlü kerametlü kudretlü 'adaletlü veli ni'metimiz padişahımız efendimiz canib-i hümayunlarından yedimiz ihsan buyurulan ruhsatname'i samiyeleriyle haşmetlü meknetlü bi't-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından dar-ı 'aliyyede mukim fevkalade orta elçisi ve mürahası ve devletinin müsteşarıve san ve'l edebimiz ve istansilav tarafeynin kavaliri rağbetlü menzeletlü yakuda bi'l hafuk dahi ruhsatname ile terhis olunub layıkı ve iktizası vechle yedlerimize virilen ruhsatnamelerimizi beynimizde ba'de'l miyadla mevad-ı atiyet'ez-zikri imza ve temhir eylemişizdir.

Evvelki madde: Bin yüz seksen sekiz Senesinde 'akd olunan mesaliha 'ahidnamesinin ve bin yüz seksen dokuz Senesinde tanzim olunan hududnamenin ve bin yüz doksan üç Senesinde mün'akid olan tenkihtamenin ve bin yüz doksan yedi Senesinde karar bulan 'ahidname'i ticaretin havi oldukları cümle şerayit ve maddeleri ba'de izin dahi ka'l evvel kamilen ve bila haleb tarafından mer'i ve düstur'el 'amel tutulub ancak bin yüz seksen sekiz Senesinde 'akd olunan 'ahidnamenin üçüncü madde ve yüz doksan üç Senesinde iti'kad bulan tenkihtamenin ikinci ve üçüncü ve dördüncü maddeleri istisna olunub işbu maddeler ba'de izin devleteynden bervechle i'tibar olunub 'amel olunmaları iktiza eylemeye lakin Özi kal'asına kadimiye'l kasile ka'l evvel evvel Devlet-i 'Aliyyenin taht-ı tasarrufunda baki kala 'ibaresi bi'l ahir mastur seksen sekiz Senesi 'ahidanmesinin zikr olunan üçüncü maddesinde meserrah olamğla 'ibare'i mezkure kemakan ma'mul bive mer'i tutula.

İkinci madde: Rusya Devlet-i imparatoriyesi Tatar hanları taraflarından Suğucuk kal'asının nahiyesi üzerine iddi'a olunan mülkiyet hukukunu hiçbir vakitte dermiyan ve iddi'a eylemeyüb kal'a-i mezkure külliyen Devlet-i Osmaniyenin mülki olduğunu i'tiraf ider.

Üçüncü madde: Kuveytde(?) Kuban nehri hudud-ı i'tiyad olunmağla zikr olunan Devlet-i imparatoriye nehr-i mezburun birer nakiyesinde ya'ni nehr-i Kuban ve karadeniz beyninde mütemekkin olan tava'if-i Tatardan dahi keşf-i yed ider işbu Senedin gerek şevketlü kerametlü 'adaletlü merhametlü merhametlü veli ni'metimiz efendimiz padişahımız hazretlerinin taraf-ı hümayunlarından ve gerek haşmetlü

meknetlü bi't-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi cenabları tarafından kendü imzalarıyla ve vech-i mu'tad üzere muharrir 'alenen tasdiknameleriyle te'yid ve tasdik ve zikr olunan tasdiknameler işbu Senedin 'akdi gününde dört ay zarfında ve mümkün olur ise dahi mukaddem Kostantiniyesi mübadele olunmak üzere karar virilüb canibeyn mürahasları mefahim ve mezamini muvafik ve mutabık iki nüshası tertib ve terkim idüb kendü imzalarımız ile imza ve mühürlerimiz ile hatm ve temhir eyleyüb tenbiyemiz eylemişizdir deyü mastur olmağın İmdi_bila her tahrir olunan mu'ahedesinde taraf-ı vazih'eş-şeref-i şahanemden işbu tasdikname'i hümayunumla tasdik ve te'yid olunub gerek canib-i celil'el münakıb daveranemden ve gerek ahlak-ı sa'adet insafımız taraflarından mevadd-ı mezkurenin kamilen bi'iyadenha ve bial tağyir hıfz ve vekaya ve icrası kavli-tacdaranemle ta'ahhüd ve zikr olunan ta'ahhüd-i padişahanemi ziyade te'kid ve istihkam zımında tuğra-yı garra-yı hadivane ve hatt-ı şerif celadet redif şehriyaranemle tezyin ve nevşih olunmuşdur. 136 Cemâziye'l-âhir/1198

S.44 B.156

Bi'inayetallah te'ala biz Katerina'i saniye ki bi'l cümle Rusyalıların ve Moskoviyyenin ve Kubanın ve Viladimiriyyenin ve nur-u arverebenin padişahı ve imparatoriçesi ve Kazanın çariçesi ve arzuhafin çariçesi ve Sibiryanın çariçesi ve safeviyenin melekesi ve semulenfonun Roksa'i(?) kebiresi ve Estonya ve karlbe ve penorebe ve buurebe ve banka ve Bulgarya vesa'irlerin ve vekmesani ve aşağı galiçya nev garorebenin ve certefüye(?) ve rezatebe ve Seneviye ve barosliye ve bilorezbe ve ordorye ve evirorbe ve kobezbenin hakime ve roksa'i kebiresi ve tamamen taraf-ı şimalin hakimesi ve aborbenin malikesi ve vakar-ı tenbiye ve Gürcistan çarlarının ve kabardinenin ve Çerakese ve korsika beylerinin ve sa'ir nicenin Belarus meleke ve hakimesi ez işbu tasdikname ile bilinmesi muktezi olanlara i'lan ideriz ki Devlet-i imparatoriyemiz ile Devlet-i 'Aliyye'i Osmaniye beyninde derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın vech-i kuvve üzere istihkamı da'ima matlubumuz olduğundan ve a'zam ve ekrem min'el mülük'es-selatin Mekke ve Medinenin hadimi ve Kudüs-i şerifin hamisi ve Rumeli ve Anadolunun cevanet-i ma'muresinde vaki' memalik-i vasi'anın ve Akdeniz ve Karadenizin mülk ve padişahı olan şevketlü kudretlü 'azimetlü padişah'es-sultan ibn'is-sultan ve'l

hakan'es-sultan Abdulhamid han ibn'is-sultan Ahmed han hazretlerinin dahi bugüne sebat-ı hayriyesi olduğu mücerrebimiz olmakdan naşı tarafeynin işbu sebat-ı hayriyenin tamamen ve kamilen hıfz ve vekayası matlub olduğundan beyn'ed-devleteyn her dürlü şekük ve 'adem emniyeti bertaraf etmek ve beyhude mevalat-ı kamilenin ve mevaneset dostanenin rivayetini vech-i efvi üzere ile'l ebed irtibat itmek zımında Kırım ve Toman(?) ve Kubanda işlerin nizam-ı cedidine da'ir padişah-ı müşar-ı ileyh ile muhabere'i dostaneye bir şeru've mübaderet olunmasını münasib gördüğümüze bina'en mürahaslar ta'yin olunmasına muvafakat ve hassa'i tarafımızdan dar-ı 'Aliyye'i Osmaniye mukim fevkalade orta elçimiz ve mürahasımız ve devletimizin müsteşarı ve Rusyanın kavalirliklerinden san vladimir kavalirliğin rütbe'i salisesi kavaliri ve lehin sen istansilas tarafının kavaliri bafora bi'l hafuk ve padişah-ı ali Osman hazretleri tarafından hala kapudan-ı derya vezir Hasan paşa ve sabık İstanbul kadısı olub el-yevm Anadolu kadı 'askerliği payesinde olan Müftüzade Ahmed efendi ve hala reisülküttab el hac Mustafa efendi hays olunub zikr olunan mürahaslar layıkı ve muktezası vechle yedlerine i'ta olunan ruhsatnamelerini beynlerinde ba'de'l mübadele bin yedi yüz seksen üç Senesi mah-ı kanun-i evvelin yirminci gününde üç maddeyi haviyesinde 'akd ve karar ve imza eylemişlerdir ki 'ibadesi lafzan bilafzin vech-i ati üzeredir.

Bismillahi te'ala kadir 'ali külli şey'in.

Rusya Devlet-i imparatoriyesiyle Devlet-i 'Aliyye'i Osmaniye beyninde derkar olan hüsn-i mevalat ve müsafatın tezayid ve istikrarına badi olur vesa'ilin istihsali tarafeynden matlub ve mültezim olduğundan bu def'a Kırım ve Toman(?) ve Kubanda tekevvün iden halat-ı beyn'ed-devleteyn müverres kabl ve kal ve belki muceb-i infisah sulh ve salah olabildiği mülahaza olduğundan husus-ı mezburun tarafından dostane müzakeresini işbu iki Devlet-i ihtiyar ve gereği gibi mütala'a eylediklerinden sonra beyn'ed-devleteyn mütte'id bir dürlü mevad-ı bahs kabl ve kal kalmamak irade'i cazimesiyle ba'de izin mesaliha'i kuvveye ferhunde falek ve hüsn-i hemcivarinin ve ticaret-i ma'kudenin menafi'yle tarafeynden temenni' olunmak için husus-ı mezburun bir rabita'i kuvveyeye rabtı muktezi gördüklerine bina'en işbu iki devlet bu hususu ba'de'l müzakere bu Senedin tamamen ve kamilen ri'ayet ve ifasını 'alenen 'ahid ve Peyman iderek 'akd ve tanzimini murad eylediklerinden

taraflarından mürahaslar intihab ve ta'yin ve yedlerine ruhsatnameler i'ta ya'ni şevketlü kudretlü bi't-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi hazretleri canibinden dar-ı 'Aliyye'i Osmaniyede mukim fevkalade orta elçisi ve mürahası ve devleteynin müsteşarı ve san validemiz ve istansilas taraflarının kavaliri menzeletlü asaletlü bakoda bi'l hafuk ve şevketlü padişah-ı ali Osman hazretleri tarafından 'izzetlü sa'adetlü hala kapudan-ı derya ve zeyr-i Hasan paşa ve Anadolu kadı 'askerliği payesinde olan sabık İstanbul kadısı müfü zade Ahmed efendi ve hala reisülküttab el hac Mustafa efendi hazıratı terhis olunub zikr olunan mürahaslar layıkı ve iktizasını vechle yedlerine virilen ruhsatnamelerini beynlerinde ba'de'l mübadele mevad-ı enbete zikri imza ve temhir eylemişlerdir.

Evvelki madde: Tarih-i iseviyyenin bin yedi yüz yetmiş dört Senesinde 'akd olunan mesaliha 'ahidnamesinin ve bin yedi yüz yetmiş beş Senesinde tanzim olunan hududnamenin ve bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesinde mün'akid olan tenkihamenin ve bin yedi yüz seksen üç Senesinde karar bulan 'ahidname'i ticaretin havi oldukları cümle şerayit ve maddeleri ba'de izin dahi ka'l evvel kamilen ve bila halel tarafeynden mer'i ve düstur'el 'amel tutulub ancak bin yedi yüz yetmiş dört Senesinde 'akd olan 'ahidnamenin üçüncü maddesi ve bin yedi yüz yetmiş dokuz Senesinde in'ikad bulan sefihamenin ikinci ve üçüncü ve dördüncü maddeleri istisna olunub işbu maddeler ba'de izin devleteynden bervechle i'tibar olunmayub 'amel olunmaları iktiza eylemeye lakin Özi kal'ası kadimiye'l kasile evvel Devlet-i 'Aliyyenin taht-ı tasarrufunda baki kal 'ibaresi bilada mastur bin yedi yüz yetmiş dört Senesi 'ahidnamesinin zikr olunan üçüncü maddesinde meserrah olmağla 'ibare'i mezkure kemakan ma'muleye ve mer'i tutula.

İkinci madde: Rusya Devlet-i imparatoriyesi Tatar hanlar tarafından Suğucak kal'asının nahiyesi üzerine iddi'a olunan mülkiyyet hukukunu hiçbir vakitte dermiyan ve iddi'a eylemeyüb kal'a'i mezkure külliye Devlet-i Osmaniyenin mülkü olduğunu i'tiraf ider.

Üçüncü madde: Kubanda kuban nehri hudud-ı i'tibar olunmağla zikr olunan Devlet-i imparatoriyye nehr-i mezburun vakiyesinde ya'ni nehr-i Kubanda(?) ve Karadeniz beyninde mütemekkin olan tava'if-i Tatardan dahi kefid ider.

İşbu Senedin gerek şevketlü kudretlü bi't-tamam Rusyalıların padişah ve imparatoriçesi hazretleri tarafından ve gerek şevketlü padişah ali Osman hazretleri canibinden kendü imzalarıyla ve vech-i mu'tad üzere muharrir 'alenen tasdiknameler ile tebid ve tasdik ve zikr olunan tasdiknameler işbu Senedin 'akdi gününden dört ay zarfında ve mümkün olur ise dahi mukaddem Kostantiniyyede mübadele olunmak üzere karar virilüb canibeyn mürahasları mefahim ve mezamini muvafık ve mutabık iki nicesini tertib ve terkim idüb kendü imzalarıyla ve mühürleriyle hatm ve temhir eyleyüb beynlerinde mübadele eylemişlerdir Kostantiniyyede tarih-i hazret-i İsanın bin yedi yüz seksen üç Senesinde mah-ı kanun-i evvelin yirmi sekizinci günü tahrir olunmuştur.

Zikr olunan Senedin havi olduğu maddeleri mülahaza ve mütala'a eyledikten sonra mevadd-ı mezkureyi mefsud ve meramımıza muvafık ve mutabık gördüğümüze bina'en anları kabul ve te'yid ve tasdik ve işbu tasdikname ile kabul ve tebid ve tasdik idüb gerek tarafımızdanve gerek Ahlat ve viranlarımız taraflarından zikr olunan Senedin muhtevasını bila halez ri'ayetini ve tebmamiha ve bi'ibarenha ve bila kusur icrasını kavlı-i padişahanemiz ile va'ad ideriz i'timaden 'aliye işbu tasdiknameyi kendü valimiz imza idüb kebir mühr-i padişahanemiz ile selbid ebed-i raliz sen Petersburgda cenk yedi yüz seksen dört Senesi mah-ı şubatın ikinci günü ve cülusumuzun yirmi ikinci Senesi virilmiştir.

Mahal-i imza mahal-i mühür

Kafrin

S.46 B.157

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden Şirvan hanı Han Damet mu'alebeye Farsça name'i hümayunun müsveddesidir.

Cenab-ı imaretma'ab hükümet nisab Devlet-i intisab sa'adet iktisab zü'l kader'el etm ve'l fahr'el eşm 'ilm-i karar hatta'i şehamet Mekke taz 'arsa'i celadet mesnedara-yı ferman ray-ı bi'l fi'il Şirvan hanı olan han damat me'alibe neccab zakibat şahane ve teslimat ve vakibat-ı padişahane ki hüsn-i teveccühat-ı bekirane'i

hadivaneden kaç olur mütala'a kılındıktan sonra ma'lumunuz ola ki kaffe'i sekene İran ve 'umumen Katan(?) memalik-i Azerbaycan ittihad-ı diyanet-i İslamiye cihetiyle öteden berü hanedan-ı muhallid'el erkan-ı saltanat-ı seniyyemizin himayet ve hemcivarı olub zaman 'adalet-ı efzan şehr-i yaranemizde ahali-yi mezkure haklarında teveccühat-ı mekkarim gayat-ı daveranemiz ecdad 'azamımız esar allah te'ala berahebbim zamanlarından efsun olduğu nümayan ve gayret-i diniyye ve hamiyet-i milliye hasebiyle evvel iftarın mukayyed i'da-yı desayis nişandan sıyanet ve haraseti zimmet himmet hüsrevanemize la ebed idüğü zahir ve 'ayandır Tiflis hanı erkli han Rusyalı ile şera'it-i ma'lume üzerine 'akd-i mu'ahede ve Peyman eylediği ve meramı Azerbaycan hanlarını temhir-i mukaddemat meclane ile birer takrib vifak-ı Devlet-i İslamiyeden tahvil birle ma'azallah te'ala dünya ve ahiretlerini harab idecek Rusya devleti menaye'atına(?) icbar itmek fikri idüğü bundan akdem led'el istihbar mücerred havanın Azerbaycanı ifaz zımnında bi'l fi'il sadrazamımız tarafından hala Çıldır valisi vezirim Süleyman paşa iclale ve Bayezid mutasarrıfı İshak Paşa damat me'aliyye teharat-ı mahsusa tastir ve mecmu' hannan Azerbaycana keyfini iktizasına göre bi'l muhabere ifade ve kendülere olan nehr ile irsal eylemesi ve dahi ve erkli han mesfurun Rusyalı ile 'akd eylediği şerayit-i mu'ahedesinin sureti tayyi ile nesir olunmuşdu el halet-i hezihi vezir-i müşar-ı ileyhın hannan muma ileyhima gönderdiği Süleyman name demi vesatatiyla canib-i müşar-ı ileyhe gönderdikleri tahrirat taraf-ı müşar-ı ileyhden dar-ı 'aliyyeme nesir olunmağla cümlesinin mefhumları ve Musul tahrirat olan merkum Süleymana olan vesayaları muktezası üzere Devlet-i seniyyemiz ittihadında sebat ve metanetleri derkar ve selabet-i diniyelerini ima ve iş'ar itmeleriyle ba'is-i inbisat-ı daveranemiz olub ve hala havi hanı Ahmed han damat mu'alibe hannan Azerbaycanın esen ve ikdamı ve öteden berü kemal-i diyanet ve salakat ile şehr-i teş'ar olması mülabesesiyle Devlet-i seniyyemizin manzur ve mültezimi ve oğuz din-i Mübin ve devlet ebed-i rahatımız ezcan düvel-ı sarf-ı tab ve tafet ideceği meczum ve hannan muma ileyhın tarafına olan rabıta'i derun ve menayi'lerin ma'lum olduğundan beynlerinde serkerde sipahsalar müsabesinde olmak hasebiyle din-i Mübin gayretini iltizamve da'ima Çıldır(?) valisi müşar-ı ileyh ve Bayezid mutasarrıfı İshak paşa mest me'alibe ile muhabere merasimine ri'ayet ve her canibe nezaret iderek ve bir an gafil olmayarak menikazane harekete ikdam ve erkli han tarafından hudud-ı

memalik-i İrana ve tahsis istima' olduğuna göre Revan taraflarına veyahud memalik-i mahrumemize birgüne su'i kasd 'alami revanmun olur ise ol havalilere karib olan serhidat mansuremiz ve cevaniblerinde bulunan vüzera-yı 'azam ve ümera ve hükkam ve sa'ir hademe'i saltanat-ı seniyyemiz ve teva'if-i 'askeriye zabitanı taraflarından kendülere min külli'l vücuh mu'avenet ve takviye bazevi selabet ve iktidarlarına ikdam ve dikkat eylemeye taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden me'mur olmalarıyla han-ı mesfur ve ağvani taraflarından Devlet-i 'Aliyyemiz arazisini hududlarına ta'risi misillü halet-i senuh ider ise anlar dahi zahiren ve batinen ittifak ve ittihadad birle deyn-i gayretini ele alub i'danın deliranın bi'l mukabele müdafa'alarına ve gerek memalik-i Azerbaycan ve gerek hudud-ı arazi'i saltanat-ı seniyyemize yanhande nehuset olamamaları esbanenin istihsaline sarf kab ve tevan eylemeleri meram-ı isabet encam-ı hümayunumuz olduğunu efham sebafe bi'l cümle hannan Azerbaycan muma ileyhma emsalen hüsrevanemiz isdar olunub ve siz ki han diyanet nişan ma'ziye'l besiz fitrat bakübra'i zana'atkarda mehmuz olan maye'i diyanet ve sadakat ma derzad ve zamir safvet semirkezve müzmir olan hulus ve istikamet hüda erad-ı sefinesince a'zam dahil düvel ve merci' ve melaz-ı 'amme milel ve nahl olan ve Devlet-i 'aliyyemize cümleden ziyade meyil ve mecneb-i tabi' ve sıdk ve müverres samiminiz ve ittihad-ı diniye ve bi'l cehne-yi İslamiye hasebiyle hanedan-ı kaviye'l erkanımıza bu ana dek kesb-i intima ile ufuk-i müşrikin ve Nusret takviyet-i din ve revanilimiz hususunda hulus-i tavşiniz da'ima revanıma olduğu vareste'i kayd-ı eşkal olduğuna bina'en bu hususda sizden mukteza-yı asalet ve riyaset ve menbağa-yı hamiyet ve bisaletiniz üzere himayet beyza-yı İslamiyeye himmet-i senuhi me'mul ve manzara olub bu babda taraf-ı şahanemizden bir hususda kat'a tecviz kusur olunmayacağı ve bir vakitte i'da-yı din ve millet olan küffar cakesardan emniyet ve dostluk me'mul olmayub her ne tarikle izhar-ı mülayemet ve Rüstem ederler ise dâhi ma'azallah te'ala da'amlarınca bünyan-i düvel-i İslamiyenin karin indiras olması maslahatı için olduğu ve bu suretde rei'ez-zeval olan dünya-yı faniye farkında olunmayub devr-i cezada sahib-i şefa'at-ı 'aliyye ve 'ala alihi ve ashabih ezkiye'n-nece hazretleri cümle şermeser olunmayacak vechle a'la-yı kelimetullah dikkat kaffe'i savmının muvassıdına vacib ve menhatım olduğu nevamir beyninde kendüden gayret-i diniyeye muvafık ve hamiyet-i islamiyeye layık mesa'i mezbure beruzi me'mul samir-i elham semir-i şehriyaranemiz idüğü beyanıyla hala

şam hanı cenablarına dahi mahsus name’i hümayun mülatefet-i makrunumuz nesiriyle ifade olunduğu ma’lum diyanet melzumunuz olunduk da zat-ı diyanet ebatınızda olan mezid ve saz ve raviyet ve kemal-i şehamet ve selabet muktezası için gerek şam hanı müşar ve gerek sa’ir hannan Azerbaycan muma ileyhim ile ittihad ittifak veya husus Çıldır valisi ve Bayezid mutasarrıfı ile muhabereye himmet bola hote’i din-i müslimin hadi’at karin taraflarından hudud-ı İran ve memalik-i Azerbaycan ve tahsis-i Dağıstan ve eyalet-i Şirvan taraflarına veyahud Devlet-i ‘Aliyyemiz hududlarına o makule bir su’i kasd ‘allami ihsani olunduğu halde müdafa’a’i i’da-yı diniyye mukteza-yı sadakat ve diyanetiniz ve sizden melhuz hümayunumuz olduğu üzere bezl-i kudret ve her halde mu’avenet ve mezahirat birle ref’i sabil hasma mübaderet ve birbiriniz ile ittifak ve ittihad ve bin cebhe’i İslamiyye ri’ayet ider ki gerek hudud-ı Azerbaycana ve gerek arazi’i Devlet-i ‘aliyyemize bervechle yanhadde nahuset olamamaları esbanının istihsaline ve her vechle takviyet-i din-i mübteme ihtimam ile zeyur sahayif ve kabi’ eyyam ve ila yevm’el kıyam zikr-i bi’l hayrınız ile temkirimiz kevr’es-senbe efam olacak asar-ı hamide ve hademat-ı sa’ide izhar-ı rütbe bezl-i cel ihtimam ve herhalde tahsil rıza-yı mülukanemiz ile hakkınızda du’a-yı hayr-ı seri’an-naşir hüsrevane tehir-i celb ve cezbe sa’i ma la kalam eylesesiz. Fi Evahir-i ... /1198

Bir sureti şam hanı hana berevech-i meşruh name’i hümayun

S.47 B.158

Hala emir-i Mekke’i Mükerrreme şerif sürur bin müsa’id dam sa’ideye teşrifat-ı hümayun irsalini muhtevi yazılacak name’i hümayunun müsveddesidir.

İşbu name’i hümayun ... teşrifine hazret-i cihandan 6 safer/99

Siz ki şerif-i Nebahat-ı elif müşar-ı ileyhesiz ‘ansar-ı fitrat-ı asliye ve maye’i hilkat-i nebilenizde muhammer ve merkuş olan nefa-yı cevher ‘arakat-ı ‘adenaniye ve safa-yı taviyyet-i asalet-i kahtaniye muktezası için müş’ar’el haram sıdk ve ihlas ve dahil’el hatm-i vefa ve ihtisada icrasının mebrureye sa’i ve ikdam ve ifa-yı mesa’i’i meşkureye dikkat ve ihtimam tahdime bend-i teşebbüs ve muvazebet olarak makam-ı siyadet-i intisab-ı şerafete ku’ud ve sellem refi’el münteha-yı imaret

Mekke’i Mükerreremeye su’udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı hüsrevane ve inkisab-ı teveccüh-i derun-i şahanemize bezl-i mehud birle hameyn-i muhteremeynin ikmal-i esbab-ı tevkir ve ihtiramında ve sükkân ve mücaverin beleddeyn-i mükerrermeteynin terfiye hal ve nameyn-i ballerinde ve kezalik hatta’i Hicaz-ı mağfîret tirazın ikame’i ve ‘amme’i nizam ve idame’i kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar-ı meyamin istihzara min külli fec-i ‘amîk zamlâ bend-i ‘azîmet-i müstelzîm’et-tevfîk olan fevafîl hüccac hidayet-i menhac ve vüfur-ı zevvar ve enba’i sebîl ve ticaret karin-i emniyyet ve selamet ve rehin esvede ki ve istirahat oldukları halde ebab ve zehabları mesalihinde islah-ı hamîyyet-i insafınızdan ziyade iraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamîde ve etvar tesdidemiz nezd-i hümayun daveranemizde ma’lum ve meşhud olub sizden her vechle arazi’i mukaddesenin tanzim ve tensikinde izhar-ı merasim ‘azîmet ve kiyaset ve ibraz bevazem himmet ve nehmet me’mul ve melhuz cenab-ı hilafetma’ab şehriyanem olduğuna bina’en hakkınızda derya-yı ve sebî’el erca-yı ‘atufet-i hüsrevanem mevac ve iktab kebni tab mekarim hadivanem lami‘ ve vehhac olmak hasebiyle hila‘ hassa’i fahra ve kesa-yı zat’el Behîye’i zahirenden semur-i müverres’es-sürure duhte bir tevb hil’at-ı müstecleb’el mefahhirat sultan-ı inayet ve ihsanım olub şerefceşa-yı sudur olan işbu name’i hümayun-i mülatefet-i makrunumun iblağ ve isali hizmetine ta’yin olunan humbaracı başı sabîk el hac Ahmed zeyd mecde ile irsal olunmuşdur bi’avne seccane ve te’ala vusulünde hanedan-ı ‘azam’eş-şan ve dudman razîyet’el erkanımıza olan mezîd-i safvet seriret ve vüfur-ı hususiyet ve istikametiniz müsted’asınca(?) hil’at-ı seniyye ve kisve behiyemi ri’ayet rûsum-ı ta’azîm ve İclal ve müra’at-ı sunuf tafhim ve icbal ile telakki ve istikbal ve düş-i istihkak ve ibtihalinize bevşen ve iktisa ile mefahhirat ve mübahat eserinde vezâyif-i sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i mübeyyin ve nasiye’i rahatınızda satî‘ ve der hişan ve lami‘ ve taban olan envar asalet ve bir tüftüt ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi ve mir hacı vezirim dervîş Mehmed paşa ademallah te’ala iclale ile mukaddemce muhabere ve mekatibe tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit içtibat ve tevafuka ri’ayet eyleyerek iktara ma’mure’i bilad-ı islamiyeden tavaf-ı beyt-i şerîf ve ziyaret-i sarîh mukaddes beni’i bahîr’et-teşrif için hadî hevan nafe’i teveccüh ve ‘azîmet ve sa’îk rakîb-i tenab ve sür’at olan hüccac-ı meserrât minhac ve tüccar ve zevar meyamin ibtihacın ve cevşe ile himayet ve siyanetlerine ve temin taraf-ı hameyn ve tahsil refah fetan

makameyn-i münifeyn hususlarına sa'î ve dikkat ve zat hilafet sema'im için evvel emakan meşhune ilçesinde sakin sulha ve ihbar ve 'iyad ve zehhar ve ibrazın ed'îye'i Hayriyeleri isticlab ve katiye'i umur-ı mesalih iktar-ı hicaziyenin tavr-ı hüsn ve vech-i vecibe müstahsen üzere tesviye ve tanzimine ve hususan hüccac-ı müsliminin medayin-i salihiyeden istikballeriyle yine mahal-i mezburdan teşyi'lerine ve zahir'el cenna'i olan eşkıya-yı 'üryan(?) ve bi'l kemile(?) tava'if-i Mısıra mevziyenin itale'i ebadı müte'arris ve te'addilerinden hac ba ibtihadın muharasa ve vekayalarına ve erbab-ı fesadın kat'î yed-i tasallut ve evzer ralerme ihale'i cevz-i himmet ve neheri ve mah-ı hamaset ve teşmir-i sa'id meknet ve hala Cidde valisi vezirim beyin Ali paşa ademallah te'ala iclala ile tarika'i marziye'i hüsn-i itlaf ve infaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub teknil ve itmamına bezl-i himmet eyleyerek şan-ı şevket 'unvan saltanat-ı seniyyeme layık ve seramet ve şehamet-i haşimiye kerre muvafık müsa'î'i cemile ve mü'esser celileyi vücuda götürmeğe sarf-ı meknet ve tahsis i'kab-ı salavat ve evfat icabet-i 'abatta müşerrefeyen ve mezm ve makam ve mu'takifeyn beyt-i haram olan hulus-i 'ibad ve meşayih-i salah i'tiyad ile devam-ı 'ömr-i devlet ebed-i müddet ve kavvam-ı fer ve şevket zafer-i 'iddet şehinşahanem da'vetine muvazebet ve herhalde celb-i hatır-ı keramet mezhahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve asarı dar-ı devlet penah daveraneme bibederbi 'arz ve işarete mübaderet eyleyesiz. Fi ... /1198

S.47 B.159

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden Surre hümayun irsalini müş'ar-ı emir-i Mekke'i Mükerrreme şerif-i sürur bin müsa'id dam sa'deye 'Arabiye'l 'ibare yazılacak name'i hümayun müsveddesidir.

... .. ve hil'at ve ve ...

Elhamdülillah ellezi ce'ale sirrat'el bateha'i sıdk-ı derra'l beyza ve celle beha icbar 'arays'el maznu'at min'es-seri ila sidrat'el münteha ve seyyiram- kari Muahmmmed nebiyye'el müctebi ve safiyye'l mürtazi ve emr-i celile İbrahim en yerfi' kava'id'el beyt ve evhi ileyh ma uhi ve teveccühat'el vüfur mesveşhin ve şah'el hadi ve raf'u esvatihim bi't-tahlil ve'n-nebiyyet ve kasd ve ahvalini fetubi limen sa'î beyn'el mürüvvet ve's-safa va salli bimakam-ı İbrahim yahzenu' kalb ve intihac-ı

nehc'el kurbi ve'z-zülfi ve beyz-i veçhe ta'zim hacet'ül esved mesela'i la kesne'iz-zeka ve's-salavat ve's-selam 'ali min ba'is rahmet'ellil veri ve sar ziyaret kabre murtaki medaric'es-sa'ade fi'd-dünya ve'l 'akabi ve 'ala elihî ve sahibih'et-tayyibin'ed-din tahmiz ve ka'bet'el 'aliya min irtas'el evsan ve Muhammed ve ebniyan-ı şeri'at'el Mustafa mahanet'el femari fevk-i menabid ağsan bensic allah ve takdise fi külli ravzat 'asa.

Ema ba'de fi heze ihtabina'ş-şerif'el hakani ve kinayina'l münif'es-sultaniye'n-nafiz hükme bi'inayetallah'el mu'ayyen fi iftar'el arzin müta'ala esatin'el müluk ve's-selatin'el ezal naşiran fevac'el 'adl ve'l eman ve maberih zahiran beyn'el hedayik'el berri ve'l ihsan ma seca'at'el kema'im ve rıf'at'el 'azlan isdarnah mantuben biferayid'et-tahiyat'er-rayikat ve muhteviyen 'ali kala'id'et-teslimat'el fa'ikat-i mazharan 'örf-i riyahin'el muhabbet ve'l istalbes ve mümehhid'el mübani'l müverret'el mahfuzet 'an'il indiras ila 'ali cenab'el emir'el mecd'el mübeccel'el ecl'el evced'el muktezi asar-ı islafe'el eşraf min ebe'il 'ariza bidal-i 'abd-i menaf ve ecdade'l hamidiye's-seyr'el cemil'el evsaf fer'iş-şecerat'ez-zekiyet'en-nübüviyyet'el Mustafevina'l mütemenni ila eşraf-i cersumet 'ala 'ansarha ve'l mütneseb ila enfüs ervemete gala cevherha zidet-i selalet'ez-zehra'il Betül 'amed al beyt'ir-resul'el mahfuf bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el vahid'el macid eyn'el macid emir-i Mekke'i Mükerrermet'eş-şerif sürurin müsa'id li ezalet'el 'inayet'er-rabbaniye leh mülahaça ve ve'l kellat'es-samedaniyet-i 'aliyye hafıza senahi ila nadiye'ş-şerif innallah celle şane ve 'azze bir hana istefane min beyn-i 'ibade halifet'el enam ve i'tana seyf'el cihad ve emrina te'sis ve din'el islam ve şerrafna 'ala'l müluk bidanet-i beytullah'el haram ve'r-rükün ve'l makam ve zeyyin menşur saltanata bimecdemet ravzat-i nebiyyina ve şefi'na 'aliyye ensiye't- tahiyet ve's-selam hamdillah 'ala zelik ya'im'eş-şükür ve ikmal'el mehamed ve mahalli tera'ib 'arayış-i hezihi'n-ni'm min cevahir'el esniyet bi 'alak'ek kala'id ve enfüs'el fera'id fela cürm ve cehna'l nehme vasi'a ve tehnet'el himmet'et-tasi'ar-ref' Rabat'eş-şükür fevk-i kammet'et-tasi'a ve Surrefna ezimmet-i sarimetna celile ila tarik ifa'i ma vehbinallah min'el mevahib'el tecrile ve emnetbina suhuvet mataya'l ikdam fi tenfiz mesalih'eş-şeri'yyet cariyen macariye'l hayyid ve'l ihtimam'el esimme meham'el evkaf'el meşrutat'el fukara'il harameyn'el muhteremeyn ve'l evzaf'el mu'ayyenet'el mazbutat li'ş-şerefa'i şerefhimallah te'ala fi'd-darin ve li'l

‘ibad’el ‘akifin fi’l makamin’el mükerrermin ve irsalna min şamil ‘inayatına ‘ala
 resm’il kadim fi hüda’l ‘am ve hüve ‘am teman ve ta’yin ve mi’e ve elf min hicret-i
 min eşses-i feva’id’el islam sebt-i ‘ali sariha seccal’et-tahiyyet ve’s-selam kaffet’el
 emval’el muhassalat min rabi’el evkaf’el merfukat’el merbutat ve nüfur’el ma’rufat
 ve’l veza’if’el mazbutat elleti hassasat bila’iz’il haram ve Yesrib mimmen seken feha
 ve ihtar’el civar min habse’l meşarif ve’l megarib ve cümle neha müsabetet ve
 muaharreret ve i’dadha mufassalat ve mugarrereten kema hüve’l mastur ve’l merkum
 fi’d-defter’el ma’lum ve’l mahtum cemi’had sanir’en-nezzar’el halisat’es-safiyet
 min’en-nüfur’er-racite fi ‘ammet’el bilad’ed-daniyet ve’l fasiyet ve sellemna tilke’s-
 sarar eser ma vaz’ fi’l ikyas’el mevsumet nectemina şerif def’an li’l iltibas ila yed-i
 hamil zelik’el menşur’es-sultani ve nakil heze’l misal’el hakani’l menselek fi selk(?)
 haddam devletina’l ‘aliyyet min ru’usa’i beva beyn’es-sultaniyet iftihar’el emacid
 ve’l erkam mir ‘ali’l mevsuf ba bin İsmail paşa dam mecde ve ‘amdet ashab’et-tahrir
 ve’t-takrir katib’ed-defter zeyde kadre ba’de ma feldna hüma tilke’l hidmet’el celilet
 ve i’tinahüma defter-i mahtumen nectemina’l mübarek’es-süleymani la ezal
 ‘unvanen ve rütbeten ‘ala saha’if-i menaşir’el emani meczan ‘an’il mesarif’el
 mu‘ayyeneten mütezammiten bi’l mevahib’el makannenet fi’lme’mul min
 sübhaneküm’el hamidet hesabiküm’el mecidet ‘afv-ı vusul inşallah te‘ala mazhuben
 bi’s-selam’el kıyam ‘ala sak’il ced ve’t-teşmir ‘ala sa’id’el ihtimam’el mecd-i
 cereyan ‘ala cemil-i ‘adatiküm’el marziyet fi sevakif eyyam bi’n-nezaret fi sarf’es-
 sarar’el mukarreret fi mesar fiha’l muharreret ‘ala maSurreh ve nass-ı ‘aleyh fi’l
 ceridet elleti hiye fi ceyd’el ematat-ı feridet-i imtisalen bi’umum-i kavle te‘ala
 innallah ye’murküm en nuraa ve’l emanet ila ehliha ve i’tirafen min meşarib’el
 ecvar’el cerilet ferah-ı ‘adiha ve nehliha ve tevzi’aha ila müstahkiha min’es-sadat
 ve’l ‘ulema’i ve’s-sa’fe’i sakini Mekket’el Mükerrermet ve katni’l Medinet’el
 Mu‘azzamet-i müstemsekin yaz bal seradika beytullah’el haram ve’l müteşerrifeyn
 civar-ı beytina şefi’el enam ‘aleyh-i efzal-i salat’es-salavat ve’s-selam ve resmina in
 la lafz-ı hitam ikyas-ı hezihi’l müberret ve’l envezu‘ ‘ala eshabiha illa bima’rifet-i
 şeyh’il harameyn bimecizar’el kasnin cerin kadı’i Mekke’i Mükerrreme ve kadı’il
 Medinet’el Münevvere ve’l mübaşeret’et-tammet fi isal’el hafuf ila müstahkiye
 mu’avvel beha ‘aleyküm ve mercü‘ fiha ileyküm ve’l istinsah defter-i müstakil gayri
 heze’d-defter bel li’ilm ‘ala isim külli min vasl-i ileyh nasibe bi’l medad’el ahmer

kan gab ve ehad minhüm evkazi nahbe ve lem yuced müsemmiyat ba'zı'l esma'i bi'ilm 'ala ismihi bi'd-defter hasbima zuhur ve tahfiz-i hassasihim ve nashim müfrezet-i muharrereten kila tecal ehad'el ahz'es-sarar'el mükerreret ban bunu nasb(?) min teveffi ugab(?) li eşhas-ı tevafuk-ı esma'ihim ve elkabihin ve teşbihim'el esma'i ve'l ilkab ve'n-nesb ve'l insab heze ve kadana ila cenabiküm'el 'ali ma'ris semerat'el mefahir ve'l me'ali sohbət-i hamil-i kenabina el-latif ve hitabına'l menaf-ı hil'atin min teşrifatina'l behiyyet ve iktisabına's-seniyyet-i tecdiden'el merasim'el mevalat ve te'kiden bima'afiz'el müsafat'el ebed min istikbaliha bitakdim-i merasim'el ikram ve't-ta'zim ve tezyin ve'l iktisa'i behma 'ava'if'el ihtiram ve't-tekrım ve bezl'el kudret'el kamile ve 't-töhmet'eş-şamilet fi ri'ayet'er-ra'iyyet ve sıyanet'el hüccac ve'l hacca ve reyn ve'l müsafirın ve'l mukimeyn min'el gays ve'ş-şekavet'el ikazet'el emin'er-rahət ve haraset tilke't-taraf ve'l mesalik-i 'ali macebet'el ümera'il iktar ve'l memalik ve isticlab'er-ra'iyyet'es-salihat min'el 'ulema'il 'amilin ve's-sadat'el mühtedin ve'l fukara'is-salihin ve'l müvazebet 'ala'd-da'vat bimezid'et-tazri' ve'l ibtihal'el a'la'i i'lam-ı devletina'l 'aliyyet ve nebat-ı erkan-ı saltanat'es-seniyyet ena sübhane'l cedid bi's-seval ve takdir 'ala tebliğ'el i'mal-i te'alet-i zata 'an'il mezahi ve celle cüda 'an'it-tenahi ve fazla hasb-i min mecnabe'l ez ve tula kefate min ebe set'az ve sallallah-i 'ala sebdina ve Senedina Muhammed-i te'esseset-i kava'id-i şeri'ate'l beyza bi erkan mevahib'er-rabbaniyyet-i naşiran izlal şedinha fevk'as-seri istihal ba ricaz na'vene mela'iket'el mukarrabin 'ala'l 'arş şerben feserben ve 'ala elihı ve eshabih ve 'aztene din-i fahv'el besib fehı'el bilad-ı şarkan ve garben ve limen teb'ahüm min ila yevm'ed-din 'acemen ve 'araben rıdvanallah te'ala 'aleyhim ecma'in. Fi eva'il-i Sene 1198

S.49 B.160

Hannan-ı Azerbaycanın esn ve akdemi ve Devlet-i 'Aliyyemin manzur ve mültezimi olan hala havi hanı Ahmed hana hüküm ki.

Kaffe'i sekenet-i İran ve 'umumen Katan memalik-i Azerbaycan ittihad-ı diyanet-i İslamiye cihetiyle öteden berü hanedan-ı muhallid'el erkan-ı saltanat-ı seniyyemin himmet ve hemcivarı olub bitahsis zaman-ı 'adalet iktiran-ı şehriyaranemden ahali'i mezkure haklarında teveccühat-ı mekharım gayat-ı

daveranem ecdad-ı ‘azamım enarallah te‘ala birahbenhim zamanlarından efzun olduğu nümayan ve gayret-i diniyye ve hamıyyet-i milliye hasebiyle evvel iktarın mekayid i‘da-yı desayis nişandan sıyanet ve haraseti zimmet-i himmet-i hüsrevaneme ilelebed zahir ve ‘ayandır Tiflis hanı Araklı han Rusyalı ile şerayit-i ma‘lume üzerine ‘akd-i mu‘ahede ve Peyman eylediği ve meramı Azerbaycan hanlarını temhid-i mukaddemat muhabbelane(?) ile birer takrib vifak-ı Devlet-i İslamiyeden tahvil birle ma‘azallah te‘ala dünya ve ahiretlerini harab edecek Rusya devleti mütabe‘atına icbar itmek fikri idüğü bundan ikdam-ı led’el isticbar mücerred havanın-i Azerbaycanı ikaz zımnında hala Çıldır(?) valisi vezirim Süleyman paşa iclaleye veya berid mutasarrıfı İshak paşa damat me‘aliyeye sadrazam tarafından tahrirat-ı mahsusa tastir ve mecmu‘ hannan-ı Azerbaycana keyfiyeti iktizasına göre bi’l muhabere ifade ve kendülere olan tahriratı irsal eylemesi ve dahi ve Araklı(?) han mesfurun Rusyalı ile ‘akd eylediği şerayit-i mu‘ahedesinin sureti tabbı ile tensebir olunmuşdu el halet-i hezihi vezir-i müşar-ı ileyhın sen ki han-ı sadakat nişan megarri(?) ileyhesin sana ve sa’ir hannan-ı muma ileyhime gönderdiği Süleyman name adamı vesatııyla canib-i müşar-ı ileyhime gönderdiğiniz tahrirat-ı taraf-ı müşar-ı ileyhimden dar-ı ‘aliyyeme tesyir olunmağla cümlesinin mefhumları ve Musul tahrirat olan merkum-ı Süleymanın vesayanız muktezası üzere takriri mümeyyü karin-i ‘ilm-i şahanem Devlet-i seniyyem ittihadında sebat ve rızasengiz ve selabet-i diniyyeniz muktezası üzere gayretiniz ba‘is inbisat-ı daveranem olmuşdur san-ı hannan-ı Azerbaycanın hüsn-i akdemi ve öteden berü kemal-i diyanet ve sadakat ve mezid-i dirayet ve istikamet ile şehir-i teş‘ar olmak mülabesesiyle Devlet-i seniyyemin manzur ve mültezimi olub cebin-i diyanet mübeyyinde lami‘ ve der hişan olan envar-ı selabet ve gayret veriniz zamir-i fütüvvet semirin olan maye’i diyanet ve istikamet muktezası üzere e‘uzu din-i mübeyyin ve Devlet-i ‘Aliyye ebed-i rehinde ezcan düvel-i sarf-ı tab ve takat ideceğin mahzum olduğuna bina’en ve hannan-ı muma ileyhimin tarafına olan rabıta’i derun ve metaye‘atları ma‘lum olduğundan hannan-ı muma ileyhim beynlerinde serkerde sipahsalar mesabesinde olmakla göreyim seni din-i mübeyyin gayretini iltizam ve da’ima Çıldır(?) valisi müşar-ı ileyh veya bendid mutasarrıfı İshak paşa ile muhabere merasimine ri‘ayet ve her canibe nezaret iderek ve teran gafıl olmayarak meşifezane harekete ikdam ve Araklı han tarafından hudud-ı memalik-i İrana ve tahsis istima‘

olduğuna göre Revan taraflarına veyahud memalik-i mahruseme bir güne su'î kasd 'alamı revmun olur ise ol havalilere karib olan serhedata mansurem ve civanilerinde bulunan vüzera-yı a'zam ve ümera ve hükkam ve sa'ir hademe'i saltanat-ı seniyyem ve tava'if-i 'askeriyye zabitanı kullarım taraflarından taraflarınıza min külli'l vücuh-i mu'avenet ve takviye'i ba zevi selabet ve iktidarınıza ikdam ve dikkat etmeğe taraf-ı saltanat-ı seniyyemden me'mur olmalarıyla han-ı meşfur ve a'vani taraflarından Devlet-i 'Aliyyem arazisi hududlarına ta'arruz misillü halet-i senuh ider ise sizler dahi cümleliz zahiren ve batnen ittifak ve ittihad birle ve din-i va'azını ele alub i'danın delirane bi'l mukabele müdafâ'alarına ve gerek memalik-i Azerbaycan ve gerek hudud-ı arazi'i saltanat-ı seniyyem ba benhade nuhuset olamamaları esbabının istihsaline sarf-ı tab ve tevan eylemeniz meram-ı isabet encam-ı hümayunum olub muharrir sizi taltif ve ağrar için hassa hal'i fahira'i şahanemden semmur fa'iz sürura ruhte(?)bir sub hil'at-i müverres'el behcet sultanı 'inayet ve ihsan-ı şahanem olmağla tebliğ ve's-salata me'mur ile irsal olunmuşdur imdi himayet-i beyza-yı islam kaffe'i mü'min ve müvehhedine vacib olub zemam-ı himmet ve i'atat-ı şahanem 'umumen ahali'i İran ve hususen hannan-ı Azerbaycana ma'atuf ve nakdi tebe'i ikdam ve ihtimam-ı padişahanem vekaya'i memalik-i İslamiyyeye masruf olduğu ve bu babda taraf-ı daveranemden bir hususda kat'a tecviz kusur olunmayacağı ve bir vakitde i'da-yı din ve millet olan küffar hakiskardan emniyet ve dostluk me'mul olmayub her ne tarikle izhar-ı melamiyet ve dostunu iderler ise dahi ma'azallah te'ala ve 'amellerince bünyan-ı düvel-i İslamiyenin karin indiras olması maslahatı için olduğu ve bu suretde serbiğ zeval olan dünya-yı faniye farikat olunmayub ruz-ı cezada sahib-i şefa'at-i 'aliyye ve 'ala elihî ve ashabih ezki't-tahiyyet hazretlerinden hecil ve ser müşar olunmayacak vechle i'la-yı kelimetallah dikkat-i kaffe'i mü'minin ve müvehhedine vacib ve muhtem olduğu ve bu emirde nide cemilenizden gayret-i diniyyeme muvafik ve hamiiyet-i islamiyyeye layık mesa'i'i mebrure biruzi me'mul'el beha müsemmir şehriyanem idi veli ve bu husus-ı sa'ire hannan-ı Azerbaycana dahi başka başka emsale'i sarikamla ifade olunduğu ma'lum medakat menrucun olduğu hil'at-ı kahire'i daveranemi ihtivat ta'zim ve icbal ile istikbal ce ziver düş-i mefahirat ettikten sonra bir minval-i muharrer birbiriniz ile tahkik'el mehim ve muhtem'ul kelime olarak Çıldır(?) valisi müşar ve ya birinde mutasarrıfı muma ileyhima ve sa'ir iktiza idenler ile 'ale'd-devam-ı muhabere merasimine

ri'ayet ve Araklı(?) han mesfur ve a'vani olan i'danın hakukini hal ve keyfiyatlarını da'ima isticar birle bir an gafil olmayarak münifezane vaziserane hareket ve a'da taraflarından hudud-ı memalik-i İrana bir güne su'i kasd 'alayimi ravmun olur ise taraf-ı saltanat-ı seniyyemden hududlarda olan vüzera-yı müşar-ı ileyhim ve sa'irler taraflarından her vechle i'anet ve def'i sa'il hasıma ve sizler ile bi'l ittifak-ı muhafaza memalikle ikdam ve dikkat olunacağı mahkuk olmağla canib-i a'dadan o makule bir hareket ve berü taraflarda tecavüz ve tehatti misillü bir güne halet-i senuh ider ise derhal birbiriniz ile ittifak ve mukabele'i a'daniye ve dahil-i Azerbaycan hududa razı Devlet-i 'Aliyyeye bervechle panihade'i nuhuset olmamaları esbabının istihsaline ve delirane ve şahci'ana mukabele birle vak'i sa'illerine asar nakdine liyakat ve cümlelizden ve tahsis senden me'mul ve manzur-ı şahanem olandiyanet ve dirayet ve mane'i raviyyet ve sadakati ibraz ve izhara ve ta'ahhüdünüzü ifa ile tahsil-i rıza-yı şehriyaraneme sarf-ı külli meknet eylemeniz babında menal padişahanem sadır olmuştur buyurduğu. Fi evasıt muharrem/1198

Bir sureti Revan hanına hil'at irsali tab olunarak

Bir sureti Tebriz hanı hadad hana hil'at tab olunarak

Bir sureti Roma hanı Mehmed kolicane hil'atsizdir

Bir sureti Hicvan(?) hanı kolancane hil'atsizdir

Bir sureti Marnad(?) hanı Süleyman hana hil'at yokdur

Bir sureti Karabağ ve Şuşe(?) hanı İbrahim hana nevcehar

Bir sureti Şeki hanına buhda

Bir sureti şam hanına bu dahi

S.50 B.161

Hala Fas hakim'eş-şerif Muhammed bin eş-şerif Abdullah bin'eş-şerif İsmail'el hüseyini hazretleri tarafından rikab-ı hümayuna olarak varid olan arabiye'l 'ibare 'arizasının hülasasıdır.

Ba'de'z-za'a

Maltada olan asara-yı müsliminin fedası için hakim-i müşar-ı ileyh tarafından irsal olunan katibden sonra ahir katib irsal olunub taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden dahi Maltaya tahrir olunması 'arz olunmuş olub katib-i mezbur altı yüz on iki esir tahlis idüb her birisi vatanına çıkub ve asar-ı mezkure ile beraber iyadi'i Maltada olan asara-yı müslimini mübaye'a itmeleriyle Maltada bir esir kalmayub asara-yı mezkurenin icab iden iki yüz yetmiş bin üç yüz elli sekiz riyal kıymetleri kavlus biriyle irsal olunduk da Karlos dahi keyfiyeti Maltaya ifade eyledik de bizim için ma la hacet yokdur katibin-i mezkurin ile olan mübaye'adan rücu'umuzdan sonra bey'i fesh eyledik deyü tahrir itmeleriyle Maltada mukim hakim müşar-ı ileyhın katibleri Maltalunun nakz kelimelerini ve bey'den rücu'larını ve fesh-i bey'lerini hakim-i müşar-ı ileyhe tahrir ve i'lan eyledikleri hayza hakim-i müşar-ı ileyh dahi Karlosa tahrir ve dayilerinden der sa'adete irsal olunan feddur'el evdi ve 'alal'el vediti irsal idüb Karlosun 'indinden mal-ı mezkuru ahz ve mal-ı mezkur ile der sa'adete varid olmalarını merkumana emr ve tenbiye itmiş gibi mal-ı mezkur ile asara-yı müsliminin fekanları Devlet-i 'Aliyyenin yediyle olsun zira asara-yı müslimin Devlet-i 'Aliyyenin ra'iyyeti cümlesinden olub zira Devlet-i 'Aliyyenin bey'ini akalim-i maşrukiyye ve magribiyyede 'amme müsliminin rikayine şamil ve Devlet-i 'Aliyyenin ita'atı kaffe'i müslimine vacib olub sa'ir mülukun bi'atları bir cihete yahud bırakılmaya mahsus idüğün bina'en 'aleyh serren ve 'aleniiyyeten kitaballaha temessüken ve imtisalen Devlet-i 'Aliyyenin sem' ve ta'atı hakim-i müşar-ı ileyhın halis i'tikadı olmağla bu re'yin gayrısını tecviz ve bu i'tifadın hilafını mu'takad olanlar kendü nefsinde i'lam idüğün ve hakim-i müşar-ı ileyh kendüsü ve Devlet-i 'Aliyye ve cemi' müslimin için hidayet ve tevfiqa mashub olmağlığı ve akvam-ı tarik üzere rabb'ül 'alemine mülaki oluncaya dek hidayet ve tevfiqa mesahebet üzere müstemir olmağlığı ve yevm-i ahirinde efendimiz sallallahu 'aleyhi ve sellem hazretlerinin livası altında haşır olmağı hakk-ı celle ve 'aladan niyaz üzere olduğun ve hakim-i müşar-ı ileyh kendüleri üzerlerine Devlet-i 'aliyyeyi işhad ider ki hakim-i müşar-ı ileyh hulefa'i raşidin hazret-i Ebubekir ve Ömer ve Ali radiyallah-i 'anhüm ecma'inin ve cemi' selef-i salihinin muhattabları üzere oldukların ve mal-i mezkur ile asara-yı müsliminin fekkanı mübeşşir olmaz ise mal-ı mezkurun ahl-i beyt beni sallallahu 'aleyhi ve sellem sarf olunmasını evveli olmağla seniyye'i atiyede Surre

emini ile irsal olunub eşraf-ı harameyn-i şerifeyne ve şerefa-yı yemine ve hazıra ve badiyede sakin olanlara tefrik olunmasın hakim-i müşar-ı ileyh zikr olunan ‘arızasında tahrir ider.

Hakim-i müşar-ı ileyh tarafından meb‘us-ı merkumenin ‘atiye’i şahaneme mülakatları hususunda ve merkumanın irsal olundukları maslahatın şanında i‘tina olunub terahi ve tefsir olunarak hakim-i müşar-ı ileyh tarafına red olunmalarına himmet olunmasını natik hakim-i müşar-ı ileyhin cenab-ı süvar-ı tenahiye olan kağıdı kat‘a 1

S.51 B. 162

Bitevbi kayf allah te‘ala

Mübarek rikab-ı kamertab hazret-i cihandariden hala büyük İspanya kralına yazılan ‘ahidname’i hümayun celaletmakrundur.

Hazret-i Hüdavend-i memalik-i Necşa ve cenab-ı nensik ferma-yı umur-ı kaffet’el vari tekaddesat-ı zata ‘an ve samet’el ezdad ve’l eşbah ‘an külli zeviye’n-nehanın irade’i bahira’i samedaniyye ve ‘inayet-i zahira’i sübhaniyesi ve seyyid-i esfiya ve sipahsalar irtikab –ı enbiya habib-i hüda eşfi‘ yevm-i ceza ulu peygamberimiz Muhammed’el Mustafa‘aleyhi ve ‘ala elihi ve sahibih ezkiye’t-tehaya hazretlerinin destiyari’i mu‘cizat-ı hüccet’el berekatı ve ashab-ı güzün ve hulefa’i raşidin rıdvanallah te‘ala‘aleyhim ecma‘in ve cümle’i evliya-yı hidayet karin ve esfiya-yı tekaddes rehinin mürafekat ervah-ı tayyibe’i cennet ma’i validiyle.

Mahal-i tuğra

Ben ki eşraf’el beledan ve’l emakan ve ebrak’el medayin ve’l mesakin-i Kible’i cümle’i ‘alem ve mihrab-ı teveccüh-i ‘amme’i imam olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere ve Kudüs-i şerif-i mübareke hadim ve hakimi ve hasret müluk olan bilad-ı selase’i mu‘azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam-ı cennet meşam ve Mısır nadirat’el ‘asr behmeta vekayen Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb-i şehba ve Irak arab veAcemve Basra ve’l hassa ve deylim ve Dakka ve Musul ve Şehrizer ve Diyarbakır ve Zülkaderiyye ve

vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Magrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darusselam ce cemi'an Kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese kubartıyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatara da'ir ol havalilerde vaki' 'umumen sığınak ve bi'l cümle tavayif-i Tatarın halife'i a'zam ve şehriyar-ı sa'adet desâr mu'azzami ve keزالik etrafında vaki' cümle'i evmiyakan ve mezafatıyla 'umumen Bosna ve kal'a'i Belgrad dar'el cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve etrfalarında vaki' kala' ve hasun ve ta'rif ve tavsifden müstağni nice beka' ve beledanın padişah-ı mu'addelet şeym ve şehinşah-ı şevket 'ilm'es-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdulhamid han ibn'is-sultan Ahmed han ibn'is-sultan Mehmed hanım 'unvan-ı menşur sa'adet nüşur saltanatım tevki'i refi' sultan'el berrin ile müzeyyen ve pür zeyur ve berliğ-i belığ mekkarım ve tebliğ hilafetim nakş ve kezar-ı 'azamet izhar ve hakan'el Bahreyn ile ma'nun ve arayış(?) kester(?) dar'el ecrim şükran 'ala heze'n-ni'm belce'i selatin-i 'ali tebar ve melaz(?) havakir-i zeviye'l i'tibar olan 'atiye'i 'Aliyye'i devlet medar ve sidde'i seniyye'i abhat kararımız ile tarih-i esas-ı müsafata izhar-ı meyl ve rağbet idenler haklarında ebvab dostu küşada ve esbab-ı mevalat ve aşti abade kılmak mukteza-yı şeyme'i kerime'i saltanat-ı seniyyemiz idiği beyandan müstağni olmağla bina'en 'ala zalik iftihar-ı ümera'il 'azam'el iseviyye muhtar-ı kübra'il fehama'el mesihyye maslah-ı mesalih-i cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniye sahib-i ezyal'el haşmet ve'l vakar sahib-i dela'il'el mecd ve'l i'tibar hala büyük İspanya ve kastelya ve bu'unvar a'vun kralı ve sa'ir diyarlarının hükümdarı haşmetlü meknetlü dun dun Karlos hatmallah 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve ihsan-ı ileyh-i sebil'es-sevab ve's-sedad dahi bundan mukaddem Devlet-i 'Aliyye ruz-ı efzunumla dostluk ve muhabbet tarafının mesluk olmasını iradesiyle kendü tarafından mu'teberiniz edalarından kudret-i a'yan'el millet'el mesihyye dun cevanda yolunu hatmet-i 'avakibe bi'l hayri mevfi' cah ve celal olan devletmedar hilafet kararımıza irsal ve müceddeden temhir-i levazım emri mesalihaya izhar-ı hevahiş ve rağbet birle mevad-ı dostu ve müsafatı müzakere ve 'akdi için muma ileyhe memhur Sened ile ruhsat virüb rikab-ı müstetab hüsrevanemize ba'is ve irsal ve tesviyesi murad olunan keyfiyat-ı mükalemenin

hüsn-i itmam ve hususatı istis'al itmekle da'ib-i deyrin saltanat-ı ebed-i meknetimiz üzere sadrazam ve vekil-i mutlakım vesatâtıyla paye'î serir-i saltanat-ı mesiremize 'arz ve telhiz olunduk da mülteseemat-ı mezkureye dost olan sa'ir düvelin mevad-ı müsafatı üslubu üzere mahduddan 'ari olur vechle nizam virilmesi taraf-ı hümayun-ı ra'fet meşhunumuzdan karin mesa'afe olub şeref efza-yı sudur olan izn-i hümayunumuz mucebince sadrazamın ra'î ve işareti ve ma'rifet ve nezaretiyle bi'l müzakere madde bimarade tasfiye ve tesviye olunarak 'avn ve 'inayet-i seccaniye ile yirmi bir madde ve bir hatime üzerine tarafeynden karardade olub mürahhas muma ileyhın olageldiği vechle lisan-ı taliyaniye mütercim virdiği el halet-i hezihi bervech-i muharrer mübadele olunan temessük kral-ı müşar-ı ileyh tarafından kabul ve te'yidini havi gelen tasdiknamesi ve kezalik tercümesi düstur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem nazım-ı menahım'el imam müdebbir-i umur'el cumhurbi'l fikri's-sakıb mütemmim-u meham'el enam bi'ra'is-sa'ib mümeyyid-i bünyan'üd-devlet ve'l ikbal müşeyyid-i erkan'üs-sa'adet ve'l İclal mürettib-i meratib'el hilafet'el kübra-yı mükemmel namus'es-saltanat'el 'azam'el mahfuf bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el a'li hala sadrazam-ı mergub'eş-şeym ve vekil-i mutlak-ı sadakat-ı 'ilmim Halil Hamid paşa ademallah-i te'ala iclale veza'if-i bi't-te'yid-i iktidara ve ikbale vesatâtıyla dergah-ı mükerremet penah-ı cihanbanimize 'arz ve telhiz olunub cümlesine 'ala vech'el kamil-i 'ilm-i 'alem şümül-i padişahanemiz muhit-i desa'il olduk da mücerred kral müşar-ı ileyhın dostluk ve ma'udene olan meyl ve rağbetine bina'en 'inayetriz-i sudur olan hatt-ı hümayun-ı şevketmakrunumuz mucebince tasdik-i mesalihaya ferman-ı hümayunumuz olmağın işbu nişan-ı şerif 'alışan ve 'ahd-i münif celalet 'unvanımız şeref-i efza-yı imla ve mürahhas muma ileyhın yedine teslim ve i'ta olunmağla yerlü yerinde ri'ayet ve sıyanet olunmak için işbu yirmi bir maddedir ki zikr olunur.

Evvelki madde: Devlet-i 'Aliyye'î ebed-i meknet ile kral müşar-ı ileyh beyninde inşallah te'ala tasdiknamesi vürudundan sonra sa'ir dost olan Fransa ve İngiltere ve Flemenk ve ba'de İsveç devletleri misillü halet ile sulh ve salah 'akd olunmuşdur bina'en 'aleyh Devlet-i 'Aliyyeye tabi' memalik ve eyalet ve ilkat ve cezirelerin re'aya ve ahalipleri ile kral müşar-ı ileyhe tabi' olan hükümetler ve melihkanları olan arazi ve cezireleri ve şehirleri ve konsolosları ve bundan sonra vaktiyle tarafına tabi' olacak memalik ve hükümetin re'ayaları beyninde işbu sulh ve

salaha mürâ'at olunub emr-i ticarete dahi sa'ir düvele müsa'ade olunduğu üzere berren ve bahren cevaz virilüb ve emti'alarının fûruhati ferzana ve 'avarız-ı sa'ireden mutazzarrır olan sefayinin ta'miri ve kefaf-ı nefsabir buçuk iktiza iden nesnenin akçeleriyle iştirası tarafından ca'iz ola.

İkinci madde: Devlet-i 'Aliyyemin bi'l cümle iskele ve gümrüklerinde kral müşar-ı ileyhın sefayinlerinden ve re'ayalarından gümrük resmi yüzde üç ve sa'ir dost olan düvel taraflarından virilen rûsumat eda olunub mukabilinde ve Devlet-i 'Aliyyenin sefayini ve re'ayası dahi anlara tabi' olan yerlere vardıklarında bu kıyas üzere sa'ir dost olan düvel misillü rûsumatlarını eda ideler.

Üçüncü madde: Devlet-i 'Aliyyede kral müşar-ı ileyhın ikamet idecek vekili vesatıtyla Devlet-i 'Aliyyenin münasib olan bi'l cümle iskele ve sevahillerinde konsolosları ikamet ettirilib 'azl ve nasiblerinde ve vekili muma ileyhe rütbesine göre o emr-i 'aliyye ve berevat-ı ihsan olunmasında ve konsoloslarının ve tercümanan ve ittiba'larının hususlarında sa'ir dost olan düvel elçileri ve tercümanan ve ittiba'larına olan müsa'ade misillü mu'amele oluna.

Dördüncü madde: Re'ayalarının mezhebi hususunda ve Kudüs-i Şerif ve sa'ir yerlere varan seyyahlar için sa'ir dost olan düvele mürâ'at olunduğu üzere müsa'ade oluna ve memalik-i mahrusenin her fakki mahallinde tüccar ve re'ayalarından ve bayrağı altında olanlardan biri vefat ider ise muhallakatı hükkam ve zabitan taraflarından müsadere olunmayub ve bugüne muhallakat-ı mal ga'ibdir deyü vaz'ı yed ve istishab olunmaksızın vekiline veya konsoloslarına vasiyeti üzere ashabına virilmek için teslim oluna ve eğer bilad-ı salliyet vefat ider ise muhallakatı vekiline ve konsoloslarına yahud vefat ettiği mahalde olan şeriklerine teslim oluna ve vefat eylediği mahalde konsolos ve şerikleri bulunmadığı halde ol mülk kadısı şer'i şerif mucebince muhallakatını defter eyleyüb bir emin mahale vaz' ve hıfz idüb resm-i kısmet taleb olunmaksızın dar-ı devlette mukim olan vekili tarafından ta'yin olunan adama bila bahane def' ve teslim eyleye ve Devlet-i 'Aliyyenin re'ayasına ve tüccarına dahi anlar taraflarından kezalik mu'amele oluna.

Beşinci madde: Konsolos ve tercümanlarıyla da'vi zuhur iderse dört bin akçeden ziyade da'vi olunduğu halde da'vaları sa'ir mahalde istima' ve fasl

olunmayub asitane'i sa'adete havale oluna ve kezalik Devlet-i 'Aliyye re'ayasıyla kral müşar-ı ileyhın tüccar ve sa'ir re'ayaları ve himayesi altında olanlar bey' ve şera ve ticaret hususları ile ve sa'ir bahane ile da'vi ve kadıya vardıklarında tercümanlarından biri bulunmadıkça da'vaları istima' ve fasl olunmaya ve borçları ve kefaletleri ma'muleye Senedat ve defter olmadıkça da'va olunan deyn için hilaf-ı şer'î şerif müdahale olunmaya ve tüccarı beyninde da'va zuhur eyledik de bu makule olan da'vaları konsolosları ve tercümanları vesatıyla şerut ve ka'ideleri üzere görülmesi ca'iz ola ve bu mu'amele hin-i iktizada anların memleketlerinde bulunan Devlet-i 'Aliyyenin tüccar ve re'ayası haklarında dahi böylece mer'î tutula.

Altıncı madde: Devlet-i 'Aliyyenin hükkam ve zabitanı kral müşar-ı ileyhe tabi' olanlardan her kim olur ise olsun bir ferdi bila veçhin te'addi tahkir ve habis itmeyeler ve re'ayalarından bir kimesne ahz olunduk da vekili ve konsolosu tarafından talep olunur ise teslim olunub töhmetlerine göre te'dib oluna.

Yedinci madde: Devlet-i 'Aliyyenin re'aya ve tüccarı emin ve müsterih olmak için taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden kral müşar-ı ileyhın kürsi'i memleketi olan alikantede ikamet itmek üzere şehnidir ta'yin olunması ca'iz ola bu vechle işlerini ru'yet idüb Devlet-i 'Aliyye canibinden müsa'ade olunan serbestiyyet bunların hakkında dahi cari ola.

Sekizinci madde: Fenn-i mülahide mahir olanlardan tarafeyn limanlarında fırtınadan tazyik olunan sefayine i'anet oluna ve şikeste olan sefayin ve derunlarında bulunan emti'a ve sa'ir eşyaları buldukları üzere sahiblerine teslim olunmak için igrab(?) olan konsoloslarına redd oluna.

Dokuzuncu madde: Tarafeynin sefayini 'asker cebhane naklinde ve sa'ir hizmette istihdam olunmak üzere cebr olunmayalar.

Onuncu madde: Devlet-i 'Aliyyenin sefayini memalik-i mahruseden dostluk üzere olub kral müşar-ı ileyhın memleketine giden sa'ir düvelin sefayini misillü mu'tad olan liezanereden sonra kabul olunalar.

On birinci madde: Devlet-i ‘Aliyyenin cenk sefayini ravi deryada kral müşar-ı ileyhın cenk sefinelerine müsaddıka eyledik de bayraklarını dikib ve karşudan top ile selamlayub dostluk izhar eyledikde Devlet-i ‘Aliyyenin cenk sefineleri dahi layık olan vechle dostane mu‘amele idüb ve keزالık tarafeynin tüccar sefayini dahi birbirlerine bayraklarını açıp dostane mu‘amele ideler ve işbu tarafeynin cenk sefinelerine birbirlerinin tüccar sefayinine musaddıka eyledikde sebillerin tahliye ve iktiza iden mu‘avenet ile i‘anet olunub ve cenk sefayini iktiza iden filikacılarından ma‘ade filika ile tüccar sefinesine iki nefer adam irsal ve tacir sefinesinin Senedini ve yol kağıdını görüb ma‘muleye olduğunu bildikde bila te’hirin kendü sefinelerine ‘avdet ideler ve sefinelerin bayrak ve sendatları ma‘lum olmak için Senedatların birer memhur sureti ve bayrakların dahi resmleri tarafeynden virile.

On ikinci madde: Kral müşar-ı ileyhın re‘ayasından ve ona müte‘allik olanlardan biri islama gelüb ve geldiğini konsoloslarından veyahud tercümanlarından birisinin müveccehe Senede mütekar olur ise bu suretde borcunu virmek ve kendü eşyasından ma‘ade sa’irlerin emti‘alarından yedinde bulunan eşya dahi ba‘de’ş-şevb ashabına virilmek üzere vekiline ve konsoloslarına teslim oluna.

On üçüncü madde: Kral müşar-ı ileyhe tabi‘ olub himayesinde ve bayrağı altında olan re‘aya ve tüccar ta’ifesi madem ki Devlet-i ‘Aliyye düşmanlarından olan korsan ta’ifesiyle isal mezrane sa‘i ve mezburlara ‘askeri yazılmış olmayalar ol makulelerin emval ve eşyalarına ta‘arruz korsanları tarafından istirkak olunduk da sefine’i merkume ve derununda olan tüccar ve re‘aya ve eşya ve anda ma‘ade devleteyn düşmanlarından ahz olunan tarafeynin sefayeni ve içinde olan tüccar ve re‘ayası mukarrer olan dostluk istihkamı için mümkün mertebe tahsil ve tarafeyne virilmeğe sa‘i oluna.

On dördüncü madde: Bu iki devlet beyninde bulunan tarafeynin isarası bu hususa me’mur olanların ma‘rifetleriyle münasib ve mu‘tedil beha ile itlak veyahud mübadele olunalar ve itlak veyahud mübadele oluncaya değin sahiblerinden lütuf ile mu‘amele olunmak üzere tenbiye olunalar.

On beşinci madde: Kral müşar-ı ileyhın re‘ayalarından beri gümrükden eşya kaçırmış bulunur ise dost olan düvelin re‘ayasından ziyade bervechle te’dib

olunmaya ve tüccarı her ne mezhebden diler ise simsar alub istihdam ideler ve ticaretleri hususunda hilaf-ı mu‘tad bir kimesne cebren müdahale olunmaya ve müdahale idenlerin muhkem haklarından geline Devlet-i ‘Aliyyenin iskele ve liman ve sedd’ül bahrine ve sa’ir yerlerine gelen sefineleri dost olan düvelin sefayini misillü yoklama olunalar.

On altıncı madde: Devlet-i ‘Aliyyenin sefayini kral müşar-ı ileyhin hükümeti dahilinde olan sevahilde sefine seçildiği ve sefayinden dahi kara görüldüğü mahalle değin düşmanı ta‘kib ve te‘addi olunmasına anların taraflarından cevaz virilmemek ve kezalik Devlet-i ‘Aliyyenin sefayini dahi minval-i muharrer üzere anlar ile dost olan sefayine hadd-i merkum dahilinde ta‘arruz itmemek hususları kendüleriyle dost bulunanlara taraflarından ihbar olunub rızadade oldukları halde keyfiyet-i dar-ı Devlet-i ‘Aliyyeye tahiren ifade ve minval-i muharrer üzere karardade ola.

On yedinci madde: Devlet-i ‘Aliyyenin re‘ayasından ve hususa ol könlü ve Arnavutlukda olan korsan makulesinden ve sa’ir bu yolda yürüyenlerden bir ferd bi’l cümle kral müşar-ı ileyhin sefayini ile husumet itmemek hususu ve iskelelerine ve memleketlerine vardıklarında dostane kabul ve sa’ir dost olan düvele mu‘tad olan bi’l cümle i‘anetler bunların haklarında dahi icra olunmak haleti emr ve tenbiye oluna ve zikr olunan tavayifin kral müşar-ı ileyhin taht-ı hükümetinde olan arazi ahaliyle serbestiyet ve kendü halleri üzere ticaret için varub gelmeleri ca’iz ola ve işbu ‘akd olunan mevada muhalefet iden var ise te’dib ve terfine bu makulelerden olan fi’l cümle zarar ve ziyân ve sa’ir dost olan düvele müsa‘ade olunduğu üzere tazmin ettirile ve Devlet-i ‘Aliyyenin emr-i fermanına muhalefet ve anların re‘ayalarına te‘addi ider olur ise ya‘ni korsanlık mu‘amelesini eyler ise o makuleye deryanın açığında müsadefe olunduğu halde ‘akd olunan mevadda hanel gelmeksizin hakkından gelinmesi ca’iz ola ve kezalik Devlet-i ‘Aliyye sefayini dahi bu vech üzere hareket eylemek ca’iz ola Devlet-i ‘Aliyye’i ile kıyam ile İspanya devleti beyninde rabita pezir hüsn-i hitam olan işbu mesaliha’i mütemeyyine Cezayir garb ve Tunus ve Trablus ocaklarına ihbar olunub zikr olunan ocakların mesaliha hususunda iradeleri kendü yedlerinde olmakdan naşi anlar dahi zikr olunan ispanya devleti ile başkaca ‘akd-i mesaliha eylediklerinde Devlet-i ‘Aliyye mahzuz ve

mesalihaları makbul olacağını müş'ar ve te'kiden dostluğu tavsiye birle mesalihaya tergibi havi o emr-i şerife İspanya elçisi tarafından istid'a olundukda her bir vecağa başka başka üç kıt'a o emr-i 'aliyye isdar ve teslimi ca'iz ola.

On sekizinci madde: Devlet-i 'Aliyyenin iskele ve limanlarında ve kezalik kral müşar-ı ileyhın taht-ı hükümetinde olan iskele ve limanlarında tarafeynin düşmanlarına cenk sefayını tecriz olunmasına cevaz virilmeye ve düşman bayrağı ile gelen sefayinden tarafeynin sefayinine te'addi olunmasına cevaz verilmediğinden ma'ade canibeynin sefayinine her vechle mu'avenet olunub tarafeynin sefineleri limanlardan çıktıklarında yirmi dört sa'at mürurundan sonra zıkr olunan cenk sefayininin ihracına cevaz virile ve lakin düşmanlık hilesiyle bir sefine istirkak olunub ve istirkak olunan sefineye i'anet olunması mümkün olmadığı halde bulunan devletin limanında makule 'avarız zuhuru töhmet 'add olunmaya tarafeynin re'aya ve tüccar ve sefayını düşman bayrağı ve düşmandan yol kağıdı almağa cevaz virilmeye ve bu makuleler ahz olundukda sefine zabıtı 'ibreten li'l gayr sefinesinin derkine sülb olunub ve sefinesi ve ittiba'ı ve eşyası ahz idenin esir ve ganimeti ola ve tarafeynin re'ayasına ve memleketlerinde süknası karardade olanlardan ma'adesine yol kağıdı ve bayrak virilmesine cevaz virilmeye.

On dokuzuncu madde: Kral müşar-ı ileyhın tarafından ta'yin olunan vükela ve konsoloslardan bayrağı altında olanlar ticarete müte'allik eşyalar için gümrüklerini verdiklerinde sa'ir dost olan düvelden tahsil olunan konsolosta resmi alınmasına cevaz verile ve re'ayalarından bir kimesneye barut ve top ve silah ve sa'ir memnu'atdan olanlardan ma'ade ticarete müte'allik olan eşyayı sefine tahmil eylemeğe mümana'at olunmaya.

Yirminci madde: Kral müşar-ı ileyhın re'ayasına ve taht-ı himayesinde olan kimesnelere ticarete müte'allik bey' ve şeralarında sa'ir dost olan düvel misillü mu'amele oluna ve 'ale'l itlak cari olan sikkeden gayri sikke teklifiyle te'addi olunmayalar ve götürdükleri sikkeden hilaf mu'tad birle dürlü resm taleb olunmaya.

Yirmi birinci madde: 'azimet üzere olan sefine hadus iden da'vi behanesiyle alikonulmayub da'vi ve neza'ı konsolos vesatatiyla bila te'hir fasl oluna müte'ehhil ve mücerred olan re'ayalarından cizye ve tekalif-i sa'ire taleb olunmaya

ve re'ayalarından birinin üzerine şer'i şerif mucibince madem ki katl ve cerh keyfiyetleri sabit olmaya kendü halinde oldukça te'addi olunmaya ve işbu meserrah olan maddelerde ve bunlardan hariç tesric olunmayan hususlarda sa'ir dost olan düvele mu'amele olunduğu vech üzere müsa'ade oluna ve devleteyne fa'idelü ve lazım 'add olunan sa'ir mevadd-ı nafi'anın dahi işbu 'akd olunan şerayit derci tarafeynden münasib görülür anlar dahi irad ve müzakere ve tertibden sonra zam ve derç olunmak ca'iz ola Hatime_cenab-ı hilafetma'ab şahanemle haşmetlü kral müşar-ı ileyh beyninde işbu 'akd olunan şerut-ı mesaliha bila hanel hıfz ve müra'at oluna ve tarafeynin ahali ve re'ayası beyninde asar-ı dostu ve müsafat-ı nümayan olmak için i'lanına bugünden mübaşeret olunub tarafeynin dahil hükümetlerinde olanlara bila te'hir ihbar oluna ve henkam-ı en'ikad-ı mevaddan işbu tasdike gelince tarafeynin re'ayasından vuku'u bulan hisarının kazımını irad olunmaya ve bundan ma'ade maltiz roma ve Ceneviz serbest hükümetler olmakdan naşi kral müşar-ı ileyh mersumunun Akdeniz korsanlıkları def'ine hüsn-i himmetine dostane bidriğ eyleye ve bu hususun keyfiyet ve kararı taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeye tahriren beyan oluna İmdi Devlet-i 'Aliyye'i ebed-i müddetimize kral müşar-ı ileyh tarafından ve i'kab-ı hususiyet intisabları caniblerinden madem ki izhar-ı merasim-i sıdk ve vala ve ibraz-ı levazım 'ahd ve vefa halatına müdavemet oluna canib-i hümayun şehinşahanemizden dahi peyond sevkinde hüsrevanemizle te'yid-i revabite visak iderim ki mene ba'de taraf-ı kamil'eş-şeref-i padişahane ve kezalik ahlak-ı nısfet-i ittisaf mülukanemizden vüzera-yı 'alimakam ve haddam zeviye'l ihtiramımızdan ser muhalefete bir dürlü cevaz ve ruhsat verilmeyüb tarafeynden da'ima te'kid esas mevalat ve teşyid-i mübani'i hulus ve müsafat için işbu nişan-ı hümayun ve 'ahd-ı 'inayet-i meşhunumuzun mazmun münifi üzere 'amel ve hareket oluna. fi 20 cemaziyelevvel/1197

S.54 B.163

Mübarek rikab-ı kamertab hazret-i cihandariden madde'i münferideyi havi büyük İspanya kralına yazılan nişan-ı hümayunumun suretidir.

Cenab-ı malik'el mülk ve'l meleküt takdisat zata 'an ve Samet'en-nasunun lütuf ve 'inayet bigayatı ve iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed'el

Mustafa sallallahu ‘aleyhi ve ‘ala alihi ve sahbihi hazretlerinin kuvve’i mu‘cizat-ı bahirat’el burhanıyla

Mahal-i Tuğra

Ben ki eşraf’el beledan ve’l emakan ve ibrak’el medayin ve’l mesakin Kible’i cümle ‘alem ve mihrab-ı teveccüh-i ‘amme’i imam olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i Mübarekin hadim ve hakimi ala uhra te‘addad-ı memalik ve ta‘rif ve tavsifden müstağni nice beka‘ ve beledanın padişah-ı devlet şeym ve şehinşah şevket ‘ilm’es-sultan ibn’is-sultan ve’l hakan ibn’il hakan’es-sultan Abdülhamid han ibn’is-sultan Ahmed han ibn’is-sultan Mehmed hanım Devlet-i ‘Aliyyeye ebed-i kıyamla iftihar-ı ümera’il ‘azam’el iseviyeye muhtar-ı kübra’il feham’el mesihiyye maslah-ı mesalih cemahir’et-ta’ifet’en-nasraniyye sahib-i ezyal’el haşmet ve’l vakar sahib-i dela’il’el mecd ve’l i’tibar hala büyük İspanya ve Kastilya ve Leon ve era ‘avn kralı ve sa’ir diyarlarının hükümdarı haşmetlü Don Karlos hatmallah ‘avakibe bi’l hayr ve’r-reşad ve ihsan-ı ileyh-i sebil’es-sevab ve’s-sedad beynindebin yüz doksan altı Senesi Şevval’el Mübaraketin yedinci günü teberruken ve teminen yirmi madde ve bir hatime üzerine ‘akd ve temhir olunub sadrazam ile kral müşar-ı ileyh tarafından mürahas ta‘yin olunan mu‘teberiniz edalarından kuduvvet-i a‘yan millet’el mesihiyye don cevanda yolunu hatmet-i ‘avakibe bi’l hayr-ı meyanelerinde dar’el hilaf’el ‘aliyyemde temessükleri mübadele olunan mesaliha mü’ette şerayitinden başka zikri ati madde dahi ‘ahidnamede mastur misillü mer’i ve düstur’el ‘amel tutulmak üzere mu‘ahede ve karardade kılınub el halet-i hezihi kral müşar-ı ileyh tarafından madde’i mezburenin lisan-ı italyaniye(?) mütercim varid olan tasdiknamesi tercümesi dahi düstur-ı ekrem ila ahire hala sadrazam mergub’eş-şeym ve vekil-i mutlak sadakat-ı ‘ilmim Halil Hamid paşa ademallah-ı te‘ala iclale veza’if-i bi’t-te’yid iktidara ve ikbale vesatatiyla huzur-ı mekkarım mevfur daveraneme ‘arz ve takdim olunduğuna bina’en manzur ve makbul mülukanem olduğunu mütezammin hatt-ı hümayun şevketmakrunum şerefyafıta’i sudur olub işbu nişan-ı ‘alışanımla tasdik olunmağın madde’i merkumedir ki bervech-i ati zikr olunur kral müşar-ı ileyhin halat-ı lazıme’i ‘ahud ve mevasiki üzere França ve Sicilyateyn devletlerinden ma‘ada düvelden birisiyle Devlet-i ‘Aliyye beyninde muhasama vuku‘unda büyük İspanya devleti

kat'an ve katibeten bir bahane ve 'illet ile hiçbir vakitte Devlet-i seniyyenin hismı olanlara serri ve cehri i'anet ve mezaherat eylemeyüb kamil bitaraf ola ve kezalik Devlet-i kavi şevket dahi müsaveten mukteza-yı ittihad-ı diniyye üzere müluk-i islamiyyede Fas padişahı ve yemin-i imametten gayri düvelden birisiyle İspanya devleti beyninde muhasema vuku'unda kat'an ve katibeten bir bahane ve 'illet ile hiçbir vakitte İspanya devletinin hasmı olanlara serri ve cehri i'anet ve mezahirat eylemeyüb kamilen bitaraf ola bu babda Devlet-i 'Aliyye vech-i ma'muleye üzere ta'ahhüd ider ki bugüne beyn'ed-devleteyn 'akd olunan 'ahidname ile ma'an bu madde dahi tasdik oluna bina'en 'aleyh madde'i mezkure lafzan bilafzin 'ahidname'i mezkurede derç ve tahrir olunmuş gibi kavi ve düstur'el 'amel tutulmak için işbu Sened kendü yedimizle imza ve mühürümüzle ifa olunmuşdur deyü tarih-i merkurum ile mü'erreh temessük-i mezkurda mastur olmağla imdi bu madde dahi ahz ve i'ta olunan 'ahidnamede muharrer yirmi bir madde gibi makbul padişahane olub mademki kral müşar-ı ileyh ve büyük İspanya devleti tarafından hilafı tecviz olunmaya 'ahd ve misak iderim ki madde'i merkume canib-i Devlet-i 'aliyyemden dahi biriyle icra olunub taraf-ı şahanemizden ve Devlet-i 'Aliyyemiz canibinden hilafı tecviz olunmaya. Fi 20 Cemâziye'l-Evvel Sene1197

S.55 B.164

Rikab-ı kamertab hazret-i şehinşahiye İspanya kralının namesi tercümesidir.

Anadolu ve Rumeli sahibi ve maliki şevketlü kudretlü 'azametlü padişah'el Osman hazretlerine biz ki karolos salis bilütfillah te'ala kastilya ve laun ve aragonbe ve secbabeteyn ve navar ve gazanana ve kulunu ve vet't-tecbe ve 'alicebe roma rayika ve hasbali ve sa'ir vetba ve fertobe ve Korsika ve murceba ve kesbu ve'l garibe ve'l cezire ve cebel-i 'attar ve Kanarya cezireleri ve hend-i şarki ve garbi ve bahr-i muhitin sevahil ve cezri kralı ve Avusturya arhabid dükası ve borgobed ma ve bera bahecba ve med bulan dükası ve vesburg ve kalendera ve neprol ile barhenbun kontesi ve bekaya ile Mevlina ve sa'ir birle hükümdarı iz tarafımızdan tezayid-i ikbal ve 'akibetleri ra'vani takdimden sonra 'arz olunur ki şevketlü kudretlü 'azametlü padişah-ı ali-i Osman hazretleri te'minen ve tebriken meyanede bi'l fi'il zamirlerin ittihadı istihkam veçhiyle halisane mesammım ve müstekar olub işbu ittihadan

yevmen feyevmen akvam-ı canibeyne kava'id ve menafi'i 'azme teferru' ideceği bi iştibah olduğuna bina'en levazım-ı tehab ve mürâ'at birle re'aya ve tevabi' tarafeynin raviyyet ve nadiye hususunda bezl-i ihtimam-ı tam edecek kimesnenin bir kadim ikdam ta'yini te'mil olunur iken rüşd ve sadakati ne meskun civan yolunu namınız edanın mürâhhas orta elçinin rütbesiyle dar'es-sultanlarına a'yani tarafımızdan ünsiyet ve ahiri ba'de olunduğu misillü nezd-i hümayunlarında dahi ufak görüneceği melhuzumuzdur taraf-ı hümayunlarına olan hayr-ı hevahane sebat-ı dostanemizi ve infirah ve ikballeri ed'iyesine mevazebet mütahassısanemizi elçi'i mezkur tasdik ve beyan eylediğine her akvaline i'timad nam birle kendüsü mazhar-ı iltaf hüsn-i kabul olacağı yakinen me'mul olunur bi fi saht ve 'akibe'i kamile ile bir zevam olmaları hazret-i kibriyadan temenni olunur tarih-i milad-ı hazret-i isanın bin yedi yüz seksen iki Senesi mah-ı kanun-i evvelin yirmi birinci günü mazar hükümet-i İspanya olan Madrid şehrinde tahrir olunmuştur.

Mahal-i imza

Karos

S.56 B.165

Kabe ve Derbend hakimi Kahma'lı han damat me'aliyaya hüküm ki

Siz ki han-ı selabet nişan-ı ma'zi ileyhesiz bu def'a gerek sizin tarafınızdan ve gerek şekki ve Şirvan hanı Muhammed Hasan han ve Karabağ hanı İbrahim Halil han ve Şemahi hanı Muhammed Said han ve Beradri(?) ağası han ve ismi ile meşhur emir Hamza han zade Ali bey ve serha-yı han zade Muhammed hanın oğlu Abdullah bey ve havi hanı Ahmed han taraflarından Karabağ hanı ma'zi ileyhin mu'teber kitabdan Mehmed efendi ve hala Çıldır valisi vezirim Süleyman paşa iclalenin hazine katibi İbrahim bey vesatlatlarıyla dar-ı 'aliyye irsal olunan ma'ruzatınız vasıl ve mefahim ve mezamiyetine mevmi itla'ı şahanem şamil ve cümleliz din ve şeri'at mazhara gayretiyle memalik-i İslamiye muhafazasında ve müdafa'a'i i'da-yı müşrikinde mukteza-yı hamiyet-i İslamiye üzere sarf-ı mukadder ederek mü'minun ka'en-nisyan neşr-i ba'zıhim ba'zan muktezasınca beyza'i islami himayet babında cümleliz ittifak tam üzere olmanızdan taraf-ı mülukaneme inşirah-ı tam hasıl

olmuştur Tiflis hanı Araklı han dedikleri iblis bundan akdem Rusyalıya iltica ve mücerred Azerbaycan ve memalik-i İrani ne‘uzu billah te‘ala cebren ve kerhen zabt ve zümre’i müvehhidini tezlilen ve tahkiren taht-ı ita‘ate idhal ve rahmine keşür-i İrana şah olmak tebt-i fasidini nakş-ı sahife’i haya edüb bu meramina vusul zımnında mesfulunun tabi‘ olduğunu müş‘ar ve kuyud ve şerutu şamil ta‘ife’i mesfureye Sened verdiği Devlet-i ‘Aliyye’i ebed-i kıyamın mesmu‘u olduğu esnalarda hannan-ı Azerbaycan ve hükümdaran hatta’ Dağıstan hadene’i mezkureyi mülhaza ve mel‘un-ı mezkurun ve hususan küffar ve Rusyanın maksadları kesr-i beyza’i islama mahsur olduğunu te’mil ve bunların hile ve hed‘alarına delisne olmamaları ve fecre’i müşrikin delalet-i la‘in mezbur ile gerek memalik-i mahruseme ve gerek mülk-i İrana ve tahsis-i kal‘a’i Erivana tehatti ve tecavüz ederler ise saltanat-ı seniyye’i Osmaniye vüzera ve ümera ve seran siyah tafrenpenah zeyr-i idarelerinde mevcut ihnad ve nembra i‘tibar ile derhal mukabele ve müdafa‘aya kıyam ve müsara‘at eylemeleri için o emr-i ‘Aliyyem sudur eylediğine bina’en İran ve Dağıstan sekeneşiyle katan merz yevm-i Rum din ferend işleri olmaları hasbü havatin müşar-ı ileyhim dahi a‘da i‘dafiki canibe su’i kasd iderler ise bi’l ittifak cevab-ı bisevab hed‘a ve kurblarını havale ziyan-ı şimşir eylemeleri Çıldır valisi müşar-ı ileyh vesatâtıyla cümleye iş‘ar ve Araklı müfsidinin mesfulüye verdiği Senedin sureti dahi ba‘is ve tesyar olunmakdan naşi hannan-ı ma‘zi ileyhim caniblerinden tevarüd eden ma‘ruzatlarında ‘arz hayat cevher cesedlerinde ka’im oldukça düşman şeri‘at ve millete şerefriz ve meyl-i rükn eylemeyecekleri ve her halde mu‘avenet-i şahaneme muntazır oldukları derç ve tastir olunmuşdu bu halde mesfulü tarafında Tifliste mukim şerzema rezile küffarın serkerdeleri Azerbaycan ve Dağıstan hanlarına kağıdlar gönderib Osmanlı devleti Rusya devleti ile tekrar ‘akd-i mesaliha eyledi ve Araklı han oğulları tecdid-i rabita’i inkıyad zımnında Devlet-i Rusyaya gönderdi siz dahi Araklı hana matbu‘ ve mitkad olduğunuza i‘timad kılmak için akraba ve evladlarınızı rehin olarak yanına isal idek teklifine ibtidar eylediği iclalden cebr-i mezkur kılıb gatma-yı Azerbaycan ve Dağıstana hadişe resan olduğu istima‘ olundu Rusyalı su’i kasd murad eyledikleri mahallerin ahali ve serkerdelerine ibtida-yı emirde dostluk suretini ra‘at ve hitama dünyeviden ba‘zı nukud ve hüda bezl ederek bir memleketin ahalisini izlal ve beynlerine teferruk ilka eyledikten sonra birer cihana tedarikiyle etraflarını ihata ve hükkam ve söz sahiblerini kabl ve i‘dam ve kusur-ı ‘acze ve mesakini esir misillü

istihdam ve rafta rafta rayife’i islamdan ihraca dahi icbar ederler kadim Tatarları üç yüz Seneden ziyade Devlet-i ‘Aliyyem sayesinde küffar mesfuru cizye güzar menzelesine tenzil etmişler iken seksen üç tarihinde vüfu’ bulan seferde cebel-i pişkan meskufum mezburun tama’kar olan mirza derviş sefidlerine gizlice kağıdlar gönderib mü’ellinde siz Osmanlı ile bizim muharebemize müdahale etmeyüb bir tarafa çekilin sonra biz sizi serbest ve mu’af ettirib başlı başınıza bir devlet olursuz mahkumunda olan zel ve hakka rabbın için çıkarsız Rusya devleti sizin her birinize su’i şevkdar-ı ‘ittiba ve ihsan virmeğe ta’ahhüd eder kelimatını ilka ve ahmak(?) Tatarlar küffarların akvallerini görecek sanub cenud-ı müvehhideyn kerma kerem ateş muharebe oldukları esnada cenkden revkerdan olub zahire ve top ve cebhane tekallible meşgul cevanatlarını ahz ve dilaveran-ı islami semender esanar kanal derununda terk ve kendü melekelerini yed-i deşmine teslim birle serbestiyetini kabuş mazmununda Devlet-i ‘Aliyyeden gizli Sened i’ta etmeleriyle Devlet-i ‘Aliyyem Tatarları rabe alanda bırakmamak için mu’arıza menafese ettikçe işte Tatarlar mirza ve başlarıyla ma’an bize sened verdiler deyü ibraz-ı Sened idüb tehayetkar Tatar ve Kirmana(?) Devlet-i Osmaniye ve ne Rusyalı müdahale etmemek ve akvam-ı Tatar ... başlı başlarına hanlarıyla hükümdar olmak şartıyla minkad(?) oldular Devlet-i ‘Aliyyene Tatarın rabe kalmayub bi’l külliye dost düşman dünyada müzemmil olmamaları için yirmi otuz bin kese akçe sarfıyla bu kadar sefin donanma tertib ve hülalarına bezl-i mechud eyledikçe şahininiz(?) ay namında selatin-i cengizyeden bir fesad dişebi hanlığa kabul ve mezbur-ı şahinkari dahi ben serbest han oldum zannıyla seraser hata’i Kırırma kırk elli bin küffarı da’vet ve kala’ ve beka’i anlara teslim ve esrar-ı küffar ve’l hevahları üzere kal’aları zabt ve gayret-i diniyye fehm ettikleri sultanlar ve mirzaları ahlak ve Tatarda ne kadar nesliha var ise şahinkari ay yediyle intizağ ve kontlarını sülb ettikden sonra mezbur-ı şahingiray Kırırmdan teb’ide ve hana bir düş tard idüb mugayir ‘ahid karimi biz ‘askerimiz ile zabt ettik iddi’asıyla istila etti Tatarlar dahi ne ettiklerini bildi ama çarene çare kendü ‘amelleri cerasıyla meslub ‘arz ve’n-namus desiyyet küffar ise re’aya olub kaldıkları cümle ‘aleme şabi’ ve zahir olmuş bir maddede cenab-ı müstakim-i hakikiyenin ‘avn ve ‘inayetiyle suret-i mezkure bir karar olmayub memleket-i mezbure yine fesh ve teshir olunmak mevahib’el hebeden me’muldür nesar memleketlerinden Leh krallığı dahi bir hısım devlet için Rusya küfrası size i’anet ideriz diyerek içlerine ‘asker idhal

ve kal'a ve memleketlerini istila ettikleri dahi 'ahd kurbunda vaki' olmuşdur hal ve kararları böyle olan kafirlerin sulh ve 'ahidlerine inanılmayacağı güneş gibi aşıkardır şimdi Osmanlı devleti ile sulh olduk size haredimiz yoktur Araklı hana evladlarınızı rehin virdik demekden irade'i fasidesi Kırım Tatarlarına ve Leh sükkanına ettikleri gibi bir hile ve tez ile Azerbaycan ve Dağıstan hanlarını iğfal ve giderek birbirine düşürüb netice karde 'umumen katar-ı İrani tahrib ve islam namını iktar-ı mezkureden def' ve hanuvade ve hanedanlarını istisal-i da'ie'i kasidesi olduğundan kat'an şübhe yoktur ma'azallah te'ala Araklı han bahanesiyle İrana müdahale etmeleri lazım gelür ise 'alemallah te'ala üç Seneye varmayub İrani hal ile yeksan iderler bu dahi hakkı değildir sera-yı dünya-yı faniyede beşir için beka yokdur hayatta oldukça din düşmanlarının taht-ı yed-i 'aliyye ve fahrlarında mehan olmak ve betin ve nebat-ı müsliminin berde'i Osmanlarını küffara hanın attırmak rasbuliyet ve deyanına şayan olmadığından başka 'ömr-i seri'ez-zeval-i ganibe ayrışub 'alim-i ma'ada irtihal-i mukarrer oldukda sultan-ı serir risalet ve ehl-i beytin huzurlarına ne yüz ile varılır muhassıl kelam İrani bi sahibdir ve 'amile Araklı han mel'unu mesfulünün bişivası olub hudud-ı Azerbaycan aba nehade'i tecavüz iderler ise müsta'inen billah te'ala siz ki han-ı müşar-ı ileyhesiz siz ve 'umumen hannan-ı Azerbaycan ve Dağıstan ile beraberce vüzera ve serhedaran ve serran sipah Devlet-i 'Aliyyem i'lam gazabı tahrik ve cenk ve bikare kıyam eylemelerine irade'i kat'a hüsrevanem masruf idüğü ve bu netbeden cezmen ve tekiben ma'lum hakayık mersumunuz olmak için işbu misal-i şahanem isdar ve ile irsal olunmuşdur imdi arazi'i Azerbaycan ve 'umumen memalik-i İrani mevatın-i ehl-i islam olub ittihad-ı diniyye cihetiyle memalik-i mezkurenin mukayyid i'dadan muhafazası isbatının istihsali zimmet-i himmet-i tacdaraneme vacib ve menhatim olduğundan ma'azallah te'ala canib-i i'dadan hudud-ı memalik-i mezkureye bir güne su'i kask zuhurı ihsas olunduğu gibi hannan-ı Azerbaycan ve Dağıstan ile bi'l muhabere müdafa'a'i müşrikin ve muhafaza'i memalik-i müslimine ikdam-ı tam eylemeleri havali'i mezkure serhadlarında ve etrafda olan vüzera-yı 'azam ve mir-i miran-ı kiram ve sa'ir serkerdekan 'asakir-i zafer encamıma mukaddem ve mu'ahher o emr-i şerifemle tineye olunub ol vechle me'mur olmalarıyla siz dahi çakı gibi hal ve hareket i'da-yı istihbardan hali ve mukayyid-i i'dadan kat'a gafil olmayarak ve da'ima menifaz ve muttasır bulunarak esbab-ı takviyenin istihsaline ikdam ve i'danın memalik-i islama

tecavüz kasdıyla bir taraftan zuhuru tahkik eylediği gibi sa'ir hannan ve mealik-i mahusem serhad eraniyla muhabere ve mütevekkilen 'alallah'el mu'ayyen fahr-i ve fem'i i'da-yı müşrikin ve vekaya beyza-yı din-i mübeyyine 'ala'l ittifak sarf-ı bari-yi liyakat ve 'indillah ve'n-nas-ı makbul olacak hademat-ı celileye muvaffak olmağa ve reaya ve ecdadınızın din yolunda sikat iden ve te'yide hamilerini ve meknet eylemeniz babında fi evahir /1198

Bir sureti Şevti ve Karabağ hanı İbrahim hana

Bir sureti Semahi ve Şirvan hanı Hasan hana

Bir sureti Semahi hanı Mehmed Said hana

Bir sureti Semahi hanının biraderi ağası hana

Bir sureti serha zade Mehhmed hana

Bir sureti Şimhal hana

Bir sureti Avasımı Hamza hana

Bir sureti Avar ve Kutdak hanı Umman hana

Bir sureti Ağfuşa kadısı efendiye

Bir sureti Revan hanı hana

Bir sureti Tebriz hanı Hüdada hana

Bir sureti Rusya hanı Mehmed kulu hana

Bir sureti Nahcivan hanı hana

Bir sureti Mertad hanı hana

Bir sureti Merga hanı Ahmed hana

Bir sureti Ürdiyel hanı nazır Ali hana

Bir sureti Havi hanı Ahmed han damat me‘aliyeye

S.58 B.166

Memalik-i Fas hakimi’ş-şerif Muhammed bin’eş-şerif Abdullah bin’eş-şerif İsmail ahisti tarafından cenab sadaretpenahiye varid olan arabiye’l libare mektubun hülasa’i tercümesidir. Fi 12/1198

Taraf-ı bahir’eş-şerif-i şahaneden hakim müşar-ı ileyhe tahrir ve iş‘ar buyrulan hususat-ı bezir fena’i nizam olub gariben hakim-i müşar-ı ileyhin matlubu ve muradı üzere der sa‘adete vasil olacağı ve taraf-ı şahaneden tahrir buyrulan hususattan ‘aziz ve şerif hakim-i müşar-ı ileyhin ‘indinde bir fesne olmamağla derhal tanzim olunacağı.

Hakim müşar-ı ielyh tarafından Karlos yediyle malları irsal olunan asar-ı müslimin hususu Malta ile teveccüh-i nizam virildiği hakim-i müşar-ı ileyhe iş‘ar ve i‘lan buyurulması matlubu olduğun zeyr-i asarı müslimin hususu hakim müşar-ı ileyhin ‘indinde a‘zam-ı umurdan olub gariben himmet-i şahane ile tahlis olunmaları çok hal-i ‘aladan mes’ul idüğün.

İşbu zikr olunan maddeyi müstemil hakim müşar-ı ileyhin vezirimize kapudan paşa hazretlerine deniz mektubu kat‘a.

Hakim-i müşar-ı ileyhe işbu ‘arizasını tahrir esnasında hadimi tahirin İskenderiyeden kağıdı gelüb mazmununda merkum ibka-yı fariza’i hiç eylediğini ve merkum ile taraf-ı bahir’eş-şeref-i şahaneden harameyn-i muhteremeyne mesahif-i şerife irsal buyurulub ve ‘ale’d-devam kıra’at edenler için mü’ebbed kılınmış olduğunu iş‘ar etmekle bu hususda hakim-i müşar-ı ileyh mesrur olub bu babda sanih olan ra-yı sami isabetkarin şahaneyi kendü ra’i varidasından ifzal bulub istihsan eylediğin zeyre hakim müşar-ı ileyhin kendü ra-yi cehde olan münevverede nez‘ ve bey‘ birle mesahif-i şerife kıra’at idenlere i‘ta olunmak imiş nez‘i te‘allik olunmaksızın ibka’i makan ‘ala makan buyrularak hakim müşar-ı ileyhin muradı olan kıra’at mesahif-i şerife hasıl olmak suretinde zahir olan ra’i sami’i şahane

muhsara-yı sevab ve ‘ayn-ı keramet olduğun zeyr-i ol makam-ı mübarekede olan ancak İclal ve ta‘zim idüğün hakim müşar-ı ileyh zikr olunan mektubunda tahrir ider.

S.58 B.167

Hakim-i müşar-ı ileyhın veziri Muhammed bin Ahmed‘ez-zekayi tarafından cenab sadaretpenahiye olan Arabiye‘l ‘ibare kağıdın hülasa‘i tercümesidir.

Vezir-i muma ileyhın sebd-i hakim müşar-ı ileyhe irsal buyrulan name‘i hümayun vasıl ve hakim-i müşar-ı ileyhın barut ve güherçile‘i barut irsal ve tesyir eylemesi iş‘ar buyrulduğundan sürur ve vücur hasıl olub her şey ki canib-i mülukaneden tahrir buyrula evvel şebın tanzim ve irsaline müsara‘at olunacağı beyanıyla derhal tesyirine ibtidar birle bin kantar barut ve bin katar güherçile‘i barut İspanyol sefayını ile veriniz bin kantar barut ve bin kantar güherçile barut İngiltere sefayeti ile ahir bin kantar barut ve bin kantar güherçile‘i barut Fransa sefayını ile dersa‘adete vasıl olacağın ve zikr olunan barutun ile hakim müşar-ı ileyhın taraf-ı şahaneye ‘arızası dahi takdim olunacağın.

Cezayir ahalisinin nifak ve şıfakı ve o emr-i ‘aliyyeye ‘adem-i imtisali hakim-i müşar-ı ileyhın meşhudu olub Devlet-i ‘Aliyyenin emrine imtisale tergib ve nashi-i havi hakim-i müşar-ı ileyhın ahali‘i Cezayire gönderdiği mektubun sureti ‘arz ve takdim olunduğın zeyre ita‘at-i ahali‘i Cezayir ‘inde kavlen olub fi‘ilen olmadığın.

Bilkesir işbu iki maddeyi mütezammin vezir-i muma ileyhın Cevdan paşa hazretlerine diğer kağıdı kat‘a 1.(?)

B.58 B.168

Hakim-i müşar-ı ileyh tarafına irsal ve ib‘as buyrulan mekatebet-i samiye mağribi hatta ile tahrir ve tesyir buyrulmasın zeyre bundan mukaddem ib‘as buyrulan tahrirat-ı samiyeyi ol tarafda İstanbullu bir adam bulunub evvel adam kıra‘at ve mazmununu tefhim etmiş olduğun eğer evvel adam olmasa imiş kimesne kıra‘at edemeyüb ve mefhumuna ‘ilmleri dahi hasıl olmayacağın.

Hakim-i müşar-ı veziri muma ileyhime işbu tahrir anları afat-ı tarik havfiyle bundan mukaddem gönderdikleri tahrir anlarını te'kiden irsal etmiş oldukların.

Vezirim müşar-ı ileyh işbu 'arizasını tahrir eylediğinden sonra seyyidi hakimi müşar-ı ileyh taraf-ı bahir'eş-şeref-i şahaneye bir tahlil-i 'azmin irsal ve takdim olunmasını emretmiş olduğundan ve evvel tahlil-i 'azim evvel vilayetin esma'i haSeneye ve menafa'ate habir olan ba'zı fukehasının sanayi'inden olub evvel tahlil-i 'azimde ayat-ı 'azime ve esrar-ı 'acibe(?) ve la ba'de ve la bahs-i menafi' kesire ve hasayis-i kebire olub cenab-ı zallallahu tahlil-i mezkuru ta'lik ve tebrik buyurmak için hakim-i müşar-ı ileyh kendi nefsi üzerine zat-ı hümayun-ı şahaneyi işyar ve takdim edüb tahlil-i mezkuru irsal etmiş olduğun ve tahlil-i mezkurun ta'liki sağ tarafına olmalı iken ve tahlil-i mezkurun hasabis fesa'ilini muhtevi diğer bir kat'a kağıd dahi irsal olduğun vezir-i muma ileyh zikr olunan kağıda tahrir ider.

Tahlil-i mezkurun hasabis feza'ilini muhtevi hakim-i müşar-ı ileyh in mührüyle balası memhur kağıdın tercümesidir.

Salif'ez-zikr irsal olunan tahlil-i celil'el kader bir hicab-ı 'azim olub Vakık ism-i a'zam-ı makamına ka'im denilmiş olmağla cemi'i esma'i hüsnanın evfakı ve ser a'dad-ı tahlil-i mezkurda cem' olunmuş idüğün ve sür'at-i ecanide merraten ba'de ahiri tahribe olunmuş olduğun hazret-i rabb'ül 'alemin kelam-ı kadiminde vallah'el esma'il hüsnî fa da've beha buyurmuş olduğun ve ba'zı ehl-i esrar esma'i hüsnî ile cedulde du'a olunur ve sür'at-i icabet vaka' olur deklerin ve cemi'i esma'i hüsnanın vakıf olarak taşınmasında hıfz-ı 'azim derkar olundu ve 'an ve tahlil-i mezkurun hasabisi best olunsa tatvil kelamı muceb olacağıın.

Tahlil-i mezkurda derç olunan esma'i hüsnadan hak-kı celle ve 'alanın bari ism-i şerifinde dahi hasabis-i 'azime olub bir kimesne her gün bari-yi ism-i şerifini yüz kere zikr eylese dünyevi ve uhrevi la ba'de ve la bahsi menafi' kesiresi olduğundan başka yedinden dahi 'akibeti muceb olacağıın .

Kezalik hakk-ı celle ve 'alanın hazret-i İdris 'aleyhi's-selama ta'lim idüb ehaddis-i şerife ile varide olan esma'i idrisiyyeden ba daümü fe la zeval lehü ve la

fena'il mülkiye ism-i şerifini bir kimesne her gün yüz kere zikr eylese dünyevi ve uhrevi ecr-i 'azim ve menfa'ati kesiresi olduğun.

Tahlil-i mezkurede bin hassa'i zahire ve bin hassa'i bi't-tanasi olan Fatiha'i şerife ve sure'i gull e'uzu birabb'il felak ziyare kılınmış olmağla Fatiha'i şerife ve sure'i gul e'uzu birabb'il felakı hamil olan ve kıra'at iden kimesneye hıfz-ı 'azimini derkar idüğün.

Sure gul e'uzu bi rabb'il felakın feza'ili beyanında ashab-ı kiramdan 'alibeti bin 'amir resul-i ekrem sallallah-i 'aleyhi ve sellem hazretlerinden rivayet ider ki resul-i ekrem 'aleyhi's-selati ve's-selam hazretleri benim üzerime beş aded ayet-i kerime nazil olduğa evvel atilerin misli görülmemiş gul e'uzu bi rabbi'l felak sure'i şerifini ahirine dek kıra'at buyurmuşlar 'akibeteyn-i 'amir dahi bi resulallah yüz süresin ve sure'i Hudu kıra'at ederiz dedikte resul-i ekrem 'aleyh'is-salat ve's-selam hazretleri dahi bi 'akibeteyn sure'i Felakı kıra'at ile hakk-ı celle ve 'allabe sure'i felakdan ziyade ühibbü ve 'indallah a'zam bir sure kıra'at eyleme desn-i buyurmuş olduğun.

Salif'ez-zikr beş 'aded ayet-i kerimeyi müştamil sure'i Felaka ta'azimen tahlil-i mezkure beş kıt'a elmas tersi' olunmuş olub ve'l mesal beş kıt'a vaz' olduğunun ser-u sepisi ayat-ı kerime beş 'aded olduğundan naşi ider amin.(?)

Muhaddisin kiramdan ebu Davud ashab-ı zeviye'l ihtiramdan 'akiteyn-i 'amirden tahrir ve rivayet etmiş ki 'akiteyn-i 'amir buyurmalar bir vakit resul-i ekrem sallallah-ı 'aleyhi ve sellem ile beraber cehte ile ibranam iki mahallin beyninde gider iken bizi bir denc 'azim ve zulmet-i şedide bürüdü(?) resul-i ekrem sallallah-ı 'aleyhi ve sellem hazretleri gul e'uzu bi rabbi'l felak verb ile nu'ud idüb bi 'ukba efradını adamdan hiçbir kimesne bu iki sure'i celilenin misli ile ne'uz etmemişdir buyurdıkların hakim-i müşar-ı ileyh zikr olunan kağıdında tahrir ider.

S.60 B.169

Hakim-i müşar-ı ileyh Cezayir ahalisine gönderdiği mektubun takdim olunan suretin hülasa tercümesidir.

Hakim-i müşar-ı ileyh ile ahali'i Cezayir beyninde ahvat ve müddet ve muhabbet cenab-ı zallallahiye ita'at olub eğer ahali'i Cezayir padişah 'alempenah hazretlerinin ita'atine mülazım ve emr-i ve emr-i nahiye matbi' ve minkad olurlar ise hakim-i müşar-ı ileyh ahali'i Cezayir ile karındaş idüğün ve eğer ahali'i Cezayir taraf-ı şahane ita'at izhar idüb 'adem-i ita'at ve hilafda ısrar iderler ise hakim-i müşar-ı ileyh oluncaya dek ahali'i mezkure ile 'adavet ve beyza üzere olacağı ve cenab-ı şahanenin ahali'i Cezayir abad hakkında olan emrini infaz idenlerin evveli hakim-i müşar-ı ileyh olub ahali'i mezbure hakkında emr-i padişahının tenfizini a'zam-ı hüsnandan bildiğin ve cenab-ı şahanenin bi'at ve ita'atini kaffe'i rikab-ı müslimine 'ale'l 'umur-ı vacib ve şamil olub sa'ir mülk-i mağrib ve mülk'i Hicaz ve mülk-i Yemen ve mülk-i Irak Acem misillü müluk-i İslamiyenin bi'atları bi'at-ı hassa olmağla müluk-i muma ileyhim üzerlerine dahi Devlet-i Osmaniyenin ita'ati vacib olub hakim-i müşar-ı ileyh dahi cenab-ı şahaneye metba' ve minkad olmağla eğer taraf-ı şahaneden hakim-i müşar-ı ileyh bir emr-i sadır olur ise derhal murad-ı şahane üzere infazına ibtidar ideceğin ve hulefa'i raşidin radiyallah 'anhüm ecma'in hazrat-ı vakitlerinde bu ana dek her kaffi vilayet vechiyle ve aklım emir'el müslimine 'asi ola ve ita'atten huruç idecek celle ve 'ala katl ve ihlalin ile mu'akib idüb 'akibetleri hüsrân olduğun ve ve hayat ve mematta ehl-i sünnet ve cema'ate mülazemet ile hulefa'i raşidin ve ehl-i beyt tahirin teveccühle mu'ammer ve teveccühle teşvik dar-ı beka buyurdular ise ol vechle dünyada mu'ammer olmak ve ol vechle ahirete gitmek halini hakk-ı celle ve 'aladan matlub ve mütemenna idüğün hakim-i müşar-ı ileyh ahali'i Cezayire gönderdiği mektubun suretinde tahrir ider.

S.60 B.170

Hakim-i müşar-ı ileyhin ahali'i Cezayire gönderdiği suret-i mektubun kapudan paşa hazretleri tarafına irsal eylediği diğeri surei kat'ına 1.

Mübarek rikab-ı kamertab hazret-i cihandariden hala büyük İspanya kralına bu def'a elçisi vesatıyla vürud iden namesine cevab olmak üzere yazılacak name'i hümayunun müsveddesidir.

Hazret-i Hüdavend memalik-i necşa ve cenab-ı tasnif-i ferma-yı umur-ı kaffet'el veri takdisat zata 'an ve samet'el ezdad ve'l işbah ve tenezzühat-i kemal-i

sıfata ‘an idrak külli zeviye’n-nehanın irade’i bahira’i samedaniye ve ‘inayet-i zahire’i sübhaniyesi ve seyyid-i esfiya ve sipahsalar kitabet-i enbiya cibilliyet –i hüda şefi‘ yevm-i ceza ulu peygamberimiz Muhammed’el Mustafa ‘aleyhi ve ‘ala alihi ve sahibih ezkiye’n-nehabe hazretlerinin destiyari’i mu‘cizat cemmet berekatı ve ashab-ı güzün ve hulefa’i raşidin rıdvanallah te‘ala ‘aleyhim ecma‘in ve cümle evliya-yı hidayet karin ve esfiya-yı takdis redifin murafakat ervah-ı tayyibe cint-i mevalarıyla.

Mahall-i Tuğra

Ben ki eşraf’el beledanın ve’l emakan ve vaberin medayin ve’l mesakin-i Kible’i cümle’i ‘alim ve mihrab-ı teveccüh-i ‘amme’i imam olan Mekke’i Mükerreme ve Medine’i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i mübarekin hadım ve hakimi ve hasrat’el müluk olan bilad-ı selase-i mu‘azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam-ı cint-i mişam ve Mısır nadir’el ‘asr behtima ve külliye Arabistan ve Afrikiye ve Burka ve Kirvan ve Haleb-i şehba ve Irak arab veAcemve Basra ve’l hassa verelim varaka ve Musul ve Şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderiye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Magrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darusselam ve cemi‘an Kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve kabartıyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eylat Tatarı da’ir ve ol havalilerde vaki‘ ‘umumen sığınak ve bi’l cümle ta’ife Tatarın halife a‘zam ve şehriyar-ı sa‘adet Diyar-ı mu‘azzamı ve keزالik etrafında vaki‘ uçmak ve müzafatıyla ‘umumen Bosna ve kal‘a’i Belgrad dar’ül cihad ve sırb hükümeti ve anda kala‘ ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi’t-tamam Eflak ve Boğdan ve etraflarında vaki‘ kala‘ ve hasun ve ta‘rif ve tavsifden müstağni nice beka‘ ve beledanın padişah-ı mu‘addelet şeym ve şehinşah şevket ‘ilm’es-sultan ibn’is-sultan ve’l hakan’es-sultan Abdülhamid han ibn’is-sultan Ahmed han ibn’is-sultan Mehmed hanım taraf-ı hümayun rafet-i makrunumdan iftihar-ı ümera’il ‘azam’el iseviyye muhtar-ı Kibriya’il mesihyye maslah-ı mesalih cemahir’et-ta’ifet’en-nasraniyye sahib-i ezyal’el haşmet ve’l vakar sahib-i dela’il’el mecd ve’l i’tibar hala büyük İspanya ve Kastilya ve la’un ve vara’un kralı ve sa’ir diyarların hükümdarı haşmetlü meknetlü devn devn(?) Karlos hatmallah ‘avakibe bi’l hayr

ve'r-reşad ve ahsen-i ileyhi sebil'es-sevab ve's-sedad tevki'i refi'i hümayunumuz vasıl oluncak ma'lum ola ki mülca' i(?) selatin 'alineyyar ve mülaz-ı havakin zeviye'l 'itibar olan 'atiye' i 'Aliyye' i devletmedar ve sidde' i seniyye' i ebhat kararımız ile tarh-ı esas-ı müsafata izhar-ı meyl ve rağbet idenler haklarında ebvab dostu küşada ve esbab-ı mevalat ve eşiti amade kılınmak mukteza-yı şeyma kerime' i saltanat-ı seniyyemiz idüğü beyandan müstağni olduğuna bina'en sizin dahi vakur-ı sadakat ve ihlas ve mezid-i müsalemet ve ihtisasınız muktezası üzere bundan akdemce Devlet-i 'Aliyye' i ravar-i efsun ve saltanat-ı seniyye' i ebed-i makrunumuz ile mecdle i'kad ve temhir ve tasdik ve te'kid olunan müsafat ve mevalat ve mu'ahede ve müsalemet-i makrurenin devam ve istimrarı bu ma' i menafi' ile te'kid ve istikrar için kuduvvet-i ümera' il millet' el mesihyye beyzade civan bulunuyu hatmet-i 'avakibe bi'l hayr asitane' i sa'adet-i eşyanemizde orta elçilik rütbesiyle mukim olmak üzere tarafınızdan intihab ve ta'yin olduğu ve meşhud ve mücerrebimiz olan hulus ve sadakate bina'en rütbe' i mezkure ile ikametine izin ve ruhsat-ı hümayunumuz ve tarafınızdan 'arz ve i'lam eylediği hususlara i'timad-ı şahanemiz mebzul ve beydriğ(?) buyurulmasını mütezammin muma ileyh elçiniz yediyle rikab-ı müsnetab-ı mülukanemize 'arz ve takdim olunan bir kıt'a name' i dostu 'ulemanızın 'ayni ve tercümesi ka'ide' i kadime Osmani virdinesinde müstedime' i cihanbani üzere dütur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem nazım-ı menazim' el imam müdebbir-u umur' el cumhur bi'l fikri's-sakıb mütemmim' ü meham' el enam bi'r-rayi's-sa'ib mümehhid-ü bünyan' ed-devlete ve'l ikbal müşeyyid-ü erkan'es-sa'adet ve'l İclal mükemmel-i namus'es-saltanat' el 'azmimmerteb-i meratib' el helak' el kübrayi'l mahfuf bisunuf-i 'avatıf' el mülk' el a'li hala veziriazam suret-i şeym ve vekil-i mutlak-ı sadakat-ı 'ilmim Halil Hamid Paşa ademallah te'ala iclale veza'if-i bi't-tebid-i iktidara ve ikbale vesatııyla paye' i serir a'la-yı hüsrevanemize 'arz ve telhis olunub mefhumu mahat-ı 'ilm-i 'alemşümül-i mülukanemiz oldukda bu vechle mabeyninde derkar olan tehab ve tevad muktezasınca iltimasınız karin kabul olub muma ileyh elçinizin asitane' i sa'adetimizde ikametine izin ve ruhsat-ı şahanemiz derkar olmağın te'kid-i levazım-i müsafat ve te'bid-i merasim mevalatı havi işbu name' i hümayun şevketmakrunumuz isdar ve elçiniz muma ileyh vesatııyla tarafınıza irsal olunmuşdur inşa'l Mevli led' el vusul bu hanedan şamih-i erkan ve dodman rasih' el bünyanımız ile tarh-ı esas dostu ve müsafat iden müluk-i seture

müluk haklarında ebvab-ı lütuf ve ihlas küşad olub dostluğun kava'id ve menafi' ziyadesine is'af ve ihtimam derkar olduğu ma'lum enam olmağla mabeyninde mün'akid olan zevabit-i müsafat 'ahidname'i hümayunumuzun şerayiti üzere tarafınızdan mahzut ve mukarrer ve mer'i ve mu'teber tutulunca canib-i saltanat-ı seniyyemizden tüccar ve re'ayaların her halde emin ve selametlerine fevk'al gaye sa'i ve himmet ve şeratyit-i mesalihaya ri'ayet olunacağı ma'lumunuz ola ve's-selam 'ala min'et-tasi'al hadi. Fi Eva'il/ 1198

S.61 B.171

Rikab-ı kamertab hazret-i hilafetpenahiye Fransa padişahının namesi tercümesidir.

Şevketlü kudretlü 'azimetlü şehametlü da'im'ez-zafer padişah-ı islampenah sultan Abdülhamid han mu'azzez ve muhterem dostumuz hazretlerine tarafımızdan ed'ie'i Hayriye takdimden sonra 'arz olunan budur ki deryar-ı me'aliye kararlarında yavl ikameti esnasında vaki' olan umur-ı mühimmede cevlan(?) tab'i ve gayreti nümayan olmak hasebiyle hakkında olan hüsn-i zimmetimizi tasdik iden kontadan sen berce nam elçimizin bu def'a tarafımıza 'avd ve insirafa mazun olduğu iş'ar zımında işbu name tahririne mübaderet olunmuşdur meyanemizde kemal-i kavam üzere cari olan mehabisitimiz mübteğasınca saltanat-ı seniyyelerinin ikbal ve iclalini mühim eylediğimizi elçi'i mezburun ol tarafda müddet ikametinde vech evfi üzere isbat ettiğinden ma'ade bu def'a yerine ta'yin olunan kontada şu nazvel-i gavkir nam elçimizin dahi me'mur olduğu üzere müceddeden tasdik-i hal zımında 'arz ve beyan ideceği kelimatına i'timad-ı tam mülukaneleri Toman vezanı buyrulacağı mahzumunuz olub iki devlet beyninde sebin canibinden bir vecari olan levazım-ı hüsn-i mu'amelenin ba'de izin dahi mer'i tutulmasına şevk ve hevahişimiz derkar ve bir karar olduğu misillü canib-i me'alima kayd-ı hümayunlarından dahi mukabele'i bi'l misle(?) i'tina buyrulması tevki' olunur baki istizare'i eyyam-ı ömr ve sa'adet ve ikballeri hazret-i hakdan mütemennadır dost mahalleri devit.

S.61 B.172

Rikab-ı kamertab hazret-i cihandariden Fransa padişahane bu def'a elçisi vesatıyla vürud iden namesine cevab olmak üzere mazun-ı 'avd ve insiraf olan elçi baki yediyle gönderilecek name'i hümayunun müsveddesidir.

Hazret-i ma'bud 'ala't-talak te'ala zata 'an ve samet'el izdad ve'l işhanın 'ulvi 'inayet-i bigayeti ve seyyid-i enbiya ve sipahsalar kena'ib-i esfiya ceyb-i hüda ve şefi' ruz-ı ceza ulu peygamberimiz Muhammed'el Mustafa 'aleyh ve 'ala alihi ve sahibih ezkiye't-tehaya hazretlerinin destiyari mu'cizat-ı kesir'el berekatı ve ashab-ı güzün ve hulafe'i raşidin rıdvanallah te'ala 'aleyhim ecma'in ve cümle hidayet karin ve esfa-yı tekaddis rahnin mürafakat ervah-ı tayyibe cennet me'valarıyla

Ben ki eşraf'el beledan ve'l emakan vabirin medayin ve'l mesakin-i Kible'i 'alim ve mihrab-ı teveccüh-i 'amme'i imam olan Mekke'i Mükerrreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i şerif-i mübarekin hadım ve hakimi ve hasrat'el müluk olan bilad-ı selase'i mu'azzama ki İstanbul ve Edirnedir anların ve Şam Habeş mişam ve Mısır nadiret'el 'asr -behtima ve külliyyen Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb-i şehba ve irak ve Acemve Basra ve'l hassa ve deylim ve varaka ve Musul ve Şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderiye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve ve sevhili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad ve Darusselam ve cemi'an Kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve kabartiyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatar da'ir ol havaliler dahi vaki' 'umumen sığınak ve bi'l cümle tava'if-i Tatarın halife-i a'zam ve şehriyar-ı sa'adet desar mu'azzamı ve kezalik etraflarında vaki' evimak ve müsafatıyla 'umumen Bosna ve kal'a'i Belgrad dar'ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve etrafında vaki' kala' ve hasun ve ta'rif ve tasnifden müstağni nice beka' ve beledanın padişah-ı mu'addelet ve şehinşah şevket 'ilmi's-sultan ibn's-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan ahmed han ibn'is-sultan Mehmed hanım taraf-ı hümayun rafet makrunumdan iftihar-ı ümera'il 'azam'el iseviyye muhtar-ı kübra'il feham'el mesihyye maslah-ı mesalih

cemahir'et-ta'ife'n-nasraniyye sahib-i ezyal'el haşmet ve'l vakar sahib-i dela'il'el mecd ve'l i'tibar hala Fransa padişahı haşmetlü ulu rağbetlü kadimi sadık dostumuz hatmallah te'ala 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve ihsan-ı ileyh-i sebil'es-sevab ve's-sedad tevki'i refi' hümayunumuz vasıl oluncak ma'lumunuz ola ki merci'i selatin-i 'azam ve mülaz-ı havakin-i kiram olan Devlet-i 'Aliyye'i ebediye'd-devam ve saltanat-ı seniyye'i sermediye'l feyamimiz olan ve fevr-i sadakat ve ihlas ve meziyyed-i safvet ve ihtisasınız muktezasınca asitane'i sa'adet-i eşyanemizde mukim olmak üzere bu def'a tarafınızdan intihab ve ib'as kılınan elçiniz kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihiyye kuvvetine de su taruk-i 'ufud hatmet-i lavakibe bi'l hayr huzur-ı fa'iz'en-nubur hüsrevanemize cebhe ... şerefin ba'de'l icraz hamil olduğu bir kıt'a name'i sadakat-i 'allamenizin asl ve tercümesi ka'ide'i kadime'i Osmani sabi mesnedime cihanbani üzere düstur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem nazım-ı menazım'el imam müdebbir-u umur-ı cumhur bi'l fikri's-sakıb mütemmim-ü maham'el enam bi'r-ra'is-sa'ib mümehhid-ü bünyan'ed-devlet ve'l ikbal müşeyyid-u erkan'üs-sa'adet ve'l İclal mükemmel namus'es-saltanat'el 'azmi mürettib-i meratib'el hilafet'el kebiri mahfuf-ı bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el 'ali hala veziriazam asaf-ı şeym ve vekil-i mutlak sadakat 'ilmimiz Halil Hamid paşa ademallah te'ala iclale ve za'if bi't-tebid-i iktidara ve ikbale vesatıyla paye'i serir-i sa'adet mesir-i hümayunumuza 'arz ve takdim ve hülasa'i mezamin ve'l esmuni mahat-ı 'alim era-yı mülukanemiz oldukda izhar olunan asar-ı hulus ve safvet ve merasim-i hayr-ı hevahı ve sadaktiniz te'kid revabit dostu ve müsalemet eylediğinden gayri muma ileyh elçinizin mabeyninde biz berra-yı te'kid ve istikrar olan dostluk ve müsafatın yevmen habume devam ve istihkamına da'ir hareket besendide izharına isti'dadı ve liyakat ve ehliyeti ma'lumunuz olduğuna bina'en her halde i'ttimad-ı hümayunumuz bidriğ ve asitane'i sa'adetimizde ikametine ruhsat-ı hüsrevanemiz ezrani ve tesvi' kılınmasını elçi-i sabık kuduvvet-i ümera'il mesihiyye kontada desen birle hatmet-i 'avakibe bi'l hayrın dahi mazun 'avd ve insiraf olması enha ve iltimas olduğu cihandan bu def'a irsal olunan elçi-i muma ileyhin ikametine ruhsat-ı şahanemiz erzani ve asitane'i sa'adetimizde elçi-i sabık muma ileyh istikmal-i kava'id-i sadakat ve istimam-ı merasim rastı ve 'ubudiyet ve müddet ikametinde 'akilane ve menasirane hareket birle hüsn-i süluk ve raviyyetini meşhud ve ma'lum olmağla taraf-ı hümayunumuzdan mavzen 'avd ve insiraf olduğunu havi işbu nâme-i

hümâyûn muhabbet makrunumuz şerefnâ fenne sudur olub elçi-i muma ileyhe taslim ve irsal olunmuşdur temba te‘ala led’el vusul amed-i müdebbir ve ‘ahd-ı ba‘idden berü meyanede cari olan şerayit-i selim ve safvet-i kudurat ve tedniden masun ve asar-ı mühr-i muhabbet asafanamende abad-ı ve efüzün olmağla fima ba‘de dahi Devlet-i ‘Aliyye’i ebed-i ... boyundumuza olan dostluk şerayitini icraya ihtimamınız mabeyninde mertebet olan kadimi mevalatı mü’ekked ve müşeyyid olub memalik-i mahrusimize amed-i şedde iden tüccar ve zevadınız her vechle mühimmi ve mer‘i olmaları zahir ve bedihi ve bundan böyle dahi ila maşallah te‘ala semere’i şecere’i müsafatın menafi‘ ve feva’id tarafına raci‘ olacağı beyandan müstağni idüğü melhuzunuz ola ve’s-salam ‘ala min’es-seb‘el hadi. Fi Evahir-i Receb Sene 1198

S.62 B.173

Hazret-i hilafetpenahiye Fransa padişahının namesi tercümesidir. Fi 8 Rebi’ü’l-evvel Sene 1198

Şevketlü kudretlü ‘azametlü şehametlü da’im’ez-zafer padişah-ı islampenah sultan Abdülhamid han mu‘azzez ve muhterem dostumuz hazretlerine tarafımızdan ed‘iye’i Hayriye takdiminden sonra ‘arz olunan budur ki saltanat-ı seniyyelerine ve bizim devletimize hayırlı kevrinan bir maslahatın bu def‘a bila vasıt-ı müzakeresine mübaderetimiz karin-i ‘ilm-i hümayunları olan birkaç mülahazaya mesnediye ve Karadenize serbestiyet üzere seyr ile Akdenize duhul için boğazlardan mürur hususuna Rusyalınün hakkında muktezası dikkat ve hal üzere müsa‘ade buyrulduğı anda bervech-i meşruh üzere Rusyalıya verilen ruhsat-ı milel-i sa‘ire hakkında dahi ta‘mim olunsa bundan Devlet-i ‘Aliyyeye hasıl olacak lütuf ve ka’ideye em‘an nazar etmeğе münasib Rusya gece rical-i Devlet-i ‘aliyyeyi sevk etmesi dar-ı ‘aliyyede mukim elçimize defa‘atiyle tarafımızdan tenbiye olunmuşken elçimizin bugün sevk ve ilkalarının bugüne bir dürlü eseri zuhur etmemişdir ecanibin Karadenize sefayini duhulü saltanat-ı seniyyelerine elite umur-ı mühimmeden görünmekle bu babda karar virilmezden evvel bi’l cümle netayici ta‘mil ve te‘affel-i lazime’i halden olduğı canib-i hümayunlarından mülahaza buyrulmuşdur ama Karadenizin ticaretini ve Rusyalı bir tarihte kendüye hasar ve tahziz sevdasına düşmeyib bu esnada Rusyalınün Karadenizde ticareti kavam ve istihkam kesb etmekte iken bundan sonra

ziyade tezvîc ve icrası emrinde bi'l cümle vesatâtıyla bir kere teşebbüs idecek olur ise bundan Devlet-i 'Aliyye netayic ha'ile vuku'u muhtemeldir hal bu minval üzere olmağla meyanemizde ez kadim mürettebat olan müsafat-ı kamileyi ve ecdad 'azaları hazretleri taraflarından Fransalıya müsa'ade buyrulan müsalemâtı hazır şerife götürmeleri rica olunur ancak hilaf-ı me'mul Karadenizin cemi' milele küşadı ca'iz görülmediği surette Fransalıya derfi' olunan müsa'adeye milel-i sa'ireden birisinin mazhar olması 'ahidname-i hümayunun mazmununa menafici değil teharrî buyrulamak niyaz olunur saltanat-ı seniyyelerinin uğruna her barayid izinden hali olmadığımız misillü bundan sonra dahi müceddiden asarı ibrazına nakid izhar ideceğimiz gayret'el eşfir merzan gayri birisini bu hususda tarafımızdan tavsil olunmaz evvel ecledine yalnız Fransalının mesalihata 'a'id değil belki saltanat-ı seniyyelerinin esasını istifasına raci' olan böyle bir husus-ı mühimme hadda israf-ı zihni buyrulmaları mütemennadır kaldığımız ziyade müsa'ade'i izhar olunan milel-i sa'irenin mazhar oldukları bi'l cümle kava'ide Fransalının dahi mazhar ettirilmeleri hususu hukuk-ı muhabbete ve nasifet ve 'ad elenlerine ihale olunur baki istizade eyyam-ı 'ömr ve sa'adet ve ikballeri hazret-i hasdane temenni olunur tarih-i iseviyenin bin yedi yüz seksen dört Senesi ağustosun yirmi yedinci gününde ve risaliyename sera-yı padişahımızda tahrir olunmuşdur. dost mahalleri demsud.

S.62 B.174

Taraf-ı hümayun-ı hüsrevaneden Fransa padişahına madde-i mahsusâ zımında gelen namesine cevab olmak üzere yazılacak name'i hümayunun müsveddesidir.

İftihar-ı ümera'il 'azam'el iseviyeye muhtar-ı kübra'il feham'el mesihiyeye maslah-ı mesalih cemahir'et-ta'ife'n-nasraniyye hasb-ı ezyal'el haşmet ve'l vakar sahib-i dela'il'el mecd ve'l i'tibar hala Fransa padişahı haşmetlü ulu rağbetlü kadimi sadık dostumuz Luiz hatmallah te'ala 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve ihsan-ı ileyh sebil'es-sevab ve's-sedad tevki'i refi' hümayunumuz vasıl oluncak ma'lumunuz ola ki deryar-ı mu'addeletmedar-ı hüsrevanemizde mukim sabık elçiniz kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihiyeye şevalirde senireye(?) hatmet-i 'avakibe bi'l hayr vesatâtıyla bu def'a takdim olunan bir kıt'a name'i ve la 'allamenizin hülâsa'i

tercümesinde Fransa tüccarının bahr-i siyaha mürahas ve mazun olması hususu beyan ve iltimas olunmuş Devlet-i 'Aliyye'i müşeyyid'el erkan hüsrevane ve saltanat-ı seniyye'i me'ali 'unvan-ı mülukanemiz ile devletiniz beyninde öteden berü müvekked ve istivar olan bünyan ve esha'i necab ve tevar ve erkan-ı müsalem ve vedar ta'tir masun ve emin olarak zaman şeref-i iktiran şahanemizde evvelkiden ziyade müstahkem ve rasin ve karin-i metanet ve temkin olması murad-ı hayriyyet-i i'timad daveranemiz olduğu mütala'at mensafane ile cümle 'indinde zahir olan halatdan olmağla muhtaç-ı efham ve tebeyyin değildir faled gece name'i halusa'lame muktezasınca merat-ı tasavvur dostanelerinde celuker olan suret-i meramin sevk ve delalet mevalat-ı tarafeyn ile ronmayı hasul olması hususunda vuku'u melhuz ve belki mahzum evlat(?) sürur şita'i sirayet ve ahir güne mezerrati def ve kat'a bir vesile hüsna tedariki elçi-yi haklarıyla müzakere ve mülahaza olunacağını iş'ar-ı siyakatde işbunname'i hümayun muhabbet makrunumuz şerefçeşay-ı sudur olub elçiniz muma ileyhin 'avdetini müş'ar ve cediden varid olan elçinizin isal eylediği namenizin cevabını muhbir taraf-ı hümayunumuzdan isdar olunan diğer name'i şevket'allamemiz ile(?) ma'an elçiniz muma ileyh teslim ve tesyir olunmuşdur mebbe te'ala led'el vusul amed-i medide ve 'ahd-i ba'idden berü beyn'ed-devleteyn cari ve mer'i olan selim ve safvet kudurat ve tednibden(?) masun ve mahzuz olub asar-ı mühr ve muhabbet ena'imennana ez-zeyd ve okar ve bir muceb-i 'ahidname'i hümayun bundan böyle dahi memalik-i mahruset'el mesalik-i şahanemize eyyab ve zehab ebdes tüccar ve zevarınız her vechle mühimmi muhakkak ve mukarrer idüğü melhuzunuz ola ve's-salam 'ala min'et-tab'el hadi. fi evahir-/Sene 1198

S.63 B.175

Nederland cumhuru beyannamesi tercümesidir.

Nederlanda baş tercümanı bir ebvati kullarının bu esnada Nederlanda cumhuru tarafından meclis meşveretlerinde virilen kararlarına da'ir hülasa olmak üzere 'arz ettiğimi kağıdın tercümesidir. fi 10 safer Sene 1199

Nederlanda cumhururun bi'l mu'ahede kendüleri mahsus olan hukuklarında feragat edemediklerinden Nemçe emiri etvarı delkir olduğu izhar için Nederlanda

vaki' elçisi bila ve da' - i'ade birle Nelerlanda semtlerine alınmış yekden müteceviz neferat-ı 'askeriyye tesyar ve bu vechle su'ı kasdını iş'ar ettiğine bina'en Nelerlanda cumhuru tarafından dahi karar kılındığa bi'l cümle düvel-i sa'ire vech-i atiye'z-zikr üzere beyan olunacak keyfiyeti 'arz ve ifade etmeleri Nelerlanda elçilerine tahrir olunacağını ez menna'i salifede Kalandra(?) eyaletinin bir kıt'a Sene malik olan İspanya kralı dördüncü Filib ile Nelerlanda cumhuru beyninde seksen Sene kadar mütemadi olan muharebeden sonra ahir karbin bin altı yüz kırk sekiz tarih-i iseviyyede beynlerinde 'akd olunan mesaliha 'ahidnamesinin mucebince Nelerlanda cumhurunun eyalati serbest ve müstakil bir hükümet i'tibar olunmak hasebiyle kral-ı mezburun ne kendisi ve ne ihlafı tarafından hiçbir vakitte bir dürlü iddi'a olunmak icab etmeyüb 'ahidname'i mezkurenin on dördüncü maddesi muktezasınca esku nehrinin boğazı Nelerlandalunun tasarrufunda kaldığına bina'en evvel tarihten bir ve nehr-i mezburun boğazı kenarında vaki' Leyle ve lifekmehuf hisarları ile ve ol sularda birkaç vadede Kosta gemileri ile mahzuz ve masdud ola gelmişdi seksen iki Sene mukaddem Nemçe emiri edvar birinci libobold ile İngiltere kralı beyninde 'akd olunan ittifaka ol tarihte Nelerlanda cumhurunun dahi duhulü hassaten ta'arruz etmeye desd-i mümana'atının tahsiline mebni idi Nelerlanda cumhurunun ittifak-ı mezkure duhulü Fransa devletiyle dahi ol tarihte şafak hadusne mevzi olub bi'l ahare Nemçe imparatorunun enzma her haminle beynlerinde mesaliha mün'akid ve Nemçe imparatoru dahi Kalandra(?) eyaletinin bir kıt'a Sene na'il olmuşdu ba'de mersum Nemçe imparatorunun fevtinden sonra altıncı Karlos imparatorluğa na'il olunca zikr olunan Kalandranın(?) kıt'ası kendüsüne kemakan ibka olunarak Nelerlanda cumhuru ve İngiltere kralı imparator-ı mersum ile Kalandra(?) eyaletinin ta'arruz etmiyardan hıfz ve siyaneti hususuna da'ir beynlerinde 'akd-ı mu'ahedeitmişler idi mu'ahede'i mezkure muktezasınca esku nehrinin boğazından başka o semtlerde vaki' ba'zı nevahı ve kala'ı Nelerlandalının tasarrufunda ibka olunub ihraç ve idhal-i emti'a hususunda emr-i ticaretin yine minval sabıkı üzere icrası şerut ve 'ahd olunmuşdu mürur-ı eyyam ile şerutun icrasında ba'zı su'uyet 'ariz olmuşken beynlerinde yine bir mu'ahede'i münferide 'akd ile şerut-ı mezkure te'bid olunub halel-i tertib etmemişdir bundan sonra Nemçe imparatoru mersum Karlos ile İngiltere kralının bec şehrinde müceddeden 'akd ettikleri mu'ahedelerine Nelerlanda cumhuru dahi duhul edüb Nemçe imparatorunun Kalandra eyaletinin

mutasarrıf olduğu kıt'asıyla hend-i şerifi beyninde seyr-i sefayin ile ticaret-i ile'l ebed münkati' ve Nemçelünün arazisine iktiza iden ta'rifenin tanzimi için müte'ayyin memurlar Anurus(?) şehrine müctemi' olmak üzere mu'ahede'i mezkure muktezasınca karar virilmiştir evvel esnada Nemçe emir edvar mersum Karlos fevt olmağla tarafından mükalemeye müte'ayyin olanların ruhsat-ı kamileleri yerine canşin olan imparator tarafından tecdid olunmak lazım gelmeğın mükalemelere fasıla verilüb Nderlanda cumhurunun mürahasları kafir zaman inzarda kalmışdı bir vakitten sonra imparatorluğa veraset hususunda zuhur iden muharebede Nderlanda cumhuru ta'ahhüdâtına ibka birle Avusturya ya'ni Nemçe imparatoru hanedanına bezl-i ma fi'l vesaa'ile mu'avenet ve mezhahrat kaydına devşed gelirinden kala' ve beka'ları harab ve kendüleri 'azim hasarına dücar oldular kar olunduğu üzere mu'atıl kalan mükalemeler Kalandrada Nemçe imparatorunun tasarrufunda olan burusel şehrinde bir müddetten sonra tecdid olunub ancak bir dürlü müsemmera olmadığında Nderlanda mürahasları şehir-i mezburede ve vafir zaman mekt ettikten sonra vakt-i ahir müsa'adesine intizaran 'avdet etmişler idi bu cihandan Kalandra eyaletini ta'arruz-ı ağıyardan sıyanet zımnında neba olunub mürur-ı eyyamla haraba müşerref olan hasarlar gereği gibi ta'mir olunmayub fakat Nemçe imparatoruna tabi' namur demekle ma'ruf hasar ta'mir olunub ta'mir için iktiza iden mesarifi dahi Nderlanda cumhuru tarafından görülmüşdü bundan ma'ada Nemçe imparatorunun Kalandra eyaletinden mutasarrıf olduğu arazide bulunan Nderlanda tüccarına şerut-ı mu'ahedeye menafi enva' tekalif tahmil olunmuşdu bi'l ahare üç dört Sene mukaddem Nderlanda cumhuru ez kaza İngiltere kralı muharebe dahil oldukları halde fakat namur(?) hasarından ma'ada hasarların cümlesini hala Nemçe imparatoru hadım ettirib zikr olunan namur(?) hasarının muhafazası için öteden berü içinde bulunagelen Nderland 'akerinin ihracını dahi murad eylemiştir muradına muvafakat olunmuş iken Nemçe imparatoru kana'at etmeyüb hazm olunan hasarların etrafını dahi Nderlandlının isti'mal eylemelerine dahi neva'-ı münazaa'at tahrikiyle menafi' olmuşdur bundan ma'ada mu'ahedenin şerutu muktezasınca mukaddema Nderland cumhurunun tasarrufuna terk olunan sen dona hisarını dahi geçen Sene boyunca darb destiyle kabza'i tasarrufuna idhal olunmuşdur bu mahalde ta-yi evzafe olunan sa'ir metaliyat ve tecavüzatından ma'ada Nemçe imparatoru Nderland cumhurunun yüz otuz altı Seneden mütecaviz zamandan berü esku nehrinde Lilo

hisarının pişkahnında lenkeranda gelen varide Kosta gemisinin keberi ve hükümlemesi taleb edüb kanne nehr-i mezburun boğazı kendüye tabi' olmak üzere iddi'a ider Nederland cumhuru mahal-i mezburda gemisinin lenkerandar olmağla istihfakatı(?) imparatora 'arz idüb bu cümle ile ma'ruzatın bir eseri zuhuruna intizaran imparatorun ruz ve haber ile mu'amelelerini men' ve def' zımında şimdiki halde zikr olunan varide Kosta gemisi bir mikdar kibri ve hükümetleri bundan akdem bi'l cümle neza'ların fasl ve hismı için imparatorun el hacla Nederland cumhuru tarafından ta'yin olunan memurlar mahalline vardıklarında imparatorunun Nederland cumhurundan mütaliyanı beyanındadır sernamesiyle bir kağıd 'arz olunmuşdur işbu kağıd cumhurun manzur oldukda imparatorun mütaliyat-ı mezkuresinden ekseri bimisas muhaddis kabilinden olduğunu isbat zımında tahriren cevab olunub bu cümle ile hüdamekanda olan muvafakat ile mu'amele olunacağı iş'ar olunmuşdur hal bu minval üzere iken bahr-i şimalde imparatorun tasarrufunda olan üstünde limanına hand-ı şerefdan imparatorun beş kıt'a gemisi gelüb menafi'i 'ahud esku nehrine duhul sudurunda olmuşdur imparatorun bu iddi'asını dahi te'yid zımında ibrad ettiği evlenin ne 'ibarede olduğu teşrin-i evvelin yirmi sekizinci Nederland cumhuru tarafından tahriren virilen kağıda beyan olunur beş günden sonra Nemçe imparatoru dostluk ve hayr-ı hevahlık suretinde kanne metalibesinden tenezzül ile fakat esku nehrinin serbestiyet üzere güzarı tevkif mabeyne vesile meshine idüğünü ve nehr-i mezburu fima ba'de gemilerine küşada bildiğini ve bu takdirce Nemçe gemilerine Nederland cumhuru tarafından edni ta'arruz olduğu suretde Nederlandlının bu mu'amelesini i'lan-ı harb ve icra-yı husumet kabilinden 'ad edeceğini tehdid güne ihbar etti imparatorun bu ihbarına Nederland cumhuru dahi cevabında imparatorun dostluk ve hayr-ı hevahlık mu'amelelerinden memnun olduklarını ancak esku nehrinin küşadı hükümet-i cumhurunun emniyyet ve istikbali zevaline mevri olacağı bedihi olmağla bu güne hukuklarından ve ez(?) geçemeyeceklerini ve Nemçe imparatorunun bu mütalebesinde bundan böyle ısrar etmemesi nisfet ve hakkaniyetden memulleri idiğini ve hand-ı şerefi ticareti hususunda elli üç Sene mukaddem Nemçe imparatorunun hanedanı verasetine da'ir 'akd olunan mu'ahedeye müteveffi Nemçe imparatoru altıncı Karlos ile İngiltere kralının sevk ve tergisleriyle Nederland cumhuru dahil olduklarında fima be'ade Kalandra(?) eyaletinde olan Nemçe arazisinden hend-i şerefi ticareti külliyyetle münkati' olmak üzere bir madde'i

münferide ilhak olduğunu ve ol tarihten berü Nemçe imparatorunun hanedanı verasetini ibka hususunda Netherland cumhuru ‘amale’i ve bedna’i bezl-i cumhur idegeldiklerine mükafatan imparator tarafından dahi madde’i münferidenin kuyudu ibkasını icab ettiğini ve bilada zikr olduğu üzere menafi’i ‘uhud esku nehrine duhul niyetiyle hebd-i şarkiden üstünde nam limana beş kıt’a Nemçe gemilerinin geldiğinden Netherland cumhurunun şikayeti var iken bu cümle ile zikr olunan beş kıt’a gemilerin birisi Netherland cumhurunun limanları pişkahında gark olmak muhtıra sende olduğu halde necatına Netherland cumhuru müderris olub malzemeni gördüklerini ve ne kadar muhaddis kabilinden dahi imparatorun mütalebat sa’iresine Netherland cumhuru hüdamekanda olan muvafakatıyla mu‘amele iderler ancak muvafakat kabil olmamak i‘tikadında oldukları maddelerde sa’ir hal ‘an’it-taraf olan düvelin da’ine havale olunmak hususunu imparatorun nisfet ve mürüvvetinden tevfi‘ üzere olduklarını esku nehrinin kenar şarkı ve gayrısı Netherland cumhurunun hükümetine münhasır olub Nemçe gemilerinin nehr-i mezburda seyr ve güzarı mahal-i mu‘ayyeneden mahdud olması ahkam-ı milel ve Tevarih-i muhtelifede ‘akd olunan mu‘ahedene mebni olmağla Nemçe imparatorunun bu babda islafına iktida’i muvafakatı Netherland cumhurunun meczeri idüğünü ve Netherland cumhurunun kendü hukukunu hıfz ve sıyanet zımında mukavemetle def’i mu‘arız sadarete olması icra-yı husumet ma‘nasına olsa tevkif mabeyn tarikleri külliye mesned olmak lazım gelür idi sıyanet-i hukukun icra-yı husumet ma‘nasına te’vili imparatorun ‘ulu şanına münasib olmadığını bu cümle ile meyanede beduret vuku‘undan ihtiraz Lilo hisarının pişkahından mürurlarında Nemçe gemileri yoklanmayub bir dürlü resm taleb olunmamak üzere evvel esnada Netherland fecballerine tenbiye olduğunu Netherland cumhuru cevaplarında ibrad eylediler Nemçe imparatoru Netherland cumhurunun bu cevabından izhar istiğrab ile Nedırlnad cumhuru kendü mesalihini vech-i layıkı üzere mülahaza itmezler diyerek mücerred esku nehri bila hasar-ı serbestiyet üzere Nemçe gemilerine küşada olmak iddi‘asıyla ibtida-yı emirde bu maddeye bu rabita verilmediği suretde tevkif mabeyn zımında bir dürlü müzakereye mübaşeret olunmaz deyü imparator tarafından mukabele olundu Netherland cumhuru tarafından ibtida-yı emirde esku nehrinin maddesi müzakeresine mübaşeret olunmasına dahi rıza virildi lakin henüz madde’i mezbure rabita tedbir olmayub mu‘allak duru iken imparatorun tasarrufunda olan nurs

şehrinde diğ er bir kıt'a gemisi zuhur edüb esku nehrinden bahr-i şimale çıkmak üzere lilo hisarının pişk ahından mürur sudurunda oldukda Nderland evficyallerinde bir pasaportası var mı deyü led'es-su'al esku nehri Nemçe gemilerine bila hasar serbestiyet üzere küş adadır imparatorun tenbihi üzere bila istizan nehrinden bahre mürura tahriren ruhsat virilmişdir bu cevab olundukda Nderland evficyallerinde tarafından keseratla dostane nash ve nebd olunmuşken bahre mürurda izhar ısrar olunduğ undan zıkr olunan Nemçe gemisi tevkif olunmuşdur geminin kuyudatı Nderland evficyallerinde pasaporta istemeksizin mürura ikdam etmesi kava'id-i mer'ıye ba 'adm-i meyabe'at ba'is ile ahkam-ı milel ibras-ı halel töhmetinden 'ibaret iken bu cümle ile geri çekilmek veya ileri geçmeyüb bulunduğu mahalde durmak şartıyla sebebiyle tahliye olunub Nemçe gemisinin esku nehrine tağleben bahre hakmebağ nasdisi misillü Nderland cumhurunun ş an hükümetine olan istihkardan ve 'ahud ve kuyud-ı kadimeyi istihkakla kuyudatın bu hareketinden Nemçe imparatoruna istikamet veçhiyle ş ekva ve mutlaka Nderlandanın istiklal üzere hükümet-i cumhuriyesi ezmine'i salifede imparatorun islahı tarafından kabul ve i'tiraf olunduğ u hanyede esku nehrinin dahi kenar ş arkı ve garbisi hükümetine dahil olması kabul ve i'tiraf olunmuş olmağ la cumhurun esfilal ile selamet hali ibka olunması ve mukaddemlerde Nemçe imparatorunun 'azimet hanedanı uğruna Nderland cumhurunun memleketi bezl ettiğ ine mükafaten islahı tarafından cumhur-ı mezbur himayet ve sıyanet oluna geldiğ i misillü hala Nemçe imparatoru tarafından dahi himayet ve sıyanet olunarak cumhurun izmihlaline mü'eddi olacak böyle teklifden rica olunmuşidi bi'l ade zıkr olunan Nemçe gemisinin üzerine Lilo hisarından top atılması bir dürlü isal zarar kasdına mebni olmayub mücerred geminin ilerü gemisine mümana'at zımında iken Nemçe imparatoruna hilafeti enha etmişler halbuki dost olan düvel-i sa'ire gemilerine belki Nderland cumhurunun kendü gemilerinden bu sebi bila izn nehitden bahre çıkmğa ikdam etmek vaki' olsa anların hakkında dahi cumhur tarafından bu mu'amele olunur idi birkaç günden sonra imparatorun tasarrufunda olan üstünde limanından diğ er bir kıt'a Nemçe gemisi dahi zuhur ve bahr-i ş imalde esfu nehrine duhul edüb yine evvelki minval üzere Lilo 'asarının pişk ahından merasim-i 'adiyeye 'adem-i mür a'atle mürur ider iken zıkr olunangemi dahi Nderland o fecyalleri tarafından tevkif olunub ba'de yine geri çekilmek yahud bulunduğu mahalde durmak şartıyla sebili tahliye olunmuşdur bu

hadisenin dahi vuku'undan Nemçe imparatoruna Nderland cumhuru tarafından saniye'i şekva olunub cumhurun bi'l istihkak mutasarrıf olduğu mahallerde imparatorun hükmü nafız olmak kabil olmadığı iş'ar olundu hala Nnemçe imparatorunun Kalandrada mutasarrıf olduğu araziye yetmiş Sene mukaddem Nderland cumhuru imparatorun islafından olan altıncı Karlosa alıverdiğinden ma'ada esfu nehrinin kenar şarkı ve garbiyesi yüz otuz altı Seneden müteceviz zamandan berü bi'l istiklal Nderland cumhurunun hükmünde iken cumhurun Nemçe gemileri hakkında zikr olunan mu'amelesine ra'venet ve ve huşvenet lefzanın itlakı bervechle şayeste değildir Nemçe etvarı tarafından bir tarafından dostluk ve hayr-ı hevahlık izhar ider iken Nderland cumhuru kendü hukukunu ahkam-ı milel menafi tarz ve tavr ile imparatorun ta'arruzundan sıyanet kaydında olmasını Nemçe imparatoru bahane ittihaz edüb Nderland cumhurunun eyaletine hasmane hareket kasdıyla Kalandra eyaletine besyir 'asakire ve elçisini bila vera' i'ade ile tevkif mabeyn-i müzakerelerinin feshine mübaderet ider Nderland cumhuru Nemçe imparatorunun ibtida-yı emirde bu evza'ı ahirin elfa ve tahrikine mebni olmak i'nikarında olmağla bu babda kerratla imparatora olan ma'ruzatları kemal-i istikametle mu'ameleleri ve te'diyatına sabır ve tahammülleri bir dürlü mukayyed olmadığından ma'ada Nderland cumhuru tarafından refk ve melaciyle mu'amele izhar olundukça Nemçe imparatoru teklifatını teksir edüb hatta Nderland cumhurunun mu'ahadat-ı kadimeye ri'ayet üzere farz olmadığını ve heman Nderland cumhuru hikmetin nüfuzu vacib olduğunu iddi'a ider evvel-i ecelden Nderland cumhuru imparatorun hatırına sebt olacak keyfiyetlerden enfa belki tevkif-i mabeyn-i müzakeresine evsuku mübaşeret olundukda imparatorun ma'kul vechle tatbiy hatırına müsara'atdan hali değildir ise dahi ancak imparator tarafından hasmane hareket vuku'unda hemşehrilerinin ve hukuklarının himayet ve sıyanet için halık-ı müte'al hazretlerinin kendülere halk ettiği bi'l cümle esbab ve sa'ili i'male mezattır olacakları mukarrerde bu babda imparatorun bilada şerh ve beyan olunan evha'ıyla hükümet-i cumhuriyelerinin izmihlaline bivane değin serbestiyet ve istiklallerini hıfz ve haraset iden badi te'ala hazretleri ka'il olmayacağına ve 'ale'l 'umum Avrupa devletleri ve 'ale'l husus memaliki Nemçe imparatorunun memalikiyle muttasıl ve hemhudud olan düvel-i imparatorun Nderland cumhuru hakkında bugüne mu'amelesinden vaktinde kendüler hakkında dahi imparator

tarafından neler beklemek ihtimali olduğunu istidlal ve ihsas ile Netherland cumhurunun hukukunu sıyanet ve Nemçe imparatorunun gardını isbatıyla kendüsünü iltizam ve hareket-ı hasmanesini def hususlarına ihtimamlarını deriğ etmeyeceklerine Netherland cumhurunun ve sevk ve i'timadları tamed-i red bu muharrerde emr-i ferman men leh'ül emr-i hazretlerininindir.

S.65 B.176

Emir-i Mekke'i Mükerrerme şerafetlü şerif sürur hazretleri tarafından Haftan Ağası vesatatıyla varid olan namedir.

Canib-i Hüdavend-i cihanyan Pertev nur hazret-i yezdan şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü nusretlü 'azametlü veli'n-ni'm kaffe imam zallallah fi'l 'alem-i padişah-ı islaminah haledallah hilafete ve ebed-i saltanata ila yevm'el intibah hazretlerinin rikab-ı kamertab hümayunlarına 'arz-ı senakar haşimi asar yevder ki evvel hanedan-ı 'azim'eş-şan ve dudman rasihat'el erkan dam-ı 'aliya madam-ı cihan taraf-ı bahir'eş-şerefinden eşraf-ı kiram siyadet irtisamın mazhariyet en'amları muhassı ecdad-ı 'azam-ı risalet hitamcenab-ı şefi' ruz-ı kıyam-ı 'aliyye ifzal'et-tahiyyet ve's-salam hazretlerinin Hüdavend-i risalet ve dudman sıyadetlerine da'iy'e'i hürmet ve ri'ayet 'adet-i haSene mülukatı ve mu'tad-ı mesihyyete hüsrevani olmakdan naşi beher Sene cehhar zehar-ı 'atufet asar hazret-i şehriyariden feyziyab buyrulduğumuza bina'en işbu bin yüz doksan sekiz sal-i meymenet iştimalde dahi bahr-i felzem iltaf-ı padişahı feyzan ve nur-ı cihan tenivir i'taf-ı şehinşahiye'l ma'an idüb bervech-i mu'tad-ı teşrifat 'inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet ihlas-ı şeref-i ihtisas senaveriye tahsis buyurulan semmur calib'es-sürurda duhte hil'at-ı müverres-i behcet sultanı ihsan-ı hümayun buyrulduğu muhtevi 'inayet-i 'allame'i cihanpenahi ta'yin buyurulan kaftan ağası sa'adettü el hac Ahmed ağa kullarıyla şerefneçşa-yı vusulünde resm-i mu'tad haşimi serad-ı sıdk-ı ittihad üzere enva'- ta'zim ve İclal ve evza' tevkir ve ibtihal birle ba'de'l istikbal zeyb-i efza-yı düş-i mübahatim olan hila'ı fahira'i hümayun re'se'l mal 'azzu ve ikbal sıdk-ı iştimalım oldukda dam-ı 'ömr-i devlet padişahı du'asına kıyam-ı muvazebet ve name'i hümayuna buse dad-ı ri'ayet birle eda-yı rüsüm-ı kıra'at ve mazmun-ı 'inayetmeşhunu cümleye efham ve işa'at olundukda hak-kı da'iyenemde senuh iden teveccühat-ı 'Aliyye'i mülukanelerinin

eda-yı teşekkürüyle da‘vat-ı Nusret ayat-ı cihandariye müdavemet üzere makus ‘ahde’i ihlas-ı sıdk-ı haşimi ihsasım olan hademat-ı mebrure’i hazret-i evliyayı’n- ni‘mane idare’i umur-ı hicaziye ve hücca-ı müsliminin eyaben ve zehaben tahsil-i emniyetleri hususuna ve katan-ı haremeyn-i muhteremeyn ve sükkân-ı beledeyn-i meşifin-i fukara kullarının itminan-ı bal ve refah-i hal üzere devam-ı Devlet-i padişahı du‘asına meşguliyetleri hususuna damin-i gayret-i dermiyan-ı himmet kılındığı vallah’ül hamd ‘avn-ı ‘inayet sübhani ve yemin-i teveccühât hazret-i hüsrevani birle işbu Sene’i mübarekede sinin-i sabıkadan ziyade hüccac-ı müsliminin iyaben ve zehaben tahsil-i emniyet ve eda-yı farıza’i hac ve ifa-yı nesk-i neh ve ‘ac birle ‘avdetlerine değin nefis-i Mekke’i Mükerrermede ve menna-yı sa‘adet-i mennada led’el enama Tayyib-i hal ve sefa-yı bal üzere eda-yı ma fi’z-zamirleriyle netice yab- ı hüceste mal oldukları eğerce reside’i sem‘i hümayun ve bi’l mükâşife ma‘lum-i şevketmakrun olacağı iz‘an-ı senaveri olduğu gibi hizmet-i me’muresine nakid tam ve izhar-ı celle gayret ve ihtimam ile ahali-yi haremeyn’eş-şerefeyn ve mücavirin ve za’irin ve tacirin ve cemi‘i sadirin ve varidinin ihtisa-yı emniyet ve refahileri birle taraf-ı hümayuna isticlab-ı da‘vat-ı hayra ‘akd-ı vasıta hayr olunduğunun mükafatı iz‘af-ı meza‘if taraf-ı hümayundan zuhur ideceği mahzum kerde’i yakın da‘i olmağla dakika fevt olunmayub min külli’l vücut-ı istihsal rıza-yı hümayuna teşmir-i sa‘id-i himmet ve teberrük cevab rahat olduğu ma‘lum cihan-ı eda-yı mülukane buyruldukda merahim-i ‘Aliyye’i mülukani ve teveccühât-ı seniyye hüsrevanilerin fark-ı mübahat-ı senakar-ı ‘adenani üzere derkar buyrulmak temennasıyla paye’i serir-i i‘lana meruha canyan-ı nebariz ol babda emr-i freman-ı hazret-i men leh’ül ihsanıdır.

Elde ‘aled ve la‘a bi’l cemayid sürur bin müsa‘id şerif-i Mekke’i Mükerreme ‘afi ‘amme.

S.66 B.177

Emir-i Mekke’i Mükerreme şerafetlü şerif sürur hazretleri tarafından Surre emini yediyle yüz def‘a varid olan Arabiye’l ‘ibare du‘anamenin tercümesidir.

Şan ve şekva-ı şahaneye şayan olan haber-i du‘a-yı hüsrevane ve hüsn-i sena-yı mülukaneyi kemal-i husus ve ibtihal ve karat-ı huşu‘ ve icbal birle ba‘de’l era ve’l

ikmal sidde’i sedre misal zallallahıye şerif-i müşar-ı ileyh bu vechle ‘arz ve enha ider ki işbu sal-i Ferhunde kalide derkah-ı mu‘alla kapucu başlarından Surre emini ta‘yin buyrulan Ali bey kulları ‘ahde’i emanetine mevdu‘ olan nâme-i hümâyûn müvehhebet-i makrun ve teşrifat-ı şahane ve ‘atiye mülukane olan iki top hil‘at-ı fahira merhun ve Surre’i seniyye ‘atufetnemunu(?) isal etmekle şerif-i müşar-ı ileyh da‘ileri hatevat-ı ta‘zim ve İclal ile istikbal idüb teşrifat-ı ‘inayet-i ayat-ı mülukane olan hil‘at-ı Kahire’i hüsrevaneyi zebur-ı düş-i mefahirat ve name-i hümayun-ı mülatefet meşhun şehinşahilerini dahi bi’l cümle şerefa ve sadat-ı ‘azam ve Mekke’i Mükerrerede sakın olan ‘ulema ve salha ve fazla feham ve sa’irvücu-ı a‘yan ve erkan-ı beladallah’el haram muhazzırlarında kıra‘at ve mefhum ve mevaddasını cümleye i‘lan ve işa‘at idüb evkaf-ı sultaniye gala fukara-yı harameyn ve sükkân-ı beledeyn-i münifeyne ‘ataya-yı mülukane olan Surre hüsrevane şerif-i müşar-ı ileyhın huzurunda Mescid-i Haramda şeyh’ül haram Mekke’i Mükerrere ve kadı ve sa’ire vücu-ı a‘yan hazır oldukları halde cümle mevaciğerlerinde Surre’i şahane erbab-ı istihkafa hatm-i sultanı ile muhtevi olan defterde muharrir olduğu vechle nevzi‘ ve ta‘zim ve her kim hassa ve nasibini alırsa ismi üzerine serh ile işaret olduğuna bina’en cümle fukara-yı harameyn-i müstağrik ‘inayet ve Surre ‘atufetlerinden dilseyri rafet olub da‘vat-ı hayriyye’i mülukaneleri tekrar eyleyüb da‘ven-i ‘inayet-i sübhani ve hüsn-i himmet-i cihanbani ile hüccac-ı islam mashumen bi’l emin ve islam vasıl beledallah’el haram ve ‘arafat ve meni ve merve ve müzdelife ve safada eda-yı menasik-i hac ve ifa-yı levazım-ı ‘ac ve nec iderek fariza hacı itmam ve tavaf-ı Kabe’i ‘aliyaya sa‘i ve ihtimam ve devam-ı ‘ömr-i Devlet-i mülukane ve kavam-ı nizam-ı saltanat-ı hüsrevane du‘asına ikdam ve şerif-i müşar-ı ileyh dahi veli ni‘meti olan padişah-ı ‘alembenah ve şehinşah-ı İskender sipah hazretlerinin tahsil rızası isticlab-ı bediran hali olmayub eraha re‘aya ve emace’i mezalim ve te‘addiyat-ı fukara hususunda sa‘i belığ ve evvel nevahı ve zevahibinin zabt ve rabtıyla te‘min taraf ve mesalike Cidde ve cehdini bidriğ(?) eylediğine bina’en saye’i ‘inayevaye’i zallallahdan evvel iftar-ı celil’el i‘tibar-ı vücud-ı eşkıyadan masun ve ahalsi mezalim ve te‘addiyat bir güne havf ve haşyetten her vechle mahfuz ve masun olmalarıyla harameyn-i şerifeyn ve beledeyn-i münifeyn anın hüsn-i himayet ve sıyanet ve fukara ve re‘ayasını vücud-ı eşkıya ve mezalimden hıfz ve harasetinden bircünnah ya‘ni falkan olmuştur ki anda ha’if ve cani emin olur

ve evvel Diyar-ı celil olmakdır anın sa'î ve himmetinden bir cennet olmuşdur ki ya'ni bahçeye dönmüşdür ki anın meyvelerini katif ve cani efzaf ider ve şerif-i müşar-ı ileyh sabih şam du'a-yı beka-yı 'ömr-i Devlet-i şahaneye kıyam üzere olmağla hüsn-i enzar-ı 'inayet asar-ı mülukane hakkında derkar buyrulmasını niyaz ider.

S.67 B.178

Melbar hakimesi Bibi Sultan tarafından rikab-ı hümayunhazret-i şehinşahiye vürud iden arabiye'l 'ibarenamesinin 'aynıdır. tarih'el zabd. Fi 8 Cemaziye'l-evvel Sene 1199

Bismillahirrahmanirrahim ve ma kavkifi'l bi'llahi 'aleyhi tevekkülat ve hurb'el 'arş'il 'azim.

El-mülk'el a'zam ve tahiyet'ez-zaman'el efham emir'el mü'minin'el mücahid fi sebil-i rabb'ül 'alemin hakan'el berrin ve'l cerin ve Mısır ve's-şam ve'l arakin ve hadım'el harameyn'eş-şerefeyn'es-sultan Abdulhamid ibn'il merhum'es-sultan Ahmed ebedallah bi'azizi nusra ve medd-i zaman'el mübarek ve 'asra amin amin.

Nihamdik(?) allahım hamden belik necyabının 'azim ve teşekkürün şükran bestahfe min feyz-i fazlik'el 'amim 'ali m ani'met-i 'aleyna min ihsanın ve asilet 'aleyna min cezil ni'ma bey ve ihtirat islafına'l mücahedat-ı a'da'in ve vefkatene led'i 'ibadın nes'elük bi esma'ik'el ayatın elleti şirkat lafzan ve ma'ni tetbik-i vasitat 'akd'et-tebeyyün ve garrat cebah'el mürselin seyyid'el evvelin ve'l ahirin hanım'et-tebeyyin sallallah-ı 'aleyhi ve 'ala alihi ve sahibih ecma'in en tahfez bi'ayn-i 'inayetin el ehadiyye ve nedim-i bi'azim-i kudretin'es-samediyet cebah-ı muhammedin hayr'al yeriye ellezi şirkat'el müluk necdemine ve eka mevadin millete ve cahid ve'l müşrikin fi 'asbete külli yevmin ve bekrine nasrallah te'ala mecd'el mülk ellezi raflet bidevlete's-selatin fi fahr'el mülabis ve te'atterat tebeşşir sıfat'el me'atis ve iştımanet-i esvab'el celalet menna 'ala a'zam labis kafil mensab'es-saltanat'el 'azmi ve malik-i ezimmet'el mecd'eş-şayeh'el ensiye atl allah fi bilada ve halife'i 'ala 'ibade ka'id-i cüyüş'el islam ve naşir'el veyye's-şeri'at'el muhammediye bimezid'el himmet ve'l ihtiram zü'l era'il kamile's-sedide ve'l ef'al'el hamidet'er-

reşide mazhar'el cevd ve'l kerem ve mazhar-ı fazl'et-tahzet bi'n-ni'm'el mebde'ul beka 'azne kaffet'el emam bi ihtilaf'el-lugat'el mahfuf bihiyatetallah ta'ala min'es-set'el cihad hazret'el muvaffak beyn'es-seyf ve'l 'ilm'el kami' besheme min 'asah'el imam'es-sultan'el 'azim ve'l hakan'el efham'el ekrem mülk'el berrin ve'l Bahreyn ve Mısır ve Şam ve'l arakin hadım'el hameyn'eş-şeri'in min ihtarallah min 'ibad'es-salihin'el amet muhammed seyyid'el mürselin.

En tedim liva'i sultan'el islam ve'l mürselin re'se'l gazat ve'l mücahidin nasır ehl besne ve'd-din ve kami'l mübtede'in mihrab-ı memalik-i ehl-i küfür ve'l fesad-ı mezzal ceyuş'et-tuğyan ve'l fesad rafi' raya'z-zemin'el ezher muvazzah ayat'eş-şer'el envar mergum envek'el na'ra 'anet ve'l cebayide ma'fir hayat'el kıyasara ve'l ekasere fatih-i bilad i'da'e'd-din bi nasr-ı rabb'ül 'alemin ve cenud'el galib'el kavim'el mansur teba'id'el mülk'el 'azim zabıt'el emsar bi'l kuvvet'el kahire rabıt-ı itrak'el afak bi'd-devlet'el bahirat nasib-i rayat'el feth ve'z-zafer hadım ibniyyete'n-na'tene ve'z-zarar'el mahfuz devletibi's-sebi'el mesani'l mesel tebzın innallah ye'mür bi'l 'adel ve'l ihsan'el imam'el muktedir bi'l kudret'er-rabbaniyye ve'l halikat'el ma'ter bi'l 'izzet'es-sübhaniye'l mansur bite'idat'en-nezalet min'es-sema'il muzaffer benufikat-ı varidet 'ala a'da'is-sultan ellezi ce'alelallah halikat fi'l arz ve merci't-tela'if ve mülcahe ademallah zelik'el fatr bu cevde ve ikam külli fatrin bişuhuda ve'l ezalet iktar'el arz-ı meşraketen bi'n-nevar ba'delina ve ağsan'en-necrat-ı mevrefet bisaha'ib cevde ve rafte ve'l ibrahet saltanata ile'l ebed'el ibad ve rayat'el feth ve'n-nasr-ı menşuret fi rikaba ila yevm'en-neşar ve cereyan umur'el müslimin ka'l i'lam ila dar'el hilafet'el meymunet'el muhtereme min'el isti'ata 'ala a'da'i allah ve resule ila hatmeküm'eş-şerikat fa 'ilmu inne lina fi bilad-ı Milyar evvelen fi zemin'el beni sallallah 'aleyhi ve sellem sultan 'akil esma sekerrerat fermaz fi arz-ı Milyar fane ra'yi inşikak'el kamer min bi'aczet'el beni sallallah 'aleyhi ve sellem ferca min allah fi felibe in bi selim 'ala yedi resulallah sallallah 'aleyhi ve sellem fa'zem 'ale'l mesir ila Mekket'el müşrika liziyaret'el beni fi hayut fetuce ve sellem 'ala yed-i resulallah sallallah 'aleyhi ve sellem fi's-semah'el beni sallallah 'aleyhi ve sellem'es-sultan tac'ed-din'el Milyari 'em teveccüh min Mekket raci'an ila bilada fesssar 'aleyh'el emir'el müberrem ve'l kaza'il mahtum kamat fi zafari dahi min bilad'el arab rahmetallah kanane min karyabe'i ve vareste ve halikat 'ala din'es-salam ve'l müslimin femend tilke'el madde'i ila hezihi'z-zaman'el efgayr

‘aleyne emr ve’l ibtidal-i deynina ve’l ahkamina ve’l etahşa ve mekanina bi’avnallah sübhane ve te‘ala ile’l an heze ve fi Sene 1197 seb‘a ve tes‘in ve mie ve elf min’el bahret’en-nübüviyyet ca’i ‘aleyne’l küffar’el mecus küffar arz-ı miyar li’l harb fehar bu na harben sedide’i ila Senet vahide fanallah sübhane ve te‘ala nasrina ve a’nina ‘ala a‘da’illah ve a‘da’i vusule fethitahim cemi‘an ve ahz na beleda’ihim sümme fi Senet-i semaniye 1198 ve tes‘in ve mi’eti ve elf ictemi‘ul ümera’i ve’l vüzera küffar ehl-i Milyar ila’n-nesariye’l encezid fa herc-ü hebş nusra-yı ma‘ ceşihim’el mecus fuslu medrahim ila biladita fehar buna har-i nebahim harben şediden hatta katl-i menna ve minhüm halkan kesiran kazizat’en-nusra-yı kal‘at’i kebirat’i ve hiye’l asl fi bilad kenur meşhurat-ı ka’tina ‘ahde’i ‘ale’s-sulh ban ya’tina’l eman ve inne’l iyadiye’l müslimin fakilu zelik mennanım gadr ve na neksu ‘ahidna min ba‘de zelik nezlu bilad ve nehbuha cemi‘an cem‘el hasun ve kesruha ve ahir bu deva’ir’el bilad ve ebvabiha ve hedmuha ve henkü harimha ve katlü itğal ehl’el bilad ve kesr’el mesacid-i cem‘an ve mezku’l mesahif ve ehrifek kelimallah’el kadim ve Senet-i resul’el kerim ve men‘u ehl’el bil amin’el ezan ve ruc‘u ‘ali emval-i beyt-il mal ve Senet yehfe mi’eti ve elf mahub min’el cezne elleti medhayyerinha zehiraten limücahidet’el küffar ‘ayn’el ilab ve’l müdafi’il semani ve’l benadif ve min’es-salam eşya’il bahsi hakk’es-saltanat ve hakke-i ehl’el bilad ve’l ihlal nesya’i katt-ı tam ahz ve na ve haysuna fi’l kal‘at ellezi ehadüha menna tes‘at eyyam feşretu ‘aleyne şartan in la beslimina ve la ya’kına illa bi’d-derahim ve neşret ‘aleyne la celle selametina mi’eti elf mahub min ba‘de in tehab’el cemi‘ fakterzina min’el müslimin bikader ma‘anda hem fema kassra’el müslimin a‘tuna ve sellemna enfüsina ve i’tinahim ‘ala kalil kalil feşer edah ve ediyye-i kavme ‘aleyne fa‘ar ‘aleyhi fermaniküm’eş-şerif’el ‘ali’l münif kammez kuvvet-i emirihim’el cend rar fikr-i yed havalet-i hartiba ve lehüm fi bilad’el hend-i beledet-i ismiha mebni ve fiha emirin min ümera’il ecrin ism-i ehadihüma beyr-i mübessira’i rabt ve ism’el ahir mesir baddem ve ibza fi beledet kurbıyyet min kenur ismiha teşyir-i ‘ali nısf-ı yevm ba‘dehe ve fiha kal‘at ve emir-i min nusra-yı el ecrin isme mesir karic fedhalev taht’ez-zel yeksirtihim ve ‘azimet-i cüyüşehüm fehanne müsteğışin bi’llah ve bicenabiküm’el kerim ve bilafza hesabiküm’el ‘azim en nazar ve fi umur-ı ahvalina ve ahval’el müslimin ve kavmeva yetsera’d- din’el enküm min ehl-il hayr ve’l muhsinin fema lena(?) gayr-ı bigaşyen su’llah ve mülk-el berrin ve’l cerrin hadim-i şevkete i‘da’ed-din bigaretin minküm

‘ala’l kavm-el kafirin’ed-din ya‘bid velle’l esnam ve’l ecma rakil hafz din’el islam ve entüm saltanata(?) ve mededna ve ‘avnina’l ikamet-i din’el islam beskim mazi melül ila yevm-il kıymet ve la‘d ve mahzul ‘ala külli min hafz-ı din’el islam din-i muhammed sallallah ‘aleyhi ve sellem ve enküm kadrın bi‘avnallah ve bereket-i resul-i ‘ala nasr-ı cem‘el müslimin bikudret-i rabb’ül ‘alemin ve cebbah-ı sadık’el emin min’el mişrak ile’l magrib fela nasırlena velideyn’el islam ehaden sevaküm kema kad takdim min’el mülük’es-selatin men kan men kabliküm şekkü ahvalihim ve ‘arzu ile’d-devlet’el ‘aliyyet selatin-i arz-ı Milyar mütkadimin ve ce’ihim’en-nasr ve’l ma‘venet min’ed-devlet’el ‘aliyyet ve hüm kavm’en-nusra-yı fahz-ı müvehhim bi’iznallah kulu edyar ve keزالik nahnü muntazarun ve müştakun ila nusretiküm ve’l ve ha‘v nitelim felu a nasraküm ye’ti ve ferç minküm’el meşhudin’el islam ve tecyiru ve tahsenu bikuvvet-i ‘ammar enhüm fi biladeta’l an saret’el bilad kayzan paye’i deyhim ve hükmihim nafizen ‘ale’l müslimin sebab-i kuvvet’et-tahrir bu fahseni min henk’en-nisam’el emane‘alihim fe’ilallah te‘ala in bedhal’eş-şefkat fi kalb-i emir’el mü’minin sultan’el berrin ve’l cerrin la in bi’l ganaan in vekil’el teczir hüve taht-ı te‘al kadmiküm’eş-şerif fi’l matlub minallah ve min ahseniküm elleti ‘ümmet’el cemi‘ ve testehir cevalina minna biladina ve ma zabta min’el ‘alla‘ ve’l emval ve’l müdafı‘ ve’s-salah ve te’mir ve an yektüb ila zekmil tahzir sahib mebni ve sahib-i tarşiri berred cemi‘ ma ehaze ‘aleyna ve nahnü na‘min macid bi’l hatab ve’d-du‘a tebsir’ed-devlet’el ‘aliyye ve fermaniküm’eş-şerif ve tegarrin sohbet’el ferman’el ‘azim in la ya‘teriz’el islam ve hatan min’el vekil-i kıra’at’et-tahrir ila vükela’i ve tegarrin min ricale’n-nesari Mevla-yı sanak’el hanak ve belegat’el kalub’el hanacir fenahnü müstağnin bi’llah ve cebbayiküm kerim ve bilütfi hassameküm’elAcemin tenzerun’el yetabi’in rahmet ve’s-şefkat ve’r-ra’fete talibin’en-nusret ve’l i‘anet ve’l meded ve’l esn-i medad fi Nusret-i ta’ifet’el İslam’en-netğa sena bi’d-devlet’el ‘aliyye ve’l mülkete’l kaviyet haled ha’llah ila yevm-il kıymet-i cebbah min zalelna’n-ni‘ame gazet min allah ve minküm necb-i anhüm fed ziku ‘aleyna’s-sebil ve’l mesalik ve tacin’el islam’el meker ve’l mehalik in vasl’el yetacevayiküm cevabiküm’eş-şerif ve fermaniküm’el ‘ali’l münif kabl-i helak’el müslimin ve illa yestu‘asena sallina la şek ve’l ariyet’el ensa meşna kavni mededküm ve cevabiküm ve’l ma‘unetküm iştiyak’es-sari li’l ma’is-safi fercü kermetallah ya‘zic ‘ala emin-i muhammedin ecma’in kema kal’el beni sallallah te‘ala

‘aleyhi ve sellem min ferç-i kerbet ihya’el mü’min fercallah ‘aleyhi yevm’el kıymet seb’in karyeten la in seyufeküm kahirat ve berahin ceyuş nasraküm bahirat ve yed-i kudret-i devletiküm ‘ala külli ha’ikin muhtar fanahnü bas atin kefuk dera’a cebbah muhammedin sahib’eş-şefa’at-i müsteğişin ileyküm ba te’mil’ed-du’a’i fe la takta’una la tenabiküm la bedun ve biküllet hayra ihsaneküm ‘a’idun ve kevlü lena mecseb’ez-zan menna ve bima nahnü leh ma melun ve nazar ve ila’l emsara ve’l intizar ve ila’l ‘ibare ve islam ‘aleyküm ve ‘ala min şemlet hazretiküm’el ‘aliyyet ve behcetiküm’es-seniyyet ve tala’tiküm ileyhiyye ve rahmetallah tahrir fi yevm-il eşnin 6 icla min şehr-i Safer’el mübarek-i ‘am semaniye ve tes’in ve mi’eti ve elf min ba’de’l hicret’en-nübüviyyet ‘ala sahibha efzal’es-salat ve erkan’es-selam ‘ala mehmed min’et-tamam. Sene 1198 Fi 21 Safer

S.68 B.179

Rikab-ı mu‘alla’l kab-ı hüsrevaneye akalim hendeyeden Milyar hakimesi olan Bibi sultan tarafından Arabiye’l ‘ibare bu def‘a varid olan tahriratın hülasa tercümesidir. 21 ... Sene 1199

Ba’de’l ilkab ve iltina.

Evvel zaman nübüvvet hazret-i fahr’el enbiya sallallah te‘ala ‘aleyhi ve sellemde Milyar biladında şekerut fermaz namında bir sultan ‘akil olub mu‘cize’i peygamberi olarak inşikak kameri menamında görmekle yed-i resulallah sallallah te‘ala ‘aleyhi ve sellemde islama gelmekle hevahişkar olarak ve kat-i risaletine hebde Mekke’i Mükerrremeye ‘azimet ve ba’del vusul huzur-ı sultan-ı enbiya ‘aleyhi min’es-salavat ez kahade şark-ı islam ile ha’iz enva’-ı sa‘adet olmakdan naşi tac’ed-din Milyari ismi ile tesmiyeden sonra Mekke’i Mükerrremeden beldesine ric‘at ve esna-yı rahide bilad-ı arabdan zefar nam memleketinde vefat eyleyüb hala Milyar hakimesi olan müteveffi ‘ala racanın kerimesi Bibi sultan Taceddin müşar-ı ileyhın akraba ve vereselerinden ve ol havalide ehl-i islam üzerine halika olub müddet-i mezkureden berü bu garib eyyar gelince halleri ve rütbeleri ve hükümet ve saltanatları ve mekkanları ‘avn-i yâri ile tebeddül ve tağyir itmemiş idüğün.

Bin yüz doksan yedi Senesinde küffar mecus harb için arz-ı Milyar üzerine gelüb birisine bir Sene mütemadi muharebe’i şedideden sonra allah-ı sübhan ve te‘ala hazretleri müslimini küffar üzerine galib ve mansur etmekle cümlesini nehab ve memleketlerini ahz ve teshir ettikten sonra doksan sekiz senesinde Milyar mecus küffarının emr-i vüzerası ingiliz nesarasıyla içtima‘ idüb anlar dahi nesar-ı ‘askeriyle mecus ‘askerini ihraç etmeleriyle memleket-i mezkure üzerine imdadları led’el vusul tarafından muharebat-ı şedide ve mukatele’i ‘azime olub iki taraftan dahi halk-ı kesir-i meftul olmağla nesar ta’ifesi kendü biladından asl olan kal‘a’i kebireyi kabza’i tasarrufa götürüb istila eylediklerinden sonra ‘ahd ve sulh ile müslimine eman i‘ta ve ba‘de naks-ı ‘ahd ve gadr idüb sa’ir bilada nüzul ve cümlesini nehb ve cem‘ hasuni kabz ve kesr ve biladın deva’irini ve ebvabını hadım ve tahrib ve harimlerini henk ve ehl-i biladın etfalini katl ve cümle mesacidi kesr ve masacağı mezk ve kelam-ı kadimi ihrak ve ehl-i biladı ezan-ı şerif-i kıra’atinden men‘ ve cihad-ı küffar için iddihar olunmuş altı yüz bin altun emval-i beyt’ül mal’el müslimini nehb-i valat-ı müdafa‘dan üç yüz top ve sa’ir ıslahadan beyt’ül malın olarak la ba‘de ve la ehassı esbabı ve ahl-i biladın cem‘i ma mülklerini ahz ve garat ve hakime’i muma ileyhe bi kendülerinden ahz eyledikleri kal‘ada dokuz gün habis ettikten sonra selametleri için yüz bin mahub vrimek şartıyla sebillerini tahliye idüb cemi‘ emvalleri nehb olunmuş olduğundan müsliminin ‘indlerinde ne bulundu ise ahz ve teslim ile nefslerini tahlis eylediklerin.

Ve bundan sonra mukaddema varid olan ferman-ı hümayunu küfra’i mezkureye gazez ettiklerinde ibtida dahi mezk ve bunlar ile muharebe iden tavayifin re’isi cenddar(?) ismiyle müsemmi olub anların bilad-ı hendde mübtene(?) namında beldeleri olub anda dahi İngiltere ümerasından birinin ismi meysira retb ve birinin ismi meysira yaddem namıyla iki re’isleri ve kenviriyle beldesine karib tarşiri ismi ile bir beldeleri ve anda dahi bir kal‘a ve meysir kabric namında İngiliz nesarasından bir re’isleri olmağla hakime’i muma ileyhe ve sa’irleri anların kesret-i ‘azimet ceyuş ve ‘asakirleri takribi ile taht-ı zelle hükümetlerine duhul itmesiyle ibtida cenab allah ‘azim’eş-şandan istigana ve ba‘de lütf ve ihsanı ‘azim ve kuvvet-i kahiresi ‘alim ve ‘alemyana vasıl olan Devlet-i kuvvi şevket-i Osmaniyeinin lütuf ve ihsanından istiganet itmeleriyle kendü umur ve ahvallerine nezaret ve ahval-ı müslimine merhamet ve din-i mübeyyinin nusretine kıyama himmet buyrulması müsted‘aları

idüğünü beyan ve izah iderek Devlet-i ‘Aliyye ehl-i hayrat ve muhsininden olmağla anlardan gayrı mu‘ayyenleri olmayub Devlet-i ‘Aliyye i‘da’i dinin şevketini hadım ve küffar’ en-nam ‘azimet-i devletten havk üzere da’im olub padişah-ı islam penah efendimiz hazretleri cümlenin sultanı ve mededi olmağla ikame din-i islam için Devlet-i ‘Aliyyenin seyf-i meslul ahkamı ila kıyam’es-sa‘a cari ve din-i Mübin-i Muhammediyi tahkir idenler mahzul ve makhur olmağla Devlet-i ‘Aliyye ‘avn-ı yâri ve bereket-i resulallah ile şark ve garb beyninde olan cemi‘i müslimine i‘aneyeye kadir olub bunların ve sa’ir din-i islamın Devlet-i ‘Aliyyeden gayrı nasır ve mu‘ayyenleri olmadığın.

Mukaddemlerde müluk-i selatin-i maziye’i Osmaniyeye meybar hükkamı şikayet-i ahval ve ‘arz-ı müdde‘a idüb Devlet-i ‘Aliyyeden kendülere i‘anet ve Nusret olduğu mesbuk ve ol vakit dahi kavm-i nesar mahzul olmalarıyla el halet-i hezihi dahi Milyar olan ehl-i islam Devlet-i ‘Aliyyenin Nusret ve i‘anesine muntazar ve müştak olmalarıyla Devlet-i ‘Aliyyeden kendülere Nusret ve ferh-i zuhur itmez ise cümle ehl-i islam mübtela-yı bila-yı ‘azim olub küffar-ı cebr ve ‘inakları hasebiyle ol taraflara külliyyen istila eyleyecekleri zahir ve İngilterenin kuvvetiyle cümle memliki kabza’i tasarrufa götürüb ehl-i islam taht-ı hükümetlerinde makhur ve heman olacakları bedihi ve bahir olmağla henk-i a‘raz nisa’i müsliminden havf ve haşyet olduğun.

Cenab-ı hak te‘ala hazretleri emir’el mü’minin ve sultan’el müslimin hazretlerinin kalb-ı ‘alisine şefkat-i ‘aliyye ihsan idüb üstada olan İngiliz vekiline emr-i ferman-ı hümayun buyrulub zabt ettikleri biladdan huruç ve emval ve müdafı‘ ve salahı redd için mebni ve tarşiri kal‘alarında olan İngiltere vekiline tahrir ettirilüb cümlesi redd olunmasına himmet buyrulmasın ve ehl-i islam i‘tiras itmemek üzere İngiliz kralının vekilinden sa’ir vükelata ve rical-i nesaraya tahrir ittirlmesin istid‘a ve neybaz eylediklerin.

Keyfiyet-i mezbureyi beyan ve istid‘a-yı‘inayet ve merhametde ba‘is şefkat ve vesile’i ‘atf ve ra’fet olacak ta‘birat-ı müstağışane ve kelimat ve eda-yı menzeletine ile Devlet-i ‘Aliyyenin ve tahsis-i erika’i bira-yı saltanat ve deyhim efruz şevket ve şehamet olan padişah-ı islaminah ve şehriyar-ı Sitare sipah

hazretlerinin ezyal-i şefkat ve merhametlerine ta'lik ibadi'i tazri' ve ibtihal iderek mezayika ıztıraba nehabet-i dereceye vasıl ve kalub hanacire baliğ olduğunu i'lan ve cümlesi evelallah 'azim'eş-şana saniyen şah-ı şahan-ı cihan hazretlerinin ihsan ve lütf-i 'amimlerinden estigane itmeleriyle 'ayn-ı merhamet ve şefkat ile hallerine nazar buyrulub Nusret ve i'ane ve meded-i ta'ife'i ehl-i islam için Devlet-i 'Aliyyeden talib 'inayet oldukların şol vechle ki kendülerine sebil ve mesalik netk ve tar-ı küffar-ı hasirin mekr ve mehaliki izhar itmeleriyle müsliminin helakından evvel emr-i şerif ve cevab-ı münif vasıl olur ise ne a'la ve illa cümlesi telef ve helak olacakları la şek idiğini ve cümlesi Devlet-i 'Aliyyenin i'anet ve mededine teşne dilanın ma'i ma fiye iştiyakları gibi müştak oldukların ve nefriç kertebleri cemi' ümmet-i muhammede raci' olmağla kema kal'en-nebiyyi sallallah 'aleyhi ve sellem min ferç-i kerbet-i ihya'l mü'min fercallah 'aleyhi yevm'el kıyamet-i seb'in keriyeten hadis-i şerife mazhar olunmak ve sevk-i Devlet-i 'Aliyyenin sütunu kahire ve berahin cüyüş Nasrani bahira ve yed-i kudret devleti cemi' muztarin ve ha'ifin üzerine mesbuta ve zahire olmağın cümlesi ekf zira'ati bist iderek sahib'eş-şefa'a efendimiz hazretleri ceyr-i meşhun imdad ve i'anedan kat' ve mechud buyrulmamak zeyr-i cümlesi Devlet-i 'Aliyyeden isti'ane ve kelime'i hayr-ı ihsanlarından istiğane itmeleriyle kendülerinin zanları üzere 'inayetve emellerine isal buyrulmasını hakime'i müşar-ı ileyhe rikab-ı hümayun-ı hüsrevaneye def' ve takdim eylediği bir kıt'a 'ariza'i 'aciznesinde tahrir ve istid'a ider.

Mebyar ve memleketinin ehl-i islami müslimine ve küffarı küfrasına tabi' ve kadim'el eyyamdan berü meyanelerinde muharebe cari olub doksan yedi Senesinde vaki' muharebede müslimin galib olmuşlar iken doksan sekiz Senesinde küffar mecus tembi' ve emir-i nesara-yı İngiliz ile ittifak ve cemi' küfra'i mecus ve İngiliz üzerlerine hücum ve iktiham ve muhabere'i şedide ve tarafeynden külli nas maktul ve kal'alarını muhasara ve top ve humbara ile ber ve bahirden tazyik ve ahali'i kal'a humbara ve toptan helak olub istimandan gayrı tarik-i hile olmamakla ba'de'l istiman ve'l kabul sulhlarına emniyet gelmişken küffar-ı haksar 'ahde ve sulhu nakz ve nekes idüb hakime'i muma ileyheyi ve müte'allikatını dokuz gün habis ve nukud ve emval ve hasun ve kala'ı ahz ettikten sonra kal'aları hadm ve top ve mühimmatlarını ve alet ve ıslahalarını ve çarşu ve pazarı nehb ve garat ve cevami' ve mesacidi tahrib ve mesahif-i şerifeyi ihrak idüb ve hakime'i muma ileyhenin bir fenne kalmamışken yüz

bin zer mahbub taleb ve her nemlerini henk eylemek havkiyle matlublarını tedarik eylediklerin.

Keryedde muharebe iden küfra'ı ingilizin başbuğları Cenddar isminde olub anların hendde tersudeye karib mebni namında bir beldeleri ve iki beyleri ve kal'alarının ismi mübeddera retb ve mebsu badem ve beylerinin ismi müyesser karih olub verded cehsimi Milyar kaleminde vaki' hakime'ı muma ileyhenin kenur namında olan beldelerine nısf-ı yevm karibdir ve cemi' kala'ı mezkurenin hükkamı nesaradır ahali'ı Milyar küffarın zuhurunda İngilterelüden emniyetleri olmak hasebiyle mukaddemlerde mazmun oldukların.

Mukaddema sultan Murad han 'aleyhi'r-rahmana ve'l fukaran hazretlerinin zamanlarında Devlet-i 'Aliyyeden Milyar imdad olunmağla el halet-i hezihi allah-ı lazim'eş-şan Devlet-i 'Aliyyeden gayrı mu'ayyenleri olmayub eğer Devlet-i 'Aliyyeden meded olunmaz ise cümle ehl-i islam telef ve helak olacağı mukarrer ve cemi' umur-ı hakayık ve de kayıkıyla 'arz olunmuş olmakdan naşı İngiltere kralından mebni kal'ası zabiti mersume tahrir ettirilüb ahz eyledikleri emval ve biladı ve hasun ve kala'ı ve top ve silahlarını redd ettirilmesin ve mamulleri ibtida taraf-ı hümayundan emr-i şerif isdar ve dört nefer Devlet-i hademesi ve İngiltere kralından dahi mübteni ve tarşiri kal'aları hükkamına mektub ve iki Franc dahi İngiltere kralı tarafından mektublarıyla beraberce irsal ve kala' ve hasun ve bilad ve emval ve silahlarını ve hend-i hüccacını nakil idegelen sefinelerini dahi küffar-ı mesfur ahz itmeleriyle anları dahi istirdad zımında buruca muharrer İngiltere kralından vekillerine mektub tahrir ettirilmesin kemal-i nezra' ile hakime'ı muma ileyhe canib sadaretpenahiye gönderildiği arabiye'l 'ibare mektubunda tahrir ider.

S.71 B.180

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden Fas hakimine yazılan 'Arabiye'l 'ibare name'ı hümayunun müsveddesidir.

Elhamdülillah ellezi şeyyid'el islam-ı 'ala esas hüve tevafuk'el millet'el bayza'ı ve ref'i ida'd-din fevk-i esatin hiye't-te'azid beyn'el müluk'el 'azima'ı ve's-salavat ve's-salam ala min ezal zulm'el gavayete ve'z-zelal neyyur risalete min

iktar'el gaber'a'i ve keşf'el kana' 'an vech'el i'caz hin-i 'acz-i mesaki'el hutba'i min'el arab'el araba'i ve 'ala alih ve 'irate ve sahib'et-tahirin tala' min vücuh'im'el envar yevm-i tesevvüd vücuh'el a'da'i.

Mahal-i Tuğra

Yehdi tahfete selam yefuh erce'l cebb'en-nam min şeyme vücuh'erudad tila'el 'el vami'el ihlas min cevanib imla'i ve terkime ila min caz-ı mefahir-i asalet'el 'adenaniyyet ve cal fi meyardin bisalet'el fahtaniyyet nur-ı şecerat'el ervemet'en-nübüviyyet ba göze hadikat'el cersumet'el nazviyyet(?) mülk-i memalik'el garb ve etrafiha malik-i ezimmet-i ekabirha ve eşrafiha Mevlana ve muhibbina fi'llah'el cemil'el emir-i muhammed ibn'el Mevli Abdullah ibn'il İsmail sana'llah te'ala min havar,k'el hadsan fi külli bükratin ve asil imma ba'de kad verded ila 'atitena'l menfikat sefera'iküm'el meb'usun min hazretiküm'eş-şerifet iftihar'el 'ali ve'l emacid 'ala ka'id ve abd'ül kadir ka'id ve ş-şeyh Mehmed efendi ve Abdülkerim ve ka'id mübarek ibn-i hümmet ve'l hac Abdullah min e'azze haddam makamiküm'el 'azim zeyd-i 'ulluhim ve dam fi'n-nazar'el 'ali semmuhüm ve 'arzat 'aleyne mefavezatiküm ve sanatiküm'es-seniyyet 'ala muktezi ka'idet devletina'l 'aliyyet bu satat vezir'es-salle ekrem'el 'azim ve vekiline'l mutlak'el mufahham ve te'allik nazarna'l 'ali bistorha harfen harfe ve te'emmilne me'ayenha izahan ve keşfen faz ekalli vahidin minha tehab ahkemet fihe ayat'el mahiyyet ve'l vefa ve derecet fi 'ibarate cevami' kelem'es-sıdk ve's-safa biltimas'ed-dar'en-nazzil min mehasin sülk-i kelimat ve ve tflis sehre'l hilal min letayif-i me'yine ve nekata tekenna min safa'i ve letafet ve te'rric 'itar ce'e ve sahine riyaz yeterattah ba nefas nesmaminhe iftan'el muhabbet ve yeterruh binefa'is nefehaminhe nüfus'el ehibbet fe'attar rey' fu'ad bifevac'el inbisat ve'l hayur ve infıtah'el hatır bivüfur'el inşirah ve'sürur ve maz-ı kersem fihe min'el mersulat'el celilet elleti saret imaret'el hulus ve'l vedad ve i'lan sirrin vedde' 'an halis'el ittihad fi'l fu'ad minha selsema'te elf riyalin erselmek i'anet li'l mühimmat'el cihadiyyet ve ibtiğ'a'in limarazat'er-rahmaniyyet ba cera'i şart'el ahvet ve salt ila hazinetina'l 'amiret'el mu'addet licihad 'ana vuku'u'el gazv'el ehl'el küfr ve'l 'inad ve minha'l barut ve melh'el barut bağtemu heliteste'in beha'l gazat'el bereret 'ala cihad a'da'i allah'el küfrat'el fecret ve salnet minha izan bieydi sefiriküm'el muma ileyh Abdülkerim'el gan- ve ve selesma'et ve tes'un kantaran

min'el barut ve elf ve mi'eti kazar ve hamset ve erba'in kantaran ve nısf-ı kantar min melh'el barut fehasllena's-sürur lizuhur himmetiküm'el cemilet li ibraz-ı levazım'el irtibat bidevletina'l celilet li esimme li ifa'i ma vecb 'ala'l müluk'el islamiyyet şarkan ve garben min'el imdad ve'l lanet li'l müslimin bu'den ve karben ve sar heze'l ikdam'el eşmm'el eşmil min savbiküm'el erfi' ve'l ecele sübyan'ez-ziyadet-i muhabbetina'l kadimet ila tarafiküm'el esni ve muceben li te'kid revabit'el ihlas ve'l ittihad fima beynina ez küntüm bi selabet'ed-din ve himayete beyn'el enam meşhuren ve'l medac'el celilet fi'l enfüs memduhan ve mezkuran cezakümullah hayran ve ce'alküm 'avnen li'l has ve'l 'am cebbah seyyidina muhammed 'aleyhi ve 'ala alihi ifzal'es-salam ve emma't-tahlil'el 'azim ellezi erdetüm irsale fi merakiküm'el cihadiyyet ta'zimen limafiye min'el ayat'el karaniyyet ve befiyyet barut ve melherba ellezi harrurat kemiyyinha fi müraselatiküm'eş-şerifet eza vasl-i ledeyna nebiyyin vusul zelik'et-tahlil ve'l barut ve melha ila makamiküm'el 'ali dam mahfukan bi'l mekarim ve'l me'ali ve emma ma eşar muhibbina fi'llah-ı ileyh ve irad-ı sudur emrina'n-nahi 'aleyhi min hareket-ı ehl-i Cezayir fi izhar'el menahi ve ifşa'il mena keruha hüve eshel'el umur ve efrıha bi'l husul 'ala vefk-i ma hüve'l matlub ve'l me'mul fila necfi 'ala 'aleyküm'eş-şerif in ecel-i metalibna i'la'i kelimetallah'el 'aliyye ve e'azze me'rına muhafazat neva milis'el millet'el beyza felis fi zamirna gayri ifşa'il hayr'el 'am ellezi hüve 'ibaret 'an tahkim kava'id'el islam ve inne ehl'el Cezayir ve in kane ba'zihim yertekeb'el mennahi li'ademi zecr-i zacirin ve nehyi nahin likennehüm min habeş ennehüm mütekallidun bevaner vifak ve mütedarra'un sevabiğ'el ittihad ve'l ittifak fi i'la'i kelimet'ed-din ve ref'i i'lam'el cihad fi külli vaktin ve haynin fe'l i'anet lehüm vacibet 'ala muktezi makam-ı hilafetina'l kübra-yı 'aleyna ve 'ala kaffet'el mü'minin tarran ve min'ahüm 'an mülk'el mennahi ila sebil'es-salah ve'r-reşad vacib-i izan 'ala zimmetina kema hüve'l mefsud minküm ve'l murad'el inna'l enerzi 'ala ma hüve mehalif-i li'ş-şer'el mübeyyin li ehadin ve keyf-i terziye'l mesel he'üla'il mücahidin ma' inne'l emr-i bi'l ma'ruf ve'n-nehyi 'an'il münker min şı'ar'el müluk'el islamiyyet 'ala mukteziye'l ayat'el karraniyyet ve'l kelimat'en nübüviyye lakin izdiham'el gava'il ve tevafir'eş-şevağil fi'l hal min tanzimat-ı sa'ire'l umur ve ahkamat-i mesalih'es-seğur ve iştiğalehüm 'ala cihad-ı a'da'i'llah beyze'n-nüfus ve'l emval-i fi sebilillah yektezi'l mu'amelat bi'l e'masef 'ala min ictirah minhüm seyyi'et ve iktiraf ve'l

mukabelet bi's-saffi tekrimen lisulha'ihim ve gazatihim 'amme vaki' ve selef-i kemale tahfi inne'l umur birummetha tedar bimukteziha ve tabi'anha ve lizelik kemal-i necfi inne'l umur-ı merhunet ba ve kanha ve ba'de indifa' tilke'l gava'il nisdar emren yerşidhüm ila rıza'i allah ve'r-resul fi cemi'el ahval ve beluh 'ala safhatihim inşallah'el kadir asar'el makbul ve'l ikbal ve ma'lum ennehüm mensubun ila devletina'l 'aliyyet ve mütereddun ila saltanatına's-seniyyet ve ma yestih min canib ehyina fi şan min hüve mensub-ı ileyne min'el 'afv'el cemil-i ileyne'l bahir yekun seyben'el inşirah'el feva'id ve inbisat'el hatır ve emma mesalihat ehl-i Cezayir bi İspanya feliset min şerut'el mesalihat elleti 'akdet beynina bil'eş-şerut ena nehber mesalihatına bi'l emr-il 'ali ila Cezayir fakat ve evfeyne'l 'ahd ve'ş-şerut ve itmemna hüma'l 'uhud yehz'en-nemet ve irsalna emirna'l ahali-yi Cezayir min kabl-i zelik ve ekkedna fi'l emranne mesalihatihim min'el umur'el makbulet ledeyna ve'l mahsusat'el müstelzemet'er-razi menna ve likenne'l muharebat'eş-şedidet elleti vüf'at(?) beynehüm emtalet zelik'el meram ve min ba'de tilke'el eyyam nezbedhehim bizelik inşa'allah'el mülk'el 'allam ve emrina kapudan'el bahr'eddestun'el mükerrerem'el müşir'el mufahham'en-nizam'el 'alem vezirina'l gazi Hasan paşa ademallah te'ala iclale ben ersel ileyhim'el mektub li ecel-i zelik'el matlub ve emma esna mi'eti elf riyalin ve settun ilkan ellezi erseltüm'el itlak'el asar min'el miltat ve samlet ileyne ve hüm kavmüm 'anudün ve ta'ifetün la tefhim'el maksud ve nahnü'l an terattib ba'zı'l mukaddemat'el ika bi intaç tilke'el meradat'el hayriyyet ve'l makasid'el behiyyet faz izhar'et-ta'assir ve'l imtina' min hasulehe tersilhe kema harratim ile'l beleden'el mükerreremeyn bima'rifet nazır'el harameyn hafzehümallah te'ala min'el evkat ve üdime şerrafhüma ila ahir'el evkat ve erselne min sefera'iküm'el kiram ka'id-i mübarek bin himmet ve el hac Abdullah'eş-şerbiye't-tettevani ve'ş-şeyh Muhammed ve refka'ihim mahfufin bi'avarifna's-seniyyet ve's-savn'es-seccani 'ala muktezi meramihima ila tavaf-ı beyt'ullah'el haram ve ziyaret-i revzat-ı nebiyyina seyyid'el enam 'aleyhi ve 'ala alihi ekmel'en-nihaye'l ecel-i iltimasihima menna ve emma 'ala ka'id ve Abdulkadir ka'id ve Abdülkerim rec'ave ila canib-i cenabiküm'eş-şerif ve i'tina ruhsat'el mua'vedet ila savbiküm'el münif ve enmevva levazım'es-sefaret bahis'el eda ve kemmelu emhasen'el adab 'ale'l vech'el mu'teni ve isdarna heze'l kabalet'el ma'nu'et yağvan'el mevahat-ı natiken bihakayık'el müddet'el mevalat tecdiden'el merasim'el mahiyyet ve'l ihlas ve

te'kiden bimu'akid'el müsafat ve'l ihtisas fe'l me'mul min sübhayaküm'es seniyyet ve ihlafiküm'el kerimet'ez-zekiyyet in tezekkürü n abi't-teveccühat'es-samimiyyet ve't-ta'tefat'el kalbiyyet ve ihbar me'riküm'eş-şerif min cehtina'l menikat yezher bihayyiz'el hasul inşa'aallah te'ala 'ala vefk'el me'mul ve'l hamdülillah vahdeh ve's-salavat 'ala min la beni ba'id. Fi 25 cemaziye'l-evvel Sene 1199

S.72 B.181

Taraf-ı hazret-i şehinşahiden şerif hazretlerine mu'tad üzere beher Sene yazılagelen name'i hümayunun müsveddesidir.

Ba'de'l ilkab.

Şerke şerif-i Nebahat elif müşar-ı ileyhesiz 'ansar fitrat-ı asliyye ve maye'i halefet nebilenizde mühimmez ve merkuş olan nefa-yı cevher-ı 'arafat-ı 'adeniyye ve safa-yı taviyyet-i asalet-i kahtaniyye muktezasınca müş'ar'el haram sıdk ve ihlas ve dahil'el hatim ve kav ve ihtisasda icra-yı neski mebrureye sa'î ve ikdam ve'l ifa mesa'î meşkureye dikkat ve ihtimama tahrime nebd-i teşebbüs ve muvazebet olarak makam-ı siyadet-i intisab-ı şerafete ku'ud ve sellem refi'el münteha-yı imaret-i Mekke'i Mükerrerremeye su'udunuzdan berü istihsal rıza-yı hüsrevane ve itkisab-ı teveccüh-i derun-ı şahanemize bezl-i mehud birle hameyn-i muhtermeynin ikmal esbab-ı kavkir(?) ve ihtiramında ve sükkân ve mücaverin beldeyeyn-i mükerrerremeyn terfiye hal ve te'min ballerinde(?) ve kezalik hata'î hicaz-ı mağfiret tirazın ikame'id(?) 'amme kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar-ı meyamin-i istizhara min külli fec-i 'amîk zamlâ nebd-i 'azimet-i müstelzim'et-tevfik olan kavafil-i hüccac-ı hidayet-i minhac ve vüfur-ı zevar ve ibna'î sebil ve tüccarın karin-i emniyyet ve selamet ve rehin-i esvede ki ve istirahat oldukları halde iyyab ve zehabiri mesalihinde islah-ı hamiyet ittisafınızdan ziyade ibraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamide ve etvar nesdideniznezd-i hümayun-ı daveranede ma'lum ve meşhud olub sizden her vechle arazi'î mukaddesenin tanzim ve tensikinde izhar-ı merasim-i gayret ve kıyamet ve ibraz-ı levazım-ı himmet ve tehmî me'mul ve melhuz cenab-ı hilafetma'ab şehriyaranem olduğuna bina'en hakkınızda derya-yı vesî'al erca-yı 'atufet-i hüsrevanem mevac ve iktab gibi tab-ı mekharim hadivanem lami' ve vehhac olmak hasebiyle hila'ı hassa'î fahira ve kesa-yı zat'el behce'î

zahirenden semmur-1 müverres'es-sürura duhte bir sevb hil'at-1 müstecleb'el mefahhirat sultanı 'inayet ve ihsanım olub şeref fecheşa-yı sudur olan işbu name'i hümayun-1 mülâtefet-i makrunumun iblağ ve isali hizmetine ta'yin olunan derkah-1 ma'lum kapucu başlarından Süleyman dam mecde ile irsal olunmuşdur bu'une subhane ve te'ali vusulünde hanedan-1 'azim'eş-şan ve dudman raziyet'el erkanımıza olan meziyyed-i safvet-i seriret ve vüfur-1 hususiyet ve istikametiniz müsted'asınca hil'at-i seniyye ve kisve'i behiyyemi ri'ayet rüsum-1 ta'zim ve İclal ve müra'at-1 sunuf-i tefhim ve icbal ile telakki ve istikbal ve düş ve istihaliniz yevşeş ve iktisa ile mefahhirat ve mübahat eserinde vezayif sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i mübeyyin ve nasiye'i necabet rehininizde sati' ve derhişan ve lami' ve taban olan envar-1 asalet ve bir fütüvvet ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi ve mir hacı düstur-1 mükerrerrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem vezirim cezzar Ahmed paşa ademallah te'ala iclal ile mukaddemce muhabere ve mekatebe tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtiyat ve tevfuka ri'ayet eyleyerek iktar-1 ma'mur bilad-1 islamiyyeden tavaf-1 beyt-i şerif ve ziyaret darc-1 mukaddes beni bahir'eş-şerif için hadi-yi hevan nafe'i teveccüh ve 'azimet ve sa'if-i rekb-i şitab ve sür'at olan hüccac-1 mesret menhac ve tüccar ve zavar-1 meyamin ibtihacın havaşini ile himayet ve sıyanetlerine ve te'min ve gasil refah-1 katan-1 makameyn-i münifeyn hususlarına sa'i ve dikkat ve zat-1 hilafetsemamim için evvel emakan-1 meşhunat'el mehasinde sakin-i sulha ve ihtiyar ve 'iyad ve rihad ve ibrarın ed'ie'i Hayriyeleri isticlabına ve kaziye'i umur ve mesalih-i iktar-1 hicaziyenin tavr-1 hüsn ve vech-i veciye müstahsen üzere tesviye ve tanzimine ve hususa hüccac-1 müsliminin medayin-i salihiyeden istikballerine yine mahal-i mezbureden tesyi'lerine ve zahir'el habase olan eşkıya-yı 'üryan ve bi'l cümle tava'if-i mezra ve müvezzebenin itale'i iyadi'i ta'arruz ve te'addilerinden hüccac-1 ba ibtihacın muharebe ve vekayalarına ve erbab-1 fesadın kat'-1 yed-i tasallut ve ezrevallerine icale'i hiyad-1 himmet ve nehiz-i ramah-1 hamaset ve teşmir sa'id-i meknet ve hala Cidde valisi düstur-1 mükerrerrem ve mu'azzam müşir-i mufahham ve muhterem nizam'ül 'alem sadr-1 sabık vezirim Halil Hamid Paşa ademallah te'ala iclale ile tarika'i marziye hüsn-i itlak ve ittifaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub teknil ve ittimamına bezl-i celle himmet eyleyerek şan-ı şevket 'unvan-ı saltanat-ı seniyyeye layık ve seramet ve şehamet-i haşimiyenize muvafık mesa'i'i cemile ve mü'esser-i celile bi vecura

götürmekle sarf-ı meknet ve bitahsis-i i'kab-ı salavat ve evkaf-ı icabet-i gıyabatta müşerrefeyn zemzem ve makam-ı mu'takifeyn-i beyt-i haram olan hulus-ı 'ibad ve sulh i'tibar ile devam-ı 'ömr-i devlet ebed-i müddet ve kavam fer ve şevket tağriden şehinşahanem da'vatına muvazebet ve herhalde celb-i hatır-ı keramet-i mezhahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve asarı dar-ı Devlet-i penah-ı daveraneme peyderpey 'arz ve işarına mübaderet eylesiniz. Fi Evasıt/1199

S.73 B.182

Elhamdülillah ellezi ce'al serrat'el betha'i sıdk-ı devvet'el beyza ve hali beha icyad 'arayis'el mezmua't min'es-seri ila sidrat'el müntehi ve seyyir amma'l kari muhammed nebiyye'l müctebi ve safiye'el murtazi ve emr-i halile İbrahim inne yerfi' kava'id'el beyt ve evhi ileyh ma evhi ve teveccühat'el vüfud müteveşşihin ve şah'el hadi ve refe'va esvatihim bi't-tahlil ve't-telbiye ve kasd ve nahv'el menna fetubi limen sa'i beyn'el mürüvvet'es-safa ve salli bimakam-ı İbrahim cezvi' kalb ve intihac-ı nech'il kurbi ve'z-zülfi ve beyz-i veçhe bita'zim hacet'ül esved menle'el 'eksa'iz-zeka ve's-salavat ve selam 'ala min ba'is rahmeten li'l veri ve sar ziyaret-i kabre mürtaki medaric'es-sa'adet fi'd-dünya ve'l 'ukba ve 'ala alihi ve sahibihit-tayyibin'ed-din tahir ve'l Ka'bet'el 'aliyye min nas'el evsan ve mahuva bünyan'eş-şeri'at'el mustafa mahenet'el kamari fevn-i menabir'el iğsan bitesbihallah ve tekaddise fi külli ravzat ganna emma ba'de fehza hitabıne'sşerif'el hakani ve küttabına'l münif'es-sultaniye'n-nafiz hükme bi'inayetallah'el mu'ayyin fi iktar'el erzin meta'an'il esatin'el müluk ve's-selatin'el ezal naşiran fevayih'el 'adl ve'l eman ve maberih zahiran beyn-i hadayik'el berr ve'l ihsan ma seca'at'el hama'im ve ret'at'el gazalan isdarnah mantuben bşferayid'et-tahiyyat'er-rayika ve mahtuben 'ala kalayid'et-teslimat'el fa'ika mazharan 'arf reyahin'el muhabbet ve'l istinas ve muhammeden'el meyani'el mü'eddet'el mahfuze 'an'el indiras ila 'ala cenab'el emir'el mecd'el mübeccel'el ecel muktezi asar-ı islaf'el eşraf min eba'il gara sanadid'el 'abd mennak ve ecdade'l hamidiye's-seyyir'el hamiliye'l evsak fer'iş-şecerat'ez-zekiyyet'en-nübüviyyet tiraz'el 'isabet'el 'uluyet'el mustafeviyyet'el müntemi ila şeref-i cersumet 'ala 'ansarha ve'l müntesebet ila enfüs ervemete 'ala hakki heha ziyret'es-sülalet'ez-zehra'il betül 'amdet'el beyt'er-resul'el mahfuf bisunuf-i 'avatif'el mülk'el vahid'el macid ibn'el macide emir-i Mekket'el

Mükerremet'eş-şerif sürurin müsa'id'el izalet'el 'inayet'er-rabbanıyyet leh mülâhaza ve'l kela'et samedanıyyet 'aliyye hafıza tenhi ila nadiye'eş-şerif inna'llah celle şane ve 'az burhane istifa na min beyn-i'ibada halifet'el enam ve i'tana seyf'el cihad ve emrin bite'sis ve ken'el islam ve şerrafna 'ala'l müluk bisedanet beytullah'el haram ve'r-rükn'el makam ve zeyyin menşur saltanatına necdema ravzat neytina ve şefi'na 'aliyye esniye't-tahiyye ve's-selam hamdillah 'ala zelik ve yatmim'eş- şükür ve ekmel'el mehamed ve nehli tera'ib-i 'arays hezihi'n-ni'm min cevahir'el esniye ba 'ale'l kala'id ve enfüs'el ferayid(?) fela cürm-i vechina veche't-töhmete'el vasi'a ve tahiyyet'el himmet'eş-şasi'a lerfi' rayat'eş-şükür fevk'al kamete'et-tasi'a ve Surrefna ezimmet sarimtena halile ila tarik-i ibka'i vahhabına'llah min'el mevahib'el cezile ve emteslina suhut-i metaya'l ikdam fi tenkiz mesalih'eş-şer'ıyyet sabarya meccariye'l mecd'el ihtimam li esime meham'el evkaf'el fukara'il hameyn'el muhteremeyn ve'l erzak'el mu'ayyenet'el mazbuta li'ş-şurefa'i şerefhim allah te'ala fi'd-darin ve'l 'ibad'el 'akifin fi'l makamin'el mükremin ve ersilna min şamil 'inayatına 'ale'r-resm'el kadim fi heze'l 'am ve hüve 'am tes' ve tes'in ve mi'eti ve elf min hicret min esas kava'id'el islam sabt-i 'ala seccal'et-tahiyye ve's-selam kaffet'el ahval'el muvassalat min sabt'el evkaf'el mevkufa'l merbuta ve'n-nukud'el ma'rufe ve'l vezayif'el mezbuta elleti hususat bila'id'el haram ve Yesrib mimmen seken fihe ve ihtar'el cevvar min sabt'el meşarik ve'l mefarib ve cümletiha müstebet ve muharrereten ve i'dadha nefasila ve mukarreret kemahir'el müsta'id ve'l merkum fi'd-defter'el ma'lum ve'l mahtum cemi'ha'd-denatir ve'l halisat'es-safıyyet min'en-nukud'er-rahiyat fi 'ammet'el bilad'ed-danıyyet ve'l fasiyyet ve sellemna tilke's-sürur şerefa vaz' fi'l mersumet nectemina'ş-şerif def'an li'l ittisas ila yed-i hamil zelik'el menşur'es-sultani ne nakil hezihi'l misal'el hakani'l minselek si selek hidam devletına'l 'aliyye min ravsa'i bevva beyn gabtına'l hakaniye iftihar ve'l emacid ve'l ekarim litfi'llah dam mecde ve 'amdet ashab'et-tahrir ve't-takrir katib'ed-defter zeyd-i kudre ba'de ma kaldinahüma tilke'l hidmet'el celile ve i'tinahüma defteren mahtumen binehtemina mübarek'es-selime fi'l ezal-i 'unvanen ve zineten 'ala sahayif-i menaşir'el amani mahiran 'an'il mesarif'el mu'ayyene ve mütezamminen bi'l mevahib'el mukannenet fe'l me'mul min sübhayaküm'el hamidet ve hasayisküm'el mecidet gabbe'l vusul inşa'allah te'ala masihak bi's-selam'el kıyam 'ala saf'el mecd ve't-teşmir 'an sa'id'el ihtimam'el mecd-i cereyan 'ala cemil-i

‘adatiküm’el marziyet fi sevalif’el eyyam bi’n-nezaret fi sarf’es-surur’el mukarreret fi mesarifha’l mukadderet ‘ala ma sırrah ve nass-ı ‘aleyhi fi’l ceridet elleti hiyehe fi cezd’el emanet-i feridet imtisalen la‘mum teveddü’l te‘ala innallah ye‘miruküm in emanat ila ehliha ve iğtirafa min meşarib’el ücur’el cezile ferah ‘indiha ve nehliha ve kavren‘ahe ila müstahakiha min’es-sadat ve’l ‘ulema ve’z-za‘fa’i sakini Mekket’el Mükerreme ve katını’l Medinet’el müstemsekin ba ziyal seradakat beytullah’el haram ve’l müteşerrifeyn bicevvar enbbiya şefi‘el enam ‘aleyhi ifzal’es-salavat ve’s-salam ve resmina in la yefz-i hitam ikyas hezihi’l müberra ve’l etüzi‘ ‘ala ashabiha illa bima‘rufet şeyh’il hameyn ve bimahzur’el fazyik’el hameyn – kadı-yı Mekket’el Mükerreme ve kadı-yı’l Medinet’el Münevveret ve’l mübaşeret’et-tama fi isal’el hukuk ila mütehakiha mu‘avvel beha ‘aleyküm ve mercu‘ fihe ileyküm ve’l istinsah defter-i müstakil heze’d-defter bel ya‘lem ‘ala ism-i külli min vasl-ı ileyh nasibe bi’l medar’el ahmer fe in gab ve ehade minhüm ve kadı-yı tahiyye ve lem yuced müsemmiyat ba‘z’el esma’i ya‘lem ‘ala ismih bi’d-defter hasbüma yezher ve tahfez hususihim ve nasibihim müferrezeten muharrereten keyl-i yehhal ehad’el ahz’es-suru mükerreret ban yu’ti nasib min tevfi evgab’el eşhas tevafuk-i esma’ihim ve’l kabhim ve nesihim ve ensabihim’el esma’i ve’l ilkab ve’n-neseb ve’l insab heze ve kad ehadina ila cenabiküm’el ‘ali muğarres semerat’el mefahir ve’l me‘ali ma’i sohbe hamil-i kitabina’l-latif ve hitabına’l münif-i hil‘atin min teşrifatina’l Behiye ve eksitina seniyyet tecdiden’el merasim’el mevalat ve te’kidem bimu‘akid’es-safat’el ebed min istikbalihima bitakdim merasim’el ikram ve’t-ta‘zim ve’t-tezyin ve’l iktisa’i behma ‘avatıf’el ihtiram ve’t-tekrım ve bezl’el kudret’el kamilet ve’l himmet’eş-şamile fi ri‘ayet‘er-ra’iyyet ve sıyanet’el hüccac ve’l mücaverin ve’l misafirin ve’l makamin min’el gays ve’s-şekavet’el ifazet’el eman ve’r-raha ve haraset-i tilke’t-araf ve’l mesalik ‘ala ma yecib’el ümera’il iktar ve’l memalik ve isticlab’el ed‘iyyet’es-saliha min’el ‘ulema’il ‘amilin ve’s-sadat’el mühtedin ve’l fukara’is-salihin ve’l muvazebet ‘ale’d-da‘vat bimeziyyed’et-tazri‘ ve’l ibtihal’el a‘la’i i‘lam-ı devletina’l ‘aliyye ve sebat erkan-ı saltanatına’s-seniyye ena sübhane’l cedir ba su‘al ve kadir ‘ala tebliğ’el i‘mal-i ta‘alet zata ‘an’il massahi ve celle cevde ‘an’it-tenahi ve fazla haseb min necyebe’l az ve tul-i kifayet min – isti‘azve sallallah ‘ala seyyidina Muhammed-i te’sisat-i kava‘id-i şeri‘ate’l beyza bi erkan’el mevahib’er-rabbaniyyet naşiran zelal-i sedetha fevk’es-seri ve istihal barhaz na‘vete

mela'iket'el mukarrabin 'ale'l 'arş-ı seryan ve Süreyya ve 'ala ileh ve ashabiha ve 'irate'z-zeyn fetahve(?) İzmir fahm'el bilad- şarkan ve garben ve limen teb'ihim min ümmetih ila yevm'ed-din-i 'acemen ve araben rıdvanallah te'ala 'aleyhim ecma'in. Fi Eva'il – Sene 1199

S.75 B.183

Hüve'l ekber.

Karşu tarafa kayd olunan tercümenin farisi'l 'ibare aslıdır.

Şehinşah İskender şan Süleyman Kadir ve eraderyan.

Cenab-ı veli'n-ni'met.

'arza ... lütf-i 'ali bin kara.

Bend-i kan 'ubudiyet nişan gulam Ali han ve şah-ı nur'allah ve.

Lali metlali adab-ı iradet ve cevahir-i zevahir-i de'eb-i 'akidet ve ensa ve barekah 'arş-i iştibah sahite ya'riz şetri ez ve iradet-i eyne memleket ve ez ve dayi' perdahte mi şevr ki bimukteza-yı inkılab-ı devran ve ittifakat-ı zaman ez müddet-i mütemed saltanat-ı Teymureye varaklim Hindistan biza'if Toman encamid ve ezan-ı tabaka padişahı evveli'l 'azm zi kudret evzin teşyin-i ferman-ı reva'isi tekerdid bina'en 'aleyh nesari-yi şekavet nişan ki derina hend-i sitan belbas bey' ve şera-yı ikmişa ve icnas der sadr-ı şevreş ve tuğyan yevdend bi't-tefan ba'zı hükkam ezhak gafil ve mahv-ı batıl memalik ve say'el mesalik nikale ve tasfi ez memleket ve kün bihayz-ı tasarruf ve hüda ve rüda ebvab cevr ve ciğa 'umumen berveri cumhur-ı enam baz ve dest-i tetavil hususen binamus ehl-i islam –diraz-ı sahatiz hatta ki ez mesacid ve me'abid-i erbab-ı ikan banin ezan ve tilavet-i Furkan mefkud veya sadaha-yi sami'a kerra-yı nakvis ve şevr ve gavga-yı incil pürsitani seraser sanus asar kilisa'i mevcud-i şidde ahir bahr-i mevac din-i metin hatm'el mürselin silab-ı taze'i cülüh kerker daned ve benyad-ı küfr ve'l hadire bab-ı resand a'ni peyma min'el hamat gaybı ve te'bidat'el eriyi cevher-i samsam selabet nahl-ı bend-i gülistan muhabbet yani mübani ferman dahi ve keşür sitani saye'i fazl ve mükerrermet

yezdani hazret-i haydar Ali han bahadır cennet mekanı bi'şükr-i kiran ve
 teveccühana akş-ı saman-ı himmet-i bicihad ve istisal-i erbab'el had-ı kema şetend
 ve banden fırsat-ı dar-ı ekserhüsn-i hasin ve mesakin-i zerrin küfre fecre 'ilm-i feth
 ve firuzi bir efraştez her çakerin zelalet peşreve muhallakin tire derun-ı badade bi't-
 tala mukabele ve mücadele manende hüsn ve haşak(?) sermaye'i cem'iyet mi
 enduhat fûruğ-ı şimşir bark-ı nesb-i gazıyan-ı mevkeb zafer kevkeb haramen hasti
 enha pak mebsuhat müddet-i çeha ve sal-i seyuf-ı meslul mücahidin gayr-ı ez galaf
 ve tekin-i havn-ı ma'anaedin kesvet niyam teyveşend ve havsala mehabis ve zindan-ı
 ez kesret esara-yı fertin tetki ve razid-i derin esna ez müşeyyit himmete an mü'esses-
 i esas gazaya kelkeşet-i bahşet berrin şetafetiz(?) ve münasib ve himmet ve mağfired-
 i hak deryafetiz(?) ba'de vuku'u eyne saha-i cülus-ı mübarek halef'es-sıdk an
 rehkeraya-yı 'alim beka der derya-yı cevd ve şeyr-i beyşe şeca'at ve deliri afitab-ı
 asman kıyaset ve Ruşen zamiri yekm-i taz ma'adın ve gasaf-ı şekn teberd ez ma
 civan-ı ceht-i hevan sal-i peyr hard 'adım'el misal rafi' i'lam millet-i revş-i kati'
 bünyan-ı mülhedan-ı cehennem muvattin zal-i sübhan hazret-i şeymu sultan
 ademallah te'ala zelal-i saltanata serir ferman-ı ferma'i ve'l yed-i macid ra zeyb-i
 taze necşeyd ve şak ve ezşek nayre 'ad ve suzi ve deşmef kedazi müşte'al kerid-i der
 henkam 'ayn-ı teveccüh hatır-ı a'liye tahrir mesken-i kadim nesara-yı ley'im ki bir
 kenar-ı ve derya-yı şarkiye vaki' eset ez tirikenha-yı felek kec ve reftar ihbar intişar-ı
 cem'iyet penc hezad Nasrani veya nezde ez tüfenkcihan(?) Hindistani bicanib-i
 derya-yı garbiye ve dest-i tasarruf yaftin enha bedar'el hükümet hayd deniz besaziş
 ve emnişek temkehir eman bedsir bisem' ikdas resid-i ma'an hud-i bidevlet ve ikbal
 bi'şükr-i zafer sekal besbil bulgar bir serukat derya'ıyan şevr-i necbet reside zeveran
 ve cevd-i enha gark-ı lice'i ab tebğ beydriğ fermurend ve her ezan-ı küfre bakiyet'es-
 seyf bivasita i'tisam ceyl'el metin din-i Mübin eman can yaftez'el minnet allah ki
 hasmını hasin belde mastur ve deniz kala'i müte'allika an bn cümle gazaferane
 meftuh keşt ve nakş eyn-i feth-i nümayan bir safha rüzgar ve dest-i neşt-i 'azm ve'l
 i'rac-ı ma'aric i'tila ve irtika set'el hak himmet-i behç-i mertebe vazı nemişur beyca
 firar-ı nest-i sephir belender ez enca ki tefasil eyn-i icmal ez endaze tahrir ve tastir
 efzun est-i yehza ecnab-i Hüdavendi cihet-i teşrih ve tavsih mukaddemat-ı fütuh ve
 gavamiz-i meknunat babında har-ı mahrem istan Ka'be-i nişan ki merci'i selatin zi
 eyman est-i ferhude eyz inşa'allah müsbetyan ve ramah-ı şevval ferhunde kal ba

sefayin serkar-ı Devlet-i medad ve çend-i zincir feyl dem'a 'amadi takra hüdaya-yı ibn-i diyariye beynde basra ya cidde mir-i seym bimukteza-yı 'inayat şahinşahi ve nakzilat zall'allahi meckan benadir-i mezkur ahkam-ı cihan-ı meta' şeref-i nefaz payed ki mükafatı ceht-i sükunet ibn-i 'ubudiyet sernişan ta'yin sahına peşter babda dakka 'azam cebhe seba-yı sidde seniyye semayende bi'l fi'il Osman han ve gayra benabir iltimas-ı keyfiyet-i 'azimet mabende harivane barekallah Süleyman cah nemude şidde mesdudi cebhe safi'i 'atiye-i 'aliyye hevahında virez bal-i.

S.76 B.184

Sadakat değin hakimi şehametlü Bitevi sultan hazretleri tarafından deryar-ı şevketmedar hüsrevaneye sefaretle meb'us-ı gulam Ali han ve şah-ı nurallah ve Lütfi ali bey ve gayrileri tarafından rikab-ı hüsrevaneye olarak varid olan farisiyye'l hacca 'arza raşitin tercümesidir.

Mukteza-yı inkılab-ı devran ve ittifakat-ı zaman müddet-i mütemedde saltanat-ı temburiyeden berü iklim-i hend-i ve sitane za'af nam hasıl ve o makule zi kudret-i padişahan-ı ferman ve raden akalim-i heziyye hali olduğuna bina'en kamaş ve mena' ecnasının bey' ve şerası mülabesesiyle benader hend ve sitanda nesara-yı şekavet-i fişan sadr-ı şevreş ve tuğyanda olduklarından ve ba'zı hükkamın 'izletlerinden memalik ve seb'al mesalik benkaleye ve deken memleketin nısfimına nesara-yı mersume istila etmeleriyle ebvab-ı cevri ve cefa-yı vücuh-i enama baz ve hususan dest-i neta veli namus-i ehl-i islama diraz ittiler hatta erbab-ı etfan ya'ni ehl-i imanın ma'abed ve mesacidlerinde yanin azan ve tilavet-i Kuran-ı mefkud ve sada-yı sami'a kura-yı nakus ve incil kıra'ati ve sa'ir kilise asar-ı mevcut olmağla ühri kar bahr-i mevac ve din-i Mübin ha'im'el mürselin silab-ı naze'i keramet-i izhar ve bünyad-ı küfr ve'l hari ve viran ya'ni meyamin'el hamat gaybı ile saye'i fazl-ı yezdani hazret-i haydar Ali han behadır cennetmekanı ağır 'asker ve tophane'i ateş peyker ile cihada himmet ve istisal-i küfreye 'azimet idüb ez vakitte ekser kala' ve mesakin-i küfreye 'ilm-i feth ve februzi nasb ve her ne mahalde göre küfre ve zelalet eyleyen irade batle'i mukabele ve mücadele ile has ve haşan misillü sermaye'i cem'iyet-i izhar ettikçe gaziyan-ı mevkeb zafer-i kevkebun füruğ-i şimşir bark tasirleri müşrikinin haramın vücudlarını bahçe suzan idüb dört Sene müddet-i

mücahidin ve –dinin sübut meslulleri havn ve nekin i‘dadın gayrı galafa girmeyüb mahbusları ve zindanları asara-yı Frenkin kesretlerinden nesk ve tar olub bu esnada irade’il haya ile evvel mü’esses-i bünyan-ı gaza ile Ali Haydar han beha der kelkeşet-i bahşet yerine ma’il ve münasib rahmet ve mağfiret-i hakka na’il olmağla bu sancardan sonra evvel halef’es-sıdk devr-i man gaza der-i derya-yı cevd ve şehabına taz-ı ma‘arın ve gasıf şükn-i neyr-i rar cevan baht-ı cevan sal-i beyr-i harir ‘adim’el misal zalle sübhan hazret-i yetbu sultan ademallah zelal saltanata serir ferma nefer ma’i ve’ d macide zeyb-i naza bahş ve ‘ata ve gayat-ı ziyade te’ide’i ‘ad ve suzi ve şemn-i güzariyi işgale i‘tina idüb nesaranın kenar-ı derya-yı şarkide vaki‘ mesken kadimlerini tahribe himmet ve niyyet eyledikleri esnada mukteza-yı kec ve fenari cerh üzere beş bin Nasrani ve avn beş bin hend ve sena’i tefkicbisi derya-yı garbiye canibine dest-i nasr fi izale itmek fikirleri ve rar hüküme’i belde’i haydarda nemk-i Behramlarla emleneş ve’l fenleri hayırları müşar-ı ileyhin semi‘na vasıl olmağla Devlet-i ikbal ve ‘asakir-i zafer-i sekal ile ilgar veçhiyle deryadan gelen senure nectleri reside olub sefine ve cevr-i muhallakin lice’i ab-ı tebğ bidriğa(?) gark olub bakiyye’es-seyf olan nice bin küfre istiman itmeleriyle hasn-ı hasin-i mezkur ve sa’ir kala‘lar bir cümle’i ‘asanferane ile meftuh ve bu feth-i celil safha’i rüzgarda mütecellı olub bundan böyle dahi ‘azimetleri ya’ni gaza ve cihada niyyetleri himmet-i behc-i mertebe razi temsinur bekce karar-ı nisbet beher belenddar mü’eddesince – yevmen febiyevmen terfi ve i‘nilada olmağla bu ecmalin tafsili endaze’i tahrir ve tastirden efzun olduğuna bina’en müşar-ı ileyh-i mukaddemat-ı fütuhatı teşrih ve tevzih ve ba‘zı gavamiz-i meknuneyi beyan için büveynideliriniz merci’i selatin zi iman olan destan-ı Kabe nişana mahrem buyurdular inşa’allah te‘ala ba‘zı sefayin ve birkaç zincir kabl gümüş takımlarıyla ve sa’ir bu diyarın hadayasıyla bender mısra ba ciddeye vasıl oluruz ol mahallin hükkamına ferman-ı ‘an isdar buyrulub cend-i ruz-i karar için mahal-i ta‘yin ve der-i ‘aliyyeye ‘azimet zımında fevlaguz ve mühimmatdar tahsis buyurular keyfiyet-i ‘azimet ve bu kullarının iltimasını beyan malinde Osman han ve gayrileri cebhe sa-yi ‘atiye’i ‘aliyyeler için mukaddemce irsal olundu.

S.76 B.185

Rikab-ı kamertab hazret-i tacdariye Nderland asitani cenerallerinin bu def'a elçi'i cedideleri vesatâtıyla gönderdikleri namenin tercümesidir.

Şevketlü kudretlü 'azametlü padişah-i al-i Osman hazretlerinin pişkâh-ı şehamet-i dostkâh-ı mülukanelerine da'vat-ı safiyat ve teslimat ve efyab-ı takdiminden sonra ma'ruz-ı muhibbanemizdir ki dar'es-saltanata kesniyelerinde bundan akdem büyük elçilik rütbesiyle ikamet iden hürmetlüde haftin kimesne senakarlarının led'el insiraf-ı teslim ettiği kame'i hümayunlarında kendisinin hüsn-i süluk ile rıza-yı meyamin iktiza-yı şehriyarilerine mazhariyyeti ve cumhuRumuz hakkında bir karar olan teveccühat-ı hadivanelerinin asar-ı ibrazına himmet ve'l enhematları iş'ar buyrulduğundan ma'ada levazım-ı muhallisatın kemakan sabit ve istivar olduğu merkumun şifahen tasdikâtından dahi ma'lumunuz olmağla bigayat mahsus ve minnetdar olmuşdur benaberin der 'akeb ahirinin intihayi hususnu te'emmel ettiğimizde asilzadelerden zatında merkuz hasl sendidesi hasebiyle beyn'el emsal kesb-i i'tibar ve imtiyaz iden frederik kezidet Baron dö -dedm nam elçimizin yine rütbe'i mezkure ile deryar-ı 'atufetkararlarında ikamete nasb ve ta'yin olunmasını münasib gördüğümüz ecelden ikbal'el izallerinin devam ve kifası ed'iy'e'i hayriyesinde olduğumuzu ve cenab-ı şevketma'abları ve ecdad-ı mecdleri hazıratıyla cumhurumuz beyninde tarafımızdan 'arz-ı hulus ve ihtiram ile tasdik ve tahkike hassaten me'mur kılındığı mahata 'ilm-i 'alim era-yı hüsrevaneleri buyruldukda huzur-ı ka'is alunur şehinşahanelerine mesule müsa'ade'i hümayunları erzan ve tarafımızdan beyan ideceği ma'ruzatına i'timam-ı tam ile Nderland cumhur ve nevabi' ve tüccarı haklarında inzar-ı celileleri kemakan ibka ve şayan buyrulması niyaz olunur milad-ı hazret-i İsanın bin yedi yüz seksen beş Senesi martının sekizinci gününde tahrir olunmuşdur.

Saltanat-ı seniyyelerinin mecd müttetikleri Nderland asitani ceneralleri.

... Fi 23 Sene 1200

S.77 B.186

Vahde elhamdülillah.

Hemdalik ya min hassas min hac'el beyt'el 'abtef bihassasat'el eman ve'l imtinan ve't-tevfik ve isme'anda'l müvezzen bi'l hac fi'n-nas kayser leh tarik ve'r-refk-i çevb'el gaffar ve tembit-i şeyh'el bahar min külli fec-i 'amik ve salavat ve selama yestemidan min kabz'el fazl'el hiye ve yestemiran fevk-i medaye'l gayat ve's-senahi 'ala min belağ min'el meratib-i i'laha mink ab-ı kavseyn hatta sem'i sarif'el aklam ve hütebiniz bimale teri tekallüb ve cehn fi's-sema'i fe'l nevlisin kible'i terzaha kavı ve cehn-i şart'el mescid'el haram ifzal min hac'el beyt-i mahreme meblina'i mahle'l emekirre ve taf ve't-tab' ve ramed ve keyl'el hicr ve hervel beyn'el mürüvveteyn bila imtira seyyidna ve seyyina Muhammed resul'el mülk'el ekber razi'i zemzem ve ra'iyet'el hehar ve'l makam'el fahr'l meb'us fi efzal bek'at taht-ı kabta's-sema'i ila kaffet'el halayık min'el esved ve'l ahmer ve 'ala alihi'l mütegarra'in min zalik'el asil ve ashaba nücum'el hidayet ila seva'is-sebil.

Mevlana's-sultan halifet resul'er-rahman.

Ve behm-i netusel müteşekki'in-i mütemessikin bi'l istar fi'l mültezim ve'l müstecan zan-ı 'ayn min tedim'el lehüm nezrat'et-tafin ba sa'adin ve is'afin ve takim rayat-ı nasrın'el gariz ve fethin'el Mübin hafikat bir bac'et-te'bid ve't-temkin'ed-devam-ı Devlet-i 'abdın ellezi hasrate min 'ibadın fi 'ibadın icmabete hamadinin'el metin 'ala'l hak'el Mübin fi sa'ir iktar-ı biladın ve istafit min daydi senadid müluk'el memalik'el İslamiye ve ertaziyete min cihabezet selatin'el muhammediye efsal min tehallet bi ism'el müsemmi safahat-ı sahayif'ed-desayid ve'l hatb-ı fi'l mehafıl ve'l menabir ve tahlet-i ezva'izefra'il fera'i fi halat'ed-denabir ve'd-derahim ve'l menaşir bi'n-nevahi ve'l evamir sultan-ı selatin'el akalim şarkan ve garben dami' ceşat şeyatin'el ebatıl selma ve merben varet-i saltanat-ı 'an eba'il hulefa'ir-raşidin fi halmihim ve 'adlihim melhuz besserayat ve 'addallah'ed-din estev minküm ve 'amelu's-salahat'el bestiha fenhem fi'l arz kema ishila'ed-din min kablihim Mevlana's-sultan bin'es-sultan'el mansur'el mevir'el muzaffer'el ma'an allahım edim bidevam mecde ve beka'i i'la'i a'la min kelimat'el iman ve ezhin bastem ve irtika'i şugur'el meşgur ve vakfa tevrika'i bivafık senin'es-senin'el marziyye ka'la

ve kavle'i ve işrah-ı sadra'l neverla ittiba'ı ma hüve'l arzi fi dinin ve'l evveli ve erham selefe'l hayr'el ithar ve es'ad halefe'l berreret'el ihyar ba min ve 'ad bi'l ihayete min du'ah müteşefi'an ileyhe bisahib'el makam'el kerim ve'l cah em aba'de fima'ruz'el muhallas ellezi 'actenet tante bima'l ved'el mümehtas 'an'it-tağyir ve'tülun'el muhibb'el matbu' 'ala sıdk'es-sadakat min 'alim'es-set fel'en-nasur ve't-tekevün ene ma'azal v'allah'el meşkur sübhane ka'imen 'ala kadm'el müddet ve't-ta'a hasb'el kudret ve'l isnita'a baz'el evsi'a ve vecde sarifen imkana ve cehde 'ala ma mazi 'ala eba'is-sadet'el işrak ve ihvana la şeyni 'an'is-sena's-sana ve la 'an cen inkıyad cinane mevaciha fi terfiye'l iktar'el muhazebet ve kable menzerha 'an'il iğraz'en-nefsina hatıra ve lebbe hatta saret cihat-ı harameyn'el muhteremeyn ve sahat'el beledeyn'el 'azmeyn imtete'l kari ve'l mesalik ve'n-nevahi müte'mennet tarık ve'l gaffar ve'z-zevahi şakirallah ellezi kudre 'ala haml-i heze'l 'ibah'el 'azim zakir'el min evvela heze'l feyz'el 'amim ve'l fazl'el cisim ve ezkad vasl-ı ileyh fi heze'l 'amir min'el meded'es-sultani'z-zamev 'ala'l has ve'l 'amir'el menşur ellezi rakmet harfe ebediye'l 'adet 'ala tarus'el ikbal bimedad'el imdad ve'l ihsan ve ifzal kafam'el istikbale ba neva'el İclal ve't-tekrim ve nadi bilsan-i hal-i ifzal fi'l mahal bi'l mela'i eni'l ka-yı ila küttab-ı kerim ve faz-ı hitama'l meşki farih'el erca neşr ve eza 'ale'l kün Büşra hatta ikbaliye sefir'en-neşri ve telbes mahkemah bedayi'a fi mahfil ellezi zamm-ı i'yan'el 'avalim min seyyid-i şerif ve Mevli menif ve fasıl ve 'alim fükkan hüve'l cem'es-salim ve hiş'at'el esvat ve hat'at'er-rus ve hiz'at'el i'tak ve nilkat'el mesami' o emre nevahiye bi'l iz'an 'an ecma' ve ittifak ve neşrak'el muhallas'ed-da'i bima habt-ı 'aleyh'el emin ve'l bes min'el hil'atin'el fahireteyn ve'l kuvveteyn'ez-zahireteyn libas'et-te'bid ve't-temkin fi'l kaf'el mekkin ve izhar fi zelik'el yevm'el mişrak min eyyam'et-teşrik bi'n-nur ene kad nal mebni ihsan'el menni ve hifkat-ı 'aleyh-i i'lam'el haya ve'l Hayur ve vasl-ı fahr'el emacid'el kiram rabib-ı hucur'ed-devlet'el 'aliyye min salif'el eyyam hala Surre emini ademallah leh'ül ikbal ve belga min tevcihat'el hilafet'el islamiyyete'el emal ma hüve fi 'ahdet-ı emanete min'es-Surrer'el menzetmite ve rayic-i nukud min 'alel'el evkaf'es-sultaniye'l metayikat-ı 'aded vüzta mutasarrıfatıha(?) 'ala müstehakiha vefk-i ma fi'd-defatir'el mahtumet bi'l mahtum'es-süleymaniye kuza'at-ı bi'l mescid'el haram hasnur muhallas'ed-da'i ve şeyh'el haram'el muhterem ve kadı'i Mekke'i Mükerrerme ve cemi' min'el a'yan'el i'lam ve darb-ı 'ali ism-i min vasl-ı ileyh-i

hakka bi'l hat'el ahir kema natk'el emr'el meta' ve harar ve vasl-ı cemi'el cemaç(?) min sa'ir'el fecac fevkakva bi'örfet yevm'et-tebas ve efzeva ila mezd nefit min hays-i ikaz'en-nas zakirin allah te'ala 'aleyh-i bi'l müş'ar'el haram 'ala hedahim ve tefru ila menni ve belkava min ramiye'l cemar ve nehra'l beden ve zec-i zehayahim ve't-tahlık min'en-nesk-i mesahim ve etmeva hahsehim bi't-tamam'el tevat ve's-sa'i 'ala kemal-i eda'il mefruz ve'l mestun ve tereddüd fi ziyaret'el masir'en-nübüvviyyet ve kal minhüm fi harar masun hatta 'adeva ila evtatihim bir felun fi celabiyyeb'el eman ferhin müstebşirin birahmete minallah ve Rıdvan ve maberih'el muhallas'ed-da'i sa'ıya fi isticlab marazi veli'n-ni'm 'ala ihsan'el mesa'i müçtehide fi racet'er-re'aya ve nabebhim ve nameyhim(?) ve izahate'l mecavif 'anhüm ve neskinhüm hatta sadet vallah'ül hamd iktar'el harameyn'eş-şerefeyn ve cihad'el beledeyn'el münifeyn cint-i meyamin beha'l hayif'el cani ve cint-i bifentaf semariha'd-deva echa'l katıf'er-raciyan yefuz yevm'el haşr ma' ecdada'l evvelin'es-sayifin ve yec'al leh lisan-ı sıdk-ı fi'l ecrin ifla hakkın ve an teveccüh ileyh'el inzar'el ekbertihe'l kisrevit lekün mimmen dahil-i taht'el vanküm ve teşrif bikamil tafsilat tekemru ve vafir ef'amiküm(?) ve'l endal i'tabiküm'el 'aliyyet-i merfu'at'el makam vela'iküm'el Mustafeviyyet mazura 'ala meda's-sinin ve'l eyyam-ı ceyyah seyyidina Muhammed seyyid'el enam 'aleyhi ve 'ala alihi ve ashabih ifzal'es-salavat ve ezki islam tahrir-i fi evahir-i mühr-i Zi'lhiccet'el haram Sene tes'in ve mi'eti ve elf min hicret men leh'ül 'az ve's-şeref.

El muhallas'ed-da'i ... leh'ül 'aliyye ... ma'ada sürurin'eş-şerif şerif

S.78 B.187

Hala Fas hakimi sa'adetlü Mevli Mehmed tarafından rikab-ı müstetab-ı şahaneye olarak takdim olunan Arab'el 'ibare 'arızanın hülasasıdır. Fi 29 Cemaziye'l-evvel Sene 1200

'atiye'i 'Aliyye'i şahane ve sidde'i seniyye'i padişahaneye layık ve şayan olan ta'zimat ve tekrimatın 'arz ve takdiminden sonra ehl-i Cezayir ile hakim muma ileyh beyninde bir nesne olmayub ehl-i Cezayire ve gerek mürakıb-ı cihadiyelerine hakim muma ileyhin vaki' olan i'aneti mahata 'ilm-i 'alemşümül zallallahı olduğun

ve hakim muma ileyhın ehl-i Cezayire olan i‘aneti taleben marzet allah olub ehl-i Cezayirden leşker ve mükafat iradesinde olmadığın.

Hakim-i muma ileyh gönderilen name’i hümayunda ehl-i Cezayirin İspanyol ile mesalihaları maddesi iş‘ar buyrulmuş olduğu beyanıyla ehl-i Cezayirin İspanyol ile sulh olmalarında hakim-i muma ileyh bir ka’ide olmadığı ma‘lum ‘ali buyrulmasın ve hakim-i muma ileyh bi’d-defa‘at ehl-i Cezayire nefh ve bend idüb İspanyola mezar ve ehl-i Cezayire ittifa‘ı umura ehl-i Cezayiri irşad itmiş olub lakin ehl-i Cezayir hakim-i muma ileyhın tes‘ini kabul etmeyüb ‘indlerinde hakim-i muma ileyhden ve hakim-i muma ileyhi müşahade idenlerden ekserhü kimesne olmayub bu keyfiyetin sebebi hakim-i muma ileyhın ma‘lumu olmadığın.

Ehl-i Cezayirin fukara-yı ra‘iyyete işledikleri if‘al-i şeni‘adan hakim-i muma ileyh neşki iden re‘aya ehl-i Cezayirin ‘aleyhine ittikleri re‘ayaya Devlet-i ‘aliyyeyi dahi teşrik itmeleriyle hakim-i muma ileyh dahi esas-ı islam olan Devlet-i ‘Aliyyenin ‘aleyhine niçin du‘a idersenüz deyü su‘al eyledikde nere isal-i cevır ve efhe iden ancak Devlet-i ‘Aliyyenin sevahili terkden gönderdiği ‘askerde ehl-i Cezayire Devlet-i ‘Aliyye tarafından gelen ‘asker-i menkat‘ olsa Tunus ve Trablus ahalisinin re‘ayasıyla olduğu misillü ehl-i Cezayir dahi bizimle sired-i haSenede olurlar idi deyü re‘ayası merkume cevab verdiklerine bina‘en hakim-i muma ileyh dahi re‘ayanın inkisarında sıyanete ehl-i Cezayirin if‘aline da‘ir tahrir eylediği kelim ancak Devlet-i ‘Aliyyeye mahsebe mebni olmağla ra‘i ve erada Devlet-i ‘Aliyyenin olduğun hakim-i muma ileyh zikr olunan ‘arifesinde tahrir ider.

S.78 B.188

Hakim-i muma ileyhden makam-ı sadaret-i ‘azimeye olarak varid olan Arabiye’l-lehce mektubun hūlasasıdır.

Taraf-ı bahir’eş-şeref-i hümayuna hakim-i muma ileyh tarafından katibi ... seyyid-i muammedin Osman ile varid olan tahlile ve keزالik hakim-i muma ileyh canibinden katib-i merkum ile varid olan bir evata makam-ı sadaret-i ‘azimeden kesb ve fevk olunub huzur-ı hümayuna def‘ ve takdim olmasın ve katib-i merkum ile üç ‘aded bitafaf dahi makam-ı sadaret-i ‘azimeye vasıl olacağın ve bu cümlesinin cevabı

hakim-i muma ileyh tahrir ve iş'ar buyrulmasın ve katib-i mezkur her ne ki takrir ve zikri der ise hakim-i muma ileyh in emriyle olduğun zeyre katib-i mezkur hakim-i muma ileyh in 'indinde sıdka mahmul idüğün.

Hakim-i muma ileyh bundan akdem irsalini iş'ar eylediği üç bin kantar güherçilenin tekniline iktiza iden bin yedi yüz kantar güherçile bu def'a kitabından fakye's seyyid Abdülaziz fenişi ve fakiye's-seyyid Abdulkadir'es-sanmacı sehabetiyle sevk ve irsal olunmuş olmakla beher Sene irsal olunacağı hakim-i muma ileyh zikr olunan mektubunda tahrir ider .

S.79 B.189

Hala emir-i Mekke'i Mükerrreme'i siyadettü şerif sürur hazreti tarafından müjde başılar yediyle bir mu'tad vürud iden namesidir. ... 12 Sene 1200

Cenab-ı Hüdavend-i cihanyan bir kunuz hazret-i yezdan şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü 'azimetlü nusretlü veli'n-ni'm havas ve 'avam-i şehinşah Feridun gulam haledallah hilafete ve ebed-i saltanata ila yevm'el kıyam hazretlerinin i'tabına feyab-ı 'inayet ma'ab mülukaneleri türabına 'arz-ı da'i devlet ve muhallas sıdk-ı haşimiyet oldular ki evvel hanedan-ı 'azim'eş-şan ve dudman rasihat'el erkan 'azze nasra bi'l feth'el hafikan taraf-ı bahir'eş-şerefinden eşraf-i kiram-ı sıyadet irtisamın mazhariyet en'amları muhassı ecdad-ı 'azam-ı risalet hitam cenab-ı şefi' ruz-ı kıyam-ı 'aliyye ifzal'et-tahiyye ve's-salam hazretlerinin hanedan ve dudman sıyadetlerine hürmet ve ri'ayet-ı 'adet hüsne'i mülukani ve mu'tad-ı müstah Sene'i hüsrevani olmakdan naşı beher Sene tüccar zehbar 'atufet-ı da'iyeyi asar hazret-i şehriyariden kabziyab buyrulduğumuza bina'en işbu bin yüz doksan dokuz sal-ı meymenet-i iştimalde dahi bahr-i felrem padişahı feyzan ve yüz neyr-i cehha netenvir i'tak-ı şehinşahiye'l ma'an idüb bervech-i mu'tad teşrifat-ı 'inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet-i ihlas şeref-i ihtisas-ı senaveriye tahsis buyrulan semmur muceb'es-sürura duhte-i hil'at-ı müverres'el behcet sultani ihsan-ı hümayun buyrulduğu muhtevi name'i 'inayet-i 'allame'i cihanpenahi bu def'a bahren tevarüd iden hüccac-ı meserrat-ı minhaca mahsuben ta'yin buyrulan kaftan ağası Süleyman ağa kullarıyla şerefceşa-yı vusulünde resm-i mu'tad haşimi nedar sıdk-ı ittihadım üzere enva'ı ta'zim ve İclal ve evza'ı tekrim ve ibtihal birle ba'daz-ı istikbal zeyb-i

ifza-yı düş-i mübahatim olan hal'i fahire hümayunmahz-ı sermaye'i a'zu ukba sıdk-ı iştıham oldukda devam-ı 'ömr-i devlet padişahı du'asına kıyam-ı muvazebet ve fek-i hitam zerrin kam-ı nam-ı hümayun-ı 'inayet meşhunu kıra'at ve mazmun-ı şerif-i 'inayet redifi cemile işa'at olundukda hakk-ı da'ianemde senuh iden teveccühat-ı 'Aliyye'i mülukanelerinin eda-yı leşkeriyle da'vat-ı Nusret ayat-ı cihandariye müdavemet üzere 'ahde'i ihlas-ı haşimiyet ihtisasım olan hademat-ı mebrure'i hazret-i evilya-yı'n-ni'maneden idare'i umur-ı hicaziye ve hüccac-ı müsliminin eyaben ve zehaben tahsil-i emniyetleri hususu ve fatan-ı Haremeyn-i muhteremeyn ve sükkân-ı beledeyn-i münifeyn fukara kullarının itminan-ı bal ve refah halleriyle devam-ı Devlet-i padişahiye ve mazhar-ı Nusret ve fütühat-ı şehinşahi du'asına meşguliyetleri hususuna damin-i gayret dermiyan-ı himmet kılındığı v'allah'ül hamd 'avn-i 'inayet bari-yi ve memin teveccühat-ı hazret-i şehriyariyle işbu Sene'i mübarekede Sene'i maziyyeden ziyade hüccac-ı müsliminin iyaben ve zehaben tahsil-i emniyet ve eda-yı fariza'i hac ve ifa-yı nesk-i hac ve 'ac birle 'avdetlerine değin nefis-i Mekke'i Mükerrreme ve mana-yı sa'adet mütemadid-i esna-yı ikametlerinde Tayyib-i hal ve safa-yı bal üzere eda-yı ma fi's-samir ile netice bab-ı hücceste mal oldukları eğerce reside'i sem'i hümayun ve'l mükâşife ma'lum-ı şevketmakrun olacağı ez 'an-ı senaveri olduğu gibi bu makule hademat-ı mebrureye nakd-i tam ve cel-i gayret ve ihtimam ile cümle ahali-yi Haremeyn'eş-şerifeyn ve mücaverin ve zaberin ve tacirin ve cemi'i sadırin dinin istihsal-i emniyet ve Tayyib-i hal ve refahatleri birle savb-ı hümayuna isticlâb dav'vat-ı hayra 'akd-i vasıta olunduğunun mükafatı ender fat-ı taraf-ı hümayundan zuhur berveri meczum kerde'i yakin da'i devletleri olmağla min külli'l vücuh-i istihsal rıza-yı hümayuna teşmir-i sa'id-i himmet ve zerr-i seb terk hevab-ı rahat olduğu ma'lum-ı cihan eda-yı hadivane buyruldukda merahim-i 'aliyye mülukani ve teveccühat-ı seniyye hüsrevanileri fark-ı mübahat da'i hulus-i mesa'i-i 'adenani üzere derkar buyrulmak temennasıyla paye'i serir i'laya mervehe canyan-ı niyaz-ı hak-kı cellle ve ve 'azze hazretleri hemvare şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü 'azametlü nusretlü veli'n-ni'm-i 'alem ve şehriyar kaffe'i imam efendim hazretlerinin ve cevri behyud 'alemsu'ur hümayunların hata ve hatırdan masun ve 'adevi din ve devlet ve yed-i hevah şevket ve saltanat olanları han-ı hazelatda makhuran sertekün(?) idüb medalid havri serir-i saltanat-i 'aliyyelerinde mahaldir saye'i setut şevketler cemi'i Abdullah

ve bu da‘i hilafetpenahileri üzerinde mü‘ebbed ve mevid eyleye emin bahrima resul-i rabb’ül ‘alemin sallallah te‘ala ‘aleyhi ve ‘ala alihi ve sahbihi ecma‘in.

Ed-da‘i ked ve lem ‘aliyye Muhammed sürurrin şerif-i müsa‘id ‘afi‘a.

S.79 B.190

Taraf-ı hazret-i şehinşahiden şerif hazretlerine mu‘tad üzere beher Sene yazılan name’i hümayunun müsveddesidir.

Ba‘de’l ilkab

Siz ki şerif-i Nebahat elif müşar-ı ileyh serr ‘ansar fitrat-ı asliye ve maye’i hilkat-i nebiyyenizde muhammer ve merkuz olan fectaniye cevher-i Arafat-ı ‘adenaniye ve safa-yı taviyyet-i asalet kahtaniye(?) muktezasınca müş‘ar’el haram sıdk ve ihlas ve dahil’el hatim ve ka’i ihtisasda icra-yı neski mebrureye sa‘i ve ikdam ve ifa-yı mesa‘i-yi meşkureye dikkat ve ihtimama tahrime nebd-i teşebbüs ve muvazebet olunduk makam-ı siyadet-i intisab-ı şerafete ku‘ud ve selim-i refi‘el münteha-yı imaret-i Mekke’i Mükerreremeye su‘udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı hüsrevane ve istiksab-ı teveccüh-i derun-ı şahanemize bezl-i mehud birle Haremeyn-i muhteremeynin ikmal-i esbab-ı tevkir ve ihtiramında ve sükkân ve mücaverin beldeteyn-i mükreminin terfiye hal ve tamin ballerinde ve kezalik hata’i Hicaz-ı mağfîret tirazın ikame du‘a’i kavanin-i zevabit ve inzamıyla evvel iktar-ı meyamin-i istihzara min külli fec-i ‘amîk zamlâ nebd-i ‘azîmet-i müstelzim’et-tevfik olan kavakîl-i hüccac-ı hidayet-i minhac ve vüfur ve zevâr ve ibna’i sebîl ve tüccarın karîn-i emniyet ve selâmet ve rehîn-i esvede ki ve istirahat oldukları halde eyab ve zehabları mesalihinde islah-ı hamîyyet-i insafınızdan ziyade ibraz ve izhar eylediğiniz hareket-ı hamîde ve etvar-ı resindideniz nezd-i hümayun-ı dâveranemizde ma‘lum ve meşhûd olub sizden her vechle arazi’i mukaddesenin tanzim ve tesnikine izhar-ı merasim-i gayret ve kiyaset ve ibraz-ı levazım himmet ve tehmît mamul ve melhuz-ı cenab-ı hilafetma‘ab şehriyanem olduğuna bina’en hakkınızda derya-yı vesî‘el erha-yı ‘atufet-i hüsrevanem mevac ve iktab-ı ketbî mekharım hadîvanem lami‘ ve vehhac olmak hasebiyle hal‘-i hassa fahîra ve kesa-yı zat’el behce zahîremden semmur-ı müverres’es-sürura duhte bir sevbi hil‘at

müstecleb'el mefahirat sultanı 'inayet ve ihsanım olub şerefceşa-yı sudur olan işbu name'i hümayun mülâtefet-i makrunumun iblağ ve isali hizmetine ta'yin olunan hulefa'i küttab-ı kethüda-yı sadr-ı a'zamdan Muhammed emin zeyd-i mecde ile irsal olunmuşdur rebi'une sübhane ve te'ala vusulünde hanedan-ı 'azim'eş-şan ve dudman-ı rasine'l erkanımıza olan meziyyed-i safvet-i seriret ve vüfur-ı hususiyet ve istikametiniz müsted'asınca hil'at-i seniyye ve kisve'i behiyyemi ri'ayet-i rüsum-i ta'zim ve İclal ve müra'at-i sunuf-i teftehim(?) ve ical ile telakki ve istikbal ve düş-i istihalinize bu şems ve iksa ile tahsil-i mefahirat ve mübahat eserinde vezayif-i sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin-i Mübin ve tasiye necabet zihninizde(?) sati' ve derhişan ve lami' ve taban olan envar-ı asalet ve bir tevffet ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi ve miri caci düstur-ı mükerrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem ve nezdin vezirim Cezzar Ahmed paşa ademallah te'ala iclale ile mukaddemce muhabere ve mekatibe tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtiyat ve tevafuka ri'ayet eyleyerek ifzar ma'mure'i bilad-ı islamiyyeden tavaf-ı beyt-i şerif ve ziyaret-i sarh-ı mukaddes beni bahir'eş-şerif için hezi hevan nake'i teveccüh ve 'azimet ve sa'ik rükb-i şitab ve sür'at olan hüccac-ı meserrat-ı minhac ve tüccar ve zevar-ı meyamin-i ibtihacın vücuh-i şetti ile himayet ve sıyanetlerine ve temin-i taraf-ı Haremeyn ve tahsil-i refah-ı fatan makamın-i münifeyn hususlarına sa'i ve dikkat ve zat-ı hilafetma'abım için evvel emakan-ı meşhune'l mehasinde sakın-i sulha ve ihtiyar ve 'ibad ve zehad ve ibrarın ed'iyeyi Hayriyeleri isticlabına ve katiye'i umur ve mesalih-i iktar-ı Hicaziyenin tavr-ı hüsn ve vech-i vecibe müstahsen üzere tesviye ve tanzimine ve hususa hüccac-ı müsliminin medayin-i salihadan istikballerine ve yine mahal-i mezbureden teşyi'lerine ve zahir'el habase olan eşkıya-yı 'üryan(?) ve bi'l cümle teva'if-i Mısıra ve mevziyenin itale'i iyadı ta'arruz ve te'addilerinden hüccac-ı ba ibtihacın muharasa ve vefayelerine ve erbab-ı fesadın kat'-ı yed-i tasallut ve ez deralerine ihale ceyyad-ı himmet ve tehiz demac-ı hamaset ve teşmir-i sa'id-i meknet ve hala Cidde valisi dütur-ı mükerrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem vezirim el hac Ahmed paşa ademallah te'ala iclale ile tarika'i marziye'i hüsn-i itlak ve ittifaka ri'ayet ile 'amme'i umur ve hususun bir vefk-i matlub tekml ve tamamına bezl-i celle himmet eyleyerek şan-ı şevket 'unvan saltanat-ı seniyyeme layık ve seramet ve şehamet-i haşimiyenize muvafik mesa'i' cemile ve ma'u celileyi vücuda getürmeğe sarf-ı mektebet ve tahsis-i i'kab salavat ve

evkat-ı icabet-i gayetde müşrikin zemzem ve makam ve mu'takifin beyt-i haram olan hulûs-i 'ibad ve messayic-i salah-ı i'tiyad ile devam-ı 'ömr-i devlet ebed-i müddet ve kavam-ı fer ve şevket-i zafer 'iddet-i şehinşahanem da'vatına muvazebet ve herhalde celeb-i hatır-ı keramet mezhahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazım'el enha olan ahval ve aşaride devlet penah daveraneme bidriğ 'arz ve işadete mübaderet eyleyesiz. Fi Evasıt Sene 1200

S.80 B.191

Rikab-ı meştab hazret-i şehinşahiye bu def'a Venedik cumhuru tarafından elçi'î cedidleri vesatıtyla irsal olunan namenin tercümesidir. Fi Cemaziye'l-evvel Sene 1200

Saltanat-ı seniyyeleriyle Venedik cumhuru beyninde müstekar olan merasim-i müsaleme ve müsafat muktezasınca bu def'a deryar-ı 'atufetkararlarında büyük elçilik rütbesiyle ikamete tarafımızdan müceddeden ta'yin ve irsal olunan rağbetlü asaletlü kirvila mevcudiyatı nam beyradenin bundan evvel idare ettiği meham-ı umurda deşd ve sedadı hasebiyle hakkında olan hüsn-i zannımız muvafık ve mutabık evza' ve etvarı nümayan olduğu misillü bu me'muriyetinin dahi kemal-i dikkat ve gayret ile 'ahdesinden geleceği yakinen meczumumuz olub meyanede cari mu'amele'î devşanın etm-i safvet ve metanet üzere mer'î tutulmasına sa'î ve ihtimamımız derkar ve istivar ve saltanat-ı seniyyelerinin kavam-ı 'azamet ve ebhatleri ed'iyesine kermit üzere muvazebetimiz bir karar idiği elçimiz muma ileyhın lisanen takririnden dahi mahat-ı 'ilm-i 'alem-i era-yı hüsrevaneleri buyruldukda müddet-i me'muriyetinde tarafımızdan 'arz ve beyan ideceği bi'l cümle hususata i'timad-ı tam ve kendisi teveccühat-ı mülukanelerine mazhariyet ile bekam buyrulması niyaz olunur baki sa'adet ve şevket-i sermediye ile bir devam olmaları hazret-i hakdan mütemennadır.

S.80 B.192

Taraf-ı hazret-i cihanbaniden Venedik devzi ve cumhurundan Pablos cedid vesatıtyla vürud iden namerine cevabı havi ve 'atik elçilerinin 'avdetini muhtevi yazılacak name'î hümayunun müsveddesidir.

Cenab-ı bir efza ezmede'î rayat-ı saltanat ve ikbal ve mümehhid keyninde'î bünyan rehin-i hilafet bahir'el İclal tekaddisat-ı zata 'an'ıl indad ve emsalin tevali'î Tevfik ve 'inayet ve teradik-i feyz ve mevhibesini ve hazret-i sipahsalar(?) cenud-ı enbiya ve ka'id-i keta'ib me'ali metafat-ı esfiya iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed'el Mustafa 'aleyh ve 'ala elihi ve sahibihî Tayyib'es-salavat ve etm-it-tecayatin destiyari mu'cizat-ı 'amimet'el berekatıyla ben ki eşraf'el beledan ve'l imakan ve es'ad'el emsar ve'l medayin kible'î 'iyad 'alem ve mihrab-ı teveccühat beni edm olan Mekke'î Mükerrime ve Medine'î Münevvere ve Haram-ı Mescid-i Aksa ve Kudüs-i Şerif-i Mübarekin hadım ve hakimi ve reşk-i indiraz kalub selatin-i cihan olan bilad-ı selase-i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam Habeş Mişam ve Mısır nadiret'el 'asr biheymina ve külliyyen Arabistan ve Afrikiye ve Burka ve Kirvan ve Haleb'eş-şehba ve Arakin arab veAcemve Basra ve'l hassa ve remlim ve Dakka ve Musul ve Şehrizer ve Diyarbakır ve Zülkaderiye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevhile ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli hususan Bağdad Darüsselam ve cemi'an Kürdistan ve Rum ve Türk ve Tataristan ve Çerakese ve kubartıyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve iblat-ı Tatara da'ir ol havalilerde vaki' 'umumen sığınak ve bi'l cümle tava'if-i Tatarın halika a'zam ve şehriyar-ı sa'adet-i mu'azzami ve keزالik etrafında ke'en cümle o bimakan ve müzafatıyla 'umumen Bosna ve kal'a-i Belgrad dar'ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve havalisinde vaki' mu'akıl ve ta'rif ve tavsifden müstağni nice kala' ve beka' ve emsarin padişah-ı mu'addelet şeym ve şehinşah şevket-i 'ali's-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan'el gazi Ahmed han ibn'is-sultan Mehmed şahım taraf-ı hümayun hilafetmakrunumuzdan mefahir-i ümer'il millet'el meshabe meraci'î kübra'il feham'el iseviyye maslahu mesalih cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniyye sahbeva ezyal'el haşmet ve'l vakar sahbeva dela'il'el mecd ve'l i'tibar Venedik devzi ve cumhuru hatmet-i 'avakihim bi'l hayr ve'r-reşada tevki'î refi'î hümayunumuz vasıl oluncak ma'lum evlade merhi' selatin-i devran ve milad-ı hevakin belend mekkan olan sidde'î sa'adet revak ve'l işan ve 'atiye cevz-i itak 'adalet-i sadıkamıza vüfur-ı sadakat ve ihlas-ı meziyyed müsalemet ve ihtisasınız muktezasınca bervech-i mu'tad

baylus(?) rütbesiyle asitane'i sa'adet-i eşbanemizde mukim olmak üzere bu def'a tarafınızdan me'mur ve ta'yin olunan kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihyye kirve la fav libatı hatmet-i 'avakibe bi'l hayr ile irsal kılınan name'i 'allamenizin asıl ve tercümesi düstur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem nazım-ı menazım'el imam müdebbir-u umur'el cumhur bi'l fikr'is-sakıb mütemmim-u maham'el enam bi'r-ra-yi's-sa'ib mümehhid-u bünyan'üd-devlet ve'l ikbal müşeyyid-u erkan'üs-sa'ade ve'l İclal mürettib-u meratib'el hilafet'el kübra mükemmel-i namus'es-saltanat'el 'azmi'l mahfuf-ı bisunuf-i 'avatıf'el mülk'el a'li vezir-i a'zam esef-i şeym ve vekil-i mutlak sadakat 'ilmimiz Yusuf paşa ademallah te'ala iclale veza'if-i bi't-te'bid-i iktidara ve ikbale vesatııyla paye'i serir-i i'lamıza 'arz ve talhis olunub hülasa'i mefhumuna Devlet-i ebediye'l istimrarımızla cumhurunuz beyninde sabit ve istivar olan şerut-ı müsafatın devamına ri'ayet ve kıyamına ihtimam ve dikkat üzere olduğunuz enha ve bu babda hevahiş-i derununuz derece'i kemalde idüğünü elçi'i muma ileyhın taktirine ihale ile işaret ve ibta eylediğinzden ma'ade elçiniz muma ileyhın hizmet lazımesinde ikdam ve isti'dadı zahir ve mücerreb'el etvar olduğuna bina'en elçilik ile ikametine müsa'ade ve müddet-i ikametinde tarafınızdan 'arz ideceği umurun karin-i i'timad ve mesa'ika kılınmasını iltimas ve inda'a kılınmak hasebiyle ilgasınız üzere deryar-ı 'atufetkararımızda ikametine izin ve ruhsat-ı şahanemiz masruf ve bedriğ olub ve bundan evvel mukim olan elçiniz kadun umera'il millet'el mesihyye agustinugar havli hatmet 'avakibe bi'l hayr merasim-i hizmet sefaretı kemal-i adab ve ihlas ile eza ve şerayit-i sıdk ve müsafatı tamam-ı ri'ayet ve cera ile bu def'a tarafınıza 'avdet ve insirafa mazun ve mürahhas olmağla işbu name'i hümayun şevketmakrunumuz şerefbahş-ı sudur olub muma ileyh ile irsal olunmuşdur inşa'l mevk led'el vusul Devlet-i 'Aliyye'i ebed-i müddetimiz ile cumhurunuz beyninde mün'akid ve müstahkem olan mevalat mü'eyyide ve müsafat-ı müşeyyide şerut ve kuyud 'ahidname'i hümayunumuz üzere bundan böyle dahi kemakan mukarrer ve müteber tutulub madem ki tarafınızdan merasim-i sulh ve salaha ri'ayetde kusur ve levazım ve mukteza-yı müzafat ve mevalatda fevvar ve zuhur eylemeye mabeyninde sabit ve destvar olan 'uhud-ı sadıka'i safvet ve kuyud-ı vasıka'i müsalemet merasimine taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden dahi kema ... mü'ebbeden müra'at olunacağı ma'lumunuz ola ve's-selam 'ala min itba'el hadi. Fi Evasıt-ı Cemaziye'l-evvel Sene 1200

S.81 B.193

Taraf-ı hazret-i cihandariden hala Mekke’i Mükerrreme şerif sürur bin müsa’id dam sa’ide tarafına Surre’i hümayun emini ile bir mu’tad irsal olunacak Arabiye’l ‘ibare name’i hümayunun müsveddesidir.

Elhamdülillah ellezi ce’ale sirrat’el betha’i sıdk-ı dürrat’el beyza ve halli beha icbar ‘arabis’elmasnu‘at min’es-serri ila sidrat’el müntehi ve seyyar emma’l kara mühendisiyye’el mücebbi ve safiyyet’el murtazi ve emr-i halile İbrahim in yedfi‘ kava’id’el beyt ve uhi ileyh ma uhi ve bu hüccet’el vüfur müneveş şehin ve şah’el hadi ve rafe‘ve esvatihim bi’t-tahlil ve’t-tebliyet ve kasd ve nahv-ı menna fetubi limen sa’i beyn’el mürüvvet ve’s-safa ve salli bimakam-ı İbrahim nebzu‘ kalb ve şeyh-i nehc’el kurbi ve ve’z-ze’ifi ve beyz-i vech-i bita‘zim hacet’ül esved müte’el’el ‘iktisa’iz-zeka ve’s-salavat ve’s-selam ‘ala min ba‘is rahmet’el levri ve sar ziyaret-i kayra mürtaki medaric’es-sa‘adet fi’d-dünya ve’l ‘ukba ve ‘ala elihî ve sahibî’t-tabiiyyin ellezi tahr ve’l Kabet’el ‘aliya min irtas’el evsan ve mehd ve enbiyan’eş-şeri‘at’el mustafa mahenet’el kamari fevk-i menabir’el ağsan-ı tesbihallah ve takdisiye fi külli ravzat-i ganne.

Ema ba‘de kahz-ı hitabına’ş-şerif’el hakani ve kitabına’l münif’es-sultaniye’n-nafiz hükme bi’inayetallah’el mu‘ayyen fi iktar’el arzin meta’an’il esatin’el müluk ve’s-selatin li ezal naşire’i fevayih’el ‘adl ve’l eman ve maberih zahiren beyn-i hedayik’el berri ve’l ihsan-ı ma seca‘at’el hama’im ve ret‘at’el gazalan-ı sıdkah-ı mantuyen’el karayid’et-tahiyyat’er-rayikat ve muhteviyen ‘ala kalayid’et-teslimat’el kafzat mazharan ‘ark-ı reyahin’el mahiyyet ve’l istinas ve mümehhiden’el meyani’l müveddet’el mahzuzat ‘an’il endas ila ‘an cenab’el emir’el mecd’el mübeccel’el ecel’el erheda’l muktefi asar-ı islafa’l eşraf min eba’il garzad bidal-i ‘abd-i menaf ve ecdada’l hamidiye’s-seyr’el cemil’el evsaf fer‘iş-şecerat’ez-zekiyyet’en-nübüvviye tiraz’el ‘isabet’el ‘uluvviyyet’el mustafaviyyet’el müntemi eşraf-ı cersumetin ‘ala ‘ansarha ve’l müntesib ila nefsi-ervemet ‘ala cevherha zidet-i selalet’ez-zehra’it-tebuli ‘amdet mülahaza ve’l kelat’es-samedaniye ‘aleyhi hafıza tenhi ila nadiye’ş-şerif innallah celle şane ve ‘izze burhane istifana min beyn-i ‘ibade halikat’el enam ve i‘tana seyf’el mücahid ve emrina bite’sis-i rükn’el islam ve

şerefına ‘ala’l müluk bisevatat beytullah’el haram ve’r-rükn ve makam ve zerrin menşur-ı saltanatın necdima ravzat-i nebiyyina ve şefi’na ‘aleyh-i esinni’l habbe ve’s-selam bihamdillah ‘ala zelik ba tam’eş-şükr ve ekmel’el mehamed ve nehalli tera’ib-i ‘arayis heze’n-ni’m min cevahir’el esniye bi ‘ale’l kala’id ve’n-nefs’el ferayid fe la cürm vechina vechet’en-nahmet vasi‘at ve nahyete’l himmet’eş-şasi‘a lerfi‘ rayat’eş-şükr fevk’at-ta‘me’t-tasi‘at ve sarrfne erimmet sarimetina’l celilet ila tarik ifa’i ma vahhabinallah min’el mevahib’el harilet ve ümmetina(?) suhuvet metaya’l ikdam fi tenkiz’el mesalih’eş-şer‘iyyet carba mecariye’l ced ve’l ihtimam’el esime meham’el evkat’el meşrutat fukara’il Haremeyn’el Muhteremeyn ve’l evzat’el mu‘ayyene’l mazbuta li’ş-şerefa’i şerefhimallah te‘ala fi’d-darin ve li’l ‘ibad’el akifin fi’l makamin’el mükremin ve ersilna mal-i ‘inayatına ‘ale’r-reşm’el kadim fi heze’l ‘am ve hüve ‘am mi’etin ve elf min hicret-i min ems-i kava‘id’el islam ‘ala zariha seccal’et-tahiyyat ve’s-selam kaffet’el emval’el muhassıla min rebi‘ul evkaf’el merbutat ve’n-nukud’el ma‘rufet ve’l vetayif’el mezbutat elleti hususat bela’idi’l haram ve Yesrib mimmen sekn-i fiha ve ihtar el cevva min hays’el meşarik ve’l megarib ve hamitiha müsbete ve muharreret ve i‘dadiha mufassıla ve mukarreret kema hüda’l mastur ve’l merkum fi’d-defter’el ma‘lum ve’l mahtum cemmi‘ha led nanir nazar ve’l halisat’es-safiyet min’en-nukud’er-raciyet fi ‘ammet’el bilad’ed-daniyet ve’l kasiyat ve sellemna tilke’s-sarar esv-i ma vaz‘ fi’l ikyas’el mersume nectemina şerif def’an li’l inbasa ila yed-i hamil zelik’el menşur’es-sultani ve nakil heze’el misal’el hakan’il münselek fi selek haddam devletina’l ‘aliyye min ravsa’i bevvin ‘atitna hakkaniyet iftihar’el emacid ve’l ikram hüsn-i dam mecde ve ‘amdet ashab’et-tahrir ve’t-takrir katib’ed-defter zeyr-i kadre ba‘de ma feldna hüma tilke’l hizmet’el celilet ve i‘tinahüma deftere’i mıhtevi ma’i hatimeta mübarek’es-süleymani’l ezal ‘unvanen ve zeyne’i ‘ala sahayif menaşir’el emani mahiran ‘an’il mesarif’el mu‘ayyene ve mütezammine’i bi’l mevahib’el müftenet fi’l memul min sihabiküm’el hamidet ve hasabisküm’el mecidet gabbe’l vusul inşa’llah te‘ala mahsuben bi’s-selam’el kıyam ‘ala sak’el hayd ve’t-teşmir ‘an sa‘id’el ihtimam cerben ‘ala cemil-ı ‘adatiküm’el marziye fi sevalif’el eyyam bi’n-nezaret fi sarf’is-sarar’el mağrut fi mesarifiha’l muharreret’el mikdaret ‘ala ma sarh ve nas ‘aleyhi fi’l ceridet elleti hiye fi ceyd’el emanet-i feridet imtisalen la‘mum kula te‘ala innallah bi emriküm in nevr-i ve’l emanat ila ehliha ve iğzafen min meşarib’el ecvar’el cezile

ferah-ı gadiha ve tahliha ve nevz ila müstahkiha min'es-sadat ve'l 'ulema ve'z-za'fa'i sakine'i Mekke-i Mükerrime ve fatni Medinet'el Mu'azzama'l müstemsekin bi ezyal serarafat beytullah'el haram ve'l müteşerrifin bi cevar-ı nebiyyina şefi'el enam 'aliyye ifzal'es-salavat ve's-selam ve resmina in la nafz-i hitam-ı ikyas-ı heze'el müberret ve la ne'uzu 'ala ashabiha şeyh'il harameyn ve nahzar kazbin(?)el Haremeyn kadı'i Mekke'i Mükerrime ve kadı'i Medinet'el Münevvere ve'l mübaşeret'en-nammet fi isal'el hukuk ila müstahkiha ma'mul beha 'aleyküm ve mercu' fiha ileyküm ve'l istinsah defter-i müstakil gayr-ı heze'd-defter bil ya'lem 'ala ism-i külli min vasl-ı ileyh tasliye bi'l medad'el ahmer fan gab ve ehad-ı minhüm evfazi nahbe ve lem bu vecd-i müsemmiyat ba'zı'l esma'i ya'lem 'ala isme bi'd-defter hasbüma yezher ve yahfez hassasihim müfrezet-i muharrereten keyle habal-i ehad'el ahz'es-sarar mükerreret ban yu'ti nasib min tevfi irgab li eşhas-ı tevafuk-i esma'ihim ve ilkabihim ve teslim ve ensabihim'el esma'i ve'l ilkab'en-nesb ve'l insab heze ve kad ehadina ila cenabiküm'el 'ani müferres semerat'el mefahir ve'l me'ali ma'i sahibet hamil-i kitabına'l-latif ve hitabına'l münif hil'atin min nesr-i beka'itina'l behiyye ve iksitina's-seniyyet tecdir'el merasim'el mevalat ve te'kiden imsa müsafat li eyd min istikbal lehüma bitakdim-i merasim'el ikram ve't-ta'zim ve't-tezyin ve'l iktisa'i behma gavatif'el ihtiram ve't-tekrim ve bezl'il kudret'el kamile ve'l himmet'eş-şamilet fi ri'ayet'er-ra'iiyyet ve sıyanet'el hüccac ve'l mücaverin ve'l misafirin ve'l mu'temin min'el gays ve'ş-şekavet'el ifazet'el emin ve'r-rahat ve haraset tilke't-taraf ve'l mesalik 'ala ma ceyb'el ümera'il iktar ve'l memalik ve isticlab'el ed'iyet'es-sahibet min'el 'ulema'il 'amilin ve's-sadat'el mihendin ve'l fukara'is-salihin ve'l muvazebet 'ale'd-da'vat bimü'eyyir tazri' ve'l ibtihal'el a'la'i i'lam devletine'l 'aliyye ve nebat-ı erkan'es-saltanatına's-seniyye ile sübhane'l cedid bi's-su'al ve kadir 'ala tebliğ'el i'mal te'alet zata 'an'il mezahi ve celle vücuda(?) 'an'is-senahi(?) ve fadla hasb-i min cebnabe'l ervetule kifayet min beh esgar vasl'allah 'ala seyyidina muhammed tessebes kava'id-i şeri'ate'l beyza barekan'el mevahib'er-rabbaniye naşiran zela sedha fevk'as-seri ve istihal barcaz ne'ute mela'ike'l mukarrabin 'ala'l 'arş serben fesserben ve 'ala elihi ve ashabih ve 'izzete'z-zeyyin fetheva's-sebuehim bilad-ı şarkan ve garben ve limen ta'bihim min ümmete ila yevm'ed-din acemen ve araben rıdvanallah te'ala 'aleyhim ecma'in. Fi ... Sene 200

S.83 B.194

Fas hakimi nebahatlü Mevli Mehmed cenabları tarafından rikab-ı müstenab mülukaneye olarak takdim olunan ma‘ruzatın tercümesidir. Fi 20 ... Sene 200

Hakim-i müşar-ı ileyh tarafından mu‘ahharen vürud edüb Kasımpaşada hisse tüccar olunan hanede ibda olunan şeyh ceyyasının götürdüğü tahriratın tercümesidir.

Asılları ve dahi işbu tercümemizi ... ma‘an hıfz olunmuştur.

Zıkr ve senasıyla este ve efvah-ı matiyet ve ihbar-ı latifesiyle sıhf-ı mehamed ve midhat mitraz ve eva‘ilin ve evahirin terk eylediği kevakib mefahir ve menakıb ile siher iclali müzeyyen ve sita-yı devlet ve ikbaliyle mülk-i asil ve mecd-i esil-i münevver ala ve ihsanı ‘amime ta‘mi mevfüre mekarim ve mehasine i‘tina ve himmeti meşhude olan sahib’el cihad’el makbul ve’r-rafda mebzul sultan’el berrin hakan’el bahrin hadım’el Haremeyn’eş-şerifeyn’es-sultan Abdülhamid han ibn’es-sultan ‘ahmed han ce‘alallah eyyamihim’es-sa‘ide külliha mahmude ve mü’esserhim’el kerimet-i şehirat-i meşhude hazretlerinin ve teşyir İspanyada iyadı müslimin derkah-ı kibriyaya memdude ve hıfz ve harasetinde ‘uyun-ı islam-ı sahire olan makam-ı ‘aliyelerine hakk-ı sübhane ve te‘ala hazretlerinin selam ve rahmet ve berekat ve tahiyyatı ‘arz ve takdim olundukdan sonra mahat-ı ‘ilm-i ‘alileri buyrula ki huzur-ı ‘aliyelerine evh-i kat‘a ‘ariza takdim olunmuşdur her birini mütala‘a buyurmaları rica olunur zeyre zıkr olunan ‘arizalarda tesmac münderiç olub zat-ı hümayunları ‘ale’l itlak emir’el müslimin olduklarına bina’en neshleri üzerimize vacibdir ve taraf-ı bahir’eş-şereflelerinden irsal buyrulan es-seyyid İsmail efendi ahval-i şerifenizden su‘al eylediğimizde elhamdülillah te‘ala hayr ve ‘akibetde(?) olduğunuzu haber vermekle memnun v mesrur olduk zeyre selamet ve ‘akibet zat-ı hümayun sıfatlarının nes‘i kaffe müslimine şamildir hak-kı sübhane ve te‘ala zat-ı hümayunlarına ve vize ve cemi‘i müslimine ‘afv ve ‘afiyet-i ihsan eyleye amin ve katibimiz fakiye es-seyyid Mehmed bin Osman ile Kur’an-ı ‘azim’eş-şandan ayet-i ‘azimeyi müştemil tahlil-i huzur-ı ‘aliyelerine vasıl olur hak-kı sübhane ve te‘ala zat-ı hümayunlarını cemi‘i afat ve ikdardan masun eyleye amin ve katib-i mezkur ‘indimizde sıdka mahmul olmakla huzur-ı ‘aliyelerine her ne takrir ider ise i‘tibar

buyrulması rica olunur hak-kı te'ala cemileye Tefvikler ihsan eyleye amin bicah'el beniye't- tayyibin'et-tahirin. ... Sene 1199

S.83 B.195

Ef'al-i hayırda had-dı nihayeye baliğ ve berh-i yemin ve sa'adetde kevkeb tabi' ma'den'es-sadat'el ecelle'l ihtiyar kami' i'da'allah'el küffar-ı hamat'el islam sultan'el berrin hakan'el Bahreyn hadım'el Haremeyn'eş-şerifeyn'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan 'Ahmed han ce'alallah eyyamihim'es-sa'ide külliha mahmude ve mü'esserhim'el kerimet-i şehiret-i meşhure hazretlerinin tac 'izzet-i sıyadet ile senu' ve haliye'i fazl ve mücadet ile mahalli olan makam-ı 'aliyelerine hak-kı sübhane ve te'aliyenin selam ve rahmet ve berekat ve tahiyyat ve rıdvani takdim olunduktan sonra mahat-ı 'ilm-i 'aliyeleri buyrula ki bundan akdem Maltanın hal ve şan ve keyfiyetleri ve Maltada olan imara-yı müslimin iştirası için Maltaya gönderilen katibimiz es-seyyid Mehmed bin Osman ile Malta bu beynde vaki olan halat-ı taraf-ı samiye hümayunlarına 'arz olunmuş olub hatta Maltalı ile katib-i mezkur beynde bey'i mün'akid ve birbirlerine semed i'tasıyla serazi'i tarafeyn-i vaki' olub yalnız akçenin huzuru baki kalmışdı ve katib-i mezkur Maltada mukim iken iki yüz yetmiş bir bin riyale yedi yüz yirmi dokuz esir iştirā eylediğini tarafımıza tahrir eyledikde derhal mal-i mezkur irsal olunmuşdı vatkā ki mal-i mezkur Maltaya vasıl oldukda ziyadeye tama' idüb bey'lerinden rücu' ve fesh ve kelimlerini nefis itmışler idi berde keyfiyet-i taraf-ı hümayunlarına tahrir ve i'lam ve Maltalunun virdikleri Senedleri ve asa mezkurenin 'adedleri defterini ve kıymetleri olan olmikdar akçeyi taraf-ı hümayunlarına irsal idüb cevabına müntazir olmuşduk vatkā ki taraf-ı hümayunlarından cevabı zahir olmayub intizarımız mümettid olub ve madde'i mezkurenin hakikiyeti katibimiz merkumun ma'lumu olmağla tafsil üzere huzur-ı 'aliyelerine takrir ve beyan etmek için bu def'a katib-i mezkur huzur-ı 'aliyelerine irsal olunmuşdur ve Maltada esar-ı mezkureden gayri esar-ı ekseret olub ancak muradımız mezkur ol mkidar olub ve kıymetleri taraf-ı hümayunlarına irsal olunmuş olmağla tahlislerine 'inayet buyurmaları niyaz olunur hak-kı sübhane ve te'ala tahlisleri yed-i mü'eyyid-i hümayunlarında olmasını mikdar ve müyesser eyleye ve bu husus-ı akdem metalib ve kavza-yı makasidımızdır ve gönderilen akçe

esar-ı mezkurenin kıymetlerinden ekserdir hakk-ı te'ala ferç ve mahreçlerini müyesser eyleye amin. Fi Evasıt ... Sene 1199

S.83 B.196

Emr-i müslimin üzerine hakk-ı te'alanın emini ve cemil sa'î ve hüsn-i ri'ayet ile esne'i 'alemde Memduh ve mümtazı ikame'i karizat-ı cihad ve nikat i'da-yı yed-i nihad hususlarında mecd ve sa'î kavam alma mü'emmil'el ema zeyyin'el müluk ve'l ümera 'ilm'el kübra ahSenet'ez-zaman vasıta 'akd-i al-i Osman sultan'el berrin ve hakan'el Bahreyn hadım'el Haremeyn'eş-şerifeyn'es-sultan Abdülhamid han hazretlerinin mahat-ı 'ilm-i 'aliyeleri buyrula ki hazret-i 'aliyye ve sidde'i seniyyelerine hadımımız Abbas müzeyyen ile mürakıb-ı cihadiyemizden iki kıt'a sefine ile takdim olunan hediyeimiz 'ahd-i kadimi tecdid ve te'kid ve üzerimize vacib olan halatın ba'zısını eda zımında olub bu hasta bakiyye mamelekemiz zat-ı hümayun sıfat-ı şahanelerinin idüğü bi iştibahıdır hakk-ı sübhane ve te'ala zat-ı mülukanelerinin asar-ı kerimesini baki eyleyüb iltak-ı 'Aliyye'i sübhaniyesine da'ima mazhar eyleye amin ama hediye 'azamımız iyab-ı celile ve esma'i hastani müştemil olan tahlil-i 'azimdir katibimiz vefke es-seyyid Mehmed bin Osman ile irsal olunmuşdur ve iki kıt'a sefine irsalinden maksudumuz bizim mürakıb-ı cihadiyemizin eşkali manzur-ı hümayunları olmak maslahatına mabeyninde ve bunlardan büyük sefine inşa etmediğimiz limanlarımız 'amik olmayub duhul ve huruç mümkün olmadığından naşidir hakk-ı sübhane te'ala eyyam-ı devlet ve saltanatlarını da'im ve 'asakirlerini da'ima mansur ve muzaffer eyleye ve zikr olunan iki kıt'a sefine tarafımızdan hediye olmakla karin-i hüsn-i kabul buyrulub cihad için ba'is ve tesyir buyrulduğı tarafımız ve tezekkar buyrulması mütemennadır hakk-ı sübhane ve te'ala Nusret-i 'azim ve feth-i mübeyyin-i ihsan amin amin. fi 18 – Sene 1199

S.84 B.197

Hakim-i müşar-ı ileyhin rikab-ı müsnetab-ı mülukaneye takdim iki hediyesinin defteridir.

Tablo 2.2. Cezayir hükümdarının Osmanlı Devleti'ne gönderdiği hediyeler

Fırkatun kalyon kıt'a 1 Semur top --- 46 Sefayin-i merkume alat-ı mevcud silah	Sandık 5 Derunlarında bir sa'at vardır	Sandık 8 Derunlarında mezheb ve ra've vardır Ya'ni eski mikdan	Sandık 2 Derunlarında mesna' billur vardır	Sandık 40 Derunlarında eski ma'den fakdi vardır
Sandık 1 Derunlarında bir sandalye vardır	Sandık 3 Derunlarında bir misna' çekmece şeklinde sandık vardır	Sandık 3 Derunlarında kavci şeklinde bir 'araba vardır	Sandık 1 Derunlarında küre'i felek vardır	

Zira emir'el müslimine tağyir münker vacibi düğün ve bunun eda-yı mertebesi ihale'i merkumeden imdadı kat' etmek idüğün.

Huzur-ı 'aliyelerine irsal olunan tahlil-i mezkur Kur'an-ı Kerim'den ayat-ı 'azimeyi ve esma'i hüsna-yı müştemil olub Maltada olan esara-yı müslimine bin şefi'im deyü lisan-ı hal ile huzur-ı 'aliyelerine ifade ider esara-yı mezkurenin ferç ve mahreçlerini hakk-ı sübhane ve te'aliden rica ve niyaz ideriz.

Mahat-ı 'ilm-i 'ali buyrula ki eha'i Cezayir ile hakim-i müşar-ı ileyh beyinde kalil ve halil bir 'ayb vaki' olmayub ve hakim-i müşar-ı ileyhin ahali-yi merkumeye ve mürakıb-ı cihadiyelerine olan i'aneti hakkı olmadığı ve i'aneti dahi rıza'i allah

olub ahali'i merkumeden şükür ve sena matlubu olmadığı ve ahali'i merkumeye olan ba'zı dahi ahali'i merkumenin Devlet-i 'Aliyyenin emri olmayarak Tunus ahalisine eyledikleri if'al-i şani'aya mebni olduğu zira küfre istilasına dahi ahali-i Cezayirin eyledikleri hareketi yetmeyeceğini hatta ... vakitle kana'at etmeyüb müsliminin envef ve eratini kat' ve mescide esnilerini rabt eylediklerin ve França ve İngiltere konsolosları hanelerini muhafazaya 'asker ta'yin idüb müsliminin hane ve meharemeti tehb eylediklerin ve bu husus ma'azallah te'ala ebvab-ı reddinden bir bab-ı 'azim idüğün ahali'i Cezayirin halleri böyle iken anlara 'asker göndermek ve i'anet itmek emir'el müslimine ca'iz olmadığı eğer katl ile müsafat etmez ise ehman ile müsafat itmek lazım idüğün ve tağyir-i münkerden sükut itmemek ve emr-i müslimini ıslah itmek emir'el mü'minin üzerine vacib olduğu ve hakim-i müşar-ı ileyh kendü üzerine vacib olan fi eda ve tebliğ itmiş olduğu.

Mahat-ı 'ilm-i 'ali buyrulması rica olunur ki taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden Cezayire gönderilen 'asker ancak müslimine eza ve cefa içindir zeyr-i ehl-i Cezayirin cihadında fa'ide bu kadar cihadlarıyla gaze-i dünyevi murad iderler hakk-ı sübhane ve te'ala İspanyolu üzerlerine musallat itmiştir her nerede sefinelerini bulur ise ahzi der ve İspanyolda feticevf esirleri vardır ve İspanyolun bunlarda dahi esiri fethacı kadar ve İspanyol bir Nasrani esiri için iki müslim esiri virmek murad etse ehl-i Cezayir kabul etmeyüb bir müslim ile beş yüz riyal taleb idüb din-i ferend işlerini tahlise sa'i itmezler eğer ehl-i Cezayirin ıslah halleri ve ta'at ve inkıyada celilleri irade buyurabilir ise eyalat-ı Osmaniyeden gönderilen 'asker Cezayirden kat' buyrulub Nemçe ve Rusya mukabelesinde olan serhedat-ı hatiyeye irsal buyruldukda ahl-i Cezayir ıslah olacağından başka ecr-i sevab dahi ziyade olur zeyr-i ehl-i Cezayir i'da-yı din ile arz-ı vahidede olmayub Tunus ve Trablus misillü olmağla Tunus ve Trablus ahalilerinin 'askerleri kendü biladlarındadır ve ama ehl-i Cezayirin umuru taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeden gelen 'asker ile müstakim olur dilerse 'asakir-i mezkure ile ancak za'fa'i müslimine eziyet ve cefaya isti'ane iderler gayrı şey için değildir ve Trablus ve Tunus ve Cezayir hamiyesi suğur-ı şahanelerinden olup tunus ve Trablus ahalileri ... hayırdan gayri bir şey mesmu'umuz olmamıştır ama ehl-i Cezayir ma'azallah te'ala ve gat ve fesh ile teşhih olmazlar hakk-ı sübhane ve te'ala cümlemize tevkifler ihsan eyleye amin.

Bu dahi ma'lum 'ilm-i 'aliyeleri buyrulmak mütemennadır ki ahl-i Cezayirin bervech-i muharrer ef'alini tahrir ve i'lam eylememiz ancak Devlet-i 'aliyyelerine muhattabımızdan maşiddir zeyre ahl-i Cezayirin re'ayası ehl-i Cezayire inkisar idüb ba'zan inkisarlarını Devlet-i 'Aliyyeye dahi ziyade iderler hatta re'ayalarının ba'zıları tarafımıza gelüb ehl-i Cezayirin bunlara eyledikleri ef'al şeni'a tazlim ve şikayet eylediklerinde ... dahi cevn-i Devlet-i 'Aliyyeye inkisar iderseniz esas islamdır dediğimizde re'aya-yı mezkurede bu ef'ali Devlet-i 'Aliyye ideyor zira size zarar ve helak-ı Devlet-i 'Aliyye tarafından gelen 'askerden oluyor 'asakir-i mezkure kat' olunsa Tunus ve Trablus ahali re'ayasına ne mu'amele iderler ise ehl-i Cezayir dahi bize o mu'ameleyi ider deyü re'aya-yı mezkure cevab vermeleriyle ehl-i Cezayirin hal ve sanatını taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeye bildirmemizin sebebi budur zira inkisar müşküldür hakk-ı sübhane ve te'ala ile za'fa'i müsliminin inkisarları beyninde hicab bu kadar ve biz kendü nefsimiz için ne asırlık zat-ı hümayunları için eni istiraz(?) bina'en 'aleyh matlubumuz budur ki i'da üzerine 'aleyh ve Nusret ve fec-i mübeyyin için taraf-ı hümayunlarına cemi'i müsliminin hayr ile du'a ideler Devlet-i Selçukiyenin veziri nizam'ül mülk kıssasını 'ilm-i 'aliye hakkı değildir fikha ve 'ulemaya tedris-i 'ilm için medaris-i keşre akşa ve ta'mir idüb ve 'amme danları fukara ve mesakin ile teştehin ve nafaka ve kisveler ta'yin etmekle cemi'si Devlet-i Selçukiyyeye nasr ve mümkün ve feth-i mübeyyin ile du'a iderlerdi hakk-ı sübhane ve te'ala vüzeranın külliyesini nizam'ül mülk misillü hayra sevk eyleye ve cümlesine tevkifler ihsan eyleye amin. 2 Evasıt-ı zi'l-hicce Sene 1199

S.85 B.198

Cenab-ı hazret-i cihandariden Fas hakimine yazılan cevabına ma'i hümayunun müsveddesidir. Fi 25 Zi'l-kade Sene 1200

Elhamdülillah'el mülk'el kebir leyse lehü şerik ve la nazir'el gani 'an'il müşir ve'l vezir ve külli cabbar fi kabzat-ı kudurete zelil ve esir ve la şekki inne cedir bi't-tahlil ve't-tekbir hüve malik'el mülk ellezi sehher'al bahr'et-tecriye'l fülk vaz'ı i'dad ecnad'el vedad fi safahat meyadin fu'ad miftahan'el muğlak müşkilat'el 'ibad ve zabıaten'el rabıtat'el i' Janet ve'l imdad ve aslen'el gayet'el 'adl ve'l erfad 'ala vefk'et-tabi'i ve mukteziye'l i'tiyad liküllü bihasl-i i'tizad fi irtifa'at-tezad 'an'il

ezdad ve cebren'il kesr-i beşti ehrufi'l meni ve'l murad yesser'et-tedahil fi tarik'el 'eha'i ve'l ittihad fesübhan men kadder'el menazil hatta 'ad-i ke'l 'arcun ve'l eş-sems yenbeği'l haan tedrik'el kamer ve'l el-leyl-i sabık'en-nehar ve külli fi fülk-i yesbehun ve's-salavat ve's-selam 'ala resule'l meb'us'el itmam mekarim'el ahlak elleti tenurret ba şa'at-ı 'inayet'el afak ve te'attarat'el ermeğat min ferayih-i işfaka bi'l ittifak ve hüve şefi'el meztebin 'ala'l itlak ve bikuyud'el ma'asi 'atbete menas ve'l esra'in-nefs-i fi rahata ra'ifet min keffe kifayete necat ve halas ve 'ala alihi ve ehl-i beytehim sefinet-i nuh ve fi sema'in-nusret ve'l fütuh-ı yuh yetla'el'ü ve yezuh-ı kema ihbera misl-i ehl-i mübeyyi kemisli sefinet-i nuh.

Nersel risalet'et-tahiyyat elleti tebeyyün'el mesadikat-i ebvabiha ve fusuliha ve kabalet'ed-da'vat elleti ta'ayyin'el muhalemet hitabiha ve ahvaliha ile'l muhammel'el erfi' ve'l cenab'el emn'-i elleti şarket fi safahat ve cenate sevarik'eş-şehame ve burkat fi semevat-ı 'azmete serame ve ehadis-i neceddete ba saniyed'el ikbal müsned ve bünyan-ı ebbehate bed 'a'im'el İclal-i müşeyyid şems-i sema'is-semmu ve'l i'tila ve metla' ühillet'el 'allu ve'n-nedi semerat-i şecerat'el haşimiyet-i 'izzet-i cebhet-i selalet'el 'uluviyyet nahsari duhte 'arrat'en-nübüvviyye 'akd-i manzumet'el eRumet'el ahmediyye kaladet-i ceyd'el cersumet'el murtazeviyyet Mevlana ve muhibbena'l celil'el emir'el asil ve Mevli'n-nebil muhammed bin Abdullah bin İsmail 'ale'llah te'ala emre ve e'azze ve ecri mürakıb-ı menakibe fi sebat ve'l beka ve eşref-i kevakib-i meratebe fi sema'is-semmu ve'l i'tila inna ba'de kad vasl-ı ila serirna's-sami sefera'iküm'el meb'usun min makamiküm'en-nami mefahir'el emacid ve'l ekarim'et-talib abbas ve'l katib'el fakiyye's-seyyid Muhammed bin Osman ma'ı refeka'ihima min haddam'el 'ali bi'uluvvi'ş-şan ve semva'l mekan ce'alallah mesa'ibhim fi mahalli'ş-şükran ve ekremihim bi'l-latif ve'l ihsan ve 'arzu ileyna hafa ve zatiküm'es-seniyye ma'ı hedayaküm'el behiyye 'ala maceret'el 'adat'el 'aliyye fi seddetna's-sultaniye bidallete vezirina'l a'zam ve vesatat-ı düsturna'l ekrem fi divanina't-teslimani ve mahzarna'l hakan ili ezal-i mahfuzan bi's-saran-ı samedani fetekablinaha bu veçhin beşe ve reva'i hiş fe'l kayne mesami'na'l 'aliyye 'ind-i karat tilke'l mugavezat ila esfa'i ma yahteviha ve istima' ma yentubeha fahsel'el ittila' bicümletiha harfen harfen ve tezayid'el elf biküllü harf'el fan'el fan fazen'el gayneha testehil bera'ate'l muhabbet min hüsn-i ibtidaha ve metla'ha ve tecri enhar'es-safvet min mecdiha ve menba'ha ve tehtevi

‘ala’l kazin ke’l cevahir min’es-safa ve’n-nücum’ez-zevahir fi sema’il belagete yüzhir’ez-ziya ve mu‘afin ihsan min’er-ravza gabbe’l emtar ve e‘zza min’el gays fi ‘ayn’el izhar kenne min letafet-i ‘ibaratihā testiyan ibkar lem yetimeşşehin ifsun ve’l icanne hatutaha binefsic muvafakat ve seturha gasvan’ez- zehar fi riyaz’el müsafat ve ma erseltüm min’el hidaya elleti hiye’s-sünnet’es-seniyyet min seyyidina’l beraya ‘aleyhi ve ‘ala alihi efzal’et-tehaya la setima min’et-tahlil’el mersul beyd-i sefiriküm’el celil’el ma‘zi ileyh’el katib’el fakıyye’es-seyyid-i Muhammed bin osman ekremallah te‘ala bi’l cevd ve’l ihsan fenşerahat sudurina gayet’el inşirah ve teza‘if-i haburna ellezi la yemkün’et-tahrir bi’l kalem ‘ala vücuh’es-safah ve tezayid-i sürurna hatta ‘aczet’el bera‘ate bikitabeta ‘ala cebhet’el elvah hüve cami‘ esrar’et-tenzil ve havi-yi asar’el kur’an’el celil La bedrek havassa ille’l havas ve la biterk-i husasa’l ela eşhas kanne fays’el envar ve meşkut’el ibrar-ı zeha’ir’el eva’il’el ’evahir ve cevahir ve fa’ik’el feza’il’el ehl’el batın ve’z-zahir yestenzil bih’el ervah min’el ‘uluviyyat eza tülıyet-i ‘azimine ve yetezlezel min zecre’s-sefiliyat eza kuri‘at aksama ve da‘vete şems’el ma‘arif-i tetla‘ min ifaka ve leta’if’el ‘avarıf hestehzicet min evfaka fiye ısrar-ı mütalseme ‘ind-i min yağrifha müselleme hatta levrah-ı müselleme ma‘i maharet fi’n-neyr-i necat ve’r-raki ve’t-talseme liselleme velev şahide’r-razı bekal inne besarr’el mektum ve derr’el manzum mevazi velev ‘uriza ila cabir bi‘arraf feza’ile fi’l batın ve’z-zahir bila cebr-i cabir ve la raybana harz’el eman ve nemimet lidef’i mezar’el enes ve’l canne teberrakne biberekata ve istefedna bi envar-ı feyuzate izle ünikerü yünekkiru havas esma’llah te‘ala ve ayata ve ‘ilm’el evfak ve’t-talaseemat ve tü’essirata ve neyr-i necat ve’r-rakiyat ve tevkı‘ate v‘allah-i halık’en nücum ve külli’l işyad ve hudi‘ asarha ve müştemiye’l esma’i külliha ve mu‘allim hassatha ve esrarha ve hüve ‘ala külli şey’in kadir ve külli şey fi kabzat-i kudrete zelil ve esir ve menna’l veri‘ate li’l eşya’il hassat ve’t-te’sir fesübhan min ‘acze ‘an tesbiha ve tahlil’el meseccun ve’l mahalluk ve tahiyyer ‘an idrak-ı zata ve ma‘rifete sıfata’l ‘arifuna muhakkakun ve emma’l mürekkebin’el mürselin min merakibkim’el bahriyye ve’l meb‘us min mülh’il barut min mühimmat’el cihadıyet ve ervat’el harbiyye lisarf-ı umur’el gazavat bi’l küffar lineyyil mesubat’el cihadıyet minallah’el mülk’el cabbar feennehüm yedelle ‘ala ihlasiküm ila babina’l a‘zam ve yezher ihtisasiküm ila cenabına’l ekrem ve zelik izan ecri sefinet’el habbe ve’l hiyam fi leccet’eş-şavk ve’l garam ke’l cevar’el menşe’et fi’l cerri ke’l i‘lam ve’l hidaye’s-

sa'ire min'el ivani ve's-sa'ate ve'l küre yeş'ar banne felek hulusiküm ila semt-i re'esena da'ire ila en kamet'es-sa'ate ve kıyam'el ehra ve emma ma harertem ba senhilas esra'i min Malta fe enne min aksi meramina's-sultani ve gayete mehamina'l hakani kemakan muradiküm'es-sami ve maksudiküm'en-nami fe enne biznillah te'ala ve 'avne ve 'inayetina ve cevle ve kuvvete kad ibtida'ina bihasul heze'l mes'ul ve ibtidarna bi't-tamam heze'l emr'el celil 'ala vefk'el me'mul kema te'allakat iradetina'l 'aliyye kabl-i zelik'el 'am bi necah heze'l meram likennehüm kavm-i 'anud ve insan-i likenüd ve lirabbihim hücut ve bizelik'es-sebeb-i te'ehhera heze'l maksud ve amma heze el'en bi'inayet'el mülk'el müste'an necmi' tehmetina'l kamile ve himmetina'ş-şamile ve netevceh bihasul heze'l emal nested'i bikabul heze'd-du'a'i minallah'el mülk'el müte'alve hüve ve li'l icabete ve't-tevfik ve bahr-i latife 'amik ve ba'de zelik ila ma eneccer heze'l meni nuhbir ve teharrar ila savbiküm'el a'li bimeşiyetallah te'ala ve'lezi harratemu fi ehl'el cezayir sar-i ma'luma min'el evvel ila'l ahir fe enne inşa'allah te'ala bina'dihim 'an tarik'eş-şehevât ve nasraf 'anhüm'el zulm ve't-te'addiyat ve nestecleb ila mülk'el ladd ve hiye ekrah-i li't-takva ve ta'zihim ve tezekkerhim in nef'at'ez-zikri li'allehüm yezker ev yahşi ba sidar o emrina'l 'aliyyet'es-sultaniye ve işar-ı fera'id-i nesayahina'l hakaniye isa ennehüm yetübün ila'llah ve yestağfirun ma' enne'd-du'a'i 'ala'l ıslah ve haml'el mü'min 'ale's-salah min şenni salihin ve şeym'el 'arifin fe'l me'mul min 'avatıf'er-rabbaniyye bifeyuzat da'vatina'l hayriyye ve berekat-ı enfasiküm'es-seniyye tevbetihim ve nedametihim min şehevât'eş-şeytaniye ve gavayete'n-nefesaniyye ezel ilik bi misal tilke'ş-şec'an ve'l ebtal misl-i heze'l hareket ve'l ef'al elleti harraret ve beyyinet min canibiküm'el mefzal ve'l istekinne fi hatiriküm'el 'atır'el fahir elleti hiye kaşif'es-sera'ir inne ehl'el Cezayir ve en vaki' kesir minhüm fi'l fasık ve'l fücur ve lehüm bita'at'allah te'ala kusur likennehüm fi'l cihad-i kavm-i cesur ve li nekr-i savadim saramethüm 'ale'l a'da'i mesluleh ve müdafı-i şece'athüm ve benadik-i bisaletihüm li'l küffar meftule ve tabaya'hüm bi'l ikdam ve'l hamaset-i mecbule ve ketb'et-tevarih bigazavatihim ve ve fütuhatihim meşhune ve icsad'el i'da bermahihim mat'une ma' ennehüm mensubun ila devletina'l 'aliyyet ve mahsubun ila sultanina's-seniyye fe'l mervecc min seccayaküm'es-seniyye ve 'atayaküm'el 'aliyye'l intenebihim ila seddetina'l hakaniye en ta'zu ve tasfehu 'amme ceri ve mazi minhüm bi's-safih'el cemil ve'l 'afv'el cezil liyahsel'el inşirah

ve'l inbisat fi hatirina'l celil ve isdarna heze'l küttab'es-sami ve erselna ila makamiküm'en-nami beyd'et-talib 'abbas'el ma'zi ileyh teşyiden'el erkan'el muhabbet ve'l vela ve temhiden'el bünyan'es-sıdk ve's-safa fe'l mes'ul min seceyyetküm'el kerim ve şenSenet hasnet in la tensevna min salih'ed-da'vat fi'l gadavat ve'l 'işyat bihayr'et-teveccühat ve'l hamdülillah halık'el mevcudat ve's-salavat ve's-selam 'ala Muhammedin ve ile's-sadat maceret efras'el aklam fi meyadin'es-safahat.

S.87 B.199

Elhamdülillah ellezi halak'al insane fi ahnen-i takvim ve kerrem beni adem-i bi'l hilafet ve sa'ir enva'et-tekerrim ve ref'i ba'zihim fevk-i ba'ze'l nec'al minhüm hala'if fi'l arz'el 'erahat'el 'ibad ve izahat'el fesad fiha bi litavl ve'l 'arz leyahkemuhümbeyn'en-nas bi'l hakk'al eda'il vücut ve'l farz ve ifa'il hukuk bi'l ibram ve'n-nakas bi yadiye'l bist ve'l kabz fi halet'er-ref' ve'l cenfez ve's-salavat ve's-selam 'ala seyyidina Muhammed'ellezi senne'l i'anet ve'l imdad bitechiz'el hayuş ve'l ecnad'el itmam-ı fera'iz'el cihad ve 'akede yevm'el mevahat beyn-i ümmetihim rabitat'el vedad ve zabitat'el ittihad'el ecel'el mugalibet-i 'ind'el muharebe bahil'el fikr ve'l 'inad ve 'ala elih'i'l emcad ve eshab'el encad ila yevme't-tenad.

Nehd-i izhar-ı tahiyatına's-sultaniye ve envar-ı teslimatina'l hakaniye elleti nebette fi hada'ik'el muhabbet ve'l eha'i ve ezheret fi riyaz'el müddet ve'l vela fete'atterat bifevayih fiha ve yeha kalub'el ühibbet min'el ecille ve tetayyebet bervayih-i metaviha edmeğat ecellet min'el evedda ile'r-rey'ir-refi' ve's-sahn'el meni' samsam gavver sarame ve darğam acem'eş-şehame ellezi hattat fi şiddet'el me'ali rihaliha ve'l katat lediye'l makRumat-ı 'asiyyeha ve habeliha ve züyyinet bimehasina ve mehamedal makavil ve russi'at-ı bicevherat zate't-teycan ve'l ekalil bez'at min bezayi'el mustafeviyye ve lem'at min bedur matali'el 'uluviye mülk-i memalik'el garb ve enha'iha ve malik-i ezimmet-i şerefa'ihim ve ecella'ihim Mevlana ve muhibbena'l esil'en-nebil-i Muhammed bin Abdullah İsmail'el ezalet du'a'im ebbehate ka'ime ve 'uyun'el havadis 'anha na'ima ve maberhet-i besatin-i 'izzete muhdarrat bedim'ed-demyunet ve'l beka ve riyahin-i devlete reyyanet-i

‘aleyha tilavet’et-te’ebbed ve’l i’tıla’i ma teverredet-i hudud’el ercivan bimela’ibet’en-nesim ve ifterret-i senaya’l ekhevan bimülatefet’el hama’im-i kalder’en-nazim imma ba‘de kad belig’el yena kitabiküm’el ‘aziz beyd-i sefiriküm min ashab’el fazl ve’t-tebriz-i mefahhir erbab’el kitabet ve’t-temyiz’el katib’el fakiye Abdülaziz ma’i refika’l fakiye’s-seyyid Abdulkadir ve ka hümallah te‘ala min şerre’l melevan fi harze’l hariz ve ‘uriza ‘aleyha bu satet vezirina’l a‘zam ve delalete vekilina’l mutlak’el muhaffahm ve te‘allekat enzarina’l kerime bastari’l müstakime lafzate ba‘de lafzate ve te’ellefet kabsat-ı efkarina’süleymanet ba safıra esrara’l ‘azimet-i lahzat-i ba‘de lahzat fazen ahmerret hudud-ı mu‘ayene kalvered’el ahmer ve teceheret(?) kadud-ı mübayine mesel’es-Senevir tete‘attar fevayih-i fehevah ke’l meşk’el ezfer ve ta‘ik revayih-i ma‘nah ke’l ‘avd ve’l ‘anber fi’l mücemmir teteftered fi iğsan-ı ‘ibarate bila bil’el mevalat ve teterennim fi eftan-ı fukarate ‘inadil’el mevalat felah’el ‘alena’s-sami ve bifehmina’n-nami ma ender cet min cevahir’el habbe ve’l hayyam elleti ehracet min bahar şavk ve’l garam fahsal lena Habur la yemkün tahrir bi’l aklam ve zeher lena sürur la yetesavvur ta‘bire bi’l efham ve emma ma harrartüm bir isal-i mühl’el barut elleti mikdarha elf-i fezar ve seb’i mi’ete tekmliten lima va‘ad-i temuha ve hiye selaset elf fi’l ‘am’es-sabık elleti encazha ‘ind’el kerim layık imdaden ligazat’el müslimin vakt’el gaza ve inkıyaden bi emr’et-te‘avün ‘ale’l berri ve’t-takavvi liyenal mesubat’el cihad ve yehsal bizelik uçur’el i‘anete ve’l istimdad ve yeş‘ar bima fi fevadiküm min’el hulus ve’l vedad ve yezher asar-ı nebiyyina’l me’mur bi’l gazav bi’l ayat ve’n-nasus bi enne’l mü’minin kenbiyan mersus yeşedde ba‘zihim ba‘zen fi mühimmat’el umur ve’l hasus ve’llezi zekertüm bissebil’et-tahlil vezirtüm fi hakk ve ehl’el Cezayir min’el keşir ve’l kalil fahsel’el ittila‘ beha ‘indena ‘ala vech’et-tafsil ve settarna cevabihima’i ila makamiküm’el cemil bitahrir-i cezil bivusul’et-tahlil ve isdar-ı emrine’ş-şerif’el celil ila ehl’el Cezayir lima sadr-ı ‘anhüm min’el esm’el hafif ve’t-tefyil fi kitabina’l ahiri ellezi erselnah beyd-i sefiriküm ‘amdet’el ikyas’et-talib ‘abbas dam mahfuze fi hıfz-ı halık’en-nas min şerre’lev sivas fe zat’eş-şeref binazariküm’el ekrem sar-i mazmune ‘indeküm gayr-i mübhem fezelik’el esbab iktisarna heze’l küttab ba zehar’et-tevad ve’t-tehab ve lem nahleta bigayra min’el cevab li’elle yek‘ fi hadd’el etnab fazlan ‘an tasdi‘ heze’l cenab’el müstetab ve aczena sefiriküm’el muğazzi ileyh’el katib Abdülaziz bi’l ‘avdet ila havzat hükümetiküm’es-seniyye ve isdarna heze’l kabalet’el

'aliyye ve erselna he beyde ila sahatiküm'es-semiyye li ezhar ma fi'l feva'id min hüsn'el i'tikad fe'l mercevvi min şeymetiküm'el kerime ve halitefküm 'azime in la tensevna min'ed-da'vat'el Hayriye ve't-teveccühat'es-seniyye kem ahiye mine hl'el beyt-i seniyyet-i hüsn'et ve şenbeşnet-i müstahSene vallahi yedim-i mecdiküm ve ibkah ve'l hamd ve'ş-şükr 'ala birrih ve ne'mah ve's-salavat ve's-selam 'ala min istifah min beyn-i enbiya'i 'ala beraya. fi Evail ... Sene 1200

S.88 B.200

Kabe hanı fah'ilihan damat me'alibeye hüküm ki.

Ecdad-ı 'azam bahşet-i makamım enarallah te'ala berehinhüm zamanlarında berü hükümdaran hatta'i Dağıstan vah anan-ı Azerbaycan ve ta'a ve neva 'ale'l ber ve't-tekavvi ve la ta'a ve neva 'ale'l e'im ve'l 'udvan nas şerifi muktezası üzere din-i Mübin ve şeri'at-ı mathara'i hazret-i seyyid'el mürselin gayretinde birbirlerine mu'avenet ve rızaallaha mugayir etvardan müba'adat iderek memalik-i İslamiye muhafazasında ve i'da-yı müşrikin müdafa'asında lazıme'i hamiyet-i İslamiye üzere sarf-ı makdur ve sa'i na mahsur idgeldikleri ma'lum-ı 'alemyan ve mastur sahayif-i rekayi' cihandar'el halet-i hezihi şirke han-ı selabet nişan ma'zi-yi ileyhsiz siz ve sa'ir hannan-ı Dağıstan ve Azerbaycan'el mü'minin ke'l bünyan şeyd-i ba'zihim ba'zan mevdasınca(?) beyza'i islamı himayet babında cümleliz ittifak-ı tam üzere olduğunuz ve 'arz-ı hayat-ı cevher hasdere ka'im oldukça düşman-ı şeri'at ve millet serfirad eylemeyeceğiniz ve mu'avenet şefkat-i şahaneme muntazır idüğünüz mukaddem ve mu'ahher sudur iden emsele'i mülukaneme cevab olarak taraflarınızdan tevarüd iden tahriratınız mezamininden ve şimdiye dek meşhur olan etvar-ı memduhanızdan bahir olmağla iğvar din-i Devlet-i 'aliyyemde bir mertebe sebat ve meyanınızda derkar olan da'vat-ı Hayriye'i mülukane ve hüsn-i fevce tacdaranemin fevsuneza idi istikrarına ba'is olduğu Devlet-i 'Aliyyem sizleri öteden berü saye'i himayesinde olan tevabi'at ve mütehasıslarından bilüb öylece kabul etmiş olduğu muhakkaktır İran ve Dağıstan sekeneşiyle sükkan merz-i yevm Rum külli mü'min ihvat mantuk şerifi üzere din karındaşları olmaları hasebiyle bir taraftan i'da zuhur birle hannan-ı muma ileyhim taraflarından Devlet-i 'aliyyeme tahrir ve isti'anet vuku'unda min külli'l vücuh-ı mu'avenet olacağı muhakkak ve

meczum ve kezalik Devlet-i ‘Aliyyem masurları ve seran sipah-ı şahanem taraflarından canan-ı muma ileyhime hayr irsaliyle taleb olundukları gibi bi’l ittifak-ı mukabele ve müdafa’a i’da ve muhafaza ve muharasa’i hudud ve enhaya ezcan del ikdam ve ihtimam ve rüsum-ı ittihad’el islamiyenin icrasına sa’i ma la kelim idecekleri nezd-i karar-ı daveranemde müberrehin ve ma’lumdan Tiflis hanı erkli han fi’l asl-ı Devlet-i ‘Aliyyemin teşrifat ve menşurunu kabul etmiş fevabağından iken küfr ve zelalı ve zamirinde merniniz habaset cibiliyesi muktezası üzere izhar-ı küfran ni’met ve ‘ahd ve mişakından ‘adedle mübaderet birle bila şahid deyü İrana şah olmak za’mine düşüb enva’ desayis-i vechle enidardan hanı olmadığı ma’lumunuzdur bu suretde heman cümleliz manbesarane tenfizana hareket ve birbiriniz vücud-ı devlet-ş ‘aliyyemde vaki’ vüzera ve mir-i miran ve seran sipah zafer nişan-i şahanemle muhabere ve ittifak merasimine ‘ale’l-devam ri‘ayet iderek gafil bulunmayub erkli mesfur ve sa’ir ahde caniblerinden gerek serhedat-ı hakaniyeme ve gerek sa’ir hudud-ı islamiyeye bir güne su’i kasd icrası ‘alayimi tahkik iderse serhad-ı daran taraflarından tarafınıza ihbar birle taleb olduğunuz gibi sa’ir hannan-ı müşar-ı ileyhim ile bi’l ittifak ve ma tevfiği ila billah ‘aleyh-i tevekkelet ve ileyh enbet nazm-ı kerimine ittikal ile mütevekkilen ‘ale’llah mukabele’i i’da-yı li’em ve muhafaza’i beyza’i din-i islama velidane ikdam fazl’allah’el mücahidin ‘ale’l ka’idin derece’i ve ecre’i ‘azime meva’id-i ileyhesinden bahara dar olmağa dikkat ve Azerbaycan ve Dağistan taraflarına tecavüz ve behahihim i’dan vaki’ olur ise Devlet-i ‘Aliyye serhedadları hin-i iktizada taraflarınıza min külli’l vücuh-i i’tina me’mur olmalarıyla heman keyfiyeti taraflarına ihbar idüb kezalik bi’l ittifak i’da-yı dini mukabele birle dünya efza’ı ‘aleyne sabran ve sebt ikdamına ve ensarna ‘ale’l kavm’el kafirin zemzemesiyle izhar-ı sebat ve meta’et iderek ref’i sa’il i’daya sa’i ma la kelim eylemeniz murad-ı padişahanem olmağla bi’l eda beyan olduğu üzere taraf-ı Devlet-i ‘aliyyeme rabita’i kuvvyeiz tezayid-i hazuz ve teveccühat-ı şehriyaranemi mucceb olduğunu ve selabet ve gayretinizde sabit kadim oldukça hakkınızda hüsn-i teveccüh-i şahanem dahi ziyade olacağı iş’ar için hal’i fahira’i mülukanemden yol yüklü bir savb semur-ı müstevceb’es-sürur hakani ve isyak-ı fatihat’el iktaf(?) tacdaranemden bir kabsa mersi’ şimşir(?) ‘ad ve nemdir-i şehriyari ve sen ki hüsne’i padişahanemle meskuk dört bin ‘aded ruz-i mahbub halis’el ‘iyad-ı sultani mehda-yı şehriyaranem olub

tebliğ ve isaline me'mur ile irsal olunmağla teşrifat-ı mülukanemi hatut ta'zim ve icbal ile istikbal ve hil'at-ı şahanemi zebur düş-i mefahirat ve samsam 'ad ve inzam daveranemi nebd-i meyan-ı salabet ve şeca'at ve denaşir-i mezkureyi vaz'î düş-i mahalisat birle devam-ı 'ömr ve devletim da'vetini ifaya mübaderet ve da'ima menbisarane ve müşfizane hareket ve birbirinize ve serhad-ı daran-ı saltanat-ı seniyyemle ve tahsis-i düsturin-i mükremin müşbirin-i mufahhamin nizam'el 'alem ErzuRum valisi olub ol havali ser'asker olub vezirim Hüsnü paşa ve Çıldır valisi ve eyalet-i Çıldır serkerdesi olan vezirim Süleyman paşa İclallihima ile muhabere rüsumuna her yar-ı re'ayet iderek mahya ve akah bulunub ve muhafaza'î havm-ı islam ve muharasa'î beyza'î şeri'at-ı seyyid'el enam cümle ümmet mersumesi üzerine farz-ı 'ayn olduğunu vefk-i diyanet ve salatınız lazimesince yakine bilüb taraf-ı i'dadan hudud-ı islamiyeye su'î kasd vuku'ı tahkik eylediği gibi bilada mastur olduğunu üzere isticnar ve ihbar tarikasına ri'ayet iderek ve bir dürlü hattına düşmene dek ve'llezin cahid ve efina lenhed minhüm seyyina nazm-i mebni muktezası üzere mücahid fi sebilallah olanların ma'iyeti cenab-ı hak olduğunu bilerek ve her halde müttelik enekler olarak ceyuş-ı islamiyeyi istihsab ve an cendnalem(?) en'aliyun zemezmesiyle(?) katl'ul müşrikini kaffe'î kema beka neluminküm kaffe muktezasınca üzere mütevekkilen 'ale'llah te'ala mukabele ve kahr ve kama' i'da-yı müşrikin ve rakka'î beyza'î din-i mübeyyine 'ale'l ittifak sarf-ı bara-yı liyakat ve 'indallah ve'n-nas makbul olacak hademat-ı celileye muvaffak olmağa ve vaya ecdadınız din yolunda seyfet iden gayret ve himmetlerini te'bide tesaru sa'î ve meknet eylemeniz babında. Fi Evahir-i Safer Sene 200

Bir Suret ...

Şevşi ve Karabağ hanı İbrahim Celil hana bir savb-i yol beyli semur kürek ve bir ... seyf ve dört bin mahub gönderildiği vechle.

Bir sureti ...

Şevşi hanı Mehmed han bir savb-ı kontuş semur kürek ve bir kıt'a mersi' nirkeş ve bir savb-ı enculi katife cebken ve üç bindir mahub gönderildiği deb-i celile.

Bir sureti

Şemacı hanı Mehmed Said hana bir kavb-ı kalbe netuş samur kürk ve bir kavb-ı cebken ve bir fetuf marsi‘ petreniş varih sek ve remcub irsali derciyle.

Bir sureti

Serha-yı han zade Mehmed hana bir savb samur kontuş(?) kürek bir kıt‘a mersa‘ serkeş ve bir savb enculi fatika cebken ve ühsek ve ramhaberb irsali derciyle.

Bir sureti

İstemihan hana savb-i funtuş kürk ve bir semertub enceli fatika cebken ve bir kıt‘a mersa‘ tirkeş ve ühsek ruz-i mahbub gönderildiği beyanıyla.

Bir sureti

Cankena hakimi ‘ala sultana bir savb fevnetuş samur kürk ve bir kıt‘a encüli tirkeş irsal olunduğu ve gerüye Rumeli beylerbeyliği payesi verildiği derciyle iktizasına göre.

Bağdad

Bir sureti

Akkuşa kaziyesine mevleviyeti kanesi virildiği ve bir savb kavb-i tekil samur kürk ve iki bin ruz-i mahbub irsal olunduğu derciyle.

Bir sureti

Cevi(?) hanına bir savb-ı samur kavnetuş kürk ve bir kabza mersa‘ seyf ve sehk ... ve ruz-i mahbub irsalini muhtevi .

Bir sureti

Revan hanına bir savb-ı samur kavnetuş kürk ve bir kabza mersa‘ seyf ve iki mek ruz-i mahbub gönderildiğini şamil.

Bir sureti

Nahcivan hanına bir savb kavtenuş samur kürk ve bir kabza altun bendli seyf ve bin ruz-i mahbub irsalini havi.

Bir sureti

Marga hanı Ahmed han bir savb-ı kavtenuş samur kürk ve bir kabza altun bendli seyf ve bin ruz-i mahbub irsalini şamil.

Bir sureti

Semahi hanı biraderi i'āşe hane bir savb şeridli cebken ve bir kıt'a yaldızlı sim şirkeş ve bir savb-ı evh-i şemşeli kuyud ve bin ruz-i mahbub bu senur fediki derciyle.

Bir sureti

Selimha hana bir savb-ı kavtenuş samur kürk ve bir savb incülü fati'a cebken ve bir kıt'a mersa' serkeş ve evh-i ruz-i mahbub irsali derciyle.

Tarafından ... tahrirati ... iktizasına ... derç olunarak.

Bir sureti

Evdar ve konzak(?) hanı Ammi hana paye'i vala-yı veradat-ı ihsan olunduğu ve serasere bir rahne bir kavb samur kürk ve bir kaza mersa' seyf ve beş bin ruz-i mahbub irsalini meş'a iktizasına göre.

Bir sureti

Cenkenbay hakimi muma ileyhin karındaşı Ahmed sultana Rumeli beylerbeyliği payesi ihsan olunduğu ve bir savb kavtenuş samur kürk ve bir kıt'a incülü tirkeş gündüz feziki derciyle iktizasına göre.

Bir sureti

Hala Çıldırda olan evh-i sek neferiniz ki üzerine emir-i nasb olunan ve revan beye bir savb sırma cebren esnli cebken ve bir savb evh-i şimşir kapud ve sek-i ruz-i mahbub irsalini şamil iktizasına göre.

Bir sureti

Tebriz hanı Sedad hana bir savb-ı samur kavtenuş kürk ve bir kabza mersa‘ seyf ve iki bin ruz-i mahbub gönderildiği derciyle.

Bir sureti

Ravmiye hanı Mehmed kulu hana bir savb samur kürk ve bir kabza mersa‘ seyf ve bin yüz ruz-i mahbub gönderildiğini mutezammin.

Bir sureti

Mezid hanına bir savb-ı kavtenuş samur kürk ve bir kabza altun bendli seyf ve bin ruz-i mahbub irsalini mübeyyin.

Bir sureti

Erdil hanı fazd-ı ‘ali hana bir savb-ı kavtenuş samur kürk ve altun bendli bir kabza seyf ve bin ruz-i mahbub gönderildiğini muhtevi.

S.90 B.201

Fas hakimi nebhatlü Mevli Mehmed cenabları tarafından rikab-ı müstetab-ı şahaneye varid olan arabi-ye’l ‘ibare ‘arızasının tercümesidir. Fi 14 ... Sene 200

Halife’i a‘zam-ı padişah-ı mu‘azzam hafız Abdullah’el mücahid fi sebilallah Seyfullah’el kati’l yanir kami’l ‘ad ve’l kafir sahib’el mefahir’el bahir aka’iz’el mü’esser’ez-zahira emir’el ümera sūlalet’es-selatin’el kübra cersumet’el ‘ale’s-

samiye'l men'ateb cami' mefahir'el mevrus ve'l mükteseb-i selatin'el Bahreyn ve hakan'el berrin hadım'el harameyn'eş-şerifeyn zallallah fi'l arzin meyyid'el küfret ve'l müşrikin 'amdet'el islam ve 'iddete kahir-i şeyatin'el küfre bitevakib era'e ve ravniye sultan ibn'is-suştan'es-sultan Abdülhamid han nasrallah ve adem-i 'ale'l islam sa'adete ve hey'ale nasran yezid-i devlete ve siyadete hazretlerinin deryar-ı sa'adetmedar ve sidde'i seniyye'i 'atufetkararlarına şayan ta'zimat ve nekrimat ve bu kıratın takdiminden sonra muhata 'ilm-i 'ali'i 'alem eraları buyurulmak niyaz olunur ki hala 'indimizde serkatibimiz ve re'is'ül küttabımız ve müluk ve selatine irsal olunmak için sefirimiz olan fakiye's-seyyid Mehmed han Osman ile esrar-ı 'azime ve mutakat-ı şerife ve 'umumiyyeyi müştemil olan tahlil-i 'azim ve heykel-i hasbüm 'arz ve takdim olunmağla esrarının tafsili fakiye-yi mezkurun takririnden ma'lum 'aliyeleri buyrulur ve taraf-ı hümayunlarını kendü zannımız üzere takdim ve tercih idüb tahlil-i mezkurun taraf-ı hümayunlarına irsalini ihtiyar etmişizdir zira cenab-ı hümayun ile zat-ı vahide ve keleme'i mütehadde menzelesine yüz eğer memleketimiz karib ola cemi'i ahvalde hademat-ı hümayunda bulunurdük lakin memleketimiz mesafe'i ba'idede olmağla devat-ı hayriyeye muvazabat ve asar-ı canibine mürakat üzere yüz ve bi'l cümle memleketimiz içinde olan tarik ve ... her ne var ise cümlesi cenab-ı hümayundur ve fakiye mezkur ile Haremeyn şerifine gönderilen hediyemiz isal olunmak ve fakiye-i mezkur ifa-yı fariza'i hac eylemek için fakiye-i mezkurun Surre emini fazile hac-ı şerife irsal buyrulması rica olunur ve bu hususda taraf-ı hümayunlarına ecr-i 'azim ve sevab-ı cezil derkardan ve eğer bu Sene'i mübarekede herser hümayuna erişemez ise de sa'adetlerinde tevkif buyrulub gelecek Sene ta'yin buyrulacak Surre hümayun emini ile irsal niyaz olunur hakk-ı sübhane ve te'ala zat-ı hümayun-ı şahanelerin islam ve müslimine hasn-ı hasin ve harz-ı metin olduğı halde da'im eyleyüb herhalde Nusret ve 'izzet-i ihsan eyleye amin ketb-i. Fi Eva'il-i Muharrem'el Haram Sene 1200

S.90 B.202

Hakim-i müşar-ı ileyh tarafından rikab-ı hümayuna olarak bir kıt'a 'arızanın tercümesidir.

Sultan'el berrin ve hakan'el Bahreyn hadım'el Haremeyn'eş-şerifeyn'es-sultan ibn'is-sultan'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan Ahmed han hazretlerinin garv-ı sa'adet-i tacile münevvec ve haliye'i fazl ve mecadet ile mahalli ve müzeyyen olan makam-ı 'aliyelerine enva'ı ta'zim ve esnaf-ı tekrim-i 'arz ve takdiminden sonra mahat-ı 'ilm-i 'aliyeleri buyurulmak rica olunur ki bundan akdem hassa ve şanı tahrir olunan tahlil-i 'azim bu def'a hadımımız es-seyyid Ömer hazinedar ve katibimiz es-seyyid Mehmed bin Osman sahanileriyle huzur-ı 'aliyye irsal ve takdim olunub ve bila vasıta yed-i mü'eyyid-i hümayuna teslim eylemeleri merkumana tenbiye olunmuşdur ve lisanen olan siparişimiz dahi merkumanın takrirlerinden ma'lum-i 'aliyyeleri buyrulur hakk-ı sübhane ve te'ala cümlemizi tevfiyat-ı 'aliyyesine mazhar eyleye amin.

S.90 B.203

Taraf-ı hazret-i cihandariden Fas hakimi Mevli Mehmed bin Mevli Abdullah cenablarına Arabiye'l 'ibare yazılan name'i hümayunun suretidir.

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillah ellezi halak'as-semavat-i ve'l arz ve ce'al'ez-zalemat ve'n-nur sümme'z-zeyyin keferu birabbihim ba'de lof kad iflah'el mü'minun ellezin hüm fi salavatihim haşı'un ve'llezinehüm 'an'il-lağvi sunuf ve'llezinehüm li'z-zekut-i fa'ilun allahümme hamden lek yaz'en-nu'ma'i ve'l mena ez ce'altene min e'immet kema ahberet fima enzelet 'ala benin-i küntüm hayramat-ı ehracet li'n-nas-i te'mirun bi'l ma'ruf ve tenhun 'an'il münker ve tü'minun bi'llah ve ikmitna behulek ve fütun-ı hafızaten lişer'ik'el kavim ve da'aten ila saratik müstakim ve hadımen lebtik-i kerim ve haram-i mürselün'el emin sallallah-ı 'aleyhi ve 'ala elihi't-tahirin ve ashab'el hadat-ı salat ve selamen ila yevm'ed-din.

Mahal-i Tuğra

Ema ba'de fela yehaffi inne'l işaret'er-rabbaniyye ve'l 'ibaret'en-nübüviyye da'iyet li't-tezahirin limüslimin kavlen liennehüm ve saffehüm resulallah sallallahü 'aleyhi ve sellem ve kal'el mü'min'el mü'min ke'l bünyan yeşd-i ba'ze ba'zen ve

kalallah te'ala eşidde'i 'ale'l küffar rahma'i beynehüm la yeridun fi zelik 'arzan ve la 'avza febina'i 'ala tahfeke esd-i rakka'l vakte vedad'el behiyye mashubeten barki selam ve 'ala tahiyet ila zelik'el makam'el envar ve'l 'izze'l efhar ma'den-i beyt'en-nübüvvet ve metla'ı şems'eş-şehamet ve'l fütüvvet-i kevkeb-i sema'il mekkarim ve'l hadi ve kamer'el iflak'el me'ali ve'n-neda ha'iz-i ezimme'l memalik'el garbiyye ve muhakkem nizam sağur-ı he'l mühimmeye cenab-ı hazret'es-seyyid'el cemil ve'l kerem'el cezil min leyse leh 'ind-i nakiye'l muhabbet-i 'adil ve la kil'el müddet-i bedil'el Mevli Mehmed bin'el Mevli Abdullah ibn'el Mevli İsmail a'lallah te'ala kadre ve va'az-ı nesa nasra ve halled fi zeriye's-sa'id bedre ve la berhet hamme 'aliyyet fi'l ezdiyad ve mükareme's-samiyete ne'amme'l hazır ve'l bad mademet-i gasun'el vedad muhzarat'el imlad ebed'l ibad ila yevm'et-tenad heze ve'l ehaffi'l cenab'el mehabanallah te'ala cemi'na 'ale's-sünnet ve'l kitab ve ce'alne ahvat ve esbaben lizelik'el cenab'el müstetab ve bisse fina min'el hallet ve la lefte ma la ya'fele ülü'l elbeb hatta sar-i zelik min sıfatına'z-zayite ve na'vetina'l Osmaniye la seyyime ve kad te'ekked bihüsni teveccühatiküm'el haşimiye'l mefsahat 'an hulus'et-taviyyet elleti hiye min a'zam'ed-deva'il mashub-ı me'ah mekkarim'el mesa'i fehine'id tahakkuk bine'l emr ve ifza biennene ve eyyaküm kecem vahid-i cevheran ve 'arzan inne işteki fiye 'afv-ı vahid-i neda'at lehü sa'ir'el i'za fe la garru isdarna heze'l mefavehate'l-latife fi samn- heze's-sahifet-i hakbünet(?) 'amme ceri min ahkam'el kadir'el 'allam-ı beyyina ve beyn'el moskov küfret'el la'im min'el mesalihat'el menbileyye 'ale'l usul'eş-şer'iyye ve'l kava'id'er-resmiyye sümme zuhur-ı ennehüm teb'u 'ale'l fesad ve tekdir'el 'ibad ve tahrib'el bilad ve ma 'ilmu şevm'en-nekt ve'l 'inad ve enne'd-deva'ir-i 'aleyhim te'ad ve'l açık'el mekkar-ı ünsiyye illa bahle inne rabbike liya'l mirsad feheze'l merre inşa'allah lena'n-nusret ve'l kerre lima verde fi's-sahbihin la belzeğ-i mü'min min cehr-i merrateyn ve min had'ihim'el 'atilet ve hallihim'el batle ennehüm nehiyye'ü ezhe'i mi'eti elf evzin yedün beridun in yetfe'u envarallah ba fevahihim ve ye'billah illa in yetimme nur velev kerre müşrikun ve hayn-i ez belagne hayr-ı cemu'ahüm medmure cehzina'l makabiltehim min'el 'asakir'el mansure ma yenuf 'ala heze'l 'adde ve yahsel bi'l kasd ve'l hadd fi'n-nehrel ve'l cedde ve hey'ina'l sefk'el bahriye'l meşhunete bi'l ilalet'el harbiye'l mahlut bi'l kemat'el İslamiye kadr-ı ma ne'ummel bisebebe'l feth'el Mübin ve'z-zafer'el cesim ve ma'n-nasra illa min

‘indillah’el ‘aziz’el hakim ma‘- inne’l müttelik’el mosko ta’ifetan min’el küfrat’et-
tağat-ı ta’ifet Nemçe ve Venedik besse allah sübhane fi kulubihim’es-setat ve
‘indebihim fi’l hayat ve’l memmat ve heze’l fark’es-selase’l mashubet bi’l hedlan bir
yedun kanal ehl’el iman min külli mekan mezzefallah şemlihim ve şettet hab’ihim
inne’l kerim’el müste’an ve kabl-i ‘aşrin Seneti hayn-i fethina bab’el cihad ‘ala
ta’ifet’el mosko’l evgad mezzet-i merakibhim min begaz seyyine’l vaki‘ na
haysiküm ve’l mevcud fi cehtiküm fahsel bisebeb zelik mezid’ez-zarar’el ‘amet’el
beşer ve kan zelik celm-i kadir’et-taksir Zehra ve estez fe’l mamul min
himmetiküm’el ‘aliyyet ve gayretiküm’es-samiye men‘i zelik hasb’el imkan in ferki‘
kemakan fi zelik’ez-zaman litalenü erza’ir-rahman ve nukuz ve bi ‘ala ravzat’el
cinan ni‘m kad la behtac-ı masku ila idhal-i murakibe boğaz seyyine la setağna’ihim
‘an zelik cemi‘el murakıb fi ceziret’el Kırım elleti estuyu ‘aliyyeye sebeb-i ihtilaf-ı
Tatar ve la yahfi inne’l bahr’el esud-ı tarik-i Musul ile’s-saltanata ve sa’ir bilad’el
islam ve hüve eshel bi’l kıyas’el boğaz’el seyyine gayrat’el ihtiyat’ez-zem ve’l ahz
bi’l hazm-i eczem ve ehzem ve inneme şerhita zelik lediküm ve fussilnah ileyküm li
enne’l mü’min ye’lem’el ehl’el iman kema ye’lem’el cesd’el ma yekün fi’r-re’is
hakeza evred-i muhricen ‘an eyne seyyid’en-nas ez la yehfa’küm in hıfz-ı beyzat’el
islam-ı müte‘ayyin ‘ale’l has ve’l ‘am fe’l me’mul min enfasiküm’en-nübüviyyet ve
fetuteküm’el ‘uluviyye imdad’el müslimin bi’l meşa’ir’el batıne ve’z-zahire ve
iğasethim bi’s-salavat’el fersiye’l bahiret litahrezu efzal’el feryan ve a‘zam’el menna
innallah işтира min’el mü’minin enfüsihim ve emvalihim biennelehüm’el cennet
ce‘alnallah te‘ala ve iyyaküm min ehle’l yemin ve ihvanen ‘ala seririn mütekabilin
ve kad icbena ihda’iküm bi’l Mushaf’eş-şerif’el mütezammin bi’t-teluc li’l ma‘niye’l
latif ve hüve min mukarrevta tena masunet ‘an’it-tahrif baht-ı hüsn-i bahir fi taraf-ı
mahalli bi’l-la ila ve’l cevahir ma‘ı kabzat-i hancer-i mücevher zi’l saniyin ba mazi
hadin min teberrakat eba’ina’l kiram ve ecdadına’l feham mahsuben bimusli
Muhammed zidet sadakina halledallah ‘azküm ‘ale’d-devam ve adam-ı
gayretiküm’el ehl’el islam ve bevve’iküm’el cennet dar’üs-selam biselam. Fi Evasıt
Cemaziye’l-evvel Sene 1201

S.91 B.204

Hamde lek ba min husus-ı min hac'el beyt'el 'atik-i tahsisat'el iman ve'l imtinan bi't-tevfik ve ismi'a neda'il mevzen bi'l hac fi'n-nas feyserli't-tarik ve'r-refik hacib'el gaffar ve yemzi tac'el car min külli hac'el 'atik ve salat ve selamen ma yeşmedan min feyz'el fazl ve yestemiran fevk-i meda'el magayat ve't-tenahi 'ala min belig min'el meratib i'laha fi kab-ı kavseyn hatta sem'i sarif'el aklam ve hutab tekrim kadendi tekallib ve haccın-i fi's-sema felnevelenin kablet tarzaha kavlı ve --- şetr'el mescid'el haram efzal min hac'el beyt-i mahreme'i milliyye mahlen mekiren ve taf ve ehteci' ve raml ve kabl'el cehr hervel beyn'el mürveteyn bila ümmet-i seyyidina ve nebiyyina Muhammed resul'el mülk'el ekber razi'i zemzem ber-i beyt'el hacir ve'l makam'el efhar ve 'ala elih'el müteferri'in min zelik'el asl'el asil ve ashaba nücum'el hidayet ila seva'is-sebil.

Mevlana's-sultan-ı halifet-i resul'er-rahman.

Ve behm-i tenusel müteşefi'in mütemessikin bi la sitar fi'l mültezim ve'l müstecar-ı za'ıyan in tedim allahim nezrat'et-tafin ba sa'adin ve sa'afin ve takim rayat-ı nasrın'el 'aziz ve fethin'el Mübin hafikat beryah'et-tayid ve'l mütemekkin'ed-devam-ı Devlet-i 'abdin ellezi ihtarna min 'ibadın cemanet haccı dinin'el miskin 'ale'l hak'ke'l Mübin fi sa'ir iktar-ı biladın ve estafit min tensi senadid-i müluk'el memalik'el İslamiye ve ertaziyyete min cehabezet selatin'el millet'el mehmed yed-i efzal min tehallet bi ism'el müsellemi safahat-ı sahayif'el mersayil ve'l hatb fi'l mehafil ve'l menabir ve neclet ezva'i ezferaya'l garra fi halat'ed-denabenir ve'd-derahim ve'l manastır bi'n-nevahi vala ve emr-i sultan-ı selatin'el akalim şarken ve garben damig ceşat sebatin'el eyatil-i salimen ve harben varis'es-saltanata 'an eba'ir-reşdin fi halmihim ve 'adlihim melhuz ser kerim ayet ve 'addallah'ed-din emneva minküm ve 'amelu's-salihat'en-neshalefhüm fi'l arz kema eshilaf elzelin min kablihim Mevlana's-sultan ibn'is-sultan'el mesfur'el ma'an allahım 'edmeyid ve am mecde ve beka'ıye i'la'i 'alam küllimet'el iman ve esnehin bi senmerar garra ve irtika'i nuğur'es-suğur bi'l iman revkafe tevfiiken bevva'fik bi setin'es-setin'el marziyet fi'ilen ve kavlen ve işrah-ı sudur'al etvar'et- teba' ma hüve'l arzi fi dinin ve üli ve edhim selefe'l hayrat'el izhar ve es'ad halife'l bereret'el

ihyar ba min ve 'ad ba la cayete min du'ah müteşefi'a ileyh-i bisahib'el makam'el kerim 'inde ve'l cah ama ba'de fema'ruz'el mahlas ellezi 'acnet tabnet bima uyud'el memhas 'an'it-tağyar ve't-televvün'el muhibbe'l matbu' 'ala sıdk'es-sadakata min 'alem'es-set-i kabl'et-tesur ve't-tekevvün ---- mazal vallah'el meşkur sübhane ka'ime 'ala kadim'el müddet ve't-ta'a hasb'el kudret ve'l istita'a ba zelen ves'a ve vecde sarefa imkana ve cehde 'ala ma mazi 'aliyye eba's-sadet'el eşraf ve ihvan'el ünseni 'an hüsn-i esna'i nisane ve'l için gayr'el ekziyad-ı cinana müveccihen fi terfiye'l iktar'el cihaziyet veçhe ve kalbe menzaha 'an'il iğraz'el fasiyyet hatıra veliyye hatta saret cehamet'el Haremeyn'el muhteremeyn ve sahat'el beledeyn'el 'azimeyn ümmet yakarı ve'l mesalik ve'n-nevahi mütme'innet'et-tarik ve'l gaffar ve'z-zevahic şakiren allah ellezi ikdara 'ala haml-i heze'l 'iya'il 'azim zakir limen evlah heze'l feyz'el 'amim ve'l fazl-ı ecsim ve ene kad vasl-ı ileyh fi's-sad 'am min'el meded'es-sultani't-tam 'ale'l has ve'l 'am'el menşur ellezi vekamet-i haRume ebediye's-sa'ade 'ala tarus'el ikbal bimedad ve'l ihsan ve'l efzal kakam'el istifiale ba neva'el İclal'el kerim ve nad-ı isan'el hal fi eşref'el mahal ba ibhal'el mela'i ile'l kıyali kitab-ı kerim ve faz-ı hitame'l meşki karıh'el eca'i neşre ve eza'i 'ale'l kevn-i neşre hin ikbaliye sefir'en-neşiri ve selis-i mahkemat bedaye'a fi mahfil ellezi zam-ı a'yan'el 'avalim min seyyid-i şeref ve Mevla'i münif ve fazıl ve 'alim-i fekan hüve'l cem'es-salim ve hiş'at'el esvat ve hit'at'er-rus ve hiz'at'el i'tak ve telkat'es-sami o emre ve nevahibe bi'l ez 'an ve'l ezşal-i 'an ecma' ve ittifak ve teşrif'el muhlis'ed-da'i bima habteye 'ale'l emin ve'l besn min'el hil'atin'el fahirateyn ve'l kasveteyn'ez-zahireteyn libas'et-tebid ve't-temkin fi'l kaf'el miskin ve izhar fi zelik'el yevm'el müşerref min eyyam'et-teşrif bi'n-nurane kad nal-i yemini ihsan elleti ve haffet 'aleyh-i i'lam'el hayya ve'l cevri ve evsal fahz'el emacid'el kiram raybet-i hucur'ed-devlet'el 'aliyye min salif'el eyyam hala Surre emini re'is'el bevva'nın hüsn-i edemallah le'l ikbal ve belgabe min teveccühat'el hilafet'el islam gayet'el emal ma hüve fi 'ahdet emanete min'es-sarar'el mütezammine rayiç nukud min galal'el evkaf'es-sultaniye'l mutabakat 'adeden ve vezenen mansar fatiha 'ala müstahkiha vefk-i ma fi'd-defatir'el mahtumet bi'l hatum'es-süleymaniye furu'at bi'l mescid'el haram huzur'el muhallas'ed-da'i ve külli min şeheva'l haram'el hadim ve kadı'i Mekke'i mükerrerme ve cem' min'el 'ayan'el i'lam ve sarb-ı 'ala ism-i cer vasl-i ileyh-i hakka bi'l haz'el ehm-i keman atık'el emr'el mata' ve vasl-ı cemi'el

hüccac min sa'ir'el fehac ve vakfeva bisarfete yevm'et-tebas ve efazebva ila min delifet min hays-ı ifaz'en-nas zakirinallah te'ala 'aleyhi bi'l müş'ar'el haram 'ala ma hedahim ve neferva ila menna ve telebgeva min ramiye'el cemaz ve nehre'l bedin ve zenc ve zehabahim ve't-tahlil min'en-nesk mennahim ve etmeva echehim bi't-tamam'et-tavaf ve's-sa'y 'ala eda kemal'el mefruz ve'l mensub ve bezderva fi ziyaret'el mü'esser'en-nübüvviyye ve külli minhüm fi harz-i masun hatta 'arva ila evtanihim bir felun fi celayilib-i eman ferhin-i mütebeşşirin ber himmet min allah ve Rıdvan ve ma berh'el mihallas'ed-da'i sa'iya fi isticlab marazi veli'n-ni'm 'ala ihsan'el mesa'i müctehida fi rahat'er- re'aya ve te'minhüm ve izahat'el mehavik 'anhüm ve teskebtihim hatta saratallah'el hamd iktar'el harameyn'eş-şerifeyn ve cihat'el beledeyn'el mütefettin cinte ba min beha'l hayif'el cani vehbine yektaf min semarha'd-devani'l katıf'el cani raciye in bifevzi fi yevm'el haşr ma'ı ecdade'l evvelin'es-sabık,n ve yec'al leh nisyane sıdk fi'l ecrin'el hakin van netvece ileyh'el enzar'el ekberiyel kesreviyye ve teveccüh-i nehve imdadat'el ahsaraviyye likün mimmen dahil-i taht-ı levaküm ve teşrif bikamil-i tafsilatiküm ve vafir en'amiküm ve'l itzal-i i'tabiküm'el 'aliyye merfu'at'el makam ve'l enküm'el mustafeviyye da'im'el itsicam ma damat'el liyali müte'akibet'el eyyam ve's-salavat ve's-selam 'ala seyyidina Muhammed hayr'al enam ve 'ala alihi ve ashabih ila yevm'el kıyam tahriren fi evahir-i zi'l hiççe'l haram hitam-ı Sene 1200 mi'etin ve elf min hicret men leh'ül garav-ı şeref.

Ed-da'i led ve leh'ül 'aliyye'l mey'el med-i şerif süruruin müsa'id şerif mükerrerem.

S.92 B.205

Cenab-ı Hüdavend-i cihanyan tevennur-ı hazret-i yezdan şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü 'azimetlü nusretlü veli'n-ni'm havas ve 'am-ı şehinşah Feridun gulam haledallah hilafete ve ebed-i saltanat ila yevm'el kıyam hazretlerinin i'tabına feyab-ı mülukaneleri terabına 'arz-ı da'i devlet ve muhallas sıdk-ı haşimiyet oldur ki evvel hanedan-ı 'azim'eş-şan ve dudman rasihat-ı erkan 'az nasra bi'l feth'el hakan taraf-ı bahir'eş-şerefdan eşraf-ı kiram siyadet-i irtisamın mazhariyet en'amları muhtami ecdad-ı 'azam-ı risalet-i hitam cenab-ı şefi' devr-i kıyam 'aleyh efzal'et-

tahiyyat ve 's-selam hazretlerinin hanedan ve dudman siyadetlerine hürmet ve ri'ayet-i 'adet-i haSene'i mülukani ve mu'tad-ı müstahSene hüsrevani olmakdan naşi beher Sene cihad-ı rencar 'atufet asar hazret-i şehriyariden kabziyat buyrulduğumuza bina'en işbu bin ikiyüz sal-i meymenet-i iştimalde dahi beher kalzem ve iltaf-ı padişahi kabziyat ve nur neyr-i cihan-ı tenvir-i i'taf-ı şehinşahi lem'an idüb bervech-i mu'tad-ı teşrifat-ı 'inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet-i ihlas-ı şerif-i ihtisas-ı senaveriye tahsis buyrulan semur-ı müvehheb'es-sürura ruhteh hil'at-ı müverres'el behcet sultanı 'inayet ve ihsan-ı hümayun buyrulduğu muhtevi name'i 'inayet-i 'allame'i cihanbenahi bu def'a bahren tevarüd iden hüccac-ı hidayet-i menhaca mascuben ta'yin buyrulan Haftan ağası el hac Mehmed Emin efendi kullarıyla şerefceşa vürudunda resm-i mu'tad hes'ar nejad-ı sıdk-ı ittihadım üzere enva' ta'zim ve İclal ve evza'ı tekrimat ve ibtihal birle ba'de ez istikbal-i zeyb efza-yı düş-i mübahatim olan hal'i fahire'i hümayunu mahsu sermaye'i e'uzu ikbal-i sıdk-ı iştımam oldukda devam-ı 'ömr-i devlet padişahı du'asına kıyam ve muvazebet ve kak-ı hitam zerrin-i kam name' hümayun-i 'inayet meşhunu kira'at ve mazmun şerif 'inayet ve refiki cümleye işa'at oldukda hakk-ı da'ıyanemde senuh iden teveccühat-ı 'Aliyye'i mülukanelerinin eda-yı teşekkürle da'vat-ı Nusret ayat-ı cihandariye müdavemet üzere 'ahde'i ihlas-ı haşimiyet ihlasım olan hademat-ı mebrure'i hazret-i evliye-yı ni'maneden edada umur-ı hicaziye ve hüccac-ı müsliminin iyaben ve zehaben tahsil-i emniyetleri hususu ve katan-ı hameyn-i muhteremeyn ve sükkan-ı beledeyn-i münifeyn fukara kullarının ezminan-ı bal ve refah halleriyle devam-ı 'ömr ve Devlet-i padişahı ve mazhar-ı fütuh-ı Nusret şehinşahi du'asına meşguliyetleri hususuna damin gayret dudman-ı himmet kılındığı v'allah'ül hamd 'avn-i 'inayet bari-yi ve yemin teveccühat-ı hazret-i şehriyariyle işbu Sene'i mübarekede Sene'i maziyyeden ziyade hüccac-ı müsliminin iyab ve zehab-ı tahsil-i emniyet ve eda-yı fariza' hac ve ifa-yı nesk ve 'ac birle 'avretlerine değin nefis-i Mekke'i Mükerrerme ve mena-yı sa'adet mütemadinde esna-yı ikametlerinde Tayyib-i hal ve safa-yı bal üzere eda-yı ma fi'l zamir ile netice bab-ı hüceste mal oldukları eğerce reside'i tesmi'i hümayun ve bi'l mükāşefe ma'lum şevketmakrun olacağı iz'an-ı senaveri olduğu gibi bu makule hademat-ı mebrureye takiyyed-i tam ve celle gayret ve ihtimam ile cümle ahali Haremeyn'eş-şerifeyn ve mücaverin ve tacirin ve za'irin ve cemi'i sadirin varidinin istihsal-i emniyet ve Tayyib-i hal ve refah-ı balleri birle

savb-ı hümayuna isticlab da'vat-ı Hayriye 'akd-ı vasıta olduğundan mükafatı fat-ı ender kamet taraf-ı hümayun 'inayetmakrundan zuhur bervezi-yi meczum kerde yakin-i da'i'i devletleri olmağla min külli'l vücuh istihsal-i rıza-yı hümayuna teşmir-i sa'id-i himmet ve rüşeb-i terk-i hevab-ı rahat olunduğu ma'lum ve cihandari'i hadivane buyruldukda merahim-i 'aliyye' mülukani ve teveccühat-ı seniyye'i hüsrevanilerin fark-ı mübahat-ı da'i hulus-ı sa'i sıdk-ı 'adenaniyet derkar buyrulmak temennasıyla paye'i serir-i a'laya meruha ceyban-ı tenavir hak-kı celle ve 'an hazretleri hemada şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü 'azametlü nusretlü veli'n-ni'm-i 'alim ve şehriyar kaffe'i imam efendim hazretlerinin vücud behyud-ı 'alem'ad-ı hümayunların hata ve hatırdan masun ve 'adevi din ve devlet ve yed-i hevah-ı şevket ve saltanat olanları han-ı hazelatda mefhuren serenkün idüb medd'edehur serir-i saltanat-i 'aliyyelerinde muhallid ve saye'i setut şevketleri cemi'i 'ibadallah ve bu da'i hilafetpenahi üzere mü'ebbed ve müveyyid eyleye amin bihürmet-i resul-i rabb'ül 'alemin sallallah te'ala 'aleyhi ve 'ala alihi ve sahbihi ecma'in.

Da'i led ve leb'el 'ad mey-i med sürurin müsa'id şerif-i Mekke'i Mükerrerme.

S.93 B.206

Hazret-i sadaretpenahiye irsal olunan Prusya kralının namesi tercümesidir.
206 Receb Sene 201

Biz ki karid rifuz 'avilmilus bilütfillah te'ala Prusya kralı ve virand(?) bureğ mar gararı ve muhterem Roma imparatorunun er hafmerarı ve bernic her yeni ve selziyanın duka'i ekberi ve Arnavutluk bernic berindi ve nevkasiter ve ve'n-necba kontaklık galac ve celd-i reya ve ma gad burağ ve kalbuya ve bu libak ve mevtenes ve sünneteyn ve bu meratibe ve kosobya ve Vandal ve mavera ve fûruz ... dükası ve nevr-ü merk ve bu kararı ve halirsinat sitad ve menda ve kameyn ve surin ve ha ceburağ ve ve morası birinci ve hüve hehuler ve ravin ve ma deva ve na ve serk ve hüve hüsneyn kavnelinure' ve limne ve yevra ve la birdam kontası ve ravsın ve rustuk ve sena regarda ve la neburağ ve yuna ve ba vela ve yerva ve sa'irlerin hükümdarı iz tarafımızdan der ziya kesr-i osmaniye'nin vezir-i a'zamı dostumuz devletlü Yusuf paşa hazretleri labline hayr-ı hevahane teslimat-ı layıka iblağından

sonra enha olunur ki ‘am-ı a‘razir haşmetlü PRusya kralı Frederikus saniyenin kulu vuku‘uyla kürsi’i krallığa es‘ad olduğumuzu şevketlü kudretlü ‘azametlü padişah el hazretlerine namemiz ile i‘lam ve bivane kadr-ı der ‘aliyede Prusya mesalihini ru‘yet idende reyc name müsteşar hasımız bu def‘a fevk‘al‘ade orta elçilik rütbesiyle istihdam hususuna karar verdiğimizize bina‘en saltanat-ı seniyyenin vekil-i mutlaki olmaları hasebiyle cenab-ı devletma‘ab esfanelerinin teveccühat-ı haSenelerine zikr olunan elçimizi tavsiye birle huzur-ı hümayuna meşveleti teshil ve iki devlet beyninde muhtemel ol vuku‘u hususatı meyanede cari muhasılının ‘ale‘d-devam tesmiyesine ve revabit-i tevadın mezid-i tevşikine mü‘eddi olur vech ile temşiyet ve tekmil hususuna himmet-i müşiraneleri mersuru huzur-ı efsanelerine zikr olunan elçimiz hayn duhulünde tarafımızdan tafsil üzere ‘arz-ı hulus ideceği mukarrer olmağla lisanen takririne havale olunur ba fi devlet ve sa‘adet ile devam olmaları hazret-i hakdan mütemennadır bin yedi yüz altı Sene iseviyyesi teşrin olunan ibtidası gününde kulluğumuzun evvelki Senesinde Berli şehrinde tahrir olunmuşdur.

Muhassıl imza devlet hayr-ı hevahları Frederikus ... kral.

S.93 B.207

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden ferma fi ferma-yı turan zemin-i celadetlü es-seyyid gazi cenablarına yazılacak name’ hümayunun müsveddesidir. 262 Cemaziye’l-evvel Sene 1021

‘ali cenab rıf‘at-ı nisab sa‘adet-i iktisab siyadet-i intisab mü‘esses-i niyad ‘akayid-i sahiha mü‘ebbed asar sahiya merkez e‘ür tahkik ve ifan hamı huza islam ve iman-ı cami‘it-tesnab-ı sünnet ve hima‘at-ı mahi‘i evsah-ı bid‘at ve halalet-i müstecmi‘ hasa‘il-i hamide‘i riyanet dari-yi müstetbi‘ şema‘il-i besnid-i bere‘i ebbehath şi‘arı müşeyyid-i erkan şer‘i metin ferman-ı ferma-yı memalik tevaran zemin-i müstağni ‘an‘it-tevsif ve‘l beyan‘el mahfuf bi‘inayet‘el mülk‘el müste‘an nizamen li‘d-devlet ve‘l hükümet ve‘l ikbal‘es-seyyid gazi han la valet semum-ı Devlet-i ta‘ife min müşarik‘el gayz ve‘t-tevfik ve ma berhet ekma ve sa‘adete masunet ‘an‘il havf ve‘t-temhik savb-ı kerdun rütbet ve ca‘ib-i felek şöhetlerine derecat-ı sihr-i sıdk ve müsafat ve buruc hüsn-i ‘akidet ve mevalatdan satı‘a nücum-ı zahire‘i tahiyat‘el ikat-ı müveddet iktiran ve kevakeb bahira‘i teslimat-ı fa‘ikat

deriye'l me'an ki ezva'i sıdk ve sefası münevver saz-ı sevami' ravhaniyat ve envar-ı behcet ve ihlası misbah-ı münir mecami' kadisan olmağa şayandır arayış-i efk-i esman ittihat ve ihda kılındıktan sonra mücella-yı savr'es-serad ve Rumuz olan zamir-i iktab nazir tekne amuzelerine bu şeyde olmaya ki destiyari'i müvehhibet rabbani ve medekari-yi 'inayet-i sübhani ile calis evrenin hilafet ve saltanatı olduğumuz Devlet-i 'Aliyye'i ebed-i kararı tu'uru ve kala' ve hasun ve beka'ı ve sed sedir beyza'i islam garben ve şimalen mülalık-ı mesakin küffar'el 'em olub 'anan-ı himmet ve ikdamımız semt-i cihad ve gazaya ma'tuf ve nakd-i evkat ve eyyamımız a'la-yı kelimetullah ve ihraz-ı mesubat rıza-yı elihe masruf olmağla ortadan berü hanedan-ı muhallid'el erkan-ı daveranemiz müluk ve selatin ve havakin-i 'adalet-i abiiyin beynlerinde fazlallah'el mücahidin 'ala'l ka'idin ecen 'azime nass-ı kerimenin mazmun'et-tayfina mazhar ve hademet-i Haremeyn-i şerifeyn nakş-ı iftiharî nekaşete'i serlevha'i hilafet-i 'adalet gösterimize olmakdan naşi esatin-i selatin-i islam ve havakin-i diyanet rehin-i ümmet-i seyyid'el etamin mecmu'î zahiren ve batinen galibiyet-i 'asakir-i zafer-i mü'esserimize kal mü'min-i uhuvvet-i mevrasi üzere dergah-ı vahib'el imalden cevban olmaları muktezası hamiyet-i diniyye ve mübtega-yı(?) muhabbet-i yakiniyeleri olduğundan başka memalik-i mavera'ünnehirde ferma nefsi ma-yi hükümet ve eyalet olan islah-ı hamaset insafınızla eyya ve ecdad-ı 'azam cennet makamımız beynlerinde ebvab-ı mekatebet meftuh ve her yar irsal-i mureselat birle menün-i fünun hukuk-ı deyrine mufassal ve meşruh olub hasusa Sancar ve Semerkand ve Belh ve enha ve iftarında defin hak-i 'attar nak olan haza'in-i feyz ve kerametden dehir kabile ibrar havace ihrar-i kudsillah serra'l 'azize ve bunlar emsali iktab-ı deva'ir-i irşadın ekseri bu hanedan-ı mu'addelat nişandan neş'et eylemiş cedde mecdemiz ebu'l feth ve'l meğazi sultan Mehmed han gazi hazretlerinin ve sa'irlerinin küffar ile mülakatlarında fevt-i keramet ile i'aret-i batiniyelerinde buldukları nevşete'i sahayif asar hasebiyle gerek anların ruhaniyetlerinden istimdad ve gerek eser-i 'aliyelerine iktifa iden meşayih-i kiram ve 'ulema-yı a'ilamın enfas-ı kudsiyelerinden tarika'i eşika'i gazevana'l müster-i şad-ı rüsümata ri'ayet cari-yi ve 'ale'l husus mukaddime asitane'i şevket-i eşyanemize feridane sitade kılınan molla Mehmed bedi' cenab-ı hamaset nisab ilhaniyelerinin(?) dudman muhallid'el erkanımıza kemal-i ihlas ve mevalatlarını ihbar eylediği henkameden berü cenab-ı şevketma'abımızdan fabret-i

muhabbet ve vedad-ı samimi derkar idüğü ve tevnev irsal-i risa'il ve rev-i mevalat eylediğimiz keyfiyat ahvalinden agah kılınmak şera'it-i uhuvvet-i diniyye ve revabit-i ittihad-ı İslamiye muktezasından olduğunun ve iştihadan 'aridir mecmu' u milel nesara ve kaffe'i kebir ve tersa(?) hasayis-i habibet deryaları mutezası üzere millet-i naciye'i islamiyenin i'dası oldukları el küfr(?) millet-i vahidet mantukundan zahir olub Feridun en bitafve'i envarallah nass-ı kerime üzere ellerinden gelse nur-ı millet-i İslamiyeyi ma'azallah te'ala yer yüzünden mahv ve izaliye etmeği irade idecekleri zahirdir bin yüz seksen sekiz Senesinde Devlet-i 'aliyyemizle Rusyalı beyninde mesaliha 'akd olundukda berü ta'ife'i mezbure şera'it-i 'uhud ve mevaşika ri'ayet etmeyüb vakt-i vakt enva'ı mu'amelat-ı badide ve dürlü dürlü tekalif-i gayr-ı meşru'a ile Devlet-i 'aliyyemize tasdika ibtidar eyledikçe mücerred vekaye'i asayiş-i 'ibad için inkita'ı şiraze'i sulh ve salah tecviz olunmayub hasb-i ma yesa'ide'l emakan muhafaza'i 'ahd ve mişaka taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden ikdam olunmakda iken moskovalu kendi hallerinde durmayub mecbul oldukları gurur(?) ve istikbar muktezası üzere arazi'i Devlet-i 'aliyyemize mülahık olan hududlarına bu esnada bu temkin nam feld mareşaliyle 'asakir-i külliye sevk ve ta'yin eylediği tahkikat-ı hisse'i şahanemiz olub kava'id-i deyrine'i düvel üzere merasim-i haram ve itiyata mür'aten ve mukabele'i bi'l misal rüsumata ri'ayete taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden dahi tertib ve tehiyye'i 'adde ve 'itad ve nasbımız 'asker ve tanzim-i ecnad-ı kesire ve ga i'tiyad ve sevk-i mühimmat ve levazım-ı gaza ve cihad ile serhadların takviyesine ikdam ve ihtimam ve faksu 'ahd-i taraf-ı saltanat-ı seniyyemize gazv ve üstad olunmamak için moskovalu canibinden hudud-ı islamiyeye tehatti ve tecavüz vaki' olmadıkça 'asakir-i mansuremize taraflarından i'da üzerine hücum ve iftiham vuku'a gelmemek hususu ru'usa'i leşker zafer dehirinimize nebiyyina ve efham olunub lakin tarafeyn bu nev erkani giderek tekabül ve katali muceb olmak iğlab ihtimali idüğü ve böyle olduğu halde la belzağ'el mü'min min hacir-i mürettebin mazmun şerifi üzere inşa'allah'el mülk'el müte'al bu def'a sefer-i salif gibi olmayub nesim fevz-i Nusret canib-i islamiyene varan olması nasr-ı min allah ve feth-i garib mazmun münifi üzere mevahib-i rabbaniyeden me'mul ve mütemenna olub lakin ta'ife'i mezburenin hareketi tevkit-i vuku'u bulacağı her ne kadar mahRum değil ise dahi elbinenin durmayub bir vakit fırsatda zamirlerinde merkez olan 'adavet-i diniyye lazımesince bekate feth-i bab-ı

muharebeye ibtidar idecekleri ve nahulallah te'ala cenur müvehhideyn dahi ol vakt-i mukabele birle katale mübaderet ile def'i sa'il lazım geleceği ve hükümet elhanileri mesafe'i ba'ide olduğuna bina'en feth-i bab-ı muharebe olunduğu hayriyenin tebeddin isali mümkün olamayub vakte muhtaç olmak cihetiyle heman Devlet-i 'Aliyyemiz ile cenk ve beykar(?) iğazeleri ol tarafda masmu' ilhaniyetleri hükümetlerinde sakın 'ulema-yı i'lam ve meşabih-i kiramdan da'vat-ı Hayriye isticlabında ve sa'ir havas ve 'avamdan ve bitahsis neccar ile rus biladı vasatında mutevattin kazak hanları ve Kirkir halkı ve sa'ir ümmet-i Muhammedden ceht-i cami'a'i diyanete mebni rus biladına taraf-ı taraf-ı hücum ve iftiham ile memalik i'da-yı diniyye isal hisar olmakda nice feva'id-i suriye ve ma'nuye ve menafi' uhreviyeden gaza ve cihad ve mesuyetine mazhariyet mukarrer olmağın taht-ı rayat gaza ve cihadımızdan safiyete'i sabır ve sebat olan cenud-ı müvehhideynin enima kanve meslule'i salaniyetleri rah-ı din-i mübeyyinde meraya-yı vücud-ı fevz ve Nusret olması ed'iyesini istihsal ve nesta'izü billah ve cahidu fi sebilillah emr-i zi'l celalete imtisal ile ol caniblerinden dahi Rusyalı üzerine cenud-ı müvehhideyn sevk ve gazaya teşvik olunarak icra-yı fariza'i cihada sa'i behimal ve iyya 'an ceddin tarafeynden düstur'el 'amel tutula gelen berahin ve eziha'i müvanesat-ı mü'ekked taraf'el cenablarından rabt-ı şiraza'i ittisal kılınmak mu'arısında işbu name'i hümayun-ı muhalesat makrunumuz isdar ve ile fertiyade'i sevi-yi 'arafat desarları kılınmıştır inşa'allah te'ala led'el vusul bünyan-ı rasihat'el erkan şeri'at-ı nübüviyye 'ala sahibiha efzal'et-tahiyyenin kerindil havadisden vekayasına zahiren ve batinen sarf-ı himmet-i müsemmin celle'l metin diyanet olanlara fariza'i zimmet olub cenab-ı 'arakat nisabları ile bu dudman-ı hilafet-i erkanın rabita'i kadime'i hulus ve taviyyeti lazımesince şakka'i rayat-ı leşker mansuRumuzun cenah-ı ta'ir fevz ve zafer olması beher hal zat-ı 'arafat semat'el cenablarına müverres şadmani(?) ve sürur ve ba'is kemal-i inbisat ve hayur olacağı nezd-i hüsrevanemizde bi iştibah olduğu ve ba'de izin müşahide ikti'ab redd ve ihlasa haylulet iden perde'i sahab devri ve mechudu habub nesim-i ittihad-ı kulub ile bertaraf olub Devlet-i 'aliyyemizle saltanat-ı turan zemin-i hasbim vahid hükmünde olarak yekdiğere sevri ve ma'nevi i'anet-i merasimin düstur'el 'amel tutulması kasa-yı mü'erreb şahanemiz idüğü ma'lum hakayık mersumları oldukda canib-i ihlas-ı calet'el cebalarından irsal-i cevasin enzar-ı basiret olunarak Rusyalınün hakveni'i hal ve hareketlerinden istiknah

ve destihare himmet ve Devlet-i 'Aliyyemiz hakkında rakiz zamir hıyanet tahmirleri olan 'adavet ve na'izayi(?) fi'ilen icraya harem ile muhabbeye kıyam eyledikleri nezd-i hamiyetlerinde mütehakkık olduğu halde her takdir taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden ... muharebeye etara hamame'i name ile ihbar olunacağı zahir ise dahi ona intizar olunmayarak mestemu' hanileri olduğu vakitlerde bir taraftan Nacara ve encasında sakin 'ulema-yı i'lam ve meşabih-i kiram ve köşe(?) neşniyan(?) verd ve beşattan galibiyet-i rayat-ı islam için celb-i da'vat-ı hayriyeye ve bir taraftan dahi deşt-i kebir ve Türkistan havalilerine mütevattin şiran sahra-yı şeca'at-ı merdan-ı meydan selabet ve hamiyet olan şu'ub-ı kaba'il ve isafet 'aşayiri ve sa'ir cenud zafer-i ma'dud-ı İslamiyeyi Rusya hudularına ta'yin ve harras'el mü'minin 'ale'l kıtal nass-ı kerimi üzere gaza ve cihada teşvik ve i'la-yı kelimetullah ve ihya-yı sünnet-i seniyye'i cenab-ı risaletpenaha sevk ve ter'ibe himmet eylemeleri memuldür. Fi Evahir Cemaziye'l-evvel Sene 1301

S.94 B.208

Hazret-i hilafetpenahiye Prusya kralının irsal eylediği namesi tercümesidir. 25 Rebi'ü'l- evvel Sene 1201

Mekke'i Mükerreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i şerif –i mübareke hadimi ve hakimi ve bilad-ı selase'i mu'azzamaki İstanbul ve Edirne ve Bursadır onların ve Dimaşk ve Bağdad ve Mısır ve bi'l cümle Arabistan ve Haleb ve Kürdistan ve Acem ve Basra ve'l hassa ve deylim ve Şam ve Van ve Diyarbakır ve Zülkaderiyye ve ErzuRum ve Adana ve Karaman ve Habeş ve Tunus ve Trablus ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahil Anadolu ve Rumeli ve eyalet-i Tatar ve dest-i kebir ve evvel iktarda vaki' arazi'i arazi'i sa'irenin ve Bosna ve Belgrad ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve sa'ir eyalet-i kesirenin sahibi ve maliki şevketlü kudretlü 'azametlü nehr-i yar 'ad'en-neş'ar ve sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan Ahmed han mu'azzez dostumuz hazretlerinin sabub mülukanelerine biz ki ferid reyfus avillemus bilütfillah te'ala PRusya kralı ve birandburg sar garadi ve muhterem roma imparatorunun ez cefmerarı ve bedih herliki ve selziyanın düka'i ekber nema ve era ... ve berh berzi ve ve'n-necbar ve kontalık galac ve celd riya ve mağdburg reflü'uya ve bevliyak ve müvennes ve seninin ve bu

meratibe ve füsubiye ve Vandal ve mağabul(?) ve füzuz na dükası ve nevr-i tebrik ve burgaravi ve halber senad ve mend ve kamin ve sevrin merha ceburağ ve evsingariz ve morası ve hohancılar(?) ve robin ve ma birinci ve hulenciler ve ravbin ve ma reva ve navenserik ve hu henstin ve tevnisiburg ve nice vavyera ve la berdam kontesi ve rav ve devstuk ve sinagra ve vela neburağ ve bona veya var'el iyya ve berda ve sa'irlerin hükümdarı biz tarafımızdan esniye fa'ika ve ed'ie'i ra'ika takdiminden sonra 'arz olunan budur ki 'am-ı i'zamız sahib'el mecd ve'l i'tibar haşmetlü meknetlü PRusya kralı Frederikus saniyenin inhitatesi hasebiyle bimeşnebe allah te'ala dar'el ma'asinden irtihali vuku'uyla hakiki varis ve halkı olduğumuz cihandan kürsi'i krallığa su'ud ve zemam hükümeti derdest ettiğimiz iki devlet beyninde 'ale'd-devam cari olan merasim-i müsafat menbite'asınca taraf-ı hüdavendanelerine işbu name'i ve'l i'lamemiz ile enba ideriz memalik-i canibeyn beyninde takdir ba'de mesafe varid dahi meyanemizde olan münasebat mülkiyeye nazaran iki devletin meziyyed ittisali melhuz olduğu cihandan saltanat-ı seniyyelerine olan taviyyet-i dostanemiz kemal-i safvet ve hulus üzere baki olacağı misillü müteveffi selefimiz ile mer'i tutulan müsafat-ı müstahkemenin bi'l mukabele dahi bekasına ve revabit-i muhalisatın meziyyed tevşikine hemem şehinşahanelere menbedüvel buyurulacağı 'indimizde bi esniya heder kaldı ki canibine 'a'id feva'idin eshal-i vech üzere tervicine derkar olan ihtimamızı izhar zımnında bivane kadr-ı deryar-ı devletmedarlarında Prusya mesalihini raviyyet iden de deyc-i nam müsteşarı hazmerin bu def'a orta elçilik rütbe'i mu'teberesiyle kadrini terfi' ettiğimiz ecelden huzur-ı hümayunlarına hayn-i mesulünde işbu namemizi led'el takdim selefimizden müstakil hüsn-i mezalimenin evnik ve ahkam vechle neymine hususuna kerimet üzere derkar olan hevahişimiz beyan eyledikde kelimatına i'timad-ı tam birle iki devlet beyninde muhtemel ol vuku'u olan bi'l cümle maddelerde elçimiz burg ba'de izin rical-i Devlet-i seniyye ile müzakere ve te'diye etmesine ruhsat-i mülukanelerini erzanı buyurmaları me'mul ve mercudur baki sıhhat ve 'afiyet-i kamile ve ikbal ve sa'adet-i sermediye ile müstedam olmaları hazret-i hakdan ezdal ve can-ı temenni olunur bin yedi yüz seksen altı sene'i iseviyye teşrin-i evvelin ibtidası gününde ve krallığımızın evvelki senesinde mekar hükümetimiz olan berlin şehrinde tahrir olunmuştur.

Mahal-i imza

Hasrlu dostları Frederikus

S.95 B.209

Taraf-ı hazret-i cihandariden hala emir-i Mekke’i Mükerrreme şerif-i sürurin müsa’id dam sa’ide tarafına Surre hümayun emini ile ber mu’tad irsal olunacak ‘Arabiye’l ‘ibare name’i hümayunun müsveddesidir.

Elhamdülillah ellezi ce’ale sirrat’el betha sıdk-ı derrat’el beyza ve halli beha ecyad ‘arayise’el masnu’at min’es-seri ila sidrat’el münteha ve siram’el kari muhtedeniyye’el müctebi ve safiye’el murtazi ve emr-i halile İbrahim en yerfi’ kava’id’el beyt ve uhi ileyh ma evhi ve kavcehe’l vüfur-I müteveşşihin(?) ve şah’el hadi ve raf’ur evsatihim bi’t-tahlil ve’t-telbiyet ve kasd ve ehu menna fetubi limen sa’I beyn’el mürvet ve’s-safa ve salli bimakam-ı İbrahim nahfu’ kalb ve intihac-ı nehc’el kurbi ve’z-zülfi ve beyz-I veche bita’zim’el hacet’ül esved mütle’el iktisa zeka ve’s-salavat ve’s-selam ‘ala min ba’is rahmet’el levri ve sarik ziyade kabre mürtaki medaric’es-sa’ade fi’d-dünya ve’l ‘ukba ve ‘ala elihi ve sahib’et-tabiyyin’ez-zeyn tahir ve’l ka’bet’el ‘aliyye min ednas’el evsan ve mehd ve enbiyan-I şeri’at’el Mustafa mahanet’el kamari fevk-I menabir’el ağsan fesübhanallah ve takdise fi külli ravzat ganna.

Ema ba’de feheze ihtabina’ş-şerif’el hakani ve kitabina’l münif’es-sultaniye’n-nafiz hükme bi’inayetallah’el mu’ayyen fi iktar’el arzin meta’an’el esatin’el müluk ve’s-selatin la izal-I naşiran fevac’el ‘adl ve’l eman ve maberih zahiran beyn-i hadayık’el berü’l ihsan ma seca’at’el hama’im ve rıf’at’el gazalan isdarna mantube bigarayid’et-tahiyyat-ı rabıka ve mahtuben ‘ala kalayid’et-teslimat’el fa’ika mazhar reyahin’el muhabbet ve’l istinas ve mümehhid’el mübani’l müveddet’el mahzuza ‘an’il indiras ila ‘ala cenab’el emir’el emced’el mübeccel’el ecel’el evhad’el muktezi asar’el islafe’l eşraf min eya’ib’el ‘arzina ve bedal ‘abd-I menaf ve ecdada’l haydiye’s-seyr’el cemili’l evsaf ferg’eş-şeceret’et-terkibet’ennebeviyye tiraz’el ‘asayet’el ‘uluviyyet’el mustafeviyye’el mütemenni ila eşraf-I cersumet ‘ala nahsarha ve’l müntesab ial enfüs ervemet gala cevherha zidet-i sülâlet’ez-zahira’in-nübul ‘amdet al-i beyt’er-resul’el mahfuf-i bisunuf-i ‘avatıf’el mülk’el vahid’el macid ibn’el macid emir-i Mekke’i Mükerrreme’eş-şerif sürurin

müsa'id'el ezalet'el 'inayet'er-rabbaniyetle mülhaza ve'l kelat'es-samedaniyyet-i 'aliyye hafıza nahnü ila nadiye's-şerif innallah celle şane ve 'azirhane istifana min beyn-i 'ibadet-i halife'il enam ve i'tana seyf'el cihad ve emrina bita'sis-i rükn'el islam ve şerefna 'ale'l müluk besdanine beytullah'el haram ve'r-rükn ve'l makam ve zeyn-i menşur saltanatına necd ravzat neyyina ve şefi'na 'aleyh ensiye't-tahiyyet ve's-selam hamdallah 'ala zelik bi't-tam-ı şükr ve ekmel'el mehamed ve tehalli tera'ib 'arays heze'n-ni'm min cevahir'el esniyet ba 'ala'l kala'id ve enfüs'el karayid fela cürm vechina veçhine'l nehmet'el vasi'a ve nehbet'el hamit şasi'a lerfi' rayat'eş-şükr fevk'al kamet'en-nasi'a ve Surrefna ezimmet-i sarimetina'l celile ila tarik-i ibka'i ma vehbinallah min'el mevahib'el cezilet ve emnetina sehvet meta bi'l ikdam fi tenkiz'el mesalih'eş-şeri'ye cariya mecariye'l ced ve'l ihtimam'el esima meham'el evkaf'el meşrutat'el fukara'il Haremeyn'el muhteremeyn ve'l erzak'el mu'ayyenet'el mazbutat'eş-şerefa' şerefhimallah te'ala fi'd-darin ve li'l 'ibad'el 'akifin fi'l makamin'el mükerremmin ve erselna min şamil 'inayatına 'ale'r-resm'el kadim fi heze'l 'am ve hüve Sene ehadi ve mi'etin ve elf min hicret min esas-ı kava'id'el islam ... 'ala zariha seccal'et-tahiyyat ve's-selam kaffet'el emval'el muhasselat min rebi'ul evkat'el mevufet'el merbutat ve'n-nukud'el ma'rufet ve'l vezayif'el mazbutat elleti hassaset bila nezvi'l haram ve Yesrib mimmen sükn-i fiha ve ihtar'el cevvar min'el meşarik ve'l megarib ve ceminha müsбетet ve muharreret ve i'dadha mufasıla ve mukarreret kema hüve'l mastur ve'l merkurum fi'd-defter'el ma'lum ve'l mahtum cemi'ha ellezi te'biz'en-naza ve'l halisat'es-safıyyet min'en-nukud'er-racibet fi 'ammet'el bilad'ed-daniyyet ve'l fasiyet ve sellemna tilke'es-sarar eser ma vaz'i fi'l ikyas'el mersumet nectemina'eş-şerif def'an'il iltibas ila yed-i hamil zelik'el menşur'es-sultani ve nakil heze'l misal'el hakani'l menselek fi selek hidam-ı devletina'l 'aliyye min ravsa'i bevvabin kalbina hakaniye iftihar'el emacid ve'l ekarim İsmail dam mecde ve 'amdet ashab'et-tahrir ve't-takrir katib'ed-defter zeyr-i kadre ba'de ma feld na hüma tilke'l hademet'el celile ve i'tina hüma defteren mahtumen nectemina'l mübarek'es-süleymani li ezal-i 'unvanen zeynet 'ala sahayif-i menaşir'el emani mecren(?) 'an'il mesarif'el mu'ayyene ve mütezamminen bi'l mevahib'el maknet ka'l me'mul min seccayaküm'el hamide ve hasabiküm'el mecidet gabb'el vusul inşa'allah te'ala mahsuben bi's-selam'el kıyam 'ala sak'el cedd ve't-teşmir 'an sa'id'el ihtimam cereya 'ala cemil 'ademiküm'el marziyet fi

sevalif'el eyyam bi'n-nazara fi sarf'es-sarar'el mukarreret fi masar fihe'l
 muharreret'el mukaddere 'ala ma sarh ve nass-ı 'aleyh fi'l ceridet elleti hiye fi
 ceyd'el emanete feridet-i imtisalen bi'umum-ı kula te'ala innallah ba merkurum inne
 nur ve'l emanat ile'l ehliha ve iğtirafa min meşarib'el ecvar'el cezilete ferah-ı gadiha
 ve nehliha ve nur-ı ba'ha ila müstahSene min'es-sadat ve'l 'ulema ve'z-za'afa sakini
 Mekke'i Mükerrreme ve katni'l Medinet'el Mu'azzama'l mütemessikin bi zeyal
 serad dekat beytullah'el haram ve'l müteşerrifin feyn-i cebvarinta şefi'el enam
 'aliyye efzal'es-salavat ve's-selam ve rüstema inne'l kabz-ı hitam-ı ikyas-ı heze'l
 Müberra ve'l etuza' 'ala ashabiha'l bima'rifet şeyh'ül Haremeyn ve nemcizar
 kazibin'el muhteremeyn kadı'i Mekke'i mükerrreme ve kadı'i Medine'i münevvere
 ve' mübaşeret'en-namet fi isal'el hukuk ila müstahkiha ma'mul beha 'aleyküm ve
 mercu' fihe ileyküm ve la müstensih defter-i müstakil gayr-i heze'd-defter bi'l bi'ilm
 'ala ism-i külli min vasl-ı ileyh nasibe bi'l medad'el ahmer fan gab-ı vahid minhüm o
 kadı cenne ve lem yuced semyat fa'iz'el esma'i 'ilm-i 'ala ismiye bi'd-defter hasb-i
 ma yezher ve yahfez hassasihim ve nesbihim müferrezet muharreret keyla neccal
 ehad 'ala ahz'es-sadr-ı mükerreret yan yolu nasib min tevfi o gabbe'l eşhas-ı tevafuk
 esma'ihim ve'l kalbihim ve nesbihim ve ensabihim'el esma ve'l ilkab ve'n-neseb
 ve'l ensab heze ve vakd-i ehadina cenabiküm'el 'ali mukarres semerat'el mefahir
 ve'l me'ali ma' sahibine hamil kitabina'l-latif ve hitabına'l münif hil'atin min neşr-i
 bekatına'l behiyye ve'l kestina seniyyet tecdid'el merasim'el mevalat ve te'kid
 bimu'akid'el müsafat-ı kalayid min istikbaliha takdim-i merasim'el ekram ve't-
 ta'zim ve't-tezyin ve'l iktisabiha 'ala 'avatıf'el ihtiram ve't-tekrım ve bezl'el
 kudret'el kamilet ve'l hatme'ş-şamilet fi ri'ayet'er-ra'ıyyet ve sıyanet'el hüccac ve'l
 mahiye ravın ve'l müsafirin ve'l makimin min'el gays ve's-sekayet'el ifazet'el min
 ve'r-rahāt ve haraset tilke't-araf ve'l mesalik 'ala ma ceyb'el ümera'il iktar ve'l
 memalik ve isticlab'el ed'iyet'es-salihāt min'el 'ulema'il 'amilin ve's-sadat'el
 mühtedin ve'l fukara'is-salihin ve'l muvazebet 'ale'd-da'vat bimezid'et-tezra' ve'l
 ibtihal'el a'la'i i'lam ravtina 'aliyyet ve sebat erkan'üs-saltanatına's-seniyyene
 sübhane'l cedir bi's-su'al ve kadir-i 'ala tebliğ'el i'mal-i te'alet zata 'an'il mezahi ve
 celle cevre 'an'in-t-tenahi ve fazla hasb-i min necnaye'l ezvetul kifayet-i min be
 istifaz ve sallallah 'ala seyyidina Muhammed ellezi na sünnet kava'id-i şer'ıyye'l
 beyza bi erkan'el mevahib'er-rabbanıyye naşiran ezlal sedetha fevk'es-seri ve

tehallet ba zeha ve na'vete mela'ike'l mukarrebîn 'ale'l 'arş serben feserben ve 'ala elihi ve eshabih ve garn'ed-din fe tah'a ... fehm'el bilad şarken ve garben ve limen teb'ihim min ümmete ila yevm'ed-din 'acemen ve 'araben rıdvanallah te'ala 'aşeyhim ecma'in ...

S.96 B.210

Taraf-ı hazret-i şehinşahiden şerif hazretlerine mu'tad üzere beher Sene yazılan name'i hümayunun müsveddesidir.

Ba'de'l kab

Siz ki şerif-i Nebahat elif-i müşar-ı ileyhesiz 'ansar fitrat-ı asliye ve maye'i hilkat-i nebilenizde mahmuz ve merkuş olan neka-yı cevher-i 'arafat-ı 'adenaniye ve safa-yı taviyyet-i asalet fahtaniye muktezasınca müş'ar'el haram sıdk ve ihlas ve dahil'el hatim-i vefa'i ihtisasda icra-yı nesk-i mebrureye sa'i ve ikdam ve ibka-yı mesa'i' meşkureye dikkat ve ihtimam-ı tahrime bend-i nisbet ve muvazebet olarak makam-ı sıyadet-i intisab-i şerafete ku'ud ve selm-i refi'el münteha-yı imaret-i Mekke'i Mükerreremeye su'udunuzdan berü istihsal-i rıza-yı hüsrevane ve deskisan-ı teveccüh-i derun-ı şahanemize bezl-i mahbud birle Haremeyn-i muhteremeynin ikmal-i esbab-ı tevkir ve ihtiramda ve sükkân ve mücaverin beledeyn-i mükerreremeynin terfiye'i hal ve te'mir bi'llerinde ve kezalik hata'i hicaz-ı mağfîret tirazın ikame'i du'a ve kavanin-i zevabit ve intizamıyla evvel iktar-ı meyamin-i istihzara min külli feth-i 'amîk zamlâ bend-i 'azîmet-i müstelzim'et-tevfîk olan kavafil-i hüccac-ı hidayet-i minhac ve vüfur ve zevvar ve enba'i sebil ve tüccarın karin-i emniyet ve selamet ve rehin-i esvede ki ve istirahat oldukları halde iyab ve zehabları mesalihinde islah-ı hamîyyet-i ittisakınızdan ziyade ibraz ve ethar eylediğiniz hareket-ı hamide ve etvar bisendide nezd-i hümayun daveranemizde ma'lum ve meşhud olub sizden her vechle arazi'i mukaddesenin tanzim ve tensifinde izhar-ı merasim gayret ve kıyaset ve ibraz-ı levazım-ı himmet ve nehmet-i me'mul ve melhuz hilafetma'ab şehriyaranem olduğuna bina'en hakkınızda derya-yı vesî'el erha-yı 'atufet-i hüsrevanem mevac ve ihtab-ı ketbi bab-ı mekkarim-i hadivanem lami' ve vehac olmak hasebiyle hal'i hassa'i fahira ve kesa-yı zat'el hac'e zahiremden semmur müverres'es-sürura duhte bir tevb-i hil'at-ı müstecleb'el

mefahhirat'es-sultani 'inayet ve ihsanım olub şerefcehşa-yı sudur olan işbu name'i hümayun-ı mülâtefet-i makrunum iblağ ve isali hizmetine ta'yin olunan havacekan-ı divan-ı mu'alla erkanımdan Ayasofya kebir katibi İsmail zeyr-i mecde ile irsal olunmuşdur ba'vete sübhane ve te'ala vusulünde hanedan-ı 'azim-i insan ve dudman rasbat'el erkanımıza olan meziyyed-i safvet-i seriret ve vüfur-ı hususiyet ve istikametiniz müsted'asınca hil'at-i seniyye ve kisve'i behiyemi ri'ayet-i rüsum-ı ta'zim ve İclal ve mürâ'at-i sunuf-i tefhim ve icbal ile telakki ve istikbal ve düş-i istihakına bu şemş ve'l kesa ile tahsil mefahhirat ve mübahat eserinde zayıf sıdk ve ihlası takdim ve ikmalden sonra cebin(?) Mübin ve nasiye necabet rehininizde satı' ve derhişan ve lami' ve tayan olan envar-ı asalet ve bir tevfev ve emaneti ibraz ve hala Şam valisi ve mir hacı vezirim bital-i hüseyin paşa iclale ile mukaddemce muhabere ve mekanebe tarikine mübaşeret ve her hususda zevabit-i ihtiyat ve tevafuka ri'ayet eyleyerek iktar-ı ma'mure'i bilad-ı islamiyeden tavaf-ı beyt-i şerif ve ziyaret-i zarih-i mukaddes beni bahir'et-teşrif için hadi hevan nake'i teveccüh ve 'azimet ve sa'ik ve kab-i işnab ve sür'at olan hüccac-ı meserrat-i menhac ve tüccar ve zevar-ı meyamin ibtihacın vücut ve cevşeni ile himayet ve sıyanetlerine ve te'min taraf-ı Haremeyn ve tahsil-i refah-ı katan makameyn-i münifeyn hususlarına sa'i ve rikkat ve zat-ı hilafetma'abım için evvel emakin mesemmeret mehasinde sakin sulha ve ihtiya ve 'ibad ve zehhad ve ibrarın ed'ieyi Hayriyeleri isticlabin ve katiye'i umur ve mesalih-i iktar hicaziyenin tur-ı hüsn ve vech-i vecih-i müstahSene üzere tesviye ve tanzimine ve hususan hüccac-ı müsliminin medayin-i salihiyeden istikballerine ve yine mahal-i mezbureden teşyi'lerine ve zahir'el habase olan eşkiya-yı 'üryan ve bi'l cümle tava'if mezerra ve mevziyenin itale' iyadi'i ta'arruz ve te'addilerinden hüccac-ı ba ibtihacın muharese ve vekayalarına ve erbab-ı fesadın kat'ı bed-i tasallut varid rallerine icale'i ciyad-ı himmet ve tehiz ve mah-ı hamaset ve neşmir sa'id-i meknet ve hala Cidde valisi vezirim el hac Ahmed paşa iclale tarika'i marziye hüsn-i itilaf ve ittifaka ri'ayet-i 'amme'i umur-ı hususu bir vefk-i matlub teknil ve itmamına bezl-i celle dikkat eyleyerek şan-i şevket-i 'unvan saltanat-ı seniyyeme layık ve seramet ve şehamet-i haşimiyenize muvafık mesa'i'i cemileyi vücuda götürmekle sarf-ı meknet ve tahsis-i i'kab-ı salbevet ve evkat-ı icabet-i gayatda müşerrefeyn zemzem ve makam ve mu'takifin beyt-i haram olan hulûs-ı 'ibad ve meşayih-i salah-ı i'tiyad ile devam-ı 'ömr ve Devlet-i ebed-i müddet

ve kavam fûru ve şevket zafer-i 'iddet şehinşahanem da'vetina muvazebet ve her halde celb-i hatır-ı keramet mezahir-i mülukaneme ihtimam ve dikkat ve lazıme'l enha olan ahval ve asarı ve dar-ı devlet nebah-ı daveraneme beydre bi 'arz ve işarete mübaderet eylesiniz. Fi Evahir-i ... Sene 1201

S.97 B.211

Hala Fas hakimi olan nebhatlü Mevli Mehmed da'ileri tarafından bu def'a rikab-ı hümayuna varid olan 'Arabiye'l 'ibare 'arızanın tercümesidir. 226 ... Sene 1201

Medine'i Münevvere damat bi'l envar-ı müsveddede sakin ve katin sadat-ı eşrafa irsal eylediği hedayeyi hadim hassı ka'ide-i zahirin Abdülhak da'ilerine teslim ile taraf-ı şamil'eş-şeref-i şahaneye irsal eylediği eğer kendi veledi müsabesinde olan damadı ve biraderzadesi şerif Abdülmelik anda mevcut ise hedaye-yi mezbureyi defatiriyle şerif muma ileyhe taslim ve anın yediyle Medine'i Münevvereye irsal ve muma ileyh ka'id-i tahirin Abdülhak i'ade olunmasını ve hediye'i mezbure ancak Medine'i Münevvere şerefasına ve sükkanına mahsus olduğunu ve eğer şerif Abdülmelik dursa'adetten mevcut olamyub 'azimet etmiş ise hediye'i merkume muam ileyh ka'ide tahirin Abdülhak tarafından kaldırılıb taraf-ı şahaneden ta'yin olunan Surre emini ile Medine'i Münevvere iblağ ve defterde mastur olduğu üzere eşraf ve ahaliden her bir hak sahibine hakkını isal eylesini ve hediye'i Münevverenin sebebini muma ileyh ka'id-i tahirin Abdülhak etim beyan ile tebeyyüne mamur olduğunu.

Ve 'adevallah olan moskov küfrasına cihad ve gazaya i'anet için muma ileyh ka'id-i tahirin Abdülhak da'ileri ile bin kantar nehas irsal eylediğini tahrir ider.

S.97 B.212

Fas hakimi nebhatlü Mevli Mehmed tarafından Medine'i Münevvere nurhallah te'ala ila yevm'el uhrada sakin ve katin olan sadat-ı eşrafa ve kaffe'i ehl-i Medineye irsal olunan hediye'nin 'arabiye'l 'ibare muharrir olan defteri tercümesidir.

Defter-i mezkurda sadat-ı eşrafa ve ehl-i Medinenin ‘avam ve havassına findık altuni ile riyal İspanyolu vakf ve teclis olunduğun mübeyyin ve matbu‘ bend-i ki findık altunidir sadat-ı eşrafa tarafından vakf ve teclis olunub anlara tahsis olunduğu ve riyal-i İspanyolu dahi Medinenin ‘avam ve havasına tarafından haps-i mü’ebbed ve vakf-ı meşru‘ ve mü’ekked kılındığı mu‘ayyendir.

Cenab-ı rabb-ı mecide mekale’i hamd ve senadan mukaddemat-ı vakiye temhid ve hazret-i sultan serir risalet-i ‘aliyye ve elihî efzal’et-tahiyyet-i meyani’i salavat mecid-i gayatı te’kid edüb el ‘aya ve ehl-i beyt-i beni mücteba olan sadat ve şerefa ve zeviyel kurbi haklarına nazil ayat-ı feraniye ve dehan-ı Güher efşan-ı nübüviyyeden paşide’i(?) tabkaca’i(?) küş-i hoş ehl-i eser olan cevahir-i ehaddis nübüviyye velali’i asar-ı mustafeviyeden nice Güher nesar eyledikten sonra hassaten ehl-i Medineye ve ehl-i menaha ve kaba ve ‘avali ve biz ki ve cesa ve ayar-ı ‘ali ve ehl-i ‘arizi ki şerefadır anlara irsal ve ib‘as eylediği hedayeri müstemil defter ve asl oldukda hediye’i mezbureden ‘avam’ en-nas bir şey ahz etmeyüb ancak sevr-i Medinede dadi olan ve Medineye devran iden yahud ehl-i menaha veya sükkân-ı mescid-i kabadan olub mescid-i resulallah sallallah te‘ala ‘aleyh ve sellem hazretlerine müdavemet iden evvel hediye den hassa bab olmasını ve hediye’i mezkurenin ‘adedi yüz otuz bin ‘aded dinar olduğunu tahrir ider.

Zikr olunan yüz otuz bin dinardan elli beş bin altun ehl-i beyt beni olan sadat-ı eşraf için tefrik olunmasını ve sadat-ı eşraf dahi Medine’i Münevverede ve menaha kabad ve ‘avali ve biz ki ve hasar iyad-ı ‘ali taraflarında sakın olan Katmiyondan(?) evvela seyyidina hüsn ve enba’i Mevlana imam Hüseyin radiyallah ‘anhüma ve ehl-i ‘arizi ve hakimi muma ileyhî ihvanları olan mücaverinden ehl-i na felalet ki seclima sebün derler ve yine ihvanlarından edarese ki andan murad evlad-ı seyyidina ve Mevlana idris bin Abdullah’el kamil ibn’el hass’es-sebt olduğu müfersserdir ve yine ve ihvanları seclima seyundur ki anlar seclimasına dedikleri kendi ve beldelerinden ve etraf ve kazalarından müctemi‘ olduklarına bina’ en anların külliyesinden ba‘zı ba‘zını bilmek hasebiyle anları idrakde galat-ı vaki‘ olmayacağını ve sadat-ı eşraf evlad-ı Mevlana idris kaba’il-i mağrib içinde müteferrik ve müteferrik olduğuna bina’ en ihvanlarından kanfî mücaverani bilir ise mezkurdan eşraf-ı hediye’i merkumeden eşrafla bile ahz eylemesini ve mücaverin olan ihvanlarından fi kimesne

belmerra ise ve inkar ider ise Medine’i Münevvere ahalsinin ‘ammesinin ahz eylediği ahz eylemesini.

Ve hediye’i mezkure iki sehm üzere taksim olunub anlardan şol kimesne kim baliğ ve müte’ehhildir hediye’i mezkureden ana iki sehm virilüb ve anlar ki baliğ olmuşdur ve lakin şamil değildirler anlara kısmet vahide i’ta olunmasını ve eytam-ı şerefa’i kezalik kısmet-i vahide ahz eylemesini ve evlad-ı ennas şerefadan olub kendinin zevci olmayan şerifat-ı tahirat nısf-ı kısmet ahz eylemesini ve bu cihandan hediye’i mezkure sa’ir eşrafa dahi ‘am olmak için bu cevhle ‘amel olunmasını şart kıldığını ve Mushaf-ı şerif-i tilavet ve hizb ve dela’il’el hayrat ve kaside’i berde ve hemzeye kıra’at ve fütihat’el ileyhe için fukaha’il müderrisine ve cami’ il sahib’el esanid rivayet idenlere ... bin dinar hediye’i mezkureden verilmesini ve lakin bir Senede bu yirmi bin dinardan iki bin dinarı verilerek on Senede i’ta olunmasını ve bu hediye’i mevkufe ve mecnese dahil hücre-i nübüviyede olan hazane’i mustafa sallallah te’ala ‘aleyhi ve sellemde hıfza olunub safer altı mahın başında anda bin dinar ref’i olunmasını ya’ni bundan muradı evvel ramazanda bin dinar ref’i kara’i mezkurına ve fütihat-ı ileyhe ve cami’i sahib’el esanid-i kıra’at idenlere i’ta olunmak olduğunu ve ref’i evvel mahı duhulünde bin dinar dahi vaki’ olunub kezalik kara’i mezkurin ve muhaddisin-i mezkurine verilmesine ve bu zikr olunan yirmi bin dinar malik üsnede i’tası lazım idüğünü ve tenabiküm her bir Senede iki bin dinar verilmek üzere hesabı zikr etmiş olduğunu.

Ve bu defter içinde zikr olunan kıra’ ve fukahadan safer altı ay başında hediye’i mezkurenin teveccühe taksim ve ahz oluna vusul için keyfiyet-i inkısamını şu vechle beyan ve her kim ki ehl-i Medineden olub ister ise sükkân-ı Medineden verilir ise civar-ı resulallah sallallah te’ala ‘aleyhi ve sellemde olan mücaverinden bu nisvan-ı Mushaf-ı şerif ve dela’il-i hayrat ve kaside’i berde ve hemzeye kıra’atini tahsin ider ise anın için ketb-i mezkureyi kıra’ate tevbet ta’yin olunub vazifesini nevbetinde kayz eylemesini ve kimesne ketb-i mezkureyi kıra’tından mahRum kılınmamasını ve belki nevbet-i cemi’ni devr eylemesini ve kezalik fütihat-ı ileyhe ve cami’el sahib’el esanid kıra’atı dahi bir ferde tahsis kılınmayub mezahib-i erba’a fukahasından dört fakr-i fakiye ve belki her ne kadar fakiye necib bulunub kitabın-i mezkurinin kıra’tını ve tedrisini tahsin ider ise mahRum kalınmayub anlar dahi

mazun ve mehaz olmalarını ve hadis-i resulallah ... olunmamasını tahsis kılınmayub nevbetle kıra'at ve tedris olunmasını ve mezahib erba'a fukahasıyla bile nevbeti devr edüb kitabın-i mezkurini beni hatm ettiklerinde vazife'i ma'nilerini ahz eylemelerini ve kitabın-i mezkurini kıra'at idenlere sadat-ı eşraf-ı evlad-ı nübüviyyeden fakiye necib bulunub tedrisi tahsin ider ise kitabın-i mezkurini kıra'atde gayretlerine takdim olunmasını ve hediye'i mezkurenden ehl-i Medine ve ehl-i menahibeye taksim olacak kismetten tehavile'i ve erkasif ki havaric ve rafizi ve fark-ı zalle ta'ifelerinden kitabedir anlara nasib ve hassa verilmesini ve bu hediye'dir elli beş bin dinardan i'lası yirmi sehm ve ahiri sehm vahid ahz eylemesini.

Harem-i şerifde vazifesi olanlar hakim-i muma ileyhin ma'lumu olmadığından hediye'i mezkurenin taksiminde 'aded ne mikdarda balığ olacağını ve kanfisi ve kanfisinden ziyade müstehakdır anı bilmek kendü için olmamağla taksim hedaye için hedayeyi ahz idecekler nazar-ı em'an ile dikkat idüb mu'tad olan 'ava'idleri teveccühle taksim olunur ise bunu dahi ol vechle taksim eylemelerini kendülere tafviz(?) eylediğini ve gayat-ı te'kideye tavsiye'i ekide(?) idüb bu hediye'den gerek nesa ve gerek rical-i mik'ad ve 'alil ve fakir olanlara ve mü'eddebin sübyana beş sehm virilüb bunlardan her yerine ol vechle verilmesi tahkik kendünün emri idüğünü ve bu hediye'den rical-i vahid-i men' olunmayub ve za'afa'i(?) nisa'i müsliminin bir 'avdet mahRum kalınmaması te'kid eylediğini zira resulallah 'aleyhi ve sellem hadis-i şerifinde şol kimesne ki za'ifa' ümmeti rıza eyledi andan razı oldu ve şol kimesne ki istihat ve ağzab eyledi ona gazab eyledi deyü bir sani 'an min arzi za'fa'i ümmet ve beshat-ı 'ala min eshatihim hayr şerifini nakl eylediği.

Ve on Senenin vazifesi olan yirmi bin dinar ki beher Sene ikişer bin dinar verilmek üzere şart kılınmışdı şol kimesneler ki Mushaf-ı şerif-i kıra'at iderler on nefer olub ve anlar kim harb kıra'at iderler kezalik on nefer olub ve dela'il-i hayrat okuyanları dahi on nefer olub ve berde ve hemziyye okuyanlar dahi kezalik on nefer olub bu kırk nefere bir senede bin iki yüz dinar verilmesini ve her ayda bu kırkdan her birine iki buçuk dinar i'ta olunmasını ve Mushaf-ı şerif ve dela'il'el hayrat ve harb ve berde ve hemziyye okuyanlar isterse Medine'i Münevvere sakinlerinden olan ve ister ise civar-ı resulallah sallallah te'ala 'aleyhi ve sellemde olanlar olsun cümlesi

müsavi olub bir kimesne kıra'atden mahRum kalınmayarak herkes bu tetiyile ketb-i mezkureyi kıra'at ve vazifesini kabz iderek nevbetleri ... eylemesini.

Ve anlar kim 'emme mezahib-i erba'adan cami'i sahibih'el esanid ve fütühat'el hayye kıra'at iderler anlar için bir Senede sekiz yüz dinar i'ta olunub ve her bir hatimde iki kitab için iki yüz dinar verilüb her üç ayda hatimler için denanir-i mezkure ta'yin idüb bu hesap üzere bir Senede sekiz yüz dinar kitabın-i mezkurın karilerine ve bin iki yüz dinar dahi Mushaf-ı şerif ve dela'il ve hizb ve ve berde ve hemziyete krallarına bala tafsil olunduğu üzere teverri' olunarak iki bin dinar ve tekmil olunmasını ve keزالik kitabın-i mezkurinin kıra'atına fukaha'i amme'i mezahib-i erba'adan tahsis kılunmayub safer kanfi fakiye necib-i kitabın-i mezkurinin tedris ve kıra'atını tahsin ider ise mahRum kılınmamasını ve hadis-i resulallahda ... olunmamasını ve herkes mezahib-i erba'a amme'i fukahasıyla bile kitabın-i mezkurini kavini yüz eylediğimize kıra'at ve kitabını mezkurinin hatiminde ve ta'ifesini ahz eylemesi içlerinde sadat-ı eşraf olub kitabın-i mezkurini kıra'at ve tedrisini tahsin ider ise kıra'at sa'ire takdim olunmasın ve bunların kıra'atı için ta'yin olunan bilada mezkur yirmi bin dinar hücre'i nübüviyyet-i 'ala sahibiha efzal'en-nahiye sandukda hıfz olunub nevkas verilmek lazım gelür ise sandık-ı feth ve andan ahz olunmasını ve vakt-i feth evvel rebi'ul evvel ramazanda olmasını ve eşraf ve 'amme'i ehl-i Medine için irsal eylediği hediyeği kendü hadimi olan kadir-i tahir ... istihsab idüb 'adedi yüz otuz bin dinar olduğunu ve andan Medinedeki eşraf-ı sadat-ı hüsneyn ve Hüseyin için elli beş bin dinar ta'yin ve ketb-i mezkure kral için dahi yirmi bin dinar tahsis idüb baki kalan elli beş bin dinar dahi Medine'i Münevvere ahalisinin 'avam ve havası için irsal eylediğini.

Emir'el mü'minin'el mücahidin fi sebil-i rabb'ül 'alemin muhibb-i ehl-i beyt-i resul-i mevalana Mehmed bin Mevlana Abdullah'eş-şerif'el Hüsni hazretleri tayyibe'i Münevvere sadat-ı şerefasına ve ehl-i menaha ve kaba ve 'avali ve biz ki ve hassa'i ve eba'i seyyidina 'ala radyallah 'anhe ve ehl-i 'arizi şerefasına on bin dinar zehb bend fi defter-i mezkurda tafsil olunduğu üzere vakıf ve hapis eylediğini.

Ve keزالik Medine'i Münevverenin sevrinde dadi olub hassaten anlardan nehaveli ve efzden ma'ada sükkân-ı menaha olanlara yirmi beş bin riyal ispanyolu(?)

vakf ve habis eylediğini ve bundan nehavile ve revafize bir şey verilmemesini ve eğer riyal olmaz ise anın bedeline sanvilun ismiyle müsemmi sikke verilmesini ve riyal-i mezkur beş üzerine taksim olunmasını ve i'lasına beş sehm ve andan aşağıya dört sehm ve dahi aşağıya üç ve dahi dününe iki ve cümleden aşağısına bir sehm verilmesine.

Muhassal meram ve hülasa'ı kelam ashab-ı mensab olanların i'lasına beş sehm ve dahi aşağısına dört sehm taksim olunarak cümlesinin ednasına bir sehm virilüb bu kısmet-i hizmet haram-ı resulallah te'ala ve sellemde olan ashab-ı münasib için olub harem-i nübüviyyede hizmeti olmayanlar için beş bin riyal farz eylediğini ve resm-i ma'ruf üzere hizmet-i nübüviyyede olmayanlara taksim olunmasını ve yirmi beş bin riyal-i revafiz ve nehavile ma'ada ancak hizmet-i hazret-i sultan'el enbiyada olan ashab münasibe tahsis olunmuş idüğünü ve nehavile ve revafize için berd-i dehm dahi bu hediye den ahz eylesesini ve her Sene hakim-i muma ileyhın ashabı yevmali Kostantiniye tarafından müteveccih olan Surre eminleri ile götürüb ashab-ı sadat-ı eşraf ve fukaha ve i'yan-ı Medineye mevaciha'ı nübüviyyede teslim ideceklerini ve zikr olunan beş bin riyalden ma'ada'n-nehavelet ve'r-revafiz-i müsliminden berü celle mahrum kalınmamasını.

Ve vakf-ı mezkurun meydanı bin iki yüz bir Senesi Muharremi gazasından olub ve emval-i mezkureden evvela on bin dinarı besyan dedikleri nesari kendü mürakıbbı bahriyelerinin emniyeti için hakim-i muma ileyh mesaliha eyledikde beher Sene kendülere vermek mu'ahede ve yirmi beş bin riyal dahi danima dakkalu kendü mürakıbb-ı bahriyelerinin emniyetleri'çün mesaliha eylediklerinde kendülere beher Sene i'taya ta'ahhüd etmeleriyle bu iki malı vakf ve habis eylediğini.

Ve necbis-i mezkure bu defterin 'akabinde ismi gelecek nusretallah şahid olub emval-i mezkureyi habis-i mü'eyyid vakf-ı tam muhallid ile tabu arza hayr'al varnin veraset edinceye dek tağyir ve tebdil kabul etmemek üzere vakf ve habis eylediğini ve her kim bu haSene'ı cariyenin kat'ına sa'ı ider ise el beyt-i resul olan eşraf-ı kiram ve ehl-i Medine üzerine sale'ı mezkure ve 'atiye'ı mezkurenin kat'ına sebep olmuş olub bu suretde allahın ve mela'ike'sinin ve cemi'i nasın ta'yini anın üzerine olacağını.

Ve bin iki yüz Senesi ramazanın on yedinci günü vech-i mastur üzere teclis-i mezkur-ı tekmil olmağla her kim bu teclise şehadet ider ise kerameti da'im ve kendisi hıfza ileyhde ka'im olması'çün du'a idüb ehl-i Medineye mevkufl olan yirmi beş bin riyal meclis-i defter-i mezkurda mastur olduğu üzere makam-ı sultan'el enbiya 'aleyh ve elihî efzal'et-tehayada hizmeti olan fukaha ve hatiben da'vat(?) ve karaşin(?) ve müvezzenin ve delalin ve ehl'el 'alfe ve müdebbin-i sübyan ve tallibe derus ve harem-i nebevi ve ebvab-ı Medinenin kenasin ve bevvabın için ve veskayan harem-i Bitevi ve hanfiyat ve garben münkatı'in ve cemi' ehl-i veza'if ve ehl-i kal'a için olub bu zikr olunan tava'if ve zemerat yirmi bin riyali ahz idüb beş mertebe üzerine taksim olunması ve evvelki mertebe fukaha'ı müderrisin ve hatba'ı muttakin olub bu sınıf beş sehm ahz eylemelerini ve ağvat ve müvezzenin ve delalin ve ehl-i kala' dört sehm ahz eylemelerini ve mertebe salise ashabı mü'ezzebin sabiya ve talebe'î ehl-i dürus almalarıyla anlar üç sehm almalarını ve kıyasun ve bevvabın iki sehm almalarını ve sekaban-ı harem-i nebevi ve hafiyat ve sekaban-ı 'uyun ve garya sehm ve ehad ahz almalarını ve beş riyal dahi sükkân-ı Medineden harem-i nübüvviyede hizmeti olmayanlara taksim olunmasını ve bundan muradı 'amme'î sükkân-ı medineye salle ve 'atıyesi olması idüğü.

Ve i'dad-ı mal-i meclis evlad-ı resul-i Kibriya 'aleyhi 'ale't-tehaya olan sadat-ı şerefaya on bin dinar zehb bend-i fiye olduğunu ve ehl-i Medineye olan mal-i meclis yirmi beş bin riyal ispanyoliye ki defter-i mezkurede mübeyyin olduğunu ve zikr olunan on bin dinar nedfiye ile yirmi beş bin riyal ispanyoliye beher Sene hazret-i sultan'el berrin ve hakan'el Bahreyn sultan Abdülhamid hazretlerinin hadimi olan emin Surre ile me'an geleceğini ve anın meydanı bin iki yüz senesi idüğünü tahrir ider.

Ma'lum ola ki bizim oğlumuz Müslümanız mukaddema ziyaret-i ravza'î mutahhara'î hazret-i seyyid'el enam ve eda-yı fariza'î hacc-ı beytullah'el haram'el mesihiyun ib'as etmişdik mezbur şimdi Mısırdaki kıyam ve tarafımıza gelmesi için kendüye tahrir olunmuşken bizim kelimimizi esfa etmeyüb vera'î zehrine neyz ve Mısırdaki fi'il zemim ve turfece iştilgal eyledi işte biz anın halini size tebeyyin eyledik sizler anın ef'al ve ahvalinden basiret olasız merkumun evvel olan fi'il kabcî makbena sadat ehl-i beyt-i 'ulvî için ba'is ve irsal eylediğimiz hendesenin bin nısfını

mezbur ahz eyledik de sadat-ı mezkureden ana haya ve kirama bifazile i'ta-yı cevap ve eğer hediyein cümlesini ahz etmek murad idersek razibes 'akıbet olsun mazmununu eşraf etmeleriyle sadat-ı mezkuruna anın ahz eylediği hediyein iz'af muza'afeti irsal eyledik.

Ve ikincisi biz rükb'el hac şeyh-i Abdülkerim bin ceyanın karındaşı oğlunu kapudan bahrin velediyle me'an kaffe'i eşrafın hüdasıyla tenbi' ve Haremeyn-i şerifeyn ve emir-i Mekke'i Mükerrreme seyyidina şerif sürur hazretlerine gönderüb ve şerif-i müşar-ı ileyh ikisi ile beraber bir sıla' kebire ve 'atiye' keşide irsal etmişdik merkuman Mısırdan beytullah'el harama 'azimet idüb hedaya-yı'n-nemirden gasb ve nehb eder deyü mezbur-ı müsellemeye hayr vermeyüb şerif sürur hazretlerinin yedlerine teslim etmeleriyle mezbur hayr olub anlara hak ed ve hased eyledi eğerce şerif sürurdan haklarından bir şey etmeğe kadir değil idiler ve lakin anlarıyla bile Medine'i Münevvereye gelüb vasıl oldukda ikisini dahi Medinede kabz idüb timur ile darb etmekle hükkam-ı Medineden ve ağvat harem-i nübüviyyeden kimesne onu nehyi demedi zeyr-i mezbur feth ve habis sifehder ve ikisini dahi Medineden ihraç idüb anlar ile bile Medine'i mÜnevvereden üç gün meşiy eyleye evvel mali Mısırdaki kendüye eda etmek üzere Mısırdaki mücavir olan megaribe zenamin olmalarıyla hediye olmak üzere kendiden mahfi şerif sürurda ve Haremeyne gönderdiği mali Mısırdaki ikisi eda etmeleriyle hulus idüb salıverdi.

Nazar iden evvel müselleme dedikleri habise kim evvelki ehl-i beyt ba 'ulviye gönderilen emvalin nısfını cebren ve kahren ahz eyledi ve ikincisine kapudan-ı bahrın veledi ile giden rükb'el hac şeyhinin biraderzadesine ne güne 'gaddar ve zülm eyledi ve üçüncü sene hadim-i kadimiz olan şeyh-i rikab'el hac Abdülkerim ibn'el ceyali teşerrefede tutulub teshin eyledi ve hatta kendiden altı bin meşkal ahz eyledi ve kezalik neferiye tutub on dört bin meşkal ahz eyledi ve bunun cümlesini 'adevallah olan muradın dedikleri zalimin yediyle dir ve dördüncü Sene yine hadememizden şeyh-i rikab'el hac Mehmed'el-leyyari tutub yedinde fütuhat'el-lahiye ve evakin-i kat'a andaki emhadet nübüviyyeye ri'ayet etmeyüb anı dahi tescin ve yedinden sekiz bin dinar ahz eyledi zikr olunan denabirde üç seneden berü Mısır zat'el ihram ve beytullah'el haram ve Medine'i seyyid'el enamda ferani tertib olan fütuhat-ı ileyhe için merkumun yedinde olmağla andan ahzı sebebiyle hizmet-i

mezbure ma‘tul olduğu kal resulallah sallallah ‘aleyh ve sellem selaset yevciz-i fihen ‘abd-i ba‘de mevte veled-i salih yed-i ‘avale ve sadakat ve ‘ilm selisiye fi sudur’er-rical hadis-i şerifinde olan ve led-i salihin hilafı olub bu veled-i haysiyet olmağla babasına du‘a-yı hayrı haram eyledi ve lakin hak te‘ala bilir innema’l i‘mal bi’l beyyinat.

Ve bir mesele dahi variddir ki bundan a‘zamdır mezbur-ı müselleme kabile’i hüccac mağrib için ta‘arruz iradesiyle varid oldukda şeyatın-i megariyeden ba‘zıları kendüye gelüb kabile’i hacdan kalan ve kalan fevt ve emval-i kesire terk eylediler anları ‘asa ile darb ve işkence idüb terk ettikleri emvali kabz et demeleriyle kabile’i hacdan nicelerine eziyet idüb çoğu mallarını teslim ile nakillerini tahlis eylediler nazar ettiğimiz bu fi‘il kabce te‘ala anı takbic(?) ve nefyic ve tevzic ve dünya ve ahiretde bizi andan ve ileyye benden ba‘id eylesün.

Ve mezbur-ı müsellemenin karındaşı yezid ondan ziyade haysiyet olub sa‘i bi’l fesad olmağla nice def‘a anı zecr ve nice işkence ve şetm ve kelam-ı kabc ile yanımdan ba‘ad eyledim nar-ı fitneyi ikad ve mesakin-i ‘ibad-ı zulm ve beydad eyledikde kendüye eylediğimiz zulmü size yad edelim zeyre mezbur-ı yezid kenase nam mahalde bizim ‘asakir-i emrarımız ‘indinde ateş katına ve fesadı ikad etmeğe hatta anların cenarından cem-i gazir mütevari’i nevde han ve anda ihta’i zeyr meğak olduğu hayrı mesmu‘umuz oldukda biz marakeş nam şehirde iden derhal tay-i merahil edüb riyat fahne vasıl olduğumuzda ‘asker-i evveli meknesaya tevciye idüb ‘askeri sani ve ‘askeri salis ‘askeri evvelin meknesaya geldiği günde mevcut bulunmalarıyla fitne’i cedide ikadını murad etmeleriyle kana ki ‘askeri evvel vasıl oldu yedlerinde olan cel ve desalis refnen-i sakıt olub herkes yerine oturdu ertesi gün ‘askeri sani ve dahi ertesi gün ‘asker-i salis ve yevm-i rabi‘ada göndermez meknesaya vasıl olub zalim-i mezbur yezidi kendüm tutub kendünü yanında olan ehl-i fesad ve kıt’a’i ile ma‘an kayd ve bend ile nakıyyed ve terzil ve cümlesini meknesadan kaldırıp kendülerini şol kimesnelere ki anlar ile ya‘ni eylediler cümlesini zindana tenzil ve ismeti(?) divandan mahv ve ‘atayalarını kat‘ eyledim anlar ‘atiye ve vazifeleri varid olmadı illa üç seneden sonra zira benim anların vazifelerini kat‘ eylediğim gayat-ı su‘ub ve kaht olmağla şiddet-i kahttan müte‘addim olmak derecelerine gelüb ot otlamak suretlerine baliğ oldular ve vazife ve ‘atayalarını kat‘

eylediğim ‘asakirden beyn’er-rical ve’n-nisa on iki bin miktara karib şiddet-i cev‘den zayi‘ ve telef oldular şayet nadim ve te’dib olub yine halet-i mahmudeye ric‘at iderler deyü haklarında merhamet üçüncü sene ‘ataya ve vazifelerini ifa eyledim elhamdülillah te‘ala ‘asakirimizden bundan gayrı birisi ‘isyan etmeyüb olduğu yezidin fitnesinden neş’et etmişdir zikr olunan fitneyi ikadından sonra kendüm tutub balada muharrer olduğu üzere mezbur yezidi zindana vaz‘ etmişdim bir müddetde sacında kaldıktan sonra eşraf ve ‘ulema şefa‘at etmeleriyle belki istiğfar idüb hali salaha mübeddel olur deyü kendüni beytullah’el haram irsal etmişdim zira mezbur yezid zenb-i ‘azim-i irtikab ve eş‘al ateş eşveye şitab eyledi ve dahi onunla yüz dört bin riyal tevciye idüb ekabir-i defter i‘ta ve Medine’i Münevvere’i seyyid’el enam ve beytullah’el haram ve hicazda olan eşrafdan emval-i mezbure hassa ahz idecekleri isimlerini anda tebeyyin etmişdim ve hatta eşraf-ı yeminin haklarını bile anda beyan ettim ve fena ki emval-i mezkureyi ahz ve Mısıra vardıkda mal-ı mezkuru tebzir ve israt ve esa‘at ve islafa meşgul olmağla hatta bu haber beytullah’el haram baliğ olduğuna bina’en şerif sürur hazretleri anlara on üç bin riyal kendü yedinden i‘ta ve on bine karib riyal dahi Medine eşrafına tağzi ve hatta sadat eşraf-ı yemin hediyesinin nısfını mezbur ekol ve nısfını emir’el hac Mısır Mustafa bey ile gönderdikde nısf-ı mezburu mir-i merkum ekol ve beliğ idüb bir akçe eşraf-ı merkume def‘ eylediğini.

Şeyh-i rükb-i mağrib bizim tarafımıza vüruda takrib eyledikde yezidin hedayası tebzir ve israfını bize i‘lam etmekle yezidin ve şeyh-i rükb-i mağribin yüzünü görmemek üzere rabb’ül ‘alemine kasem ve yemin eylediği kendüye tahrir ve hanesinden çıkmamak üzere kendüye tenbiye eyledim ve bu Sene’i mübarekede biz ila ba‘is eyledik ve lakin bir dirhem enkle götürmeden anın za‘mına bina’en ki sadat-ı eşrafın havatırı anın üzerine safvet üzeredir ve ba‘zıları bizim ‘indimizde kalub anı şefa‘at iderler ve bizim önümüzdedirler ki şeyh’er-rükb-i hediyeği tebzir ve israfda ona müsamaha eyledi şeym-i mebni bunun hilafınadır ve hatta sadat-ı eşrafa yüzüm götürdüğümüz sıla ve ‘atıyenin ehli bin iki yüz bir Senesine eğer evvel ‘atıyeyi ahza sebil bulabilir ise ahzi der işte bu zikr olunan keyfiyata mebni sultan’el berrin hakan’el Bahreyn hadım’el Haremeyn katil’et-takat ve’l müşrikin sultan’es-selatin zallallah fi’l arzin halife’i ravi zemin’es-sultan ibn’es-sultan Abdülhamid han

hazretlerinin taraflarından ta'yin olunan Surre emini belile hedaya-yı mezburenin irsali iktiza eyledi.

Ve ama yezid ve müselleme beytullah'el haramda ve Medine'i seyyid'el enamda kıyam eylemeleri bize layık olmaz ve sevk olur ki anlar yedlerini eşraftan ba'zı med idüb bir fi'il kabce sebep olurlar ve eğer ikisinden birisi idare olunur ise mısırdaki ikamet eylesun zira mısır şimdi güzeldir ve eğer andan biri Mısırdaki oturur ise kendüye kifayet idecek mertebe medar tağyiş ve akçe ta'yin ideriz zira hala melihaya ric'at etmiş olur hüsn-i himmet-i padişahı eyleye deyü tahrir olunmuşdur.

S.101 B.213

Benim vezirim.

İşbu madde cedide olmağla semahatlı efendi sa'biriyle re'is efendi irsal hüsn ve vali ve ahiri söyleşüb 'arz oluna deyü hatt-ı hümayun keşide kılınmışdır.

Şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü veli'n-ni'metim efendim padişahım.

Fas hakimi meval-yı Mehmedin bu def'a seyyid Tahir nam sa'iriyle bu taraftan hac-ı şerife gidecek Abdülmelik nam birader zadesiyle eşrafa ve Medine'i Münevvere ahali ve mücaverinine göndereceği yüze otuz bin altunun tevzi' ve taksimine da'ir ve beher Sene Devlet-i 'aliyyelerinin Surre emirleri ma'iyetleriyle kendü terfık ideceği adamları yedleriyle Medine'i Münevvere için vakf idüb göndereceği on bin altun ve yirmi beş riyal ol tarafta olan eşrafa ve mezahib-i erba'a fukahalarına ve ba'zı hadis-i şerif ve dela'il-i hayrat ve sa'ir kasa'id ve kitab dersler için müderrislerine verilmek üzere Surre ta'yin eylediğini mübeyyin ve oğullarından yezid ve müselleme nam kimesneler otağında olmadıkların anların keyfiyetlerine da'ir iki kıt'a ve kaziye misillü ve defter güne kitabları tercüme ettirilüb manatur cihandarileri buyurulmak için 'atiye 'aliyye-yi hüsrevanilerine 'arz olundu madde'i mezbure cedid-i madde olub bir kere semahatlı efendi da'ilerine dahi re'is efendi kulları ile irsal ve mülahaza ve müzakere ve ba'de iktizası yine ... hümayunlarına 'arz olunacağı ma'lum 'aliyeleri buyuruldukda emr-i ferman şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü veli'n-ni'metim efendim padişahım hazretlerindir.

S.102 B.214

Benim vezirim.

Gerek cenab-ı sadakatimin nezdinde ve gerek semahatlü efendi ... nezdinde münasib görüldükde...size ihaledir.

Şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü veli'n-ni'metim padişahım

Fas hakiminin bu def'a Haremeyn-i muhteremeyne gönderdiği Surreı ve gerek beher Sene vakf eylediği maddelerden Medine'i Münevvere ahalilerine Surre hümayunları eminleri ma'iyete adamlar terfikleriyle göndereceği Surre hususları ma'lum 'ilm-i 'aliyeleri buyurulduğu üzere semahatlü efendi da'ilerinin dahi bir kere ma'lumu olmak için 'arabi vakfiyeler ve tercümelere re'is efendi kullarıyla irsal olundukda efendi müşar-ı ileyh da'ilerinin gereği gibi 'ilmi mahbut olub çünkü mısır tarafından oğlunun tasallutundan şam tarikiyle göndermek iltimasında olmuş asar-ı hayriyeden olmağla ne mani' Medine'i ahalisine vesile'i refah olur ve Devlet-i 'Aliyyeye aralıkta çünkü i'netinde oluyor inşa'allah te'ala müsa'adesi sevab görünür kıldığı Mısır dahi güzel oldu yine ba'de ol tarikden götürölmek dahi olur ve bu tarafdan sırası götüröldükçe birkaç nefer adamıyla Surre hümayunları eminine koşulub hafik olarak gönderilüb zira bir nezaret içinden kesretlü lazım değıdir bakalım sonra yine giderek Mısır yoluna tahvil olur kaldı ki ser'iyesi(?) su'al olunur ise bilmem ne güne vakfeder hoşmedi allah kabul eyleye demiş eğerce her ne kadar vakitsiz gelmiş ise dahi şam valisine ve Medinede şeyh'ül haram'en nebevi ağa kullarına ve Medine'i Münevvere kadısına bunların yoluyla tevzi'lerine ve muhafazalarına ve ba'de mümezzi hüccet ve tahriratlarıyla bu tarafa i'lam eylemeleri için o emr-i 'aliyye isdar ve oğullarının dahi iltiması üzere bir surete ifrağı dahi ba'de'l mülhaza iktizasına göre o emr-i 'aliyye ile iktiza idenlere tenbiye lazım olmağla zikr olunan fermanlar tahrir ve veralarından(?) teşmir olunacağı ma'lum 'aliyeleri buyuruldukda emr-i ferman şevketlü kerametlü muhabbetlü kudretlü veli'n-ni'metim efendim padişahım hazretlerindir.

S.102 B.215

Hamden limen neşr-i 'ale'l hafikin a'lam-ı 'adele vezirin halel'el vücud cebura ve fazla ve serh-ı 'uyun ehl'el besa'ir fi hadalık ni'me ve ifaz-ı 'aleyhim min şu'ayib bu arak hükme ve ibraz min kenuz sultana ve 'azim burhana serre'l meknun kula ka zıkr ve fi ezker kim ve aşikar veli tekfurun femen haz'el 'azim sultana ve zıkr ve karibe her bir hane ve şükr selek fi selek'et-tacin ve min 'ala ve nekiyyer ve cehdima evlah ve kefz esc min'en-nadimin ve salat'es-salavat'el mektebet'en-neemat'el 'anberinya fevehat 'ala nebiyye'l Mürsel bikitab-ı temessük ba hedab sehr'el belegate ve'l icbar ve emnusak derne belega'il 'arab bi'ariye'l 'icaz ve 'ala elihi ve sahibih ve cende ve harbe evliya'i 'ahde ve'l hulefa'i min ba'de ma cürred sarim'el berki fi 'amed'el gamam vehb'en-nesim fe nismetle suğur'el ikmam.

Ve ba'de fan ehalli ma nutk-u lisan'el bera' ve evveli na teşnefat bezdera'l esma'ı şerayif-i letayif-i teslimat-ı kanhadır tazid-i fi nücur'el 'anid zeheralar bi'l mektehet bi'n-nefas ensiba o kala'id'el 'ukban'el mevşehet beha i'taf'el hevr'el hasan o eva selsel memzuh bi'l mesk'el fatik edrik gamam ruşkate nukud'el ikmam o şemamete'l 'anber'eş-şemim tel'ab beha ebediye'n-nesim ve zerayif-i tahiyat'el latif min ve cenan ve redd-i 'azariha'l esas ve esher min 'uyun'el gayd eza ağa zelha'n-ne'abin-i fenzahın 'ala nuğud'el envar'ez-zehacınız lebka'i emtar ve fechal ve ricanete'l fecr ve nesrin'es-sabah tebşir 'öbür 'örfiha eza efah-ı fen'atarat revabi ve'l betah ve infitahat ezan'el verd ve ictilab(?) 'uyun'el efah ve semabiyet(?) min rakteha fedud-ı ilyan ve serhat fi ravzahe'l atik 'uyun'el efah ve ... min tula'ahe 'uyun'el muhibbe ve'l ihlas ve harf fi beka'a cedavil(?) müverret ve'l ihtisas ve habbet şimal'el eşvak fi helal-i iktaniha(?) ve serret cenub'el iştiyak fi zevahi cenaniha matuyat fi hallel-i tarus'et-tekrım ve't-tefhim manzumat fi selek mastur'et-tebcil ve't-ta'zim-i mehdiyat min şark-ı sedetna's-sultaniye ve metla' envar'es-sa'adet'el hakaniye'l mahfuf bi'l 'inayet'es-samedaniye ve'l latif'er-rabbaniye ila bedr-i felek'es-saa'adet ve sadr-ı mesned'es-sa'adet tavr'el mecde'ş-şamih'el münif'el merku' aleyhi 'ilm'el gar ve'n-nasb'eş-şerif'el 'arik'el hasib ve'l asil'en-nasib'el mecdayin'el mecde'el Mevli Mehmed'el ezalet-i meşrufet fi sema'l me'ali envara ve bafi'at fi riyaz'el mecde nümada ve'l bariye't-tahrir olunaki muhibbe elleti'l intihal 'araha ve venika(?) müvedde elleti'l iltihak(?) zeraha ana fi eşraf evan

nam fiye hadenan ve gafil ‘an safve ve kayb’ez-zaman ve dar’es-sahine’l fesihet’el erca ve maht-ı rical-i erbab’el hacat ve’r-rica resul min taraf-ı sa’adiküm haysirha hevaliküm ve sıhhat-ı mizaciküm ve hüve’l ka’id-i tahirin Abdülhak’el ma’dud min havas hadmiküm felend esar-ı bi’r-risalette ehakkı felemma nafz-ı ‘an menkabe(?) gayar’et-tesyar ve ilkabiha na ‘asa’l istikrar-ı feth –i cenah namiganküm mateviyyet(?) ‘als muhabbet’el enkazim ve müveddet ba neva’el hulus’el enhasim şedidet-i erkaniha mersumet-i bünyaniha ve fi tayyi esatirha zikrnim irsal-i hedaye ve tahf-i ba neva’el mirat tahf-i ila medinet-i hayr’al enam ‘aleyh efzal’es-salavat ve’s-salam elleti hiye ma’den-i cevher’en-nübüvvet ve muhit-i ayat’el vahi’l menlevet talibin beha’l ecir’el cezil ve taviyyin beha’t-tevvab’el cemil muharririn ban teslim tilke’el hedaye’d-da’iyet inşa’llah te’ala ile şefa’at hayr’el beraya ‘ala muktezi’d-defter’el muharrer ve ma hüve fiye master led min hüve teminrelet ve ledi karat ‘ayni ve gatfe keydi ve cehri ve ibn-i sanevi şerif Abdülmelik ve hüve yüz ‘ahe fi tayyibet’et-tayyibe ceyn-i vüruda ile mevaridha’l müste’adiye ‘ala sakibenha her sadat ve’l eşraf’el kiram ve fatebneha min’es-salaha’il ‘ulmea’il ‘azam enbiğa’i marazatallah ve meçte nebiyye resulallah mahmin-i vürud-i resuliküm besdnina ve vusul’el mansar saltanata teslim’eş-şerif’el muma ileyh damat’en ni’m ‘aleyhi tilke’l hedaye bir minha ve ce’alhe fi zimmet ve harz-i meseleha ‘ala muceb ma hardtim ve fi’d-defter metarsem lame makan ba’de zahiben ve’l’is-sefer-i ehbabil kan müstezilen natina zelil’el enza’i berknina’l cibil sümme ba’de zelik emneti matine’el garam ve vech-i gar’el haram ila felek’el emakan’el münevvere’ed-diyar’el mutahhara cenbah-ı harama ve murada her ve imdadnah ba sa’afe ve es’ade ve zevdinah yimalezme min sevayic’et-tarik min enva’ ni’m hüve beha cefik ve neşirna menşur na’l kerim ‘ala min teşnefet müsama’a bi’l ila lafz’en-nazim mimmen fi daret tilke’ed-diyar o hale tilke’l iktar vezir na’s-sami emir’el hac’eş-şami ve emir’es-Surret’eş-şerif kadıye’l medine’l münevvere ve şeyh’ül haram ve’r-ruhte’l mutahhara ve ‘arahim min’el fezah ve’l hükkam ve velat’el umur ve’l a’yan’el kiram hıfza tilke’l hidaye ve’l emval ve savna min’el kusur ‘an tevzi’ahe ‘ala müstehakiha ve’l emval ve bahr-i süha min’el lasus ve’l i’da ve nemuha min külli kasır fi fi’ile ve te’addi ve sofı meva necdemet’eş-şerif’el mezkur fi cemi’i ahvale min hazıra ve sefere ve hata ve nerhale heze vafd ve sallet ve ma’er-resul’el muma ileyh hediyeüküm ileyhe ve haftiküm’es-sünne’l ‘andet ila hazetatna(?) elleti hiye

münehhhal kemat'el müvehhideyn ve mavr ve gazat'el müslimin ve tilke elf feza min nehas ve hiye inşa'allah 'ale'l küdrat'el fecret şevât min nar ve nehas 'avnen minküm limen cerrred ve fevacethüm ve hezeva ve 'avasihim'el a'la'i kelimetullah ve kuduvve kafusehüm ve bezleva ervahihim muhabbet fima caye resulallah fesd-i 'aleyha nesemat'en-nasbul serban'eş-şimal 'ale'ş-şümül sümme lima belig'er-resul'es-risate ve ediye'l emanat ila ehliha ve vaz' 'an kahile ve ferhayefk habliha ve iğtiraf min ni'm habsina'l menre'ete ve ernevi benhelha(?) ve ersinef min menc-i dimne Talha v erabliha ve ikadina menna ve da'tim fi küzete hafızına mine'l esrar muhassıl lena'l ibtihac ve's-sürur min'el hamiiyet'ed-deniyye ve gayziküm 'ale'l küffar lavina 'annan kasta saniyen ila matla' beru sa'adetiküm saniyen ve rac'inah ila tilke'd-diyar'el mağmuret bedimiküm'el medrar ve'l ezal su'ur'el garbiküm sedide ve cevr-i imdadiküm'el müslimin-i medide. Fi Evahir ... Sene 1201

S.103 B.216

Taraf-ı hazret-i cihandariden Fas hakimi Mevli Mehmed cenablarına 'Arabiye'l 'ibare yazılan na hümayundur.

Nahmed halik'el kadr ve'l kavi ve falik'el habbe ve'n-nevi min resmet-i ayat-ı 'azimete ve Kibriya'i 'ala safahat'el enfüs ve'l afak ve rakmet setur ricale vecha 'ala hayah'es-seb'et-tabak ve şete'at-ı envar-ı kudrete min metali' esrar-ı meleküte ve berkat bevarak-ı iradene ve hükümüne min 'inahib-ı guyub cervene fetecellet min eş'athe hebaya'l ervah fi zevaya'l işbah ve nemet(?) bevsimiyyeha ve veliha efnan'el ebedan fi riyaz'el felah riyaz-ı terzaha ba zehar rebi'i menhate ve rahmet ve secceha ba nevar bedi' ni'mete ve ra'ikat ve reşa i'taf-ı hezabiha veryahin hallel-i neyl'el emani ve hala nuhur betahiha bikala'id-i cedavil'el meserrât ve'n-nihani fetefkat nekzaf idiye'l haccı fetuk semariha ilyane'a ve teltefit benan'en-nehi min sakit talaha'l cevahir'el lami'a ve's-salavat ve's-selam'el esman'el ekmelan 'ala mehmed'el meb'us bayat-ı kelt-i revenha esne't-ta'atin ve hamiiyet-i hadi'athe bişevkete i'caz felem nelmesha yed-i efkar'el mu'arizin ve 'ala elihiz-zeyyin teftehat lehüm kema'im'el mu'akil 'an zehrat'en-nasr ve tehalli bi'ukudihüm ceyd-i külli 'asr ma habbet riyah'en-nasr bi'l kavazib'el kavati' ve semeralar mah vesalet-i bisevayih'el cerd ve i'tak'el metaya'l vehad ve'l betah.

Ema ba'de fa behiyi benan'el beyan ve esnan'et-tebyan 'ala safahat'et-tarus ve ezhi ma hikmete 'ukud'el ceman ve kala'id'el 'ukban fi turaben'el 'arus cevahir-i fera'id-i teslimat ve zevahir-i hara'id-i nihaye manzudat fi semut-ı seturin mustaviyat 'ala neşr-i mezaya ezk-i mimma fi ihdak'el ikdah ve şema'il'eş-şimal ve erk-i mimma fi ikdah'el ihdak min'el gamez ve'd-delal ve ebhec min reşyi beri'i eza kallad ecyad'el 'asun bi'ukud devr'el gama'im ve şedde hazur'et-telal bimıntıka'l envar ve'l lebs-i hamat'er-revabi mi zamir'el 'ama'im nemid 'ala nefehat'ez-zehr fi enva'is-seher-i iftaniha ve kazaneha ve tenim 'ala fetat'el mesk'el ezfer ve'n-ned ve'l 'anber ekmaniha ve erdaniha in kahet heda'ikha'l enikat bitayyib şeza ensemaniha'd-dakikat-ı veddet nefsat'es-seher ve enfüs'es-seher bu kanet-i dakikat-i tetrah lehinde'n-nesamet-i gadeyat'ez-zeyr(?) ve havta ilyan ve teterennüm bi'l ebil'el elbab fi ikfas'el ibdan tecri cereyan'er-ruh-i fi'l mehc ve sereyan şemim'el mesk fi'n-nefc 'ala riyaz'el ... zedal gadeb'el mevadır ve'l meşarib ferstarat mehamda beyn-i defniye'l meşarık ve'l megarib bedrün ittihaz efk'el mağrib hale ve bahr-i ifaz 'ala külli varid metla' nücüm'el liyali ve felek semüm'el mevali ma'den'el mecd ve'l hasb ve cevher'es-siyadet ve'n-nasb-ı zehret'eş-şeceret'el 'uluviyye fer'el ravhat'en-nübüviyye'l karam'el mümeccid ve'l bezl'el emced'el Mevli Mehmed'el ezal kats'el mağribiye kamilet'el ehle ve'ş-şems-i tes'ile'n-nehdim mahalle ve'l ba'is'et-tastir-i setur'el menşur ellezi hüve kalder'el menşur fi nühur'el cevr-i hevane mimma yetbeği an bir sem fi sahayif'el efkar ve yecsal-i tiraz 'ala külliyat'el mehasin ve'l asar inne'n-nefs bi's-sadık üns-i minha bi'l 'aşık minha bi'l 'aşık'el inne't-tasdik 'amdet'et-tasdik ve 'adete ve rebı'a ve zehrete ve müşteriye ve zehret leyse leh eza hazır 'adil ve'l i'na eza enhab-ı bedil-i ragıb fi mevalata hatiyet'el müsafata yenser meyserne ve tebzar mizarne hamil 'inne'l i'ya'i rafi' 'anhe'l i'da'i semirle fi vahdet enis fi kürsi fi tebşirne'l arz ve yetfeviye 'ale'l emr fe'l hacet ila's-sadık'el mu'ayyen ke'l hacet ile'l ma'il mu'ayyen ve keyf'el evkad ebrez allah min ketüv Rumuze meknune dört sadaka yechimme ve 'uyun ve min yemid meva'id ni'm'el hüccet ve'l vela ve 'ava'id mesh'el müddet ve'l eha 'ale't-ta'ihin fi beyda'il fergate ve'ş-şitat fe şerefet envar'el ilka fahend ve sebil'en-necat fekal celle celale ve 'amme nevale lütfen ve ihsanen ve zikr ve ni'metallah 'aleyküm ez küntüm i'da'i falleef beyn-i kulubiküm fi asbihim bini'mete ihvanen ve neşr-i min haza'in-i kerime vücuda bevafiyet berre ve ihsane 'ale'l 'ibad fekaled hara'id

kulubihüm bikala'id'el vedad fekal hitaben nebiyye'l kerim resule'l 'azim ve elf
 beyn-i kulubihim lem ebfakat ma fi'l arz-i cemi'a ma el-zat beyn-i kulubihim ve
 lakinallah elf-i beynihim inna 'aziz hakim ve kal-i sahib'el 'allame seyyid beni
 nehame ekser ve emn'el ihvan fan rebbiküm ceyyi testeciye en na'id 'abde beyn
 ihvana yevm'el kıymete ve kal ve ve fed-i karrat mesami' ve şenef el mü'min ba elif
 ve'l ahir feminel'elluf ve'l yü'lef ve heze ma desemmeha'l aklam yelmi medadha fi
 cellet müsvid ekeli beyb-i fi sevadiha fazen kad sıdk-ı fima min kal fi kelame'l
 mezvi bi'l-le'el'el müveddet ve' ehvat-ı sebep'et-te'lif ve't-te'lif sebep'en-nü'ellif
 ve'l kuvvet hasn-ı meni' ve rükn şedid beha yetmeni' zaym ve tencih'el makasıd ve
 tenal'er-reğabet ve'l encefi 'ala fikirküm'el vakad'el müzevvi bi'z-zeka ve
 zehtiküm'en-nekad'el bariğ fi'z-zeka in leyse külli'r-ru'iyet bi'l ihdak ve'l külli'r-
 rivayet bi'l işrak ve la külli'l mülakat-ı mevace ve la külli'l münacat-ı müşafehe
 fakd-i yeltefiye'l ihvan ve min vera'ihima berzah vefid nefan ve benhima fersenih ve
 bel ihlas'el ihvan-ı ihvan-ı necayan ve'l itefyan ve'l ervah cenud mehnede ve'l işbah
 haşb-i müsennede faz-ı tekaribet'el ervah feliteka zef'el eşbah ve isdak'el ervah
 duhan meytezcan ve ahlis kulub-i kalben yez revcan he'üla'i kavm-i hülasa'i neysa
 hayun gıybete ve huzuran ve kıyamen ve ku'uden ve 'ala cenubihim ve ahrun
 yefulun bi't-teshim ma leyse fi kulubihim felemma kanet heze merkuzetin fi hakibet-
 i fikirtüküm ve meknunet fi hazenet ferihatüküm cenm-i menahic heze't-tarika'n-
 neyye ve 'arcenim me'aric zeruneha(?) 'aliyye farsellim fesih sedetna ve fica'i sahate
 sefera'i mentabe'a ve risalen mütevaliye gayr-i mengate'a mashubin bu sıfat bel
 rahm'el hal ve temigat sevkad esbab'el müveddet ve'l visal ve tahmi harim'es-sakat
 min'el canibin ve terfi' setr'el haşmet min zat'el beyyin ve tevaddi rütbet'el ihtilat
 ila'l imtizaç ve karyet'el iştiyak ile'l enşah-ı haviyat fi safahat'et-tarus 'ala satur hiye
 sülalem biterakki beha ile's-sürur hatta te'ekküdat'el müveddet ve istihkamet'el
 'akde ve iştikat'el elfe ve retfe'at'el kalfa sümme hayyin şahid-i na'tezim 'akd-i
 muhtekim elleti'l tehalle ezfar'ed-dehverba mürur ve'l encuha ebediye'l hadesan min
 safayih-i sahayif'es-sudur fi tilke'r-riyaz'el kafuriyyat elleti tenbet-i mesk'el medad
 ve tecri fihe'l cedavil'el üllelcebiyyet min'el vedad garradet-i hamamet eza
 huyyenim behiyye'i feccü ebahin minha far neşf-i sagir sa mağna ma hüve ehalli
 min'el ma' ve eşhi kar selimen min sedetna's-sultaniye ve sahtena'l hakaniye resulen
 neciben ve lemma fes'elüne mecibe meşkat basirine mebziye'i ve vücuh-i fikrine

vazi'e min rical-i devletina'l 'aliyye ve hadmet sedetna's-seniyye müntesab ila ervemetne müteşebbet(?) şa'ib-i cersumetina haviye'l mehamed ve'l mekkarim ve fahr'el emacid ve'l ekarim'el ha'izet rütbe muhasebet'el Haremeyn min'ez-zallene'l zelil müntemi ve hüve ahmed'el milkab bi'l 'azmi dam sa'ade vezire mecde ve vechina matıyyet-i 'azime mahRumete behrami hürmet rakiben inşa'allah te'ala sefinet'et-tecah ve metne bahri hazimmi felah ila şeref-i sa'adetiküm ve metla' sıyadetiküm mahsuben bimenşur menna kerim havi 'ala tebcil ve ta'zim tavin 'ala müveddetin tekrım ve muhabbet ve tafhim ve lakin lema kanet'el hadiyet-i sünnet'el enbiya'i ve'l mürselin ve rabb'ül müluk ve's-selatin ve kad kal'en-nebiye'el eddab'en-natık bi's-sevab-ı nihad ve hadiyet-i teharric'ez-zefa'in min'el kulub ve kal-i nihad ve ittihayeva ve nisafehu yezheb'el galle 'anküm kafteda'i ba serhim erselna ma'ı sefirina'l mum aileyh damat ni'm-i Mevla 'aliyye tahfen ve hidaye yefi inşa'allah te'ala bitarik'et-tehayüb-i hüdaya ve't-tevasıl'el ervah ve sa'il ve's-sayd'el kulub-i haya'il ve'l hücum'ez-zeğayün mevani' ve legal sudur-ı kavami' mahsubat fi'd-defter külli ve akde yasemha ve mektubat fi mehalliha bir semeha fe inşa'allah te'ala gıbbe'l vusul tesri 'aleyh nesmat'el kabul ve tenhatt fi hazar'et- tahsin ve'r-rıza ve tensasif 'anhe habar-ı iğza heze hüve'l memul min şeymiküm elleti takvun rakte 'ale's-şümül'el ezlet mütelevve'i fi ihsan'ed-dehr mahin sadık ila sadık ve tergan-ı 'uyun'el fahr masarfet derahim'en-nücum yedina ve's-şems'el atik. Fi Evahir ... Sene 1201

S.104 B.217

İspanyaya gönderilen name'i hümayunun suretidir.

Cenab-ı bir ferazende'i ve ayat-ı saltanat ve ikbal ve muhammed kenze'i bünyan rasin-i hilafet bahir'el İclal fakdeset zata 'an'il etdar ve'l ezdadın nevali'i tevfiik ve 'inayet ve teradif-i feyz ve müvehhebini ve hazret-i sipahsalar rahbenud enbiya ve ka'id-i keta'ib me'ali münakıb-ı esfiya iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed'ül Mustafa 'aleyh ve 'ala elihı ve sahibih Tayyib'es-salavat ve tehayanın destiyarı mu'cizat-ı 'amimet'el berekatıyla ben ki eşraf'el beledan ve'l emakan ve irk-i meda'in ve'l mesakin kıble'i cümle 'alem ve mihrab-ı teveccüh-i 'amme'i imam olan Mekke'i Mükerrreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i Şerif-i mübarekin

hadım ve hakimi ve hasret-i müluk olan bilad-ı selase’i mu’azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve Şam cennet mişam ve Mısır nadiret’el ‘asri bi hatema ve külliyyen Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb şeyheba ve Irak veAcemve Basra ve’l hassa deylim ve dakika ve Musul ve Şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderriye ve vilayet-i ErzuRum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevhili ve Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darusselam ve cemi’an Kürdistan ve Rum veTürkve Tataristan ve Çerakese ve kabartiyan ve Gürcistan ve deşt-i Kıpçak ve eyalet-i Tatara da’ir ol havalilerde vaki’ ‘umum sığınak ve bi’l cümle tava’if-i Tatarın halife’i a’zam ve şehriyar-ı sa’adet desar-ı mulazzami ve zelik etrafında vaki’ cümle evimakan ve müsafatıyla ‘umumen Bosna ve kala’a’i Belgrad dar’ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olan kala’ ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi’t-tamam Eflak ve Boğdan etraflarında vaki’ kala’ ve hasun ve ta’rif ve tavsifden müstağni nice beka’ ve beledanın padişah-ı mu’addelet şeym ve şehinşah şevket ‘ilmi’s-sultan ibn’is-sultan ve’l hakan ibn’il hakan’es-sultan Abdülhamid han ibn’is-sultan Ahmed han ibn’is-sultan Mehmed hanım ‘unvan-ı menşur-ı sa’adet nüşur sultanım tevki’i refi’ sultan’el berrin ile müzeyyen pür ziver ve berliğ-i belığ mikadım tebliğ hilafetim nakş ve nekar-ı ‘azimet-i izhar- hakan’el Bahreyn ile ma’nun ve arayış gösterirdi taraf-ı hümayunumdan iftihar-ı umerai’ l ‘azam’el iseviyye muhtar-ı kübra’il feham’el mesihyye maslah-ı mesalih cemahir’et-ta’ifet’en-nasraniyye sahib-i ezyal’el haşmet ve’l vakar sahib-i dela’il’el mecd ve’l i’tibar hala büyük ispanya ve feşya ve bu’un ve eva’un kralı ve sa’ir diyarlarının hükümdarı haşmetlü meknetlüdük Karlos hatmallah ‘avakibe bi’l hayr ve’r-reşad ve ihsan ileyh-i sebil’es-sevab ve’s-sedad tevki’i refi’i hümayunumuz vasıl oluncak ma’lum ola ki merci’i selatin-i ‘azam ve mülaz-ı hevakin-i kiram olan Devlet-i ‘Aliyye rasthat’el erkan Osmani ve saltanat-ı seniyye’i şamehet’el bünyan-ı cihanbaniye izhar –ı merasim ihlas ve ibraz-ı levazım dostu ve ihtisas iden müluk-i setude süluk haklarında vücut-ı ‘inayet ve i’taf-ı şahane ve sunuf-ı i’anet ve taraf-ı mülukane mebzul ve bidriğ tutulmak ecdad-ı zeviye’l emcad ‘azamımız esarallah te’ala murakadhim hazıratından müstakil ve müruret ez kadim şeyme kerime’i ve haslet-i cemile’i şahanemizden olduğu ma’lum- i ‘alemyan olmağla bina’en ‘ala heze siz ki dahi bundan mukaddemce tahrik-i

silsile'i esna-yı vafikat meziyyed-i rağbet zımnında ihlas-ı taviyyet birle izhar-ı dela'il hevahiş ve kermesiniz ecrâm-ı mucib-i is'ak-ı emal ve meramınız olmak hasebiyle iltimasınız üzere meyanede tarh-ı esas dostu ve mevalat ve teşyid-i meyani mühr ve müsafat bir vefk ve'l hevah ve murad-ı bezira-yı istihkam ve sebat olub eda-yı resm-i teşekkürü mürâ'atıyla hala asitane'i meymenet-i eşyanemize orta elçilik rütbesiyle mukim olan kuduvvet-i ümera'il millet'el mesihiyye beyzade cevân yolunu hatmet-i 'avakibe bi'l hayr vesatâtıyla te'kid-i merasim-i nehadan ve ihtisası havi bundan mukaddemce fertinat kılınan name'i hümayunu 'ulemanızın mazmun-ı mesaddikat nemunundan hazuz ve efra hasıl ve tahf ve hüdâyanız dahi mütevasıl ve makbul-i hüsrevanemiz olub cevab-ı bi's-seva-yı şamil her ne kadar name'i hümayunumuz isdar elçiniz muma ileyh vesatâtıyla tesyar olunmuş ise dahi bu siyak üzere taraf-ı bahir'eş-şeref-i mülukanemize izhar olunan hulus ve sadakatınız ve kemal-i hevahiş ve tarafınıza vesile' tezayid-i esbab-ı inbisat ve zeri'a'ı tevafir ved ve ertiyat olmak mülabesesiyle te'sis-i lisan-ı mübani fi şinas zımnında hazine'i 'avarik-i şehinşahanemizden mahsusân tarafınıza tertib ve tefrik olunan hediye'i Behiye'i hakaniyemizi tebliğ ve isal ve istifsar-ı hatır-ı safvet-i iştimâl için hevacekan-ı divan-ı mu'alla erkan-ı hümayunumuzdan hala mevkufen necblik münasib-i celiline masruf ve vaka'a fusulik hademet-i şer'iyesiyle müşerref olub ve Anadolu muhasebeciliği paye'i raki'ası ve orta elçilik rütbesiyle menşur i'tibarî tevki' ve şân ve menzeleti terfi' kılınan mu'temed varib ve reşid ve edib kuduvve'el emacid ve'l ekarim-i vasıf Ahmed dam mecde me'mur ve ta'yin kılınmağın işbu name'i ve'l i'lame'i mülukanemiz isdar ve muma ileyh ile irsal ve tesyar olunmuşdur led'el vusul meşhud olan sıdk ve hulusunuz muktezasınca hüdâya-yı şahanemizin isaline me'mur muma ileyh'el haza 'ayn-ı muvenasat ile manzur ve meşmul olduktan sonra bu canibe erha'i 'inan 'avdete era'at ve hasat birle fima ba'de ila ma'aşallah te'ala taraf-ı mülukane ve canib-i şahanemizden melhuz ve me'mul olan ihlas müveddetlik ve ihtisas ve muhabbetin bu me'kif mazmezayid olmasına tarafınızdan sıdk-ı 'azimet ve hulus-ı taviyyet meyl ve rağbet oldukça canib-i seniye'l münakıb-ı hadivanemizden dahi kanabi'i rabita'i devam ve teradik-i istimrar ve istihkâmın dostzade ve istikrarına sarf-ı celle ihtimam olacağı ma'lumunuz ola islam-ı 'ala min etbi'el nehdi. Fi Evahir ... Sene 1201

S.105 B.218

Taraf-ı hümayun hazret-i cihandariden ferman-ı ferma-yı nevrân zemin-i celadetlü es-seyyid gazi han cenablarına yazılan name'î hümayunun müsveddesidir. Fi eva'il ... Sene 1201

Hali cenab-ı rıf'at-ı nisab-ı sa'adet-i iktisab-ı müyadet-i intisab mevsesi bünyad-ı 'akayid-i sahiha mü'ebbed asar-ı selabet ve sanca merkez deva'ir-i tahkik ve ikan hamî havze'î islam ve iman cami' sünnet ve hüca'at mahı evsah bid'at ve dalalet-i müstecmi' haza'il-i hamide reyanendari müştebi'î şema'il besnedire'î ebhet-i şî'arı meşîyyed-i erkan şer'î mübeyyin ferman-ı ferma-yı memalik-i nevrân zemin'el müstağni' an'it-tavsif ve'l beyan'el mahfuf bi'inayet'el mülk'el müste'an nizamen li'd-devlet ve'l hükümet ve'l ebhate ve'l ikbal'es-seyyid gazi han'el izalet-i şemus Devlet-i tali'at min müşarık'el gayz ve't-tevfik ve maberhamet-i ikmad-ı sa'adet-i masunet an'il havf ve'n-nemcek savb-ı kerdun rutbet ve canib-i fülk şöhretlerine derecat şehid-i sıdk ve müsafat ve buruc-ı hüsn-i 'akidet ve mevalattan satı'a nücüm-ı zahire'î necat'el ikat-ı müddet-i iktiran ve kevakeb bahire teslimat fa'ikat-ı dariye li'l me'an ki ezva'î sıdkve safası menur sa'ir zevami' dücaniyan ve envar behcet ve enmilası mesayih-i münebbir-i mecami' kadisman olmağla şayandır erabiş efk-i esman-ı ittihad ve ihda kılındıktan sonra mücella-yı sudur-ı desrar-ı esrar ve Rumuz olan zamir-i afitab-ı nezir nükte'î umurlarına bu şeyyide değidir ve mecmu' milel nesar ve kaffe'î kebir ve ve tersa hasayis haslet reddiyeleri muktezası üzere kaffe müslimin ve müvehhidinin i'dası oldukları küfr-i millet vahidet mantukundan zahir ve ellerinden gelse yeridun en yetfeva envarallah nass-ı kerimi üzere nur-i millet-i islamiyyeyi ma'azallah te'ala mahv ve izaleye eman-ı dermiyan idecekleri bahirdir Rusyalı 'ahd ve mişakda turmayub Devlet-i 'Aliyye hakkında mesalihadan berü murtakib olduğu evza' ve harekat-ı reddiyesinden başka mecbul oldukları gurur ve istikbad muktezası üzere bundan akdem arazi'î Devlet-i 'aliyyemize mülâsık olan hududlarına bu temkin nam-ı feld mareşaliyle 'asakir-i külliye sevk ve ta'yin eylediği tahkik kerde'î şahanemiz olub kava'id-i deyrine'î düzel üzere merasim-i haram ve ihtiyata mürâ'at ve mukabele'î bi'l misal rüsumata ri'ayet-i taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden dahi tertib ve nehîde 'adde ve 'inad ve nasb-ı ser'asker ve tanzim icnad-ı keşire ve neha i'tiyad ve sevk-i mehamet ve levazım-ı

gaza ve cihad ile serhadlerin takviyesine ihtimam olunduğu ve tarafeynin tedarikati giderek tekabül ve kıtali mucceb olmak galeb-i ihtimal idüğü ve bu takdirde teslim fevz ve Nusret canib-i İslamiyyeye rezan olmasını nasr-ı minallah ve feth-i karib-i mazmun münifi üzere mevahib-i diyaniyeden mesnerca idüğü delet-i ‘aliyyemizle Rusyalı beynlerinde cenk ve bikar ağzadeleri ol tarafda mesmu‘el canibleri olduğu gibi kalmar ve hükümetlerinde sakin ‘ulema-yı i‘lam ve meşayih-i kiramdan da‘vat-ı hayriyeye isticlabında ve sa’ir havas ve ‘avamdan ve bitahsis savencara ile rus biladı vasatında mütevattin kazak hanları ve kırgız halkı ve sa’ir ümmet-i muhammeden hüccet-i cami‘a’i diyanete mebni rus biladına taraf-ı taraf-ı hücum ve ikitiham ile memalik-i i‘da-yı dünya isal-i hassada ibtidar olunması bundan akdem name’i mülatefet‘allame’i şahanemizle canib-i Nusret-i calib’el caniblerine iş‘ar olunmuşdu el halet-i hezihi Rusyalının Devlet-i ‘aliyyemize hiyaneti mütehakkık ve zahir olduğundan taraf-ı saltanat-ı seniyyemizden üzerlerine sefer olunmak şer‘an lazım geldiğine canib-i şeri‘at-ı aden fetva-yı şerife ve saltanat-ı seniyyemizde olan ‘ulema-yı i‘lam ve rical-i Devlet-i ebed-i kıyam ve sa’ir hademe’i sadakat’ennizamımız taraflarından bi’l ittifak-ı cevab verilmekten naşi ikame’i fariza’i cihad ve gaza ve i‘la-yı kelimetullah’el ‘aliyye niyet-i halisasıyla ebvab-ı sefer feth ve küşad ve esbab ve levazım-ı harb ve kıtale tehbe ve i‘dad olunub ve asitane’i sa‘adetimizde mukim Rusya elçisi kava‘id-i düvel üzere kaldırılıub hasin ve beyn’ed-devleteyn rüşte’i mevalat bi’l külliye kat‘ ve serhadlerimize mürettib-i sunuf-ı ‘askeriyemiz taraf-ı taraf-ı Diyar-ı i‘daya hücum ve iktiham ile katlü’l müşrikin kaffeten kema nelutekum kaffe nas-ı kerimi üzere i‘da-yı namdan ahz-ı nar ve intikama emin dermiyan-ı gayret ve ‘ali’l husus hilaf-ı ‘ahd ve Peyman-ı na‘itene’i hücum ve istila ile bu kadar ümmet-i muhammed ve etfal ve sibyan ve eşraf ve nisvan ile ahz eylediği karim’ennekasını cenk ve savaş iderek feth ve teshire ikdam ve dikkat eylemek üzere o emr-i münifemiz neşr olduğundan gayrı liva-yı Nusret’es-seva-yı hazret-i ceybe hara ‘aleyh ve ‘ala elihî ez ki’t-tehaya ile bi’l fi‘il sadr-ı a‘zam setude şeymimiz ve ocaklu rical-i devlet ebed-i müddetimiz dahi ifa-yı fariza’i cihad için düşman üzerine ‘azimet üzere olmalarıyla taht-ı rayat-ı gaza ve cihadımızda sefaletle sabr ve sebat olan cenud-ı müvehhideyn enima kanevi mansur-ı muzaffer ve i‘da-yı müşrikin min külli’l vücuh-ı mukarrer ve medher olmak iddi‘asını mukaddema tavsiye ve iş‘ar olduğuna üzere istihsal ve neste‘izu bi’llah ve cahidu fi sebilallah

emr-i zev ve'l celaline imtisal ile ol caniblerden dahi Rusyalu üzerine cenud-ı müvehhidini sevk ve gazaya teşvik birle icra-yı fariza'ı cihada sa'ı yehmal ve iyya 'an cidde tarafından düstur'el 'amel tutulagelen berahin ve ezha mevanisandan kat'ı nazar külli mü'min uhuvvet-i nazm-i mebni üzere gayret uhuvvet-i islamiyeyi iltizama bezl-i vas' ve mahal kılınmak mu'arızında işbu name'ı hümayun-ı muhalesat makrunumuz tenmik ve seyyid-i Mehmed ve diğer Mehmed Tatarlar ile fer sitade savb-ı Nusret refikleri kılınmıştır inşa'allah te'ala led'el vusul cenab-ı 'arafat nisaberina bu dudman-ı hilafet-i erkanın rabıta'ı kadime hulus ve taviyyeti lazımesince şaka'ı rayat-ı leşker mansuremizin cenah-ı ta'ire fevz ve zafer olması beher hal-i zat-ı 'arafat-ı semat-ı ilhanilerine müverres şad mani ve sürur ve ba'is kemal-i inbisat ve habur olacağı nezd-i hüsrevanemizde bi iştibah olduğu Devlet-i 'aliyyemizle saltanat-ı turan zemin-i cisim-i vahid hükmüne olarak yekdiğere suri ve ma'nevi i'net-i merasimin tarafeynden düstur'el 'amel tutulması ve ol taraflarından moskov diyarına hücum ve iktiham memaliki nahet ve tarih olunarak ikame'ı fariza'ı cihad ve gazaya ikdam olunmak ehass metalib-i daveranemiz ider ki ve taraf-ı saltanat-ı seniyyemden moskov üzerine sefer ve harb ve kıtale mübaşeret-i mukarrer olduğu ma'lum selabet-i melzum'el canbileri oldukda heman bir taraftan Nacara ve enhasında sakin 'ulema-yı i'lam ve meşayih-i kiram ve köşe neşinan ve dervişandan galibiyet ve ayat-ı islam için haleb da'vet-i hayriyeye ve bir taraftan dahi taşkent ve sa'ir semt ve münasib olan mahallerde mütevattin-i şiran sahra-yı şeca'at ve merdan-ı meydan-ı selabet ve himmet olan meş'ub-i kaba'il vazıyan-ı 'aşayidi ve sa'ir cenud-ı zafer-i mev'ud-ı İslamiyyeyi Rusya hududlarına ta'yin birle harz'el mü'minin 'ale'l kıtal nas-sı kerimi üzere gaza ve cihada teşvik ve i'la-yı kelimetullah ve ihya-yı sünnet-i seniyye'ı cenab-ı risalet-i nebaha sevk ve neticeye himmet eylemeleri memuldür. Fi Eva'il Rebi'ü'l-evvel Sene 1201

S.107 B.219

Rikab-ı kamertab-ı mülukaneye hala yetene hakimi olan Haydar Ali hanın oğlu şehametlü Menlü Neybu sultanın tarafından varid olan farisi'l 'ibarenamenin 'aynıdır.

Bismillahirrahmanirrahim

Cedahir-i zevahir-i sitayiş baron ezkiyas ve'l ila metlali nebayış'el intiha'i esas neşar barekah malik'el mülki ki tevki'i veki' devlet ve kamekari selatin-i sepher-i iktidar ra bituğra-yı garra-yı inne ce'alne halifeten fi'l arz-ı müveşşeh-i kerdanid ve nekin hanım-ı haşmet ve ferman reva'i havakin-ı na medar ra ez nakş-i hümayun kal ellehim malik'el mülk-i tu'utiye'l mülk min neşa'i biziynet-ı resanid hakimi ki bi peşt-i kerimi hükm-i muhkemeş(?) Hüsrev zerrin 'ilm ya'ni neyyir a'zam bed senyari teyg devdem yekşe bir siyah zulm mi taz ve re'adi ki ba beyari mehab-ı sultan bahar ba 'umud ve hancer-i gance ve sus bünyad hesti hüsn ve har ra ki leşker şahne hazan eset ba han-ı yeksan mi sazed müntakimi ki batekam şikeste minatiğ har-ı eşkaf bir ser kü güzeşte ve padişahı ki şahne mükafatış bi yezmerid ki berk külli afitab ra der meclisçah mağrib endehate kalle kaf kaderteş uzak fey' terke 'anka-yı endişe bekerdeş bal ve beri tevand efsanda ve badiye kine kemaliş ezan ve sey'i terke semenduhum(?) ve hıyal havşitin ra besr-i hadeş tevand-ı risand eğer hurşid-i reşide haveri zerre sıfat-ı çeşim bierah faysna metnahiş nemi zevhet ankader sermaye'i ifazat temenni enduhat ki karib ve ba'id ve best ve belend-i nazar-ı hammeteş yeksan ayd ve eğer ibrazeri eznemid yuşak gedi 'atayiş temenni bevd-i sada-yı sala-yı en'am-ı 'am la li ve Güher bekuş kalzem ve 'ammak der temin-i a'id te'ala çeh şan ve celalet-i eyne tekaddis çebe kadr ve kemaleset eyn-i revan bir felek-i müvekkib 'azteş küşad bir zemin-i damin-i hamteş zebis-i hassat bahr-i 'atayiş-i ferah sepuper kend-i gançe ezcevi şah 'ata kezde ezkenç en'am havkiş bedel-i yad-ı haviş belb-i nam haviş (nefs-i dermiyana şed-i cenaneye yeskune keykin ve ravne eset ve mekteb-i berune ve salavat zer ekbat ve tahiyyat ve ba berekat vakf-i zeruhe'i 'arş-ı esas kesrini mümanis) şahinşahı ki sayt-ı rıf'at celaliş derne kenbid sephir-i yecide ve lem'at Güher kemaliş-i çeşm-i basiret hevahir-i mücerrede rahire kerdanide ümmi lakbi ki am'el kari ez şeref kadum-ı hümayuniş beraya-yı 'uluvvi mi nazid ve haşimi nesebi ki ebu'l beşer der mahfil kadmiş ezhadis künte nebten ve adem-i beyn'el me'a ve't-tin-i renk mi band-ı derya-yı ahzar şehir ba an himme behnaveri nilu fariset ez mahit a'zam-ı hayruteş nevhevaset ve vüs'at abad-ı zemin ba ankader vesie'el fezayı kavsiyet ez rahgüzar caveşan 'azimetiş bir damin-i rüzkar-ı neşte mehmed ki şem'i ezel nur-i evset kalem-i evvelin harf-i menşur evset ser süruran tac ez erkan-ı sipahsalar rahil fersadekan mah'et-taci neyyir şeyr-i bi keşan müştaki emdayin-i mağribi hardeşne'i feyz-i ta'lim o terşeh keş-i ez kaşme meym o

cihan ra meta‘ ve hedara mati‘ esiran ravz-ı cezar şefi‘ ve vürud-ı mahmud na
 ma‘dud işar-ı ervah tayyibe‘i pişvayan sarat‘el müstakim din-i Mübin‘el cenab
 sitarekan rah-ı hüda ve kevakib deri felek mecd ve i‘tila ez badpes ez tahrir hamd-i
 halık ekber ve tastir bir hay-i ez feza‘il in sürur-i sanhani razib ‘unvan-ı zeri‘at‘el
 ihlas-ı niyaz mend-i derkah tevaz şidde sena-yı zallallah ‘alem penah-ı hurşid serir
 ‘atabud pesr-i behram satut Feridun rütbet bir celis tulu‘at-ı cemşid-i haşmet
 Süleyman şevket-i keyvane vakar-ı kerdün-i iktidar sekenedir baht-ı felek taht-ı
 mela‘ik-i siyah ‘arş-ı barekah encüm haşimi eset ki selatin-i rüzkar ra i‘tizad ve
 istihzarı istivar-ı tirazan niyet iktab-ı meker metiki ma‘at efzal cihan nekriş der besit
 berrü bahr-i karib ve ba‘id-i ‘ali ve safil ra bikadr-ı isti‘dad ve kabiliyet ezhak
 Sebahat-i merhametki reşhat ifasat bi müntehayiş teşneleb derbadiye nekami fer ve
 nekza işte ‘adalet eybin ba hüma-yı mu‘addeleş saye‘i emn ve iman bi mefarik
 sakinen hatta‘i ‘anber-i zahte şahin tetavil rüzkar der işyan ‘adem haride hurşid nekin
 ki tasih-ı sadık ru‘feteş-i ‘alem ve ‘alemyan ra benud insaf-i münevver-i suhte dehr-i
 tebre derun-ı besat-ı zulmet-i zulm ez şebestan cihan bir ceyde şehinşah-ı ‘adil –i hal
 yenin ra‘i sertabiya mahz-ı lütf-ı hüda-yı ferzende‘i çetre zal ellehi ferurende‘i bezm-
 i şahinşahibi neyrvi Devlet-i kavi beşt ünkin-i sa‘adet der enkeset o yezide basd-ı
 dira devr-i sipher nazireş der eynebe‘i mah ve mühür bedr-i kahiş ez bendekan kemın
 ce fağfur ma ceyn ceh hakan ceyn-i mümehhid san‘es-saltanat‘el kübra meşıyyed
 maniye‘d-devlete‘l ‘azmi bani‘s-saltanat ve‘l ‘azimet ve‘l haşme ve‘ş-şevke ve‘l
 ebhe ve‘s-savlete ve‘l kudret ve‘l ‘adalet ve‘n-nasfa ve‘ş-şefka ve‘l merhamet ve‘r-
 rafete ve‘l ‘az ve‘l imtınan‘es-sultan ibn‘is-sultan ve elkan ibn‘il kaan ibn‘il kaan
 haledallah meleke ve saltanata ve haşmet ve nısfet ma damet‘el edvar ve‘l ezman
 ema ba‘de merfu‘ zamir münir afitab nehmir fetkan-i seradik ‘azze ve ‘alaleke nebş
 ez si ve binhasal müberri za‘af saltanat-ı Teymureye ve na hal-i endiş ba‘zı hükkam
 der aklım Hindistan nesara-yı bedkiş kat‘an zemin bisevahil-i derya-yı sevr-i behile‘i
 ticaret hasıl kerde vaz-ı cemi‘ keyfiyet ve kemiyyet ibn-i keşür agah-ı keşte tedriç
 cema‘a‘i keşir külah(?) yevşan ez sefayin ekser bilad ve memleket-i sev ve neh-i
 kerver ravbiye salyane mesel benkale ve gayra ez gadr tedr-i bir hamr-ı tasarruf-ı
 havdar ve hükkam-i gafıl ez encam-ı mezkur ra beydhal(?) ve mu‘attıl-i sahtez veya
 nehdam-ı mesacid ve mekabir ehl-i iman perde ahtez hatta da hezaran enas ve zekur
 ehl-i islam ve cebir ve bidad-ı bekliş havd-i keşidenir ve bi‘anud enha halel endaz

ayin-i din metin şeddinde bina'en 'aleyh niyaz-ı mend derkah-ı beyaz-ı hamiyet deyni ba fevac besyar ve tophane'i sa'ika barkemer cihad bi betye nesara-yı nekbet benyad-ı beriset ve müddet-i ceha irsal ba damat-i cidal ve kal pür dahte şiraza'ı cem'iyet an bed kişan mi şikeste ezan kerde hezeleran nirve nesara beşmarid vasıl dar'el bevvar ve ekseri bitavf ve zincir ker fenar-ı keşnez ahr'el emr nesari şekavet-i intima ez ef'al şeni'a hud-ı nadim ve peşmiyan keşte bi'acze ve'l hac tamam-ı mülteci mesalihat-ı şedned-i niyaz mend-i derkah-ı zinhar bakabal ve icab'et-teca'i enha nemi bir dahet çün diğher serdaran Hindistan ve sitan-ı vasıta'i itfa'i na'ire'i mücadelet ve bani besani mesalihat-ı şedned-i pas-ı havatır enha melhuz şed-i liken bisebeb-i 'adavet-i dini ve habis Batıni henvez-i halat-ı faside bihatır-ı nesar ebed-i seyr-i meknun ve mazmur ve bi i'tida ila ibn-i ferik-i dalalet-i tarik-i ez hased-i bişter eset mümkün niyet ki şe'i ezan bihayz-ı tahrir kenced-i lahza serdaran 'amde ve cihan dide ve cenk azmevde 'alicağ me'ali caykah şem'i efzuz encemin-i mecd ve 'ala nahl-i bend-i gülistan haşmet ve i'tila sülale'i havatin neviye'l ihtiram nekave'i dudman sadat-ı kiram müşir ve'l pezir mukarrib ve la tedbir seyyid-i gulam 'alican behadır ve şah Nurullah han mehadır ve rıf'at ve 'avali penah şehamet-i istikah lütfi Ali bey han ra der mücadele'i nesar-ı şa'rik ve refik ve misdar-ı nüzud-ı tenbiye kerde şekavet-i tarik yürend-i benayir 'arz-ı halat ve varidat ve istislah ve tekaddiyet din-i Mübin ve kala' ve kam' fiye şekavet-i güzün bi't-tehayif ve hüdaya-yı ibn-i denar-ı 'azim sidde'i seniyye nemude şedd-i mufassalan ve meşruhan bi'arz-ı hevahında resanid-i me'mulde beyas-ı din-i Mübin-i meltmesat müşar-ı ileyhim makrun bişeref-i icabet kerde ve bi'n-necah an teveccühât-ı mer'i ve mebzul şevd-i ez enca ki ehl-i keyni enkriz mimker ve 'özr bi itla' aka-yı cevd-i mutasarrıf-ı memalik-i hükkam ehl-i islam şidde mürtekeb-ı ittisam fitne ve fesad-ı hestez lahza ceht der yafet-i mahiyet ve izhar eyn-i himme keyfiyet-i serdaran-ı mezkur ra te'kid-i kerde şidde ki beş raciye enkriz berund yenzera ce ferasis ve ez müddet ba niyaz-ı mend-i derkah-ı irtibat dade ve der mücadele ve mukatile fevç-i race mastur şerbin ve refik bevr-i benayiz istitla'ı hayriyet serdaran-ı mezbur beş-i race ferasis hevahında rikkat-ı bimukteza-yı 'inayet-i 'amedihâ barekah ra hamarrah ta'yin fermude serdaran-ı mezbure revana vilayet-i ferasis ve enkriz-i bayed-i fermud ve bi'amed ne'a-yı saltanat-ı 'azimi hükm-i şevd ki ba'de su'al ve ceab-ı ezher devraca merkumete's-sadr-ı serdaran sabık'ez-zıkr ra bihuzur-ı Pertev beyarend biserkar-ı

hayr-ı asar ibn-i nazar kerde derkah-ı sefayin besiterebt-i bera-yı ticaret tüccar ibn-i memleket eğer bezr-i Basra mukarrer şaha ‘ameded ve şed-i sefayin ve irsal sandel ve kalfel dehil bimüdavemet bi‘amel-i hevahid-i amed ve herçe ez tehayif ibn-i Diyar-ı matlub başid emr-i şevd ki cibani minnet irsal dad-ı neyz-i besyar-ı benadır bisevahil-i derya-yı ibn-i nevah vaki‘ ezan her benderi ki manzur başed hazır ta halakallah ez tehayif ve nefayis her Diyar-ı mahzuza ve bahre derya başend-i niyet-i iradat taviyyet-i masruf eset nehrike der-i necef eşraf nakıs mande eset-i an ra ta derkah-ı hazret-i ya‘sub‘ed-din saki‘i küşer emir‘el mü‘minin müterabbebeb sazed lahza ez mela zaman-ı hud çend kes ra revane kerde şed bivali‘i Bağdad-ı hükmi muhkem kaza teva‘im-i lem‘a’ nefaz yaydesebe mimmed ve mu‘avin başid takar-ı nehr-i mezkur zevd-i bi‘t-tamam resd-i afitab ‘alem perveri izafık-ı küfre suzi ve meşrak-ı islam efzuri tali‘ ve lami‘i bahir.

S.109 B.220

Rikab-ı kamertab-ı mülukaneye hala peten hakimi olan Haydar Ali hanın oğlu şehametlü Teybu sultanın tarafından varid olan namenin harfen harf ve lafzan bilafz tercümesidir.

Hamd ve sipas hezen ve salavat ve selam resul-i Kibriya-yı eda ve el ve ashab-ı kerime resm-i tarzıyeyi icra halife‘i ravi zemin zallallah fi‘l arzin padişah-ı ‘alempenah ve zallallah-ı hilafet-i destkah hazretlerinin sitayiş ve medehat ve ‘ulu menzeletlerinde kemal-i i‘caz ve belagat ve fert-i ta‘zim ve edab ve istikanet birle etra eyledikten sonra merfu‘ zamirimiz afitab-i tehmebir baziya fenkat-ı seradık-ı ‘azze ve ‘ala oldur ki.

Otuz beş sene mukaddem saltanat-ı Teymu rabbenin za‘af ve rehaveti ve değin ve sa‘ir evlika-yı Hindistanda hükümrân olan ba‘zı hükkamın ma-i endiş olmadıklarından kusur fehüm ve dirayet ve ‘adm-i idrak ve gafleti sebebiyle nesari-yi bedkiş ve bedayin-i ticaret hilesiyle sevahil-i deryada bir kıt‘a zemin-i tahsil etmişler idi rükn ve sa‘ir evlika-yı hende ve setanın cemi‘i ahval ve keyfiyat ve kemiyatından agah olub tedriç ile cema‘at-ı keşire götürüb ekser bilad ve memalike müteveli oldular birlik rubye yüz bin guruş olub bir kerde rubye yüzlük rubyeden ve bir rubye bir guruşdan ‘ibaret olmağla Senevi otuz beş kerde rubye hasılatları olur nebkale ve

gayri gibi nice bilad ve elviye-yi gadr ve tezvîr ile kendü zabt ve tasarrufları da' resine idhal ve aklîm mezkûre hükûmran olan hükâmın gaflet ve rehâvet ve 'afiyet kari-yi mülâhaza ve dirayetden hak ve bilâdetleri sebebiyle ekserinin ibradat ve hasîlat ve hükûmat ve tasarruflarına bestid-i istiklal idûb anlar bidhal ve mu'tal ve hükûmetlerini ra' iyyete muhal kaldılar ve istila eyledikleri memalik ve biladda vaki' mesacid ve mekabir-i müslimini hadm ve ref' ile yerlerine kinâyes bina enas ve zekurdan ehl-i islamdan on bin nefer mikdarı ziyân ve etfali cebren ve kahren kendü dinlerine idhal ve ol havalide esas beyn-i din-i mütbeni ihlal ve kerde müslimini hevah ve ne hevah izlal eylediler bina' en 'aleyh bu da'ileri bir mukteza-yı hamîyyet-i diniye ve mütbeğâ-yı gayret-i islamiyye efvac-ı besyar ve 'asakir cerar ve tophane-i sa'ika bar ile kemer gaza ve cihadı i'dam ve katl-ı nesari-yi nekbet neybadenid ve dört sene küffar zelal-i iştimal ile peyabi cebk ve cidal ve harb ve kıtale sarf-ı vas' ve mecal birle anların şiraze'i cem'iyetlerini neksine ve celle kuvvet ve meknetlerini kesne idûb küffar yed-i tebardan kerde beşimar vasıl dar'el bevar kahr ve dinar ve ekser tavaf-ı zincire kerfînar olmuşdur ahir'el emr-i küfre'i bediman kendü ef'al-i şeni'alarından nadim ve pişman olub kemal-i 'acze ve'l hac-ı tamam ile mesalihaya iltica etmeleriyle değîn ve sa'ir'el ka-yi Hindistanda serdarlar sulh ettiklerine bina' en anların hatırına ri'ayet zımnında bu da'ileri tarafından sulh olunmuşdur bu hassa zinhar anlarıyla terk-i cidal ve kıtalı icab ve ikbal ider bir şey yok idi.

Lakin 'adavet-i dini ve hays-ı batîni cihandan ma'lunların derunlarında hayalat-ı fasiide mazmur ve hilkat-ı asliyeleri fesad ve habaset ile mahmez olduğundan tabi'atlarında 'adalet ve kendüleründe ka'id olmayub bir vaktiyle hücum idecekleri eşkar olmağla bina' en 'aleyh serdarların 'amde ve cihan dide ve cenk-i azmudesi 'alichah-ı mu'alla calikah şem'i efruz encemin-i mecd ve 'ala nehlinde-i gülîstan-ı haşmet ve i'tila sülale'i havatin-i zeviye'l ihtiram nekave'i dudman-ı sadat-ı kirâm müşîr delbezir ve mağrib ve'l endebir-i seyyid-i gulam-ı Alihan bahadır ve şah Nurullah han bahadır ve rıf'at ve 'avali penah-ı şehamet-i dostkah Lütfi Ali bey han ki kıtal-ı nesarada kendüler ile şerik ve refik ve misdar-ı te'dib kerde şekavet-i tarik olduklarından 'arz-ı ahval ve istilâh ve takvîyet-i din-i metin için evvel diyarın tahf ve hüdâyası ile deryar hilafetkarar şehriyariye 'azam olmuşlardır tafsil ve ahval ve keyfiyatı 'arz ideceklerdir mamuldür ki himayet-i din-i Mübin için müşar-ı ileyhin iltimasları şerif-i kabul ve icabete makrun ve mesullerine müsa'ade'i hüsrevane

mebzul ola İngiltere küfrası kendü krallarının ittila'ları olmaksızın mekr ve gad ve vehile ile ehl-i islam-ı hükkamının memaliklerine mutasarrıf olub aksam-ı fitne ve fesada mürtakib olduklarına bina'en bu keyfiyatı iz'an ve anların mahiyetlerini 'ayan etmek için zikr olunan serdarane te'kid olunmuşdur ki İngiltere kralının evine gideler ve dahi Fransız kralının bir müddettenm berü bu da'ilerine irtibatı derkar ve kavm-i İngiltere ile mukatıl ve mücadelede şirket ve rekaketi eşkar olmağla bina'en 'aleyh hayriyyet ve enza'ları istitla' olunmakdan naşi şirdazan mezkur Fransız kralına dahi gitmek hevahişinde olmalarıyla kar-ı daran saltanat-ı seniyyenin meftur oldukları 'inayet-i şamileleri muktezası üzere serdaran-ı mezkur Fransız ve İngiliz vilayetlerine revana buyurulmak gerekdir.

Ve saltanat-ı 'azımanın 'amdelerine ya'ni mesned era-yı sadaret 'azmi erike ibra-yı vekalet-i kiraya emr-i ferman buyurula ki salif'ez-zikr serdarları huzur-ı Pertevlerine götüreler bu manzur derkahın serkarında ya'ni dar'el mülkünde sefayin ziyade çoktur eğer tüccarın ticaretler için nebder Basra mukarrer olur ise ya'ni i'ta buyurulu ise sefayin-i emd ve şedi sandal ve felfel ve hayl mesellü baharların irsali devam üzere 'amelde olacağı aşikardır ve her ne ki bu diyarın tehaflarından matlub olur ise emir buyurula ki cana minnet olarak irsal olunur ve bu nevahının deryası sevahilinde çok niyader ve iskeleler vardır evvel benderlerinden dahi her kağnısı manzur ve matlub ise hazırdır i'tasında kat'a terdad olunmaz ta ki 'ibadullah tahf ve nefayis her diyardan mahtuz ve bahre vera olalar.

Mukaddema icrasına mübaşeret olunub nakıs kalan necef-i eşrafda vaki' nehri hazret-i bu'ub'ed-din saki'i küsra emir'el mü'minin hazretlerinin dergahına dek hafira tedbir-i icra-yı mübaha tarafımızdan nebt olunmağla kendü mülazımlarımızdan birkaç nefer kimesneyi revane etmişizdir Bağdad valisine hükm-i fahkem kaza nevam-ı şahane sadır olmak gerekdir ki tarafımızdan evvel hizmetine ta'yin olunan adamlarımıza imdad ve i'anet ideler ta ki evvel nehrin kari tebzece itmame reside ola mişrak-ı islam-ı efruzi vakıf küfre suziren 'alemperverlik afıtab-ı cihanbani lami' ve metali' olsun deyü tahrir ider.

S.110 B.221

Taraf-ı hümayun-ı hazret-i cihandariden Prusya kralına yazılacak name'i hümayunun müsveddesidir.

Cenab-ı ber ferarende'i rayat-ı saltanat ve ikbal ve mümehhiz kenze'i bünyan-ı rasin-i hilafet bahir'el İclal tekaddisat -ı zata 'an'il endad ve'l ezdadın nevali'i ve 'inayet ve teradik-i kabz ve mevhetebi ve hazret sipahsalar cenud-ı enbiya ve fa'ide keta'ib-i me'ali münakıb-ı esfiya iki cihan güneşi ulu peygamberimiz Muhammed'ül Mustafa 'aleyh ve 'ala elihî ve sahibih'et-tayyib'es-salavat ve ümmeti't-tehayanın destiyari'i mu'cizat-ı 'amime'l berekatla ben ki eşraf'el beledan ve'l emakan ve iren-i medayin ve'l mesakin kıble'i cümle'i ve mihrab-ı teveccüh-i 'amme'i imam olan Mekke'i mükerreme ve Medine'i Münevvere ve Kudüs-i şerif-i mübarekin hadım ve hakimi ve hasret-i müluk olan bilad-ı selase'i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Bursadır anların ve nam-ı cennet mişam ve Mısır nadiret'el 'asr-i bihmeta ve külliye Arabistan ve Afrikiyye ve Burka ve Kirvan ve Haleb şehba ve Irak arab veAcemve Basra ve'l hassa ve deylim ve Dakka ve Musul ve şehrizor ve Diyarbakır ve Zülkaderiye ve vilayet-i Erzurum ve Sivas ve Adana ve Karaman ve Van ve Magrib ve Habeş ve tunus ve Trablusşam ve Kıbrıs ve Rodos ve Girit ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezayir ve sevahili Diyar-ı Anadolu ve memalik-i Rumeli ve hususan Bağdad Darüsselam ve cemi'an kürdistan ve Rum ve Türk ve Tataristan ve Çerakese ve kabartiyan ve Gürcistan ve dest-i Kıpçak ve eyalet-i Tatarada'ir ol havalilerde vaki' 'umum sığınak ve bi'l cümle tava'if-i Tatarın halife'i a'zam ve şehriyar sa'adet desar-ı mu'azzami ve keزالik etrafında vaki' cümle evimakan ve müzafatıyla 'umumen Bosna ve kala'a'i Belgrad dar'ül cihad ve sırb hükümeti ve anda olana kala' ve hasun ve bilad-ı Arnavutluk ve bi't-tamam Eflak ve Boğdan ve etraflarında vaki' kala' ve hasun ve ta'rif ve tavsifden müstağni nice beka' ve beledanın padişah-ı mu'addelet şeym ve şehinşah şevket 'ilmi's-sultan ibn'is-sultan ve'l hakan ibn'il hakan ibn'il hakan'es-sultan Abdülhamid han ibn'is-sultan Ahmed han ibn'is-sultan Mehmed hanım 'unvan menşur ve saltanatım tevki'i refi' sultan'el berrin ile müzeyyen ve pür ziver ve berliğ-i belığ mekarım tebliğ-i hilafetim nakş ve nekar-ı 'azimet izhar hakan'el Bahreyn ile ma'nun ve arayış gösterdir taraf-ı bahir'eş-şeref-i hümayunumdan iftihar-ı umerail 'azam'el iseviyye muhtar-ı kübra'il

feham'el meshiyye maslah-ı mesalih-i cemahir'et-ta'ifet'en-nasraniyye sahib-i ezyal'el haşmet ve'l vakar sahib-i dela'il'el mecd ve'l i'tibar hala PRusya kralı ve ma rakar ve yus berande burak ve roma imparatorluğunun baş kamraryosu(?) ve Hersek ve berinc ve selziyanın(?) baş dükası ve sa'ir vilayetlerin hükümdarı haşmetlü meknetlü Karader bey gavlilmus hatmet-i 'avakibe bi'l hayr ve'r-reşad ve Elham-ı ileyh sebil'es-salavat ve's-sedada tevki'i refi'i hümayunumuz vasıl oluncak ma'lum ola ki bu menzeleyi beka ve hakdan fena efrad-ı beşerden ferd-i efrideye müstemirren ve da'imen celuhka karar ve eram olmadıkça zahir ve hüve beda olduğundan 'am-ı müşfikiniz haşmetlü meknetlü dostumuz ve sadık-ı saf-i serir nehmez ferid raykus-ı sani cenabları bitakdir-i hüda dar'el hadus-ı 'alemden münezzil ahirete intikal eylediğini ve hakiki varis ve halefi olduğunuz cihandan kürsi'i krallığa su'ud ve zemam hükümeti derdest ettiğinizi ve iki devlet beyinde 'ale'd-devam cari olan merasim-i müsafat-ı mübteğasını saltanat-ı seniyyemde olan taviyyet-i dostaneniz kemal-i safvet ve hulus üzere baki idiğini ve merbut ve müstahkem olan mesalihanın bi'l mukabele ifasına hemam-ı şahanemiz mebzul kılınmak iltimasını müş'ar-ı dar-ı 'aliyyemizde mukim maslahatgüzarınız olub bu def'a orta elçilik rütbe'i mu'teberesiyle tarafınızdan kadri terfi' olunan kudret-i umera'il millet'el mesihyyede reyc-i hatmet-i 'avakibe bi'l hayr vesatıyla ba's-ı destiyar olunan name'i hulus-ı 'allameniz varid ve vasıl olub hala sadr-ı a'zam seture şeym ve vekil-i mutlak kavi-yi elham düstur-ı ekrem müşir-i mufahham nizam'ül 'alem tahim-i menatım'el imam Yusuf paşa ademallah te'ala iclale v asa'if bi't-tebid-i iktidara ve ikbale vesattıyla paye'i serir a'la-yı hüsrevanemize 'arz ve takdim olunmağla 'ammeniz müşar-ı ileyh mesellü hayr-ı hevah 'amme ve hassa ve ahlak-ı memduha mevsuf ile mevsuf böyle bir muhib-i kadrimizin kafdanında menalim olmamak eğerce ba'id-i 'an'il ihtimal olub ancak cenab-ı haşmetma'abınız gibi halef-i hayr-ı hevahın anların yerine kıyama muceb teselli olduğu mukarrerdir iki devlet arasında payidar-ı düstur olan bünyan rasin-i sellem ve müzafat ve safvet dostu ve Mevlana münferi(?) levazım-ı muhassalat ve tehhabın hanel ve tağyirden muhafaza ve vekayasına taraf-ı mehasanenizden güne beyt-i safiye derkar ise canib-i senure münakıb-ı mülukanemizden dahi bi'ayniha samimi ikdam ve ihtimam bir kemal idüğünü ve orta elçiniz muma ileyhin takririne havale olunan mukaddemat dostane ma'lum-ı şahanemiz olub bu tavr-ı muhabbet engiz ve lerfenar müddet amiz-

i bemine sübhane ve te‘ala tezayid-i nevad-ı canibeyn ve teradik tehab tarafına delil-i ittihaz olunduğunu ve bi’l istiklal krallık cenab-ı safvet-i nisabınıza müştekal olmasından mahzuziyet-i kamilemize metasammen işbu name’i hümayun ihlas meşhunumuz isdar ve elçiniz muma ileyh vesattaıyla irsal olunmuşdur inşa‘allah te‘ala vusulünde ‘ammeniz müşar-ı ileyh sadıkımız ile Devlet-i ‘Aliyyemiz beyninde hulus-ı kamile ve savfet-i şamileye makaren cereyan iden hukuk dostu ve muhalisat ve muhafaza şerut-ı ‘uhud ve peymana müteferri‘ levazım-ı mevalat ve muhadenet taraf-ı dostanenizden dahi mer‘i ve mu‘teber tutuldukça bu‘une sübhane ve te‘ala taraf-ı hümayunumuzdan dahi şiraze’i kaviyye’i muhabbet-i kadimenin ruz-i beruz takviye ve istihkam bulacağı mukarrer ve bi iştibah. Fi Evahir ... Sene 1201

S.111 B.222

Elhamdülillah’el ‘aziz’ez-zeref’el mülk’el mühyemin’el ‘atuf ellezi ce‘alme min hayramet yenhun ‘an’il münker ve bi’emrun bi’l ma‘ruf ve’s-salavat ve’s-selam ‘ale’l vesilet’el kübra seyyid-i ehl’ed-dünya ve’l ahiri ve ‘ala elih’el ebrar ve ashab’el ahyar.

Ve ba‘de fabehi tahiyat-ı nadiyah fi külli nadin ve ismi teslimat-ı meşmulet bi‘avatif’el vedad ila tilke’l hazret’el ‘uluviyye selil’es-silsilet’en-nübüviyye’el cenab’el emced’el es‘ad Mevla-yı Muhammed ademallah te‘ala iclale ve halled-i ‘azze ve ezfale fe’l münehhi lediküm tebriken bimevahatiküm’ed-dniyye’l mütezamminet li’d-dünyeviye ve’l uhreviyye ve hususan sa’i taltem ba‘anet’el cihadiyye ve erseltüm min nefsiküm melh’el ba ravd ve’n-nukud ve gayr amin fert muhtebiküm’en-nadiye des‘adin allah ez künte mazharan nekule te‘ala küntüm hayramat ühricebt-i nas fanet ma sdık’el zalik min gayr’en-nas fe’l-lazım fi ceht’el vahdet’el islamiyye ihbar makan ve sikun ve’t-te‘asid fima mekin lena ve leküm fi’z-zahir ve’l batin-i ‘ala ma hüve’l mesnun kalıncak cenabiküm izhar’el kadr-ı feth heze’s-sefir fehamdallah ve teşekküre ila heze’l en selm’el müsellemin vahab-ı müşrikun ena min’el mücrimin müntefemmun bel fahet beşa’ir’el ensar ve ruhleb-i velahat-ı dela’il’en-nasr ve’l istişar fe menlat-ı sudur-ı bimukaddeme habub-i riyah fevra’s-sürur fi’r-rağbet’el cenabiküm fi’l mesubat ve’l acur iktiza tahrir ba‘zı’l umur fi mektub-ı sefirina’l me’mur Azmi efendiye’l mezbur bi’arza ‘ala mesame‘aküm’el

haşimiye ve bendaker-i müstemiden himmetiküm'el muhammediye hays-ı ce'alne lisanen fi't-takrir ve vasıtatın fi't-ta'bir ve kan min hüsn'el müsa'ade'd-dalet banna ve eyyaküm 'ale'l i'da'i yed-i vahid ve nes'elallah te'ala min feyz-i fazlet'es-sübhan ve 'azze ihkas feth'es-samedani meyin-i bi'n-nasr ve't-te'bid ve'r-rayi's-sedir'el hamid. Fi Eva'il Receb Sene 1202

S.112 B.223

Revan hanı celadetlü Mehmed Han tarafından rikab-ı kamiyab-ı hüsrevaneye birader zade şeyh'ül islam Zeynel Abidin bey yediyle varid olan Farisiye'l 'ibare 'arzuhalin 'aynıdır.

'arza rasset-i kemterin bendekan ve ekalle gulama fedvi bimuvaffak 'arz-ı mukiman paye'i serir 'arş-ı nezir-i hilafet-i mısır Süleyman mekan-ı İskender basıyan dar-ı deryan-ı fazlallah 'ale'l 'alemin ve zalle fi'l arzin eşraf fer'i ikdas-ı hümayun-ı mir-i san ki inşa'allah'er-rahman saye'i beyza eser-i merahim ve iltaf-ı hüsrevani ve zalle mu'addelet kester-i işfak ve i'taf cihanbani bir mefarik-i cumhur-ı cihanyan ve kaffe'i 'alemyan ve bir ser gulaman-ı fedvi nişan ve çakıran ihlas-ı bünyan bir tevafukun ve saye'i kester-i bevde yevmen aklım nare ve memalik-i bi endaze bir keşür mahruse'i sultani mülhak ve tabi' ve ru'us-i menhus i'da-yı şevm-i nihad ve deşminan bed-i i'tikat bir istan Molla bey pasiyan Firdevs nisyan hakani yad-ı kercün ez te'bidat-ı feyuzat-ı sübhani ve takdirat-ı efzal-i yezdani dar'ül eman cuhur sa'ade bervan der kurb ve civar-ı memalik-i fesih'el mesalik zeyr hanım Süleyman zaman ... zallallahi vaki' ve lahık ez gayet-i 'inayet ve merhamet-i halifet'er-rahmani vüzera-yı haşmet ve celalet beyra-yı isabet-i era-yı 'azim'eş-şan ve ba şayan ve hükkm halliye'l erkan ez kadim'el eyyam ile'l en ba gulam-ı ihlas irtisam veya ve'd-decakir-i iradet-i fercam ezdir ülfet fasti der amade ba nihayet-i müddet ve dostu müluk meyd-i istez ve ezbehanet ba garaz-ı tamam ve ekram tam esas-ı 'adim'el indiras-ı mersus'el bünyan-ı ivan refi'el erkan mevalat ve ittihaddır muhkem ve müstahkem daşne-i ba risal-i resl ve resayil ve'l ba'as ve sefera ve vesa'il dahte der ayab ve zehab-ı neccar ve enba'is-sebil küşada ve ya'b-ı fetn ve inkılât der heryab-ı ber revî hal-i re'aya ve yera yabeste ki der mehd min ve eman esvede hal ve derister-i refahat ve istirahat fariğ'el bal-i bed'a köyü ve sena hevani

uyud ve halud Devlet-i caverani bendekan-ı kivan-ı ebvan-ı isman dad-ı sitafi meşgul bu da mebyaşında derin eyyam'el kalab ve bir mim ve sevş ve eşfeki hal-i memleket-i Azerbaycan derbiş-i kah naziriküma eser-i Feridun ferhan bir verdad kester ravhi feda-yı erfi' 'ala zuhur ve nümayan ve ezher taraf-ı hevatın ve hükkam enimer zebum yevmiye tahsis ve ila küfre kerciyye'i şevm-i heva-yı hud-i seri der ser-i Haftan-ı zulm ve tuğyan der bir kerde der bendamin-i temenna-yı ham ve erzevi nafır cam cekernecet ve del kebab ki yemker ve hayl-i bel bi'l cevri ve'd-dağl kala'a'i irvan ki der hakikat der-i derbend-i serhedat derm-i ves'ab-i nisyan enbet mersum ve bab'el ebvab-ı bilad ve emsar ibraset bahita'i festecer ve havza'i tasarruf -ı zevardır orada küfr ve 'inad der ravni rasebirun ve zahir liva-yı ta'nın ve fesad ki mu'tad duhur dest a'la ve ifraşına bemz-i himmet-i 'ibadullah ve ümmet-i muhammed ve tağmir-i bünyan din-i Mübin ve millet-i müsbetin ahmedi dost-ı erasetin-i cesaret bir evrede ba ezandeze hariç nihada kadm-i kefir daşte ki şahid-i meram hudura der ağuş kebir na hal-i meratib-i ma'ruza ra der zamir fesad-ı tehmir haviş-i muzammir ezha ravber vüza dişvar ve müş'ar-ı raste der bedre hafa meknun mübdaset ibn-i gulam ihlas-ı fercam-ı 'akidet-i irtisam-ı bi müsamahat ve mesalihat-ı mesluk daşte mesda' evkat-ı Ferhunde'i sa'at barba fetkan-ı muhassıl belnev misal eram-ı nişan-ı deryar-ı mu'addelet medar ebed-i karar-ı ikdas 'ala nekşet ba mimma mümasat ve medr-i medar der revan-ı mikrad-ı eknün-i meknun batını havreva izhar ve merkez-ı merkez zamir-i deruni ra işkar-ı bimakam-ı 'adavet ve 'inad ve tehzip-i bünyad-ı millet ve i'tikadır ramde bünyan-i tuğyan zahir ve a'la mübdaset cevvan ez cümle'i farz-ı 'ayn ve 'ayn-ı farz mi bevdi cesaret ve cerat benmerir ve nekariş 'arza daşet nemude bezil-i refi'a saye kester 'alemiyan vera min beni'a zal-i Efkani cihanbani hayn-i i'tisam zede ve ba mübdevari tamam-ı müteşebbis ve bimaşub 'ai şan Zeynel abidib bey biraderzade'i şeyh'ül islam irsal-i vekil hakiya-yı tevtiya esa-yı mübarek nekfan ikdas-ı teşrif-i 'ali verhi fedah-ı nemud istid'a ez kerim 'amim zallallah islampenah-ı 'alem era halayık amidkah-ı Süleyman destkah-ı cihan pir-i ecnaset ki ibn-i bende'i kadvi ra ez cümle'i gulaman-ı hilkat bekuş ve çakıran ihlas sevüş derkah desman cerkah-ı felek barekah bendekan erfi' eşraf-ı ikdas 'ali sultani ve ibn-i memleket ra der selk-i memalik-i vesi'el mesalik-i hümayun Teymur tali' hüsrevani menselek daşte ve mahub fermude mukarrer ve me'mur ferma bend ki berliğ-i belig vacib'el me'an ve'l itba' ez misdar ferman-ı feza cereyan kadr-ı tevan ikdas-ı 'ali ba

hüda-yı ez tabaka'i 'aleyh vüzera-yı isabet beyra-yı 'azimet ve haşmet era-yı müstahfezin serhedat devam-ı ünsiyet mevsum-ı muharesat mersu isdar ve merkum-ı ferman-ı bed ki hal-i memleket-i hucur sa'ide bervan-ı ez memalik-i mahruse'i ca ve ma fi padişah-ı islampenah İskender ve çakir-i ihlas sekir ez cümle'i mansuban ve feduyan-ı hasr ve cihanbani tebakid-i beliğa ve kad 'an ekide sipariş ferma bend ki herkah-ı ehadi ez hevatin ve hükkam-ı tuğyan beşrkah-ı mezrat ve san-ı küfre'i kerkiye meşbume'i hadelan nişan-ı dest-i yari himmet fe'az ve pa-yımız ehimmet bayin saman küşa bend-i bimu'avenet ve imdad ebniğlam-ı ihlas-ı irtisam ve müdafa'a'i müfsidin bed fercam müsara'at ve mübaderet-i nemude bedset yari-yi sunuf-ı kafzelat hazret-i bari-yi celle burhane ve mededkari ramah-ı ikbal bi zeval-i ebediye'l ittisal hasr ve 'adil 'ala ... mekkari 'azimallah şana bekla' ve kam'ı made an şekavet-i karin hazelan beşrikan kal-i bed dahte ravi besit ibn-i şan ra ev levş-i fesad-ı yed-i i'tikad-ı 'anad-ı mu'tad dekan-ı bab-ı şimşir deliran gaziyan-ı zafer nişanşeste ve pan sahte ki cumhur-ı re'aya ve beraya der taht-ı zal-i merhamet ve zeyr-i saye'i mu'addelet bendekan şerba mekan ikdas-ı 'ala merfe'l bal ve ferağ'el bal bisitayış-i renbaş ebzed mu'tad ve du'a kevi ve sena hevani Devlet-i cavidanı ibn-i bünyan-ı 'aleyh-i 'aliye Süleyman mekan erfi' 'ala ravhi feda-yı sultanı iştikal nümayiz ve sal-i lisal bimukarrer hadenat ve irsal-i erkam-ı mübarek-i meta'-ı vacib'el etba'-ı çakir havded beyn'el emsal ve'l akran ser bend ve mütemazi ferma bend ki muceb ez diyar-ı emdid vari-yi gulaman-ı sadakat nişan-ı keşt-i demim 'asr-ı ileyh ve'r-resul-i sanabi' sana'i nahve emre şu baki emra'd-du'a.

Hediye olarak gönderilen ispanya havi şakkanın 'aynı dahi işbu kağıdın zehrine kayd olunmuştur.

...

Mehmed

'aliceha refi' cayekkaha 'azimet ve devlet ve bisalet iktisnaha yekaniği ve 'atufet-ı destkahan ebu mesa baceha hali bir sane --- 'ariza'i bendkane hediye'i hakparane çün pa-yi melh zemur ez karar tafsil-i zeyl-i efmeşe bimashub 'alışan Zeynel abidin bey biraderzade şeyh'ül İslam.

İbra'i keşmir tevbedar .

Zer befet-i zemin

... ..

Neca keba-yı bendkan semeva'l mekan 'azimet ve haşmet ve ikbal-i dostkah vezir-i a'zam ırsal hizmet-i 'ali kebherde binazar reside beher nehvike mukarrer ferma bend-i mehnarne ki 'ayn-i mülâhat ve bimukarrer ferneheran her güne hademat-ı dostanere yad-ı şad ferma bendeki bitakdim en küşide ca nakşani hevahim ... baki eyyam-ı devlet ve 'azimet bir devam yad birabb'ül 'ibad.

S.113 B.224

Revan hanı celadetlü Mehmed Han da'ileri tarafeynden rikab-ı kemiyab-ı hüsrevaneye biraderzade'i şeyh'ül islam Zeynel Abidin bey yediyle varid olan faris'el lehçe 'arzuhalin tercümesidir. fi safer Sene 1202

Han-ı müşar-ı ileyh Anadolu beyleri ... payesi ihsanıyla menşur hakani isdar ve me'mur ... kılındığı ve mevr ve müş'ar yazılan ferman-ı hazret-i cihanbani 'asr ve mührünü defterine kayd ve işbu tercüme ve 'aynı ... hediye name'i külliyesinde mahfuzdur.

Padişah-ı Süleyman darar ve reyyan ve şehinşah-ı İskender paşayan ve cemşid 'unvan -ı fazlallah 'ala'l 'alemin ve zelha fi'l arzin halife'i ravi zem,n hazretlerinin hemişe saye'i beyza eser-i merahim ve iltaf-ı hüsrevani ve zal-i mu'addelat kester eşfak ve i'tak-ı cihanbanileri cumhur-ı cihanyan ve kaffe'i 'alemyan ve gulamdan fedvi nişan ve çakıran ihlas-ı bünyanın mefarik-i 'acizanelerine sayıban olub zeyr-i himaye'i hüsrevanilerinde esvede teşyin bestera asayış ve eman olan bilad-ı mahruse'i hüsrevanilerine nice aklım taze ve memalik-i bi endaze mülhak ve ru'us-ı menhus i'ade'i şevm-i nihad ve düşmana bed- i i'tikad-ı istan-ı mela'ik-i basiyande olması mukarrer ve muhakkak olsun bendekanın akl ve ahfer ve gulaman fedvi nişanın ezel ve kemter bu vechle 'arzuhal ider ki çünkü te'bidat-ı feyuzat'el hayye ve takdirat-ı samedaniyye dar'ül eman hahur sa'id ebru fi memalik-i feshiye'l mesalik-i sultani garb ve civarında vaki' etmekle halife'i

rahmanın gayat-ı ‘ianeyt ve merhametinden ol havalide olan vüzera-yı a‘zam ve umera-yı kiram ve hüküm-ı zeviye’l ihtiram kadim’el eyyamdan bivane gelince gerek bu gulam-ı hulus-i irtisam ve gerek ve’ d-decaker iradat-ı fercamları hiss-i efsu ve’l fete ri‘ayet ve meslek nihayet dostu ve mevrene insilaka dikkat eylediğinden canib-i Devlet-i ‘Aliyyeden iğzaz-ı tamam ve ikram-ı tam ile esas ‘adim’el indilas-ı bünyan vedad-ı muhkem ve erkan-ı ebvan-ı mevalat ve ittihad-ı müstahkem tutulub nice sinin ve sal-i irsal resl ve risa’il ve ib‘as-ı sefera ve vesa’il ile eyyab ve zehab-ı neccar rah-ı ebvab-ı suhulet küşada ve re‘aya beraya her babda infitah-ı ebvab-ı fetn ve inkılab ve ibtila-yı mehan ve mişak ve eza turabdan iden ezada olub kehvade’i eman ve rah esvede hal ve istirahat ve eram ve itminanda fariğ’el bal oldukları halde devam-ı eyyam-ı ‘ömr ve ikbal-i şahane ve kıyam-ı henkam ve şevket ve İclal-i mülukaneye iştilal üzere idiler bevva eyyam-ı deşub ve ihtilalde Azerbaycan memleketlerinin ahvali nezd-i Devlet-i ‘Aliyye’i ebediye’l istimrarda aşikar ve nümayan ve her taraftan bu memleketlerin hakimleri ve hannafi ve bitahsis ve ial Gürcistan olan erkil dedikleri şevm ve ve bi iman heva-yı ‘isyan derser-i came’i zulm ve tuğyanı devir idüb serhedat ravmek kelide-yi ve iran ve Azerbaycanın derbendi sediri olan kala‘a’i revani güna gün mekr ve ceyl ve belki enva’ı cevri ve rağel ile kendü habte tasarruf ve hükümet ve huza zabt ve teshir ve kudretina etyan ve ba‘de liva’i meknus küfr ve ‘inadı ifraşına(?) ve dayet-i şekavet ve fesadı bir raşne idüb ümmet-i muhammed ve millet-i ahmed ‘aleyh ve ‘ala elih ve evlada salavat’el mülk’es-samed üzerine hücum ve kal‘ ve fem‘i bünyan-ı din-i Mübin ve hadm ve selm-i cidran şer‘i metbene vaz‘i kadim şevm ve bu vechle şahid-i meramı keşide ağuş-i meş‘um etmek beyt-i fasidesi zamir-i mül‘anet tehmirinde muzammir ve nihad ve berde hifada meknun ve binihad tutulduğu vazih ve ‘ayandır bu gulam ihlas-ı fercam Devlet-i ‘Aliyye’i ebediye’l istimrarın serkarda olan vüzera-yı sa’ib’el era ve ‘azime-yi ka zaşneleri taraflarından mümanaat ve isgar olunmaz mülahazasıyla şimdiye dek tasdike ictira olunmayub müsamaha ve müsahile izharıyla tarik-i medar ve hüsn-i süluk-i mesluk tutulmuşdu.

Elhaz ... mesfur erkil han nam mel‘un zamir-i habaset tahmirinde hakkı ve senir olan habs-ı batını ve şeka’i kamini izhar ve tehzi-i bünyad-ı millet ve i‘tikad için makam-ı ‘adavet ve ‘inadda ref‘i liva’i nehumet ve edyar ve sevk-i feşun ‘atv ve festekyar etmekle mesfur hatta’i dilara-yı Azerbaycan ve zeyr-i himaye’i zall’el-

lehide düstura teşyin bestera min ve eman olana sa'ir memalik-i islamiyeye su'i kasdı eşkar eylediğini paye'i serir-i a'la-ya 'arz ve enhaya ictira ve ictisar ve 'amme'i 'alemyan saye kester olan zeyl-i 'inayet-i Devlet-i 'Aliyye ve damin-i merhamet saltanat-ı seniyyeye ihlas-ı tam ile teşyit ve i'tisam eylediğini ifade ve iş'ar zımnında deryar-ı hilafetkarar şehriyariden merhamet ve şefkat ümidiyle biraderzade'i şeyh'ül islam Zeynel abidin bey ile 'arzuhal bestar ve hakpayı tevtiya esa-yı tacdariye maneş cebin ibtihal ve iktifa gösterilür zallallah-ı islam penah ve kaffe'i müsliminin hasul-i makasıdına ümidkah olan padişah-ı Süleyman dostkah hazretlerinin kerim-i 'amim ve lütf-i 'aziminden istid'a ve niyaz şu vechledir ki bu bende'i fedvi nişan-ı Devlet-i 'Aliyye'i şamih'el erkanın gulaman-ı halaka yekuş ve çakıran-ı ihlas küşlerinden ma'dud ve mahsub ve memleket-i revan dahi memalik-i vesi'at'el mesalik-i şahane selkene münselek ve mensub buyurulub taraf-ı şahanedan berliğ-i belig vacib'el iz'an-ı ihsan ve kendüsü dahi tabaka'i 'Aliyye'i vüzera-yı isabet-i lüzum ve müstahfezin serhedat ravmeden şemerden olduğu ferman-ı kaza cereyan-ı kudret tevanin-i beyan buyurula.

Ve ol havalide olan vüzera-yı a'zam ve miri miran ve mirliva ve müstahfezin ve sa'ir zabitan ve hükkama bir kıt'a ferman-ı 'alışan dahi isdar ve mazmununda hala hahur sa'ade bervan-ı padişah-ı islampenah hazretlerinin memalik-i mahrusa'i cadirani'i hüsrevanilerine ma'dud ve mahsub ve anda hükümran olan mehmed han dahi çakıran-ı ihlas nişan-ı hüsrevaniden olub memleket-i mezbureye taraf-ı cihanbaniden mu'ayyen ve mansub olmağla havatin-i Azerbaycandan izhar-ı tuğyan ve 'isyan idene hükkam ve hananedan pürsebi ve küfre'i kerçiye hezellan-ı nişan revan hanına ve il ve memleketine isal-i mezerrat-ı ve etale'i pay ite'az ve hasaret kayd nerek olurlar ise han-ı muma ileyh imdad ve mu'avenet ve müdafa'a'i müfsidin bed-i fercama müsara'at etmeleri tenbiye ve te'kid buyurula.

Ta ki destiyari'i 'avn ve lütfiyari ve mededkarı ramah-ı ikbal bi zeval-i şehriyari ile o makule şekavetkar hezellan şi'arların küfr ve dalalet ve 'inad ve levs-i fesad bed-i i'tikadlarında besbet garba eyyan ve şimşir deliran gaziyan-ı zafer-i nişandan zehra'i eşkıya can olub taht-ı zal-i himayet ve merhamet-i mülukanede refah-ı hal ve ferağ-ı bal ile 'amme'i fukara ve re'aya deyma meyt-i 'ömr ve Devlet-i şahaneyeye iştigal ideler.

Ve her sal bu bendeleri mukarrer name'i ve ferman-ı cihan meta' vacib'el itba' irsaliyle beyn'el akran ve'l emsal ser bend ve mümtaz buyurula deyü tahrir ider.

S.114 B.225

Sa'adettü şerif hazretleri tarafından mezvedi başları ile gelen namedir tarih-i kayd. Fi 21 ... Sene 1202

Derkah-ı felek medar ve bar kar kerdün'el ezal-i 'aliya ila yevm'el karar türabına 'arz-ı da'i'i hulus-i mesa'i sadakatkarar haşimi asar budur ki cenab-ı rabb-i müste'an celle 'an -eşbeye ve'n-noksan efendimiz hazretleri evvel maye'i duh-i 'alem ve mucib-i asayiş nev'i beni adam şevketlü kerametlü muhabbetlü nusretlü 'azimetlü veli'n-ni'm kaffe'i imam padişah-ı 'alemnah haledallah hilafete ve ebed-i saltanat ila yevm-'el enbiya'i hazretlerinin vücud-ı hümayunların ikdar-ı kevniyeden masun ve 'adevi din-i Mübin ve bed-i hevah saltanat-ı şevket eynelerin sernekün eylemek da'vat-ı saf-ı mela'ik-i metan vacib'el ihtiram ya'ni muvacehe'i vecihe beyt'ül haram hal-i bimisal Kabet'el müte'al olan hicr-i es'adi hin-i istilam ve'ş-şam ve rükn-i makam ve neşvab-ı zemzem küzer-i eşam ve halef-i makam hazret-i İbrahim 'aleyh'is-selam kema ceyb-i 'aleyne istilzam birle 'an-i zamim'el kalb eda ve itmam kılınarak aksa-yı zimmet-i me'muriyet-i sıdk-ı haşimiyet-i lazime'i sence mefuz 'ahde'i şerefat-ı 'adenane'i ihlas-ı takvim olana te'diye'i haremata-ı 'aliyye ve tesviye'i meham umur-ı hicaziyyeden ahali-yi Haremeyn-i muhteremeyn ve mücaverin ve zavın ve tacirin ve katının -i beledeyn-i münifeyn te'min-i mal ve itminan-i hal ve refah yalleriyle da'vat-ı Nusret-i eyat ve fütihat-ı zafer gayat-ı saltanat-ı 'aliyyeye muvazebetlerine 'akd-i vasıta'i hizmet-i imadet-i haşimi asalet birle nembe te'ala istihsal rıza-yı hümayuna teşmir sak ihtimam ve gayret üzere olunub işbu bin iki yüz bir sal-i meymenet-i iştimalinin şehir-i haram lazım'el ihtiramında za'irin beyt-i 'atik min külli feth-i 'amık tevarid iden hüccac-ı müsliminin tamin-i mesalik ve sıyanet-i menasıkları hususunda dikkat-i tam ve ka'ide'i kadime be kanun-ı müstedime üzere hüccac-ı meserrat-ı menhacını medayin-i salihden istikbal ve muhafaza ve muhasesalarına meziyyed sa'ive ihtimam olduğuna gayrı hala veli-yi şam ve kabile'i salar hüccac-ı mağfired-i minhac-ı cennet mişam düstur-ı 'alimakam 'akd-ı vasıta'i nizam'el enam olan sa'adettü

hüseyin paşa beserallah mayeşa kullarıyla mukaddemce mekatibe ve muhabere tarikasına ri'ayet ve zevabit-i ihtiyat-ı muvafıka istihkamında takviyet verilüb allah'ül hmad 'avn-ı 'inayet bari-yi ve yemin-i teveccühat 'aleyh-i hazret-i şehriyariyle cemabet allah te'ala hüccac-ı müslimin me'munen ve masunen galüb Mekke'i Mükerreremeye şeref vusul ve tavaf-ı kadum ile tahsil sürur behcet mesul olub mah-ı zilhiccenin dokuzuncu mübarek sebt günü menazil-i rahmet-i sübhani ve mehabet-i mağfıret-i samedani olan damin-i mağfıret biramin-i ceyl-i 'arafında ba'dada'il cem'es-selatin gurub şemse değin muvakkıf Arafat vakıf ve rakfe'i müzdelife birle dahi 'akif olundukdan sonra menna-yı sa'adet-i mütenahide eda'i rence ashiye ve tehallık ravs-i mefsar tema nevs ile akibe 'abdiyye ve der'akeb merasim-i tavaf-ı ziyaret takdim ve hidmet eksa-yı beytullah 'ala vech'it-ta'zim ve üç gün tatmim-i mübaye'a'i menna-yı bereket iftah ile kesb-i maye'i inşirah ve te'diye'i rahi hamarat birle iktidah-ı ikrah ve bi'l cümle hüccac-ı meserrat-ı menhac tahsil maye'i ibtihac iderek bey' ve şeradan sonra beyt-i ma'mur hazret-i rabb-ı gafura destuda' ve devam-ı 'ömr-i devlet padişahı du'asıyla derkah-ı zeva'l celale teşekküre ikna' birle fahret-i ka'inat ve şefi' 'asat-ı 'aleyh'es-salavatallah ve ekmel'et-tahiyye ve't-teslimat efendimiz hazretlerinin ziyaret müstevceb-i şefa'atlerine beyt-i halise ile tevciye vech-i 'azimet ve andan dahi ka'id-i tevkif-i ni'm'er-refik-i 'inayet yezdani ve yemin-i hamem hazret-i evliya-yı ni'm-i mülukani ile mahsuben bi's-selam mava-yı kadimlerine 'avdet etikleri ve mebbe müte'al destiyu sal Ferhunde fal-i hüceste asar ki arazi'i hicaziyeye fevk'el matlub nüzul-i emtar rahmet-i bir ve derkar ve emniyet cemi'i iktar ve bahusus hüccac-ı müsliminin eyyabe ve zehab-ı te'min taraf ve isfar-ı ma'lum-ı merhamet-i mersum Hüdavendigâr buyurulmakdan ... mukteza-yı himayet 'aba ve mütbeğa-yı hamaset bilad-ı eyyam Devlet-i 'Aliyye'i cihandar ve henkam-ı saltanat-ı seniyye şehriyarilerinde hüccac-ı zeviye'l ibtihacın bu güne Tayyib-i hal ve refah-ı bal ile eda-yı fariza hac ve ifa-yı nesk-i nec-i 'ac etmelerinin kemal-i sürur haburi muhassı taraf-ı hümayunlarına raci' olmağla istihsal-i sürur-ı behcet mevfur hüsrevane lehine bervech-i mu'tad işbu du'aname'i 'adenaniye'i hulus-i ittihad tahrir ve tastir ve mezd dahi evvel ahmed ağa ve sani mehmed ağa kullarıyla paye'i serir i'laya ba'is ve tesyir-i ictisar kılındı ve innallah'er-rahman destiyar-ı Tevfik-i 'inayet yari ve rehberi'i hamem hazret-i şehriyariyle icra-yı gayret-i hamıyyet imaret ve iga-yı hizmet-i lazıme sedanet

hususunda re'aya v efukara ve cemi' 'ibaddan taraf-ı hümayuna haleb du'a-yı hayra ile istihsal-i rıza-yı 'aliyyelerinde mevnekasal ve teğafil olunmadığı ma'lum-ı mülukane buyuruldukda sabık ve lahık 'aruzat senaveri muhtevi olan mevad-ı mühimmenin meşiyet nizamı hususuna ta'lik irade'i hümayun ile iktiza iden o emr-i 'aliyye isdar ve ihsan buyurulmak bbaında emr-i ferman-ı men leh'ül lütuf ve'l ihsanıdır.

Ed-da'i-yed'd-düvele balimi eş-şerif sürur bin müsa'id şerif-i Mekke'i mükerreme.

S.115 B.226

Tarfa-ı şahaneye sa'adettü şerif hazretleri tarafından Surre emini ağa yediyle bir mu'tad gelen namedir. fi tarih-i kayd. 31 Cemaziye'l-evvel Sene 1202

Ba'is-i asayış-i 'alem ve muceb eramiş-i nev' beni adam olan şevketlü kerametlü muhabbetlü 'azimettü kudretlü nusretlü veli'n-ni'm kaffe'i imam zallallah fi'l 'alem-i padişah-ı islampenah haledallah hilafete ve ebed-i saltanat ila yevm'el intibah hazretlerinin rikab-ı kamertab hümayunlarına 'arz-ı senakari haşimi esar budur ki mukteza-yı şan-ı Devlet-i 'Aliyye'i mülukani ve mübteğa-yı saltanat-ı hüsrevani 'amme'i enama mebzul buyurula gelen en'am-ı 'aleyh ve ihsan-ı seniyye'i hüsrevanilerinde hissedar buyurulduğumuza bina'en beher hal meymenet-i iştimal mazhar-ı 'inayat-ı veli'n-ni'mana olageldiğimiz minval işbu bin ilkifiz bir hal-ı Ferhunde falide dahi bahr-i felzem-i iltaf padişah-ı feyzan ve nur fevrenin-i i'taf-ı şehinşahi lem'an idüb bervech-i mu'tad ve teşrifat-ı 'inayet-i ittihad-ı hümayundan kamet-i ihlas şeref-i ihtisas-ı senaveriye tahsis byurulan semur-ı muceb'es-serude duhte hil'at-ı müverres behcet-i mülukani ihsan-ı hümayun buyurulduğunu müş'arname'i 'inayet-i 'allame'i cihanbenah hüccac-ı mesut minhaca mahsuben ta'yin buyurulan kaftan ağası İsmail efendi kullarıyla şeref necşa-yı vusullerinde resm-i mu'tad haşimi nezağ-ı hulus-ı ittihad üzere enva'ı ta'zim ve İclal ve evza'ı tekrim ve ibtihal birle ba'de'l iştigal zeyb-i efza-yı revş-i mübahatim olan hal'i mefahir-i hümayunu re'is'el mal 'azzu ikbal-ı sıdk-ı iştımam oldukda 'ömr-i devlet padişahı kıyam ve muvazebet ve fekk-i hitam zerrin-i kam name'i hümayun-ı 'inayet meşhunu kıra'at ve mazmun-ı şevket makrun müvehhib nemunu cümleye efham-ı

işâ'at olundukda hakk-ı da'iyenemde senuh iden teveccühat-ı 'aleyh-i mülukanelerinin eda-yı teşekkürüyle da'vet-ı Nusret-i ayat-i cihandariyye müdavemet üzere mefuz-ı 'ahde'i ihlas-ı haşimiyet ihtisasım olan hedamat-ı mesrude hazret-i evliya-ye'n-ne'maneden idare'i umur-ı hicaziye ve hüccac-ı müsliminin eyyaba ve zehab tahsil-i emniyeleri hususuna ve katan-ı Haremeyn-i muhteremeyn ve sükkân-ı beledeyn-i münifeyn fukara kullarının itminan yal ve refah-ı hal üzere devam-ı devlet padişahı ve mazhar-ı fütüvvet-i Nusret-i şehinşahi du'asına meşguliyetleri hususuna katan gayret-i dermiyan-ı himmet kılındığı vallah'ül hamd 'avn-ı 'inayet-i sübhani ve yemin-i teveccühat-ı hazret-i hüsrevani birle işbu Sene'i mübarekede senin-i sabıkadan ziyade hüccac-ı müsliminin eyyaba ve zehab tahsil-i emniyyet ve eda-yı fariza hac ve ifa-yı nesk-i secc ve 'acc birle 'avdetlerine değin nefis-i Mekke'i Mükerrermede ve menna-yı sa'adet mütenahide hayn-ı ikametlerinde Tayyib-i hal ve safa-yı bal üzere eda-yı ma fi'z-zamirleriyle nice bba-ı ma'l oldukları eğerce reside'i sem'i hümayun ve bi'l mükaşife ma'lum-ı şevketmakrun olacağı iz'an senaveri olduğu gibi hizmet me'muresine takdim-i tam ve izhar celle gayret ve ihtimam ile ahali'i Haremeyn'eş-şerifeyn ve mücaverin ve za'irin ve tacirin ve cemi'i sadirin ve ve varidinin istihsal-i emniyet ve refahiyetleri birle taraf-ı hümayuna isticlab-ı da'vat-ı hayriyye 'akd-ı vasıta olduğunun mükafatı iz'af taraf-ı hümayundan zuhur ve bürüz ideceği meczum kerde'i yakın da'i olmağla dakika fevt olunmayub min külli'l vücuh-ı istihsal-i rıza-yı hümayuna teşmir saf-ı himmet ve leylen ve neharen terk-i cevab rahat olduğu ma'lum cihan era-yı hadivanileri buyuruldukda merahim-i 'Aliyye'i mülukani ve teveccühat-ı seniyye'i hüsrevanilerin fark-ı mübahat-ı senakar-ı 'adenani üzere derkar buyurulmak temennasıyla paye'i serir i'laya merdha'i canyan-ı niyaz-ı evliyayede emr-i freman men leh'ül lütf ve'l ihsanıdır.

Ed-da'i leyde fe'al belkmed eş-şerif sürur bin müsa'id şerif-i Mekke'i Mükerreme.

S.116 B.227

Hamd'el-lek yamir ce'al'el beyt'ül haram-ı müsabet'en-nas ve emna ve emr-i halile ve ezn-i fi'n-nas ba hac yanun ricalen müteveşşihin kalayid'el inkıyad ihsanen

ve haSenen ve's-salavat ve's-selam 'ala fazl-ı min vakf-ı bimuvakıf'el hayat ve taf-ı ve sa'i ve nal min mevlahu ma temennah min şuhud'ez-zat ve 'ala elih-i'l müteferri'in min zelik'el asl'el asil'el mukaddes meni'i 'uyun'el ervah'el kudsiye ellezi hüve 'ala kava'id'el mahbuniye kad te'esses ve 'ala ashabe'l müşeyyidin ledine kavim'eddallin benur-ı hidayet-i ila sarat'el müstakim mataf bi'l beyt'ül 'atik tayif ve --- civara min havadis'ez-zaman külli halif.

Mevlana's-sultan halife'i resul'er-rahman

Ve behm-i netevessil-i mütemessikin baz yal-i beyyinat'el mutahhara müteşefi'in bi'l makam'er-refi' ve münzeme müstecara ve hicre ve hicre ve zemzem münezzel'el kulub'el münkesire rafi'in'el elf-i ba neva'ed-da'vat'en-nübüvviyet'el müstecaba dari'in bi'l huzu' ve'z-zele ve'l ibtihal ve'l inaba mütemellikin bi'l i'tab'el merfu'at 'ala a'li tayaf-ı letayif'en-nuraniyye yalkin-i ba'irat'el habbet ve's-şevk ila tilke'n-nefehah'el hamdiye sa'ilin min feyz'el fazl ellezi 'ömr'el vücud-ı ihsan ve 'ömr-i zerat'el vücud-ı cevde ve imtinana in tedimallahım de'amim'el millet'el islamiyye ka'imet'el vücud ve teşyid-i erkanihan yemin-i ihtisa Mevla min halasat'el hassat basdanet-i beyt'el haram ve ravzat-ı sahib'el halk'el 'azim ve'l cevd-i yetimet-i 'akd'ez-zaman ve şems-i efk'el hilafet 'ala kaffet'el Ercan-ı zallallah'el memdud ve bisat ellezi hüve ma'den'el kerem ve'l cevd-i safvet-i hulefa'i iktar'el arzin insan-ı 'ayn'es-saltanat fi'l evvelin ve'l ahirin cemal-i mehafil-i 'azime'il mülk ve tiraz'el 'isabet-i hülasat'el hassa min külli malik ve memlük'el cami'i neş'et'el kemalat ve'd-dami' ceşat batıl bisamsam 'azme'l kavi min külli'l cihat-ı malik-i müluk'el memalik'el isalmiye şarken ve garben ve rağim'en-nevf'ez-zarağmet min cemi'el enam 'acemen ve 'areben Mevlana's-sultan bin'es-sultan bin'es-sultan'el mansur'el mü'ebbed'el muzaffer'el ma'an'el mahfuf-i bisunuf-i 'avatıf'el vahid'el ehad'el mülk'el mahmin-i dayan allahım(?) adem-i bidevam garra ve beka'i suğur nağve'n-nuğur basema ve erhas-i seyf-i 'azme rakab'el fetet'el bagiyat'et-ta'ie rahzat-ı hasma ve ec'al-i devlete mahfufet-i bisunuf'el iltaf'el ileyh vusulüne menşuret'el vebniha 'ala mefarik'ed-dehr beryah-ı imdat'el ahmediye emin ama ba'de fema'ruz muhallas ellezi 'acnet-i tabnet bima en-nur'el memhas 'an'iz-zayıf kabl'en-nusur ve't-tekevvün ve'l muhabb'el matbu' 'ale'l inkıyad mahfuzen min'et-tağyir ve't-telvin inna maazallah'el meşkur ka'ima 'ala saf'el ced ve'l ictihad

mebz-i la emakana vechde ila mafiye rahat'el katnin ve'l varidin men cemi'el fecac min külli vad ve inna vasl-ı cemi'el hüccac min külli fec-i 'amik raflin fi celabiyet'el eman mahfuzin min külli te'avik ve vakfu bi'irfan yevmen bila aşıyan ve efazeva ila müzdelife min hays-i efaz'en-nas-ı melbeyin muhallebin zakirinallah te'ala fi'l müş'ar'el haram fabezin yemdi cemadihim ve dec-i zahayahim 'ala ekmel neske ve imma-ı nizam ve kusur ve erma kasr 'ala ehadminhüm halil ve ahkir ve taffu ve sa'ave mütmiğan-ı bekran-ı tehmid ve't-tesbih ve't-tahlil ve't-tekir ve 'ad ve ila menna bimescid habfeha min'el mehavik ve batev şakirinallah 'ala manalehüm min feyz'el elhi emnin-i min cemi'el mevani' ve's-sevarif ve ana teşrif'el muhallas bima habtiye 'aleyh'el amin min'el hil'atin'el fahiratin ve'l kisveteyn'ez-zahiratin libas'ette'bid ve't-temkin fekabelhima bimezid'el ihtiram ve't-tecbil ve iktisabihima 'ala iktafa fi meclis-i zamir-i a'yan'el 'avalim min seyyid şerif ve hayr-ı halil ve telbet mihkemat'el emr'el meta' vacib'el imtisal ve'l ittiba' ve telkat-i mesa' o emre ve tevahibe ve hit'ah'ez-zus-i imtisal el kavle te'ala ve eti'ul ... ve'r-resul ve üli'l emrminküm iclalen ve ma'tiye ve na ramnariye's-sa'adet ba ihya'l mela'i eni'l kay ila kitab-ı kerim ve işrikat'el arz-ı nebur ve beha ve ehtezet ve rabt ve enbetet min külli zevç-i muhabbet ve ta'zim bima hasl'el muhallas'ed-da'i mertebâr 'inayet'es-sultaniye'l izalet ekyat fi medar'es-sa'adet ila a'la'l meratebet'el ileyh ve vuslat'es-sarar'el mukarrere hasbima-nutk bi'l emre'l meta' harre ve vüz'at 'ala müstahkiha kema nutk bi'l emr'el 'aliye'l haviye'l cevahir'el ilfaz ve allali bimeczed min nazar ilkasibin'el hayrin ve külli min şeyh'ül Haremeyn'el muhteremeyn ve 'ilm-i 'ali min vasl-ı ileyh nasibe bi'l haz'el ahmer kema efsah 'anh'ül menşur'el hakani ve karar ferfe'ave ekf'ez-zelt ve'l inkisar ve nadev bi sultan'eş-şevk ve'l iftikar müteveccihin bikulub-ı haşi'a ve 'uyun-ı ha'tele bi'uyun bari'a'i ila min sem'i münacat'es-sa'ilin ve tasizi hevac'et-taliyin in şemus'ed-devlet'en-nanemaniya tali'at fi afak'es-sa'adet ve seyuf-i ceyuşeha mansuret'el i'nak'el küfret-i kati'a beda'i ve in'ada lem bezl'el muhallas'ed-da'i müsteclima(?) salih'ed-da'vat min cem'es-sulha ve'z-zehad min'el katinin ve'l varidin fi eşraf'el hazrat bi'd-deb 'anhüm fi 'amir'el evkat ve ref'i eşkıya i'rat ve gayrihim min sa'ir tavayif'el mezerrat fi cemi'el halat ve mare lev bi emr'il kari ve müb'as seyyid'el veri ra felin fi celabelib eman ve'r-rahmet-i müşkilin fi'l ma'ir'eş-şerifat ve ekl-i minhüm raciyele mesliye necaha zakirinallah kıyamen ve ku'uden ve 'ala cenubihim tenza'if lehüm iksinat min feyz-i fazla ve vafir na'mane

fercin bima minhüm mevlahüm min cemil setre cezil-i ‘ata’i ve inna vasl-ı kuduvvet’el emacid ve’l a‘yan cente akrana min rusa’il bevvabın zü’l mecde ve’ş-şan el hac İsmail Surre emini ve rani‘at cemi‘i ma hüve fi ‘ahdeye ve emanete kema satr ve hararve katib’ed-defter zeyd-i kadre ve lem yez’el va nect-i istar ena’il-leyl ve etraf’en-nehar hatta ‘an lehüm’el mesir ila evtanihim ve da’nihim’el işvak ilaeflad ikbadihim ve ‘azmed ‘ale’t-teveccüh mefkuran lehüo ma selef min’el hafevat ve hatf-i bihim ha’if’el kabul in ne’l hasetat-ı yezhin’es-sat-ı mashubin bi’l iltaf’el haziye mukallibin yağlub-ı şeykat ila ziyaret-i kabr-ı cedna hayr’el yeriye sallallah ‘aleyh ve ‘ala elihı ve sahibih mahic-i hac ve lebi ve hellel ve kebir ve taf ve raml-i sa’i beyn’el mürüvvet ve’s-safa ve halak ve ma kasr-ı muhammeden limen min biheze’l hezemat’eş-şerife ve ithaf min ihtar min halifet-i biheze’t-tahf’ez-zarife nahmede in akrina ba şeref-i bek‘at taht-ı kabt’es-semma ve ehline dar’el makamat min fazle hays-i tenezzül envara’z-zatiye ba neva‘as-safat ve ’l esma ve nesle sencane buçuk civariyete’el haram ve neşfi‘ besre’l intisab ila şeref-i cernume gala cevherha ‘ala cemi‘el enam in ceğal devletiküm mahfufe ceyuş nasr ve savletküm menşurat’el vetbeha ‘ala mefarık’ed-dehri ma zalet-i deva’ir’el eflak teşmin’es-siyadet’el ahmediye fi evc’es-sa‘adet tali‘a ve bedvera devlet’el muhammediyye envarha fi efik’el ‘azze sati‘a ve sallallah ‘ala efzal min rakkiye ila in sem‘i sarif’el ikdam ve hutab-ı tekrimen ve ta‘zimen ve ma erselna – rahmeten li’l ‘alemin yeden ve ihtimam ve ‘ala elihı’z-zeyyin bu cevdehüm tahfez iktar’el arzin min’el afat’es-semaviye ve bitayyib-i enfasihüm tedfi‘ külli akt ve beliyye ve ashabe’z-zeyyin biseyv fehüm fenheva bilad-ı şarken ve garben ve fazva bimakam radiyallah ‘anhüm ve ruzu‘una ta‘zimen ve habbe tahriren Fi Evahir-i Zi’l hicce’l haram hitam-ı sena vahid ve mi’eti ve elf min haczet men leh’ül ‘azze ve’ş-şeref.

... .. şerif sürur bin müsa‘id’eş-şerif-i Mekke’i ...

S.117 B.228

Taraf-ı şahaneden tebyu sultanın varid olan namesine cevab olarak yazılan name’i hümayunun müsveddesidir.

Asaf-ı bedayi‘ hamd ve sepaş ve ecnas-ı sanayi‘ şükr-i bikıyas hazret-i efrid kar-i berra ki şehab-ı sakıb-ı musaddikat hükümdaran din ve ercim efendi’i i‘da-yı

şeyatin-i eyyin kerdanid ve afitab-ı 'alemziya-yı muhalisat-ı ferman-ı fermayan-ı dindar vesile'i ref'i zelum vücud-ı deşminan-ı millet peygamberi fedsur ve salavat ve selam mehmed ve şemar ve vüruduna ma'dud ve besyar bir ravza'i serdar-ı icnad-ı vücud ve kafil sa'l ezkar van cevd-i mehmed'el ma'dud bi'l makam'el mahmud ve bedal-i lazım'el kemal ve evlad vacib-i celal ve ashab.

Cenab-ı imaretma'ab eyalet-i nisab-ı hükümet-i iktisab Devlet-i intisab nasır'el islam ve'l müslimin 'avn'el garat ve'l mücahidin hami'i memalik-i yetn-i Hindistan 'ale'n-nişan penbu sultan'el izalet-i rayat-ı nasra mütehazziten bünsayim ikbal ve maberihat-ı i'lam-ı 'azze meftuhat-ı ba sebeb'el İclal ba'de eza- belağ sunuf-ı da'vat-ı zakiyat-ı şahane ve eza hüda zarub-ı teslimat ve efyat-ı padişahane ki ez eş'a'i barka'i inne mecalis-i yeganiği ve ihlas ve mahafil-i ittihad ve ihtisas-ı deşk meşaddik hurşidimiz ve mahsur-ı metla'ı bedr-i müstenbarayid bir zamirimiz hüve bedayad ki sahife'i şarkiye ve nemika'i münifeki matla' afitab-ı muhabbet ve vedad ve meni' enhad-ı safiye'i müddet ve ittihad-i bed dar-ı eşraf-ı ezman ve lütf-i avan bimashub-ı sefaret-i mefahir'el umera'il kiram meraci'il kelira'i infiham seyyid-ı gulam 'ala han ve şah-ı Nurullah ve Lütfi Ali bey dam 'azhim biraye'i yevş-i semt-i vusul var-i mağhavi 'ibarat zengin ve isti'adat-ı mü'ellif-i tazmin iki rayiha dostu bimişam-ı mevalat-ı mirsad demmağ hab ve vala mu'tırar mazmun belagat tazmineş ve bat ala' şumul-ı keride iş'arına ez za'af evlad-ı timar ba ve me'el na fehme'i ba'zı hükkam-ı der aklım Hindistan nesari-yi bedkiş kat'a zemin sevahil-i derya behile'i ticaret-i istihsal nemurunda tedriç-i benadır 'azime'i Hindistanda bahita'i teshir der evredend ve cevn-i bizzat hamiyet-i ağaz ve celadet-i tiraz deyhim memalik-i betn-i delara ve serir-i hükümet in hudud ve ve innema erasete ve ziyet-i tamam yafina ezmin-i niyyet-i halisa ve 'azimet-i sadıka ez şimşir fetuh-ı ceyuş-ı mansur ... na mübarek küffar eser-i fahr ve izmihlal hasıl kerdid ve bir müşbeğa-yı ve la buçuk'el mekre'es-sa'ie'l bahile şiraza'i cem'iyet in yed-i kişan-ı şikeste ve kerde bişmar ez reşminan din vasıl dar'el bevar keşne nekaşet-i kelk bedayi' asar-ı keride razi'a'i cemile husul-i irtibah ve Ferhat ve vesile'i celile'i nemuşadi ve meserrat şedde elhamdülillah ellezi sıdk ve 'ahde ve nasara ve 'abde ve 'azze cende cevn-i der kathe'i zuhur ez kemal ihlas inne cenab-ı guyur enkune fütuhat-ı ravenmud mukaddemet enva'ı hayriyet ve bera'at'el istihlal gayta fevz ve Nusret hevahid-i şeddi ümide sadıkan ve rica-yı ve esk-i est ki besa izin cemal-i 'arayış-i neserrat der

hisar vah şa fevz-i galibiyet içtinaneke hatır-ı hevah kaffe'i ehl-i iman ve müsted'a-yı cümle müvahhid ünset tescencil hasul ve mücella-yı me'mul celuh kerkirde ve enceded bab-ı mukaddemat-ı ref'imuhasamat-ı ezmiyan ehl-i islam ve küfre'el am tebzil-i bisulh ve safvet-i mücerred bemla hata'i pas hatır-ı serdaran Hindistan ki vasıta etfal mücadelet ve baki'i mübani mesalihât-ı şedend-i hasıl şidde nekar-ı şeydenid-i kalem ezha reşide bevd-i bifetva-yı sulh-i hayr vuku'u eyn güne emr-i muceb refah enam ve ba'is takvıyet ehl-i islam müşir-i innallah'el mülk'el guyur ve şerhi ki ba kerde müşrikin eğerce serir reşte sellem ve safvet-i mün'akid şedde lakin sebeb-i 'adavet-i dini ve habsi batını henüz hayalat-ı faside necatir-i nesari-yi yedsir meknun ve muzammir ve bi i'tidali ibn-i ferik ez cediti peşterset bezir izhar-ı mikşet ekran kerde mekerva 'akd-ı müselleme ve mesaliha ra ba nekşet tezvır-i münehhâl vücubevar sellem ve safvetir-i enca şan ve ihtiyal-ı mugayyir ve muhtemel sazend şe'emet-i nakz-ı 'ahid ve tahkir-i mevade'a deryar-ı hud-i peyda ve rahsare'i feheva-yı ve mekkir ve o mekkirallah vallah hayr'el makirin der enbiya'i zuhur celuh nema kerde ve anca deryab-ı icra-yı nehr-i mişhed şerif-i nevşete bevdayinhim ez cümle asar-ı 'akidet-i rasneha'i in zeyde'i ehl-i salah ve i'tikad-ı set-i cevn-i tafsil-i keyfiyet berayenbe'i itla'ı cehre nemude ve fetk ve ratk mesalih-i mevali 'arak-ı yecde'i esamil-i istidad(?) ve ila ve işan Bağdad bevde ceht-i beyan inne yerliğ yed-i setur mükerrem vezir Süleyman paşa vali'i Bağdad ve Basra ve Şehrızor adamaallah te'ala iclale semt-i isdar b afet risale'i ecma neş-i teşiruh ve tefasil-i neyubet ve tebeyyün ve Rumuz-ı 'ibada eş-i tevzih ve ta'yin minmayid cevn-i Devlet-i kaviy-yi şevket-i Osmani ve saltanat ve fi kudret-i hakani ez tulu' tebaşir sabh-i zuhur ve teberra cihan telnevi saltanat-i me'ali vüfur-ı hamışe yesayid din-i Mübin Ahmed ve teşyid millet-i muhammedi temşir-i cihad ra bigalaf ihmal-i idha nekmerned semend-i himmet ve nehmeter ecmid en fesih gaza asazid nedkevi nasr ve fütuhar içükan(?) ve nasrına hüm fekanevahüm'el galibin ha'iz ve besirhad olunan Hizbullah'el an harbAllah hüm'el meflahun vasıl ve fa'iz keşendayin-i muhibb-i neyz-i ez kemal-i himmet tarik-i gaza ve minhac-ı ecdad ve eyar mesluk-ı naşiyet Rusya seberuke düveye sıfat hayl ve had bigara peyşe ve leyl ne nehar iğfal-i İslamiyemiz ahyal ve endişe sazende bir ihtimami'i Tefvik vallah-ı 'aziz zü intikam ba küfre'i Rusya metariha'i harb ve kıtal ve tertib-i mahafil peykar ve cidal ve enbet ve ba füşun encam-ı şamar veya cevş-i düşman şekkar bivilayet en kafir bed teba ve hezelan şi'ar-ı hücum-ı fermayım

bimu'avenet fazl-ı elhi bir aklım 'adevi şeri'at-ı celbib ellehi ra'yet-i fevz ve nusratıra karin efz ersadinim inşa'allah te'ala 'avn ve 'inayet badi baveri ve Tevfik ve fazl kerdkar(?) istakiri mikend ki ezan-ı kavm-ı zal ve fırka'ı ehl-i zalal ahz-ı intikam mektim cevni cevni diyanet-i islam fima beyn-i ceht ve hiddet ve bekriniği ve hüsn-i 'akidet-i cami' ve cevhe ittihad ve safvet-i tarafeyn bevde ez in sebeb-i mukaddema mezkure kalemi ve bicanib-i sahih'el 'akidetra i'lam-ı nemudim ta ki bimukteza-yı hulüs-ı taviyyet ve müniva-yı safvet ve diyanet bımansuri 'asker-i islam ve mefhuri cenud-ı küffar'el 'am ba teveccüh ve huzur-ı hatır-ı ez sadat ve 'ulema ve salaha-yı in Diyar-ı hayr-ı tab(?) asar-ı isticlab da'vat-ı Hayriye mikenned nafi merabeti ki ba takrir sefera-yı mu'azzi elham-ı mefhum keşt sur-ı acube şan ru sahife'ı ezhan in 'alicanhan ez canib-i vükela-yı ibn-i Devlet-i kuvve şevket-i nakkariş(?) pezir-i beyan şedir pişkah zamir ez bitakrir işan-ı mekşuf hevahid-i şidde çün garez-i tarafeyn ez irsal name'ı ve sefir feth-i ebvab iştabi'ı canibeyn ve küşad-ı durub-ı mevalat-ı tarafeyn bevde allah'el hamd ve'l menna hasul-i bendir fet sefera-yı muma ileyhim her yeni hademat-ı me'mure'ı hud-i aysir hadd-i kemal-i isal kerdend ve me'zun gavr ve insiraf in canib mal şedend cevni makasid-ı canibeyn ve mü'eddib-i tarafeyn bisahayif(?) havatır ve sahayif-i zemayir-i mersum ve mer mevzat ve mevhumat-ı zahir-i ma'lum-ı mekişet-i deva'ı'ı meyl ve muhabbet ve menfa zinat-ı diyanet ve 'akid-i meharrak-ı silsile'ı ve ittihad-ı keşt eyn-i name'ı ihlas-ı hitama semt-i isdar ba fet pes-i ezin me'mul inhiya nest ki riyaz-ı muhabbet ve veadad ra müraselat ve mekatebat letafendir nümanid(?) ve ahval ve keyfiyat-ı lazıme'ı rayevisatet vali'ı ve'l eşan tahrir rand-i semit-i vusul-i hevahid resid baki hamışe i'lam-ı islam mansur ve elviye'ı küfr ve dalal-ı makhud(?) yad. Fi Evahir cemaziye'l-evvel Sene 1302

S.119 B.229

... .. şahane mukayyid

Şevşi ve Karabağ hanı İbrahim Halil han damat-ı me'aliye hükm.

Siz ki han-ı hamıyyet nişan müşarı-ı ileyhesiz bundan akdem deryar-ı 'atufetkarar tacdaranemden teşrifat-ı seniyye ve 'ata-yı behiyye ile isdar ve irsal olunan misal-i lazım'el imtisal-i şahane ve sadr-ı a'zam ve vekil-i mutlak ve serdar-ı

ekrem tahriratına cevab olarak bu def'a dar-ı 'aliyye tarafınızdan ve hannan-ı Dağıstan ve Azerbaycan taraflarından varid olan mu'arızat musaddikat-ı gayat-ı makabihiminde eba ve ecdadınız öteden berü bir hanedan-ı rashat-ı bünyan-ı Devlet-i 'Aliyye ve dudman-ı muhallid'el erkan saltanat-ı seniyyenin fe'am celilesine mazhar olagelüb siz dahi eba ve ecdadınız eserine iktifa ile siz ve evlad ve ihkadınız emr ve tehyi şahaneme imtisar ve metave'at ve can tenvi ramk bedend oldukça haremat-ı din beyn'ed-Devlet-i 'Aliyye ebed-i ferinde sarf-ı ma hasıl meknet eyleye hakikeri ve bir müddetten berü tinet-i asliye ve heybet(?) deryasında merkez olan habaset ve mülgatını icra fikr-i fasidiyle beyza'i islamiyeye su'i kasdını ba'zı mukaddemat-ı kasideye teşiyyet iderek izhar ve i'lan iden gerek erkli han-ı müfsidet nişan ve gerek mütefekki olan Rusyanın har ve kam'ları hususlarında ve gerek sa'ir taraf-ı Devlet-i 'aliyyemden her ne hizmete ve teveccühle harekete me'mur kılındığı esirkizi itmam-ı hizmet ve ifa-yı me'muriyete bezl-i kudret idecekleri beyan ile mukteza-yı salabet-i dine ve hamiyet ve gayret-i islamiyeniz üzere taraf ve ezh'eş- şeref-i cihandaneme vücuhla meyl ve mütabe'at ve suret-i inkıyad ve mata ve 'inkar izhar ve enderk cümleliz şaki-yi ıslah ve nastule suyuf ve masrucet'el ifras olduklarınız halde taraf-ı Devlet-i 'aliyyemden müterakkib ima ve işaret olduğunuz 'ale't-tafsil derc ve tastir olunmuş sizin din-i mübin yolunda Devlet-i 'Aliyyem uğrunda guyurane ve hemşimindane ibraz-ı asar-ı celadet ve ifa-yı levazım muradengi ve şeca'at iderek muhafaza'i namus-i din ve def'i mezar-ı küfre'i müşrikin hususlarında münehhi kıyam ve kemer beste'i ihtimam olmanız ve bu vechle senuh ve beruz iden etvar-ı salabet asarınız tamam-ı din-i mübin ve şeri'at mazhara'i hazret-i seyyid'el mürselin gayretinde sizden me'mul ve meczum şehriyaranem olan asar-ı hamiyet ve metaneti te'yid ve tasdik etmiş olduğundan hakkınızda derkar olan hüsn-i teveccüh-i daverane ve da'vat-ı hayriye'i mülukanemin tezayid ve teza'ifini mucib olmuştur cenab-ı hakk ve nasır-ı mutlak işbu vechle niyet-i sadıka ve 'azimet-i halisanenizi mukaddeme'i zuhur fevz ve nusret eyleyüb elviye'i islam-ı mansur ve muzaffer ve i'da-yı'l 'am 'ale'd-devam mahzul ve müdemmir olarak fütuhât-i celileye muvaffak ve mazhar eyleye amin mosko(?) küfresinin mesfur erkli hanı iğfal ile bir müddeten berü tezhib eylemesi mesfuru derş iderek ol taraflara dest-i diraz olmak ve ma'azallah te'ala hata'i Dağıstan ve memalik-i Azerbaycanı ve fetaneti bilad-ı sa'ireye eyledikleri mesellü enva'ı celle ile istila ve sükkânını ba bermal cevd ve cefa

etmek irade'i faside'i Sene meni idüğü da'na ma'lumunuz olan halattan ve edni mülahaza ile tahir olur feyzadan olduğu cümle 'indinde müselleme ve mir-i hender bundan başka huka nakresi Devlet-i 'aliyyemle mesalihi olduğu bugünden berü kendü halinde ve 'ahd ve peymanında durmayub Devlet-i 'aliyyeme ve 'amme'i 'iyad-ı müslimine medar olan gûna gün tekalif-i yarede ve harekat ve etvar-ı 'anideye enidar ve menafi'i 'ahd ve şerut hata'i karimi beğaşte'i istila derununda olan bu kadar 'ulema ve salaha ve sadat-ı kiram ve becsab-ı nisvan ve sübyan ve eramil ve eytamı 'ati-yi hikmete tenzil ve nice nice kerve becypare kani iyya feleranne alub enva'ı cefa ve eza ile tezlil eyledikleri ve hasılı hamiyet-i islamiyenin bir dürlü kabul etmeyeceği la ba'de ve la yehassi harekata ve vücuhla kendülerden emniyeti mesalib ulu evza' cesaretleri üzerlerine feth-i ebvab-ı muharebe ve mukateleyi müztelzim olduğundan canib-i şeri'at-ı mutahharadan virilen feteva-yı mucebince 'ulema-yı i'lam ve rical-i Devlet-i ebed-i kıyam ve ocaklar ağvat ve zabitanı ittifaklarıyla küfre'i moskova ve rezlehine sefer-i hümayunum tahkik idüb der 'aliyyede olan elçisi ka'ide'i Devlet-i ebed-i müddet üzere bedi-yi feleye kaldırılıb vaz' ve habs ve memalik-i vüs'at'el mesalik hüdavendigaranemi i'lan-ı muharebeyi mütezammin o emr neşr olundukdan sonra liva'i şerif nasr-ı terdif hazret-i sipahsalar esfiya 'aliyye ve 'ala elihi ve ashaba efzal'es-salavat ve ez ki't-tehaba sayesiyle ba fi'il sadr-ı a'zam setude şeym ve vekil-i mutlak kaviyye'l şerne'a ve serdar-ı ekrem Yusuf paşa iclale ve lkbale ve rical ve erca ve dergah-ı ma'lum müteferrikaları ve sa'ir bi'l cümle 'asakir-i zafer mü'esser ile erdevi hümayunumun der 'aliyyemden hurucuna muktezi olan kaffe'i levazımın ikmal ve tehiyyesine iştilal olunmakda iken nemçelü dahi Moskovalu ile müttefikten nafz-i 'ahd etmeğe bundan böyle mütevekkilen 'alellah ve mütevessilen min ruhaniyet resulallah 'aleyhi ve sellem Moskovalu ve Nemçelü üzerlerine 'azimet ve berren ve bahren Diyar-ı memalik-i i'daya hücum ve iftihar olunarak kanlev'el müşrikin kaffe'i kemayeka nalvenküm kaffet nizam kerimi muktezasınca kahr ve kam'ı müşrikin ve vekaya'i namus-ı din-i mübin hususlarına damin-i dermiyan-ı gayret ve cahid ve fi sebilillah emr-i ... imtisalen icra-yı fariza'i gaza ve ihya-yı sünnet-i seniyye'i resul-i kibriya-yı sarf-ı ma hasul meknet olunmak hususları karar dare olduğundan gayrı hala Kuban hanı neşheba zekira-yı hanı damat-ı me'aliye ma'iyyetinde olan külliyyetlü Tatar 'ad ve şekkar ile kadum behar-ı meymenet-i asarda sefine ile Kubane geçüb hala sogu hak

basteviği Mustafa paşa iclale ile bi'l ittifak nehr-i Kubanın biri gecesinde sakin kaffe'i kaba'il ve akvam ve sa'ir 'asakir-i gayret-i irtisam ile iyadi menhuse'i i'da-yı dinden hata'i karimin nez' ve istihlasına ve derununda(?) mahruc elfevara olan ihvan-i mü'minine şefar san olmağa bezl-i meknet eylemek üzere taraf-ı padişahanemden me'mur ve ta'yin kılınmış olmak mülabesesiyle siz ki han-ı müşar-ı ileyh şar Kuban hanı müşar-ı ileyh ma'iyetleriyle memalik-i düşmana isale'i sivil hücum ve iktiham iderek haremata cihad ve gazaya kıyam ve fazlallah'el mücahidin 'ala'l ka'idin ecren 'azime nizam celili muktezasınca bi'z-zat na'il cihad olmağa sa'i ma la kelam eylemeniz hususu ehassa mutalib daveranem olduğunu i'lan ve iş'ar sıyakında işbu misal-i şahanem imdad ile irsal olunmuşdur delmidi bu husus-ı sa'ire hannan-ı Dağıstan ve Azerbaycana ... mesele'i padişahanemle tavsiye olunduğu ve hezden bu husus-ı hayriyet menahus ezdel ve can-i hamimindane ve raviyyetkarane ibraz asar-ı merri ve dilaveriye himmet senuhu mahzum şehriyari ezmi idüğü ve bu yanda şimdiye dek iktiza iden tefhimat ve muktezi olan halat-ı sadr-ı a'zam müşar-ı ileyh tarafından tahrir ettirildiği ma'lum dekayık-ı melzumunuz oldukda dahil eyalet ve havza'i hükümetinizde olan harb ve darb erma benden-i külliyyetlü cenud tafr-ı mev'ud istishabıyla mütevekkilen 'alallah te'ala hareket ve hannan-ı Dağıstan ve Azerbaycan lazım gelenler ile muhabere ve yekbehti-yi mübaderet ve tarik-i münasibden feyar tablur taraf lehine ve andan kuban hanı müşar-ı ileyh ma'iyetine vusul ve luhuka müsara'at ve han-ı müşar-ı ileyh ile rüsum-ı ittifak ve ittihadı ri'ayet ve bina efrağ-ı 'aleyna sabran ve sebt ikdamına ve ensarna 'ale'l kavm'el kafirin tazri'yle mukabele'i i'da-yı dinde sebat ikdam ile fahr ve kam'ı müşrikin ve esba-yı sünnet-i seniyye'i seyyid'el mürselin damin dermiyan ihtimam eyleyerek memalik-i deşmine efenler ve i'da-yı din ve devletin tehziib memalik ve mevalatlarıyla i'la-yı kelimetullah'el 'aliyye farizasını icraya ve derun-ı memalik-i a'lada olan din karındaşlarının kerfine oldukları bela ve cefadan dehayab(?) olmaları hususunda 'indallah vallah ve'n-nas makbul ve mergub olacak haremata celileye muvaffak olmağa ve eba ve ecdadınız din yolunda müsbehat iden hamiiyyet ve gayretlerini şer dahi te'yid ile Devlet-i 'Aliyyemin da'imen ve müstemirren ka'am ve letafet cezilesine mazharına sa'i ma la kelam eylemeniz babıbdı kıtal-ı 'alışanım sadır olmuşdur buyurdum ki. Fi Evail-i Cemaziye'l-evvel Sene 1202

Bir suret ...

Serha-yı Hanzade Mehmed han bervech-i meşruh.

Bir suret ...

Mehmed şa'al hana betvech-i muharrir.

Bir suret ...

Seli hanı Mehmed Hasan han bervech-i muharrir.

Bir suret ...

O semmi Hamza han bervech-i muharrir.

Bir suret ...

Cevkanna hakimi 'ala sultana bervech-i meşruh Rumeli beylerbeyliği payesi variden.

Bir suret ...

Sunkenna-yı hakimi muma ileyhın biraderi ve Rumeli beylerbeyliği payesi olan Ahmed hana.

Bir suret ...

Akkuşa kadısı Mehmed efendiye molla el fayi' bervech-i meşruh.

Bir suret ...

Ümera'i Dağstandan zevran yine bir minval-i muharrir.

Bir suret ...

Revan hanı Mehmed hana vech-i meşruh üzere Anadolu beylerbeyliği payesi variddir

Bir suret ...

Tebriz hanı hüdada hana.

Bir suret ...

Erdil hanı kazar Ali hanzade nasrallah hanına bir minval-i muharrir.

Bir suret ...

Havi hanı haysiyetfelinhane siyak meşruh üzere.

Bir suret ...

Müraga hakimi Ahmed hana siyak-ı muharrir üzere.

Bir suret ...

Romiye hanı Mehmed kulcihan damat-ı me'aliyeye.

Bir suret ...

Kaya hanı feh'alihane bervech-i meşruh.

Bir suret ...

Karacadağ hakimi Mustafa kavlihana teşrifat ve 'ataya gönderildiğinden bahs olunmayub fakat taraf-ı Devlet-i 'Aliyyeye hulus ve sadakatini şamil harizası(?) varid olduğu ve hannan-ı Dağıstan ve Azerbaycana asılda münderic emsale isdar ve irsal olduğu beyan olunarak Kırım tarafına me'muriyet için.

Bir suret ...

Ümera'i Dağıstandan Rüstem bey ram-ı 'azze kezalik teşrifat ve 'ataya tayyi olunub sa'ir hannanın müte'ahhid oldukları vechle müterakkıb ima ve işaret idüğü gelen 'arızasında muharrir olmağa vech-i meşruh üzere me'muriyet için.

Bir suret ...

Hala Kuban hanı şehba zekeriya han damat me'aliyeye i'lam-ı hal siyakında hannan-ı dağıstan ve Azerbaycan ile rüsum ittifak ve ittihad ri'ayet ider ki mukaddem ve mu'ahhir o emr-i şerife ile me'mur oldukları üzere cihad ve gaza farizasını icraya kıyam eylemeleri için hannanın tahrir anları ve suret-i me'muriyetleri bervech-i ahkar-ı derc olunarak iktizasına göre.

S.121 B.230

Tebşir-i cülus-i hümayunu medfeşmend-i emir-i Mekke'i Mükerrreme şerif Galib bin Said dsm sa'ideye yazılan name'i hümayun hüceste makrun müsveddesidir.

İşbu bin iki yüz üç Senesi Receb-i şerifinin on birinci günü 'am mecidimiz hüdavendigar sabık sultan Abdulhamid han nurallah sariha belvami'il gufran neda-yı erci'ba icabet ve 'azam ve riyaz-ı cennet olduğuna bina'en cenab-ı tavaf ferma-yı beyt-i mükerrrem ve mü'esses kava'id-i kible'i imam-ı 'az şane ba ve saf'elvehabet ve'l muakkdimin te'bidat-ı behiyye ve evfikat-ı 'aliyyesiyle cebhe'i ferhunde fal-i mülukane ve nasiye'i sa'adet-i iştimal-i şahanemize lami' ve tabdar olan bir tev-i istihkak-ı kamil şahıma ve envar-ı veraset ve istibhal-i hilafetpenahi muktezasınca emr-i lazım'et-ta'zim saltanat ve iclalimiz ana ce'alnek halife'i fi'l arz ziynet-i müzeyyen ve menşur-ı mu'addelet nüşur devlet ve ikbalimiz fa hakim-i beyn'en-nas bi'l 'adl 'unvanıyla ma'nun olub yevm-i mes'ud-ı mezkurda ittifak eravet ve şevra-yı vüzera-yı 'azam ve 'ulema-yı i'lam ve icma' ve etrat-ı havas ve 'avam ile serir-i mu'addeletmasir saltanat-ı mevrusemize bi'l ers-i isti'dad ve'l yemin ve'r-reşad iclas ve libas-ı keramet tiraz ve ce'alneküm hala'if fi'l arz-ı kamet ve'l ersebet şahanemizde dest-i feyz ve 'inayet-i rabbani ile eksa ve'l bas olunub devs-i menabir ve vücuh-i derahim ve denayenir nam namımız ile mücelli ve sudur emsale ve ahkam-ı menaşir tuğra-yı garra ve tevki'i refi'i 'alem aramız ile müveşşeh ve mücelli olduğu cenab-ı şerafetma'abınıza ve sa'ir mücaveran beled'el emin ve sükkan mhabbet ve hiye'l mübin ve katan'el müvehhidine i'lan olunmak emr-i lazım olmağa hala cenab-ı siyadet'el kabeniz hakkında mezid-i 'inayet-i tacdarane ve meziyyet'en-nefat-ı şehriyaranemiz cilvekar-ı mücella-yı zuhur ve teşrifat-ı hassa'i mülukane ve

en‘amat-ı mahsusa’i padişahanemizden semmur fa’iz’es-sürura duhte bir savb-ı hil‘at-ı müstevceb’el mefahirat-ı ihsan-ı hümayun-ı nüvaziş ve mahsuRumuz olub name’i hümayun sa‘adetakrunumuz ile irsal olunmuşdur cenne te‘ala vusulünde size ‘atiye’i şahanemiz olan hil‘at-i zahire ve kisve’i fahiramıza iclal ve ta‘zim ile zebur devşe mefahhirat ve arayış keşf-i sadakat ve izhar habur-ı meserrat eyledikten sonra ecdad-ı haşimi neseb ve eba’i zehra müntesebinizin eserlerine iktifa birle asitane’i Devlet-i şahanemize sabk iden vüfur-ı müsafatınız mucabince hayr-ı cülus-ı meyamin fe’nüs-i hümayunumuzu i‘lan ve iş‘at ve hutbe’i cem‘a ve i‘yadı menabire nam şerif ve ism-i münifimize kıra‘at ettirib şeref-i hidmet-i müstevcebe’l meymeneti selatin-i cühan ve havakin-i devran beyninde tiraz-ı came’i ihtiyar-ı hilafet ve ser setr-i ceride’ iftihar-ı saltanatımıza olan haremeyn-i şerifeyn ve ta‘fiz-i mübareketeyn zadhüm allah şeferen ve ta‘zimen ahalisine ve sa’ir iktar-ı mecaziye sekenesine ifade ile teveccüh kılub ve cennanımızı i‘lam ve islaf-ı kiramınız ka‘idesi üzere şe‘abir-i haremeyn-i muhteremeyni ta‘zim ve icbal ve tahsil-i asayış ve rahat-ı ahali ve müceverin ve terfiye ahval-i mecac ve zavar ve misafirin ve neccar ve münevvar-ı diniye ikdam nam iderek nusret’el vebe’i islam ve tenkis i‘lam küffar-ı le’em için emakan-ı teberkede cemileden isticlab-ı da‘vat-ı hayriye ile istihsal-i rızayı feyz-i ihtivamıza sa’i beyhimal eylesiz. Fi Evasıt-ı Şevval Sene 1203

S.121 B.231

Taraf-ı hazret-i cihandariden tebşir cülus-ı hümayunı menna zamef Fas hakimine yazılan arabi ‘ibare name’i hümayundur.

Sultan’en-ni‘met’er-rabbaniyye en lem benuh-ı bitac’el hamd’el izin ve dost’el ‘inayet’es-sübhaniye ma lem bi ferş’eş-şükr’el bas sahibe yağmin fehamdallah te‘ala ‘ala müteveccina bi‘amamet ene ce‘alnek halife’in-nas ve iclisna ‘ala eriket’es-sultanet bi’l-lütf ve’l ibnas ve sabbirna medar-ı felek umur’el islam ve’l müslimin ve eda rabbina deva’ir-i mesalih-i ‘ibade ‘ala mahud’el ‘adl fi külli vaktin ve hayn ve nusalli ve teslim ‘ala min hüve enam mihrab’el melekut ve rami beyn-i yediye eflbid-i esrar’el ihvat ve’l cebrub-i mürettib-i divan’el işfe‘ate yevm’el ‘arz’el merfu‘ bereket kudume ve hena’i imam’es-salife min’el arz sallallah ‘aleyhi ve ‘ala elih ve sahibih naviz şavek ve vakt-ı gasık.

Ema ba'de hendi izhar'et-ttahiyye'l bari'at ve envar'et-teslimat'eş-şayi'at
 mahmulet fevk'at-tabak'el hulus'es-safi ve melfukat fi ta-yi yesbih-i cedd'ez-zafi
 'utrat ke'inhe fevac-ı 'avd'el kameri bir nah min tula hatır-ı tac'el 'anadil ve'l kamari
 ila meclis-i malik ezimmet'el me'ali ve'l mekkarım'el memduh bi'l hasa'il'el
 mahmure beyn'el i'ali ve'l ekarım'el menşur 'ibkat-ı ihlafa ma'en-nesim fi'l iktar
 ve'l meşhud-ı celiyat-ı evsafa ke'n-berat fi vast'el felek'ed-devar'er-rakıb sehvet-i
 mezrat'eş-şer' ve'd-din'el müstehir seyf'el cihad fi vücuh'el müşrikin'el müktesi
 bikisvet'es-siyadet'el 'uluviyye'l menfele bisefayih'es-selabet'el murtazaviye fevr-i
 misbah'et-tekvi ve'z-zehade imamet-i sahbet-i neseb's-sa'ade mülk-i memalik'el
 garb ve müzafatiha tebayidallah ve'd-dena'l Mevli Mehmed bin Abdullah ide'l
 müste'an ve fevah'el ehifi 'ala 'ilm'el mevleviye'l vellezi in'ed-dünya şevha'i fi
 suret-i cemilet teri fi sıhhat namet ve hiye sefimet ve 'alilet mes'um ma'lum la
 yedum lisahib-i nüşuz feruk la tühabbu'l hatib ve inne's-saltanat-ı ta'ir la yekum fi
 gassan-ı vahid ve sayd yenkalet min yed-i sa'id ila sa'id fenaret-i tenheti necden ve
 evna ma'i'l gadib(?) füturan fe sariteme'i ve hülaset-ı biheze'n-neşib in 'ac'es-sultan
 Abdülhamid han intikal-i min'ed-dad'el faniyet ila'r-rabbani'l bakiye imkenallah
 te'ala fi'l mezf-i cinan fil'l hadi-yi 'aşr min şehri Receb'ül ferd'es- Sene selase ve
 mi'etin ve elf ve ka'ad na fi zelik'el yevm bi'l eres 'ala serir'el hilafet ve'ş-şeref-i
 tercümanallah'el mu'ayyen in yevfekane lisalih'el i'mal fi emr'ed-din ve'l müslimin
 bihürmet min ersele ve himmet li'l 'alemin ve hasıl ma kasdına min imla'il kitab ila
 zelik'el cenab inne'l makar'el mülki'l mevlevi ittihazinah ve'd-den kema ittihaz
 'amna mersum ehan maciden ve evredfa 'aleyh-i ihbar cülusina 'ala erikene
 saltanat'el isticlab-ı teveccüh'el batınet'el ati inne bereket-i cersumet'en-nübüviyye
 bigalebe ve kalibe muahbbetat(?) 'aleyh-i şamilet ve menutat ve taviyyet-i beyniyet-i
 halisat-ımütevessilen beruhaniyet şefi'el müzeyyibin(?) in israf inşaallah te'ala
 evkati'l i'la'i kelimetallah'el 'aliya ve bist-i cenah'el 'adl ve'ş-şefkate 'ala mefarik'el
 'aczet ve'z-za'afe ve't-temessük bi'l kitab ve's-sünnet ve ittihaz vekayet'el hakk
 der'an ve cenne ve inna elan meş'ulen bitehyi'et 'iddet'el cihad ve 'asakir'el
 müvehhideyn-i mukabelun ve ka'un fi müdafa'at ehl-el küfr ve'l 'inad ve me'muli
 minallah te'ala in seybet ikdamina ve yensarna 'ale'l kavm'el kafirin ve mültemisi
 min'el ebviye'l mevleviye't-teveccüh-i ila erhim'er-rahmin leki nüfuz-ı fevzina
 baliğan neşreb min meşarib'en-neftuh-i şerben sabigan'el in du'a'i kiram ehl'el beyt-

i müstecab ve makbul ve celle intisabihim ila ecdadihim'el 'izze mürettebat ve susul ve'l hamdülillah fi külli hal ve salavat'es-selam 'ala nebiyye ve elih ve sahibih ma tala' necm ve lam' al. Fi Evasıtın Sene 1203

S.122 B.232

Kuban hanı Nectekirani han damat-ı me'aliye tebşir-i cülus-ı hümayunu muhtevi yazılan name'i hümayundur.

Hala Kuban hanı Nectekirani han damat-ı me'aliyeye hüküm ki.

'am-ı mecdem hüdavendigar sabık sultan Abdülhamid han 'aliyye'r-rahmet ve'l gufran bevaşaze hitab-ı müstetab erci'ye lebig havan-ı icabet ve ... bekaya ve halet eylemek hasebiyle irade'i cenab hiye la yemut ve la yezal ve 'inayet-i bigayet hazret-i malik'el mülk celal ile nasiye'i ahval-i sa'adet-i iştimal-i mülukane vecihe'i imal-i behcet neval-i hüsrevanemizde satı' olan envar-ı kabiliyyet ve reşad ve asar-ı isti'dad-ı hüdada muktezasınca hilafet ve saltanat-ı zat-ı mekkarim ayat-ı mülukanemizde bi'l ares ve'l istihkak-ı intikal idüb emr-i vacib'et-ta'zim-i hilafet ve iclalimiz inna ce'alnek li'n-nas-ı imamen zeyb ve ziyeti ile müzeyyen ve nac per ibtihac devlet ve ikbal-i ferhunde(?) falımız fe hükmi-ı beyn'en-nas bi'l 'adl 'unavnıyla olmağla ittifak era-yı vüzera-yı 'azam ve ecma'ı 'ulema-yı kiram ve inkıyad-ı katibe'i havas ve 'avam ile işbu bin iki yüz üç Senesi Receb'ül ferdiyenin on birinci gününde serir-i saltanat-ı masir-i cihanbaniye bi'l istihkak-ı şeref ve ikbal ve sa'adet ve iclal ile cülus-ı meymenet-i me'nusemiz vaki' olub libas-ı şerafet esitinas ... ve ce'alneküm hila'if fi'l arz-ı kamet-i 'al-i behcet-i hüsrevanemizde ilbas olunmağın hatibe ve sikke nam sami şerifimiz ile müstes'ad ve müzeyyen ve ahkam ve menaşir-i tuğra-yı 'aza-yı şehinşahanemiz ile müveşşeh ve ma'nun olmağla bu müvehhibe'i 'azmi ve 'utbet-i kübra-yı elhiyenin cümle memalik-i mahrusemize ve hususan hidam-ı Devlet-i 'Aliyyemiz olan hükkam-ı kirama iş'ar ve efhamı emr-i mütehattim...

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. 9 NUMARALI NAME-İ HÜMAYUN DEFTERİ BELGE ÖZETLERİ

S.1 B.117

Mekke şerifine yazılan, uyması gereken protokol kurallarının bildirildiği mektubun müsveddesidir. Şerife sorumlu olduğu bölgenin imarına, tadilatına, yeşillendirilmesine v.s konulara dikkat etmesi konusunda yazılan emirler içermektedir.

Eva'il Sene 1194/1780.

S.2 B.118

Osmanlı hükümdarına Muskat İmamı tarafından gönderilen mektubun müsveddesidir. Osmanlı hükümdarından bazı kitapların kendisine bağış olarak verilmesini istemektedir. Eğer istediği kitaplar kendisine verilirse bundan duyacağı sevinç ve şükranı dile getirmektedir.

Şaban Sene 1193/1779

S.4 B.119

Osmanlı hükümdarına Tüccar hanı tarafından gönderilen farsça olarak kaleme alınan mektubun suretidir. Bu mektupta uzun uzun Osmanlı padişahına dua etmiş ve bağlılığını bildirmiştir.

1193/1179

S.5 B.120

Osmanlı hükümdarına Tüccar hanı tarafından gönderilen farsça olarak kaleme alınan mektubun tercümesidir.

Fi Muharrem Sene1193/1779

S.6 B.121

Roma imparatoru Yozezü'nün Osmanlı Padişahı Abdülhamid Hana'a gönderdiği mektubun tercümesidir. Vefat eden Kraliçenin yerine kendisinin tahta çıktığının bilgisini Osmanlı hükümdarına bildirmektedir.

1194/1780

S.7 B.122

Tamamı Arapça olarak kaleme alınmış mektuptur.

.....

S.8 B.123

Cenab-ı Hüdavend-i cihan Pertev nur hazret-i Yezdan tarafından dilekçe olarak Osmanlı Padişahına gönderdiği mektuptur. Sorumlu olduğu bölgelerdeki kulların emniyetinin sağlandığı, fukara ahalinin işlerinin tamam edildiği, refaha kavuşturulduğu bilgisi padişah hazretlerine bildirilmektedir.

.....

S.9 B.124

Mekke şerifine yazılan, uyması gereken protokol kurallarının bildirildiği mektubun müsveddesidir. Şerife sorumlu olduğu bölgenin imarına, tadilatına, yeşillendirilmesine v.s konulara dikkat etmesi konusunda yazılan emirler içermektedir.

1195/1781**S.10 B.125**

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Mekke emirine Arapça olarak kaleme alınan mektubun müsveddesidir.

Fi Eva'il Safer Sene1195/1781**S.12 B.126**

Roma imparatorunun validesinin vefatının bildirildiği mektuba cevap olarak yazılan bu mektupta, Osmanlı padişahı Roma imparatoruna taziyelerini bildirmektedir.

1195/1781**S.13 B.127**

Rusya imparatoriçesi tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen mektubun tercümesidir. Bu belgede Rusya'ya elçi tayininden söz edilmektedir.

Fi 15 Sene 1195/1781

S.14 B.128

Rusya imparatoriçesine orta elçi ile gönderilen mektubun müsveddesidir. Gönderilen bu belge, Rusya ile sulhun ve ticaretin devam etmesi yönünde iki devletin birbirine verdiği güvence ve dostluğun belirtildiği belgedir.

Fi 17 Şevval Sene 1195/1781

S.15 B.129

Arapça olarak kaleme alınmış olan bu belgenin tamamı dualardan oluşmaktadır.

1195 fi ... 5/1781

S.16 B.130

Paulo Renir adlı Venedik dükü tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen mektubun tercümesidir. Venedik dükü Venedik beylerinden birinin rütbesinin değiştirildiğini Osmanlı hükümdarı Abdülhamid Han'a bildiriyor.

1195 Fi 19/1781

S.16 B.131

Osmanlı hükümdarı Abdülhamid Han tarafından Venedik Dükü'ne daha önce yazmış olduğu mektuba cevap olarak yazdığı ve elçi tayininin konu edildiği belgenin suretidir. Venedik Dükü'nün elçi olarak gönderdiği kişiyi Osmanlı Padişahı onayladığını bildirmektedir.

1196 Fi Evahiri/1782

S.17 B.132

Bu belgede, Osmanlı Devleti'nde reisülküttab olarak görev yapan Süleyman Kadı'ya verilen ruhsatname hakkında bilgi verilmektedir. İspanya kralı Karlos'a ise bilgisi verilip, Süleyman Kadı İspanya'da görevlendirilmiştir.

Fi Evahiri...Sene1195/1781

S.18 B.133

Mekke-i Mükerrreme şerifi Server tarafından yazılan, Surre emini ile Osmanlı Devleti'ne gönderilen, Arapça olarak kaleme alınmış olan mektubun tercümesidir. Şerif Server mektubunda Kabe'den Arafat'tan kısacası sorumlu olduğu bölgenin durumu hakkında bilgiler vermektedir.

Fi 10 Cemaziye'l-evvel Sene 1196/1782

S.19 B.134

Mekke-i Mükerrreme şerifi tarafından kaleme alınan ve Hafta Ağası ile Osmanlı Devleti'ne gönderilen mektubun suretidir. Hac mevsiminde Hacca gelecek kişilerin güvenliğinden, yolculukları sırasında rahat etmeleri için yapılması gerekenler ve kalacak yer temininden bahsedilmektedir.

.....

S.20 B.135

Osmanlı padişahı tarafından reisülküttab olarak görev yapan Seyyid Mehmet Hayri Bey'e yabancı dil bildiğinden dolayı ruhsatname verilerek tercümanlığa tayin edildiğinin bilgisinin verildiği hükümdür. Yabancı devletlerle yapılan her türlü yazışmaların içeriğinin tercümesiyle görevlendirilmiştir.

Fi Evail-i Safer 1196/1782

S.20 B.136

Osmanlı hükümdarı tarafından Mekke şerifine gönderilen hükümdür. Hükümde Mekke-i Mükerrreme'de ve Medine-i Münevvere'de şerifin yapması gerekenler tek tek bildiriliyor.

Fi Evail-i....1196/1782

S.21 B.137

Nacar Han'ı Seyyid Gazi tarafından Farsça olarak kaleme alınan mektubun suretidir.

.....

S.23 B.138

Fas hakimi olan Molla Mehmed bin Abdullah tarafından Osmanlı Devleti'ne elçiler vasıtasıyla gönderilen, Arapça olarak kaleme alınan mektubun tercümesidir. Mektupta Fas hakimi, Osmanlı hükümdarına gönderilen hediyelerin kabul edilmesini rica etmektedir. Ayrıca mektupta gönderilen hediyelerin cinsi ve miktarı da belirtilmiştir.

23 Sene 1197/1783

S.24 B.139

Fas hakimi Molla Mehmed bin Abdullah'ın vezirlerinden olan Tahir bin Abdülhak ve selefilere Abdülaziz ve diğer üç kişinin daha önce var olan Arapça yazılan mektuba Osmanlı Devleti'nin cevap olarak yazdığı mektuptur.

Min 9 N 1197/1783

S.25 B.140

Mekke-i Mükerrreme şerifine Arapça olarak yazılan ve Osmanlı defterlerine kaydedilen mektup başlığıdır. Mektupta uzun uzun Mekke-i Mükerrreme şerifine dua edilmektedir.

Fi Evail Sene 1197/1783

S.27 B.141

Mekke-i Mükerrreme şerifine gönderilen bu mektupta uyması gereken kurallar bildirilmiştir. Sorumlu olduğu bölgenin nizam ve intizamına önem vermesi hususunda uyarılmış, bölgenin emniyet ve selametinin sağlanması konusuna değinilmiştir. Cidde valisi Binali paşaya övgüler sıralanmıştır.

Fi Evail ... Sene 1197/1783

S.28 B.142

Osmanlı Devleti ve Rusya Devleti arasında uzun süren görüşmeler neticesinde büyük çaplı bir ticaret antlaşması imzalanmıştır. Bu belge, imzalanan antlaşma metnini içermektedir. 81 maddeden oluşan bu antlaşmaya göre Rus tüccarlar gümrük vergilerinden muaf olacak, Fransa ve İngiltere'nin muaf olduğu tüm vergilerden Rus tüccarlarda muaf tutulacak, Rusya'ya verilen tüm ayrıcalıklardan Rusya'nın himayesinde olan devletlerde faydalanacak, Osmanlı sınırları içerisinde Rus mallarının talan edilmesi, yağmalanmasından Osmanlı Devleti soRumlu olacak ve tüm zararlar karşılanacak gibi neredeyse tamamı Rusya'nın lehine olan bir antlaşmadır.

Fi 15...1197/1783

S.35 B.143

Osmanlı Devleti ile Rusya Devleti arasında tanzim edilen antlaşmaya göre, iki devlete iki suret şeklinde yazılan, Rusya'ya verilen iltimaslarında içerisinde olduğu, ticari maddelerin bulunduğu antlaşma metni belgesidir.

.....

S.35 B.144

Osmanlı hükümdarına İsveç Kralı tarafından gönderilen mektubun tercümesidir. İsveç Kralı, Osmanlı Devleti'ne orta elçilik düzeyinde sefir göndermek için Osmanlı hükümdarı Abdülhamid Han'dan izin istemek için bu mektubu kaleme almıştır.

Fi Rebi'ü'l-evvel Sene 1198/1784**S.36 B.145**

Nederland generalleri tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen mektubun tercümesidir. Mektupta Nederland generalleri, Osmanlı Devleti sınırları içerisinde ikamet eden Nederland elçisinin kendilerine iade edilmesini istemektedirler.

23 Rebi'ü'l-evvel Sene 1198/1784**S.36 B.146**

Daha önce Nederland generalleri tarafından kendi elçilerinin iade edilmesi için Osmanlı Devleti'ne yazılan mektuba Osmanlı Padişahının verdiği cevabı içermektedir. İki devletin arasındaki dostluğa vurgu yapılmaktadır.

Fi Evahir 1198/1784

S.37 B.147

Osmanlı padişahı tarafından Kaptan-ı Derya Gazi Hasan Paşa'ya, İstanbul Kadısı Müftüzade Ahmed'e ve reisülküttab El Hac Mustafa'ya yazılan hükümleri içermektedir. Rusya Devleti tarafından tayin edilen orta elçiye Osmanlı Devleti tarafından verilen ruhsatnameye riayet edilmesi hususunda hükümler yer almaktadır.

Fi Evasıt-ı Safer 1198/1784

S.37 B.148

Osmanlı Devleti tarafından, Rusya Devleti elçisine verilen elçilik ruhsatnamesinin tercümesidir.

.....

S.37 B.149

Eflak ve Boğdan'dan dolayı, Rusya elçisine verilen mühür için tutulan Senedin suretidir. Kaynarca ve Aynalıkavak antlaşmalarına göre atanan bu elçinin vazifeleri, yapması ve yapmaması gereken kurallar bildirilmiştir.

15 Safer1198/1784

S.38 B.150

Yapılan antlaşmalarda Kırım, Kuban ve Toman maddesi için ruhsatlı olarak elçilik makamına atanan, imzalı ve mühürlü olarak Rusya elçisiyle karşılıklı değiştirilen Senedin suretidir.

Fi Safer1198/1784

S.39 B.151

Rusya elçisi tarafından imzalanan ve mühürlenmiş Senedin tercümesidir. Bu Senette 2 maddelik bir antlaşma yer almaktadır. Antlaşmaya göre daha önce imzalanan antlaşmalara uyulması gerektiğini ve Sağucak Kalesi'nin Osmanlı mülkiyeti olduğu belirtilmiştir.

1783**S.40 B.152**

Nemçe Devleti ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan 8 maddelik bir antlaşma metnidir. Belgrad Antlaşması temel alınarak hazırlanan bu antlaşma, ticari bir antlaşma olup, Osmanlı kara, deniz ve nehirlerinde ticaret yapabilmeleri hususunda maddeler içermektedir. Gümrük vergisi muafiyeti, istedikleri yerde konaklayıp ticaret yapabilme özgürlüğü antlaşmanın diğer maddelerindedir.

Fi 2 Safer 1198/1784**S.41 B. 153**

Nemçe Devleti'nin ruhsatlı orta elçisinin mektubunun tercümesidir. Nemçe Devleti ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan antlaşmanın kabul edildiğinin ve iki devletinde onayladığının belgesidir.

29 Şubat 1784**S.42 B.154**

Mekke emiri tarafından düzenli olarak gönderilen, bulunduğu bölge hakkında alışlageldiği üzere bilgilerin verildiği mektubun tutulan kayıdır.

22/ 1198/1784

S.42 B.155

Osmanlı Devleti ile Rusya Devleti arasında daha önce imzalanan antlaşmanın Kırım, Kuban ve Toman maddesi için Rusya elçisiyle mübadele edilecek tasdiknamenin müsveddesidir. Bu belgede daha önce imzalanan antlaşmalardan bazılarının değiştirildiği ve yeni 3 maddelik bir antlaşma metni yer almaktadır.

Cemaziye'l-ahir 1198/1784

S.44 B.156

Osmanlı Devleti ile Rusya Devleti arasında imzalanan 3 maddelik bir antlaşmadır. Bu antlaşmada Kırım, Kuban ve Toman bölgelerinin sınırları belirlenmiş, Sağucak Kalesi'nin Osmanlı Devleti toprağı olduğu birkez daha belirtilmiş, Kuban Nehri'nin hududu ve durumu değerlendirilmiştir.

1783

S.46 B.157

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Şirvan Hanı'na gönderilen Farsça mektuptur. Bir sureti de Şam Hanı'na gönderilmiştir. Hanlara buldukları bölgelerin sınır güvenliğinin sağlanması hususunda uyarılarda bulunmuş ve din-i İslam için çalışmalarına devam etmelerini istemiştir.

Fi Evahir-i ... 1198/1784

S.47 B.158

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Mekke-i Mükerrerme şerifine gönderilen mektubun müsvettesidir. Mekke-i Mükerrerme şerifi bölgedeki güvenliğin sağlanması ve eşkiyalara karşı önlemlerin alınması hususunda uyarılıyor. Halkın ve tüccarların, mal ve can güvenliğinin sağlanmasını istiyor.

Fi Evail Sene 1198/1784

S.47 B.159

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Mekke-i Mükerrerme şerifine Arapça olarak kaleme alınıp, gönderilen mektuptur. Mektubun büyük bir kısmında Mekke-i Mükerrerme şerifine dua edilmiştir.

Fi Evail Sene 1198/1784

S.49 B.160

Osmanlı padişahı tarafından Azerbaycan emirine ve Osmanlı Devleti mültezimi olan Ahmet Han'a gönderilen hükümdür. Bu hükmün birer nüshası da Revan Hanına, Tebriz Hanına, Roma Hanına, Hicvan Hanına, Marnad Hanına, Karabağ ve Şuşe Hanına, Seki ve Şam Hanına gönderilmiştir. Hükümde hanlardan sipahi beslemeleri ve savaşa her an hazır durmaları istenmiştir.

Fi Evasıt Muharrem 1198/1784

S.50 B.161

Fas hükümdarından Osmanlı Devleti'ne gönderilen Arapça belgenin özetidir. Belgede Malta'da bulunan altı yüz on iki esirin kurtarıldığı ve Malta'da Osmanlı Devleti'nin hiçbir ferдинin esir olarak kalmadığı, esir olarak bulunan katiplerin de esaretten kurtarıldığı bilgisi verilmiştir.

.....

S.51 B.162

Osmanlı padişahının İspanya kralına yazdığı antlaşma belgesidir. Bu antlaşma 21 maddeden oluşan bir antlaşmadır. Antlaşmaya göre, İspanya dostu olan devletlere, İspanya'ya uygulanan ticari şartlar uygulanacak, Osmanlı topraklarında ölen İspanya tüccarı olursa malları müsadere edilmeyerek İspanya'ya gönderilecek, İspanya halkından kimse hapsedilmeyecek, İki tarafın sularında batan gemilerin zararlarını o devlet karşılayacak, İspanya bayrağı çeken gemilerden İspanya'ya uygulanan şartlar uygulanacak gibi İspanya lehine birçok madde yer almaktadır.

Fi 20 Cemaziye'l-evvel 1197/1782

S.54 B.163

Osmanlı padişahı tarafından İspanya kralına yazılan nişan-ı hümayun suretidir. Daha önceki belgedeki 21 maddelik antlaşmanın tasdiklenmesinin ve kabul edildiğinin resmiyete kavuştuğu belgedir.

Fi 20 Cemaziye'l-evvel 1197/1782

S.55 B.164

Osmanlı Devleti hükümdarına İspanya kralının gönderdiği mektubun tercümesidir. Madrid şehrinde yazılan bu mektupta, yapılan antlaşmanın onaylandığı belirtilmiştir. İki devlet arasında dostluğun pekiştirilmesine önem verilmesi hususuna değinilmiştir.

1782

S.56 B.165

Kabe ve Derbend hakimi Kahma Ali Han'a gönderilen hükümdür. Şirvan Han'ı, Karabağ Han'ı Çıldır Valisi ile ittifak halinde olmalarını istiyor. Tiflis Han'ı Araklı Han'a Rusya ile gayr-i resmi görüşmelerinden dolayı Osmanlı hükümdarı lanet okuyor. Bunun üzerine Tiflis Han'ı Rusya'ya iltica etmiştir. Osmanlı hükümdarı, Rusya ile herhangi bir savaş durumu ortaya çıkarsa Kırım halkına, Tatarlara bizim yanımızda yer alın diye ricada bulunuyor. Bu belge on yedi farklı hana gönderilmiştir. Savaş çıkması durumunda Osmanlı saflarında yer almaları isteniyor.

Fi Evahir 1198/1783**S.58 B.166**

Fas hakimleri Şerif Muhammed bin Şerif, Abdullah bin Şerif ve İsmail Ahitsi tarafından, daha önceki Osmanlı padişahına yazmış olduğu mektuba cevap olarak kaleme alınan Arapça mektubun tercümesidir. Mektupta Osmanlı padişahının emrettiği her şeyin eksiksiz yapılacağı konusunda teminat veriyorlar ve Osmanlıya bağlılıklarını bir kez daha bildirilmektedir.

Fi 12 1198/1783**S.58 B.167**

Vezir Muhammed bin Ahmed'ez- Zekayi tarafından Osmanlı padişahına gönderilen mektubun tercümesidir. İspanya, Fransa ve İngiltere'den barut ve güherçik tedariki için Osmanlı padişahından izin istenmektedir.

.....

S.58 B.168

Bu mektubun tercümesinde Allah'ın bazı isimleri yer almaktadır. Bu adı geçen isimlerden yüzer defa okunması, okunduğunda hangi sıkıntılara çözüm getireceği belirtilmektedir.

.....

S.60 B.169

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Cezayir halkına gönderilen mektubun tercümesidir. Osmanlı hükümdarı Allah'a Cezayir halkına afet, musibet vermemesi için dua ediyor. Cezayir halkını kardeşi olarak görüyor. Cezayir'e elinden geldiğince yardım edeceğini taahhüt ediyor. Bunun karşılığında ise Osmanlı Devleti'ne bağlılıklarının devam etmesi isteniyor.

.....

S.60 B.170

Osmanlı hükümdarı tarafından yazılıp, İspanya elçisi vasıtasıyla, İspanya kralına cevap olarak gönderilen nâme-i hümayûn müsveddesidir. Aradaki dostluğa vurgu yaparak, daha önceki imzalanan antlaşmaların aynen devam etmesini istiyor.

Fi Evail 1198/1783

S.61 B.171

Osmanlı Devleti padişahına, Fransa hükümdarının yazdığı mektubun tercümesidir. Osmanlı Devleti'nde görev yapan Fransız elçinin durumu ve değiştirilmesi konusu Osmanlı padişahına bildirilmektedir.

.....

S.61 B.172

Osmanlı Devleti padişahı tarafından, Fransa elçisi aracılığıyla gönderilen, daha önce yazılmış olan mektuba cevap olarak yazılan, nâme-i hümayûn müsveddesidir. Aradaki dostluğun sonucu olarak elçinin durumu kabul edilmiştir.

Fi Evahir-i Recep Sene 1198/1784

S.62 B.173

Osmanlı Devleti padişahı Abdülhamid Han'a Fransa hükümdarının yazdığı mektubun tercümesidir. Karadeniz'de Boğazlar'da ve Akdeniz'de Rusya'ya verilen ayrıcalıklardan, yararlandıkları ticari serbestliklerden Fransa'da faydalanmak istiyor. Bu mektup Osmanlı Devleti'nden bu ve buna benzer ayrıcalıkları istemek için kaleme alınmıştır.

Fi 8 Rebi'ü'l-evvel Sene 1198/27 Ağustos 1784

S.62 B.174

Osmanlı Devleti padişahı Abdülhamid Han tarafından, Fransa hükümdarının daha önce gönderdiği mektuba cevap olarak yazılan, nâme-i hümayûn müsveddesidir. Fransa hükümdarının Karadeniz'de, Boğazlar'da ve Akdeniz'de

istediği ticaret serbestliğini olumlu karşılamış ve onaylamıştır. Bu yolla dostluğu pekiştirmeyi amaçlamıştır.

Fi Evahir Sene 1198/1784

S.63 B.175

Nederland cumhurunun beyannamesinin tercümesidir. Nederland cumhuru tarafından meşeret meclisinde alınan kararların yazılı olduğu mektubun tercümesidir. Alınan kararlar, bu mektupta Osmanlı hükümdarına bildirilmektedir.

Fi 10 Safer Sene 1199/1785

S.65 B.176

Mekke-i Mükerrreme emiri tarafından yazılan, Haftan ağası aracılığıyla Osmanlı Devleti hükümdarına gönderilen mektubun tercümesidir. Emir, sorumlu olduğu bölgeler hakkında bilgiler vermektedir.

.....

S.66 B.177

Mekke-i Mükerrreme emiri tarafından kaleme alınan, Surre emini aracılığıyla yüz defa gönderilen mektubun tercümesidir. Mektupta Mescid-i Haram, Mekke-i Mükerrreme, Arafat v.s yerlerin güvenliğinden, eşkiyalara karşı alınan önlemlerden bahsedilmektedir.

.....

S.67 B.178

Melbar hakimesi Bibi Sultan tarafından Osmanlı Devleti hükümdarına gönderilen, Arapça olarak kaleme alınan mektuptur.

Fi 8 Cemaziye'l-evvel Sene 1199/1785

S.68 B.179

Melbar hakimesi Bibi Sultan tarafından Osmanlı Devleti hükümdarına yazdığı Arapça mektubun tercümesidir. Mektupta, savaşta kullanılmak üzere altı yüz altın, top, tüfek v.s mühimmat ihtiyaçlarını bildirmektedir. İngilizlerin, içlerinden bir grupla ittifak yaparak kendilerine ait mühimmatları yok ettikleri bilgisini vermektedir.

21Sene 1199/1785

S.71 B.180

Osmanlı Devleti padişahı tarafından Fas hakimine Arapça olarak kaleme alınan mektubun müsveddesidir.

Fi 25 Cemaziye'l-evvel Sene 1199/1785

S.72 B.181

En büyük hükümdar olan Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından, Şerke şerifine her yıl düzenli olarak gönderilen nâme-i hümâyûn müsveddesidir. Sorumlu olduğu bölgede adaletli davranması, halifenin ve İslam'ın yolundan ayrılmaması hususunda uyarılmaktadır.

Fi Evasıt 1199/1785

S.73 B.182

Bu belgenin tamamı Arapça olarak kaleme alınan dualardan oluşmaktadır. Dualarda İslam dininin yücelmesi, ümmetin birlik ve beraberlik içinde olması v.s dileklerde bulunulmuştur.

Fi Eva'il- Sene 1199/1785

S.75 B.183

Farsça olarak kaleme alınıp ve kayıtlara geçirilen mektubun aslıdır.

.....

S.76 B.184

Sadakat Değın hakimi Bitevi sultan hazretleri tarafından Farsça olarak yazılan mektubun tercümesidir. Mektupta ihtiyaçları olan mühimmat ve askerlerden söz etmektedir. Mısır'a ve Cidde'ye sahip olmak için askeri gücün artırılması hususunda Osmanlı Devleti Padişahı bilgilendirilmektedir.

.....

S.76 B.185

Osmanlı Devleti hükümdarına, Netherland generallerinin, yeni atanmış elçileri aracılığıyla gönderdikleri mektubun tercümesidir. Mektupta bu elçinin cumhurları tarafından atandığı ve herhangi yazışmaları bu elçi aracılığıyla yapmaları hususunu Osmanlı hükümdarına bildirmektedirler.

Fi 23 Sene 1200/1786

S.77 B.186

Belgenin tamamı Arapça ve Farsça dua ve övgülerden oluşmaktadır. Dinimiz ve peygamberimiz ve Mekke’i Mükerrerme övülmektedir.

.....

S.78 B.187

Fas hakiminin Cezayir hakimine gönderdiği Arapça arzın özetidir. Özette Cezayir ile yaptığı barıştan re‘ayanın Cezayirlileri aleyhine yaptıklarından ve Cezayire gönderilen askerlerden bahsetmiştir.

Fi 29 Cemaziye’l-evvel Sene 1200/1786

S.78 B.188

Osmanlı hakiminin sadaret makamına gönderdiği Arapça mektubun özetidir. Özette hakim tarafından katibi ile gönderdiği mektubun sadaret makamına sunulmasını ve üç adet tarafsız katibin de ulaşacağını ve katip her ne derse bunu hakim emriyle söylediğini bildirmektedir. Hakim bundan önce gönderdiği güherçilenin daha fazlasının Seyyid Abdülaziz ve Seyyid Abdülkadir ile gönderildiğini ve bundan sonra her Sene gönderileceğinden bahsedilmiştir.

.....

S.79 B.189

Mekke’i Mükerrerme şerifinin müjdeciler tarafından gönderilen mektuptur.

12 Sene 1200/1786

S.79 B.190

Şerif hazretlerine her Sene düzenli olarak gönderilen mektubun müseveddesidir. Bu müsveddede Mekke’i Mükerrermede belediye işlerinin sakinlerin hacıların tavafı hicazın güvenliği hakkında Cezzar Ahmet paşadan Cidde valisinden düzenli olarak bilgi alınmasından bahsediliyor.

Fi Evasıt Sene 1200/1786

S.80 B.191

Venedik’in yen elçileri tarafından gönderilen mektubun tercümesidir. Mektupta Osmanlı devleti ve Venedik arasında büyük elçilik yapan beyradenin yeniden atanması üzerine bundan evvel idare ettiği makamda yine muvaffak olacağından yeni görevini tebrikinden görevini hakkıyla yerine getireceğinden bahsedilmektedir.

Fi Cemaziye’l-evvel Sene 1200/1786

S.80 B.192

Osmanlı devletine Venedik cumhurundan Pablos aracılığıyla gelen mektuba cevaben elçilerinin dönüşlerinin içeriğinin yazıldığı mektubun müsveddesidir. Bu mektupta önce peygamberimize salavat getirilmiş ve övülmüştür. Daha sonrasında birçok şehir ve bölgelerdeki sığınaklardan ve balkanlardaki kalelerden bahsedilmiş ve Abdülhamit hana övgüler yapılmıştır.

Fi Evasıt-ı Cemaziye’l-evvel Sene 1200/1786

S.81 B.193

Mekke’i Mükerrerme şerifine düzenli olarak gönderilen Arapça mektubun müsveddesidir. Bu mektubun tamamında Allah’a şükür edilmekte, Mekke ve Medine’ye Arapça ve farsça övgüler ve dualar edilmektedir.

Fi ... Sene 200/1786

S.83 B.194

Fas hakimi Mehmed tarafından Osmanlı devletine sunulan maruzatın tercümesidir. Tercümede sultan Abdulhamit’e övgü ve dualar edilmekte.

... Sene 1199/1785

S.83 B.195

Osmanlı Devleti’nin gönderdiği katibin Maltalı ile yaptığı Müslüman esirlerin satın alınması üzerine aralarında yaptığı akitten ve akde göre kararlaştırılan ücretin miktarı ve Osmanlı Devleti’ne gönderilmesinden bahsedilmektedir.

Fi Evasıt ... Sene 1199/1785

S.83 B.196

Sultan Abdulhamit hanın buyruğudur. Bu buyrukta hediye olarak gönderilen iki gemiden bahsedilmekte daha büyük gemilerin limanlara girip çıkamadığından bahsedilmekte ve askerlere dua edilmektedir.

Fi 18 ... Sene 1199/1785

S.84 B.197

Hakimin Devlet-i aliyyeye takdim ettiği hediyelerin tablosudur. Ayrıca Cezayirin askeri istemesi üzerine Cezayir idarecilerinin İngiliz ve Fransız konsolosluklarının korunması için kullanacağını ve Müslüman halka eza ve cefa vereceklerini bu yüzden Cezayire asker gönderilmeyeceğinden Tunus ve Trablus askerlerinin kendi beldelerinde kalacağından bahsedilmekte.

2 Evasıt-ı Zi'l-hicce Sene 1199/1785

S.85 B.198

Padişahın Fas hakimine yazdığı cevap mektubunun müsveddesidir. Mektubun tamamı Arapça ve Farsça dualardan oluşmaktadır.

Fi 25 Zi'l-kade Sene 1200/1786

S.87 B.199

Belgenin tamamı Arapça ve farsça dualardan oluşmaktadır.

Fi Evail ... Sene 1200/1786

S.88 B.200

Belgede Azerbaycan ve Dağıstan'ın İslam ülkesi olduğu İran ve Dağıstan'ın din kardeşi olduğu, bu bölgelere bir saldırı halinde düşmana karşı ittifak kurulacağından ve İslam ülkeleri savunulacağından Tiflis hanının da padişahın menşurunu kabul ettiğinden bahsedilmiştir. Çıldır valisi ve vezirinin de buna riayet

ettiğinden ve bir saldırı halinde bu bölgelerin korunması ve savunmasının herkesin üzerine ayrı ayrı farz olduğundan bahsedilmekte suretlerinin de Nahcivan, Çıldır, Marga, Tebriz, Revan, Erdil hanına ve İstemihan hana gönderildiği bildirilmektedir.

Fi Evahir-i Safer Sene 200/1786

S.90 B.201

Fas hakiminin Devlet-i aliyyeye Arapça gönderdiği arzının tercümesidir. Bu tercümede fas hakimi Harameyne hediye göndermek istediğini ancak mesafelerinin uzak olduğu için Surre emini ile gönderilmesini eğer bu seneki hac farızasına yetişmezse seneyeki hac farızasında ulaştırılmasını istiyor.

Fi 14 ... Sene 200/1786

S.90 B.202

Sultan Abdülhamid'e hazinedar ve katip aracılığıyla gönderilen arz mektubudur.

.....

S.90 B.203

Devlet-i Aliyyeden Fas hakimini Arapça olarak gönderilen mektuptur. Mektubun tamamında peygamberimize dinimize ve Fas hakimine Arapça ve Farsça dua ve övgüler vardır.

Fi Evasıt Cemaziye'l-evvel Sene 1201/1787

S.91 B.204

Belgenin tamamında Arapça ve Farsça ibareler ve dualar vardır.

.....

S.92 B.205

Belgenin tamamı Arapça ve farsça ibarelerden oluşmaktadır.

.....

S.93 B.206

Osmanlı devletine gönderilen PRusya kralının mektubunun tercümesidir. Mektupta Prusya kralı ikinci Frederik in tahta çıkışı tebrik ediliyor. Prusya mesalihinin orta elçilik seviyesinde istihdam edildiği bildirilmektedir.

206 Receb Sene 201/1787

S.93 B.207

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından es-Seyyid Gazi cenablarına yazılan nâme-i hümâyûn müsveddesidir. Asker ve mühimmat gönderileceği ve bu mühimmat Rusya'nın tacizi olursa kullanılması gerekliliği yönünde uyarılıyor. İslam dinine, ümmete herhangi bir zarar vermeye kalkmaları durumunda asker ve mühimmatın kullanılması emri veriliyor.

Fi Evahir Cemaziye'l-evvel Sene 1201/1787

S.94 B.208

Osmanlı Devleti padişahına Prusya kralı tarafından gönderilen mektubun tercümesidir. Prusya kralı Osmanlı Devleti'ndeki elçisinin rütbesini yükselterek orta elçilik düzeyine yükselttiği bilgisini padişaha bildirmektedir.

25 Rebi'ü'l-evvel Sene 1201/1787

S.95 B.209

Cihan padişahı tarafından Mekke-i Mükerrreme şerifine yazılan, Surre-i hümayun emini aracılığıyla gönderilen, Arapça olarak kaleme alınmış mektubun müsveddesidir. Belgenin tamamında dualar yer almaktadır.

.....

S.96 B.210

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Mekke-i Mükerrreme şerifi hazretlerine her Sene düzenli olarak gönderilen nâme-i hümayûn müsveddesidir. SoRumlu olduğu bölgede adalete riayet etmeleri, halifenin ve İslam ın yolunda ayrılmaması hususunda uyarılmaktadır.

Fi Evahir-i Sene 1201/1787

S.97 B.211

Hala Fas hakimi olan Mevli Mehmet tarafından, direkt olarak arz odasına gönderilen, Arapça olarak kaleme alınmış olan dilekçenin tercümesidir. Gönderilen hediyelerin hak sahiplerine ulaştırıldığı bilgisi verilmektedir.

226 ... Sene 1201/1787

S.97 B.212

Fas hakimi olan Mevli Mehmet tarafından Arapça olarak yazılmış olan, Medine'ye gönderilen hediyelerin yazılmış olduğu defterin tercümesidir. Hediyelerin dinar ve altın olduğu belgelerden anlaşılmaktadır. Hediyelerin ahaliye eşit olarak paylaştırılması hususunda uyarılmıştır.

.....

S.101 B.213

Fas hakiminin emriyle, Seyyid Tahir aracılığıyla Abdülmelik nam Biraderzadesiyle Medine-i Münevver'e göndereceği yüz otuz bin altından ve bu altınların ahali arasında nasıl taksim edileceği bildiriliyor.

.....

S.102 B.214

Fas hakiminin, Medine-i Münevver'e gönderdiği hediyelerden ve vakfettiği vakıflardan bahsedilmektedir.

.....

S.102 B.215

Tamamı Arapça olarak kaleme alınmış mektuptur.

Fi Evahir... Sene 1201/1787

S.103 B.216

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından Fas hakimi Mevli Mehmet hana gönderilen mektuptur. Bu mektup Arapça olarak kaleme alınmıştır.

Fi Evahir Sene 1201/1787

S.104 B.217

Cihan Devleti Osmanlı tarafından İspanya'ya gönderilen nâme-i hümayûn suretidir. Belgede İspanya'ya Vasıf Ahmet Han'ın orta elçilik düzeyinde memur tayin edildiği bilgisi verilmektedir.

Fi Evahir Sene 1201/1787

S.105 B.218

Cihan padişahı tarafından Mevra emini es-Seyyid Gazi Han'a yazılan nâme-i hümayûn müsveddesidir. Rusya tarafından bir saldırı olduğu zaman Kazak ve Kırgız hanlarının bu saldırıyı geri püskürtmek için gerekli hazırlıkları yapmaları hususunda uyarılarda bulunmuştur.

Fi Eva'il Rebi'ü'l-evvel 1201/1787

S.107 B.219

Hala Peten hakimi olan Haydar Ali Han'ın oğlu Teybu Sultan tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen, Farsça olarak kaleme alınmış olan ibarenin aynıdır.

.....

S.109 B.220

Hala Peten hakimi olan Haydar Ali Han'ın oğlu Teybu Sultan tarafından Osmanlı Devleti'ne gönderilen mektubun harf harf, kelime kelime tercümesidir. Denizlerde yapılan iskelelerden, bölgelerindeki mülazımlardan, ayrıca İngiliz ve Fransızların kurmuş olduğu şirketlerden söz edilmektedir.

.....

S.110 B.221

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından kaleme alınıp, PRusya kralına gönderilen nâme-i hümayûn müsveddesidir. Bu belgede Osmanlı padişahı uzun uzun sahip olduğu toprakları sayarak, PRusya'ya orta elçi olarak Yusuf paşanın tayin edildiği bilgisini vermektedir.

Fi Evahir Sene 1201/1787**S.111 B.222**

Arapça olarak kaleme alınmış olan bu belgenin tamamı dualardan oluşmaktadır.

Fi Eva'il Sene 1202/1788**S.112 B.223**

Revan hanı Mehmet han tarafından yazılan, Biraderzade Şeyhülislam Zeynel Abidin bey aracılığıyla Osmanlı hükümdarına gönderilen Farsça arzuhalin aynısıdır.

.....

S.113 B.224

Revan hanı Mehmet han tarafından yazılan, Biraderzade Şeyhülislam Zeynel Abidin bey aracılığıyla Osmanlı hükümdarına gönderilen Farsça arzualin tercümesidir. Zeynel Abidin beye Anadolu beyleri payesiyle mühür ve defter verilerek, memur edildiği bilgisi yazmaktadır.

Fi Safer Sene 1202/1788

S.114 B.225

Mekke-i Mükerreme şerifi tarafından Osmanlı Devleti hükümdarına gönderilen mektubun tercümesidir. Mektupta, bölgede kurulmuş olan vakıflar ve bu vakıfların icraatları anlatılmaktadır.

Fi 21...Sene 1202/1788

S.115 B.226

Surre emini tarafından Osmanlı Devleti hükümdarına gönderilen mektuptur. Bölgesinde bulunan fakir fukara kulların, padişah tarafından gönderilen iaşelerle mutlu olduğunu ve bundan dolayı padişaha şükranlarını bildirmektedir. Bölgedeki halkın refah seviyesinin arttığı bilgisi verilmektedir.

Fi 31 Cemaziye'l-evvel 1202/1788

S.116 B.227

Arapça olarak kaleme alınmış olan bu belgenin tamamı dualardan oluşmaktadır.

.....

S.117 B.228

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından kaleme alınıp, Tebyu Sultanına gönderilen mektubun müsveddesidir. Belgenin büyük bölümü Arapça olarak kaleme alınan dualardan oluşmaktadır.

Fi Evahir Cemaziye'l-evvel Sene 1202/1788

S.119 B.229

Osmanlı Devleti hükümdarı tarafından yazılan, Şevşi ve Karabağ hanı İbrahim Halil hana gönderilen mektuptur. Mektupta İbrahim Halil hana yapması gereken bazı emirler vermiştir. İslam'dan ayrılmaması, sünnetlere ehemmiyet göstermesi, gelecek tüm tehlikelere karşı tedbiri elden bırakmaması, ataları gibi devletine milletine bağlı olması v.b konularda uyarılmıştır.

Fi Eva'il Cemaziye'l-evvel Sene 1202/1788

S.121 B.230

Mekke-i Mükerrreme şerifi olan Galib bin Said'e Osmanlı Devleti yetkilileri tarafından, Sultan Abdulhamid'in vefat ettiğini ve taht değişikliğinin olduğunu bildirmek için yazılan mektuptur.

Fi Evasıt-ı Şevval Sene 1203/1789

S.121 B.231

Osmanlı padişahı tarafından, Osmanlı Devleti'ndeki padişah değişikliğini Fas hükümdarına bildirmek için Arapça olarak kaleme alınan mektuptur.

Fi Evasıtın Sene 1203/1789

S.122 B.232

Osmanlı Devleti tarafından Kuban hanı Nectekirani hana Osmanlı Sultanı Abdülhamid Han'ın vefat ettiğini ve taht değişikliğini bildirmek maksadıyla yazılan mektuptur.

.....

SONUÇ

Tarih sahnesine çıktığı günden beri hızlı bir şekilde büyüyen Osmanlı Devleti, kısa süre içinde değişik dil, din, kültür, mezhepten birçok milleti kendi bünyesinde toplamış ve tarihin gördüğü en büyük imparatorluklardan biri olmuştur. Döneminin en büyük devleti olması hasebiyle, birçok devletle siyasi, ekonomik ve sosyal ilişkilerde bulunmuştur.

Büyük devlet olmasının bir sonucu olarak Osmanlı Devleti, kendi kurumları arasında ve dış devletlerle birçok konuda resmi olarak yazışmalar yapmışlardır. İşte yapılan bu yazışmalar Osmanlı Devleti'nin Arşiv Belgelerinin temelini oluşturmuş ve tarihte görülmemiş büyüklükte bir arşiv meydana gelmiştir. Bu arşiv belgelerinin birçoğunun okunmuş olmasına rağmen henüz transkript edilmemiş, transkript edilmeyi bekleyen milyonlarca belge mevcuttur.

Osmanlı Devleti'nde tutulmuş otuz adet defter ismi mevcuttur. Her defter içeriği yönüyle birbirinden farklı olup, yazıldığı kurum ve dönem hakkında önemli bilgiler vermektedir. İşte tez konumuz olan nâme-i hümâyûn defterleri de Osmanlı Devleti'nde tutulan defter kayıtlarından şüphesiz en önemlilerinden biridir. nâme-i hümâyûn defterleri genellikle Osmanlı Devleti'nin diğer devletlerle yaptığı resmi yazışmalardır. Bu belgeler ışığında Osmanlı Devleti'nin ve yazıştığı diğer devletlerin sosyal, siyasi, ekonomik v.b alanlardaki durumları hakkında bilgi alabilmekteyiz. nâme-i hümâyûn defterlerinin transkribi bu yüzden çok önemlidir.

Osmanlı arşiv tarihine baktığımızda nâme-i hümâyûn defterlerinin yazımına 1699 yılında başlanmış ve 1918 yılına kadar bu defterlerin yazımına devam edilmiştir. İçeriklerinde Osmanlı'da taht değişikliği, savaş ve barış kararları, azil ve atamalar, ayrıca diğer devletlerdeki taht değişiklikleri, azil ve atamalar, ölümler, evlilikler hakkında bilgiler vardır.

Transkrip ettiğimiz 9 numaralı Nâme-i Hümâyûn Defteri, M. 1772-1803 yılları arasını kapsamakta ve III. Mustafa ile I. Abdülhamit dönemleri hakkında

bilgiler vermektedir. Belgelerden anlaşıldığı üzere, bu dönemde Osmanlı Devleti birçok devletle yazışmalar yapmış olmasıyla birlikte, en çok Rusya Devleti ile ilişki içerisinde olmuştur. Küçük Kaynarca Antlaşması, Aynalıkavak Tenkihnamesi, büyüklü küçüklü birçok antlaşmalar ve Kırım meselesi üzerinde Rusya ile defalarca antlaşmalar yapılmıştır. Bu transkript ettiğimiz 9 numaralı Nâme-i Hümayûn Defteri, bu yönüyle Osmanlı Devleti'nin son dönemleri hakkında birçok önemli bilgiler vermektedir.

Transkripsiyonu yapılan bu belgeler Osmanlı bürokrasi tarihi açısından çok önemli kaynaklardır. Rusya ile birçok defa müzakereler yapılmış ve bu müzakereler sonucunda birçok antlaşma imzalanmıştır. Bu antlaşmalardan biri olan 81 maddelik ticaret anlaşması, Osmanlı tarafından Rusya'ya birçok imtiyaz vermiş ve Osmanlı ekonomisi ağır bir darbe almıştır. Bu belgelerden, bu antlaşmanın yanı sıra Rusya ile defalarca Osmanlı aleyhine antlaşmaların imzalandığı da görülmektedir.

Rusya'nın dışında İspanya gibi dönemin devletleriyle de bazı antlaşmalar imzalanmıştır. Bu belgelerde ticari ilişkilerin yanı sıra sosyal, siyasal gibi birçok konuda da bilgi ve belgeler vardır. III. Mustafa'nın vefatı ve tahta I.Abdülhamid'in çıktığı bilgisi birçok devlete bildirilmiş ve bunun üzerine bu devletler tahta çıkan I.Abdülhamid'i tebrik etmek için mektuplar gönderildiğini görüyoruz. Ayrıca Mekke, Medine gibi Osmanlı'ya bağlı bölgelerin durumunu, Surre alaylarının icraatlarını v.s konuları bu belgelerden öğreniyoruz.

Sonuç olarak, objektif bir şekilde tutulmuş, tüm bilgilerin eksiksiz olarak kaydedildiği bu defterler transkript edilerek, Osmanlı Tarihi'nde karanlıkta kalmış bilgiler gün yüzüne çıkarılmış ve insanların hizmetine sunulmuştur. Bu ve diğer defterler bu yönleriyle çok önemlidirler.

KAYNAKLAR

AKGÜNDÜZ, Ahmet, “*İslam Hukukunun Osmanlı Devleti’nde Tatbiki: Şer’iyye Mahkemeleri ve Şer’iyye Sicilleri*”, İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi, sy.14, 2009.

AKGÜNDÜZ Ahmet, Şer’iyye Sicilleri -1-,Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1988.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000.

BEDİROĞLU, Songül, 9 Numaralı Nâme-i Hümâyûn Defterinin Transkribi ve Değerlendirmesi (s.1-115) (H.1186-1218/M.1772-1803), Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Kilis, 2014.

Belgelerle Arşivcilik tarihimiz (Osmanlı Dönemi) I. Ankara, 2000.

DAVİD, Geza , “*XVI. Yüzyılda Osmanlı- Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri*”, Tarih Dergisi, Sayı 53 (2011 / 1), İstanbul 2012.

GÖKBİLGİN, M. Tayyip, Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi, İstanbul, 1992.

GÜNAY, Ramazan, “*Osmanlı Arşiv Kaynakları İçerisinde Ahkâm Defterleri: Gelişim Seyri, Muhtevası ve Önemi*”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 17 2013/1.

HALAÇOĞLU, Yusuf, XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, TTK, Ankara, 1995.

KUZUCU, Serhat, 123 Numaralı Gaziantep Şer’iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi, (H.1180-1181/M.1766-1767), (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep, 2006.

KÜTÜKOĞLU, M. Şevket, Osmanlı Belgelerinin Dili, İstanbul, 1998.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, “*Ferman*”, T.D.V İslam Ansiklopedisi, C.12, İstanbul, 1995.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S, “*Hatt-ı Hümayun*”, T.D.V İslam Ansiklopedisi, C.16, İstanbul,1997.

PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.II, MEB, İstanbul, 1993.

RUKANCI, Fatih,“*Osmanlı Devleti’nde Arşivcilik Çalışmaları*” Türk Kütüphaneciliği, Cilt 22, Sayı 4 (2008).

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devleti’nin İlimiye Teşkilatı, Ankara, 1988.

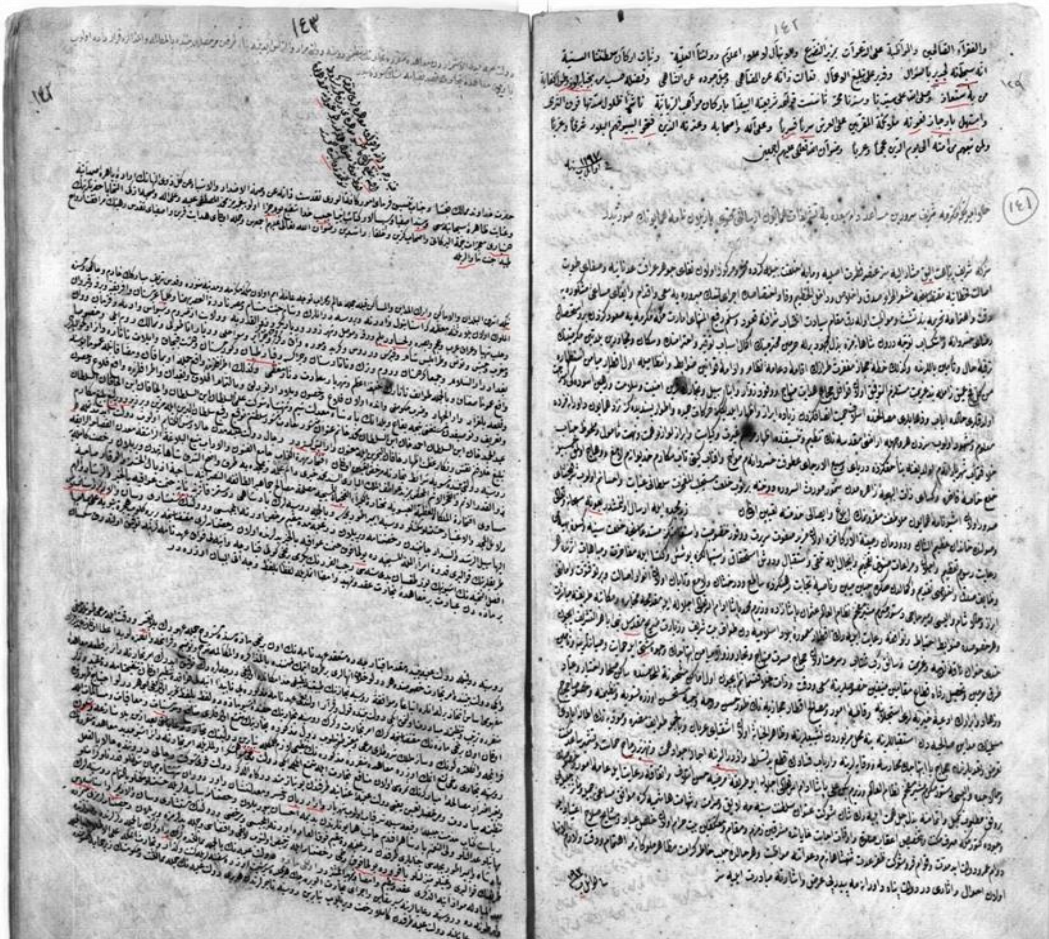
UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, Osmanlı Devleti’nin Saray Teşkilat, TTK, Ankara,1988.

ÜÇOK, Coşkun - MUMCU, Ahmet - BOZKURT, Gülnihal, Türk Hukuk Tarihi, Savaş Yay. Ankara, 2002.

ÜNAL, Mehmet Ali, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Isparta, 1997.

EKLER

Ek. A. 9 NOLU NÂME-İ HÜMÂYUN DEFTERİNDEN ÖRNEK BELGELER

Ek.A.1. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan 81 maddelik ticaret antlaşması metni örneği.

177
 سارک کتاب قرب حضرت جبار خاندان حا لوی ساری اسپانیا قرآنه باز یون عهد نامه هلاکون جیالو نظر در
 حضرت خاندان ملک عثمانی و حجاب شیخ زمامی سوزکانه لری قدرت زادهی و صفا الوحد و الواسه عهدی که در التایات
 از او با هر صفا و رعایت نایب و سید اصفی و سپهسالار کابلی انجا حبیب حد شفع بود جز اولو جیو غیر غیر لطفی
 عهد و عهدی که عهدی که انجا با حضرت بلک و سید اصفی میزان جمله لری کانی و صاحب کربن و صفا را شد بر و صفا را که حال عهدی
 و جباری هلاک تری و اصفی و قدس و رعایت مراحت اوضاع طبعه تحت تا از لری

176
 سارک کتاب قرب حضرت جبار خاندان حا لوی ساری اسپانیا قرآنه باز یون عهد نامه هلاکون جیالو نظر در
 حضرت خاندان ملک عثمانی و حجاب شیخ زمامی سوزکانه لری قدرت زادهی و صفا الوحد و الواسه عهدی که در التایات
 از او با هر صفا و رعایت نایب و سید اصفی و سپهسالار کابلی انجا حبیب حد شفع بود جز اولو جیو غیر غیر لطفی
 عهد و عهدی که عهدی که انجا با حضرت بلک و سید اصفی میزان جمله لری کانی و صاحب کربن و صفا را شد بر و صفا را که حال عهدی
 و جباری هلاک تری و اصفی و قدس و رعایت مراحت اوضاع طبعه تحت تا از لری

A. {DVNS.NMH.d.00009

Ek.A.2. Osmanlı Devleti ile İspanya arasında imzalanan 21 maddelik ticaret antlaşması metni örneği.

ÖZGEÇMİŞ

Harun BAŞTÜRK, 1988’de Gaziantep’te doğdu. 2007 yılında Ortaöğrenimini Gaziantep’te tamamladı. 2009-2012 yılları arasında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü derece ile bir yıl erken tamamlayan Harun BAŞTÜRK, 2013 yılında Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitime başladı. Halen Yüksek Lisansını devam ettirmektedir.

VITAE

Harun BAŞTÜRK, was born in Gaziantep, in 1988. He graduated from high school in 2007 also in Gaziantep. He studied in the Department of History at the Faculty of Arts and Sciences at Kilis 7 Aralık University between 2009-2012 and graduated from this university with one of the highest grades one year earlier than normal. He started his Masters of Science program in Department of History at the Graduate School of Social Sciences at Kilis 7 Aralık University. He is still studying at the same university’s MSc program.